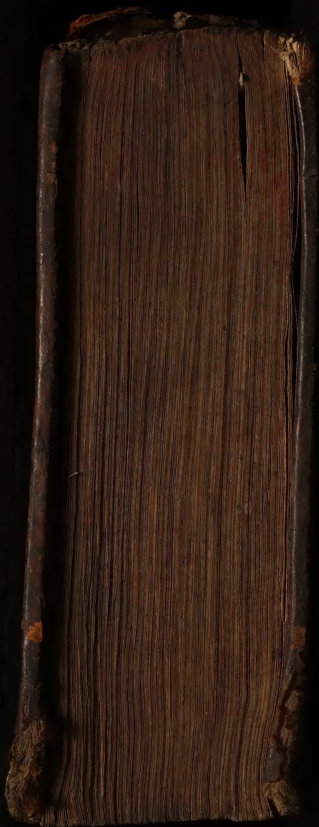
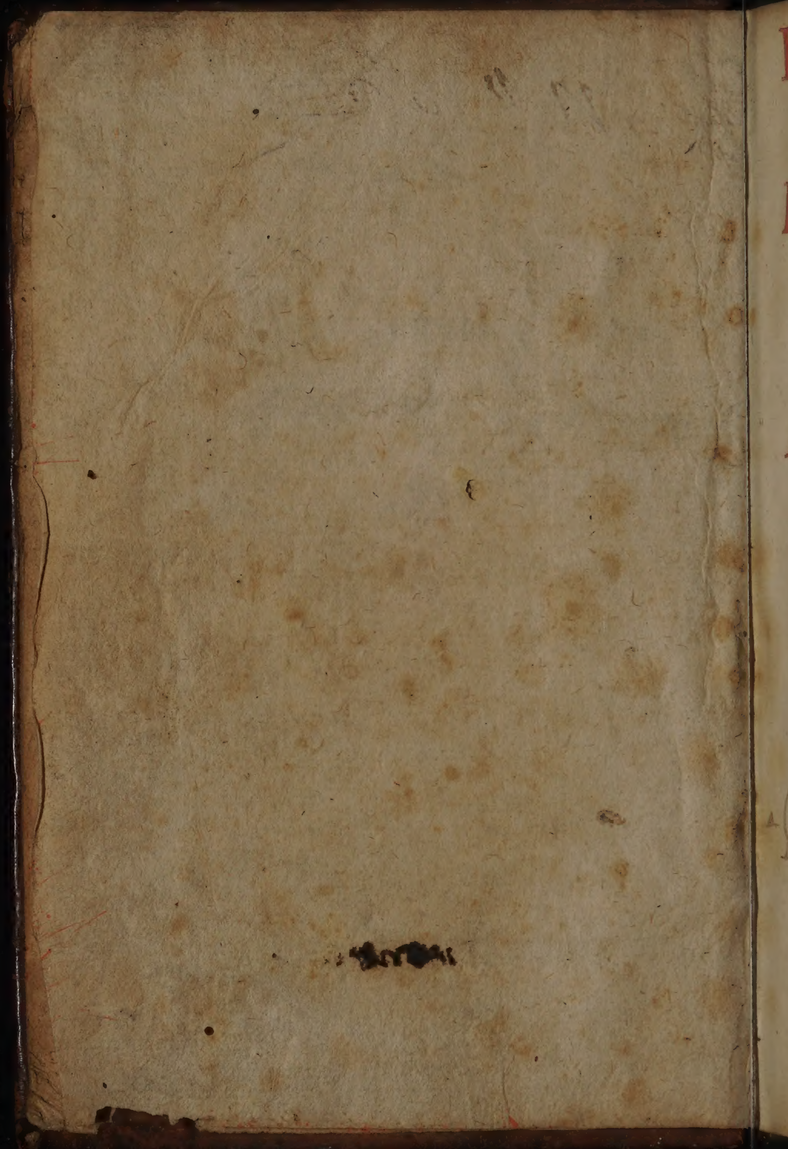

LEXICON
MEDICVM

ex libris josephi
Dupraz apotecarii
1756

LEXICON

MEDICUM GRÆCO-LATINUM,

A

BARTHOLOMÆO CASTELLO

MESSANENSE inchoatum.

Nunc verò in commodum publicum

OPERA ET STUDIO

ADRIANI RAVESTEINI

Art. Med. Doct.

Ex HIPPOCR. GALEN. AVICENN.

Atque aliorum Celeberrimorum Medicorum Monumentis,

Tertiâ quidem sui parte auctius, & innumeris, quibus scatebat, mendis, expurgatum, ac perfectum.

ROTERODAMI,

Apud ARNOLDUM LEERS.

ANNO M. DC. LI.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

IN

CASTELLIANUM

LEXICON

N. ANTONINI COLOSSI

CARMEN.

DÆdalus haud tantùm fert nominis, implicuisse;
Stamine quàm cæcas explicuisse domos.
Non laus Acætæ servasse penatibus aurum
Phryxeum; Æsonidæ, sed retulisse datur.
Atlas Hesperidum vigili pomaria clausit
Angue, sed Alcides aurea mala tulit.
Ille quidem summo me judice dignus honore est;
Qui, quid habent usus optima quæque, docet.
Scilicet inventum primus qui cuderit aurum:

Murice qui tinxit vellera purpureo:
Quique in Erythræo projectis littore baccis,
Instituit torques excoluisse nurus.
Quantum igitur laudis dives CASTELLE, *mereris,*
Qui tot primus opes, tot bona prima doces?
Non etenim herbarum, & lapidum, quod munus, & usus,
Sed quæ verborum est vis ratioque doces.
Dædaleos nexus filo, ambagesque resolvis,
Auratos villos, aurea poma refers.
Dædalus, Alcides, tibi cedant, cedat Iason:
Te magis his etenim laus diuturna manet.

Magni-

Magnificis & Generosissimis Viris ac Dominis,

DD. GERARDO WELHOUK, Societatis Indiæ Orientalis exercitori.

DD. EVERARDO à BLEYSWYK.

DD. BRUNONI vander DUSSEN, Armamentarii confœderatarum Provinciarum præfecto.

DD. NICOLAO BOGAERD, J.U.D. & præpotentium DD. Hollandiæ Ordinum apud Delpho-batavos Quæstori ærario.

Gravissimis Reipub. Delphensis Consulibus.

NEC NON

Amplissimis, Doctissimis, ac Consultissimis Viris Dominis,

D. THEODORO vander DUSSE, JCto, & Exconsuli.

D. ALBERTO vander GRAEF, Senatori, & urbis Delphensis Ædili.

D. GUILIELMO MEERMAN JCto.

D. SIMONI à GROENEWEGEN, vander MADE, J. U. D. & præfatæ Urbi à Secretis.

Gymnasii, Collegiique Delphensium Præfectis, ac Curatoribus vigilantissimis.

Dominis suis perpetìm colendis.

Nnus jam agitur vicesimus, ni fallor, septimus, Viri Amplissimi, quibus in palæstrâ vestrâ literariâ, Rei-

publ. ſeminario deſudare, & Siſyphi illud ſaxum volvendo ætatem terere, certo quaſi fato mihi contigit. Et ſanè, dum tyrones hoc velut in ergaſtulo ac piſtrino quodam lapſibus jugiter vicinos, & in vitium flecti cereos hortamur & erigimus; dum adoleſcentulos, parentum, patriæ & Eccleſiæ ſpem, ut tandem è contemptibus exeant, erudimus; incompoſitos quorundam è vinculis emiſſorum, & blandâ nimis indulgentiâ infectorum mores formamus ac componimus; captui noſmet accommodamus eorum rudi, ſenſui ſæpè magis quàm rationi (quippè, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt) parentium; nonnullis frænum injicimus, aliis calcar addimus; ipſimet inter labores ac dolores carpimur paulatim ac contabeſcimus; donec mors vellat aurem, noſque vendicet ſibi. Quocirca rectè & ex ordine, ſapientiæ humanæ aquilam, & Philoſophorum phœnicem Ariſtotelem pronuntiaſſe credimus: Diis, Parentibus, ac Magiſtris non poſſe æquivalens reddi; & majorem minimè concipiendum, quam parturientium laborem ac docentium. Et profectò res ipſa indicat. Quis enim niſi Hypſea cœcior non viſurus eſt, ar-

tium

tium artem esse, & scientiarum scientiam puerum regere, qui vix dum ac ne vix quidem hominem se esse norit. Et cui quæso id quasi πάρεργον, levidense & minoris notæ videatur (dum mechanicas exercentes artes fabulari, cantillare, aliud agere solent) in continuâ mentis, potioris hominis partis, detineri magistros? eâdem propè jugiter oberrantes chordâ variarum æstu cupiditatum effrænatæ, indomitæ, & inconstantis ætatulæ salutari à proposito disturbari, interrumpi, excarnificari, quæ melius, pejus, prosit, obsit, nil videt, nisi quod lubet? reluctanti eorum naturæ irrito sæpè conatu obluctari? in Danaidum & pertusa ingerere dicta dolia? vanitati fallaci illi umbræ deditis Dei timorem inculcare? obsequium & obedientiam iis instillare? parentibus uti ac senioribus debitum honorem deferant, humilitatem non aspernentur, clementiam diligant, & splendidam gemmam illam in vitâ & vultu verecundiam, disciplinæ virgam, malorum expugnatricem, vitæ decus, virtutis sedem ac primitias, naturæ laudem, & insigne (ut cum D. Bernardo loquar) totius honesti seriò tueantur. Præter tamen trivia-

lem spartam eam & Provinciam exornandam quam cepi sic satis duram, alıud Augiæ quasi stabulum repurgandum mihi sumpsi, quo adultiori etiam prodesse possem ætati; juventutis conatus sublevarem & labores, auxiliaremque errantibus porrigerem manum (quod palmarium mihi semper visum, & utramque apud me, non mihi modò natum, paginam fecit.) Quid enim magis à ratione dıssonum, quàm ad arcem, & artis Medicinæ abdita & adyta penetrare velle sine gradibus; immenso ac vastißimo sese Iatrices credere Oceano, absque clavo & Palinuro; & inextricabili se committere labyrintho sine Theseo, vel Ariadnæ filo: id est, genuinorum nominum ac terminorum spretâ cognitione, ipsißimas Medicas (quæ ἀσύστατα *sunt) percipere velle materias. Vetus enim est, & velut in triviis tritißimum:* πρὸς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν, δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα: *unde &* ὄνομα *quasi* ὀνέομα, *(ab* ὀνέω*) quod in rerum nos adjuvet cognitione: vel, ut nimis argutè divinus ille Plato, ab* ὂν *Ens, &* μαίεσθαι, *obstetricari; quod, ut obstetrix infantem ex utero matris; ita hoc* τὸ *Ens, sive latentem rei veritatem, protrahat in lucem: atque*

etiam

etiam ut νόμος (à νέμω) suum cuique tribuit; ita & nomen *suam cuique rerum imaginem repræsentet. Quocirca perspicuum quoque unumquodque eorum sit ac proprium, relegatis in Vtopiam metaphoris, (per quas omnes olim tropos intellexit Aristoteles,) cumprimis convenit, autore Galeno, lib. 1. de meth. med. cap. 5. Quod & unicè nobis in votis hic fuit, adversus nugivenduli illius Paracelsi institutum, qui rancidis suis ænigmatibus, & vocabulorum portentis negligi, ut videtur, maluit, quàm intelligi. Pessimè igitur, inquam, qui ἀνίπτοις, ut ajunt, χερσὶν, ad Apollinis & Æsculapii sacra illa ausu tam temerario convolant, atque eorum mysteriis initiari volunt, quibus tritum illud semper in ore volvitur:* Græcum est, non legitur.

Græca petunt Barathrum, verba Latina polum.

Illi enim, ut stolidi fastuosæ illius turris Babylonicæ architecti, disperguntur, &, ubi suam tandem senserint imbecillitatem ac defectum, galeâ, clypeo, hastâque abjectis diffugiunt; vel Andabatarum more in tenebris dimicantes pudore suffusi semet ipsi dant tur-

piter, & ignorantiæ suæ sæpè pœnas luunt: absque illis rerum symbolis Medicorum siquidem filiorum sacra constare haud possunt. Proinde cum aliis Lexicographis omni sanè encomio Machaoniâ in arte dignissimis; ut & in Theologiâ, facultate juridicâ, & Philosophiâ celeberrimis, meam quoque operam qualemcunque ad publicam utilitatem & philiatrorum emolumentum conferendam, non abs re esse duxi: cùm aliorum, tùm in primis æquissimis, utilissimis juxtà & necessariis ARNOLDI LEERSII Roterod: *Typographi, de Artium liberalium studiis & Republic. literariâ optimè meriti, atque etiamnum indies merentis, cognati nostri & amici postulatis, in manus sumens* BARTHOL. CASTELLI Messanensis Lexicon, *compendiosè ex operosissimis Medicinæ Patrum* Hippocratis *&* Galeni *voluminibus depromptum, cùm descriptorum, tùm typothetarum negligentiâ & incuriâ usque adeò deformatum atque mutilatum; ut ne quidem ex* Æsculapidum *familiâ divinissimi ipsi, si in vivis essent, partum suum agnovissent, & uno quasi ore pronuntiassent:*

Lerna

Lerna palus liber est, vitiorum exercitus hydra.

Atque uti propemodum onus Æthnâ graviùs, & , quàm sit Troiam capere, difficiliùs primâ fronte & intuitu videretur, omnia tollere παροράματα, eum elimare, pristinoque ac decoro nitori restituere: belluam tamen eam, quantum fieri posset, conficiendam ratus facilitati, necessitate postulante, studui, & cum materiæ nimis intricatæ obscuritate pro modulo decertare vocum proprietate & perspicuitate, ipsissimos Hippocratis *&* Galeni *fontes perscrutans, sum conatus: cùm ad manus meas perveniret, opere jam propemodum absoluto, tantisque laboribus exantlatis, Exemplar* Emmanuel. Stupani, *Basil. Medici ac Professoris, (qui non spernendam sanè in illustrandis multis, & enucleandis operam adhibuit.) Quod proinde etiam* ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς *evolvi, & rimatus sum, & in non paucis (ubi dilucidior videretur) secutus; ut nequid mystis desideraretur Apollineis. Quin etiam ex* Johanne Gorræo *(qui affectuum p. n. & terminorum voces Græcis expressit characteribus, quæ hic, in literarum Græcarum, qui pluri-*

mi

mi ſunt, ignarorum gratiam, Latinis redditæ) aliiſque Medicorum anteſignanis præſtantiſſimis ac primipilis epitomen hanc ad dimidium propè ampliavi, cùm novorum additamento, tum pleniore vocabulorum inſignium & illuſtriorum explicatione, quæ cognitu maximè neceſſaria viderentur & obvia. Rei verò Botanicæ, & Anatomiæ perfectior (ſiquis eam deſideret) cognitio & peritia, è Dodonæo, Matthiolo, Cluſio, Laurentio, Veſalio, *aliiſque celeberrimis Viris, in arte ſuâ ſummis & incomparabilibus (ne in immenſum excreſceret hoc opus) haurienda.*

Veſtræ verò amplitudini, cui nihil non debeo, Viri Clar. lucubrationes haſce, & operoſos ſanè labores, ſubceſſivis horis (quoties per ſolitas occupationes, & curas vacare liceret) natos inſcribo, defero, conſecroque; cùm ob vinculum quaſi catenatum, & profeſſionis noſtræ communionem, quæ Romanæ linguæ vocibus (uti opus hoc Græcæ) maximâ ex parte, & probâ earum interpretatione conſtat. Tùm imprimis, ut perpetuum gratitudinis erga vos noſtræ τεκμήριον, *& perennis obſervantiæ extaret* μνημόσυνον; *quippe quos ſemper lite-*

literarum & ſtudiorum, ſtudioſorum, & literatorum fautores ſummos novi & patronos: quod præter cætera, Bibliothecâ tam inſigni exſtructâ, omniſque propè generis voluminibus refertâ ſelectiſſimis, nuperrimè etiam ſatis ſuperque ad publica promovenda ſtudia demonſtratum. Vos autem quale-quale literarium hoc munuſculum ſereno quæſo vultu ſuſcipere, & adverſus virulentum pus Cynicorum, loliginiſque ſucco turgidos authoritatis clypeo & fulgore munire, quæ veſtra eſt ἐπιείκεια, *ne dedignemini. Bonorum omnium, Viri Ampliſſ. fons & ſcaturigo Deus quam diutiſſimè Reipubl. ac Scholis incolumes Vos conſervet ac Superſtites. Quod animitùs optat ac precatur*

Amplitud. VV. Studioſiſſimus

ADRIANUS RAVESTEIN, M. D.

Patientiâ ac Spe.

Cla-

Clarissimo Viro,

D. ADRIANO RAVESTEINIO,

Artis Medicæ longè peritissimo:

CVM,

MEDICINÆ LEXICON,

Studio ac industriâ elaboratum,
Publico daret.

LAUDE caret tacitâ celata scientiâ mente,
Quæque sub ignavo torpescit corpore virtus
Corruit, & meritos nunquam sortitur honores.
In clarum protraxit opus vis ignea celsi
Ingenii authorem nostrum, dum scribere doctè,
Atque suis operis Artem illustrare medendi
Aggreditur; nitidum consummans ordine librum

Enu-

Enucleatum aliis, explanatumque ministrat.
Plenius à nullo ſtatuendum Lexicon edi,
Conciſumque magis, potuiſſe, magiſque diſertum;
Undique perfectum eſt, nil deſit, nilque redundat,
Clara jacent, ipſo, verborum, Interprete, ſenſa.
Hæc tua præ reliquis jam præſtat in arte facultas;
Quid mirum? majora poteſt, cui ſurgit ab imo
Vivida mens, demiſſa polo, nec corporis arce
Clauditur obtusâ, nec tædia mille laborum
Formidare ſolet, ſed tendere in ardua gaudet.
Fœlices animæ tales! Non ſegnibus illa
Contingunt, nec blanda ſuis Cytheræa rependit.
Hippocratis Libros ſcrutanti, Scripta Galeni
Cuncta revolventi debetur gratia, ſoli;
Publica, quo magis ipſa ſuperſtite commoda creſcunt,

Quô-

Quôque hominis, quæ vita brevis, fit longa per artem.
Macte, Machaonias, acri studio impiger artes
Excole, Fata dabunt fœlicis tempora vitę.
Finio, Et hæc una est voti sententia nostri.

THEOD: VERBURGH,
J. U. D. & ADV.

Spes mea sola, Deus.
1651.

LEXICON MEDICUM HIPPOCRATIS, GALENI, ET AVICENNÆ, &c.

Authore

BARTHOLOMÆO CASTELLO,

Theologo, Philosopho, & Medico Messanensi.

A.

BAPTISTA, Terebella est, quâ in fracturis capitis (quæ usque ad Cerebri membranam pervenerunt, quando id quod contusum est, excidi debet) utimur. Cui terebellæ (ne dum Medici eam audacius tractantes duram membranam, quæ ossi substernitur, violent,) supra ejus acutam cuspidem, circulum quendam, sive labrum, sive supercilium, parum extans efformant, quam Terebellam quod mergi non possit, ab argumento Abaptistam vocant, ex α & βαπτίζω. Gal. 6. meth. c. 6.

Abarticulatio, idem est quod Dearticulatio, Græcis

διάρθρωσις, id eſt, ea naturalis oſſium conjunctio, quæ evidentem motum habet, ſicut Coarticulatio, Græcis συνάρθρωσις, eſt ea naturalis oſſium commiſſio, quæ exiguum, & obſcurum aliquando, aliquando nullum motum præ ſe fert, 2. de artic. 9.

Abdomen ab Abdendo, communiter idem eſt quod imus venter, Ariſtoteli γαστήρ, l. 1. hiſt. anim. 13. vocari ſolitus, qui ſuperiùs quidem, cartilagine enſiformi, ad latera coſtis ſpuriis, inferiùs autem oſſibus pubis circumſcribitur, ac dividitur in partem ſupremam, (quam in ſpecie ἐπιγάστριον nominant) mediam (quæ umbilicalis eſt regio) & infimam ſeu hypogaſtrium. lib. 6. de uſu part. cap. 4. Preſſiſſimè autem acceptum Abdominis vocabulum Anatomicis eſt ventris imi pars extima, totum illud, quod viſcera naturalia integens ex cute, pinguedine, muſculis octo, & peritonæo compactum eſt. Gal. loc. cit. & 2. Aph. 35.

Abductiones, quæ & Abruptiones, Apagmata, & Apoclaſmata dicuntur, fracturæ ſunt, quæ propè articulum, per totam oſſium craſſitudinem fiunt, ita ut à ſe plurimum diſtent, quas recentiores caulatim, hoc eſt, caulis, modò factas fracturas nuncupant, com. 3. in libr. Hippoc. de his quæ in medicativa fiunt, 31.

Ablatio, totum illud tempus paroxiſmi febrilis eſt, quod poſt ſtatum eſt, qualicumque naturâ præditum, ſive id ad integritatem veniat, ſive non, quod & remiſſio, intervallum, declinatio, & ſubmiſſio dici ſolet, lib. de morb. tempor. cap. 6.

Abluentia, & *Abſtergentia* medicamenta ſunt, quæ ſuccum mordicationem facientem, leniendo evacuant, 1. de ſimpl. medic. fac. cap. 37. & libr. 2. cap. 14.

Abolitionem Pulſus vocamus, cum elevatis & mox applicatis digitis invenimus in ſingulis applicationibus motum deficientem, longè enim abeſt pulſus abolitio, à pulſu deficiente, illa enim eſt velut defectus, ut ſenſus quidem indicat totius functionis, hic dimi-

dimidiatæ amiſſio, 2. de cauſ. pulſ. cap. 3.

Abortus eſt imperfectorum fætuum emiſſio, ūtcunque facta fuerit, quam Hippoc. nunc amblosin, nunc perditionem, nunc apophthoram vocat, & medicamenta id præſtantia amblotica, id eſt, abortiva, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

Abraſa ſunt, quæ Apoſyrmata Græci vocant, ſuntque ulcera quæ mollem & ſuſpenſam habent cuticulam, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 12. Exponitur aliàs quoque locus deſquammatus, & fruſtulum in ulceribus à partis ulceratæ ſubſtantiâ abraſum.

Abraſio inteſtinorum, , eſt ulceratio partium, quæ in ſuperficie inteſtinorum conſtat, quâ earundem partium educuntur ramenta, 3. de rat. vict. in morb. acut. 33.

Abruptio, vide *Abductio*.

Abſcedentia corpora, ſive quæ abſceſſerunt, vocat Hippoc. omnia, quæ cum corpus ſecundum naturam ſeſe habet, vel unita aliquibus aliis partibus ſunt, vel eas attingunt, cùm præter naturam affectum eſt, unionem vel contactum non ampliùs ſervant. Expanſa autem vocat, quæ plurimo intervallo inter ſe diſtant, id quod duobus modis fit, vel in toto, vel in labris tantùm, 2. de his quæ in medic. fiunt, 25. vide *Apoſtaſis*.

Abſceſſio apud Hippocr. id eſt, quod ego ſoleo continuitatis ſolutionem appellare, & membra, quæ ita affecta ſunt, Abſcedentia vocat, tametſi una quædam ſpecies hujus generis ſit, quam propriè Abſceſſionem, & Abſceſſum, id eſt, Apoſtaſin, & Apoſtema nuncupant, lib. de his quæ in medic. fiunt in argumento operis.

Abſceſſus, tumor eſt præter naturam ſuppuratus, non conſueto, & bono pure, ſed in corruptionem quandam aliam tendente, lib. de tumor. cap. 3. aliquando Hippocrates non eos ſolos Abſceſſus vocat, qui per fluxionem fiunt, ſed etiam cùm alius tranſit morbus in alium, comm. 2. in 1. de morb. vulg. 21. Abſceſſus

eſt corporum ex phlegmone in pus tranſmutatio, li. finit. med. fol. 97. Abſceſſus etiam appellat Hippoc. qui excretione noxiorum humorum ſunt facti, ne dum qui decubitu, comm. 1. in 3. de morb. vulg. 4. Vide *Sinus*,

Abſciſſio, quæ & Apocope dicitur, ſive morbus velut ex abſciſſione ſolutus, eſt qui citra declinationem ſolvitur, & terminatur, vel propter ægrotantium imbecillitatem, vel propter morborum fortitudinem, & ferociam, nimirum cùm morbus ſupra vires exiſtit, quod mortalium morborum eſt proprium, de totius morb. tempor. cap. 1. & 5.

Abſtergentia, vide *Abluentia*.

Abvacuatio, largiſſima evacuatio eſt, aut corpori plus æquo plethorico aut cacochymico conveniens, quæ hypercriſis ſeu ſupervacuatio hypercatharſis dici ſolet, aut quæ per patientem particulam fit. In arte parvâ, cap. 95.

Acamatos media eſt omnium ſimpliciter membrorum figura, quaſi ſine fatigatione dixeris, optima. 2. de motu muſcul. cap. 1.

Acantha eſt ſpina dorſi in ſpecie, Gal. ſeu ſpinæ apex, quem natura in ſpondylis dorſi eſt machinata, ex mediis partibus poſtremiſque prodiens, quæ eſſet velut vallum quoddam ante ſpinam totam oppoſitum, quod priùs ipſum contunderetur, ac comminueretur, modiſque omnibus afficeretur, quam ad ullum ſpondylum noxa perveniret, 12. de uſu par. cap. 15. *Acantha* autem generaliter ſic dicta eſt ſpina indiſcriminatim qualiſcunque; preſſius ſi ſumatur, animalium quorundam, ut echinorum piſcium notat aculeos.

Acceſſio eſt deterius tempus totius circuitus, quod eſt à primo inſultu morbi, uſque ad tempus conſiſtendi, ſive per tertium, ſive per quartum, ſive quotidie fiat, 1. aphor. 12. quæ & *Paroxyſmus* dicitur & *Invaſio*.

Acci-

Accidens aliquando paſſionem ſignificat, & ipſam operationis læſionem, de different. morb. c. 7. quæ conſtitutionem unde actio naſcitur, neceſſariò ſequuntur, ſanis quidem nobis accidentia, ægrotantibus ſymptomata dicuntur, 1. meth. c. 9. Non-accidentia verò vocant recentiores Medici ea quæ non exiſtunt, ut dolore vacare, & hujuſmodi, com. 1. prognoſt. 27.

Accommodatum in corpore, dicitur id,quod quando unicuique rei ſervatur, juſtè quodlibet ſe habet ac diſponitur. 1. de fractur. 2.

Accretio eſt uniuſcujuſque partis terminorum æquabilis quædam promotio in triplicem dimenſionem. Joubert. lib. de paral.

Acerbum id omne dicitur, quod linguæ noſtræ admotum, valde deſiccat, contrahit, & in multam profunditatem uſque, illam exaſperat, ſicut pyra ſylveſtria immatura, ab auſteris ſolâ intentione diverſum, 1. de ſimplic. med. fac. cap. 37.

Acetabulum, eſt illud cavum oſſis extremi quod capita alterius oſſis altiùs excipit, quod & Cotyle dicitur, libr. de oſſibus in procemio. Acetabula adhuc ſunt, vaſorum & venarum quæ ad matrices perveniunt orificia., quæ & Cotyledones dicuntur, quibus fœtus matrici alligatur, per quæ velut per truncos quoſdam fœtus ex matrice trahit ſpiritum & ſanguinem, 15. de uſu par. cap. 5. non ſecus ac Polypi acetabula, per quæ Polypus nutritur; corpora enim vaſorum ſunt polyporum acetabulis perquam ſimilia, ut nomine etiam non alio appellentur, lib. de Semin. cap. 7. per quæ etiam vaſa ſingulis quibuſque menſibus excrementitius ſanguis in vulvam derivatur, ibidem; quamvis nonnulli homines vulvam acetabulis carere dicant, lib. de vulvæ diſſect. cap. 10. plerumque etiam profundos ſinus, magnis ſuperciliis circumdatos, tum Hippocrates, tum alii, Acetabula nuncupare conſueverunt, 1. de artic. 21.

Acetabulares vulvæ eminentiæ, ſunt tumores vaſorum uteri, ex retento menſtruo, quos prægnationis tempore adnatos habet, quales etiam recto inteſtino eſſe in hæmorrhoidibus ſolent, lib. de vulvæ diſſect. cap. 10.

Achlys, ſeu *Caligo*, eſt circa totum nigrum oculi à ſuperficiariâ ulceratione,cicatricula tenuiſſima, aëri caliginoſo aſſimilis, lib. Introd. cap. 5.

Achores ſunt manantia ulcera cutis capitis, plurimis ac minimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus tenuis & glutinoſa effluit ſanies; huic morbo affinis eſt Favus, ſeu Cerion, in quo cum timore foramina ſunt quam in illis majora, melleum humorem continentia, lib. de remed. parat. facil. cap. 5. lib. de tumoribus, cap. 15. 1. de comp. med. loc. cap. 8. quæ vulgus vocat *Tineas*, Arabes *Sahafati*.

Achroi dicuntur decolores homines, pallidi & ſanguine defecti, 4. de ratione vict. 115.

Aciam vocat Hippocrates filum per foramen acus trajectum, quo vel partes corporis diſſectas inter ſe committere, vel caput faſciæ ſubjectis partibus aſſuere conſuevimus; Nodum verò nuncupat vinctionem, quæ ex faſciis inter ſe connexis fit, com. 2. in lib. de his quæ in medic. fiunt 7.

Acida bilis, propriè *bilis atra*, aut *ſuccus atrabiliarius*, quid ſit, exemplo oſtendit Galenus, vinum quidem dulce (inquit) quod nondum ab uvis ſit expreſſum, fervens & alteraſcens ex eo, quem in ſe habet, calore intelligimus, ex cujus mutatione duo proveniunt excrementa, alterum levius, magiſque aëreum,quod florem, alterum gravius ac magis terreum, quod fæcem vocant: horum alteri flavam bilem, alteri nigram aſſimilamus, quando non eandem habent ſucci ſpeciem, cujus animans naturæ opera regitur,qualem,cùm præter naturam ſe habet, ſæpe exhibent, quippe flava quæ eſt, efficitur vitellina, ita enim nominant, quoniam ovorum

ovorum vitellis tum colore, tum craſſitudine ſit aſſimilis, nigra verò longè malignior, ea quoque quæ ſimilis ei, quæ naturalis eſt, redditur: nomen tali ſucco nullum eſt inſitum, niſi quod aliqui vel radentem eum, vel acidum appellarunt, quoniam acris in morem aceti eſt, & corpus animalis radit, & terram ſi ſupra eam ſit effuſus, quandam cum bullis, veluti fermentationem, ebullitionemque excitat, ubi adventitia putredo nigro illi ſucco naturaliter ſe habenti acceſſit; plerique autem id quod è tali ſucco naturaliter ſe habet, quod & infrà dejicitur, & ſæpè ſuprà fluitat, atrum vocant ſuccum, non atram bilem, quod verò exuſtione quâpiam in acidam migravit qualitatem, id atram nuncupant bilem, 2. de nat. facult. c. 9.

Acida pituita eſt, quæ omnino cruda eſt; omnimoda autem cruditas intelligenda eſt, quæ in eâ concoctione incidit, quæ in venis peragitur; non autem in eâ, quæ prima eſt, quæque in ventriculo perficitur, 2. de nat. facult. c. 9.

Acineſia, id eſt, *immobilitas*, eſt media quies, quæ inter ſyſtolem & diaſtolem pulſus, intercedit. 1. de differ. pulſ. c. 7.

Acinoſa tunica oculi, vide *Rhagoïs tunica.*

Acinus, vide *Staphyle.*

Acmaſtica febris eſt, quæ continuò creſcendo procedit, ut Epacmaſtica quæ decreſcendo. Homotona verò quæ ſimilem ſervando calorem ad finem uſque terminatur, 9. meth. 4.

Acmen, ἀκμήν, id eſt, maximam exercitationis & motuum intentionem Græci vocant, 2. de ſan. tuendâ, c. 2. ſic & ætatem integram, & ſummum corporis robur ſignificat; inde tranſlata eſt vox tum ad alia omnia, tum ad morbos. Sic enim Medici tertium totius morbi tempus appellant, in quo ſummum habet vigorem, 1. c. 13. quam mediam ætatem Leonicenus vocat eod. eph. Conſtitutam, alii Conſtantem, alii

Subſiſtentem, quæ media eſt inter ſenes, & juvenes, 1. de ſan. tuen. c. 2. & 6. de ſan. tuen. c. 6.

Acopa medicamenta, quæ *Copon*, id eſt, laſſitudinem ex multo vehementique motu corpori, vel toti, vel particulis obortam tollunt, appellamus; Cæterum poſtea Medicis in uſu fuit, etſi non ad laſſitudines tantum medicamen ab ipſis ſit compoſitum, ſed vel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, vel motum difficilem, vel ſenſum ſtupidum, vel particulæ duritiem, vel tenſionem, vel tumorem ſcirrhoſum, appellare ſimiliter *Acopa*, modò humidam conſiſtentiam *Acopis* ſimilem habeant, quæ liquidis ceratis, quibus in luxatis & fractis utimur, eſt affinis. 7. de compoſ. med. per gen. c. 11. etiam ſi gratiâ vehementer calefaciendi aſſumantur, 7. de compoſ. med. local. c. 1.

Acor eſt ructus quidam acidus ex præſentiâ ciborum corruptorum in ventriculo, 5. de uſu part. c. 4.

Acordius homo, id eſt, *ſecors*, quod apud eos duntaxat intelligas qui principatum animæ in corde ſtatuunt, 3. de placit. Hippocr. & Plat. cap. 4.

Acoſmia, vide *Ataxia*, in progno. côm. 30.

Acriſiæ vocabulum ab Hippocr. dupliciter uſurpatur, vel cum omnino judicium nullum futurum ſit, aut pravum, com. 2. in 1. de morb. vulg. 46.

Acrochordon verrucarum genus dolens, eſtque exortus orbicularis, anguſtam obtinens baſim, lib. introd. folio 97. quam vocat Penſilem verrucam, 2. method. 2. Sunt autem Acrochordones vitioſi ſucci multi ad exteriora & cutim repentis ſoboles. Aëtius & Celſus definiunt, quod *Acrochordon* ſit verruca ſub cute durior, aſperior, calloſa & plerunque teres, cuti concolor, infra tenuis, ad cutem latior, juniores maximè infeſtans; ſic dicta, vel quod vertice ſuo ſimilis ſit reſectæ chordæ, ſecundum extremitatem, vel quod in imo adeo anguſta ſit, ut pendere videatur.

Acromion propriè eſt ſummus humerus, humerive pars

pars ſumma, exterior & prominens, brachioque hærens. Inſuper ea eſt compactio, quâ os ſcapulæ à ſpinâ tenue inchoatum, paulatimque pleniùs effectum, ad Acromii locum pervenit, ibique brachio connectitur. Alii præter hæc ambo quæ conjunguntur, tertium os eſſe inquiunt, quod in hominibus ſolùm deprehenditur, idque Cataclida & Acromion appellant, lib. de oſſibus, cap. 14. quod etiam ſummum humerum vòcat, 13. de uſu part. cap. 10.

Actiones priſci omnes activos motus nominant, ſicuti omnes qui naturaliter ſe habent, niſi activi ſint pathemata, quæ paſſiones Græci vocant, 2. meth. c. 3.

Actu aliquid tale eſſe, ex adverſo eſt ei, quod eſt facultate, vel potentiâ, 1. de ſimpl. med. facult. c. 9. at quod energiâ ſive actu calidum, frigidum, humidum, ſiccum, unumquodque tale eſſe dicitur, vel quod ſummam habet ejuſmodi qualitatem, vel vincentem qualitates contrarias, vel ad cognati generis mediocre aliquid, vel ad unumquodlibet à nobis eſt collatum, 3. de temp. cap. 5.

Acuta exercitatio eſt, cujus celeres motus ſunt, 5. de ſantat. tuend. cap. 3.

Acuta febris, vide *Acutus ſimpliciter*.

Acutus morbus eſt, qui ob ſui magnitudinem, & caſuum vehementiam, ad ſummum vigorem celeriter properat, & cum ægri periculo tempora ſua celerrimè percurrit, 2. aphor. 23.

Acutus ſimpliciter, morbus eſt, qui intra quartumdecimum diem integrè judicatur; *Acutus* verò ex decidentiâ, ſeu delapſu, uſque ad quadrageſimũ terminatur, 2. aph. 23. Peracutus verò morbus, qui ad ſeptimum uſque diem extenditur, qui longiùs procedit, Simpliciter acutus. Exactè peracutus eſt, qui quartum diem attingit, Non exactè qui ſeptimum; Exactè acutus, qui ad decimumquartum, Non exactè, qui ad vigeſimum uſque durat, quamquam & ipſe acutus ſit; quod

 autem

autem ex delapſu acutum ad quadrageſimum uſque diem porrigitur, 2. de dieb. decret. c. 12. quem acutum ex delapſu, ſive ex decidentia, vocat Hippocrates Acutum adauctum, & Acutum ex converſione morbum notat, 3. progn. 25. Acutas etiam ſimpliciter vocat eas febres, quæ maximâ ex parte continuæ ſunt, 2. de criſ. 12.

Acutus ex decidentiâ, vide *Acutus ſimpliciter.*

Acutus adauctus, vide *Acutus ſimpliciter.*

Acutus ex converſione, vide *Acutus ſimpliciter.*

Adedentes, id eſt, *Phagedenæ*, lib. de aër. aqu. & loc. cap. 2. vide *Phagedenæ.*

Aden, id eſt, *Glandula*, convolutio quædam eſt ſicca, & carnoſa, vel carnoſa conglomeratio, lib. finit. medic. fol. 97. eundem adenem corpus carniforme vocat, quod utique velut cuneus quidam, vaſorum diviſionibus incubans, fulcimentum ipſis tutum ſuggerit, ut à nullo violento caſu afficiantur, 4. de uſu part. cap. 20. quem adenem Thymum vocat, 6. de uſu part. cap. 4. Adhuc & Adenas, ſeu Glandulas vocat carnoſas partes raras, & ſpongioſas, quæ in alis, inguine, & collo ſunt, 13. meth. c. 5.

Adeps, qui & *Axungia* dicitur, & *Sævum*, differt à pinguedine, quod ille craſſior ſit, animantibuſque totam naturam magis terreſtrem habentibus provenit, velut humidioribus pinguedo; At tu ſi voles oleoſam & pinguem in animalibus ſubſtantiam omnem, Adipem appellato, ut plerique Medici, ſed & pinguedinem appellare totum hoc genus licet, 11. de ſimpl. med. fac.

Adiapneuſtia, id eſt, Impedita perſpiratio, 11. metho. 10.

Adjunctio, vide *Appoſitio.*

Adjutorii os, id eſt, Os humeri, quod maximum omnium eſt, fœmore excepto, lib. de oſſib. cap. 16.

Adnata tunica, quæ & *Agnata*, vide *Rhagoïs.*

Ad-

Adſtringens, vide *Attrahens*.

Ægilops, ſive *Anchilops*, Arabibus, *Algaras*, abſceſſus quidam eſt ad angulum oculi, qui naribus propior eſt, pus continens, quod erumpens aut os exedit, aut ad angulum, vel uſque ad nares deſtillat, lib. qui Introd. dicitur, c. 15. & 5. de compoſ. medic. loc. c. 2. & lib. de remed. paratu facil. cap. 12. quod ulcus ſi neglectum fuerit, in fiſtulam definit, lib. de oculis, cap. 9. Eſt affectio ægre curabilis propter corporum tenuitatem ſubjecto oſſe corrupto. Aët. lib. 7. cap. 87.

Æqualis ad pondus temperatura eſt in omnibus animalibus, & ſtirpibus, eâ quæ ex pari elementorũ commixtorum ſpectatur mole, non quæ tum animalis, tum ſtirpis naturæ convenit, (convenit enim aliis, ut humidum ſicco, & frigidum calido præponderet,) ſicque æqualis temperatura ad juſtitiam eſt, non quæ pondere, & menſurâ: ſed quæ eo, quod pro dignitate convenit, æqualitatem explorat; animalia enim & ſtirpes optimam, mediamque habere in ſuo genere temperiem dicimus, non utique abſoluto ſermone cùm paritas exacta contrariorum in iis non ſit: ſed cùm ea mediocritas, quæ ad poteſtatem refertur, & cujuſlibet mixti naturæ accommodata eſt, his adſit, 5. de temp. cap. 6.

Æqualis inæqualitas dicitur, non in pulſibus modo, ſed aliis propè omnibus, quæ priſtinam naturam immutantia, ſive magnitudine, ſive qualitate æqualia, vel inæqualia capiunt incrementa: nam quatenus æqualitatem commutant, vocantur inæqualia, ſed quatenus æquam ſemper mutationem aſſequuntur, æqualiter dicuntur mutari, ſed quæ priſtino conſtant ſtatu, nec accipiunt parem mutationem, hæc ſemel inæqualia vocantur, 1. de differ. pulſ. c. 11.

Æqualis morbus eſt, qui æquales habet motus, & ſymptomata ſimilia, cùm non, ut inæquales morbi aliquot diebus vehementiores fuerint, poſtea ſine aliquâ ſignifi-

ſignificatione torpent, deinde rurſus adaucti continuitatem accipiunt, ſed perpetuò ſibi conſtant; quo argumento ab Hippocr. dictum eſt, continuorum morborum & æqualium acutiem non poſſe ultrà diem decimum quartum protendi, 2. aph. 23.

Æqualis pulſus eſt, cùm omnes ictus æqualem inter ſe ſervant proportionem, ita ut ſecundus reſpondeat primo, & tertius ſecundo, è contra dicitur Inæqualis, 1. de differ. pulſ. c. 10.

Æquivoca ſunt, quæ non ſunt unius generis, quæcumque enim nomina unam ſpeciem in multis ſingularibus ſignificant, univocè de ipſis dicuntur; quæ verò de multis differentibus ſpecie, eâ æquivocè nuncupantur, & res quæ ipſis ſubjiciuntur, ab ipſiſque ſignificantur, æquivoca ſunt; com. 3. in lib. de his quæ in medic. fiunt 24.

Aërosis, quaſi *Aëratio*, ſanguinis portio maximè aërea, vaporoſa, aëri, qui per inſpirationem attrahitur, permixta, ex quâ ſpiritus generantur pariter, & inſtaurantur. Quin & ἀήρωσις idem eſt quod vel ſanguinis attenuatio, & in halitus ſolutio, eſt & cuſtodia vel conſervatio, vel reſtauratio ſpiritus deperditi ex reſpiratione, & tranſpiratione, & qui ex ſanguine attollitur, vapore, 11. method. 3.

Æruginoſa bilis, quæ ærugini ſimilatur, vide *Bilis pallida*.

Ætiologica, αἰτιολογικὴ, ſive *Pathologica*, medicinæ pars eſt, in quâ ea, quæ præter naturam ſunt, inquirimus, morborum cauſas, accidentium concurſus, & affectuum ſtatum, lib. introd. c. 7.

Affectio ſanguiflua eſt, idem quod αἱμοῤῥαγία, in quâ plurimum ſanguinis profunditur, com. 2. in 6. de morb. vulg. 14.

Affectus præcordialis, vide *Affectus flatuoſus*.

Affectus melancholicus, vide *Affectus flatuoſus*.

Affectus gravis & magnus dicitur, aut propter præcellen-

cellentiam partis laborantis, aut propter affectus magnitudinem, aut propter ipſius cacoëthiam, 4. meth. cap. 6. Spectatur autem affectus magnitudo tripliciter; ex læſæ actionis præſtantiâ; ex propriâ affectus eſſentiâ; & ex facultate quæ læſum corpus gubernat, 7. metho. cap. 12.

Affectus flatuoſus præcordialis & melancholicus eſt, quo iis plurimum, qui inclinante ætate plurimâ Venere utuntur, ſub autumnum maximè inflatur, & tumeſcit venter, com. 3. in 6. de morb. vulg. 12.

Affectus implicatus eſt, in quo multæ ſunt affectæ partes, à diverſis tum morbis, tum cauſis morbidis obſeſſæ, nam poteſt idem homo non ſolùm laborare ex thorace, ſed etiam ſimul & eodem tempore ex pulmone, capite, ex imo ventre, & ex jecinore decumbere, comm. 2. in 3. de morb vulga. in argum.

Affectus qui & *Scheſis* dicitur, eſt dubia & non certa, aut firma corporis diſpoſitio; is verò qui firmus & certus eſt, & quaſi habitus, *Hexis* dicitur, 8. metho. cap. 3.

Affectus, quos Græci *Pathemata* vocant, paſſiones ſunt, quæ in corporibus noſtris fiunt præter naturam, com. 2. in 1. de morbo vulg. 23. Affectus verò ſive affectionis vocabulum, ab Afficiendo dictum, de multis effertur rebus, ſed in medicinâ receſſus in ſtatum præter naturam, qualeſcumque ii fuerint, Affectus, ſive Affectiones nuncupantur, libr. de cur. rat. per ſang. miſſionem, cap. 3.

Affectus puerilis, vide *Comitialis morbus*.

Affuſio nutrimenti, Græcè *Parenchyma* dicitur, lib. introd. cap. 9. vide *Parenchyma*.

Agathon ſignificat apud Hippocratem idem quod idoneum, naturæ noſtræ congruum, certum, ſtabile, verum, & perpetuum, ut auctor eſt Galen. com. 2. in libr. de fract. Idem verò teſtatum reliquit in com. lib. 2. de artic, *Agathon* apud Veteres id omne dici

ſolere,

ſolere, quod in ſuo genere primum eſt, & perfectum.

Agerasia, id eſt, *inſeneſcentia*, lib. de marcore, c. 2.

Agglutinatio, vide *Proſthesis*.

Agitatio, vide *Vibratio*.

Agnata tunica, ſive *Adnata*, vide *Ophthalmia*.

Agonia, eſt inæqualis motus ex timore & irâ compoſitus, timore intrò & ad vitæ principium tum ſanguinem, tum ſpiritum unà cum refrigeratione eorum, quæ in ſummo corpore ſunt, abducente & contrahente: irâ verò foras agente, & fundente calorem, ſimul ſpiritum & ſanguinem, 2. de ſympt. cau. cap. 5.

Agreſtis lichen, id eſt, *Impetigo*, 6. de compoſ. medic. per genera, cap. 2. vide *Impetigo*.

Agrypnia, id eſt, *Vigilia*, 2. meth. 2.

Æipathia, perpetua paſſibilitas, ut *Apathia* impatibilitas, lib. art. med. c.8.

Ala quid ſit hinc patet; *brachium* appellatur, quod inter duas juncturas humeri, & cubiti intercedit, totius brachii pars: ſuperhumeralis verò, id eſt, ἐπωμὶς, ſuperior humeri pars quæ ad collum vergit, nam humerus totum id, quod in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quod non apparet à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ; ab inferiore eſt id, quod dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, quæ *Ala* in ſpecie etiam nuncupatur, 1. de artic. 4.

Alæ aurium, vide *Aures*; vide etiam l. Intro. c. 10.

Alæ narium, ſunt tenuia cartilagineaque corpuſcula, utrique naſi lateri à parte inferiori adnata, lib. de oſſibus, cap. 4. quæ etiam pinnulas vocant, libr. introd. cap. 10. vocant adhuc & pinnas, 2. de loc. affect. cap. 2.

Alaria oſſa, vide *Sphenois*.

Alba vitiligo, vide *Leuce*, & *Vitiligo*.

Albam pituitam conſuevere Medici, quandam aquæ intercutis ſpeciem, Leucophlegmatian nominare, tanquam quæ vel lividâ quâdam pituitâ, vel ſecundum

ſuam

ſuam certè ipſius rationem albâ ſemper manente, ſed propter alios quoſdam humores admiſtos, verum exactumque colorem mutante conſtat, 7. aphor. 29.

Albaras, vide *Ægilops*.

Albugineus oculi humor, ſimilis Albumini ovi, aliàs & Aqueus, oppoſitâ parte vitrei humoris exteriùs, ante cryſtallinum poſitus, non concretus, ut alii humores, ſed liquidus, in foramine tunicæ uveæ collocatus, ſuperfluitas eſt cryſtallini humoris aquea, ad ipſum defendendum ſuâ humiditate adverſus viſibilium vehementiam, lib. de anat. vivor. Vide *Hyalœides*, & *Cryſtallinus*.

Albugo cicatrix eſt craſſa, & profunda, ulceri inducta, libr. finit. med. non quâcunque corporis parte, ſed ſolùm in Iride oculi, lib. Introd. cap. 17.

Albulam vocant aquas aluminoſas, quin & Rhætiæ montem, nivibus jugiter obſitam, 8. meth. 2.

Alexipharmaca medicamenta ſunt, quæ deleteria, id eſt, lethalia venena intus aſſumpta evacuant, obtundunt & fugant, 5. de ſimpl. med. fac. c. 18. & 1. de ſemin. cap. 16.

Alexiteria medicamenta ſunt, quæ venenatarum beſtiarum morſus & ictus, aut venenoſa ſanant. Siqui, inquit, Galen. ea quæ ven. &c. Alexiteria nominare velint: quæ verò medentur deleteriis alexipharmaca, diſceptandum cum iſtis de nominibus non eſt: nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia, ſed ex rerum ipſarum cognitione, 5. de ſimplic. med. fac. cap. 18.

Alhacab eſt illud ligamentum, quod ad muſculum non extenditur, ſed ab uno oſſe natum, continuatur inter duo extrema oſſium, aut inter alia duo membra, annectendo unum alteri, firmiter ſubſiſtit, lib. de anat. vivor.

Alica ex genere tritici eſt, 1. de alimen. fac. c. 6.

Alienam caliditatem vocat Ariſtoteles, externam, non

non insitam, neque nativam in quocunque rerum genere, nam hæc coquere apta est, externa autem & extrema corrumpere solet & putrefacere, 2. de differ. febr. c. 9.

Alindesis fuit corporis exercitatio, quâ oleo delibuti, sese in pulvere volutabant. Hippocr. libr. 2. de diætâ.

Allantoeides, vide *Chorion*.

Alopecia, capillorum defluvium est, propter vitiatos humores, sic appellata, quod vulpibus frequenter accidat, 1. de comp. med. loc. cap. 2. in quâ locus affectus apparet Scaber, colore prorsus exangui; de remed. part. facul. cap. 6. quam etiam Areas vocant, aliqui vocabulo specialiori, 2. meth. c. 2. Evenit autem pilis hoc vitii genus eâdem ferè quâ stirpibus ratione, quæ corrumpuntur intereuntque; interdum penuriâ nutrientis ipsas succi, interdum immutatione hujus in alienum ac contrarium.

Alphi,, id est, *Vitiligines*, ex humorum vitiositate, quæ in cute est, quemadmodum etiam de Leprâ planum est, oriuntur, libr. de humor. com. 3. vide *Vitiliginum*.

Alteratio est alimenti concoctio, usque dum in similitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, 8. de comp. medic. loc. cap. 6.

Alteratrix, vide *Attractrix*.

Altus pulsus, vide *Pulsus latus*.

Alveoli, vide *Phatniæ*.

Alvus liquida appellatur, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2. in 1. prorrh. 3.

Amara bilis, ea & pallida, & flava dicitur, 2. de differ. febr. cap. 1. vide *Bilis pallida*, & *Picra*.

Amaurosis (quasi dicas *obscuritatem*) est totius in oculo lucis impedimentum, acutis morbis accidens, quæ est imbecillis facultatis animalis signum, com. 2. in 1. prorrhet. 11. 20.

Ambai,

Ambai, vide *Ambonæ*.

Amblotica medicamenta, id eſt, *abortiva*, vide *Abortus*.

Amblyopia eſt viſus hebetudo, in quâ oculi nec phlegmone tenentur, nec influxu torquentur, nec ulcerati ſunt, nec aliud quidvis mali perpeſſi, 5. de ſimpl. medic. fac. cap. 23. Ab occultâ quâdam causâ proveniens. Ægin. lib. 3. c. 22.

Ambonæ ſunt margines, ſive labra, ſive ſupercilia cotylarum, & cavitatum, 2. de uſu part. c. 17. quas quidam etiam *Ambas* appellant, 1. de artic. 10.

Ambuſta ſunt, quæ igne vel ardenti aquâ comburuntur, ita ut bullas aliquando excitent, 9. de ſimplic. med. facult. quæ etiam *ambuſtiones* vocantur, 11. de ſimplic. medic. facult. Conſtat autem, ſi quis in aquâ ferventi uſtus fuerit, hunc etiam affectum *Pyricauton*, ſeu *Pyricauſton*, id eſt, *ambuſtum igne*, nominari, 1. de com. med. per gen. c. 4.

Amentia, vide *Anœa*.

Ametria, eſt à juſtâ temperie receſſus, 2. meth. c. 4.

Amiculum, vide *Chorion*.

Ammata, Faſcias Græci vocant, quibus venter, pectus, coſtæ, lumbique alligantur, 3. de ſanitat. tuend. cap. 2. ἅμμα, nodus aut nexus eſt, qui faſciarum cruribus implexis aut nexis efficitur. Quâ dictione ſæpè utitur Hippoc.

Amnium, vide *Chorion*.

Amolynta, id eſt, non inquinantia medicamenta, ſimilia his, quæ propriè *epithemata* dicuntur, 7. de comp. med. per gen. cap. 11. ἀμόλυντον Cælius Aurelianus vertit, quod attrectatum manibus nihil à ſe inquinamenti dimittit, cap. 37. lib. 2. de morb. acut.

Amphibleſtrœides, ſeu *retiformis*, id eſt, Verricularis tunica, quæ à cerebro ad oculos profecta, vitreum, & cryſtallinum humorem ambit, cujus tunicæ figura in latum diffuſi, atque expanſi nervi, verriculo ſimilis

apparet, ad placit. cap. 5. vocant ipſum nonnulli propriè tunicam retiformem, quod figura quidem reti ſit ſimilis, cæterum nullo pacto eſt tunica, neque colore, neque ſubſtantiâ, ſed ſi exemptam ipſam repoſueris, in unum acervum conjiciens, tibi planè videbere videre Cerebri portionem quandam exemtam, 10. de uſu part. cap. 2. vide *Choroides*.

Amphemerina febris eſt, quæ ſingulis diebus accenditur, atque intermiſſione finitur, idem enim eſt ac quotidiana ſimplex, nullâ aliâ ſermoni adjectione factâ: eam verò quæ intermiſſionem non habet, non Cathemerinam, ut quidam, ſed Quotidianam continuam vocat Gal. 2. de differ. feb. c. 7.

Amphiſmela, eſt inſtrumenti genus, quo Anatomici ſecant corpora, 6. de anat. adm. cap. 10.

Amuleta medicamenta quæ Græci *Periapta* aut *Periammata* vocant, ſic appellantur, quod de collo ſuſpendantur, aut alicui corporis parti alligentur, lib. de remed. par. fac. c. 1. quæ qualitatis familiaritate attrahunt, aut totius eſſentiæ ſimilitudine noxam depellunt, 5. de ſimpl. cap. 17. Galenus autem ea Periammata rejicit, quæ non vi quadam medicâ, ſed ignotâ quadã ratione, aut latente efficaciâ, mirabilique contrarietate hominibus incognitâ aliquid efficere dicuntur.

Amygdalæ, vide *Pariſthmia*.

Amylum, ex tritico cibus, 1. de alim. fac. cap. 8. *Amylion* Hippocrati, quod cæteris *Amylum* ita dicitur, quod molam non ſit expertum ac ſine molâ fiat, ut teſtatur Dioſc. Fit verò ex omni tritico ac ſiligine, ſed optimum trimeſtri. Plin. c. 7 l. 18.

Anabatica, id eſt, *aſſurgens*, vide *Continua* & *Epacmaſtica*.

Anabroſis, quæ & *Diabroſis* dicitur, eſt ſolutio continuitatis in oſſe, vel in vaſe aliquo, ex eroſione ab humoribus mordacibus introducta, 5. loc. aff. vide *Diabroſis*.

Ana-

Anacollemata, medicamenta ſunt reſtringentia fluxiones oculorum, de remed. part. fac. cap. 10. quæ fronti, & temporibus imponuntur, 11. de ſimpl. med. facul.

Anadiploſis, eſt acceſſionum reduplicatio, libr. de Typis, cap. 4.

Anadoſis, eſt nutrimenti per venas tranſitus ad hepar, quod idem eſt ac Digeſtio, ſeu Diſtributio, differens à Diadoſi, quod ſit tranſlatio, traditio, vel porrectio nutrimenti in ſingula ſimplicium, & inviſibilium nervorum, & arteriarum, extimarumque partium ſubſtantiam intimam nutrimento à lateribus illorum vaſorum attracto, & tranſlato, 2. de nat. fac. 6.

Analeptice, renutritoria refectoriaque vocata, eſt victus ratio, 7. meth. 6. inde Analepſis, id eſt, reſumptio, lib. de marcore, cap. 9.

Analogiſmus, eſt comparatio, & perceptio cauſarum morbidarum, præſidiorumque juvantium per ſimilitudines, ad Thraſib. cap. 11. ſive Analogiſmus eſt ratio, quæ ab evidenti auſpicatur, rei obſcuræ faciens cognitionem, 1. prognoſt. 6. Dogmaticorum propria, ut Epilogiſmus Empiricorum.

Anaplerotica, medicamenta ſunt, quæ cicatrices craſſant, atque in carne alta vulnera complent, & lympidant, lib. de Dynamid.

Anaſarca, ἀνασάρκα, vel diviſis nominibus τὸ ἀνὰ σάρκα, quæ & *Cataſarca*, *Hypoſarcidium*, & *Epiſarcidium* dicitur, Hydropis ſpecies eſt prima & mitiſſima, in quâ humidi ſubſtantia tenuis copia, & cruditates in totâ inferiorẽ thoracis regione acervantur, habituſque totus pituitæ plenus redditur, 4. de rat. vict. 111. diciturque Anaſarca, & aqua inter cutem, quod per carnem ille humor pituitoſus crudus fluat, lib. finit.

Anaſtoichioſis, quod reelementationem ſeu reſolutionem in elementa dixeris, eſt colliquatio ſeu reſolutio, ſeu diſſolutio, aliquando totius corporis ſubſtan-

tiæ, aliquando ſuccorum, qui in venis ſunt, duntaxat: quod autem ex eâ colliquatione provenit, aliàs ad ventrem confluit, aliàs ad urinas, aliàs ad ſudores pellitur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. Galen. ἀναστοιχείωσιν, ἀνάλυσιν, & σύντηξιν, idem æſtimare videtur, lib. de ſymptom. cauſ.

Anaſtomotica, id eſt, aperientia medicamenta, quæcunque vaſorum oſcula aperire apta ſunt, extergendo, incidendo, obſtructiones tollendo, & dividendo: differuntque à rarefacientibus ſeu Diaphoreticis, quæ cutis tantum meatus reſerando ſudores, aut τὴν ἀναίσθητον διαπνοὴν promovent, 5. de ſimplic. med. fac. c. 14.

Anaſtomeſis, vide *Oſculorum apertio.*

Anataſis, vide *Catataſis.*

Anatome, eſt humani corporis totius, abditarumque imprimis ejus partium diſſectio, & ſpeculatio, ut ſenſibus, quæ in iis deliteſcunt, patefiant, pleniorque & facilior earundem inſtituatur curatio, lib. finit. med.

Anatripſin, id eſt, refrictionem ſeu defrictionem, veteres Græci ſolent appellare, non eam duntaxat, quæ ab inferiori parte ſurſum ducitur, ſicut compoſitio videtur ſignificare, ſed abſolutè omnem quomodocumque factam. Nos autem Tripſim frictionem, ſeu fricationem vocamus, com. 3. lib. de his quæ in medic. 25. ἀνατρίψεως nomen antiquis crebrò uſurpari, τρίψεως autem rarum eſſe teſtatur etiam Gal. in Hip.

Anchilops, vide *Ægilops.*

Anchoralis proceſſus, vide *Ancyrœides.*

Anchyle, vide *Ancyle.*

Ancon, eſt cubiti gibbus, & eminentia aut cubiti flexura, vel gibbi medium cui innitimur, diciturque Ancon, alterum majus & acutiſſimum oſſium cubiti, quod & *Olecranon*, hoc eſt, Ulnæ verticem & cubitum vocat Hippoc. 2. de uſu part, c. 2. vide *Brachium.*

Ancos, ſive *Galianconas*, quaſi muſtelæ cubito præditos, eos vocat Hippoc. quibus cum augerentur eorum

rum corpora, ex luxatione brachii, vel ex capitis humeri prolapsione in alam, os brachii brevius evasit, 3. de artic. 88.

Ancyle poplitis sunt partes retrorsum post genua spectantes, ejusdemque flexuræ & curvaturæ, lib. introd. cap. 10. unde Ancylas, sive Anchylas vocat difficiles artuum motus, & ligationem nervorum, & articulorum contractiones, ubi præ tumoris duritie, aut crassioribus infarctis humoribus contrahuntur, cum extendentibus membrum musculis tendo non obsequitur. Id in Poplite, cubito & digitis contingit, 7. de compos. med. per gen. cap. 6. vide *Poples*.

Ancyloblepharon, ἀγκυλοβλέφαρον, vitium est in oculis, in quo palpebræ vel inter se, vel cum albâ aut nigrâ oculi parte concrescunt & cohærent. In causâ ulcus est negligenter & imperite curatum. Sanescendo enim quod diduci potuit, & debuit, agglutinatur. Ἀγκύλωσις τῶν βλεφάρων dicitur Aëtio, qui & πρόσφυσιν τῶν βλεφάρων id vitii appellavit, l. 7. c. 66. ubi ejus curationem persequitur.

Ancyrœides, processus acutus exiguusque est in interiori parte ossis cervicis & scapulæ, qui cum anchoræ, vel corvini rostri similitudinem referat, Ancyrœides à nonnullis, Coracœides ab aliis nuncupatur, quandoquidem extrema ejus pars, uti Corniculæ rostrum ad exteriora inclinat, libr. de ossibus, cap. 14. quem etiam Anchoralem, & Cornicularem nominant, 1. de artic. 2.

Aneurisma est affectio, quâ os in arteriâ fit ex vulnere, cum ad cicatricem pervenerit, quæ ei adjacet cutis, manente verò arteriæ ulcere, eâ neque conglutinatâ, neque ad cicatricem simul perductâ, neque à carne obstructâ; quo fit ut arteria sanguinem jaculetur, qui contineri non potest, lib. de tumor. cap. 11. Ubi etiam hæc addit: Dignoscuntur porro Aneurismata, arteriarum haud solùm pulsibus, sed &, quod

 cùm

cùm premuntur, omnis tumor delitescat, recurrente in arterias sanguine, qui illum fecit, tenui spirituoso, & est venosi vasis dilatatio aut spirituosæ materiæ per subsultum distributæ sub carnem dispersio. Paul. Æg. c. 37. l. 6. Aliis describitur arteriarum & partium, quibus illæ implantantur, tumor præter naturam, pugni interdum magnitudine, pulsum edens velut arteria magnum, & molestum, qui cum premitur ex parte refugit, sed mox iterum erumpit. Causa antecedens est arteriarum substantiæ nimia dilatatio, orificiique earundem apertio; proxima est sanguis arteriosus tenuis, ex arteriâ erumpens sub cutem, qui eam tumorem attollit, illicque sinum sibi efformat, in quem arteria sese exonerat.

Angina ab *Angendo*, quod angat guttur, sive ***Synanche***, est phlegmone aliis extra collum, ut partes tumescant, aliis intra tonsillas, ut simul partes quoque afficiantur respirationis, & ægra spiratio sequatur, lib. finit. vel brevius, est tumor ad venas jugulares, sive à glutinosâ, frigidâque fluxione, quam pituitosam vocant, sive à calidâ & acri, quam picrocholam biliosamque, appellaveris, quæ & Cynanche dicitur, 4. de rat. vict. 30. Tandem Hippoc. omnes affectus gutturi accidentes, si spirationem quoquo modo reddant deteriorem, Synanchen vocat, aliis Paracynanche, aliis Parasynanche dicitur, 4. loc. aff. 3.

Angor est nativi caloris cordis contractio, & in centrum retractio, ad quam sequitur ejusdem cordis dolor, palpitatio, & tristitia, pessimumque est signum si in principio acutarum febrium advenerit, lib. de humor. com. 1. 4. de differ. puls. c. 3. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

Anguli oculi sunt interioris oculi termini, ubi palpebræ coalescunt, alter juxta nasum, juxta tempora alter, hic parvus, ille magnus dicitur, uterque autem Canthus, dicitur, id est, Angulus, lib. introd. cap. 10. Di-

Dicuntur & Hirqui oculorum, lib. de venæ sect. contra Erasistratum, cap. 6.

Angustus pulsus, vide *Pulsus latus*.

Anhelosi sunt qui densum spiritum habent, & simul thoracem multum distendunt; quod contingit in affectionibus, multâ inspiratione indigentibus, ut à cursu, aut vehementi exercitatione, & ardentibus febribus, 3. de diffic. respir. c. 11. etiam anhelationes Asthmata vocat, 8. de simpl. Clariùs autem inquit, qui citra febrem densè respirant, qualiter faciunt, qui velociter cucurrerunt, ab accessione hâc Medicis Græcis Asthmatici, Latinis Anhelosi appellantur; eosdem etiam ab aliâ accessione, Orthopnoïcos vocant, quod thoracis corpus rectum habere coguntur, & erectâ cervice spirare, ob timorem suffocationis; quin, & stratum circa supernas partes, ad quas thorax reclinatur, sibiipsis erectius faciunt, ne dormientes strangulentur, 7. de comp. medic. loc. cap. 6. & 3. aph. 26. & com. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

Anima (apud Galenum) aut temperamentum activarum qualitatum est, aut illud, quod temperamento alteratur, & organo veluti in operando utitur, 3. loc. aff. 7. & com. 5. in 6. de mor. vulg. 5. vide *Calor nativus*.

Animalis motus est, qui animantium corporibus cùm sana sunt pro arbitrio, voluntate, ac impetu nervorum, musculorumque ministerio fit, quem Medici voluntariam actionem, sive animalem appellare solent, lib. de trem. & palp. c. 2.

Animalis virtus est, quæ ex Cerebro originem ducit, quæque ex motuum voluntariorum vigore aut imbecillitate deprehenditur, ut virtus, quam ex corde prodeuntem agnoscimus, quam vitalem nuncupamus, ex pulsuum debilitate; at quæ ex hepate oritur, ac naturalis dicitur, ex sanguineis egestionibus ab initio aquosis, atque tenuibus, postmodum verò crassis ad modum fæcis, 1. ad Glauc. 14.

Annotatio, quam *Episemasiam* vocant, est accessionis febrilis principium, 2. aph. 1. Dicitur etiam Annotatio, sive Significatio, sive Semeiosis, id est, morborum dignotio ex similium ac dissimilium consideratione, ante alia artis opera, diagnosis, 1. de his quæ in medic. fiunt 1.

Annotatio incompressa quæ hecticarum febrium proprium est indicium, est, cùm pulsus major statim, ac velocior à cibo efficitur, sine aliquo horrore, dormitatione, pigritiâ, frigefactione extremorum, inæqualitate pulsus, aut frigiditatis, aut caliditatis sensu, 1. de differ. feb. c. 9. vide *Febris significatio*.

Anodyna medicamenta sunt, quæ ad sedandos dolores sensum stupefaciendo parantur, sopientia & narcotica, 12. meth. 1. Eadem Anodyna dicuntur, id est, Indolentia quoniam dolores sedantur, non tamen dispositiones penitus sanant, sed vim sentiendi obtorpescere faciunt, 2. ad Glauc. 6. sed rectiùs Anodyna dolorem sedantia sunt, & facultas Anodyna alia re verâ est, alia impropriè dicitur, tanquam si quispiam hominem mortuum dicat Anodynon, quia dolore vacet. Cæterum vera Anodyna facultas est eorum, quæ primo ordine calefaciunt, si utique in essentiâ tenui contineantur: at facultas eorum, quæ impropriè dicuntur Anodyna, sed non sunt, frigidorum est, quæ absoluto utentia frigore partem obstupefaciunt, unde, & Narcotica, id est, stupefacientia dicuntur, 5. de simpl. med. fac. c. 9.

Anoa, Græcis ἄνοια, id est, *Amentia*, est ratiocinatricis functionis veluti paralysis, & abolitio, libr. de sympt. differ. c. 3.

Anomæomeres membrum est, quod ex dissimilibus partibus est conflatum, 7. meth. 6.

Anorexia, id est, Inappetentia & ciborum fastidium, idem significat quod Asitia, & Apositia, id est, abstinentia à cibo, 4. aph. 17. vide *Apositia*.

Ante-

Antecedens, vide *Antegressa*.

Antegressa causa, quæ & *Procatarchon* dicitur, eſt, quæ extra corpus poſita, quidquam in corpore alterat, quæ & Procatarctica, Anticipans, & Antecedens dicitur, quod eas quæ in corpore diſpoſitiones ſunt, antegrediatur, 5. de cauſ. pulſ. cap. 1. quaſcunque diſpoſitiones, vel motus in ipſo animali præter naturam, morborum præcedentes cauſas nominant, quæ verò extrinſecus adveniunt, & alterant corpus, atque naturam vehementer tranſmutant, præincipientes appellant, in lib. de cauſ. morb. cap. 2. eadem Primitiva, & Initiatrix dicitur, 6. de loc. affect. 4. eadem Prophaſis & occaſio dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

Antheræ, id eſt, Floridæ appellatæ compoſitiones, quod colorem floridum habeant ac prærubrum. 5. de comp. med. loc. ἀνθηροὶ etiam dicuntur Hippoc. floridi & rubore valde perfuſi, quos idem ἐξερύθρους vocat, ut ſcribit Galen. capite humorum calidiorum copiâ repleto.

Antiades ſunt Tonſillæ Latinis dictæ, hoc eſt, Glandulæ duæ ſupra laryngem ſitæ, quæ ſibi ex adverſo in oris termino utrinque reſpondent. Item earum morbus & inflammatio, aut earundem ex fluxione tumor eodem Antiadum nomine donatur, 3. de cauſ. ſympt. cap. 4.

Anticardion, ſic dicitur cavum illud quod eſt ſub pectore carneum molleque ad os ventris pertingens, vocatur etiam ſphage, Rufus verò cavitatem eam pectoris quæ eſt ad claviculas, tradit ab Homero dici Leucaricon, à Medicis verò Anticardion & Sphagen.

Anticipans morbus eſt, qui cum diverſis horis ſemper accedat, & remittat, prævenit quidem continuò, citiùſque horas perſolvit, unde Anticipans dicitur, ſive Prolepticus: qui verò tardat, Hyſtericus ſive poſteriùs veniens nuncupatur, lib. de Typis, c. 3. vide *Antegreſſa*.

Anticnemion, vide *Gastrocnemion*, *Sura*, & *Tibia*.

Anticheir eſt magnus digitus manus, qui & Pollex, & Promanus dicitur, lib. de muſcul. diſſect. cap. 22. Ἀντίχειρ eſt digitus primus à carpo ſive brachiali incipiens, eique per Diarthroſim inſertus, reliquis quatuor digitis multo inferior, & illius non recta, ſed ex obliquo oppoſitus. Sic à Græcis dictus videtur, teſte Galeno, quod ſolus ipſe tantùm valeat polleatque, quantum cæteri quatuor, Latinè Promanus dicatur; quod manus actiones omnes per eum habeat firmiores, eo ſolo tantùm roboris præbente, quantum reliqui digiti ſimul juncti: eaſque omnes æquè ceſſare & aboleri neceſſe eſt, ſive ipſe ſolus, ſive alii deſint. Itaque a pollendo etiam Pollicem Latini appellavere. Sunt autem qui ἀντίχειρα dictum velint, quod cæteris digitis oppoſitus ſit, ex adverſo ſitus. Dicitur & μέγας propter magnitudinem ſeu præſtantiam.

Antendeixes, & *Endeixes*, ſunt contraindicationes, ſeu contradictiones indicationum; Item communitates, ſcopi & auxiliorum materiæ. & indicationes, quæ ſunt auxiliorum inventiones, 9. method. cap. 7. vide *Endeixis*.

Antidotus, medicamentum eſt, quod non extrinſecus impoſitum, ſed intus aſſumptum, malignas, cæcas, & latentes corporis affectiones ſanat, 1. de Antidotis, cap. 1. Mos eſt junioribus Medicis, Antidotos appellare, non modò quæ adverſus mortifera medicamenta, quæque ad morſus ictuſque venenoſos exhibent, ſed etiam quæ contra malas corporis affectiones præſertimque diutinas valent, ex aliquo ulcere, aut abſceſſu conſurgentes, 2. de antidot. cap. 6.

Antiſpaſis, id eſt, ad contrarium revulſio, avertitur enim ſanguis, atque ad alia membra convertitur, tum ad proxima derivatus, tum ad contraria revulſus: illud Parocheteuſin, hoc Antiſpaſin Græci vocant, 5. meth. c. 3. vide *Revulſio*. ἀντισπάω eſt *revellere*.

Anti-

Antiſpaſticon, id eſt, auxilium in diverſa revellens, 13. meth. 11.

Anthrax, id eſt, Carbo, vel Carbunculus, ſeu ulcus eſcaroſum aut cruſtoſum, cui adjungitur multa partium circumſtantium inflammatio, 6. aph. 45. Ortum autem ducit ex ſanguine melancholico putreſcente, adeòque per incenſionem ardente, ut cutem deurat. Galen. lib. 2. de præſag. ex pulſ.

Antitaſis eſt, cum quæ diſſident oſſa, ad hoc, ut è directo admoveantur, prius retrorſum trahuntur. Hæc ad oppoſitum tractio Antitaſis dicitur, aliis diataſis, id eſt, extenſio. 6. meth. 5.

Anulus eſt recti inteſtini orificium ſphinctere muſculo donatum, per ſedem prodiens, quo excretionem cùm lubet aliquamdiu retinemus, ſic dictus à figurâ, ab officio verò ſtrictor dicitur, lib. introd. cap. 10.

Anus dicitur inferior corporis pars quâ excrementa redduntur, 3. de uſu part.

Apagma, id eſt, Abductio, Medicorum appellatio propria eſt, vulgò inuſitata: quoties oſſis finis, quâ parte maximè cum alio committitur, abruptus eſt, 6. meth. 5. vide *Abductiones*.

Apanthiſmos eſt ſubtiliſſima linea, quæ ægrè videri poteſt, quaſi tu exoleſcentem lineolam diceres, cui ſimillimæ ſunt venarum quædam propagines filorum araneæ, aut capillorum modo anguſtæ, & extenſæ, quæ venæ capillares dicuntur, lib. de diſſect. venarum & arter. cap. 8.

Aparachyton vinum meraciſſimum originale, cui marina aqua non eſt admixta. Erant autem hujuſmodi vina generoſa atque ignobilibus aut imbecillis vinis marina immiſcebatur, indeque πεθαλασσωμένος οἶνος dicebatur, 4. de comp. med. per genera, c. 7.

Apechema, diremptio eſt oſſis ſuperficiaria, vel etiam profunda in partibus ictui oppoſitis, lib. finit. medic.

Apepſia, id eſt, *Cruditas*, 2. meth. 2. vide *Concoctio.*

Apepia

Apepta phymata ſolitus eſt Hippoc. nominare Cruda tubera, ſeu tumores præter naturam, nervoſa corpora, vertebris ipſis, atque ſpinali medullæ inſita, extendentia: cauſam nempe gibborum effectricem, 4. de loc. aff. cap. 3.

Aperientia, vide *Anaſtomatica.*

Aperiſtatum, id eſt, Cavum ulcus apertum, 2. de compoſ. med. per gen. c. 1.

Aphonia, id eſt, vocis carentia, privatio ſeu defectio, quæ ægris ſolet accidere, læſis duntaxat iis quæ voci efformandæ ſubſerviunt inſtrumentis, vel etiam iis quæ reſpirationi deputavit natura, vel ob recentem quandam exolutionem, & afflictionem virtutis, 4. de ratione vict. 23.

Aphoriſmus eſt oratio, quæ omnes rei proprietates breviſſimis verbis circumſcribit, 1. aphor. 1. quin & aphoriſmos definitiones appellat, 3. de his quæ in medic. 32.

Aphthæ ſunt ulcera puerorum, ſummam oris partem occupantia, ob mollitiem maximè facta inſtrumentorum, quæ neque tactum neque qualitatem lactis ſuſtinent, quod non parvam in ſe ſeroſam contineant partem. Eſt autem ſerum naturâ abſtergendi facultate præditum, adeò ut nil mirum ſit, ſi in mollioribus corporibus quaſdam in ſuperficie exulcerationes efficiat, 3. aphor. 24. ex quo etiam habent aliquid igneæ caliditatis, vel adhuc quod infans lac non probè concoxerit, 6. de compoſ. medic. loc. c. 4. & com. 3. in 3. de morb. vulg. 12.

Apices matricis ſunt proceſſus quidam mammillares utrimque ad latera matricis ad ilia inclinantes, à Græcis Cornua matricis appellantur, per quæ cornua ſemen à propriis teſticulis vulva attrahit, ut virile per collum, lib. de conſect. vulvæ, & 2. de ſemin.

Apios, cibus eſt & potus omnis qualitatis quæ ſenſu deprehendi poteſt, expers, qui neque adſtrictionem,

neque

neque acrimoniam, aut aliam insignem facultatem obtinet, qualis inter humidas substantias est aqua, 1. de aliment. facult. 8.

Apnœa, id est, Ablata spiratio, 2. de rat. vict. 43.

Apoclasmata, id est, Abruptiones, vide *Abductiones*.

Apocope, ut ὀστέου ἀποκοπὴ, ossis abscissio, aphor. 28. lib. 7. idem quod διακοπὴ, aphor. 19. lib. 6. cùm ossis pars abscinditur & detrahitur, vide *Abscissio*.

Apocrustica, id est, reprimentia & repellentia medicamenta, quæ adstringendi vim obtinent, 11. meth. 15.

Apodacrytica, id est, delacrymativa pharmaca, & repercussoria lacrymarum, 4. de comp. med. loc. c. 5.

Apolepsis, vide *Interceptiones venarum*.

Apomeli, mellis decoctum intelligo, quod nos conficimus aceto cum melle commisto, tantisper tamen simul decocto, quoad utrorumque qualitates inter se uniantur, & aceti vis retundatur, 3. fract. 49.

Aponeuroseis, sunt tendines quos musculi generant, qui ad artuum fines pertinent, qui ab Hippoc. τένοντες, id est, Chordæ dicuntur, 3. de aliment. facult. 5. Dicuntur autem *Aponeuroseis*, quasi denervationes, & nerveæ musculorum extremitates, 1. de anatom. adm. cap. 5. quoniam musculi in eos desinunt, 1. de motu musc. cap. 1. vide *Nervus*, *Tendines*, *Denervationes*.

Apophlegmatismus. Medicamenta quæ ore colluuntur, aut dentibus manduntur, omnia unâ nomenclaturâ comprehendentes, Apophlegmatizonta nominant, ac eorum facultates, Apophlegmaticas, 5. de simpl. 20. Rectiùs autem Apophlegmatismus est medicamentum quod pituitam per os educit ex capite aut thorace, 6. de sanit. tuen. c. 10.

Apophthora, vide *Abortus*.

Apophysis est extranea ossis pars, instar tuberculi prominens, seu adnata appendix, lib. de ossib. in procemio. ἀποφύσιες dicuntur etiam Hippocr. excrescentiæ carneæ tantum in massâ carneâ & fætu apparen-

tes,

tes, quasique processus ac exortus membrorum & protuberantiæ, non certæ aut exactæ distinctiones, quales in fætibus masculis contingere dicit.

Apoplexia est ablatio sensus, & motus in toto animalis corpore, seu vehemens & repentina totius corporis resolutio ac stupor, 3. de loc. aff. 10. & 2. aph. 42. vide *Caros*, & *Paraplegia*.

Apoplecticæ venæ, quæ & Sphagitides, & Jugulares externæ, seu Superficiariæ, Arabibus Guidez manifestæ vocantur, sunt quæ infernè ad aures utrinque singulæ feruntur, à quibus superficiariæ omnes tum colli tum capitis partes nutriuntur, 6. de usu part. & initio secundi de rat. vict. *Apoplecticæ* vocantur, quod harum ex interceptione, & obstructione Apoplexia oriatur.

Aposcemmata, ἀποσκήμματα, seu ἀποσκήψεις, id est, decubitus humorum vocantur, cum qui priùs unum membrum infestant humores, eo relicto, ad alterum transeunt, 2. ad Glauc. Interdum & Hippocrat. dicuntur morborum transmutationes & transitus, ut aph. 56. lib. 6. Dicuntur etiam Galen. ἀποσκήμματα corporis excrementa quæ in alvum deponuntur, totumque corpus aut etiam partem quandam, veluti humoribus in eam decumbentibus exonerant, com. 2. in progn.

Aposceparnismus, abscissio est ossis, cùm ejus pars decussa vulnerando fuerit, fracturæ species, lib. finit.

Apositi, & *Anorectoi* more antiquorum Græcorum, ii appellantur, qui appetentiâ carent, & cibos refugiunt, com. 3. in 3. de morb. vulg. 72.

Apositia, ciborum fastidium, vide *Anorexia*. ἀποσιτικά Galen. in exeg. exponit, quæ cibi fastidium & inappetentiam inducunt.

Apospasmata, avulsa omnia nominantur, de constit. art. cap. 6. quæ verò continui solutiones, Apospasmata, id est, Avulsiones vocantur, instrumentariarum

tantum-

tantummodo partium propriæ ſunt paſſiones, de differ. morb. cap. 11. vide *Rhegma.*

Apoſphagma exponitur Galeno apud Hippocratem fæculenta colatura aut excolamentum, quod & ὑπόσφαγμα dicitur. Intelligi autem poteſt ſanguis qui ſuppoſito vaſe pecudi jugulatæ defluit, & excipitur, ac in cibum variâ conditurâ formatur, ut teſtatur Plin. lib. 28. cap. 14.

Apoſtaſis fracturæ ſpecies eſt, quæ ſub generalem affectionem ſubjicitur, quæ eſt continuitatis diſſolutio, ita enim (ait Galenus) ego totum hoc genus ſoleo appellare; at Hippocrat. abſcedentia corpora, quæ ita affecta ſunt, vocat, ut & affectio ipſa, abſceſſio meritò nominetur, tametſi una quædam ſpecies generis huius ſit, quam propriè Abſceſſionem, & Abſceſſum, id eſt, Apoſtaſin & Apoſtema nuncupant, 3. de his quæ in medic. initio.

Apoſtaſis, & *Metaſtaſis* differunt, quod Apoſtaſis, id eſt, Abſceſſus, judicationem infert, ægrumque à moleſtiis omnibus liberat; *Metaſtaſis* autem, id eſt, Commutatio, aliarum habet principium acceſſionum, ut & aliud exigat tempus ad coctionem mali aliumque corporis locum, ad quem infeſtantium humorum facta eſt tranſlatio, 4. de rat. vict. 68. Ex quibus colligitur ea inter ſe differre univerſali & ſingulari notione. Cùm ſint enim utraque humorum in partem aliquam illapſus & decubitus, generalius tamen quiddam ἀπόστασις continet, quæ vitioſos humores feliciùs & velut ex toto vacuat, ſolutionémque facit: Μετάστασις autem peculiarem partis cujuſdam depoſitum ſignificat, in quam illapſi humores judicatione vacuari nequeant, ſed concoctione indigent.

Apoſtema, vide *Apoſtaſis*, & *Sinus.*

Apoſyrmata, deſquamata dicuntur, aut ſummæ cutis abraſiones. Eſt ſolutio continuitatis in ſuperficie ſpecies, abraſâ ſcilicet cute. vide *Abraſa.*

Apo-

Apotherapia, nunc pro poſtremâ parte omnis probè peractæ exercitationis ſumitur, nunc pro eâ medicinæ parte, quæ laſſitudinem ex immodico exercitio ſuccedentem, ſubmovet, 3. de ſanit. tuenda, cap. 2.

Apothermus, Sapa, Siræon, Hepſema, nomina Synonyma ſunt, ſignificantia muſtum plurimum coctum, 1. de alim. faç. c. 13. de attenuante vict. rat. 12.

Appetitus caninus, vehemens eſt comedendi deſiderium, quo & plurima edunt, & maximè gravati aſſumpta inalterata paulò poſt revomunt, 7. de comp. med. loc. c. 2. & 1. de ſympt. cauſ. c. 7. ὄρεξις κυνώδης, Affectio eſt τῇ ἀνορεξίᾳ prorſus contraria. Provenit magnâ ex parte ab humore aliquo vitioſo & acido, ſive is pituitoſus ſit, ſive melancholicus, qui in os ventris impactus, ipſum mordet & irritat. Talis namque mordacitatem ſuctioni ſimilem inducit, & ventriculi tunicis coactis adſtrictiſque inanitionem perinde ac naturalis fames invehit, atque inexplebilem cibi cupiditatem. Itaque eorum copia gravati, coguntur cibos evomere, deinde cibis denuo ſe ingurgitare, poſtea redire ad vomitum, inde ad cibum, atque ab eo identidem ad vomitum, canum modo in eandem noxam relabentes, à quâ per vomitum fuerant liberati. Quo fit ut tantam ventriculus imbecillitatem contrahat, ut nihil continere poſſit, ſed perpetuâ ferè laboret vomitione. Nec verò vomitu tantum reddunt ingeſtos plus æquo cibos, ſed alvi etiam profluvio aliquando dejiciunt. Quo fit ut his ſuccedant, & cæliacæ & dyſentericæ affectiones, & ipſa aqua inter cutem, propterea quod ante prioris cibi concoctionem, ingeſto alio, cruditas vitari non poteſt.

Appoſitio, quæ & *Adjunctio* & *Proſtheſis* dicitur, finis eſt actionis, quæ ab attrahente vi perficitur, attractum enim & adductum nutrimentum ſingulis partibus apponit aſſimilandum, 3. de nat. fac. c. 1. vide *Proſtheſis*.

Apſy-

Apſychia, id eſt, animi deliquium, com. 2. in 1. prorrhet. 20. & 1. aph. 23.

Aptyſtus, id eſt, morbus ſine ſputo, præſertim morbus lateralis, cùm pars dolens exquiſitè anguſta fuerit, & veluti alligans in ſe ipsâ, univerſum fluxum cohibuerit, nec per ſputum ſe exonerarit, 2. criſ. cap. 10. ἄπτυστοι πλευρίτιδες, Pleuritides in quibus nihil expuitur. In Coac. prænot.

Aqua inter cutem, ſeu *aqua intercus*, id eſt, Hydrops, vel Hyderos, 5. de loc. aff. 7. 4. aph. 11.

Aqualiculus, qui & *Pubes* nonnullis dicitur, & *Epiſeion*, eſt ea trunci pars, in quam Thorax finitur, ubi & maſculorum pudenda conſtituta ſunt, quin & fœminarum, ad femoris utriuſque exortum, ut ſub hoc occultentur, lib. introd. cap. 10.

Aqueus humor, qui & Albugineus, vide *Cryſtallinus*.

Aquoſa urina, quæ & Cruda dicitur, eſt ea, quæ alba eſt & tenuis, 1. de criſ. cap. 5.

Aquoſus hydrops, hydropis ſpecies ea eſt, quam Aſciten vocant, cujus proxima cauſa aquoſus humor eſt, partim à jecinore manans, partim à totâ carne corporis, veluti in aquam reſoluta: à quo aquoſo humore totum Abdomen diſtenditur, qui colligitur inter Peritonæum & inteſtina, veluti in utre quodam, unde illi nomen dedit, oppoſita alteri hydropis ſpeciei, quam Hippocrates vocat ſiccum hydropem, qui & Tympanias dicitur, vide *Aſcites*, *Hydrops*.

Aquula, vide *Hydatis*.

Arachnœides pulſus, araneæ ſpeciem referens, ſive aranealis, hoc eſt, parvus, ac brevis auræ agitatu movetur, lib. finit. med.

Aræotica, id eſt, rarefacientia, ἀραιωτικὰ φάρμακα, quæ meatus cutis aperiunt, 5. ſimplic. cap. 14. vide *Anaſtomatica*, & *Rarefacientia*.

Aranea tela, ἀραχνοειδής, eſt oculi tunica, quæ cum Rhetinâ perfectam ſphæram efficit, circundantem cryſtal-

cryſtallinum humorem, diciturque aranea, quia ad modum telæ araneæ ſubtilis eſt, ne impediat lumen ingrediens ad cryſtallinum, & albugineum humorem, lid. de anatom. viv. vide *Rhagois.*

Arcuatus morbus, vide *Arquatus.*

Ardens febris, vide *Synocha.*

Areæ, vide *Alopecia.*

Argemon, ἄργεμον, & ἄργεμα, eſt oculi ulcuſculum, quod in iridis circulo naſcitur, partem quidem aliquam candidi, partem verò etiam nigri comprehendens. Id extra quidem iridem rubicundum, intra verò candidum apparet. Per ipſum tunica uniformis aliquando procidit, ſi profundius ſordidiuſque evaſerit. Quo vitio qui laborant, ἐπαργέμους vocat Galenus.

Argyrite, ἀργυρῖτις γῆ, argentea terra, quæ ex argenti metallis ſumpta, pluribus parvis terræ particulis, plures parvas argenti miſtas habet particulas, 9. ſimpl.

Ariditas eſt ſummorum pilorum lanuginoſa ſuperficies, pulvere conſperſis adſimilis, lib. finit. med.

Arytæna, vide *Arytænœides.*

Arytænœides, ἀρυταινοειδής guttalis, eſt cartilago laryngis, tum ordine, tum poſitione, tum magnitudine tertiâ, in ſupremâ innominatæ cartilaginis parte ſita, gutturniis, infundibuliſque, quas Arytænas appellant, non abſimilis, lib. vocal. inſtr. diff. cap. 4. unde aliqui eam Arytænam vocant & Guttalem, 7. de uſu part. 11. vide *Cricœides.*

Armatura conceptus, ab Arabibus *Abgas*, tunica eſt poſtrema tenuis, toti fœtui undique circumjecta, ipſius velut ſudorē excipiens; quaſi agninum à mollitie deducto nomine, *Amnion* Græcis appellata, 15. de uſu par.

Arquatus morbus, qui & Regius, & Icterus, & Auriginoſus, & Arcuatus dicitur, eſt bilis in ſummam cutim effuſio, interdum cum febre acutâ, interdum ſine illâ, cum interiorum aduſtione, & ſtomachi vitio, lib. Introd. 5. loc. aff. 7. Clariùs, Flava bilis, quando

ſui

ſui ſervans naturam, unà cum ſanguine per totum corpus defertur, morbum facit, qui Icterus, id eſt, Regius appellatur: ſola verò quando ſecreta eſt ab aliis ſuccis, & in aliquo membro conſiſtit, Herpetem concitat, 2. ad Glauc. 1.

Arteria, eſt vas membraneum ortum habens à corde teres & cavum, duplicique compactum tunicâ, quo vitalis ſpiritus & tenuiſſimus calidiſſimuſque ſanguis per corpus univerſum pulſu diſtribuitur, lib. de anat. viv. differt autem à venâ, quod vena ſit vas ſanguinem continens, non pulſans, ſed arteria vas eſt pulſans, lib. de cauſ. morb. cap. 3. quondam non dum eas, quæ ſimiliter ut cor, pulſant, arterias (in ſolam eam quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, arteriæ nomen inferentes) ſed venas appellabant, in totum velut alias quæ non pulſant, ſic etiam pulſantes, poſteà verò conſuetudine obtinente, arteriæ appellationem in pulſantibus dici propter æquivocationem aſperæ nomen apponentes, eam, quæ ex larynge in pulmonem deſcendit arteriam, Aſperam arteriam appellârunt, quam ipſam etiam Bronchum vocant, quoniam cartilaginoſa corpuſcula, quæ plurima ejus pars ſunt, Bronchia appellant, 7. de com. med. 1. loc. cap. 1. Aſperæ autem arteriæ dicuntur, quæ in pulmones diviſæ ſunt, quæ verò toto inſunt corpore, quæque ex aſperis arteriis contracto corde, ſpiritum tranſumunt, læves, 7. de anat. ad. 4. & 7. de uſup. cap. 9. vide *Aſpera arteria.*

Arteria craſſa, vide *Arteria aorta.*

Arteria magna, vide *Arteria aorta.*

Arteria aorta, *magna*, *maxima*, *craſſa*, ſymonyma ſunt, ſignificantia unum omnium arteriarum tanquam caudicem, à ſiniſtro cordis ventriculo propagatum, quæ omnes tum ſibi invicem, tum eorum pulſandi modo reſpondent, 7. de anat. adm. cap. 1.

Arteria venoſa eſt vas à ſiniſtro cordis ventriculo ad pulmonem procedens, ore rotundo & admodum pa-

tenti, quod in ipſo ferè ortu in duos ramos dividitur. Eorum dexter ſub baſi cordis productus, & in cordis involucrum ſubiens in dextrum pulmonem multifidus ſpargitur, ſiniſter verò in ſiniſtram pulmonis partem multis propaginibus inſeritur. Ambo pleni ſunt aëris, quem è pulmonibus in cor transferunt. Arteria vocatur, quia pulſat; venoſa autem quia venæ tunicâ veſtitur; quæ verò ex dextro cordis ventriculo eſt, Vena arterioſa ſive arterialis dicitur, vena quidem ab uſu, arterioſa autem, quoniam arteriæ corpus eſt duplici tectum tunicâ, 7. de anat. adm. 4.

Arteriæ emulgentes, ſunt duæ propagines magnæ, à maximâ arteriâ, quæ ſpinæ incumbit, profectæ, non aliter quàm duæ venæ magnæ, quæ in renes inſeruntur, quibus renes urinam à ſanguine ſecernunt & trahunt, quâ ratione Venæ & Arteriæ emulgentes appellantur, lib. de diſſect. ven. 5. 14. & 16. de uſu part.

Arteria aſpera, vide *Arteria*.

Arteriæ carotides, quæ & Soporariæ, & Apoplecticæ & Subjectæ dicuntur, ſunt quæ infernè à corde ad jugulum rectà tendunt, atque ad partes collo ſuperiores diſtribuuntur, de diſſect. art. & 16. de uſu part. Sic autem à veteribus Medicis ejuſmodi arteriæ dictæ ſunt, quod vinculo exceptæ carum, lethargum, & apoplexiam inducant.

Arteriæ læves, vide *Arteria*.

Arteriam conjugem vocant, non eam arteriam, quæ venæ eſt per membranas conjuncta; ſed eam, quæ cum alteri adjuncta ſit, ad eundem uſum extiterit, 16. de uſu part. cap. 13. nuſquam enim vena ab arteriâ relinquitur, ſed ubi vas arterioſum videris, ibi neceſſe eſt venam etiam eſſe, 16. de uſu part. cap. 14.

Arteriæ, & *Venæ umbilicales* ſunt, quæ acetabulis uteri adhæreſcunt, quibus fœtus in utero alligatur, & alimentum trahit, 14. & 15. de uſu part.

Arteriace, ἀρτηριακή. Mos eſt recentioribus medicis arte-

arteriæ pharmaca Arteriacas appellare, non apponentibus, num antidotos dicant, an juxta aliud significatum, quidam verò Ecleicta nominant ipsa, non apponentes pharmaca; at quidam penitus nullum discrimen ipsis adscripserunt; aliqui verò raro addiderunt; alii ad vocem interceptam; alii adhuc generaliùs ad vocem læsam; sunt qui & ad exasperatam arteriam, & ad exulceratam vel inflammatam, ut aliquando per magnas vociferationes accidit, eandem hujusmodi accommodata esse scripserunt, 7. de comp. med. loc. cap. 1.

Arteria trachea, vide *Aspera arteria.*

Arteria coronalis, vide *Stephanicea.*

Arteriosa vena, vide *Arteria venosa.*

Arthritis, sive Morbus articularis, est artuum vitium, sive articuli tumor dolorificus, quem fluxio in eum decumbens excitavit, 11. method. 20 sunt & ex genere Arthritidis, Ischias, Podagra, & Chiragra, quod enim in omnibus aut multis simul articulis Arthritis est, hoc in uno juxta coxendicum quidem Ischiada, hoc est, Coxendicum morbum appellant; juxta pedem autem, Podagram, juxta manus, Chiragram, 10. de comp. med. loc. c. 2. Unde Arthriticos vocant, qui hoc articulari vitio laborant, 11. meth. 20.

Arthrodia, per oppositam sibi articulationis speciem, Enarthrosin, clariùs intelligitur; utraque enim est species Diarthroseos, id est, Dearticulationis; sed Enarthrosis est, cùm excipiens cavum admodum altum est, caputque quod in id inseritur, oblongum; Arthrodia verò, quæ cavum leve superficiarium, & capitulum etiam depressum habet, lib. de ossibus in prooemio.

Articulus est naturalis ossium syntaxis seu compositio, vel per Diarthrosin, id est, Dearticulationem, quæ est ossium structura, quorum motus est evidens, vel per Synarthrosin, quæ est ossium manifestum motum,

 non

non habentium compoſitio, lib. de oſſib. in procemio. Sed rectiùs; Articulus eſt, cùm duo oſſa, ita invicem coëunt, ut alterum quidem ipſorum ſit quod movetur, alterum velut ſedes quædam ei, quod movetur, & firmamentum, ut in oſtiorum cardinibus apparet; unde manenti, cavitas, (quæ Glene, id eſt, Pupilla, & Cotyle) id eſt. Acetabulum, ei, quod movetur, convexitas, (quæ Condylus dicitur) ineſt, 1. de motu muſcul. cap. 9.

Articularis morbus, vide *Arthritis*.

Artomel, id eſt, primum juſculum ex pane, & melle, 10. method. 6.

Artus, extremæ & compoſitiſſimæ corporis partes ſunt, crura ſcilicet, pedes, & manus.

Arythmus, pulſus eſt, non is, qui abſolutam abolitionem ſignificat, omnique rythmo aut modulo orbatus eſt; ſed is, qui nativo rythmo caret: cui opponitur pulſus, qui *Eurythmus* dicitur, 1. de diff. pulſ. c. 9.

Aſaphia, ἀσάφεια, eſt vocis obſcuritas, vel propter vocem efformantium organorum offenſam (quam ex nervorum vitio contraxerunt) vel propter mentis læſionem, com. 2. in 1. porrhet. 3. ἀσαφεῖς ægri dicuntur Hipp. qui obſcurè loquuntur, nec clarè differunt.

Aſcarides, & *Helminthes*, ſunt tenues & minuti lumbrici, in parte præcipuè inferiore craſſi inteſtini progeniti; rotundi verò ſive teretes lumbrici ſunt vermes, qui in ſuperioribus magis inteſtinis generantur, adeò ut ad ipſum quoque ventriculum quandoque aſcendant; latus eſt, qui & longiſſimus eſt, & per tota ſæpè extenditur inteſtina, 3, aph. 26.

Aſcenſus morbi, *augmentum*, *incrementum*, ſynonyma ſunt, ſignificantia totius morbi, ſive paroxyſmi ſecundum tempus. 1. criſ. 3. ait, ubicunque accenditur, atque augetur caliditas præter naturam, iſtûc ab aliis partibus ſanguinem ſolere confluere; quo verò tempore confluit, illas quidem partes mandantes refrigerari,

rari, privatas ſanguine, eſt neceſſarium ; quod verò patitur membrum gravari, ac diſtendi, ac ſanguinem ipſum confluentem alterari, tum quia aliis, quæ jam putruerunt, ſuperfluitatibus permiſcetur, tum quia introrſum difflari non poteſt ; atque hoc tempus acceſſionis principium nuncupatur. Cùm verò jam caliditas materiam convicerit, tunc hoc tempus, & aſcenſus, & augmentum vocatur ; in hoc verò uſque adeò calor augetur, ut non modò locum exurat, qui eſt quodammodo putredinis focus, ſed etiam continuatim per totum corpus diſpergatur, ac cùm jam ad ſummum fervoris devenerint humores accenſi, id acceſſionis tempus conſiſtentia appellatur ; tunc verò univerſum laborantis corpus igneum videtur, extensâ per totum corpus æqualiter caliditate, 2. de differ. feb. 11.

Aſcia eſt revolutio faſciæ, quæ cùm parùm à recto declinet, in obliquum tamen nondum vergit inſigniter ; à fabrorum aſciâ, quæ paululum à recto abiens, in ſummitate decurvatur, dicta, 3. de fract. 21.

Aſcites hydropis ſpecies eſt, in quâ in membranâ abdominis interiore, Peritonæo Græcè dictâ, aut potiùs inter Peritonæum & Omentum, humor ſeroſus veluti in utre quodam continetur cum pauciſſimo ſpiritu, unde eam vocat Hippoc. aquoſum hydropem, præcipua ejus cauſa frigiditas eſt. Contra Tympanias (quam ſiccum hydropem vocat) in quâ Abdomen percuſſum talem ſonum edit qualem Tympana percuſſa, quoniam in illis per cutem extentam ſubjectus aër flatuoſus percutitur, quemadmodum aër in hoc morbi genere, qui in profundo Abdominis concluſus coërcetur, 4. aphor. 11. Aſcitem etiam utricularium hydropem vocant, libr. finit.

Aſelli, vide *Axes*.

Aſema, criſis eſt, quæcunque à nullo dierum indicantium antea fuerit indicata, unde ſine ſigno dicitur, 3. de Criſ. 10. ἄσημα πνεύματα ſpirationem exiguam & ob-

& obſcuram ac velut interceptam, nullamque ferè ſui ſignificationem edentem ſignificant, lib. 6. Epid. 3. ſect. 7.

Aſitia, id eſt, ciborum abſtinentia, faſtidium, & inappetentia, aliquando etiam vaſorum inanitio aſitia dicitur, tanquam nomine generis in ſpecie uti liceat, 2. de rat. victus, 47.

Aſpera arteria eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum omnium eſt duriſſima ſolo oſſe mollior, quam Græci Chondron, id eſt, Cartilaginem vocant, quam totam in exactam naturâ circuli circumferentiam contorſit, circulorum multâ ſerie continuâ in longitudine interiore compoſitorum, à pharynge ad pulmonem uſque pertingens, ſanguine vacua, 7. de uſu part. cap. 3. eademque prout corpus eſt ex cartilaginibus (ut inſtrumentis vocis) & ex vinculis membranoſis, (ut inſtrumentis reſpirationis) compoſitum, *trachea arteria* dicitur, ab inæqualitate, & ad differentiam arteriarum lævium, ibidem cap. 6. quam bronchon nominant, ibid. cap. 11.

Aſperæ arteriæ dicuntur etiam cum everſæ ſanguinolentiores apparent, & magis aſperæ carnoſæque & fici acinis ſimiles, lib. Introd. cap. 15.

Aſphyxia, id eſt, pulſus privatio ſive defectio, cum non percipitur noſtro tactui motus, atque hoc per totum animal accidit, ut nulla uſquam arteria moveri videatur, quod tamen, ſi ad veritatem exigas, in corpus vivum nunquam cadit, ad noſtrum tamen tactum frequenter reperitur, 1. de præſag. ex pulſ. cap. 3. quam Hippoc. vocat *ſpirituum interceptionem*, 4. de rat. victus, 26. Quod ſi in quibuſdam partibus arteriæ moveri videantur, in aliis verò immobiles ſint, jam non ἀσφυξία erit, ſed differentiæ ſpecies in longitudine pulſus. Gal. lib. 1. de præſerv. ex pulſ. ἀσφυκτοι dicuntur Gal. pulſu privati, & in quibus motus arteriarum cordis non ſentitur. lib. 4. de diff. pulſ.

Aſpre-

Aspredo oculi est duritia, & asperitas inæqualis, quæ intra genas oritur, lib. finit.

Assa, id est, stomachi fastidium & nausea, 4. de sanit. tuen. cap. 4.

Assidentia signa, quæ & *mox apparentia*, Græcis συνεδρεύοντα dicuntur, distinguuntur à pathognomonicis, seu passionis infallibiter & firmissimè significativis signis; exemplo morbi lateralis, in quo acuta febris, spirandi difficultas, tussis, pungens dolor lateris, passionis significativa sunt, quod autem dolor ad hypochondrium, aut ad clavim perveniat, aut quod faciliùs in latus patiens, quam in alterum æger decumbat, assidentia signa sunt, 1. aphor. 12.

Assimilatio, & *assimilatrix facultas* est, quæ ab actione ipsâ generaliter *alteratrix*, in specie verò *assimilatrix* dicitur, quâ id quod nutrit, alteratur, & ei, quod nutritur, simile fit, 3. de natur. facult. capit. 1. naturalium actionum prima, ac propemodum maximè necessaria, nutritio est, quæ alteratricis actionis quædam est species, est enim & concoctio, quæ in ventre peragitur, alteratio, non secus autem & quæ in venis, quibus accedit ea, quæ in quâque est particulâ, post quam quarta est, quam assimilationem vocant, nomine quidem à nutritione dissidens, re autem non dissidens, 3. de caus. sympt. cap. 2.

Assistentes, sive *Astites glandulosi* vel *Parastatæ*, vide *Glandulosi*.

Asthma, id est, creber anhelitus, aut anhelatio, affectus est in quo propter angustiam organorum spiritus & bronchiorum oppilationem, apparet summè moveri, usque ad operta scoptula & scapulas, thoracem, etiam citra febrem motu celeri ac denso, ut etiam in iis, qui velociter cucurrerunt, quique respirando pinnas narium movent, quas in spirando contrahunt, expirando dilatant, com. 2. in 3. de morbi vulg.

vulg. 4. vide *Anhelosi.* Morbus hic nomen habet à ſymptomate: neque enim anhelatio ipſa morbus, ſed morbi ſymptoma. Namque fiſtularum & cavitatum pulmonis anguſtia, ipſe morbus eſt.

Aſtites, vide *Glandulosi aſſiſtentes*, & *Paraſtatæ.*

Aſtragulus, id eſt, Talus, (os balliſtæ vulgò) 3. de uſu part. cap. 6. eſt principaliſſimum oſſium, quæ ad pedes movendos pertinent, in circumferentias quaſdam deſinens, magnum quidem & maximis ſupernis oſſibus dearticulatum, in medio tibiæ, & calcanei locatum, ibidem, cap. 8. eſt & Aſtragalus fruticellus exiguus, foliis & ramis Ciceri ſimilis, 6. de ſimplic. medic. facult.

Aſtrictio eſt denſitas cutis, & neceſſariorum excrementorum ſuppreſſio, ad Thraſibulum, cap. 27.

Ataxia, & *Acoſmia*, eſt inordinatio decretoriorum dierum febrilium. Coſmon, id eſt, ordinem, appellavit Hippocrat. decretoriorum ordinem dierum, ut enim Acoſmias, id eſt, inordinationis proprium eſt Ataxia, id eſt, inordinatio, ita κόσμȣ, id eſt, ordinationis, taxis, id eſt, ordinatio. Et ob eam rem appellaverunt mortales univerſum hoc Coſmon, argumento ordinationis, 3. progn. 7.

Ater ſuccus eſt melancholia, quartus naturalis humor in ordine, frigidus, & ſiccus, ſanguinis limus velut & fæx, quem humorem, cùm ex uſtione quâpiam, ac putreſcentiâ in acidam migravit qualitatem, Atram bilem nuncupant, ſive radentem, 2. de natur. facult. cap. 9. vide *Acidabilis*, & *Melancholicus humor.*

Athera, vide *Atheromata.*

Atheromata, *Steatomata*, & *Meliceridès*, alii quidem inter abſceſſus reponunt, alii verò ad aliud genus referunt; omnes tamen tumores præter naturam ſunt, quorum natura ex ipſis nominibus patet, pulticulæ enim aliquid ſimile, quæ ἀθήρα dicitur, in ipſis atheromatibus invenitur, melli verò in ipſis meliceridibus, ſevo

ſevo autem, in ipſis ſteatomatibus lib. de tun. cap. 5. ipſum verò Atheroma Græci quoque ἀθήρον vocant, 14. meth. c. 14.

Athymia, id eſt, animi dejectio, deſponſio, ac deſperatio, 6. de loc. affect. cap. 1. ἄθυμος ſignificat eum qui animo eſt abjecto & deſperato, quique animum deſpondet, lib. 3. Epidem.

Atra bilis vide *Acida bilis*, & *Ater ſuccus*.

Athröos, eſt ſecretio & alteratio p. n. ſubitò facta, violenta, doloroſa, ex ipſo dividentium genere, videturque in omnibus ſenſibus, ex ſecretione, ac diviſione continui, unitique corporis, dolor excitari, cum ſenſoria, vel univerſa, vel magnis portionibus, & celeriter (quod Græci ἀθρόως vocant) dividuntur, aut aliàs affatim corruptivè alterantur, incidit, 1. de ſympt. cauſ. c. 6. ἀθρόον aſtrictum denſum & in ſe ipſum contractum ſignat. Contrarium eſt diſtracto atque diſperſo.

Athrophia eſt talis ſpecies, cum particula aliqua corporis, vel diminutè alimentum attrahit, vel non trahit, vel perperam trahit, unde corpus non nutritur, ſive id quidem, quod nutrit, & quantum & quale eſſe oportet, ſuppeditetur, ſive non. Cæterum ſymptoma aliquod in retentrice facultate incidit, ſimile his, quæ in ventre ſunt dicta, quod nutritionem tollit. Atrophia quoque excretricis vitio accidit, cum plus quam opus eſt, vacuatur, de ſympt. differ. cap. 4. & 1. meth. 9. Eſt adhuc quædam Atrophia in oculo, cum ex longâ imbecillitate, vel aliâ quâdam latente causâ, paululum quaſi propulſus, deinde cavatus ad radicem, cum dolore minor evadit, obſcuréque, aut nihil omnino videt, lib. Introd. cap. 15. ἄτροφοι dicuntur, ut ait Plin. lib. 22. cap. 25. qui cibum non ſentiunt, id eſt, qui non aluntur.

Atrophuſæ, ἀτροφοῦσαι, id eſt, corporis particulæ, quæ ex nutrimento fructum non ſentiunt, 2. meth. cap. 7.

Atto-

Attonitus morbus, id eſt, Apoplexia, 2. aph. 19. quem & *morbum ſtupidum* vocant, 8. de placit. cap. 6. Eſt autem obſtructio principii communis nervorum, ſenſum motumque omnibus corporis partibus repente adimens, & principes actiones offendens.

Attractrix virtus eſt, quæ peculiares parti ſuccos, alendi ipſam gratiâ, & appetere & attrahere poteſt; altera quæ generatim *alteratrix* dicitur, quâ ſuccus attractus ſimilis evadit parti, quæ alitur, quæ membratim in hepate, ſanguificativa dicitur. *Retentrix*, quâ pars attractum ſuccum coquit, donec in ſuam ipſius naturam eum mutaverit. *Expultrix*, quæ à concoctis quod inutile eſt ſecernit, idque *excrementum* vocatur, 5. de loc. aff. c. 7.

Attrahens, ſive *Attractoria*, ſive *Epiſpaſtica facultas* eſt, quæ ex alto vehementiùs attrahit propter eſſentiam calidam, & tenuium partium ſive talis eſſentia ſponte nata ſit, ſive ex putrefactione aceſcente generationem ſortitâ, directè oppoſita eſt repercutienti, & adſtringenti virtuti, quæ in altum occurrentes ſibi ſuccos repellit, 5. de ſimpl. cap. 17.

Auditorius meatus, eſt rotundum foramen, quod ad aures pertinens, non ſolum uſque ad Cerebri membranam pertinet, ſed etiam nervum auditorium contingit, qui in ipſum à Cerebro deſcendit, 6. meth. 6. quod & cœcum foramen dicitur. libr. de nervor. diſſect. 6. Græcè τυφλὸν τρῆμα, vide *Aures*.

Auditus gravitas, vide *Obauditus*.

Augmentum morbi, vide *Aſcenſus*.

Aures, quâ frons ad tempora porrigitur, in ipſius terminis ſitæ ſunt; quarum pars aperta, *Ala* dicitur, refracta ab interiori, in poſterius, ipſis ſummitatibus inflexis Cubiformis, ſub quâ ſemicirculus rotundus in mucronem exurgens, Græcè χυσὴρ appellatur, hujus acumini concavum quod ſubjacet. *Conchula*, in cujus medio quod conſpicitur rotundum fora-

foramen, *meatus auditorius* nuncupatur, libr. Introd. cap. 10.

Aures Cordis, sunt duo sinus Cordis, concavi, nigriores, nervosiores, & magis cuticulares membranosioresque Corde, in utrâque Cordis parte, sinistrâ & dexterâ collocatæ ad similitudinem aurium, 7. de anatom. adm. cap. 9. nominatæ autem porrò ita sunt, non ab utilitate, aut actione aliquâ, sed à parvâ similitudine, quod utrinque Cordi ipsi, ut animalis capiti, aures adjaceant, 6. de usu par. cap. 15.

Aurigo, & *Auriginosus*, vide *Arquatus*.

Autopsia, est eorum observatio & memoria, quæ proprio intuitu unusquisque inspexit, de part. art. medic. cap. 2. vocabulum est Empiricæ sectæ proprium, quo significabant memoriam eorum, quæ frequenter & eodem modo visa essent.

Autopyrus, qui & *Syncomistus* dicitur, panis genus est, quod ex farinâ universâ comportatâ, confusâ veluti & permistâ, non discussis furfuribus, constat, lib. de ren. aff. dignot. cap. 6. *Syncomistum panem* vocant, qui medius est inter exquisitè purum, & furfuraceum; vocant autem nonnulli eundem panem *Autopyrum*, quoniam ad puri panis confectionem farinam, non qualis natura est, talem ad conficiendum panem assumunt: sed prius purgantes furfur excernunt: contrà autem in furfuraceo prius adimunt eam farinæ partem, quæ purissima est; panis autem qui Autopyrus appellatur, qualem habet ex naturâ farinam triticum, talem etiam servat. 2. ad Glauc. 7. αὐτὸς ὁ πυρὸς, id est, ipsum triticum totum.

Avulsa, vide *Avulsio*, & *Apospasmata*.

Avulsio est, cùm ossa, quæ membrum colligant, divulsa dicuntur, com. 3. in lib. Hipp. de his quæ in medicat. 31. vide *Unionis solutio*.

Axes ipsos, Asinos appellare consuevit Hippocrat. & par-

& parvos axes, Afellos, quas etiam fucculas vocant, 2. de fract. 48.

Axillaris vena eft, quæ per axillam percurrens, major humerali per totum brachium in ramos fcinditur duos, fuperiorem, inferiorem, externum, internum, ille vena hepatica, 3. de anat. adm. cap. 5. hic *fubalaris, bafilica*; & *vena cubiti interna* appellatur, libr. de anat. vir. & contra Erafiftratum. c. 6.

Axiomata, propofitiones indemonftrabiles vocant, 1. meth. 4.

Axungiam, omnes foliti funt vocare adipem fuillum veterem, 1. de comp. med. per gen. cap. 4. Dictum Latinis axungia, quod axibus rotarum inungendis accommoda fit. Receptum tamen Græcis nomen, neque fuillo adipi tantum attributum, fed & τράγειον ἀξούγγιον adeps hircinus dicitur, Gal. vide *Adeps*.

Azygos vena, eft propago, ex venæ cavæ fuperioris trunco exoriens, parte dextrâ, & octo coftis inferioribus inferta, quam fub corde oriri femper à fe obfervatum fuiffe teftatur Gal, 5. de loc. aff. 2. & initio fecundi de vict. rat. & 2. de ufu part. in iis videlicet corporibus, in quibus thorax longior erat: noftro verò feculo propter thoracis brevitatem, fupra cor, & pericardium exoritur, ad quintã plerumque thoracis vertebram. Et per ejufdem ramulorũ orificia aperta materia pleuritica effunditur. Capiunt ex eâ nutrimentũ tum coftæ octo inferiores, tum earum fpatia, iifque propinqua dorfi medulla, & thoracis membrana, & qui fpinæ eo loco inferviunt mufculi, ejufque rei gratiâ in octo pluresve ramulos finditur. Ac cum natura omnes venas geminas creaverit, unam dextram, alteram finiftram, hæc dextra tantum eft, eamque ob caufam ἄζυγὴς, à Græcis, & vulgò ab Anatomicis vena fine pari dicta eft. Verùm natura ne finiftrum latus alimento fuo defraudaret, in id interdum infignem ramum mittit, qui perinde in finiftrum, atque

que ipſa Azygos in dextrum ſeſe explicat.

Azymus panis, id eſt, fermenti expers, 1. de aliment. facul. cap. 2.

B.

B*Alliſtæos*, vide *Aſtragalus*.

Barycoja, *Obauditus*, ſive *Obauditio*, eſt auditus gravitas, & difficultas, proportione reſpondens Amblyopiæ, quæ eſt viſus hebetudo, ſive diminuta viſio, 1. de cauſ. ſymp. cap. 4.

Baſilare os, quod & *os palati*, *os Cunei*, *os Sphenois* dicitur, eſt os quod toti Calvariæ ſubſternitur, quod à nonnullis inter Capitis, ab aliis inter Maxillæ ſuperioris oſſa, (cum inter utrumque ſit medium) numeratur, cap. 1. lib. de oſſib. & in fine, 11. de uſu part.

Baſilica vena, vide *Axillaris*.

Baſis Cordis, quam alii *caput viſceris* appellant eſt vertex Cordis, figurâ turbinata, quæ & circulus eſt, 7. de anat. adm. cap. 3. quam & *mucronem* appellant, 2. de placit. c. 4.

Bathmides ſunt ſinus quidam ac cavitates in brachii oſſe utrinque ſingulæ, in quas extendentib. totam manum, & flectentibus, Cubiti ipſius Coronæ, ſive proceſſus ingrediuntur. Conditæ ſunt à naturâ ne vel præter modum flecteretur cubitus, vel tantum etiam extenderetur & in poſteriorem partem recederet, quantum modo adducitur in anteriorem, 2. de uſu. p. cap. 15.

Becchica medicamenta ſunt, quæ tuſſim ſedant, vel cient, 1. de ſimpl. cap. 1.

Belenoeides os, vide *Graphioeides*, & *Lithoeides*.

Beneolentia dicuntur, quorum vapores à corporibus defluentes aëri ambienti permiſti, ac deinde per narium inſpirationē in Cerebrum delati familiares ſunt Cerebri naturæ, & animali ſpiritui, pro portione quâdam ad

ad ea, quæ linguæ ſunt dulcia; è contrà *graveolentia*, 4. de ſimp. 22.

Berenicium, quod eſt nitrum, vel ſpuma nitri; valens maximè ad vulnera nervorum, 6. de compoſ. med. loc. cap. 1.

Bilis ſimpliciter ſi proferatur, ſive *bilioſus humor*, audimus pallidam & amaram, non acidam & nigram: hanc enim ſemper cum adjectione nominamus, appellationi humoris colorem adjungentes, lib. de tum. cap. 9. Bilis, ſine adjectione flavam & amaram ſignificat; ſed cum adjectione, bilis atra, humorem melancholicum. 7. aphor. 32. & 1. de nat. hum. 27. & com. 5. in 6. de morb. vulg. 14.

Bilis acida, vide *Acida bilis*.

Bilis æruginoſa, vide *Bilis pallida*.

Bilis amara, vide *Bilis*.

Bilis atra, vide *Bilis*.

Bilis flava, vide *Bilis pallida*.

Bilis iſatodes, vide *Bilis pallida*.

Bilis nigra, vide *Nigra bilis*.

Bilis pallida eſt, quæ ex bile ſyncerâ, & tenui aquoſâ, ſeroſâque humiditate, ex quâ etiam urina ſudorque provenit, conſtat. *Flava* verò quæ & *Vitellina* dicitur colore pallidior, tenui humiditate conſtans, ſed craſſiori quam pallida, crudo vitello ovorum & colore & conſiſtentiâ ſimilis, in vaſis genita. *Porracea* verò in ventriculo genita, porrorum colori ſimilis. *Æruginoſa*, quæ ærugini aſſimilatur. *Iſatodes* autem bilis, quæ ab Iſatide cæſium colorem referente, dicta eſt; ſic etiam & *rubram*, nonnulli bilem nominarunt, quæ conſiſtentiâ ad tenuem ſanguinem proximè accedit, ſed quoniam non concreſcit, idcirco bilem eam nominant, lib. de atra bile, cap. 2.

Bilis porracea, vide *Bilis pallida*.

Bilis radens, vide *Acida bilis*.

Bilis rubra, vide *Bilis pallida*.

Bilis

Bilis vitellina, vide *Bilis pallida.*

Bis feriens pulsus, vide *Dicrotus pulsus.*

Blæsum corpus est, cujus pectus pronum in partem anteriorem redditur, *Rhæbum* autem cum posteriores partes, quæ ad spinam pertinent, gibbæ redduntur, lib. de caus. morb. cap. 7. ῥαιβὸς, incurvum & obtortum significat, & propriè Varus dicitur, cruribus recurvis & contractis: cui crura sunt introrsum obtorta. Dicitur & ῥοικός. Ei opponitur βλαισὸς, palgus.

Blena, sive *Mucus*, μύξα, est humor per palatum, & nares defluens, concoctus, adeòque crassior, minusque acris, & mordax, propterea & crassior pituita ab Hippocrate vocatur, lib. de totius morb. temp. cap. 3. & 2. de sem. cap. 6. βλέννα sive βλενα, frigidus humidusque succus, quem omnes homines φλέγμα vocant, ut scribit Gal. lib. 2. de fac. nat. vide *Phlegma.*

Borborygmos, est sonus, vel murmur, in crassis intestinis factum à flatibus, cum excrementorum sunt vacua, humidum excrementum denuncians, & flatum in humore versari. Flatus namque siccior cum sono prodiens, βόμβος nuncupatur, 3. de sympt. caus. c. 2. vide *Physis.*

Bothor, vide *Exanthemata.*

Bothrion, est ulcus cavum, corneæ tunicæ in oculo, parvum, angustum, puncturis rotundis simile, ulcusculo altius, lib. Introd. cap. 15. sic dictum est à cavitate, quasi fossula. βόθρος enim Foveam significat. Differt ἀπὸ τοῦ κοιλώματος, quod hoc amplius & rotundius sit Bothrio, sed minùs profundum. Est & βόθριον autore Galeno, cujusque dentis alveolus & cavitas. vide *Phatnia.*

Brachiale, quod Græci *Carpon* dicunt, Arabici *Rascetta*, est prima pars palmæ manus octo constans ossibus, in superficie leniter gibbis, sinuatis intrinsecus, lib. de ossibus, cap. 18. Cujus inferior pars quatuor

oſſibus, (quæ quaſi poſtbrachiale, vel metacarpium dixeris) colligatur, ibid. cap. 16.

Brachichronius, vide *Polychronius*.

Brachium, totius manus pars maxima, cujus termini infernè ſunt articulus, qui in curvaturâ cubiti eſt, quem, Ancona, ſive Cubitum cui innitimur, vocamus; ſupernè autem rurſus, humeri articulus, lib. 2. de motu muſc. c.2. Brachium inſuper appellatur, quod inter duas juncturas humeri, & cubiti intercedit, totius brachii pars: *ſuperhumeralis* verò, id eſt, Epomis, ſuperior humeri pars eſt, quæ ad collum vergit: nam humerus totum id, quod in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quod non apparet, à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ, ab inferiori eſt id, quod dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, & ala nominatur, 1. de articul. 4.

Bradypepſia, eſt imbecilla & imperfecta cibi concoctio, vide *Concoctio*.

Branchos, aliàs *raucedo*, *deſtillatio*, & *Coryza* nominatur. 5. de ſanit. tuen. cap. 8. Qualis in ventre, diarrhœa paſſio ex malâ concoctione fit, tale πάθημα eſt in Cerebro Catarrhus, & Coryza, Catarrhus ſcilicet eſt, cum, quod ſupervacuum eſt, in os diffluit; Coryza cum in nares; Branchos autem, ſive raucitas Catarrhis ſuperveniens, fit faucibus humore imbutis, quod ſi in Gargarionem fluxio procumbit, aut (quam ex ſimilitudine Græci ςαφύλην, id eſt, acinum vocant) in uvulam, hanc in tumorem attollit; at ſi in glandulas, quæ ſibi ex adverſo in oris termino utrinque jacent, antiadas: ſi autem in eâ, quæ iis proxima ſunt humorum fiat decubitus, oriuntur pariſthmia, 3. de ſympt. cauſ. cap. 4.

Bregma, Latinè *ſynciput*, eſt pars anterior capitis ſupra frontem ſita, & à lateribus ad tempora uſque protenſa. Ea conſtat duobus oſſibus propemodum quadratis, quorum unum dextrum, alterum ſiniſtrum eſt.

eſt. Ambo autem parte quidem poſteriore lateribus ſuturæ λαμβδοειδοῦς, anteriore verò ſuturâ coronali, à lateribus προσκολλήμασι, ſive ſuturis λεπιδοειδέσι, ſuperiore denique eâ ſuturâ terminantur quæ utrique communis eſt, & ſecundum longitudinem capitis rectà procedit, ὀβελιαίαν nominant, conſtant; ut & reliqua ferè omnia cranii oſſa, duabus ſquamis, inter quas valde fiſtuloſa raraque apparent, niſi quà temporum oſſibus conjunguntur: hic enim tenuiſſima quidem ſunt, ſed ſolida & minimè fiſtuloſa. Nec fruſtra quidem hæc oſſa natura machinata eſt, quod toto vitæ decurſu tenuia & halituoſa cerebri excrementa maximè per ſyncipùt difflari oportebat. Eſt enim cerebrum eâ cranii parte quam reliquis copioſius. Sunt qui ἀπὸ τοῦ βρέχειν dictum putent, quod hæc pars capitis humidiſſima molliſſimaque ſit, præſertim infantibus, ut videri poſſit βεβρέχθαι, hoc eſt, madefacta eſſe. Ex quo fortè etiam obſtetrices partem eam fontem capitis appellant.

Brevis pulſus, vide *pulſus latus*.

Bronchia, ſunt aſperæ arteriæ cartilagines, penè circulares, in totum pulmonem diviſæ & Sigma literæ figuram referentes, 4. loc. affect. c. 8. hæc cum in medio craſſiores ſint, extremis partibus attenuantur, & tandem in membranā degenerant, quâ parte æſophagum reſpiciunt eique incumbunt, eandemque conſtructionem per totum pulmonem ſparſæ habent, membranas plures ſortitæ ſunt: unam quidem propriam, quomodo & oſſa omnia, & præter eam alias duas, unam internam craſſam & validam ſed tenuem, alterā externam, propriæ membranæ pertinaciſſimè connatam, quibus omnibus cartilagines illæ ſibi invicem connectuntur. Dicta ſunt βρόγχια diminutionis formâ ἀπὸ τοῦ βρόγχου quod aſperam arteriam ſignificat. vide *Arteria*.

Bronchocele, id eſt, gutturis tumor magnus & rotundus, aut in aſpera arteria exoriens. utrumque enim

βρόγχος ſignificat, 2. de comp. med. loc. cap. 17.

Bronchus, id eſt, trachea arteria, ita dicta, quod maximâ ex parte cartilaginibus conſtet, quæ *βρόγχια* appellantur, 7, de uſu par. cap. 11. vide *Aſpera arteria.*

Bubo, *βυβὼν* eſt tumor, præter naturam, in collo, & ſecus aures, vel inguina, emiſſaria veluti communia iis, quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte, vel prope magnam arteriam, aut venam cavam ulcus eſt natum, ortus, 13. meth. cap. 5. vide *Struma.*

Bubonocele, eſt tumor mollis in inguine factus, peritonæo, (id eſt, membranâ interiore) plus nimis dilatato, vulnerato, aut rupto, & poſtea non conglutinato, diciturque *ramex in inguine*; quod ſi Umbilico hoc accidat, dicitur *Exomphalos*, libr. de tumor. capit. 16.

Bulimos, eſt vehemens eſuritio, ex indigentiâ ſimul, imbecillitate, & refrigeratione oris ventriculi, orta, 1. de cauſ. ſympt. cap. 7. Symptoma eſt malè affecti oris ventriculi, quo primum quidem ægri expleri cibis nequeunt, paulò verò poſt deſtituuntur prorſus appetentiâ, animo linquuntur, viribus deficiunt, exolvuntur, decolores ſunt, torquentur ſtomacho, refrigerantur corde & extremis partibus, pulſuſque habent admodum obſcuros. Differt autem *Bulimos* à *caninâ appetentiâ*, quod ille ſit caſus potentiæ naturalis appetitivæ, tractricis, & concoctricis, ex frigiditate exteriore, qui à fame quidem inchoavit, ſed non habet eam ampliùs adjunctam; Caninus autem appetitus fieri conſuevit, vel propter ſolam intemperaturam frigidiorem, vel propter humores acidos, melancholicos, lancinantes, & venarum ſuctioni ſimilem ſenſum inferentes, quos exorbuit os ventriculi, 2. aph. 21. Præterea verò inter ſe differunt, quod in appetitu canino propter inſatiabilem ingluviem vomitiones perpetuæ infeſtent, Bulimus autem ſine vomitu fit.

Bulla, id eſt, puſtula oculis nata, 9. de ſimplic. med. facult.

Burſa teſtium, eſt communis tunicarum, utrumque teſtem cooperientium, rugoſus ſinus, utrique teſticulo circumdatus, ὄρχεον Græcis, Latinis *Scortum*, aliis *Scrotum* dicitur, lib. de diſſect. vulvæ, & Introd.

C.

CACHEXIA, pravus corporis habitus eſt, 1. met. 9. Contraria τῇ εὐεξίᾳ: (hæ autem duæ ſunt τῆς ἕξεως differentiæ, medicis ſupra cæteras uſurpatæ.) Eſt autem ſolidarum corporis partium depravatio, quâ alimentum omne corrumpunt. Habitus enim corporis ipſæ ſolidæ partes appellantur, quas continentia Hippocrates appellavit. Hic ubi permultum receſſit à naturali temperamento, tertiam alimenti concoctionem, quæ in ipſo, hoc eſt, in ſolidis partibus peragi debet, malè perficit, alimentum corrumpit, & in qualitatem à naturâ alienam depravat: Inducitque cacochymiam (quam perpetuo illa conjunctam habet, cum è contrario non ſit neceſſe, ubi cacochymia ſit, illic eſſe protinus & cachexiam) atque omne excrementi genus, inde *Cachecticus*, id eſt, mali habitus homo, lib. de cur. rat. per ſang. cap. 19. vide *Habitus*.

Cacochymia, vitioſus ſuccus, ſeu redundantia vitioſi alicujus humoris in toto corpore, vide *Plethora*.

Cacoëthe ulcera ex dyſepulotis clariùs intelliguntur, quæ enim ex humorum confluxu, vel multorum, vel acrium oriuntur, ita ut locus affectus hanc diſpoſitionem quâ id, quod influit, licet bonum ſit, tamen ipſum corrumpat, non habeant, Dyſepulota nomino; quæ verò dictam diſpoſitionem jam obtinent, præcipuo vocabulo *Cacoëthe*, id eſt, maligna, appello, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 18. ſed generaliùs, quæ ulcera omnibus ritè decenterque factis non ſanantur, ea me-

ea medici *Cacoëthe*, id eſt, maligna, contumacia, rebelliaque dicimus, 4. meth. 5. Adhuc generaliùs: *Cacoëthes* morbos, id eſt, malignos appellamus, quicunque periculum minantes, ſpem ſalutis non adimunt; nam quod ſummè pernicioſum exiſtit ſymptoma, non *cacoëthe*, ſed *mortiferum* dicitur, com. 1. in 1. prorrhet. 14.

Cacophonia, id eſt, vitiata vox, de ſympt. diff. c. 3.

Cacoſphyxia, id eſt, vitioſus pulſus, circa pulſuum actionem eſt ſymptoma, ibid. c. 4.

Cacotrophia, id eſt, vitioſa nutritio, ibidem.

Cairos, occaſio & opportunitas rei cujuſlibet agendæ, quomodo apud Hipp. καιρὸς ὀξὺς dicitur. Item tempus, propriè pars anni, quæ & ὥρα vocatur. Dicitur & in morbis ſpatium id temporis, quo inſignes in iis mutationes fiunt. Habent enim & morbi ſua tempora, à temporibus anni & ætatibus non valdè diſſentanea, inſignioribus, ut & illa, mutationibus diſtincta, quæ quadruplices à Medicis annotantur, à quibus totidem morborum tempora ſtatuuntur, ἀρχὴ principium: ἄυξησις augmentum ſeu incrementum, quod & ἀνάβασις & ἐπίδοσις vocatur: ἀκμὴ vigor ſeu ſtatus: παρακμὴ declinatio. Hæc quatuor tempora non modo in univerſo morbo, ſed in ſingulis etiam totius morbi acceſſionibus ſpectantur: illa univerſalia, hæc particularia appellantur. Non eſt autem ea facilè in ſingulis morbis definire, quia pro morborum cauſarum, ſymptomatum, naturæ, virium, & reliquarum ſubſtantiarum varietate variis quoque ſpatiis ſigniſque diſtinguuntur. Summatim quidem & in genere circumſcribi poſſunt, ut principium dicatur primus morbi motus: incrementum tempus id quo non modò ipſe morbus, verùm ejus etiam ſymptomata graviora fiunt: ſtatus autem in quo ea quodammodo conſiſtunt, neque augeſcentia, neque ſe remittentia: declinatio verò cum primum decreſcere incipiunt, donec

donec morbus ex toto desierit. Particulatim verò in singulis morbis cujusque horum exordium finemque exprimere, & certos limites assignare difficile.

Calchoeidea ossa, sunt tria ossa parva circa calcaneum posita cuneiformia, quæ certis nominibus carent, inferiori naviformis ossi per synarthrosin copulata, cum quibus etiam exteriore ex parte Cyboeides pariter connectitur, 3. de usu part. & de ossibus, cap. 24.

Calcaneus, seu *os Calcis*, quod Græci πτέρναν vocant, maximum, & principalissimum est pedis os, ad firmationem pertinens, quod Astragalo subest, 3. de usu part. & de ossibus, cap. 24.

Calcis os, vide *Calcaneus*.

Calculus, sive *Calculosus morbus* est, ubi in renibus ex collectâ crassorum humorum copiâ, à calore immoderato calculi generantur, lib. finit.

Calescere & Calefactum esse, non parùm refert dicere, exemplo lebetis, & aquæ calidæ: fervens enim aqua in frigidum lebetem injecta, vel fervens lebes aquam frigidam excipiens, illic quidem aqua calefacta est, & lebes calefit, juxta Typum putridarum febrium, hic lebes calefactus, aqua calefit, ad morem febrium hecticarum, 1. de diff. febr. cap. 1.

Calidum, hoc ipsum verbum aliquando transferimus ad qualitatem, cujus proprium nomen est Caliditas, aliquando denominativè totum corpus Dicimus calidum à caliditate; estque hic modus loquendi plurimus in omni vitâ, 1. aphor. 14. Sæpè etiam Hippocrates à qualitatibus nominat elementa, calidum quidem appellans, neque solam qualitatem, neque quod ab ejus exuperantiâ dicitur, sed corpus, quod summam participat qualitatem, ut ignem, 1. de elem. c. 8.

Callicreas, sive *Pancreas*, caro glandulosa est, substrata arteriis, venisque ventriculi, quæ eâ parte in ramos capillares finduntur, lib. de ven. & art. dissect. cap. 1. vide *Pancreas*.

 Cal-

Callosum corpus, id est, calli naturam referens, regio quædam in Cerebro est, in quâ naturalis concavitas esse videtur, quæ ex superjacentibus, & circumdatis corporibus, portionem alimenti non perfectè elaborati, (Peritoma, sive Recrementum vocant) recipit. 9. de anatom. adm. cap. 3. quod Recrementum ab Aristot. Excrementum dicitur, libr. de instrum. odor.

Callus idem quod *Clavus*, Græcè τύλος, 6. simplic. diciturque etiam *Tophus*, ex crudo humore qui crassus est, ad similitudinem puris crassioris, 10. de comp. med. loc. cap. 2. vide *Myrmecia*, & *Tylosis*.

Calvaria, sive *Cranium*, os capitis appellatur, lib. de ossib. cap. 1. vide *Cranium*.

Calvata, Ferramenta appellat Hippocrates, quæ rotunditatem quandam levem in extremis partibus habent, cujusmodi sunt specillorum capitula, & quæ Nucleata appellantur, & Spatularia. Oblonga verò his contraria nuncupat, quorum extrema minimè sunt rotunda, sed mucronata, ad suffusionem & cataractam punctione tollendam accommodata instrumenta quodammodo similia, 1. de artic. 43.

Calvities est capillorum defluvium, propter humorum ex quibus nutriri consueverunt, inopiam; si verò propter eorundem humorum vitium, corrumpantur, & cadant, non *Calvities*, sed *Alopecia*, *Area*, & *Ophiasis* dicitur, 1. de comp. medic. loc. cap. 2. vide *Madarosis*. Capitis sanè cutis, pueris, mulieribus, & Eunuchis humida est: sed Calvis immodicè arida. Cerebrum quidem in juvenibus molle cum sit, atque humidum, Calvariam tangere, omnemque interiorem inanitiem complere; in senibus verò siccescens subsidensque ab eâ distare sæpiùs in animalium dissectionibus conspicimus: in quibus calvescentibus syncipitis ossa, fistulosiora aliis, & molliora, ac superincumbentia ob Cerebri distantiam exarescunt, cùm

ad

ad ipsa usque non pertingat, neque ea attingere possit: subsidet enim, in suamque, ac ipsius basim depressum cadit: consequenter igitur, ossibus istis resiccatis, & ipsis obtenta cutis inarescit, atque ipsi sensui valde sicca in Calvis apparet, ut rationali demonstratione non egeat, com. 3. in 6. de morb. vulgar. 2.

Calx est totius pedis posterior pars, lib. Introd. cap. 10. Clariùs, Calx est os pedis maximum, ossi scaphoeidi seu naviculari subjectum, quod & rotundas ex talo partes recipit, & geminos, quos habet, processus in sinum ejus inserit, parte quâ ingredimur leviter rotundâ, & latiusculâ, lib. de ossib. 24.

Camarion, ψαλιδοειδὲς, sive ψαλοειδές corpus, est pars Cerebri, quæ suprà communem cavitatem est (quâ Cerebrum Cerebello suâ perforatione committitur) velut domus tectum quoddam in sphæræ superficiem concavam circumacta, ad similitudinem testudinum, & fornicum, quibus Architecti utuntur, ne medius Cerebri venter concidat. Dicitur ἀπό τῆς ψαλίδος, quæ Cameram & Testudinem significat, 8. de usu part. cap. 11. vide *Fornices*.

Camarosis, est ossis perruptio, cùm ex alterutrâ refractum parte similem Cameræ figuram acceperit, libr. finit. unde recentiorum nonnulli vehementissimas fracturas vocant *Camaromata*, & ἐγγισώματα quidem, quæ in medio sui membranæ innituntur, *Camaromata* verò, quæ eandem ipsam partem exaltatam habent; Cæterum, quâ primum ab integris fracturæ partibus deduci ægra cepêre, intrò magis recedunt, ac membranæ innituntur, 6. meth. 6.

Camisia fœtus, vide *Chorion*.

Campylon, Erotianus exponit apud Hippocratem minimè rectum, sed tortuosè incurvatum & flexum. vide *Helosis*,

Cancer, est tumor præter naturam, fusci & lividi colo-

coloris, in quo venulæ quædam exaltatæ primò occultæ, (& *Cancrum latentem* vocant, libr. de atrab. cap. 4.) deinde manifestæ, à crasso, & nigriore sanguine fæci vini assimiles sunt, 11. meth. 9.

Canina cupiditas, est prava qualitas oris ventriculi superioris multa impetuosè ingerentis, nec potentis devoratorum pondus sustinere, quare ea inalterata supernè, vel infernè excernere cogitur, ita in renibus quoque, ubi ex diabeticâ passione accidit, serosæ humiditatis, cupiditas tanta adest cum virium imbecillitate, ut & humiditatem affatim attrahere, ac eam deinde in vesicam confestim renes impellere cogantur, 6. loc. aff. cap. 3. vide *Bulimos*.

Canini dentes, quos Græci *Cynodontes* vocant, sunt duo utrinque mandibulæ superiori, & inferiori inhærentes dentes, inter incisorios & molares, qui Canum dentibus quam simillimi sunt inferiore basi, lati, parte supernâ acuti, quibus singulæ quoque radices longissimæ insunt, ut, si quid propter duritiem ab incisoribus dentibus scindi minùs potuit, id frangere possint, lib. de ossib. cap. 5. vide *Dentes*.

Canities est pilorum ante legitimam ætatem in album commutatio, lib. finit. Cani autem ob id contingunt, quod longo tempore permeante in homine humido, id quod candidissimum est, secernitur, & in summam cuticulam illabitur, ita ut attracta candidiore humiditate pilus quam antea candidior evadat, ipsaque summa cuticula, eo præsertim loco ubi cani sunt, quam quovis alio candidior existat. Quique à primâ origine canos habent in capite, illis summa cuticula, ubi cani sunt, quam alia quævis candidior existit, quod illic albissima humiditas insit. Sic autem se res habet: qualem humorem caro attraxerit, sive album, sive flavum, sive nigrum, talem etiam colorem capillus imbuit. Hippocrates de naturâ pueri.

Can-

Canthus oculi, vide *Anguli oculi*.

Capillaris vena, vide *Apanthismus*.

Capillitium, vide *Trichiasis*.

Capistratio, vide *Phimosis*.

Capitis vena, & *Cephalica*, & *Humeraria*, & *Externa* dicitur, est quæ ex jugularibus externis jam divaricatis, quibuſcum radicem habet communem, utrinque extra thoracem aſcendit, & per humerum in externam brachii regionem declivis excurrit; initio ſecundi de ration. vict. vide *Axillaris vena*.

Capreolaris, ſive *Hederarius anfractus*, eſt arteriarum, & venarum ad utrumque teſticulum deſcendentium non recto itinere, ſed inſtar Capreoli, aut Hederæ, variis modis involutarum, connexus, 1. de ſemin. c. 12. vide *Glandulosi aſſiſtentes*.

Caprizans pulſus eſt, ubi motum arteria interpellat, velut & interrumpit, ita ut motus à quiete alter celerior primò, & vehementior ſit, 1. de differ. pulſ. cap. 29.

Capſula cordis, id eſt, *Pericardium*, vide *Membrana Pericardios*.

Caput, eſt ſuprema corporis pars, quam nonnulli *ventrem ſuperiorem* nominant, collo terminatur, & partes animales continet.

Caput cordis, eſt ampla, & orbicularis ſuperna ejus pars, & baſis, 6. de uſu part. cap. 7.

Caput oſſis, eſt extrema tenuis proceſsûs oſſium pars craſſior, & orbiculata, libr. de oſſibus in proœmio.

Caput-purgia ſunt medicamenta omnia, quæ capitis purgandi gratiâ induntur, ſive naribus, & dicuntur *Errhina*, ſive ori, ut colluendo, vel mandendo per ſputum caput purgent, & vocantur *apophlegmatizonta*, ſeu *apophlegmatiſmi*. Sunt autem ejuſmodi calidæ & acris facultatis per quam pituitam partim eliquantia, partim attrahentia, partim etiam facultatem, quæ in cerebro

cerebro eſt, alieni expultricem irritantia, actionem ſuam perficiunt, 5. de ſimpl. cap. 20.

Carbo (qui & *Carbunculus*) dicitur, cum melancholicus humor, in cutem decumbens ſimul cum febre, exanthemata per cutem craſſeſcentem, ſicceſcentemque concitat, aſſatum ſanguinem indicantia, libr. de atra bil. c.4. Carbunculus ulcus eſt, cruſtam citò, cum inflammatione totius partis vicinæ validâ, faciens, ut & febres vehementes, & extrema pericula inferens, 5. de comp. med. per gen. cap. 15. cujus cruſta nigra eſt, & cinerulenta, aliter quàm quæ ſanguine ſuffuſa ſunt, aut quæ algore frigent: non enim vehementer lividus, ut in illis, tumor eſt, ſed habet aliquid ſplendens, ut bitumen & pix; talis autem eſt exactè atra bilis, lib. de tum. c. 6.

Carbunculus, vide *Carbo*.

Carcharaconta, dicuntur animalia, quæ ſerratis ſunt dentibus, ut Urſus, Leo, 9. de anatom. adm. cap. 1.

Carcinoma, ſive *Cancer*, eſt tumor durus, inæqualis, concolor, dolens (ad differentiam Schirri, à quo ſolo dolore differt) quem & à cancro animali *Carcinon* vocant, lib. defin. med. Si verò ulceretur, oris prætumidis, aſpectu teter, lividus, & dolens, ab atrâ bile genitus, feroſum, eumque acrem, exudat humorem. In quâcunque corporis parte oritur vel ſine, vel cum ulcere; atque in ipſo quoque oculo; ut plurimum tamen in mulierum mammis frequens eſt. Venæ in eâ parte manifeſtè apparent, ſanguine nigro & craſſo plenæ, atque tumentes, ita tumori circumpoſitæ ut cancri figuram referre videantur. Siquidem tumor ipſe cancri corpus, venæ tumidæ craſſæque ejuſdem pedes oculis repræſentant.

Carcinos, καρκίνος, Cancer, etiam vinculi genus eſt apud Gal. lib. de faſciis, quod capiti convenit: faſcia ſcilicet in plures partes ſciſſa, cancrorum pedum ſpeciem referentes.

Cardia,

Cardia, hoc eſt, cor, quod non ſolum ei viſceri, (quod ſuâ naturâ palpitat, & principium vitalis eſt facultatis) nomen fuit apud antiquos, ſed etiam ori ventriculi ſuperiori, pro confeſſo habetur apud omnes, 4. aph. 65. propter affinitatem maximam quæ eſt illi cum corde, & mutuum conſenſum, Gal. l. 2. de plac. Hip. & Plat.

Cardiaca diſpoſitio eſt innati roboris labefactatio, & languor; fit plerumque conflictante ore ventriculi & ſtomacho, cum ſudorum immodicâ vi: ſunt qui Cardiâ, id eſt, Corde phlegmone laborante fieri affectum putaverint, atque ab hâc virium exſolutione, quod evenit malum, cardiacam, vel diſpoſitionem, vel ſyncopen (quæ & ſtomachica dicitur) nominarint, 1. de cauſ. ſympt. cap. 7. & libr. finit. καρδιακοὶ dicuntur qui propter oris ventriculi languorem animo deficiunt & ſudoribus reſolvuntur. Eſt autem os ventriculi in his primariò affectum: per conſenſum autem cor ipſum vehementer offenditur.

Cardiacus morbus, vide *Cardialgia*.

Cardialgia, id eſt, cordis, ſeu oris ventriculi dolor, & morſus, qui & *Cardiogmos* dicitur, à forti ventriculi æſtu, flavâ bile in ipſius tunicis ebulliente, quin & à pituitâ impemſiſſimè frigidâ, & flatuoſo ſpiritu frigido genitus, 5. aph. 65. dicitur etiam *Cardiacus morbus*, lib. Introd. cap. 13. & 8. de comp. med. loc. cap. 1. Symptoma eſt non cordis quidem, hoc eſt, viſceris hujus, quod vitæ pulſuſque principium eſt, ſed oris ventriculi. Nec verò omnis oris ventriculi dolor καρδιαλγία appellatur, ſed ille tantum quem humorum acrimonia irritando & mordendo excitat. Id quod fit in angoribus, unde mærore confecti bilem evomere conſueverunt. Neque dolore vexatis tantum, verum etiam iis qui diutiùs paulò jejunium tolerarunt, accidit ut morſus hos ventriculi ſentiant, præſertim cum vehementi aliquâ exercitatione fatigati cibum nullum aſſum-

assumpserint. Siquidem & mæror & vehementior exercitatio facit, ut flava bilis in ventriculum confluat, à quâ posteà irritati, & morsi homines cordis dolore prehenduntur.

Cardiogmos, vide *Cardialgia*.

Carnosa cutis, vide *Musculus cuticulosus*, aut *Panniculus carnosus*.

Caro vocatur propriè tantum ea, quæ in musculo est, reliquarum partium nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; sed quæ in visceribus, ceu jecore, renibus, liene, pulmone visuntur carnes, eas *parenchymata*, (quasi effusiones dixeris) Græci vocant, quæ in intestinis, ventriculo, stomacho, & utero sunt, sine nomine relinquunt, 11. meth. 11. Parenchymata autem eas partes vocant, non carnes, propterea quod ex venis effusus sanguis circum vasa omnia concrescat, 11. de simpl. in initio.

Caros sive *Sopor*, est deperditio sensûs, & motûs in toto animalis corpore, illæsâ manente spirandi facultate, læsâ autem anteriore Cerebri parte, & temporum musculis; [sed tamen & medius ventriculus sæpè consentit. Sequitur inde somnus profundus, oculis perpetuò clausis. Nec tamen ita periit sensus, quin si pungantur, sentiant, non tamen propterea vel loquuntur, vel oculos aperiunt,] si verò spirationem adeò vehementer opprimat, ut quis vel magno conatu vix spirare possit, eorum exemplo qui per gravem somnum stertere solent, Apoplexia tunc affectio nominatur, cui paralysis sæpissime succedit, 4. loc. aff. c. 2. & 13. meth. 21. & com. 2. in 1. prorreth. 29.

Carotides, id est, soporariæ arteriæ, sunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ, à sinistro Cordis ventriculo emergentes, rectà ad caput feruntur, omnibus, quæ sunt supra Cor, partibus distributæ, 16. de usu part. cap. 12. & 1. de placit. cap. 7. sed has non rectè Carotidas, & Soporarias, & esse & dici censendum est, sed jam

jam obtinent nomen ex multâ omnium, qui post Hip. fuerunt Philosophorum, & Medicorum ignoratione, cen sentium, Soporem affectionem propriam esse, dictarum arteriarum, 1. de plac. cap. 7. vide *Soporariæ*.

Carpon, & *Carpos*. Carpus, est pars manus quâ cubito per articulum conjungitur, vide *Brachiale*.

Cartilago, quam Græci *Chondron* vocant, est particula simplex in animalis corpore, quæ aliarum quidem omnium est durissima, toto autem osse est mollior, 7. de usu par. cap. 3. Quamvis autem diversa sit ab osse Cartilago, sæpè tamen ætatis spatio in os degenerat, imo verò nulla ferè sunt ossa, quæ ante cartilagines non fuerint. Ossa namque omnia & dentes genis adhuc conclusi infantibus cartilago sunt, quæ tandem in ossa duratur, uti cartilagines, quæ inter sterni ossa continentur.

Cartilago ensiformis, est extrema ora ossis medii pectoris, quæ est propter os ventriculi, cui alligatur, Græcè dicitur *Chondros Xiphoeides*, 6. de usu par. capit. 3. eadem dicitur *mucronata*, libr. de ven. & art. diss. cap. 5. Aliqui sunt qui *ensiformen cartilaginem* dicunt esse, totam pectoralis ossis figuram (non eam tantùm, quæ in imo ejus est) quia gladii similitudinem repræsentat, lib. de ossib. cap. 13.

Cartilago innominata, est secunda laryngis cartilago, quæ nomine caret veteribus, recentioribus κρικοειδὴς, id est, annularis dicitur, quod annulo, similis sit: in internis partibus, quâ Oesophagus est, positionem habens, 7. de usu. par.

Cartilago peltalis est imperfectus circulus in principio asperæ arteriæ collocatus, ad modum peltæ, cujus gibbositas apparet in gutture, ac Adami pomum appellatur, ejus verò defectus est versus gulam, unde *cartilago peltalis* dicitur; cujus defectum supplet quædam cartilago supposita isti inferiùs, faciens etiam circulum imperfectum, sed contrario situ cum superiori,

riori, quia ejus gibbositas interiùs est versus gulam, defectus exteriùs, versus guttur, diciturque *Cartilago Cymbalaris*, vel *Coopertoria*. Estque ibidem tertia Cartilago nomen non habens, cum modò versus partem exteriorem, nunc versus interiorem collocetur, nunc cum cibus deglutitur, ut os tracheæ arteriæ, nunc cum vox formatur, ut os gulæ tegat, libr. de anat. viv. Cartilaginum præcipuus usus est duplex: unus ut partes quasdam leves ac politas ad motuum promptitudinem efficiant, in articulis scilicet, alter ut violentiæ foris occursantium mediocriter cedant. Cartilaginis enim substantia maximè idonea est ad tegendum & defendendum partes subjectas. Non enim potest comminui & frangi, ut dura & friabilia, neque incidi & contundi, ut mollia & carnosa.

Carunculæ, nunc partes sunt substantiæ intestinorum, quæ in difficultate intestinorum excernuntur, adeò magnæ, ut possimus eas *carnes* nominare, 4. aphoris. 26. nunc verò carnosam quandam particulam, in summo ore pendentem, quam & *Columellam* vocant, significant, 6. de comp. med. loc. cap. 3. vide *Gargareon*, & *difficultas intestinorum*.

Casus, qui & *signa*, & *symptomata mox apparentia* dicuntur. 1. aph. 12. vide *Iudicatoria signa*.

Cataclida, sive *Subclavium* dixeris, primam Thoracis costam parvam significat, libr. de musc. dissect. cap. 12.

Catagma, id est, ossis fractura, 2. meth. c. 2.

Catagmatica emplastra, quæ & *Cephalica* vocant, sunt quæ Calvariæ fracturis accommodantur, habentque abstergendi, digerendi, & siccandi potestatem, quibus plerique & paululum ex astringentibus pharmacis admiscent, 2. de comp. med. per gen. cap. 16. Dicuntur, & *Catagmatica ligamenta*, quibus fasciarum instar ossis rupturæ deligantur, 1. de comp. med. per gen. c. 4. vide *Cephalica emplastra*.

Cata-

Catalepsis, est deperditio sensûs visûs, apertis palpebris, servatâ tamen secundum naturam spiratione, in quâ posteriora Cerebri potissimùm, & nervorum exortus intemperie frigidâ & siccâ, unde etiam affectus hic nervorum exortus dicitur, afficiuntur, 4. loc. aff. cap. 2. licet alibi Catalepsim dicat esse spiritus cohibitionem, lib. de musc. dissect. cap. 26. & alibi dicat Catalepsim fieri refrigeratâ primâ parte sensitivâ, id est, Cerebro ipso; quæ refrigeratio cum fortis fuerit, mista humiditati, facit lethargicas passiones; cum siccitate verò eas, quæ à Græcis καταλήψεις dicuntur, id est, Deprehensiones, 2. aphor. 3. eundem affectum Catochen, & Catochon vocant, 4. de caus. puls. c.16. vide *Catoche*.

Catalotica medicamenta sunt, quæ cicatrices grossas æquant, & lympidant, lib. de Dynamid.

Cataphora, id est, veternosa affectio, prorrhet. 1. quâ ægris sopori gravi simile quid obvenit, fiuntque tum omnis sensûs, tum vocis expertes, 1. de dieb. decr. c.4.

Cataplasma, compositio est pulti similis, ex aliquo farinæ genere, floribus, & aliquo humido, sive unctuoso. 3. de comp. med. per gen. cap. 2. sive, medicamentum est molle & consistentiâ mediocre, quod repellendo, concoquendo, digerendo, resolvendo, laxando, vacuando, detergendo, calefaciendo, siccando, doloríque sedando adhibetur. Quæ crassiora siccioraque sunt, emplastra & cerata: quæ liquidiora συγχέισματα & unguenta appellantur.

Catapotia, id est, pilulæ, de remed. par. fac. cap. 6. καταπότον aut καταπότιον, medicamentum quod devoratur, aut deglutitur, neque diluitur. lib. 5. Epid.

Cataptosis morbus non est, sed symptoma comitialium, attonitam concidentiam repentinam significans, libr. de tot. morb. temp. c. 4.

Cataracta, sive *suffusio*, est pituita inter uveam, & crystallinum humorem coagulata, prohibens spiritum

 visibi-

visibilem ab oculo exire,& intrare, lib. de ocul. par.4. cap. 12. vel suffusio est, cum cernendi facultas, deperditur, apparente, sive non apparente in oculis malo aliquo, & aut propriâ affectione molestatis, aut oris ventriculi, aut cerebri ex cognatione, & consensu, iisdem afflictis, 4. loc. aff. cap. 2. quam vocant Græci *Hypochyma*, 10. de usu part. cap. 1.

Catasarca, vide *Anasarca*.

Cataschesis, dispositio est, quæ facilè discutitur; opponitur hecticæ dispositioni illi, quæ tenaciter inhæret, & habituata est fixa, firma, 3. loc. aff. cap. 2.

Catastasis, Constitutio, apud Hippocrat. dicitur collocatio cujusque rei in suam sedem. Idem etiam sic solet vocare omnem cujusque rei formam ut scribit Gal. sed peculiariter dicitur de aëre & morbis. Ac in aëre quidem est ejus præter naturam temperies. Quæ enim secundum naturam est ὥρα, hoc est, anni tempus dicitur, suntque illius quatuor differentiæ propriis temperamentis & nominibus designatæ: ver, æstas, autumnus, hyems in quæ si aliqua præter naturam temperies inciderit, ea non jam ὥρα, sed κατάστασις propriè nuncupatur. In morbis verò κατάστασις vocatur quædam veluti forma morbi, secundum quam ex tantis & talibus constituitur universalibus temporibus, seu qualiscunque ex totius morbi temporibus compositio, ut docuit Gal. libr. 1. τῶν κρίσεων. Hæc autem non aliud est quam totius morbi duratio circumscripta temporibus quatuor, quæ totius morbi tempora seu universalia appellamus.

Catatasis, est ad inferna loca corporum tractio, quæ obitur partim organis tentoriis, è regione oppositis, partim transumptione in contrarium, nempe transmissis per rotulas principiis, quæ tentionem moliuntur, ac superiùs adnexis. Opposita huic est *Anatasis*, quæ est tentio ad loca superna per traductionem, libr. finit. ἀνατείνεσθαι contentis esse viribus, firmis & integris,

gris, aut contrà obniti & ſe erigere ſignificat, quod totum Celſus per firma viſcera complexus eſt.

Catarrhus, κάταῤῥος, ſeu *Defluxus*, eſt multorum humorum delatio ex cerebro, per palati foramina & nares, quæ in exitu unà cum flatu egrediente, ſtrepitum quendam faciunt, lib. finit. Naſcitur ejuſmodi diſtillatio à cerebri intemperie frigidâ & humidâ, & ab omnibus quæ replent caput. vide *Coryza*.

Cathartica, ſeu *purgans facultas* vel *medicamenta*, duo ſignificant, alterum commune omnium, quæ quovis modo animalis excrementa expurgant; alterum, quod per excellentiam, de iis tantùm dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris dejectionem purgant; neque ejuſdem eſt generis cum iis, quæ per nares, aut vulvæ admota, expurgant, 5. de ſimplic. medic. fac. cap. 20. Primi generis ſunt quæcunque vel calfaciendo, vel humectando, vel craſſa lentaque extenuando & obſtructa ſolvendo urinam menſeſque movent, aut ex pectore ſputa eliciunt, aut aliud aliunde vacuant. Secundi verò quæ trahendi facultate vacuationem moliuntur, ſive per alvum, ſive per vomitum, ſive per urinas, ſive per uterum, ſeu aliâ quâvis ex parte. Quæ enim urinas menſeſque movent aut ſputa, tum quæ naribus purgandi gratiâ infunduntur, aut ore colluuntur, aut dentibus manduntur, ſi trahendi humoris vitioſi facultatem poſſident, eaque vacuationem perficiant, ejuſdem ſunt generis cum iis quæ per vomitum aut per alvi dejectionem trahendo purgant.

Cathemerina febris, id eſt quotidiana: ita enim conſueverunt vocare quidam Medici recentiores eam febrem, quæ ſingulis diebus accenditur, neque ullam habet intermiſſionem; ego verò (inquit Gal.) ſolitus ſum eandem febrem *Amphimerinam continuam* appellare; nam *Cathemerinon* vocabulum, nuſquam apud Græcos ſcriptum invenitur: omnem verò rem, quæ quotidiè eodem modo fit, *Amphimerinam* vocant: vocetur

cetur itaque, quæ ſingulis diebus accenditur, & finitur febris, Amphimerina, id eſt, *quotidiana ſimpliciter*; quæ verò non intermittit, *quotidiana continua*, 2. de diff. feb. cap. 7.

Catheretica medicamenta ſunt, quæ excreſcentiam carnis ulceribus detrahunt, 5. de ſimplic. cap. 2. eiſdemque cicatricem inducunt, ibid. cap. 15. Ea genere quidem & facultate σηπτικὰ, hoc eſt, putrefacientia ſunt, ſed multo tamen iis imbecilliora. Siquidem extimam modò ſuperficiem quam contigerint, detrahunt; ut ſunt teſtacea omnia uſta. vide *Septa*.

Catheter, eſt fiſtula cannulave urinaria, cujus extremum aliquo cataplaſmate, linimento, aut oleo illinimus, & ad removendam urinæ ſuppreſſionem, virgæ immittimus; ad Thraſib. cap. 23. Sive, eſt inſtrumentum chirurgicum cavum & alterâ parte recurvum, quo urina retenta elicitur, & veſicæ vitia probantur. ἀπὸ τοῦ καθιέναι, id eſt, ab Immittendo ſive Infundendo, quod eo inſtrumento in veſicam injici ſolent quæ injicere expediat. Galen. lib. 5. meth. med. Cæterum καθετὴρ ab Hippocrate non pro eo inſtrumento uſurpatur, ſed pro linimento torto quod intra ulcera inditur, ut Galenus annotavit.

Καθετηριςμὸς eſt adminiſtrationis chirurgicæ ratio, quâ injicimus per catheterem in veſicam id quod ad ejus curationem convenit: vel eximimus id quod impedit ne urina reddatur, ſive concretus intus ſit ſanguis, ſive calculus, ſive aliud quippiam, recto ſiphone immiſſo, quem Græci καθετῆρα vocant.

Cat' ixin, ſeu *ſecundum rectitudinem*, eruptio ſanguinis eſt, cùm ſanguis è directo loci affecti, effluit & emittitur, lib. de cur. rat. per ſang. miſſ. 15.

Catoche, qui & *Catochus*, vigilans ſopor eſt, 3. loc. aff. cap. 5. eſtque ſolius Cerebri affectus, veluti & per totum corpus convulſiones, com. 3. in 1. prorrhet. 69. Aliter eſt inſomnium, ſed ſine ſomno & febre, pro-

-penſio,

pensio per quam & oculi manent aperti, & servatur secundum naturam spiratio. Eo qui detinentur κάτοχοι & κατεχόμενοι dicti sunt. Habent autem tensos apertosque oculos, non ut comatosi & cataphorici clausos. In his siquidem humiditas affectionis causa est, nervorum firmitatem roburque dissolvens: in illis verò propter siccitatem tensio oritur. Gal. com.2. in 1. prorrh. Est quoque *Catochus* fascia longior, quæ in orbem faciei, & capiti circumdatur, ut operculum comprehendat, lib. de fasciis. Καθολικὸς autem appellatur fascia oblonga, quæ capitis totum vinculum quod περισκεπάστρα dicitur continet, & prohibet ne ipsum vinculum diducatur. Galenus de fasc. vide *Catalepsis*.

Catoterica medicamenta, κατωτερικὰ φάρμακα, quæ & *Hypelata* Græcè dicuntur, sunt medicamenta dejectoria, quibus renes, vesica, & gibba hepatis, cum multo vitioso succo sunt referta, expurgantur, sin mediocri, per urinales meatus, ut Cava jocinoris & intestina, dejectione, tantum ventriculus autem vomitu dejectioneque inanitur, 7. meth. 13.

Cava vena (sic appellata, quod venarum omnium, quæ per corpus animalis disseminantur, latissima sit & capacissima, 4. rat. vict. 27.) est vena magna à gibbis hepatis orta, libr. de ven. & arter. dissect. cap. 2. per quam hepar, ex particulis, quæ ad ventriculum attinent, attractum, alimentum, & in ipsâ hepatis substantiâ elaboratum, in omnes superiores corporis partes distribuit, 4. de usu part. cap. 13. quæ à convexis jecoris partibus orta, tum *cava* propter sui magnitudinem, tum *jecoraria*, à viscere unde egreditur, nominatur, 8. de placit. cap. 1. Nec verò à jecinore solùm hæc vena quæ à gibbis hepatis egreditur, sed alia etiam, quæ à simis & concavâ ipsius parte, quam *portas* vocant (unde, & *vena portæ* appellatur) promanat. 4. de usu part. cap. 13.

Cauda, vide *Coccyx*.

Cavernoſa oſſa, foraminulenta, Ithmoeidea, & *ſpongioſa,* ſeu *ſpongoeidea,* ſunt oſſa quædam parva ſupra naſi radicem, ante meningas in meatu olfactorio poſita à Cribri, vel ſpongiæ ſimilitudine ſic dicta, 8. de uſu part. cap. 7. vide *Oſſa Ithmoeidea.*

Cavernoſum nervum appellant *Penis colem,* à quo Penem, & ipſum totum nervoſum dicunt. Coles enim in marium genitalibus, & uteri cervix quoniam extendi, & in ſe rurſus retrahi, & ſubſidere videntur, nervoſum proinde dicunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. diciturque *flatuoſus,* & *fiſtuloſus*; 6. de loc. aff. 6.

Cauledon, Καυληδὸν, hoc eſt, caulis in morem fractura facta, eſt ſpecies fracti oſſis, quæ fit per tranſverſum, in quâ fracti oſſis partes ita à ſe diſſident, ut è directo non jaceant, 6. meth. 5. Paulus Ægineta author eſt τὸ καυληδὸν κάταγμα dici etiam ῥαφανηδὸν & σικυηδὸν, à ſimilitudine fractæ radiculæ & cucumeris. vide *Schidacedon.*

Caulos, id eſt, pudendum virile, 14. de uſu par. c. 12. quod vulgò Virgam appellant & Penem. Sic etiam Oſtium uteri vocatur in mulieribus. Dicitur in plantis & oleribus Scapus, & in altum ſurgens veluti Virga.

Cauſa morbi, eſt id, quo præſente afficimur, & quo ſublato ſtatim ceſſat affectus, 1. de loc. affect. cap. 2. Aut quod ei, qui ſit morbo, aliquam generationis partem tribuit.

Cauſæ præincipientes, vide *Febres putridæ.*

Cauſæ præcedentes, vide *Febres putridæ.*

Cauſodes febris, id eſt, Incendens, 1. aphor. 12. quam etiam *Cauſon* vocat, id eſt, Febrem ardentem, 1. de criſ. cap. 4. vide *Continua febris.*

Cauſos, vide *Cauſodes, Continua,* & *Synocha.*

Cauſos legitimus, qui ex redundante flavâ bile fit, *Nothus* verò, qui ex putreſcente craſsâ pituitâ, 4. de rat. vict. 13.

Caustica, hoc est, urentia medicamenta sunt, quæ & vehementer calida sunt, & consistentiâ crassa, quæque ignis instar corpus colliquant, & sæpè escharas, hoc est crustas, ritu cauterii efficiunt, 5. de simpl. cap. 15. quocirca & ἐσχαρωτικὰ appellantur.. Eorum materia sunt: Lixivium, Calx viva, Auripigmentum, Sandaracha, Chalcitis, & id genus alia. inde, & *affectiones causticæ*, & *caustica excrementa*, id est, urentia appellantur, quarum virtus est morbum & acutum & periculosum, & velocis judicationis reddere, com. 2. in 1. prorrhet. 60.

Καυτήριον, *Cauterium*, est quod urendi vim habet. Usurpatur tam pro medicamento quod potestate urit, quam pro ferro candente, cujus usus plerumque necessarius est, vel ad sistendum sanguinis profluvium, undecunque manaverit, vel ad intercipiendas defluxiones, vel ad ossa cariosa & maligna ulcera. Id ferrum καυτῆρα Hippocrates appellavit. Erat autem ut scribit Galenus, æreus calamulus perforatus in fundo, per quem parvum ferrum adurens demissum adurebat.

Cedmata vocat Hippocrates fluxiones in crura decumbentes, & ex ipsis eas maximè, quæ primum articulum, ubi coxendix est, occupant, com. 5. in 6. de morb. vulg. 22. Affert Erotianus ex eodem Hippocrate, κέδματα appellari τὰς χρονίας περὶ τὰ ἄρθρα διαθέσεις; hoc est, vetustas in articulis affectiones.

Cele ex Herniâ, *Rame*, *Circocele*, Medicorum juniorum nomina sunt, significantia omnes testiculorum tumores, libr. de tumor. cap. 15. barbaram sectantes medicinam, *Rupturam* vocant; hæc variis fit modis, variasque à parte affectâ, affectusque hujus causâ conjunctâ, etiam appellationes accipit: si enim peritonæo rupto, intestina in scrotum descendunt, *Enterocele* Græcis, *Ramex intestinorum* Latinis appellatur: ubi verò intestina suprà in inguinibus hærent, *Bubonocele*, hoc est, *Ramex inguinalis* vocatur; si humor aliquis lentus in

Scroto colligitur, *Hydrocele*, id eſt, *Ramex aquoſus* nuncupatur. Quum autem caro dura intra teſtium tunicas concreſcit, *Sarcocele*, hoc eſt, *Ramex carnoſus* dicitur. In ſummâ, nomen ſemper à rebus opplentibus, & in tumorem ſublatâ à parte accipiunt. Proinde ſi *Omentum* in *Scrotum* devolvatur, *Epiplocele*, hoc eſt, *Ramex Omenti* nominatur; ſic ubi venæ ultra modum repletæ, ac dilatatæ glomerantur, *Cirſocele*, id eſt, *varicoſus Ramex* vocatur,

Celer pulſus eſt is, cum celeriter, & brevi tempore arteria diſtenditur, fit. 1. de diff. pulſ. cap. 7.

Cenchrias, κεγχρίας, alterum eſt herpetum genus, quod à ſimilitudine, quam habet cum milio, *Cenchriam* vocant, (κέγχρος enim Milium, ſemen panico ſimile ſignificat) humores miſtæ facultatis, bilem ſcilicet, & pituitam continens, quæ non protinus ulcus faciunt, quemadmodum bilis ſyncera, ſed admodum exiguas puſtulas ad ſpeciem milii, quæ tamen & ipſæ interpoſito ſpacio, in ulcus tranſeunt; diciturque etiam *Herpes miliaris*, 14. meth. 17. vide *Herpes*.

Ceneangia propriè & primùm vaſorum inanitionem ſignificat, atque ob id *Aſitia*, id eſt, ciborum abſtinentia, *Keneangia*, id eſt, vaſorum inanitio ſæpiùs dicitur, tanquam nomine generis etiam in ſpecie homines omnes uti conſueverint, 2. rat. vict. 47.

Ceneon, vide *Ile*.

Cephalæa Cerebri morborum ſymptoma, eſt Capitis diuturnus dolor, difficulter ſolubilis, qui à parvâ occaſione vehementes habet acceſſiones, ita ut neque voces aut motum tolerare poſſit infirmus, ſed tranquillitatem, obſcurumque cubiculum quærat, ob doloris vehementiam; cum nonnulli veluti malleo ſe percuti, alii caput ſibi contundi diſtendique ſentiant, non paucis ad oculorum radices dolor extendatur, (quod ſignum eſt cerebri membranas dolore affectas eſſe. Nam quandoque in Pericranio tantùm eſt, qui in ſuper-

superficie solùm hæret dolor,) suis intermissionibus circumacti, non secus ac qui Cephalalgiâ laborant, sed in Cephalæâ affectæ partes redduntur multò debiliores, quàm in Cephalalgiâ, 3. loc. aff. cap. 9.

Cephalalgia, est dolor capitis nec diuturnus, nec vehemens, nec cum magnâ capitis imbecillitate conjunctus, sed qualis à crapulâ, à Sole, à labore, aut febribus excitari solet. vide *Cephalæa*, 2. comp. med. loc. c. 2.

Cephalica vena, quæ & *Humeralis*, sive *Humeraria* dicitur, ramus est venæ cavæ ad jugulum ascendentis, ibique ad furculas divisa, altera pars humero superposita ad manum tendit; unde & *Cephalica* dicitur, lib. de anatom. viv. vide *Humeraria*.

Cephalica emplastra, capitis fracturarum, quæ usque ad crassæ meningis duplicaturam pervenerunt, accommodata sunt pharmaca, quorum virtus est, ut ossium squamam sursum attrahant, & in pristinum locum revocent, & fragmenta tum ex capite, tum ex aliis corporis ossibus, educant. Nonnulli communi genere hæc etiam vocant *Catagmatica*, propriè verò nuncupata Cephalica fortiora sunt, si quidem ex alto superficiem extimam non ossa modò, sed his multò quoque magis, humorem aliquem crassum, & viscosum, vel omnino depravatum suâ caliditate attrahunt, 2. de comp. med. per gen. c. 18. Horum materia est Iris Illyrica, Ervi farina, Manna sive purgamentum thuris, Aristolochia, Cadmia elota, Squama æris, & omnia quæ extergere citra morsum possunt. Similiter adhuc medicamentum siccum, quod carnem producat, *Cephalicon* vocant, meth. 2.

Ceræa, mulieres sunt, quarum uterus propriis ex morbis, (tum qui in processibus ejus supernis, & lateribus consistunt (Κεραίας Græci vocant) tum qui in collo aut fundo) aliquando quidem plura quàm prius, vel pauciora, vel nulla, vel mala emittit menstrua, 3. de sympt. caus. cap. 4.

Ceratoeides, κερατοειδὴς χιτὼν, cornea, ſeu corniformis tunica vel membrana oculi ſecunda eſt, à durâ meninge orſa (tunicam choroeidem complectens) craſſa admodum, ſed parte ejus mediâ tenuiſſima, & denſiſſima, ſplendida ad ſplendorem recipiendum, & tranſmittendum, cornibus admodum extenuatis ſimilis; unde eam à cornu ſimilitudine *Ceratoeidem*, *Corneam* & *Corniformem* appellant, 10. de uſu par. cap. 3. vide *Rhagoeides tunica*.

Ceratomalagmata, nonnulli medicorum, nomine à ſolâ conſiſtentiâ deſumpto, vocant medicamenta, quæ corpori imponuntur, non omninò quidem humida, ſiccitatem verò tantam nec dum conſecuta, quantam emplaſtra poſſident, 7. de com. med. lib. c. 11.

Cercis, κερκὶς, radius, à figurâ rotarum parvarum radios imitante. Eſt os alterum cubiti ſuperius, ſed minus & brevius, vide Cubitus. Κερκὶς ſignificat etiam piſtillum, quod ſæpè & δοίδυξ, cochleare alias ſignificans, itemque τριβύδιον atque ὕπερος à Græcis Medicis appellatur.

Cerchnos eſt exiguus quidam ad tuſſiendum impetus, & conatus, non tuſſis; ſed veluti nauſeæ vomitiones præcedunt, ita tuſſim hoc ſymptoma; Atque ut nonnulli nauſeârunt quidem, non tamen vomuerunt, ita nonnullis Cerchnòs incidit, nec tamen tuſſis propter cauſæ parvitatem eſt ſecuta, 2. de ſympt. cauſ. cap. 4. Nam ſæpe ex parvâ faucium aſpredine κέρχνος fit. Sæpè verò ex tenui aliquo exiguoque prorſus humore, ſive is à capite deſcendat, ſive in aſperis arteriis collectus ſit. Sic autem appellatur ἀπὸ τῆς κέρχνου. Significat enim ἡ κέρχνος apud Iones idem quod ἡ κέγχρος milium. Itaque cum in faucibus, aſperitates quædam parvæ veluti granorum milii ſentiuntur, id τὸν κέρχνον nominant, à quo κερχνῶδες dicitur quod fauces exaſperat, & exiguam tuſſim movet, Gal. comment. 3. εἰς τὸ περὶ ἄρθρων.

Cerea-

Cerealium appellatio, in toto eorum genere eſt uſitatior, quod legumina vocant, lib. de attenuan. vict. rat. cap. 6.

Cerebellum, poſterior eſt Cerebri pars, ex multis & parvis corporibus coagmentata, quæ à nonnullis, *Encranion*, vel *Parencephalus*, vel *poſterius Cerebrum* dicitur, 9. de anat. adm. cap. 2. eſtque ſpinalis medullæ principium, & ejus ratione nervorum omnium, qui in toto animali ſunt activi, fons & origo, libr. tegn. cap. 11. Totum namque cerebrum in duo diviſum eſt, anterius & poſterius, ſed ſupernis tantum partibus. Nam ſua baſi continuum eſt, non ſibi modò, ſed ſpinali etiam medullæ & per hanc cerebello. Durius autem ſicciuſque eſt reliquo cerebro, quod quo ulterius procedit, eo ſiccius evadit: colore quoque diverſum eſt; nam cum reliquum candidum ſit, cerebellum velut uſtione quâdam ſubflavium eſt; & plenum animali ſpiritu, quem nervis duris à ſpinali medullâ prodeuntibus impertit.

Cerebrum, quod Græci à ſitu *Encephalon* appellant (nam nominatur ita, quod ἐν τῇ κεφαλῇ, hoc eſt, in capite ſitum habet) animæ ratiocinatricis eſt domicilium, nervorum, & ſenſûs omnis, motûſque voluntarii principium, ſubſtantiâ nervis ſimillimum, niſi quod mollius; nam id illi conveniebat, ut quod ſenſus quidem omnes recipit, omneſque imaginationes, atque mentis notiones complectitur, 9. meth. & 8. de uſu part. Subſtantia ipſius glandularis eſt alba, veluti è ſpumâ quâdam concreta, & humida, lib. finit. Anterior cerebri pars duplex quoque ſtatuitur, dextra & ſiniſtra, duoſque ſinus ſeu ventres habet, dextrum & ſiniſtrum, qui à corpore calloſo, quod τυλοειδὲς dicitur, dirimuntur. Hi poſteriore ſui parte in tertium ſinum mediocrem ſub pſalloide concurrunt, à quo meatus eſt longus τοῖς γλουτίοις, id eſt, natibus (ita enim ob ſimilitudinem quandam vocant) ſubditus, qui

qui in sinum alium quartum, omnium postremum minimumque inter cerebelli basim spinalemque medullam situm, incidit.

Cerelæon, compositio est ex cerâ, & oleo, 7. de comp. med. per gen., cap. 2.

Cerion, id est, Favus, ulcus parvum in capite est cum tumore, ex cujus foraminibus crassior sanies, & quasi mellitus humor profluit, libr. de tumor. cap. 15. & 1. de compos. med. loc. cap. 8. Itaque tum ob foraminum figuram, tum propter excreti humoris speciem κηρίον, id est, favus appellatur, & alio nomine μελικηρίς. Ætius libr. 6. Differt foraminum magnitudine ἀπὸ τοῦ ἀχῶρος, qui ulceris etiam in cute genus est, sed minimis foraminibus præditum, per quæ humor dimanat. Cæterum κηρίον frequenter in musculosis partibus, in articulis & plantis pedum oritur: sæpè etiam sextam colli vertebram occupat, & aliquando etiam costas invadit. Si verò in capite generatur, primum reliquis partibus, deinde calvariæ etiam putredinem transmittit, ut sæpè dissecto pericranio os ipsum deradere conveniat. vide *meliceris*.

Certatoriâ, hoc est, agonisticâ aquâ frigidâ uti dicuntur illi, quibus ea & affatim & frigidissima exhibetur, lib. de marcore, cap. 8.

Cervix, vide *Spina*. dicitur & Cervix tenuis ossium processus, lib. de ossib. in procem.

Chalastica, id est, relaxantia, seu remittentia vocamus, quæ modicè calefaciunt, quorum usus est, ut conniventia astrictaque corporis laxent, flatuosum spiritum tenuent, & phlegmones materiam digerant, 13. meth. 5. Medicamina induratorum corporum, quæ ipsorum solvunt duritiem, *Malactica*, hoc est, emollientia dicuntur: quæ autem tensioni medentur, *Chalastica*, 7. de comp. med. per gen. cap. 9. Cùm autem tensio multis contingat modis, non videtur una esse laxantium species, sed alia humectando laxant,

alia

alia calefaciendo, alia molliendo, alia vacuando, alia tumores præter naturam purgando, alia aliud quippiam faciendo. Attamen si universalem quandam horum omnium substantiam constituere licet, ea certè erit ex genere modicè calefacientium. Præcipuas in eorum ordine tenet partes oleum chamæmelinum, item adipes, butyrum, œsypus, & reliquaq uæ intra secundum gradum calefaciunt. Verùm Methodici multò longiùs τοῦ χαλαστικοῦ nomen extendunt, ut docet Gal. ad omnia remedia significanda quibus astrictus affectus, quo una cum fluente humore omne morborũ genus comprehendebant, curaretur. Itaque & venæ sectionem χαλαστικὸν esse præsidium asserebant, & omnia similiter purgantia medicamenta, vide *relaxantia*.

Chalazia, id est, tubercula instar grandinis (quæ χάλαζα dicitur) in palpebris, quæque *Posthias* Græci nominant, si quando in iis lentus quidam humor concreverit, 4. de comp. med. loc. c. 7. estque morbus ex vitiis, quæ oculos infestant, cum toto genere præter naturam aliquid peccat, 14. meth. 19. Sunt, ut ait Celsus, tubercula parva in palpebris mobilia, simulatque digito huc & illuc impelluntur, conduntur que aliquando sub cute, nonnunquam sub cartilagine, non dissimilia κριθαῖς, sed non figuræ ejusdem. Sunt autem rotunda & pellucida, ideoque grandini similia, iisque dissectis humor manat candido ovi similis. Dicitur & hic affectus χαλάζωσις ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. Sic etiam nominatur vitium quoddam in suis ore, sub linguâ, Ath. l. 3.

Chemosis morbus oculi est, quando album oculi tumefactum circulum Iridis adeò excedit, ut & nigrum oculi concavum videatur, libr. de anat ocul. alibi, Chemosis ex vehementi inflammatione, utrasque palpebras in exteriorem partem detorquet, ita ut totus oculus contegi non possit, lib. Introd. cap. 15. Ergo cum nigrum cavum sit & subsidat, album undique tumeat & attollatur, non ineptè veteres Medici malum hoc

hoc τῆς χήμης nomine designarunt, sive illi eo animal intellexerint, quod inter ostrea nominatur, hiatque semper, sive simpliciter hiatum qui χήμη & χάσμα dicitur. Cæterum affectum hunc duo maximè symptomata consequuntur: unum, rubor oculorum propter inflammationem: alterum verò, palpebrarum, ut ait Paulus ἐκτροπὴ, hoc est, perversio sive contorsio, ita ut oculos tegere claudereque nequeant. Tumor enim oculi impedit, quo minùs palpebræ adduci committique possint. Itaque laborantes oculi perpetuò manent aperti. Scribendum est autem χήμωσις non χύμωσις, ut vitiosè multis in codicibus legitur, quia, ut dixi derivatur ἀπὸ τῆς χήμης, uti Gal. testatur ἐν τῷ ἰατρῷ, seu quicunque alius author est.

Chion, χίων, idem prorsus quod κιονὶς, hoc tantum interest, ut ait Gal. quod τὸν γαργαρεῶνα veteres κίονα, posteriores autem κιονίδα appellarunt, vide *Cion*, & *Staphyle*.

Chironia, & *Telephia*, species ulcerum sunt malignorum, oras habentia duras, callosas & tumentes, lib. de tumor. cap. 13. Tria tantum ulcera propriam habuere appellationem, *Anthrax*, *Phagedæna*, *Herpes*, cætera omnia, communibus deteriora, per se ipsa solebant antiqui ulcera simpliciter *chironia* nominare quæ in longum tempus protrahuntur, cùm ne quidem post multum tempus fuerint ad cicatricem producta, rursusque influente Ichore, ex osse corrupto, in parte penitiore inflammantur, & pus generant pessimum, à quo cicatrix eroditur, & caro exulceratur, 6. aph. 45. Inveterata ulcera, & dysepulota, hoc est, cicatricem ægrè ducentia, *chironia* nominant, 4. de comp. med. per gen. Dicuntur autem partim Chironia ab eo nempe Chirone, qui primum ea sanavit, partim ab ipsis, qui iisdem sunt affecti, ut Telephium, 2. meth. 2.

Chirurgia, id est, manualis operatio, 6. meth. 6. Inde *Chirurgica* ea est medicinæ pars, quæ manu medetur,

detur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. χειρουργία vel χειρουργικὴ pars est τῆς θεραπευτικῆς morbos qui in solutione continui aut in partium externarum immoderatione consistunt, tollens sectione, ustione, restitutione in naturalem situm, & medicamentis foris appositis. Sectione enim & ustione tollit quod redundat, luxata & fracta ossa reponit in locum naturalem. Ulcera medicamentis deterget, carne implet, & cicatrice obducit. Quibus in rebus tria sibi maximè proponere debet chirurgus, tum ut brevi curet, tum ut curet citra dolorem, tum ut maximè tutò. Ac rursus ut tutò curet, tria potissimum considerabit. Unum primumque ut absolutionem operis consequatur, alterum ut sicubi hanc non consequatur, saltem curandum non lædat, tertium ut vitium non revertatur facile. Hæc enim qui præstiterit, meritò optimus chirurgus censebitur.

Chloron, id est, Pallidus, & æruginosus color, 2. progn. 20. χλωρὸν duo significat, interdum quidem viride, ut cum brassicam χλωρὰν dicimus. Quod coloris genus ut scribit Gal. comment. 1. in progn. rubro nigrius est, & veluti principium quoddam nigri & lividi. Provenit à frigiditate, ut & color niger, sed longè minori. Interdum verò pallidum quod propriè ὠχρὸν dicitur ex loquendi quâdam consuetudine Atticis Græcis familiari, qui aliquos pallore suffusos videntes, quærere solent quâ de causâ χλωροὶ evaserint, non arbitrantes χλωρὸν atque ὠχρὸν ab invicem differre, ut notavit Galen. comment. 2. εἰς τὸ περὶ διαίτης ὀξέων. Hinc *chlorosis*, quæ partim de morbo, febre pallidâ, uteri vasorum oppletione; partim de symptomate, discoloratione universi corporis habitus virginum nubilium, ex utero ægrotantium usurpatur.

Choana, Infundibulum, Scypho, Pelvis, Pyelos, significant, dictum, canalem seu cavitatem quandam, in quam meatus cerebrum expurgantes in palatum desinunt,

nunt, uſque ad adenis ventriculum, 9. de uſu part. c. 3. quæ vulgò *lacuna* dicitur. Aliàs *Choana* χόανος ſeu χόανον, à χέω, id eſt, liquefacio diffundo, vas dicitur ex argillâ, quo argentarii & chymici utuntur, infundendis ac liquefaciendis metallis.

Chœnicidas, inſtrumenta quædam vocant, quibus in Calvariæ fracturis utimur, 6. meth. 6.

Chœras, id eſt, Struma: ſæpè propter ulcus quod in manûs, aut pedis digito fit, glandulæ in inguinibus, & alis, tùm intumeſcunt, tùm phlegmone occupantur, quin etiam in collo, & ſecus aures, ſæpè glandulæ iis (quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte ulcus eſt natum) intumeſcunt, nominant autem ipſos adenas, cum ſic intumuerunt, *Bubones*, quòd ſi ſcirrhoſior earum partium phlegmone aliquando fuerit, hæc & ægrè ſanabilis redditur, & *Chœras*, id eſt, Struma dicitur, 13. meth. 5. Oritur non ex calidâ quidem materiâ, neque ad ſuppurationem tendente, ſed pituitoſiore & frigidiore, qui ſubinde affluens ſtrumam non modò duram, ſed miræ etiam magnitudinis aliquando excitat. Omnis autem ſtruma includitur membranâ, uti ſteatoma, atheroma, & meliceris. Dicitur autem χοιρὰς, vel ἀπὸ τῶν χοιράδων πέτρῶν, vel à porcis, in quorum gutture frequentes ejuſmodi tumores reperiuntur. Alii verò à multiplici partu porcorum nomen deſumptum putant.

Cholagoga, id eſt, bilis eductiva medicamenta, 4. aph. 2.

Choledochos, id eſt, veſica bilis receptiva, quam etiam *Iecoris veſicam* nominant, libr. 6. de anatom. adm. cap. 2. Eandem etiam *Cyſtim bilis*, id eſt, Veſicam bilis ſuſceptricem vocant, 4. de uſu par. cap. 12. ut & *fellis folliculum*, 5. de loc. aff. cap. 7. Eſt autem κύστις χοληδόχος veſica in cavis jecinoris ſita, inter venæ portæ & cavæ radices, bilem ex jocinore attrahens. Conſtat ſimplici tunicâ, villos habente intus rectos,

nec ita multos, foris tranſverſos, & medios horum obliquos. Ac rectis quidem bilem trahit ex hepate, obliquis retinet, tranſverſis verò expellit. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos, unum in hepar inter venæ portæ & cavæ radices numeroſis ſurculis diſtributum, quibus bilem in ſe allicit: alterum verò rarò geminum, ſæpiùs ſimplicem in ecphyſim delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem flavam expellit, everſâ facilè geminâ membrana ejus oſculum in ecphyſi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à quâ venulas duas, quas κυστικὰς quibuſdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis ſimæ arteriâ arteriolas in imum uſque fundum admittit. Recipit verò etiam una portionem quandam nervi, qui à ſextâ conjugatione per coſtarum radices dextrâ parte ad partes ventris inferni pervenit.

Cholera, id eſt, biliaris, 1. prog. 25. eſt acutus affectus, cum vomitibus bilioſis multis, alvique dejectionibus, Suris quoque ſe contrahentibus, ac frigeſcentibus extremitatibus, fiuntque in his ægris pulſus minores, & obſcuriores. Cholera duplex eſt apud Hippocratem; altera *humida*, in quâ, ut omnes nôrunt, vehemens eſt excretio bilis ſuprà infráque erumpentis, inteſtina graviter torquentur, accedunt convulſiones, ſæpè etiam crurum ſuræ contrahuntur; alteram *ſiccam choleram* vocat Hippoc. ab eâdem provenientem causâ, ac circa eadem conſiſtentem, at citra ventris fluorem, & vomitum, lib. finit. Hic morbus ex continuâ ciborum cruditate proveniens quibuſdam accidit certis intervallis, omnemque corporis redundantiam educit, unà cum vitioſis humoribus, magnam quoque bonorũ partem evacuans: tantus eſt impetus, tantaque vis erumpentis humoris bilioſi. χολερικοὶ ſeu χολεριῶντες dicuntur à Medicis cholerâ morbo laborantes. Nomen habet non tam à χολὴ, quam à χολάς,

id eſt, inteſtinum, per quod materia ex ventre egeritur.

Chondros, id eſt, Cartilago, 7. de uſu par. cap. 3. pars corporis omnium, poſt os, maximè terrea & ſolida, ſenſus expers. Communi autem ſignificatione dicitur granum, & quod ſeorſum ex aliquo concrevit, ut ſalis fruſtum aut grumus, & thuris mica ſeu granum, quod χόνδρος λιβάνȣ à Medicis appellatur. Quod & à Latinis Alica dictus ſit χόνδρος, nemo doctorum ignoravit: tam conſentiunt omnia inter ſe quæ Græci περὶ χόνδρȣ, Latini de Alicâ prodiderunt.

Chondroſyndeſmus, id eſt, cartilagineum ligamentum, 1. de temp. cap. 9. Hinc & συγχονδρωσις, unio oſſium, cartilaginis interventu facta.

Choræ, χωραι, id eſt, regiones oculorum, ſeu cavitates, quæ ſuperciliis ſubjacent, 8. de uſu par. c. 6.

Chorion, id eſt, ſecundina, eſt membrana extima fætûs vulvæ prægnantis mulieris adhærens, multarum venarum, & arteriarum contextu, intervalla membranis obducta habens, cui duæ aliæ membranæ interiùs adnaſcuntur: altera, quæ *Amnium*, id eſt, Amiculum dicitur, toti fœtui circumjecta; altera, quæ Allantoeides, id eſt, Inteſtinalis, eminentibus tantùm partibus, capiti, natibus, pedibus, duplex ſuperjecta, libr. de vulvæ diſſ. cap. 10. quæ Arabicis *Abgas*, *Camiſia fœtûs*, & *profundatio ſudoris* dicitur, libr. de anatom. viv. χορίον augetur unà cum fætu, cumque utero extenditur, ac fætum totum involvit, etiam quâ os eſt uteri, ut ſcribit Gal. Dicitur ἀπὸ τȣ̃ χορȣ̃, quod in eo vaſa, veluti in choro diſpoſita ſint. Sunt tamen qui χωρίον per ω ſcribant, quod fætus veluti domicilium & ſedes ſit: vel quod unà cum fætu χωρεῖ, id eſt, procedit. Dicitur alias δευτέριον, id eſt, ſecundæ, ut ſcribit Paulus lib. 6. cap. 75. Quo tamen nomine non extima modò fætus membrana, ſed totum etiam fætus involucrum tribus membranis compactum ſignificatur.

Cho-

Choroeides plexus (qui & *Retiformes*, & *Reticulares*, dicuntur, vide *Plexus retiformis*) ſunt convolutiones membranarum cerebri, ex multis venis, & arteriis, ſecundarum inſtar effigiatæ, nomine ἀπὸ τȣ̃ χορίȣ, id eſt, membranâ deducto, quæ fœtum extrinſecus in orbem ambit, 9. de anat. adm. cap. 3. Conſtituitur autem prope medium cerebri ventriculum, 9. de uſu par. c. 7. Dicitur adhuc & tenuis cerebri membrana *Choroeides*, id eſt, ſecundi formis meninx, 8. de uſu par. cap. 9. eò quod cerebri vaſa non aliter ſuſtineat, quam τὸ χορίον vaſa ad fætum pertinentia complectitur. Dicitur, & *Choroeides* oculi tunica, corpus quoddam retiforme, quaſi tunica, (*Amphibleſtroeides* dicta) humorem vitreum oculi ambiens, quod ex portione tenuis meningis, & ipſius quaſi cerebri ſupernè deſcendente, atque amplificatâ, eſt conflatum reti ſimile, quod retiforme corpus, à Choroeide, id eſt, tenui meninge, quæ illi ſupernè committitur, continetur; undè tunica oculi *Choroeides* dicitur, 10. de uſu part. cap. 2.

Chorda eſt membrum, ab extremitatibus muſculi ortum habens, ad ſimilitudinem chordæ arcus effecta. Eſt autem Chorda idem quod Tendo, non quod ligamentum, 6. aphor. 46. & lib. de anat. viv.

Chordapſus, *Ileos*, ſeu *Volvulus*, eſt tumor eminens, in tenuium inteſtinorum parte internâ, ut videatur inteſtinum ad ſimilitudinem chordæ obvolutum, vel ab inflammatione, vel obſtructione aridi ſtercoris, graviter ægros vomitionibus crucians, adeò, ut nonnulli ſtercus quoque evomere conſpiciantur. Hinc *Stercoraria* etiam dicitur *Vomitio*, & *Miſerere mei Domine*, 6. de loc. affect. Dicitur autem χορδαψὸς, quod qui manum loco dolenti admoverit, is veluti τῆς χορδῆς ἅπτεται, id eſt, videtur ſibi Chordam tangere, propter magnam ex inteſtini inflammatione tenſionem. vide *Ileos*.

Chronicæ ægritudines, id eſt, longæ, de par. art. med. cap. 7. vide *Polychronius*.

Chryſitis, χρυσῖτις γῆ, terra eſt aurea, in quâ parvis terræ particulis immiſtæ ſunt parvæ auri partes, quæ ab igne in fornacibus fuſæ ſecum coëunt, 5. de ſimpl.

Chylus, eſt hordei lactiſve cremori analogus ſuccus, albicans ex aſſumptis cibis, nativi caloris vi elaboratus, partim tenuioribus portionibus, partim craſſioribus conſtans, ex ventriculo per meſaræas in jecur, ut ibi ſanguinis formam conſequatur, tranſmittitur, lib. de atrâ bile, cap. 3. Ejus generatio χύλωσις dicitur, ventriculi propria actio, per quam cibus in Chylum mutatur.

Chymethla, id eſt, *Perniones*, 6. ſimpl. vide *Perniones*.

Chymoſis (quæ & *Chemoſis*) eſt utriuſque palpebræ diſtortio, ex inflammatione oborta, 4. de comp. med. loc. cap. 4. Eſt item *Chymoſis*, rubra, carnoſaque corneæ oculi pelliculæ inflammatio, lib. de remed. part. fac. vide *Chemoſis*.

Chymus, eſt nutrimentum, ſeu humor ad nutrimentum animalis in hepate præparatus, depoſitis excrementis, 4. de uſu part. Atqui antiqui ſaporem vocaverunt *Chymum*, id eſt, liquorem, lib. de ocul. part. 2. cap. 1. *Chymi* autem appellatio apud Hippocrat. ſemper humoribus corporis deſtinata eſt, ex quibus nos conſtituimur, ſanguini inquam, nutrimur, & fovemur, pituitæ, & duplici bili flavæ & nigræ; Apud Platonem verò, & Ariſtotelem, guſtabilis qualitas quævis nobis inſita, *Chymus*, id eſt, *Sapor*, nominatur, lib. finit. χυμὸς itaque communi ſignificato omnem humorem deſignat coctione quodammodo incraſſatum, tam in animantibus quàm in plantis. Inde τῦ εὐχύμε & κακοχύμε nomina deducta ſunt. Quibus ea deſignantur, quæ humorem bonum malumve, hoc eſt, nutriendo corpori ſervandoque aptum aut incommodum continent. In quo nihil differt χυλὸς ἀπὸ τῦ χυμῦ. Sed peculiari

culiari quâdam ſignificatione χυμὸς appellatur ipſa guſtandi facultas ſive qualitas, quam Saporem vocant. Hic autem non aliud eſt, quam partis ſiccæ terrenæque in humore permiſtio, vel partis ſiccæ per humorem vi caloris percolatio: efficitur enim Sapor permiſtione quâdam.

Cyphoſis, id eſt, gibboſitas, (quam etiam *Cyrtoſin*, id eſt, Incurvationem dicunt) eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, ut in anteriorem Lordoſis, λόρδωσις dicitur. Galen. ſcribit Hippocratem κυφὸς ſolitum nominare, quos omnes κυρτὸς appellant. Eſt autem κύφωσις vitium ſpinæ, quod à caſu, ictu, & tuberculis anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus aliquando contingit, ut d cet Gale. comment. ejus aphor. quo ſcribit Hipp. gibbos ex aſthmate aut tuſſi factos, ante pubertatem mori.

Cyrtoſis, vide *Cyphoſis*.

Cicatrix, οὐλή, ab Hippocrate nunc ſumitur pro ipſis ulceribus, nunc pro conſolidatione ulcerum, caro calloſa, pro cute inducta, ubi vulneris, quod jam coïvit, hiatus fuerat, 1. de artic. 56. Particulatim autem *cicatrix oculi* appellatur; ubi nigro oculi ex alto ulcere, membranæ craſſities ſupervenit, & color albior apparet; quæ cicatrix ſi ſit & major, & craſſior ex ulcere Iridis nata, dicitur *Albugo*, lib. Introd. cap. 15. vide *Albugo*.

Cilia, extremæ illæ palpebrarum partes ſunt, quæ in ſomnis clauſis oculis ſimul committuntur; quæ & *Tarſi* nominantur, lib. Introd.

Cingentes, ſive *Succingentes*, membranæ ſimplices quædam tunicæ ſunt, telæ araneorum ſimiles, (membranæ quidem ab eſſentiâ, tunicæ verò ab uſu nuncupantur,) quæ totam utramque thoracis regionem internam ſubcingunt, vocanturque in coſtis *Cingentes*, Græcè *Hypezocotes*; ubi verò rectà ad jugulum perferuntur, *Intercipientes*, Græcè, διαφράττοντες, (me-

dium thoracem latera duo diſtrahentes) ubi pulmoni circumhæreſcunt, hujus operimentum ſunt: quarum baſis ſupernis partibus ſepti tranſverſi objicitur; inferioribus autem alia quædam membrana, huic perſimilis ſubſtrata, quæ *Peritonæi vertex*, & *principium*, jure optimo nuncupatur, 6. de anat. adm. cap. 8.

Cinumenus, κινούμενος, id eſt, qui movetur, morbus eſt, qui diverſis horis ſemper accedit, ac remittit. Contrarii hujus ſunt affectus ἑστῶτες, iiſdem horis ſubinde accedentes, & remittentes. Illius ſpecies duæ: Anticipans, & longiùs emanens, προληπτικὸς, καὶ ὑστερικός. Ille qui prævenit, citiùſque horas perſolvit, *Prolepticus*, ſive *Anticipans* dicitur; qui tardat, *Hyſtericus*, id eſt, poſteriùs invadens, lib. de Typis, cap. 3. Κίνησις omnem motum ſignificat, & pro abſurdâ in ægris motione ſumitur, cùm aut mente turbati, aut incontinentiâ corporis vexati, inordinatos & temerarios motus exercent, ῥιπτασμῷque jungitur. In Coac. prænot.

Cion, hoc eſt Columna, idem prorſus quod κιονίς. Hoc tantùm intereſt, ut ait Galenus, quod τ̃ γαργαρεῶνα, Veteres κίονα, poſteriores autem κιονίδα appellarunt. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Cionis, vide *Staphyle*.

Circuitus, ſive *Periodus*, eſt tempus intentionum & remiſſionum in morbis quæ fiunt: ut Typus eſt ordo earundem intentionum & remiſſionum, lib. de Typis, cap. 3. vel circuitus, ſive periodus, eſt ſimilis ab eodem ad idem reditus, 1. aphor. 12. Sic enim ſingulis acceſſionibus recurrit morbus, ut redintegrari renovarique videatur. Is in febribus intermittentibus maniſeſtiſſimus eſt, atque aliis morbis qui ſimiliter poſt aliquod intervallum repetunt. Continentes perpetuique morbi circuitus nullos habent. Eſt autem alius brevior, qui citò recurrit, alius plurium horarum vel dierum, alius analogiam ſervat, alius non ſervat. Eſt autem analogia temporis ad tempus, moris ad morẽ collatio, ut ſi

ut si fiat eâdem horâ, vel tardet, vel anticipet, æqualiter aut inæqualiter, ordinatè vel inordinatè, mitiùs vel sæviùs. Omnis autem per circulum videtur fieri, ut qui ab uno statu redeat in eundem, atque id perpetuò ad finem usque morbi observetur. Itaque ab horrore qui febrem tertianam inchoat, usque ad alterius accessionis horrorem circuitus unus est: similiter à rigore febris quartanæ, usque ad initium alterius rigoris unus circuitus est. Ergo in circuitu remissio continetur, sive perfecta sit, sive imperfecta. Dividitur enim circuitus in duas partes, παροξυσμὸν & ἄνεσιν, hoc est, accessionem & remissionem, uti Hippocrates distinxit, & Galenus multis in locis explicavit.

Circumcisio, vel *Circumsectio*, est ablatio cutis glandem contegentis, in virili pudendo, quæ *Præputium* dicitur, lib. finit.

Circumnuens, vide *Innuens*.

Circumocularis tunica oculi est, quæ à crassâ meninge orta, toti oculo substernitur, circumtangens, & circuminduens osseam oculi substantiam, ne oculus huic indatur nudus, lib. de anatom. viv.

Circumossalis membrana, quasi ossium involucrum dixeris, est, quæ singulis ossibus in longitudine circumjicitur, 1. de sem. cap. 10. quam in capite, *Pericranion* dicimus, libr. de anat. ocul. In costis autem, aliisque ossibus ferè cunctis, *Periostion*, 8. de anat. adm. cap. 10.

Cirri, vide *Cornua vulvæ*.

Cirsocele, vide *Cele*.

Cirsos, id est, Varix, alias quoque venas omnes dilatatas Antiqui sic nominabant, lib. de tum. cap. 16. Id autem contingit venæ, non etiam arteriæ, propter tunicæ mollitiem. Arteriæ namque tunicæ crassiores sunt atque robustiores. Distentionis causa est sanguis multus & crassus qui non facilè cedit, sed cui contrà cedere vena cogitur, præsertim verò flatulentus, qualis melancholicus est, proindeque ab eo varices ut plu-

rimum fieri Medici omnes prodiderunt. Fiunt tamen interdum à pituitoſo atque à puro etiam ſanguine, præſertim quidem in cruribus propter ejuſmodi ſanguinis gravitatem: aliquando verò etiam in temporibus, & in imâ parte ventris ſub umbilico, & circa teſticulos & ſcrotum, atque in ipſis etiam inguinibus. Naſcitur & in palpebris authore Aëtio, atque, ut ſemel dicam, in omni parte quæ venas habeat, maximè ſi prona eſt, & longiùs diſſita à fonte caloris nativi. vide *Varices*.

Citta, vide *Cittoſa*.

Cittoſa, id eſt, vitioſi cibi appetentia, qualis gravidis contingit, 6. de ſanitat. tuend. capit. 9. Dicitur etiam *Citta*, *Pica*, & *Picatio*, 1. de ſympt. cauſ. cap. 3. & cap. 7. Cauſa eſt vitioſum quoddam recrementum, ventriculi tunicis impactum, ſed cujus vitium facilè explicari non poſſit. Pro diverſis autem ejus qualitatibus varia appetuntur, ſed imprimis Acida, Acerba, atque etiam Acria, & aliquando Terra, Teſtæ, Carbones, Panni veteres, Putria coria, & alia ejuſmodi à naturâ abhorrentia. Maximè autem hoc malo gravidæ infeſtantur ad extremum uſque ſecundum tertiumve menſem. Quarto namque eo ferè liberantur, partim vitioſo humore per vomitum vacuato, partim concocto, atque etiam abſumpto crebris vomitionibus, faſtidio, & ciborum quibus vitium ali debuiſſet, abſtinentiâ, quodque auctior eo tempore fætus unà cum ſanguine vitioſum pariter humorem attrahat atque conficiat. Verumtamen viros quoque idem affectus aliquando exercet, cùm & ii vitioſum depravatumque ejuſmodi humorem in ventriculo collegerint. Vocatur hoc vitium à Græcis κίττα, vel à picæ varietate, (eſt enim avis varia, nec ſibi concolor, ſed quæ alias plumas & pennas candido, aliàs nigro colore præferat) vel quod fortè affectu conſimili picam laborare obſervatum ſit. Plin. gravidarũ malaciam ſæpè dixit.

Cla-

Claves, sive *Jugulum*, sunt duæ primæ costæ propè guttur, inter os pectoris, ac spinæ finem, quæ ad scapulas est, à naturâ constitutæ, 13. de usu part. cap. 11. *Claviculas* etiam vocant, lib. de musc. diss. c. 12. quas vulgò *Furculas* dicunt, quarum una *superior*, altera *inferior* nuncupatur. Recentioribus autem, elatiore in thoracis fine, & quidem in anteriori parte Claves existunt; sic dictæ, quòd sterno, Omoplatas, id est, humerum firment; is autem finis vulgò, *Furcula superior* dicitur, Cavitates sub his Clavibus σφαγαὶ appellantur, id est, Juguli, ut sint duæ Claves, & Juguli totidem, dexter, & sinister. Unde & σφαγιτίδες jugulares venæ à Græcis appellantur.

Clavus, sive *Gomphos*, est oculi morbus, cum Uvea locum suum egrediens, pelliculas superficie tenus operit, unde ejus forma fit, quasi Clavus, libr. de ocul. cap. 11. vide *Gomphos* & *Myrmecia*.

Clunes, vide *Coxa*.

Clydones, Κλύδων, Symptoma est retentricis facultatis ventriculi, cibos, vel non complectentis, vel diminutæ, vel vitiosæ, unde flatulentiæ, & fluctuationes cum sonitu succedunt; flatulentiæ quidem, ubi & cibi flatuosi sunt, & ventriculus non admodum frigidus; fluctuationes cum sonitu, cùm vel nihil in eo continetur, quòd verti in flatum possit, vel vehementer sit refrigeratus, 3. de sympt. caus. cap. 2. Qui hoc symptomate laborant, non possunt concoquere sufficienter, & eò diutiùs in eorum ventre gravitas manet, quo tardiùs concoquunt.

Clyster, Κλυστήρ, Latinis idem est quod *Lavamen* seu *Ablutio*, à verbo κλύζειν, quòd & *lavare* significat; Alio nomine Græcis ἔνεμα ab ἐνίημι, *infundo*, dicitur, quæ vox Latinis *injectionem* significat. Medici hujus temporis, *Clysteris*, & *Enematis* Græcis vocibus quàm Latinis malunt uti. Dicitur adhuc, & *Clysma*, unde *Diaclysma*, id est, lavatio ad ulcera, & dentes

titubantes, infirmosque. Dicitur adhuc & *Clysmus*, de medic. fac. part. cap. 16. Est autem *Clyster* medicamenti genus, quod liquidum intra partem aliquam corporis injicitur. Sed privatim etiam instrumentum ipsum significat, quo medicamentum injicitur. Id Galeno, ut multis apud eum locis videre licet, fuit vesica, cui cornea vel alterius materiæ fistula recta, & fracta ad finem annexa erat. Clysteris usus præcipuè inservit intestinis, iisque crassioribus: neque enim ad tenuia ferè pertingit. Convenit tamen & utero & auribus & fistulosis sinuosisque ulceribus. Sed qui utero adhibetur, peculiari nomine μητρεγχύτης dicitur. Est autem multiplex Clysteris facultas. Intemperiem emendat contrariâ qualitate, deterget ulcera, siccat, conglutinat, mollit alvum, vim excretoriam sopitam irritat, vacuat omnis generis humores intestinis contentos, solvit flatus, sedat dolores, adstringit alvum, pro variâ medicamentorum, ex quibus constat, facultate.

Cneme, Κνήμη, id est, Tibia, seu alterum ex duobus ossibus tibiæ, eodem cum toto membro nomine; alterum verò *Perone*, seu *Fibula* dicitur, 3. de usu part. cap. 9. Ambiguæ ergo significationis est. Interdum totam eam partem significat, quæ inter astragalum genuque posita est, ossibus geminis constantem, quam Crus Latini dicunt. Interdum verò id os peculiariter designat, quod eorum est maximum, Latini Tibiam vocant, nam quod minus est, περόνη, id est, Sura, appellatur. Sic πῆχυς modò utrumque os cubiti, modò eorum longissimum significat, ut annotat Galenus. Certum tamen est, τὴν κνήμην partem esse τῆς σκέλους, quod Galenus dividit in tres partes, μηρὸν κνήμην καὶ πόδα. Est autem os tibiæ crassissimum & interiori in parte situm, eique soli femur per Diarthrosim articulatur. Nam περόνη tenuior multò est, & exterius sita, nec tam altè assurgit, ut genu contingere possit.

possit. Inter se autem hæc duo ossa membranoso ligamento sursum deorsumque colligantur, in medio multùm ab invicem discedunt, ut se habet etiam in cubito & radio. Quâ parte verò tibia cum femore copulatur, magnam habet epiphysim, & in eâ cavitates duas, in quas duo femoris condyli inserun-tur. Inter eas autem corpus quoddam νευροχονδρῶδες eminet, ipsas etiam cavitates adaugens, & inter duos illos femoris condylos attollitur. Habet autem & tibia inferiore in parte epiphysim internâ in parte pro-nimentem & gibbam, sicut & aliam περόνη externâ in parte, quæ quidem duæ apophyses σφυρὰ, id est, malleoli propriè appellantur. Est autem tum tibiæ tum perones figura prope triangularis. Ac tibiæ quidem anterior angulus quia multùm acutus est, à quibusdam ἄκανθα: quia verò veluti frons est τῆς κνήμης, ἀντικνήμιον nominatur.

Coadjutrix causa est, quæ suâ virtute morbum efficere non potest, sed alteri auxiliatur, ut libido articularem morbum promovet, & sanguinis eruptionem remigatio, lib. Introd. cap. 8.

Coarticulatio, vide *Abarticulatio*, & *Dearticulatio*.

Coccyx (vulgo *Cauda*) id est, Cuculus, est os quod subest ossi sacro, lib. de ossib. cap. 12. & 3. de art. 104. vide *Cuculus*.

Coctio, quid sit, hinc nosces, cum facultates quatuor sint, atque inter eas non minimè valeat alteratrix, per quam natura alimentum assimilat, coctio nuncupatur nutritivæ substantiæ permutatio, secundùm qualitatem, 4. rat. vict. 44. *Perfecta Vrinæ coctio* est, quando in urinis subsederit aliquid album, & læve & æquale & continuum; *Debilis* autem *coctio* est, quando ex aquosâ mediocriter subpallida facta fuerit, & quidem si turbulenta apparuerit, & talis permanserit, hæc quoque imminutæ, & debilis coctionis est signum, & rufa

& rufa etiam ac tenuis, ex eodem genere eſt; 1. de criſ. cap. 27.

Coctionis ſigna ſunt quæ hominis ſalutem, non tamen per Criſim, futuram oſtendunt; quo diſtinguuntur à *Decretoriis* quæ ſalutem hominis futuram, per Criſim oſtendunt. Coctionis autem quæ in ſpirandi fit inſtrumentis, *ſputa*; ejus quæ in venis, *urinas*; illius, quæ in ventre, *alvi excrementa*, *indicia*, & *characteres* ſtatuere oportet; in febribus (quoniam venoſi generis ſunt paſſiones, nam & arterias in hoc genere comprehendimus) ad urinas præcipuè attendere oportet, 1. de criſ. cap. 7.

Cœcum foramen, eſt anguſtius illud foramen, quod ex duobus inæqualibus foraminibus, quibus quinta nervorum conjugatio à Cerebro excipitur, propè aures eſt collocatum, cui ſubditur labyrinthus quidam, quem natura effecit, muſculis temporalibus conſulens, nervum eis durum ſimul, & labiis immittens, 9. de uſu par. cap. 13. vide *Meatus auditorius*.

Cœcum inteſtinum ſive *Orbum*, ſive *Monoculum*, eſt quartum inteſtinum in ordine, primum locum inter craſſa obtinens, lib. de anat. viv. Quidam illud *ſaccum* nominant.

Cœli ſtatus, id eſt, ambientis nos aëris temperies, temporiſque præſentis conſtitutio, 9. meth. 5.

Cœlia, κοιλία apud Græcos, ſine adjectione omnem ventrem ſignificat, 6. aph. 20. Apud Ariſtotelem tamen dicitur *Cœlia*, illa tantùm corporis partis cavitas, in quam cibus devoratur, & prima concoctio peragitur. Latiùs tamen patet hoc nomen, nec receptaculum modò ciborum ſignificat, ſed omnem etiam cavitatem in profundo poſitam, ut cerebri, cordis, jocinoris, & reliquarum partium. Apud Hippocr. nunc cum adjectione ſuperior, & inferior venter ſignificantur; ut *ſuperior* ſit ventriculus, *inferior*, omne, quod ſub diaphragmate eſt, ſpatium latius. Erotianus annota-

notavit τὴν κοιλίαν ab Hipp. dici non modò ſpatium illud latius, ſed interdum internum quoque thoracis ſpatium, & ventrem ipſum, & ulcerum cavitatem.

Cœliaca, id eſt, Ventralis diſpoſitio, communis morbus eſt ventriculo, & inteſtinis, in quo materiæ, non mordaces, egeruntur, ob inteſtinorum imbecillitatem, quæ retinere contenta, ne exiguo quidem tempore poſſunt, ſed ea illicò excernunt, perinde ac ſi grave aliquod onus deponerent, haud ſecus quam in ſtranguriâ, in quâ ob acrimoniam & vellicationem veſica jugiter, quicquid ad eam pervenerit, excernit, quòd molem ipſius vel exiguam ſuſtinere nequeat, 6. loc. aff. cap. 2. Unde κοιλιακοὶ dicuntur, quibus excrementa lævia, humentia & ſemicocta, alvo continenter fluida redduntur aliquanto poſtquam aſſumpta fuerint tempore. Cauſa hujus mali eſt aſſidua cibi corruptio & cibus cacochymus, adhæc frigiditas, aut vehemens ardor, aut plagæ ventri inflictæ. Ex longis quoque morbis facilè hic morbus contrahitur, vide *Lienteria*.

Cœlomata ſunt rotunda, & cava ulcera, bothriis latiora, quæ in oculis circa Irim naſcuntur, in corneâ eorum tunicâ, lib. Introd. cap. 15.

Cœlum, κοῖλον more vulgi, appellat Hippoc. aërem, 1. de morb. vulg. 1. qui ſupra nos eſt, uſque ad nubium regionem, com. 1. in 1. de morb. vulg. 4. quamquam eo nomine *cavitas omnis* deſignari poteſt, tamen ſpecialiter Cœlum vocatur *ſuperioris palpebræ ſuperficies*, ſicut Hypocœlum ὑπόκοιλον pars inferior, quæ ei reſpondet, illud tùm in aquâ inter cutem, tùm in alterius generis malo habitu, tùm in diuturnis hæmorrhoidibus, longis mulierum profluviis, atque inchoantibus ophthalmiis intumeſcit. Sunt qui cœlum τὰ κοῖλα oculorum interpretantur cavitates, quæ ſub oculis, & utrâque naſi parte cernuntur, quæ tamen κανθοὶ dicuntur.

Cœru-

Cœrulea oculi tunica eadem eſt cum *Rhagoeide, Vvea,* & *Vviformi*, procul dubio, ob verſicolorem internam hujus ſuperficiem ſic dicta, 10. de uſu par. cap. 4. vide *Rhagon.*

Coincidentia, ſive *Intercidentia*, quam Paremptoſim Græci vocant, eſt cum aliunde in aliud vas humor fluit, 7. de anat. adm. cap. 16. In oculo autem *coincidentia* eſt, ubi in meatum porumve opticum qui à baſi Cerebri veniens, oculo videndi facultatem tribuit, humor adaperto, vel rupto vaſe incidit, obturatque eum, unde cum dolore viſus offenditur, libr. Introd. cap. 15.

Coindicantia ſunt, quæ præter proprias cujuſque morbi indicationes, ad hæc ægri virtutem, naturam, ætatem, anni tempus, regionem, conſuetudinem, & ſi quæ ſunt id genus alia, conſiderant, ac à primis indicantibus indigitata præſidia approbant & confirmant, 13. meth. 16.

Cωla, dicuntur in homine longiora, majoraque membra, à Thorace ſeparata, & quaſi dependentia, ut brachia & pedes, Latinis dicuntur artus, 3. de uſu part. cap. 1. verum Pollux κῶλον (quod & κώλυμα, inquit, vocatur) ex femore tantum & crure conſtare ſcribit. Dicuntur & *Cola*, oſſa narium, vide *Ithmoeidea.*

Colatoria oſſa ſunt narium foraminulenta & cavernoſa oſſa, quæ à cribri ſimilitudine, Ithmoeidea, vel à ſpongiâ, Spongoeidea appellantur: varia enim habent foramina, quo modo, & ſpongiæ; neque ea habent recta, ut cribra, quòd per ea ſuperflua Cerebri excrementa tranſcolentur, & odoratarum rerum ſpecies ad proceſſus mammillares rectà aſcendant, 8. de uſu part.

Coles eſt particula quædam corporis inſignis, ad extremum collum veſicæ ſita, quâ mares fæminas exuperant, quam Græci *Caulon*, πέϊνεον, ſeu πέϊνεον,

Lati-

Latini *Penem*, *Colem*, *Mentulam*, *Virgam*, & *Pudendum virile* nominant, 5. de usu par. cap. 15.

Colica dispositio est morbus plenioris intestini diuturnus, in quo cruciatus intolerabiles, difficultates spirandi, sudores, perfrictionesque suboriuntur, libr. finit. Suntque Colicus & Volvulus intestinorum etiam inflammationes, quorum alter tenuioris intestini affectus est, alter plenioris, quare dejectiones includuntur, & flatus intestinis involuti; eò quòd exitum non habeant, dolores vehementes, & tormenta concitant, lib. Introd. cap. 13. & 2. de loc. aff. 5. Inde Colica medicamenta sunt, quæ ad sedandum Coli dolorem sunt comparata, quæ quidem etsi anodyna sunt, à communi tamen anodynorum formâ differunt, quòd quæ propriè Colica appellantur, aromatis odoratis, ac urinam cientibus seminibus permiscentur, & quanquam Colica vocentur, non tamen ad Colicos tantum, sed ad omnem dolorem in quâcumque corporis parte factum, sedandum admoventur; quo factum est, (inquit Galen. initio libri sexti de locis affectis,) ut antidotos omnes dolorem sedantes, veteres Colicos nuncupaverint, vide *Narcotica*. Quamvis autem χωλικὴ variis de causis oriri possit, sic tamen potissimum dicitur, qui à frigido crassoque aut viscoso humore, aut flatuoso spiritu excitatur. Eum consequuntur nausea & vomitus pituitosi atque corrupti humoris multo graviores & magis assidui, quam per nephriticos affectus, adhæc excrementorum retentio, ut ne flatum quidem, neque etiam ructum possint emittere. Sæpè etiam veluti circuire videtur dolor, atque plurima loca occupare, & modò in hoc modò in illâ parte vehementior fieri, cum nephritici dolores eodem in loco stabiles jugiter infestent. Difficile tamen est discrimen, adeò ut non modò plebei, sed medici quidem discernant, omnesque eos dolores, sive renes, sive ureteras, sive mesenterium, sive tenuia etiam

etiam inteſtina occupent, κωλικὴν indifferenter appellent.

Collectica medicamenti facultas eſt, quæ ulcera, & vulnera glutinat, 5. de ſimplic. cap. 2. κολλητικὸν φάρμακον, glutinatorium medicamentum, eſt quod conjungit & unit diviſas partes, ut in priſtinam unitatem reducantur. Quidam ἔναιμον & τραυματικὸν etiam appellant, quod cruentis & vulneribus adhibeatur. Verùm non in cruentis modò protinus glutinandis eorum uſus eſt, ubi ſanguinem ex plagâ adhuc profluentem ſpongiâ deterſerimus, deinde ſuturis aut fibulis coarctaverimus, ſed etiam in ſinibus veteribus, cùm ab omni inflammatione eos vindicaverimus, puroſque medicamentis reddiderimus. Cæterum quod glutinandi facultatem habet, plus ſiccet quidem oportet, quàm quod carnem producit, nec tamen detergeat, nec expurget, ſed contrà prorſus ſubſtantiam omnem in idem cogat, cujuſmodi facultatem habent medicamenta ea quæ auſtera & aſtringentia vocantur: hæc namque in idem cogendi ac ſtipandi, non detergendi neque purgandi facultatem habent. Eorum namque finis eſt, prohibere ne ulla inter coituras partes ſubnaſcatur humiditas. Eſt autem glutinantium materia diverſa pro corporum varietate, quæ glutinari debent. Quæ ex argenti ſpumâ, oleo & aceto præparantur, imbecillam mollemque carnem glutinant: quæ Bitumine, Ærugine, Squamâ, Aloë & Myrrhâ conſtant, robuſtam & duram.

Collectiva inæqualitas pulſuum, quæ ex inæqualitate plurium pulſuum eſt conflata, 1. de diff. pulſ. cap. 30. quæ & *Syſtematica* dicitur, vide *Syſtematica*.

Colliculum idem eſt quod *Nympha*, caruncula nimirum membranoſa, ad fiſſuram colli matricis exorta, quæ dum virgo defloratur, rumpitur, quam quod multùm promineat, Ægyptii in Virginibus excidere conſueverunt, libr. Introd. cap. 10. Atqui plures ex antiquis

tiquis Anatomicis, tum præsertim Avicenna; dicunt iis, quæ nondum venerem sunt expertæ, circa medium colli uteri, panniculum virginalem dictum, esse, qui Hymen, aliis Hymenæon vocatur, &, ut ajunt, in primâ coïtione rumpitur; quod verisimile non videtur, nam in dissectione virginum non apparet, nec usquam quod legerim meminit Galenus, sed potiùs credendum est, collum ipsum, quod musculosum sit, & nervosum, ex ipsâ texturâ tantummodò connivere, & angustum esse. Nympha verò est adnata Epiphysis, & appendix cutacea, lata, intra pudendum muliebre, supra alarum commissuram, ad urinarium meatum sita; gemina autem est, utrinque scilicet una, data est à naturâ, tùm ornamenti causâ, (nam quod peni virili præputium est & Uva Pharingi, id Nympha utero) tùm etiam, ut Uterum à pulvere, frigore, & aliis externis injuriis tueatur, 15. de usu part.

Colliquatio, vide *Anastoicheiosis*.

Collisio & *Contusio* est, cùm exterior superficies percussi corporis continuitatem servat, multæ verò exiguæ divisiones in profundo apparuerint; at cùm cavitas aliqua forinsecùs apparet, quam rei collisæ percussor impresserit, tunc *Illisio*, Græcis θλάσμα dicitur, lib. de sympt. caus. cap. 11.

Collum uteri, sive *Os uteri*, est illud, quod intus est, ubi uterus desinit, collum verò incipit; quod magis propriè *Os uteri* diceretur; nam altera colli extremitas, quæ mulieris pudendis conjungitur, non uteri, sed ipsius colli os non sine ratione diceretur; 5. aphor. 46.

Collum, vide *Dorsum*.

Collyria, Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admoventur, Græci Κολλύρια nominant; hæc verò duûm generum sunt; quædam enim liquida sunt; & passim Collyria nominantur; quædam arida, & hæc

barbarâ voce dicuntur, *Sief*, Græci hæc vocant ξηροκολλούρια; illa verò, ὑγροκολλούρια, 9. ſimplic. & 4. de comp. med. loc. cap. 5. Κολλύριον quodque medicamentum eſt oblongum, rotundum, ex liquoribus, ſuccis, ſeminibus, fructibus & metallicis ad varios uſus compoſitum, compactum, cohærenſque in modum ferè ejus quod vulgus Pharmacopolarum Magdaleonem appellat. Sic enim olim reponebantur & aſſervabantur Collyria, cùmque utendi occaſio eſſet, ea vel integra, ſicuti condita erant, adhibebantur in uſum, vel ſolvebantur in pulverem, qui aut ſiccus, aut humore aliquo dilutus affectæ parti vel oblinebatur, vel linimento exceptus indebatur, vel ſuffitionibus, aut alio modo inſerviebat. Namque τὸ κολλούριον antiquis figuratum fuiſſe, & certam habuiſſe formam ex veterum Medicorum lectione cognoſcitur, qui pleraque medicamenta in Collyrii formam fingenda præcipiunt. Sunt ex Græcis qui κολλύριον, ſine diphthongo ſcribant. Sunt etiam qui malint κολλούριον dictum eſſe παρὰ τὸ κολλᾷν τὸ ῥοῦν: hoc eſt, quod comprimat fluxionem: alii verò, παρὰ τὸ κωλύειν: utrique credo exiſtimantes, eam modò unam eſſe Collyriorum facultatem, ad ſiſtendas fluxiones. Verùm tamen non ad eam rem modò, ſed ad omnes omnium partium affectiones, quibus admoveri poſſunt, comparata ſunt à Medicis Collyria, diverſarum omnino facultatum: Fiſtulis enim induntur aliàs ad conglutinandum, aliàs ad detergendum, aliàs verò ad exterendos earum callos. Imponuntur & naribus ad Polyporum & Ozænarum curationem, itemque auribus ulcere affectis, authore Gal. Adhibentur & utero tum ad ciendas purgationes, & ad fœtum atque ſecundas expellendas, tum ad ſiſtendum etiam immodicas ſanguinis excretiones, &c. Verùm Collyria in oculis præcipuum uſum habent, qui quantò ſunt reliquis corporis partibus præſtantiores, tantò magis Medici veteres in eorum Collyriis elabora-

borarunt, & eorum copiâ quodammodo luſerunt.

Collobomata Græci vocant partes, quæ in labiis aut narium alis, aut aure deficiunt, & decurtantur, 14. method. cap. 16. quæ propriè *Curta* vocantur, ſeu *Mutila*. Hujus generis ſunt & quas in majore oculi angulo ῥοιάδας vocant, eo utique vel impenſius extenuato minoreque facto, vel prorſus abolito.

Colon inteſtinum quintum in ordine à ventriculo, ſecundum autem in craſſis, inter cæcum & rectum medium, 6. de anat. adm. cap. 9. Dicitur verò Colon, id eſt, Laxius inteſtinum, quod excrementa ex diſtributione ſegregata ſuſcipit, lib. Introd. cap. 11. quod & *pingue inteſtinum* appellat Galenus, 2. de ſympt. cauſ. cap. 5. unde propter ſui latitudinem, ipſum ſolum quidam *ventrem inferiorem* appellant, 4. rat. vict. 112. Id dextra prius ilia prætervectum, ad ſiniſtrum renem emergit, perque ventriculi fundum & jecinoris cavum exporrectum deſcendit ad rectum inteſtinum. Abſcedit longiſſimè à centro meſenterii, quod non expediat venas meſaraicas valdè exugere ea quæ continet excrementa: cæco autem, ut ait Galenus, ad portionem reſpondet. Sicut enim cæcum valdè extuberat globoſumque eſt, ita & Colon totâ ſui longitudine multos habet medios globos, & veluti cellulas, exiguas quidem, nec tantas quantum cæcum (hoc enim totum veluti quidam venter eſt) ſed ad portionem ejus ſimilitudinemque factas. In eo craſſiores fæces diutiùs commorantur, donec excernendi tempus appetat. Itaque fit ut ſæpè ab his malè afficiatur, variiſque morbis tentetur, pro contenti excrementi qualitate.

Columella, Κίων, Κιονὶς, & *Columna*, ſive *Gargareon*, & *Vva*, caruncula eſt membranoſa, in fine palati, à faucibus dependens, vocis inſtrumentum; quod hiante ore conſpicitur, libr. finit. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Coma, id eſt, Sopor, ſive Propenſio & Delatio in

ſomnum, eſt, cùm vigilare ægri nequeunt, non apertos habentes oculos, ſed conniventes, & alto ſomno, detinentur, com. 1. in 3. de morb. vulg. 7. vide *Caros*. Hippocrates verò Cataphoram, omnem ad ſomnum propenſionem, Coma appellat; eſt enim in ſomnum delatio, non valentibus infirmis vigilantium munia obire, ſed cùm palpebras claudere cupientibus, tùm dormire ſperantibus; cùm autem ægri clauſis palpebris dormire nequeunt, ſed plurimùm vigilant, *Coma ἀγρυπνῶδες*, id eſt, Pervigil, & non ſomniculoſum vocat, com. 1. in 1. prorrhet. 1. Aliquando *Coma* pro *marcore* ſumitur, 4. ſanit. tuen. cap. 4. Marcere enim torpere ſignificat, atque languore & inertiâ teneri, unde Celſus de Lethargo dicit; Marcor eſt inexpugnabilis dormiendi neceſſitas, & comatoſos pro inſomnolentos, & inertes appellat. vide *Sopor*.

Comitialis morbus, eſt omnium corporis partium, ex temporum intervallis facta convulſio, cum mentis ac ſenſuum oblæſione; qui & *Epilepſia* dicitur, 3. loc. aff. 7. & de differ. morb. cap. 5. Quin etiam *morbus magnus*, *morbus ſacer*, *affectus puerilis*, & *Herculeus* dicitur. *Puerilis* quidem, quoniam pueritiæ tempore ſævit; *Herculeus*, non quod Hercules eò vexaretur, ſed quidam morbi ſævitiem exprimere volentes, nomen hoc magnitudinem ſignificans, Herculeam effinxerunt, comm. 6. in 6. de morb. vulg. 7. Dicitur adhæc *Puerilis*, ut qui à pueritiâ incipiens, ferè ſemper conſeneſcat, Latini *Comitialem* dixerunt, quòd in Comitiis, & hominum frequentiâ maximè ægros corripiat. Quo in morbo quia ſpiritus ſe ferè totum in ſuos ventriculos tanquam in arcem recipit (quod & ſpiritui vitali calorique accidit, ſi quid cordi moleſtum eſt, tunc enim in cordis ventres ſpiritus calorque vitalis, ſe recipiunt, reliquis partibus calore deſtitutis & frigentibus) idcircò ægri neque vident, neque audiunt, neque aliter omninò ſentire poſſunt, ſed facultate pri-

ſtinâ

ſtinâ deſtituti muſculi urinam, ſtercus, & ſemen quaſi reſoluti profundunt. Horum enim ſymptomatum ego potiùs eam cauſam eſſe exiſtimo, quàm cerebri ventriculorum obſtructionem. Nam præterquam non eſt tanta ventriculorum obſtructio (qualis in Apoplexiâ eſſe perhibetur) ut curſum prorſus intercipiat ſpiritus animalis, certum etiam eſt eam non eſſe communem omnis epilepſiæ. Tres enim cùm ſint, authore Galeno, comitialis morbi differentiæ, una omnium frequentiſſima cerebri propria eſt, hoc eſt, ab humore in ipſo cerebro genito aut cumulato: altera ab ore ventriculi, affectu ſcilicet ab eo ad cerebrum per conſenſum aſcendente: tertia verò à quâvis aliâ parte, à quâ affectus ipſe incipiens, ſentiente ægro ad cerebrum uſque conſcendit. Vide *Epilepſia*.

Commiſſura, quæ & *Sutura* dicitur, Synarthroſis ſpecies eſt, & oſſium compoſitio, ad conſutarum rerum ſimilitudinem, quæ & *Serrata* dicitur, cum ſerræ modo, contrario occurſu congrediuntur, ubi dentatæ alterius partes in alterius ſinus committuntur, libr. de oſſibus in procemio.

Communis morbus, ſive *univerſalis*, Græcis πάγκοινος, eſt, qui multos in communi invadit, cui oppoſitus eſt morbus, qui *Diſperſus*, ſive *Sporas* dicitur, qui aliquos ſeparatim tantum invadit. Σποράδες igitur ſive σποραδικοὶ νόσοι, plures ſunt ſimul morbi vagantes, & genere diverſi ſive pernitioſi, ſive mitiores, quorum alius alium invadit. Non ab aëre ſed à victus ratione naſcuntur, quam ſinguli habent propriam & peculiarem. Inter communes alii ſunt *publici*, quos vocant Endemios, in quo genere Scorbutus eſt; alii *vulgares*, ſeu *publicè graſſantes*, quos *Epidemos*, ſeu *Epidemios* vocant, ut eſt peſtilentia. Endemius morbus ſi alicujus ſit civitatis, vel loci proprius, dicitur *Vernaculus*, com. 1. in 1. de morb. vulg. in argumento; vide fuſiùs, in verbis *Pandemus*, & *Epidemus*.

Communis, ſive *media Cubiti vena* eſt, quæ communis ei, quæ humeralis nominatur, atque ei quæ per axillam ad manum fertur, 2. de loc. aff. cap. 7. quæ, & *Mediana*, & *Corporalis*, & *Purpurea*, & *Nigra* dicitur, lib. de anatom. viv. vide *Media*.

Compages, Capitis ſunt ſuturæ, quâ parte oſſa capitis inter ſe mutuò compacta coaptantur; ſuturæ verò ex tranſlatione dici conſueverunt; Calvariæ enim oſſa adeò exquiſitè inter ſe conjunguntur, & coaptantur, ut ipſorum conjunctio per Harmoniam, id eſt, ex compage, & coaptatione facta, meritò ſutura ex pannorum, qui conſuuntur, ſimilitudine, dicatur, com. 3. in lib. de iis quæ in med. fiunt, 36.

Complexio febrium eſt, quando duæ febres horis differentibus invaſerunt: *Confuſio* autem quando eodem tempore incœperunt, 2. de differ. feb. cap. 8.

Compoſitus morbus eſt, qui ex pluribus acceſſionibus, & remiſſionibus, ſive ejuſdem generis, ut duarum, vel plurium tertianarum, quotidianarum, vel quartanarum, ſive diverſi generis, ut unius tertianæ cum quotidianâ, vel cum quartanâ, conſtat; cui oppoſitus eſt *morbus ſimplex*, unam genere intenſionem, & remiſſionem faciens, lib. de Typis, cap. 3.

Compreſſio, eſt laterum cujuſque vaſis aſtrictio, & anguſtatio per coalitum, 1. de cauſ. ſympt. cap. 5. differens ab *obſtructione* (quæ & *oppilatio* dicitur, 2. de cauſ. pulſ. cap. 1.) quippe hæc eſt meatuum noſtri corporis intercluſio, ex aliquo tumore, vel corpore interpoſito, non per coalitum, lib. de differ. morb. cap. 7. Illa autem inprimis ab externis oritur cauſis, E. G. compreſſo extrinſecus nervo, anguſtia meatui ejus contingit, 1. de ſympt. cauſ. cap. 5. & de differ. morb. cap. 5.

Compunctio, eſt perforatio, quæ acu fit ſuffuſis, 10. de uſu part. cap. 6.

Conarium, vide *Conoeides*.

Con-

Concava vena, est Vena portæ, 5. loc. affect. cap. 3. vide *Vena porta.*

Concausa, vide *Continentes.*

Conceptio, id est, seminis comprehensio, motus est quidam contractionis Uteri, dum semen in seipsum ejaculatum amplectitur, manu veluti quâdam avidissimè, lib. an animal sit id quod, cap. 2.

Conchula, Κόγχη, vide *Aures.*

Concoctio est ciborum à ventriculo, in convenientem animali qualitatem alteratio; quæ concoctio si tarda, & ægrè longiorique justo tempore fiat, *Bradypepsia*; si autem in alteram qualitatem, non in eam, quæ sit secundùm naturam, fiat mutatio, *Dyspepsia*: si verò nulla fiat alteratio, sed quales sunt assumpti cibi, tales in omni qualitate manent, & dejiciuntur, dicitur *Apepsia*, 1. libr. de sympt. differ. cap. 4. Alteratio ipsa, usque quò alimentum in similitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, *Concoctio*; ubi verò jam parti apponitur, *Nutritio* dicitur, 8. de composit. medicam. loc. cap. 6. Concoctio eorum quæ præter naturam sunt, est ipsa maturatio morbi; at ipsa concoctio in coquentis substantiam deductio quædam est ejus, quod concoquitur, com. 2. in 1. de morb. vulg. 44.

Condensantia medicamenta omnia frigida sunt, & aquea, quare poros cutis, & meatus in unoquoque corpore condensant, & contrahunt: Cæterùm, instrumentum undique totum constringere nequeunt, unde & *Pycnotica* dicuntur, differuntque à *siccantibus*, quod frigida & sicca sint; ab *obstruentibus*, quod frigidâ & crassæ sint substantiæ, 5. de simplic. cap. 14. vide *Obstruentia.*

Condyloma, quasi dicas *Nodus*, est extuberatio, quæ cum phlegmone in rugosâ contrahentique se ani parte, exsurgit, lib. finit. quæ & Thymus dicitur, 14. method. 6. 3. Est adhuc carnis excrescentia callosa in digitis manuum & pedum, in sede item, ac uteri ore coalesc-

coalescens; sic dicitur tumor hic, quod promineat in modum articuli, quem *Condylon* appellant, sed hic affectus in sede præcipuè oritur, rugâ aliquâ corporum in ano reduplicatorum insurgente, ac præter naturam intumescente. Quum enim sinuosus sit anus, rugas coagmentatas habet, ubi verò ampliùs intumuerit, tunc fit Condyloma, & aliquando citrà inflammationem fit, & molle est; quandoque verò cum inflammatione, tumque durum est, & dolorificum. Galenus lib. de oss. cap. 5.

Condylus, id est, Tuberculum, seu Nodus, est gibba ossium explantatio Radii, & Cubiti, quæ Carpo dearticulatur, ob id etiam aliquando *Capita* dicuntur, & *Apophyses*, 2. de usu part. cap. 2. Dicuntur & *Epiphyses*, id est, artuum capita, ubi enim os medullam habet, ejus finibus utrinque caput instar operculi cujusdam, ut plurimùm vides adnasci, 10. de usu part. cap. 18. vide *Nodi*, & *Articulus*.

Confusio febrium, vide *Complexio*.

Congelationes, passiones omnes dicuntur, quæ à causâ frigidâ, & vehementibus algoribus ortum duxerunt, lib. de differ. morb. cap. 5. In specie *Catalepsin*, & *Nervorum rigorem*, sic vocitant.

Conia stacte, id est, Lixivium destillatum, 1. ad Glauc. cap. 3. Κονία tria potissimum significat, calcem, cinerem, lixivium, sed aliquando additur hoc ipsum de quo intelligi debeat, ut κονία ἄσβεστος, κονία ἀσβέστου, lixivium calcis. Similiter κονία στακτὴ καὶ διυθημένη, lixivium stillatitium & excolatum, ex loto & percolato cinere factum, cujuscumque generis ille sit, vitis, fici, mali, tithymalorum, lapidum partiumve animalium. Ex reliquiis enim quorumlibet corporum ustorum ablutis lixivium fieri potest præditum diversis facultatibus, pro ejus quod eluitur natura. Ejus enim quod empyreuma, seu igneam naturam habet acerrimam, ipsum quoque acerrimum est, ejus quod

tale

tale non est, etiam moderatius. Idem verò etiam simpliciter στακτὴ appellatur. Quod si cineri cuicumque calx addatur, id lixivii genus πρωτόστακτον appellari Paulus Ægineta author est, libr. 7. Sunt & alia lixiviorum genera, varias sortita appellationes ab artificibus, quibus illa inserviunt; ut πηλοποιητικὴ & σαπωναρικὴ, quorum illud figulis, hoc verò saponariis in usu est, nisi quis malit paratum ex sapone lixivium intelligere.

Conjectura artificiosa est, quæ prope ad veritatem accedit, 1. de cris. cap. 9.

Conjunctiva oculi tunica, vide *Rhagoïs*.

Conjunctiva causa, vide *Continens*.

Conoeides corpus, sive *Turbinatum*, quod & *Conarium* dicitur, Cerebri particula est, veluti firmamentum quoddam venis, à magnâ venâ cavâ propagatis adjacens, lib. 9. de anat. adm. cap. 3. cujus substantia glandula est, figura autem Cono perquam similis; unde ei nomen quoque est impositum; utilitatem autem ei eandem esse existimant aliqui, quæ est Pyloro ventriculi; nam ut hunc confirmant esse glandulam, prohibereque ex ventriculo cibum prius, quam is coctus sit, in tenue intestinum transumi; ad eundem modum, & hanc glandulam Conarion in principio meatus ejus constitutam, qui spiritum ex medio ventriculo in Parencephalidis ventriculum transmittit, custodem quendam esse ajunt, & velut Oeconomum, non plures spiritus de sese emittens, quàm quantum spiritus mitti oportet, 8. de usu par. cap. 14.

Connutritus morbus est, qui longinquo tempore hominum corpora infestat, atque his veluti connatus est, com. 5. in 6. de morb. vulg. 6.

Consistentia urinæ, hujus est tenuitas, & crassitudo, 2. meth. 4. quam Arabes vocant *urinæ substantiam.*

Consistentia, seu *status Paroxysmi*, ἀκμὴ, est illud tempus accessionis febrilis, cùm jam caliditas materiam

riam convicerit, atque uſque adeò calor augetur, ut non modò locum exurat, in quo eſt putredinis focus, ſed etiam continuatim per totum corpus diſpergatur; ac cum jam ad ſummum fervoris devenerint humores accenſi, id acceſſionis tempus *conſiſtentia* appellatur; tunc verò univerſum laborantis corpus igneum redditur, extensâ per totum animalis corpus æqualiter caliditate, 2. de differ. feb. cap. 11. vide *Aſcenſus morbi.*

Conſtitutio, Κατάστασις, eſt in propriam ſedem alicujus luxati corporis collocatio, reſtitutio, & repoſitio, 4. de fra. 38.

Contenta, ἰσχόμενα dicuntur ab Hippoc. humores in ſolidarum partium ſpatiis & cavitatibus concluſi: qui tamen non hâc tantum ratione contineri dicuntur, ſed quod etiam ab ipſis ſolidis partibus regantur & gubernentur. Quod enim ii gignantur, quodque uſibus corporis inſerviant, id habent à ſolidis partibus, vide *Continentia.*

Contentiva cauſa, vide *Continens.*

Contentus pulſus, idem eſt ac vehemens, 3. de diff. pulſ. cap. 5.

Continentes cauſæ (quæ *continuæ*, & *conjunctæ* dicuntur) ſunt, quæ cum præſentes ſunt, morbi quoque adſunt; cum tolluntur, morbi etiam diſcedunt; aut (ut in Scholis dicunt) quibus poſitis, ponitur; ſublatis verò tollitur morbus; ut ſpina, telum: opponuntur *evidentibus*, ſeu *procatarcticis*, & *antegreſſis cauſis*, quæ cum adverſam valetudinem creârunt, ſeparantur & ſecedunt ab eâ: ut, labor, ſolis uſtio, cruditas. *Concauſæ* ſunt, quæ affectum ſuâ vi generare licèt poſſint, generant etiam, & alteri cohærentes, unde *Synaitia* dicuntur: ut, lapis in veſicâ, & inflammatio; nam ambæ urinæ ſuppreſſionis cauſa ſunt, etſi per ſe utraque illam generare poſſit. *Coadjutrices cauſarum partes* ſunt, quæ ſuâ virtute morbum efficere non poſſunt,

ſed

ſed alteri auxiliantur; ut libido articularem morbum promovet. *Præcedens cauſa interna* eſt, quæ ab evidentibus, vel præparantur, vel coadjuvantur; ut ſanguinis abundantia, nutrimenti ſoboles eſt. Introd. c. 8.

Continens febris, vide *Synocha.*

Continentia, ἴσχοντα vocat Hippocrates ſolida corporis membra, ut quæ comprehendant, regantque humida; *Contenta* autem appellat humores, ut qui à ſolidis comprehendantur, quæ cum impetu feruntur ſpiritus; ſiquidem in omnem corporis partem momento temporis, & facilè, & citrà impedimentum perveniunt, lib. de trem. palp. cap. 5. *Continentes* ergo partes erunt, ut, corpus ſolidum cordis, arteriarum, & aliarum partium cavarum, atque aliquid ſuo ſinu concludentium, quæ ſunt baſes, radices, & fundamenta aliarum: in ipſis enim ſingulis triplex adeſt ſubſtantia verè ſolida, & ipſam ambiens, muniens, fovenſque, carnoſa, & per utramque ſparſa, ſpirituoſa, in quarum trium ſubſtantiarum, & maximè in ſolidæ quantitate idoneâ, & juſtâ qualitate ſeu temperamento, vitæ primum robur & firmitas reſidet. Hæc ob id omnium maximè continet ac regit reliquas duas, & hujus præcipuè beneficio corpora ſolida dicuntur ἴσχοντα ab Hippoc. à quibus ſingularum partium actiones proficiſcuntur. Nam ventriculi ſolidum corpus trahit, retinet, coquit, expellit calore ſuo & ſpiritu adjutum. Eadem hepatis ſolidum corpus præſtat, ſuis duabus aliis ſubſtantiis ſimiliter adjutum. Pari ratione & reliquæ partes. Ex quibus fit ut Hipp. optimo jure corpora ſolida continentia vocaverit, non aliter quam fæcem vini vinoſam & ſpirituoſam ejus ſubſtantiam fovere & continere videmus. Neque enim continere tantum ſignificat loco aliquo & ſpatio concludere, ſed etiam regere, moderari & gubernare, quomodo & præceptor diſcipulos, & Imperator milites continere dicitur.

Con-

Continua febris, Συνεχὴς πυρετὸς est, quæ ad infebricitationem, antequam ex toto ſolvatur, non devenit, etſi declinatio aliqua & remiſſio ſenſibilis appareat. Cùm verò declinatio aliqua ſenſibilis non fiat, ſemper verò à primo principio febris, uſque ad criſim ſimilis perſeveraverit, erit *febris deúrens, ardens, Cauſon*, à continuis ſolâ acutie differens (quæ enim idem cum genere nomen ſortiuntur, atque in pluribus particularibus acceſſionibus continentur, *continuæ* appellantur) quæ & *Synocha* appellatur; alia quidem *Epacmaſtica*, ſive *increſcens*, ſive *Anabatica*; alia *Homotona* ſive *Acmaſtica*, in eodem ſemper vigore & tenore perſeverans; ultima *Paracmaſtica*, ſive *decreſcens*, 2. de criſ. 6. & 2. de differ. cap. 2. Bifariam veteres uti *continui* nomine, & *intermittentis* videntur; nam *continuas* vocant febres, quandoque omnes, quæ nullum tempus liberum habent acceſſione; quandoque non omnes, quæ acceſſione nunquam vacant, ſed ſolas præcipuè illas, quæ omni carent, uſque ad judicium mutatione. Ita *intermittentes* interdum appellant illas ſolas, quæ acceſſionem perpetuam non habent; interdum eas, quarum equidem non recedit acceſſio, ſed inſignes ſunt mutationes ſingularum acceſſionum, in initio, incremento, vigore, & remiſſione. At Medici quidam juniores, quæ non magnam mutationem habent, non *continuas*, id eſt, *Synochas*, ſed *Synochos* nominant: continuas autem has ſolas, quæ non veniunt ad integritatem, & intermittunt ſingulis acceſſionibus, has vocant antiqui, interdum continuas, interdum intermittentes; nam ſunt rectè inter continuas, & deſinentes in integritatem, mediæ. Proinde rectè, ubi cum Synochis conferuntur, *intermittentes* appellantur; cum ad integritatem venientibus, *continuæ*, com. 3. in 1. de morb. vulg. 2.

Continui ſolutio, ἀπόσπασμα, vide *Vnionis ſolutio*.

Con-

Contractiones, vide *Ganglia*.

Contraindicare, vide *Endeixis*.

Contraria, apud Hippocratem & Medicos sunt, non in corporum modò qualitate, ut calidum frigido, humidum sicco; sed in quantitate etiam, ut magnum parvo, laxum denso, plenum vacuo, quæ Aristoteles *Opposita* vocat; quo sensu dicunt Medici, curationem fieri per contraria, 11. method. cap. 12.

Conturbatio, seu *Perturbatio*, τάραξις, vide *Taraxis*.

Contusio, θλάσμα est, cum grave aliquid supra corpus incidit, ac id ipsum collidit; ita ut carnea pars disrumpatur; cùm verò caro contusa, in loco sub cute cruorem contraxerit, sine ullâ cutis divisione, *exuccatio*, *sugillatio*, *effusio*, *nigror*, & *nigritia* affectio hæc dicitur; venas tamen exiguas, simul cum carne rumpi, ac discindi in hujusmodi sugillationibus, est perspicuum, 3. de his quæ in med. 30. libr. de tumor. cap. 105. de compos. med. per gen. cap. 3. Id quoque in osse aliquando videtur evenire, sed in pueris maximè. Oportet enim in sese cogi id os quod colliditur, atque ita molle evadere, ut perfectè durum non sit. Θλάσις etiam numeratur inter fracturæ cranii differentias, quamvis fractura cranii non sit, nec fractura quidem simpliciter, sed ossis calvariæ in anteriorem partem impulsio, & veluti inflexio, cavitatem tantum, non etiam unitatis solutionem in calvariâ efficiens, ut licet in plumbeis, & æneis vasis videre, si foris illidantur, vide *Collisio*, & *Unionis solutio*.

Convexa Hepatis, vide *Sima*.

Convulsio, σπασμὸς; Cum omnes arbitrarii motus musculis obeantur, quando ad sua ipsorum capita retracti, unamque particulam, cui inseruntur, simul attraxerint, si affectus aliquis p. n. in tensionem musculos ducens, iisdem acciderit, hunc motus

sequi-

ſequitur, ſimilis quidem naturali, ſed citra voluntatem, & vocatur affectus *convulſio*, lib. de Trem. palp. cap. 8. quam Celſus libr. 2. cap. 1. vocat *nervorum diſtentionem*; quæ convulſio, vel univerſalis eſt (ut cum totum corpus curvatur, aut in anteriora, & dicitur ἐμπροσθότονος, ut in poſteriora, ὀπισθότονος, aut in utramque partem æqualiter, τέτανος, quibus additur & ἐπιληψία) eſt enim quædam totius corporis convulſio, patiente nimirum nervorum principio, vel particularis, aut in muſculis oculorum, & dicitur στραβισμὸς; aut mandibulæ, τρισμὸς; aut oris, κυνικὸς σπασμὸς; aut penis, σατυρίασις. Sunt autem plures earum cauſæ, quas tamen omnes Hippocrates in duas contulit, inanitionem & repletionem. Ad inanitionem quidem revocatur febris ardens, hellebori potio, immodica ſanguinis profuſio, vigiliæ, inedia, & quæcunque corpus vehementer exiccant; ad repletionem verò ebrietas, crapula, ſuppreſſa vacuatio conſueta, exercitatio intermiſſa, phlegmone, & quæ eam conſequuntur dolor morſuſque, præterea & flatus qui in muſculis concluſus, ſive illic genitus, ſive aliunde influens, eos diſtendit atque contrahit, ut docet Galenus libr. 2. de ſymptom. cauſis. Quo etiam loco ab utrâque illâ cauſâ convulſionem fieri chordarum eleganti ſimilitudine docet: ut enim illæ vel nimio humore imbutæ, vel vehementiùs reſiccatæ tenduntur contrahunturque, ut interdum etiam rumpantur, ſic & nervi afficiuntur, atque ita tenſi muſculos adducunt. Itaque in nervis quidem ipſis convulſionis cauſa aliquando eſt, non etiam in ipſo muſculi corpore: muſculi tamen non nervi morbus eſſe convulſio dicitur, quod ipſe non autem nervus proprium ſit motus, qui in convulſione læſus eſt, inſtrumentum. Itaque ſi nervi ex chordarum comparatione convelli aliquando dicantur, id non propriè dicitur, ſed quod ita affectis neceſſariò quoque muſculus contrahatur. Ergo quæcunque nervorum

vorum principio, vel copiâ, vel acrimoniâ, vel malignâ venenatâque qualitate molesta sunt, convulsionem possunt excitare: siquidem ab iis gravati nervi irritatique contrahuntur, & musculos secum adducunt. Ex his patet, convulsionis causam vel in musculo, & præsertim ejus capite esse, vel secundum nervi ipsius ductum, vel in ipso nervorum principio, quod geminum à Medicis statuitur; unum in spinali medullâ, alterum in cerebro, vide *Rhegma* & *Vnionis solutio.*

Convulsio canina, σπασμὸς κυνικὸς, est affectio musculorum maxillarium, per quam, os, nasus, oculus, labrum, atque adeò dimidia faciëi pars in obliquum torquetur; quæ affectio nonnunquam dicitur Convulsio, interdum Paralysis, quæ ad musculum latum pertinens affectio est, quam quidam vocant *oris torturam*, 4. loc. aff. cap. 2. versùs finem.

Convulsio comitialis, quæ laboranti Epileptico affectu accidit, 5. loc. aff. 5. & 3. loc. aff. 7.

Convulsivum affectum vocat Galenus, qui antè mortem necessariò convulsionis habet symptoma, 1. de præsag. ex puls. c. 4. & com. 3. in 1. prorrhet. 69.

Convulsivus & *Vibratus pulsus* sunt, qui naturali sede relictâ, unum locum non tenent, sed sursum atque deorsum agitantur. In Vibratis, arteriæ quædam partes quasi jacula superiora petere, quædam demitti, uno eodemque tempore conspiciuntur, quæ distentio parva est in convulsivis, 1. de diff. puls. c. 28.

Convulsivus pulsus est, in quo ad utrumque terminum tenditur arteria, quem convulsio sequi solet, 2. de caus. puls. c. 12.

Coopertoria cartilago, vide *Circoeides.*

Cophosis, Κώφωσις, id est, Surditas, est abolita auditûs actio, inducta ab iis, quæ vel ipsam audiendi facultatem, ejusque primarium instrumentum (quod est animalis spiritus in aures affluens,) aut ipsius organa, quæ natura ad audiendum comparavit, lædunt. Ad primum

mum genus pertinent causæ omnes quæ ipsum sensuum nervorumque principium, hoc est, Cerebrum, malè habent, præsertim quâ parte ex eo nervus auditorius producitur: cujusmodi sunt intemperies aut vitiosus aliquis humor, vel sensim in cerebro cumulatus, qui habitualem aliquando & incurabilem surditatem facit: vel confertim & subitò in ipsum irrumpens, sicuti per febres acutas accidit, de quo celebris apud Hippocratem habetur Aphorismus: *Quibus biliosæ dejectiones, superveniente surditate cessant, & quibus surditas supervenientibus biliosis dejectionibus cessat*: item qui non multò postea scriptus est, *Quibus in febribus aures obsurduerunt, sanguis è naribus effluens, aut alvus turbata solvit morbum*. Pleno enim ejusmodi humoribus cerebro, iisque ad aures maximè vergentibus, fieri non potest, quin & audiendi potentia vel hebetetur, vel etiam in totum auditu privetur, & ipse animalis spiritus impurior, crassior & fæculentior redditus, ad audiendum prorsus ineptus evadat. Possunt tamen & hæ ipsæ causæ organis auditus esse communes, & in ipso auditorio nervo, præsertimque meatu ejus interno talem intemperiem, tantamque obstructionem excitare, ut nec sonis in aures aditus pateat, nec interno spiritui in ipsum nervum via. Id quod etiam à sorde, callo aut alio tumore præter naturam meatum nervi auditorii occupante accidere potest. Hæ quidem causæ si magnæ sint, surditatem inducunt: Sin autem exiguæ, auditum vel obtusiorem reddunt, vel depravant, vel in eo dolorem etiam movent. Sunt enim harum omnium affectionum communes causæ solâ magnitudine ab invicem differentes. Præter quas tamen aliud quoddam discrimen adferri potest, quod læsis aliis instrumentis auditioni usum aliquem præbentibus, iis scilicet quæ aurem foris circumstant, intemperie, aut tumore præter naturam aut continui solutione, aboleri quidem in totum audi-

auditus, surditasque fieri non potest, sed tantùm hebetari vel etiam depravari. Quod autem ad dolorem attinet, qui in auditus sensu aliquando movetur, non est dubium quin à proprio sensibili fiat, ut voce asperâ, gravissimâ, maximâ, celerrimâ, qualis sonus est tonitrui, à quo sæpenumero inductam esse surditatem animadversum est divulso audiendi instrumento, sicut è contra vox lenissima tardissimaque sano auditui solet esset grata: fatigato autem gratior, si præterea sit perexigua, ægro verò longè gratissima, eaque etiam magis ipsum silentium.

Copos, id est, Lassitudines, Græci vocant Affectus, ex multo vehementive motu corporibus, vel totis, vel particulis, quæ justo plus laborârunt, obortos: unde *Acopa* medicamenta, quæ talem lassitudinem tollunt, 7. de comp. med. per gen. cap. 11. Triplex in universum omnis lassitudo est, ἑλκώδης, τονώδης, φλεγμονώδης. In ulcerosâ lassitudine ulceris sensus, cùm moventur, se exhibet: in inflammatoriâ, inflammationis: in tensivâ, incendi tendique sibi videntur qui laborant. Ulcerosa quidem oritur ab excrementorum tenuium copiâ & acrimoniâ, quos ipsa exercitatio nimia, & celeres ac multi motus pariunt, eo excremento, quod crassius erat, fuso & attenuato, nec tamen toto expulso, aut adipe mollive carne liquatâ. Nec verò solus exercitationis excessus eam gignit, sed sponte etiam aliquando provenit, & maximè in ea incidit corpora, quæ & mali succi sunt, & excrementis abundant. Succedit verò & recentibus cruditatibus. Tensiva verò à nullo quidem excremento gignitur, de quo magnopere sit curandum, sed residet in musculis & nervis ex nimiâ tensione, quàm exercitando admiserunt, affectus quidam effectricis causæ potestatem testificans. Accidit namque in vehementi tensione omnes musculorum fibras contendi, non tamen similiter omnes lassari, sed eas maximè quæ per longitudinem tensionis porri-

guntur. Quippe quæ obliquiores quodammodo jacent, minùs in directum aguntur; quare his nullum instat periculum. In iis verò quæ immoderatiùs sunt extentæ, ita ut parùm à rumpendo absint, relinquitur affectio quædam similis ei quæ inter agendum fiebat. Quippe tendi adhuc videntur, cùm tamen nullâ jam tensione urgeantur. Tertia autem lassitudinis differentia, quæ inflammatoria, seu inflammationi similis dicitur, in quâ nimirum ceu contusas aut phlegmone obsessas partes sentimus, tum maximè solet incidere, cum musculi nimium excalfacti attraxere quippiam ex circumfusis sibi excrementis. Ex vehementissimis nascitur motibus, solaque supra naturalem habitum musculos attollit, ita ut phlegmone persimilis sit affectio. Itaque & levi tactu offenduntur, & calidiores apparent. Dolent verò etiam, si ipsi per se moveri conentur. Incidit hæc lassitudo iis plurimum, qui assueti exercitationibus non sunt. Nam exercitari assuetis rarò incidit, etiam ex vehementissimis plurimisque motibus. Illud autem huic uni præter cæteras commemoratas egregiè inest, nempe major quàm pro naturali habitu tumor, nec doloris ipse sensus idem in hâc atque in tensivâ lassitudine habetur. Quippe in illâ tendi, in hâc contusos esse usque ad ossa nervos putant, qui ipsâ laborant. Quare in his saltem proprium à reliquis duabus discrimen habet, nec est composita tantùm. Præter tres has proprias lassitudinis differentias alia est, quæ ceu lassitudo fit, nonnullis imponit. Hæc incidit cùm supra justum musculi siccantur, ita ut squalens contractumque corpus appareat, atque ad motus quodammodo pigrum, non tamen ei vel ulceris, vel tensionis, vel phlegmones sensus inest: sed nec horrorem ullum doloremve, nec pigritiam ad motus ei similem infert, quam lassitudines invehunt, sed gracilitatem tantum ariditatemque facit. Hæ quidem sunt lassitudinis simplices quatuor differentiæ ab immodi-

modicis motibus genitæ, quibus aliæ totidem respondent spontè venientes, quas αὐτομάτους κόπους Hippocrates appellavit, & dixit morborum esse prænuncias Ut enim quæ immodicas exercitationes lassitudo excipit, sanorum symptoma est: ita quæ sine his consistit, morbosum. Ac lassitudo quidem ulcerosa spontanea, eadem prorsus est cum eâ quæ exercitationi supervenit, sive ipsum affectum, sive ejus symptomata spectemus, causâ tantum differt. Hujus enim externa, illius interna causa est, acrimonia scilicet tenuis & calidi humoris corpus erodentis, stimulantis ac pungentis, qui imprudentibus nobis in corpore succrevit. Tensura verò quoties suâ sponte incidit, plethoris supervenit. Tertia verò quæ phlegmones sensum affert, ex ambobus oritur, tum nimia succi boni abundantiâ, tum acri illo & vitioso succo, non utique in venis cum bono sanguine misto, sed ab his translato, atque in carnibus & ad cutem solo hærente.

Copula, seu *Ligamentum*, Σύνδεσμος, terminus musculi est, sensu omni carens, durior & crassior Nervo & Tendone, usum eum, quem vel nomine ipso præ se fert, exhibens: differt à *Nervo*, & *Tendone*, quod Nervus à Cerebro, vel spinali medullâ exorsus, sensum, aut motum membris inducit: Tendo verò finis musculi nervosus est, ex Copulâ, & Nervo procreatus, 1. de placit. cap. 9. quam quidam Nervum nuncupant, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. vide *Nervus*.

Cor, Καρδία, est viscus, carne compactâ, durâ, fibrosâ, cavâ constans, principium vitalis facultatis: sunt qui Musculum esse definierint, verùm & minùs rubet quàm Musculus & longè durius, spissius, solidiusque est, multòque aliter fibris intertextum; fibris namque validis, & rectis caro ejus circumfusa est, (unde *Parenchyma*, nomine quoque aliis visceribus communi appellatur,) à basi ipsius in mucronem tendentibus. Habet præterea & transversas, in eas ad angu-

lum rectum incidentes, & obliquas earum medias. Ac rectis quidem per diastolas è venâ cavâ ſanguinem per arteriam venoſam attrahit: tranſverſis autem per Syſtolas in venam arterioſam, & arteriam magnam expellit, fuliginoſumque pariter excrementum in arteriam venoſam: obliquis verò per quietes inter Diaſtolen Syſtolenque medias ſanguine ex venâ cavâ in ventriculum dextrum, & ſpiritu ex arteriâ venosâ in ſiniſtrum attracto retentoque perfruitur. Sunt namque cordi duo ventriculi ſeu ſinus, κοιλίαι Græcis dicti, carnis ipſius portione mediâ ſeu Diaphragmate quodam diſtincti. Dexter multo amplior eſt, carne & parciore & molliore circumſeptus: ſiniſter verò multo anguſtior, ut qui carne tum largiore tum denſiore contineatur. Utrique autem ſua eſt auris nervoſa, cava, ad ora vaſorum materias in cor immittentium affixa, in quibus veluti in penu quodam ſanguis & aër recondita ſunt. Has Græci, ὦτα & ὑμένας ὠτοειδεῖς appellant. Habet enim uterque ſua vaſa, dexter quidem venam tum cavam, tum arterioſam; ſiniſter autem arteriam tam magnam quàm venoſam, in quorum vaſorum orificiis certæ quædam ſunt membranarum epiphyſes, quarum aliæ foris ortæ, introrſum feruntur, (cujuſmodi tres habentur in venæ cavæ orificio, duæ autem in arteriâ venosâ, omnes inæquales & veluti laceræ) aëri atque ſanguini in cor immittendo deſtinatæ: aliæ verò ab internis ſedibus foras vergunt, tres quidem in magnæ arteriæ oſculo, & totidem in venâ arteriosâ ſitæ inter ſe æquales, per quas ſanguis tum craſſior ex dextro ſinu in pulmones per venam arterioſam, tum ſpirituoſus ex ſiniſtro in magnam arteriam emittitur. Omnium autem orificiorum quæ in cor dehiſcunt maximum eſt arteriæ magnæ, quod ut juvenibus cartilaginoſum eſt, ita natu grandioribus, præſertimque ſenibus, oſſeum. Cordi porrò ſua eſt tunica, nervulum à ſexto pari aut recurrente ſiniſtro ſortita. Venam etiam

à venâ

à venâ cavâ habet, antequam ea in dextrum ventriculum ſubeat, coronæ modo (στεφανιαία ob id dicitur) circa cordis baſim implexam, & ramulis poſtea plurimis in cordis partem extimam diſtributam: duas item arteriolas inæquales ab aortâ ſub membranarum epiphyſibus productas, &, ut vena coronaria variè per ſummum viſcus diſperſas. Interna namque ejus caro à ſanguine in ventriculis contento abundè nutritur & temperatur. Eſt autem cordis figura pyramidata, è lato in acutum tendens. Arteriarum, & caloris nativi, quo animal regitur, ac vita continetur, quaſi fons & domicilium, in medio omnino Thorace ſitum eſt, præſertim ſuâ baſi, quam caput ejus nominant. Ea vis cordi inſita à Medicis facultas vitalis nuncupatur, 6. de uſu part. & 7. de anatom. adm. Vocant adhuc & Cor, Veteres omnes, *Os ventriculi*, propter affinitatem maximam, quæ illi eſt cum Corde, & mutuum conſenſum: ut oſtendit Galen. 2. de placit. & 5. loc. aff. 6.

Coracoeides, vide *Ancyroeides*, & *Acromion*.

Coryphe, vide *Vertex*.

Cornea, ſive *Corniformis*, (Κερατοειδὴς χιτὼν ἢ ὑμήν) oculi tunica eſt, tenuis, dura, & denſa, quæ à durâ Cerebri meninge proficiſcitur, & tenuem oculi tunicam choroeidem in orbem amplectitur, quæ & *Ceratoeides* dicitur, 10. de uſu part. cap. 3. & *Cærulea*: eſtque tunica ſecunda oculi, hoc eſt, proximè ſubjecta adnatæ tunicæ, quam ἐπιπεφυκότα appellant. Prætenditur humori cryſtallino veluti operimentum & propugnaculum adverſus ea quæ extrinſecus poſſunt accidere. Ideoque non modò denſam, ſed etiam prætenuem, albam & pellucidam fieri oportuit, ne ullo pacto viſionem humori cryſtallino (quod primum eſt viſus inſtrumentum) prætenſa impediret. Itaque non aliter quàm cornu prætenue, & quam accuratiſſimè deraſum condita, & humorem eum tuetur, & ſplendorem nihilo-

hilominùs transmittit. Græci Κερατοειδῆ appellarunt, sive propter firmitatem, sive quod per eam, qui illi adjacet internus humor, tanquam per cornu transluceat, sive quod cornus instar veluti in laminas dissolvatur, ut scribit Rufus Ephesius. Pluribus enim ceu corticibus constare dicitur à Galeno, lib. de oculis. Ut autem illa sic composita aptissima est ad visionem, ita cùm ejus pars, quæ pupillæ antestat, crassior, aut spissior, aut humidior est facta, visionem impedit: similiter si colorem mutavit. Nam crassior & spissior visus hebetudinem creat: humidior non eam tantùm, sed etiam ut quasi per caliginem vel nebulam, vel halitum quempiam, vel fumum cernatur, efficit. Mutato autem ejus colore, ut per regium morbum contingit, pro naturâ coloris error in visu respondet. Rugatur & ipsa iis, qui ad extremum senium pervenerunt; tum propter senectæ imbecillitatem, tum propter spiritus supernè influentis penuriam. Eoque fit ut ii, servatâ etiam pupillæ magnitudine, imbecillius, aut nullo etiam modo videant. vide *Cærulea*, & *Ceratoeides*.

Cornicularis processus, vide *Ancyroeides*.

Corniformis, vide *Cornea*, & *Ceratoeides*.

Cornua, Κέρατα, numerantur inter affectus præter naturam; sunt autem duæ eminentiæ osseæ, quæ prope tempora nascuntur; Dicuntur & Dionysisci, Διονυσίσκοι; sunt & cornua vulvæ, sive sinus, duo processus insignes, à lateribus vulvæ, ad utraque ilia, quos alii vocant *Cirros*, lib. de vulvæ diss. cap. 3. vide *Apices matricis*.

Corona oculi, vide *Iris*, & *Stephanos*, Ἶρις, Στεφάνη.

Coronale os, ut *Coronalis sutura*, Στεφανιαία ῥαφὴ, Στεφανιαῖον ὀστοῦν, sunt sutura anterior Cranii ab uno temporum osse ad alterum transversim perveniens: sic etiam *Os frontis* Coronale dicitur, quoniam eâ capitis parte, ubi id ipsum consistit, Coronæ gestari soleant, vel quòd in orbem frontem cingant, 9. de usu part. 2, de os-

de ossibus, cap. 1. 6. de anat. adm. c. 1. Inde & *Coronalis vena*, Στεφανιαῖα φλέψ, propago est veniens à magno trunco venæ cavæ sursum ascendentis, cingens cordis basim in modum Coronæ, eidemque alimentum advehens. Ea quidem magnâ ex parte simplex est, interdum tamen gemina apparet. Distribuitur autem in partem cordis externam. Est & alia venæ cavæ propago, quæ *Coronalis stomachica*, Στεφανιαῖα στομαχικὴ appellatur, quæ à ramo splenico venæ cavæ proficiscitur, & ad stomachum effertur, ibique bipartito ramo majore, ceu Coronâ stomachum totum cingit; ramulis sursum ad Æsophagi finem, & deorsum in ventriculum demissis: minore ad piloron descendit, ramulis obiter ante & post distributis. Quemadmodum autem à venâ cavâ, Coronalis hæc vena proficiscitur, sic à magnâ arteriâ statim, ubi à corde orta est, arteriæ duæ coronariæ prodeunt, major sub valvulâ dextrâ, minor sub posticâ, quæ in cordis superficiem, & ejus partem crassiorem, perinde ac venæ, distribuuntur, 7. de anat. adm.

Corona, sive *Coronon*, Κορώνη ἢ Κόρωνον, est extremum ossis, quod in mucronem desinit, lib. de ossib. in proœmio; undè omnes Apophyses rotundas appellant *Coronas*: sic autem dicitur, quia τῆς Κορώνης, hoc est, cornicis rostro similis sit: quæ autem Apophysis in caput crassum & rotundum desinit, non Κορώνη, sed αὐχὴν, nominatur, 2. de usu part. cap. 14.

Corporalis vena, vide *Communis*.

Corrugatio pupillæ, vide *Tabes oculi*.

Coryza gravedo, Κόρυζα, tenuis, & incoctus humor aqueus est, qui per nares secernitur, quasi gravedinem dixeris; hic cerebri morbus est, præsertim verò priorum ejus ventriculorum: sunt enim eo humore referti plenique: talis defluxio, cùm per palatum fit, dicitur *Catharrus*, 2. progn. 49. Est autem hic humor, non qui propriè ὠμὸς sive Crudus dicitur, sed qui

ἀπτυλ☉, hoc eſt, Liquidus & Tenuis. Celſus autem author eſt, & *deſtillationem*, & *gravedinem* κορύζας Hippocratem appellaſſe. Verumtamen non locorum modò, qui ad nares habentur, obſtructio fit, ſed etiam tum ſpiritui ipſi, qui in ventriculis eſt, tum cerebro quod hos continet, intemperies quædam accedit, qualis ab obſtructione ſolet contingere. Cauſa ejus eſt Solis æſtus, vini potus largior, balnea calidiora, perfuſio capitis ex aquâ calidâ, maximè ſi caput calidiùs exiſtat, & cibus in ventre incoctus manens, neque per inferna deſcendens: his enim caput humorem ſuperfluum colligit & repletur. Sed immodicè refrigeratum cerebrum Coryzam creat. Sic enim caloris penuria malè concoquit alimentum, patiturque idem quod ventriculus diarrhæâ laborans. Quod enim in ventre diarrhæa eſt ex malâ concoctione, talis in cerebro eſt Catharrhus & Coryza. *Catharrhum* appellamus, cùm quod ſupervacuum eſt in cerebro, in os diffluit; *Coryzam*, cùm in nares; *Bronchos* autem ſive raucitas Catharrhis ſupervenit, faucibus ſcilicet humore imbutis; quòd ſi in Gurgulionem fluxio procumbit, quam ex ſimilitudine Græci *Staphylen*, id eſt, Acinum vocant, in eâ gignit, aut aliàs eam in *tumorem* attollit; at ſi Glandulas, *Antiadas*; ſi in eas, quæ iis proxima ſunt, *Pariſthmia*, 3. de ſymptom. cauſ. cap. 4.

Coſta extrema eſt, non parva illa reverà ſpuria, quæ ab aliis diſcedit, & carnoſæ parti ſepti tranſverſi obducta eſt, ſed ipſi proxima, cui manifeſta jam membrana tenuis intùs ſubtenditur, ei continua, quæ omnes coſtas ſubcingit, 5. de anatom. adm. cap. 3.

Coſtæ, oſſa pectoris ſunt, quæ à collo toto ad ilia uſque ex anteriore parte, ad utrumque latus protenduntur, libr. Introd. cap. 10. & 3. de artic. 37. Duodecim ut plurimum numero ſunt; ex quibus ſuperiores ſeptem ſimpliciter πλευραὶ dicuntur, quinque

verò

verò reliquæ costæ inferiores νόθαι dicuntur, hoc est, spuriæ, & illegitimæ, quia imperfectæ sunt.

Cotyle, Κοτύλη, vide *Articulus*, & *Acetabulum*.

Cotyledones, Κτυληδόνες, vide *Acetabulum*.

Coxa, quæ & *Ischion*, magnum femoris ossis caput est, Græcè ἰσχίον, id est, *Coxa* appellatur, veluti cavitas ejus, Acetabulum dicitur, 2. de fract. 70. unde affectus fit, qui Ischias & Coxendix appellatur; inde *Ischiadici*, & *Coxarii*, id est, Coxæ morbo laborantes, 7. de comp. medic. per gener. cap. 16. *Ischion* aliquando significat ligamentum ipsum, quo femur Coxendicis Acetabulo colligatur; interdum verò ipsum articulum; sed & Ischia ἰσχία dicuntur à quibusdam, partes carnosæ ex utroque sacri ossis latere, (quæ & σκαφία Græcis, à Latinis *Clunes* appellantur.) *Os* autem *Coxendicis*, est apophysis ossis sacri, ad Coxendicis acetabulum undique pertinens. Os enim sacrum, quâ parte femoris caput ei inseritur, *Ischion* vocatum est.

Cranium, *Calva*, *Calvaria*, κράνιον est os capitis crassum, rarum, rotundum, ossibus septem compactum, suturisque veris tribus, coronali, lamdoeidea, & sagittali, distinctum, Cerebrum continens, atque utramque meningem ambiens, quod quasi κράνος, id est, Galea cerebro adjaceat, sic dictum, 8. de usu part. cap. 9. Crassitudo quidem illi magna est, ut validum sit, nec obnoxium externis injuriis: solidum verò esse non expediebat, tum ne justo graviùs evaderet, tum ne ineptum esset transmittendis cerebri excrementis. Itaque rarum & cavernosum esse oportuit. Idem verò si rectè à naturâ conformatum est, rotundum quidem est, ac sphæræ simile, ita tamen ut sphæram non omnibus numeris æquet. Siquidem oblongum est, & à lateribus quidem utrimque parùm depressum: anteriore autem ac posteriore parte parumper extuberans & gibbosum, inferiore autem planum.

Crasis, Græcè Κρᾶσις & Κρῆσις, temperiem significat, 1. de natur. hum. 12.

Crassa membrana, vide *Membrana dura*.

Crassa vena, id est, humeralis, 1. de artic. 53.

Crassus pulsus, vide *Gracilis*.

Crea, vide *Tibia*.

Creber pulsus est, cujus intermediæ quietis est breve tempus; rarus, cùm longum; 4. de pulſ. ad Tyron. cap. 4.

Cremasteres, Κρεμαστῆρες sunt musculi duo, utrimque scilicet unus, à quibus testes sursum trahuntur. Eorum uterque gracilis est & longus, & cum vasis spermaticis à musculis hypogastrii descendit ad ipsos testes, eos relevans: Contrariis carent musculis, qui contrarium motum efficiant: nullus enim est qui testes ad inferiora revellat, quod satis suâ gravitate ima petant, ægris præsertim & senibus.

Cremor idem est ac Chymus, χυμὸς, 3. de natur. facul. cap. 4.

Cremor ptisanæ est, ubi à decoctione quis ptisanam colaverit, deinde cremorem à decocti parte aquosâ separaverit, 1. acut. 26.

Cricoeides cartilago, est laryngis cartilago, basim annuli figuram repræsentantem efficiens; Tribus enim cartilaginibus constat larynx, quarum prima maxima ex internis partibus collocatur, cujus convexum extrà prominens, *Pomum Adami* vocatur, concavum intus, quæ dimidium totius capacitatis laryngis comprehendit, ad formam scuti, à quo Anatomici Thyreoeidem, id est, scutiformem, alii peltalem, quòd peltæ formam agat, nominant: posterior, quæ basim Cricoeidem, id est, annuli figuram imitantem efficit, postremæ ipsius asperæ arteriæ cartilagini, sigmæ literam imitanti, incumbit; Scutiformi verò in priori sui ipsius parte subjacet. (quæ & *Cricoeides*, *Cymbalaris*, & *Coopertoria* dicitur) Reliqua ab his Cartilago,

lago, quæ tùm poſitione, tùm magnitudine tertia eſt, in ſupremâ Cricoeidis, (quæ, & innominata dicitur) Cartilaginis parte ſita eſt, gutturniis, infundibuliſque, quas *Arytænes* vocant, ſimilis; unde & *Arytænoeides* dicitur. Quæ autem à radice linguæ exoritur, quam *Epiglottida*, quaſi Superlingulam dixeris, non eſt Bronchii propria, libr. de vocal. inſt. diſſ. cap. 4. & 7. de uſu par. cap. 11. & lib. de anat. viv. κρίκος annulum & circulum ſignificat, Unde κρικόω & ἐγκρικόω, quod eſt annulis trajicio, infibulo, aut fibulæ modo illigo & pernecto. Hippoc.

Crimnoeides urina, Κριμνώδης, cujus ſedimenta crimnoeidea ſunt, id eſt, quæ ſpeciem furfuris, vel ſpumæ referunt, ſignificantque ſanguinis cremationem, ſi rubea ſedimenta ſunt; vel ſolidorum nimiam liquationem, ſi alba, lib. de urinis, cap. 29. Itaque omnis hujuſmodi hypoſtaſis mala eſt, ut ſcribitur in prognoſt. Nam ſi per exitiales morbos inciderit, brevi futuram mortem ſignificat: ſi verò in morbis non mortiferis apparuerit, morbi longitudinem portendit, Aph. 31. libr. 7. Sed plurimi quidem per ejuſmodi morbos citò pereunt, aut ſi evadant, diutiſſime ægrotant. vide *Hypoſtaſis*.

Criſis, *Iudicium*, ſive *Iudicatio*, Κρίσις apud aliquos eſt ſubita in morbo in melius pejuſve, ad vitam aut mortem, mutatio; apud alios, eſt ea, quæ antecedit judicium, humorum agitatio; apud alios, integra totius morbi ſolutio; apud alios, illa tantùm morbi ſolutio, quæ ad bonum fit, 1. de criſ. cap. 1. Sed ea, quæ repente fit, per excellentiam Criſis dicitur, & à naturâ, ea, quæ præter naturam ſunt, ſuperante, exquiſitè perficitur, 3. de criſ. capit. 1. Judicatio per morbos, de foro tranſlatitiâ appellatione dicta eſt, ſignificans præcipitem in morbo mutationem, cum quâdam evidenti evacuatione, vel abſceſſu, quæ quadrifariam exiſtit; aut enim ſtatim vindicantur à morbis,

bis, aut magnam obtinent in melius mutationem, aut ſtatim moriuntur, aut multò deteriores evadunt. Itaque duas primas judicationes bonas appellant, proximas duas magnâ ex parte cum adjectione, malam, aut pravam judicationem, quandoque verò ſine adjectione ſimpliciter ſic vocant, 3. prognoſt. 1. Utitur item Hippoc. *Criſi* pro λύσει, id eſt, ſolutione morbi, ut in progn. optimam eam dicit eſſe urinam, in quâ per totum morbi curriculum, donec ipſe judicatus ſit, ſubſidet album, læve, & æquale. Neque enim aliter κρίνεσθαι illic interpretatur Galenus quam λύεσθαι, hoc eſt, ſolvi: ut nec aliis pleriſque locis cum κρίνεσθαι in luxationibus uſurpat. Unde Cor. Celſus pleraque ex Hippocr. in Latinum convertens, κρίνεσθαι nunquam aliter vertit quam ſolvi & finiri morbum. Eodem etiam modo ephemeræ & hecticæ febres dicuntur judicari per abuſionem, ut ſcribit Galen. libr. 2. de criſ. quod & ſine magnâ perturbatione & minimè ſubita permutatione finiantur. Tertia adhuc eſt ejuſdem Κρίσεως ſignificatio, denotans motum vehementem naturæ ad cujuſlibet reí moleſtæ depulſionem: & hæc quidem generalis eſt, ſecundum quam non modò morbi, ſed & conceptiones, & abortiones, & partus, & omninò quæcunque magno conatu naturæ indigent, dicuntur judicari, & per Criſin ſolvi, libr. de ſympt. part.

Criſis, ἄσημα, quæ à nullo dierum indicantium aut ſigno in illis apparere ſolito, prædemonſtrata fuerit indicata, 3. de criſ. 10. Ἀσήμως citra ullam judicationis ſignificationem, citra rationem, ſignificat Hippocrat. ἀκρίτως, ἀλόγως, aut παραλόγως, & in judicationis ratione iis quæ temerè aut præter rationem contingunt, attribuitur; *Periculoſa*, quæ cum gravibus ſymptomatis accidit; *Infida* ſeu *incerta*, cum morbi recidiva contingit; *Obſcura*, quæ citrâ excretionem, vel abſceſſum evidentem evenit; *Abſoluta*

criſis

crisis autem est quæ in morbo nihil facit reliqui, 1. die. decr. cap. 2.

Crisis imperfecta, quæ non omninò à morbo liberat, 3. de cris. 7. sed ex morbo quippiam relinquit, 1. die. decr. cap. 2. Κρίσις etiam sumitur aliquando apud Hippocr. pro ipsâ accessione ut aphor. 1. lib. 1. sicut Galen. & Philotheus in explicatione ejus loci scripserunt. A quibusdam vocatur etiam medium spinæ foramen, quo omnes spinæ articuli sibi junguntur, & spinæ medulla à cerebro descendit: magis usitato nomine σωλὴν dicta. Julius Pollux id spatium inter scapulas cavum, quod secundum longitudinem ad lumbos porrigitur, κρίσιν nuncupari scribit, fortè quod dextram partem à sinistrâ διακρίνει, hoc est, discernit & disterminat.

Crisima signa, id est, decernentia, & judicantia, 1. aphor. 12. Κρίσιμον, duobus modis accipitur apud Hippoc. ut signum, & ut causa per se τῆς κρίσεως. Signum quidem id dicitur, quod futuram crisim prænunciat. Eorum duplex est differentia: alia signa tantùm sunt; alia non modò signorum, sed causarum etiam rationem habent. Signa tantum sunt colli dolor, temporum gravitas, tenebræ oculis obversantes, vertigines, capitis dolores, lacrymæ invito obortæ, facies & oculi rubentes, labiorum motus, vigilia, somnus gravis, asthma, dyspnæa, præcordiorum retractio, stomachi fastidium, nausea, æstus, sitis ingens, rigor, cardialgia, molestus decubitus, lethargus, delirium, vociferatio. Signa verò & causæ sunt vomitus, excrementa alvi, copia urinæ, sudores, sanguinis eruptiones, parotides & abscessus, quos ἀποσκήμματα vocant. Nam si quædam ex iis die θεωρητικῷ apparuerint, eademque proximo die critico graviora magisque evidentia sint, non est dubium eodem die futuram esse crisim. Qualis verò futura sit ex aliis notis petendum, tum iis quæ concoctionem cruditatemque significant,

tum

tum aliis quibusdam incertis & ambiguis quidem, sed magnam tamen vim habentibus, qualia sunt mente constare, bene se habere ad ea quæ offeruntur, facilè respirare, facilè ferre morbum, pulsus bonus, facies sanis simillima, decens accubitus, totius corporis æqualitas, & alia, de quibus Hippoc. in progn. Nam pro horum signorum viribus illa superiora bonam malamve crisim, & perfectam vel imperfectam fore ostendent. Κρίσιμον autem ut causa dicitur omnis vacuatio, & abscessus, per quem crisis ipsa perficitur, ut vacuatio per alvum, per hæmorrhoidas, per vomitiones, per sputa, per αἱμοῤῥαγιαν, per sudores. Omnes præterea abscessuum differentiæ post aures, in alas, in inguina, in articulos, in cutem (est enim quidem icterus criticus) & in alias omnes corporis partes. Hæc quamvis κρίσιμα ut causæ propriè dicantur, signorum tamen etiam rationem quandam habent, ut paulò ante dictum.

Crithe, κριθὴ, id est, Hordeum, sive Hordeolum, sive Posthia, hoc est, Præputiolum, est tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio, quâ pili sunt, adnascens. Externum est & foris prominet, atque in eo, sicut Celsus ait, tunica quiddam quod difficulter maturescit, comprehensum est. Ex quo patet plurimum pituitæ in eo contineri, vel simplicis ustæque, vel cum alio humore mistæ. Sic dicitur à similitudine hordei, quod vulgò notum est, culmo tritici fragiliore minorique, sed octonis geniculato articulis, simplici in stipulâ folio, & eo quidem scabro latoque, grana ferè nuda, longiore capillamento, mordaci aristâ striatim spicantur, radice frequenti, comâ fibratâ refrigerat, siccat, extergit. Ex eo saluberrima illa ptisana, & tot laudibus ab Hippocrate celebrata conficitur, refrigerandi detergendique facultate insignis; unde & κρίθειον ὕδωρ, aqua hordei, quam in vehementi siti propinat, Hippoc. libr. de rat. vict. in morb. acut. de remed.

med. part. fac. cap. 10. vide *Hordeolum*, *Posthia*, *Chalazia*.

Crotaphitæ, Κροταφῖται, id est, temporales musculi, qui maxillam inferiorem movent, & sursum trahunt, libr. de musc. diss. cap. 6. Κρόταφοι, tempora, sunt ossa duo cranii, utrinque singula ad aures sita, trilatera, parte superiore suturis λεπιδοειδέσι, posteriore laterum τῆς λαμβδοειδοῦς additamentis, anteriore sutura quæ cranio & ossi σφηνοειδεῖ communis est, terminata. Sunt autem omnium cranii ossium infirmissima, tum quod tenuissima sint, tum quod pertusa meatu auditorio, & cavata partim ad genæ supernæ diarthrosim, partim ad venæ jugularis ramos intus & foris excipiendos. Non sunt verò simplicia, sed multiformia. Et omnia hæc ossa musculus à totâ temporum cavitate exoriens contegit, innixus ossi jugali, quo solo à cerebro ipsiusque membranis dirimitur. Est autem ille valde sensilis, ut qui oblæsus convulsiones & stuporem inducat. Motus autem duos habet: homini namque firmanti dentes & os claudenti atque contrahenti tenditur, hianti verò laxatur. A partis nomine cui incumbit, κροταφίτης dicitur, vide *Manducatorii*.

Cruda urina, vide *Aquosa*.

Cruditas, ὠμότης est, cùm Ventriculus, vel proprio morbo vel vitiosis humoribus in ipso accumulatis, vel pravâ, alimentorum qualitate, ut nidorosâ, acidâ, fœtori aut putredini, aut corruptioni obnoxiâ, aut ex præparationis modo, ad hujusmodi aliquam dispositionem deductâ, cibos non amplectitur, sed in ipso corrumpi eosdem sinit. Differt ab *incoctione*, quæ est rerum, quæ non possunt concoqui, ut acinorum, & omnium, quæ omninò integra & immutata dejiciuntur, 1. de loc. aff. câp. 3. Provenit ob defectum caloris nativi, aut hujus quod in fructu coqui debet immensam copiam. Sed ut Arist. ait, veluti ἡ πέπανσις, matu-

maturatio, ſic etiam ἡ ὠμότης multipliciter dicitur. Nam & alvi excrementa, & urinæ & catharrhi ὠμοὶ dicuntur, quod à proprio calore non vincantur, neque conſiſtant. Sed & teſta & fictile etiam dicuntur cruda, quod ab externo calore non ſint evicta.

Crudus humor ὠμὸς χυμὸς eſt, cùm alimentum ſuam naturam, in ventriculo, hepate, & inteſtinis, quàm diutiſſimè ſervat, nullâ alteratione ex particulâ, quæ ad ipſum concoquendum, eſt deſtinata, ſuſceptâ; vel, cùm tranſmutatio fit, ſed in peregrinam qualitatem, 8. de comp. med. loc. cap. 6. *Humor crudus*, pituita craſſior eſt, ac minùs flatulenta, qualis in urinis ſubſidet, iis præſertim, quæ ex edacitate ſedimentum multum fabaceæ pulticulæ ſimile obtinent: quin & corporibus iis, quæ ab exercitatione abſtinuêre, cibis verò quam plurimis, ac balneis poſt ſumptos cibos utebantur; ſæpè ejuſmodi humor confertim per alvum deſcendit, ſed & unà cum hoc humore, perinde ac cum pituitâ, decolor quædam in toto corpore ſubeſt albedo, qui crudus humor inappetentes homines efficit. libr. de mul. cap. 11. ὠμὸν dicitur propriè in fructibus: per metaphoram tamen non modò fructus, ſed cibi, humores & morbi à Medicis ὠμοὶ appellantur. Cibus ὠμὸς, id eſt, Crudus dicitur, qui licet in ſuo genere perfectus ſit, nullam tamen ab externo calore mutationem alterationemve perpeſſus eſt, ut cum carnem vel perdicis, vel galli, vel aliam etiam optimam crudam vocamus, quæ nondum aſſa ſit vel elixa. Aliter verò crudum cibum dicimus, qui quamvis optimè ab externo calore alteratus coctuſque ſit, à noſtro tamen calore difficillimè concoqui poteſt, ſed humores omnino crudos generat. Morbus autem ipſe crudus nominatur, quamdiu videlicet noxius humor reſiſtit naturæ conanti ipſum mitificare, & in meliorem ſtatum reducere.

Crura, à currendo (quod crurum miniſterio curramus)

mus) κνῆμαι καὶ σκέλος, dicuntur *extremæ corporũ partes*, quæ thoracem medium, & imum ventrem prætergrediuntur; ut, quicquid prominet ultrà os ſacrum, & carnoſos muſculos ibi ſubjectos infernè, uſque ad pedes, id crura dicantur. Dividit hæc Galenus in partes tres, εἰς μηρόντε, καὶ κνήμην, καὶ πόδα. Κνῆμαι etiam dicuntur tibiæ in rotâ, à ſimilitudine tibiæ in animantibus, lib. Introd. cap. 10.

Cryſorchis, Κρυσορχὶς, eſt teſticuli, aut teſticulorum occultatio, vel receſſio, lib. finit.

Cryſtallinus humor, κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, & *cryſtalloeides* (qui *glacialis* adhuc dicitur, quòd concretam glaciem ſeu cryſtallum imitetur, 7. de placit. cap. 5.) eſt humor albus, ſplendidus, lucidus, non omninò rotundus, ſed aliquantulum planus, in medio oculorum ſitus, (eſtque ejus veluti centrum, propter dignitatem & præcipuum uſum) in quo fit viſio, primumque videndi inſtrumentum, qui per Diadoſin alimenti, id eſt, tranſumptionem (non per venam quidem, quæ nulla ineſt) vitreo humore nutritur. Cui adhæret vitreus oculi humor, qui & *Hyloeides* dicitur, quique quantò craſſior, & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate, atque albedine ſuperatur; ſubeſt huic *Albugineus*, albo ovi ſimilis, quem *Hydatoeidem*, quòd aquæ ſit ſimilis, vocant, 10. de uſu part. cap. 1. lib. de ocul. cap. 2. & Introd. cap. 11. Cryſtallino humori ejuſmodi eſt durities, ut per ſectionem à cæteris oculi partibus ſolutus non defluat, ſed inſtar molliuſculæ ceræ per ſe conſiſtat, ſuamque aſſervet figuram. Nec verò eò durior humor ullus in oculo continetur. Solus à coloribus alteratur, & in ejuſmodi corpore omnes colores facilè citòque ſuſcipiuntur & relucent, neque propter puritatem & coloris ſynceritatem vitiantur, adulteranturque.

Cteis, κτεὶς, Pecten, Cunnus, muliebris pudendi ſinus, Pilis decoratus, appellatur; quæ ſinum ambiunt,

πτερυγώματα, id est, labra & alæ vocantur, 15. de usu part. cap. 3. Κτένες dicuntur à quibusdam dentes quatuor primores acuti, qui & διχαστῆρες, τομεῖς, & γελασινοὶ dicti. Sunt etiam qui κτένας vocent partem manus externam, τῷ θέναρι oppositam, quam propterea alii ὀπισθέναρ, alii μετακάρπιον, alii δῶρον appellant. Sunt & κτένες θαλάσσιοι, Pectines marini. Plinius Pectunculos vocat.

Cubitus, (πῆχυς, ἀγκὼν, ἀγοστός, ὠλέκρανον, ὠλένη) est os, quod inter Humerum, & Carpum, quod *brachiale* dicitur, situm est; ejusdemque partis os grandius. *Cubitus* item dicitur, qui alteri subest ossi, quod *Radium* nominant, lib. de ossibus, cap. 17. quem cubitum *Pechyn*, id est, ulnam dicunt, 2. de usu part. 2. Clarius: *Cubitus Pechys*, πῆχυς, seu *Ulna*, Arabibus *Focile majus*, est ea pars totius brachii, quæ supernè terminatur, quâ brachio quidem continua est, per articulum, qui in curvaturâ cubiti est, cui innitimur: infernè autem, quâ Carpo manus extrema conjungitur; quo spatio, duo ossa recipiuntur, alterum magnum, & rotundum, nominatum eodem nomine, quo pars, id est, cubitus; alterum, quod *Cercis*, Arabibus *Focile minus*, id est, *Radius*, appellatur, 2. de motu muscul. cap. 2. & 1. de fract. 18. sicut κνήμη, Tibia, & totam partem, & partis totius portionem significat. Est & πῆχυς mensuræ nomen, quâ rerum intervalla dimetimur. Est autem extensio à cubitu usquè ad summum medium digitum pedis unius & dimidii. Est igitur mensura digitorum quatuor & viginti. Latini Cubitum etiam vocant. Ab eo derivantur, πηχυαῖος; ἡμιπηχυαῖος, δίπηχυς, τρίπηχυς, ἑξάπηχυς, quæ sæpè apud Authores occurrunt.

Cubiforme os, quod Κυβοειδὲς ὀστοῦν sive Os cubicum dicitur, est os quod ab externis pedis partibus firmum in terrâ statuitur, externisque Tarsi partibus est locatum, & articulatur cavitati calcanei, ad finem adjacenti,

centi, 3. de usu part. 7. Est enim os unum, ex quatuor Tarsi ossibus, solum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus; est autem os, ut reliqua Tarsi ossa, intùs cavum, foris gibbum, cubo simile, quòd latera sex habeat cubo communia, admodum inæqualia, & ferè aspera.

Cuculus, *Coccyx*, est os in imo sacri ossis positum, tribus propriis partibus constans. Sunt autem partes illæ officula, etiamsi Galenus ita non audeat appellare, propterea quod pueris adhuc sint cartilagines, quæ quamvis annorum spatiis osseæ evadant, in ambitu tamen & commissuris & fine adhuc cartilaginosæ permanent, ut & Epiphyses omnes solent. Uniuntur autem inter se Symphysi, quamquam Coccygis tertium os, (quod proprio nomine & σπονδύλιον & ὄῤῥος & ὀῤῥοπύγιον appellatur) ut ossis sacri primum persæpè Synarthrosi jungatur, & in iis foramina intus ampliora, foris angustiora, ut in osse sacro, nisi quod ad Coccygis ossis secundi cum tertio commissuram, pro foraminibus futura tantum sit. E Coccyge tria nervorum paria prodeunt per ejus foramina, non lateralia, sed antica & postica. Quorum prima conjugatio ex eâ oritur parte, quâ Coccyx sacrum os attingit: secunda, ubi prima hujus ossis pars cum secundâ committitur: tertia, medio inter secundam & tertiam spatio.

Cucurbitulæ leves, quæ citra scarificationem adaptantur, 3. de loc. aff. cap. 4.

Cunei os, quod & ὀστοῦν σφηνοειδὲς, *Os cuneiforme*, *Os basilare*, & *Os palati* appellant, medium inter superiora, & inferiora totius capitis ossa, de ossibus, cap. 1. Galenus scribit fuisse apud Veteres controversum ad quam pertineat partem, quod à nonnullis inter cranii, ab aliis inter genæ superioris ossa numeretur, quia inter utrumque est medium; vicit tamen eorum opinio, qui id cranio tribuunt. Est igitur unum ex ossibus cranii, quod in capitis basi collocatum inter capitis

pitis & genæ superioris ossa, velut σφὴν, id est, Cuneus adigitur, atque immittitur, Sic dicitur à Cunei formâ, vel potiùs usu, quod omnibus suis partibus Cunei modo se insinuet inter ossa capitis omnia, & propè omnia genæ supernæ. Nam os occipitis λαμβδοειδὲς tangit, atque ab eo distinguitur suturâ communi, deinde longo tractu attingit ossa temporalia, & supra hæc angulum bregmatis, &c.

Cunnus, τὸ γυναικεῖον, Pudendum muliebre, inanitas ea est, quæ inter ossa pubis penetrat, extrinsecus pelliculam quandam habens, virorum præputio correspondentem, lib. de vulvæ, diss. cap. 2.

Curatoria, θεραπευτικὴ, medicinæ pars est, quæ tùm factum morbum tollit, tùm fienti occurrit, tùm eum qui imminet, aut futurus timetur, amolitur & præcavet, (quod est proprium προφυλακτικῆς, quæ hâc ratione sub Therapeuticam cadit.) Tres autem sunt partes ad curationem necessariæ, Therapeutices, διαιτητικὴ, φαρμακευτικὴ, χειρουργικὴ, quarum prima victus rationem instituit, altera, medicamenta propinat, postrema, manum adjutricem admovet, de part. art. medic. cap. 1.

Curta, κολοβώματα, id est, Mutila & Curta: id autem dicitur à Græcis *Coloboma*, quod in labiis, aut narium alis, aut aure deficit: hujus generis sunt, & quas in majore angulo Rhœadas vocant, eo utique, vel impensiùs extenuato, minoréve facto, vel prorsus abolito. vide *Colobomata*.

Cuticula, vide *Cutis suprema*.

Cuticularis membrana, vide *Membrana dura*.

Cuticulosus musculus est, qui extrema sedis ora cuti commixtus obtinet, ut vel cuticulosus musculus, vel carnosa cutis dici possit. lib. de musc. diss. cap. 30.

Cutis suprema, Δερμὶς, & δέρμα appellatur Græcis, quasi Corium dixeris, quia excoriari potest. Est autem membrana omnium amplissima, partium subjecto-

rum

rum tegumentum, munimentum, ornamentum. Quia membrana eſt, ex eo intelligitur ſimplicem eſſe, planam, tenuem, albam, nervoſam, atque ob id ſentientem. Siquidem per cutem diſperſi nervi, dant illi ſenſum, verumtamen ſentit tantum, non etiam motum habet voluntarium. Oritur ab extremitatibus vaſorum per ſubjectam carnem diſperſorum: hæ namque dilatatæ conjunctæque in cutem degenerant: quo fit ut à ſubjectâ carne ſine ſummo dolore ſeparari non poſſit. Ac quanquam ex carne, venulis, & alicubi arteriolis compoſita ſit, ex nervis tamen præcipuè conflatur, nec tamen nervi prorſus naturam retinet, ſed inter nervum, carnemque quodammodo media eſt. Nec verò ſolùm omnium corporis partium, ſed etiam univerſæ quæ generationi corruptionique ſubjicitur, ſubſtantiæ media eſt: quod enim in duritiâ & mollitie, & in calore ac frigore ſimiliter medium omnium particularum ſortita ſit, ex ejus quam dixi ſubſtantiâ, maximè intelligitur. Eſt enim veluti ſanguine præditus nervus, qui ſit inter carnem & nervum quiddam planè medium, & iis ambobus ſecum miſtis conflatum. Eſt enim nervus durus, exſanguis & frigidus: caro mollis, multi ſanguinis & calida: media inter utrumque eſt cutis, nec dura & planè exanguis ut nervus, nec mollis & ſanguine abundans, ut caro. Eſt igitur cutis extremorum media calidi, frigidi, humidi & ſicci: præſertim autem manus, in qua tanquam temperatiſſima, perfecta tangendi poteſtas ſita eſt. Cujus exterior pars, ab illius excremento producta, *Epidermis*, ſive *ſumma cutis corporis*, ſive *cuticula* dicitur, & toti ſuperextenſa, ſenſuque deſtituta, aut certè hoc perquàm obtuſo pollens, quippe quæ ſæpè citra dolorem facilè ab ea ſeparatur, 2. de uſu part. cap. 6. & 3. method. 4.

Ciboeides, vide *Cubiforme*.

Cycliſci, ſunt cava exciſoria ſcalpra, 6. meth. 6.

Cyllum, Κυλλὸν dicitur apud Hippocratem Crus varum, id eſt, in exteriorem partem luxatum, vel converſum, adeò ut Suræ proceſſus, qui talum exterius complectitur, ſine ullo ſtabilimento ſuſpenſus relinquatur, quamvis propriè mutilum, & imperfectum ſignificet, ut ſcribit Galen. 3. de diebus criticis; ubi in eâ ſignificatione menſem κυλλὸν appellari inquit, qui diebus viginti novem conſtet; alios autem perfectos, qui triginta. Unde *Cylloſim*, κύλλωσιν diſtortionem cruris in exteriorem partem vocat Galenus, 4. de artic. Idem tamen com. 3. dicit nonnullos de omni longorum membrorum diſtortione κύλλωσιν intelligendam cenſere, generalêque ei tribuere ſignificatum; alios verò eo nomine diſtortionem ſolùm intelligere, in quâ in interiorem partem membrum inclinatur.

Cyema, κύημα, fætus eſt, cùm nondum menſes duos in utero abſolverit, quo tempore Embryon dici nequit, ſed Cyema, id eſt, uteri geſtatio, & conceptus, & genitura, 1. de ſymptom. cauſ. cap. 7. Quanquam autem κύημα animalium propriè ſit, in iis tamen quæ florent, præſertimque in braſſicâ, tum à Græcis, tum à Latinis etiam uſurpatur. Cymata enim in iis, quaſi κυήματα vocarunt ſcaporum delicatiores tenerioreſque coliculos, quos appetente verè in primâ florum germinatione, & in ſummâ ſtirpe hoc olus profert, diſcretis, verùm clauſis adhuc, florum calicibus, quales quotannis videre licet, in quibus floris primum, mox ſeminis fætus clauditur. Theophr. à Græcis κύημα dici ſcribit, in quo flos ad ſemen clauditur. Latini non tantùm Cymata neutro genere dicunt, ſed etiam fœminino Cymas.

Cymbalariꝰ, vide *Cricoeides*.

Cynanche, eſt inflammatio extra guttur exiſtens, quæ & *Paracynanche* dicitur; ſi autem ſit inflammatio adjacentium muſculorum faucibus adveniens, dicitur *Synanche*, vel *Paraſynanche*, 4. aphor. 34. Propriè loquendo

quendo Angina Græcis eſt inflammatio, quæ in gutture, & faucibus advenit; Hippocrates verò & alii Veteres, omnes paſſiones in iis locis advenientes, quas ſpirandi difficultas comitatur, Anginæ nomine vocant, nullo exiſtente in pectore, vel pulmone vitio; quâ in re differt *Angina* à *Peripneumoniâ*, & *laterali morbo*, ex eo, quòd anguſtiæ ſenſus in gutture eſt, cunctis in Anginæ ſpeciebus, ſuntque ejuſdem (exquiſitè loquendo) quatuor differentiæ: una ubi fauces inflammantur; altera, ubi neque reliquæ oris partes, neque etiam externarum partium ulla inflammata videtur, æger tamen ſuffocationis periculum in gutture perſentit; tertia, quando gutturis partes, tum externæ, tum internæ ſimiliter inflammantur; quarta, ubi ad anteriorem regionem, cervicis vertebræ luxantur, & inde cavus apparet locus, doloremque quando tangitur, æger ſentit. Recentiores Græci quidam, ut eſt Paulus, lib. 3. cap. 27. & noſtræ ætatis Medici non pauci, inter *Cynanchen*, & *Synanchen*, inter *Paracynanchen*, & *Paraſynanchen* diſcrimen faciunt, quod tamen Galenus, lib. 4. de loc. aff. cap. 5. & 3. progn. 20. reprehendit. Inflammationem itaque, quæ in interioribus faucium muſculis oritur, Συνάγχην nominant; eam verò, quæ in exterioribus eorundem muſculis fit, Παρασυνάγχην; Inflammationem item, quæ in interioribus muſculis gutturis accidit, vocant κυνάγχην; eam autem, quæ in exterioribus ejuſdem muſculis oritur, Παρακυνάγχην. Eſt autem omnibus Anginæ differentiis communis deglutiendi difficultas, adeò ut potus ſæpè per nares remeet. vide *Angina*.

Cynodontes, vide *Canini dentes*.

Cyphoſis, Κύφωσις, *Gibboſitas*, ſeu *Gibberoſitas*, vitium ſpinæ eſt, quod à caſu, ictu, & tuberculis crudis & duris, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus, aliquando contingit, ut docet Galen. eo aph. quo ſcribit Hipp. gibbos ex aſth-

 mate,

mate, aut tuſſi factos, ante pubertatem mori, vide *Gibberoſitas*: Dicitur eadem, Κύρτωσις, nempe ſpinæ dorſi diſtortio in poſteriorem partem; hæc & ὀπισθοκύφωσις dicitur, ut annotavit Gal. 8. de artic. Oppoſita huic Contorſio, dicitur Lordoſis, λόρδωσις, ſpinæ vertebris in anteriorem partem converſis, vide *Lordoſis*.

Cyrtoſis, vide *Cyphoſis*.

Cyrtoma, Κύρτωμα, Tuberculum in Iliis appellavit Hippocrates, & omnem tumorem præter naturam generali ſignificatione, quod & œdema ab eodem appellari ſolet, 2. prognoſt. 25.

Cyſſaros, Κύσσαρος, eſt ultimum inteſtinum in ordine, quod & rectum dicitur, & podex eſt, libr. quod animal ſit, id, cap. 5. vide *Rectum*.

Cyſtis, κύστις, veſica, eſt pars membranoſa, urinam à renibus excipiens, & foràs excernens, exanguis, nervoſa omnino, latiſſimè diſtendi, & arctiſſimè contrahi idonea, ut reliqua omnia alba, & exanguia, nervis inſignibus inſtructa; partim à ramo ſextæ conjugationis, qui per coſtarum radices ad partes ventris infimi tendit, partim ex infimâ ſpinali medullâ derivati. In quam renes, tanquam in lagenam, urinam deponunt per meatus οὐρητῆρος dictos, qui à renibus prodeuntes, obliquo itinere delati, inter ipſius tunicas, paulò ſupra ipſius os, inſeruntur; Cujus veſicæ cervicem muſculus ambit, tranſverſis conſtans fibris, quibus undequaque conſtrictis, veſicam claudit, ne urina effluat. Duabus conſtat tunicis unâ propriâ & internâ villis valdè intertextâ, intus rectis, foris tranſverſis, mediis inter hos obliquis; alterâ verò exteriore, ex peritonæo pubis os intus veſtiente ortâ. Præter nervos dictos etiam venæ & arteriæ inter veſicæ tunicas à colli lateribus ad uſque fundum ſparſæ ſunt, à ramo per foramen oſſis pubis in crus deſcendente. Illæ ſanguinem & ſpiritum veſicæ ſubminiſtrant, cùm ipſa alioqui exanguis ſit. Urinam autem ubi continuerit, donec vel quan-

titate vel qualitate molesta sit, excernit: in fætu quidem quamdiu utero continetur per οὐραχὸν in cavitatem tunicæ allantoidis, edito autem in lucem foras per οὐρήθραν.

Cystis choledochos, quæ & *vesica fellis*, & *vesica bilis susceptiva*, Græcè autem κύστις χοληδόχος dicitur, vesica est, in cavâ ipsius hepatis parte sita, inter venæ portæ, & cavæ radices, bilem ex jecinore attrahens, quam rectis fibris trahit ex hepate, obliquis retinet, transversis verò expellit, quæ & ob id, *fellis folliculus* appellatur, 4. de usu par. cap. 12. & 2. de natur. fac. cap. 9. & 9. de anatom. adm. cap. 2. A collo enim suo stomachos habet duos, unum in hepar, inter venæ portæ & cavæ radices numerosis surculis distributum, quibus bilem in se allicit: alterum verò rarò geminum, sæpiùs simplicem in Ecphysim delapsum, quo in ipsum & intestina bilem flavam expellit, eversa facilè gemina membrana ejus osculum in Ecphysi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam simæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à quâ venulas duas, quas κυστικὰς quibusdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis simæ arteriâ arteriolas in imum usque fundum admittit. Recipit verò etiam unà portionem quandam nervi, qui à sextâ conjugatione per costarum radices dextrâ parte ad partes ventris infimi pervenit.

D.

DACTYLIOS, ὁ πρωκτὸς καὶ ἡ ἕδρα, id est, Podex, 1. de comp. med. loc. cap. 15. sunt quoque qui *rectum intestinum* eo nomine intelligant. Δακτύλιος etiam ab Hippocr. aliquando dicitur, ὁ κύκλος καὶ τροχίσκος, hoc est, Circulus, Pastillus, sive Orbiculus, quo in medicinâ utimur. δακτύλιον dicitur à quibusdam τὸ σκαμμώνιον.

Darsis, id est, excoriatio, quâ cutis, à subjectis partibus scalpello deciditur, & separatur, 3. de anat. adm. cap. 2.

Dartos, una est è quatuor membranis, quæ testes involvunt; earum prima & intima *Epididymis*; post eam *Erythroeides*, id est, vaginalis; tertia, *Dartos* carnosa, Erythoeide multò valentior & crassior; quarta & extima *Scrotum* est. Introd. cap. 11. Mulierum autem testes, penitius in vulvâ latentes, unicâ tantùm tunicâ contenti sunt, quæ *Darta* appellatur, proportione respondens tertiæ testium virilium tunicæ, cæteris autem recensitis carent. de dissect. vulvæ, cap. 9.

Dasymma, oculi vitium, vide *Trachoma*.

Dearticulatio, ea est ossium naturalis conjunctio, cujus ratione copulata ossa evidentem motum habent, & contrà *synarthrosis*, *coarticulatio* naturalis ossium est commissio, quæ exiguum & obscurum aliquando, aliquando nullum motum præ se ferunt, & edunt, 2. de artic. 8. & 1. de artic. 1.

Declinatio est illa paroxysmi pars, quæ statum ipsum subsequitur, usque ad secundæ accessionis principium. 1. cris. 3. vide *Principium*.

Decrescens febris, vide *Continua*.

Decretorius, sive *Iudicatorius dies* est, in quem ut plurimùm morborum judicii tempus incidit, 1. de diebus decret. cap. 3. Est adhuc alius dies *Iudicatorius incidens*, sive intercalaris, in quo imperfectæ solent fieri judicationes, ut dies *tertia*, *quinta*, *sexta*, *nona*, 3. progn. 1. *Decretoria* autem signa sunt, quæ salutem ægri, per crisim futuram ostendunt, 1. cris. cap. 7. *Incidentes* verò, sive *Intercidentes* dies differunt à *Iudicatoriis*, & *Decretoriis*, cùm eorum naturâ, tùm usu. Naturâ quidem, quòd naturæ suæ ratione *Iudicatorii* perfecti sunt, (omnibus siquidem ritè factis, solâ naturâ sponte agente, in iis crises fiunt,) ac numero quaternario, & septenario dividuntur; *Intercidentes* autem

tem minùs perfecti sunt, & in eos, non nisi aliquo errore interveniente, crises incidunt; unde non vi naturæ, sed morbi malitiâ, aut aliquo extraneo impellente, in iis crisis accidit. Atque hinc est ut à nonnullis *dies provocatorii* nominentur, quòd in his natura ad pugnam irritata, insurgat. *Usu* adhuc differunt *dies judicatorii* & *intercidentes*, quòd ad futuri vigoris & judicii cognitionem, quaternariorum circuitus sufficiunt; ad crisim verò jam factam discernendam, num scilicet fida, aut infida sit, intercidentium cognitio conducit.

Deficiens pulsus est, qui admoventi digitos, videtur exsolutus, & tenenti applicatos paulatim, prorsus desinit, 2. de caus. puls. cap. 3.

Deficiens decurtatus, Μυουρίζων σφυγμὸς pulsus, qui & *mutilus*, & *decrescens pulsus* dicitur, est, qui perpetuò diminuitur, nec minui desistit, ad quietem denique omnimodam venit, prorsusque deficit, qui pulsus si iterum redit, & de integro augetur, *decurtatus reciprocus* dicitur, 1. de differ. puls. cap. 11. quòd si in eo nulla servetur æqualitas, motuque ipso frequenter deficiat, *deficiens inæqualis* appellatur, 2. de caus. puls. cap. 12: nomen autem Græci à figuris, quæ in acutum desinunt, & à Caudâ muris transtulerunt: hujusmodi autem pulsuum inæqualitas, *systematica*, sive *collectiva* dicitur. Pulsus omnis μύουρος provenit ab imbecillitate facultatis pulsificæ. Verùm ea imbecillitas in eo, qui μύουρος ἐκλείπων dicitur, maxima est, neque enim se recipit, & recolligit; postea in eo, qui in quâ desiit parvitate, hanc servat, minor verò, ubi magnitudinem recuperat.

Deglutitio, κατάποσις, est cibi, & potus ab ore in ventriculum per œsophagum descensus. Actio est facultatis attractricis, quam vi fibrarum rectarum agit, quas multas interna ventriculi tunica possidet, ad id munus naturâ comparatas. Id quod liquidò cernitur deglu-

deglutientibus nobis, larynge ſimul ſublatâ, ſurſumque in tantùm currente, quantùm gula deorſum trahitur. Cùm autem completâ jam deglutiendi functione laxaverit ſe gula, tunc luculenter deſcendere cernitur ſumma arteria: ſiquidem interna ventriculi tunica quæ rectas habet fibras, quæque tum gulam intrinſecùs veſtit, tum os ipſum, ea ſuper internis ſummæ arteriæ partibus extenditur, quo fit ut cum ipſa à ventriculo deorſum trahitur, ſimul etiam ſumma arteria neceſſariò attrahatur.

Dejectiones, & *Subductiones* ſolet Hipp. vocare, excrementa per alvum exeuntia, 7. aph. 64. *Syncera* autem dejectio eſt, quæ unum tantum humorem, cæteris impermiſtum habet, 2. prorrhet. 5. ut dejectio bilioſa, ſola bilem flavam egerit.

Deleterium, quod & *Phtharticum*, & *Phthoropæum* dicitur, lethale venenum eſt, quod ubi in animalis corpus ingreſſum fuerit, totum id momento temporis immutat, ſibique ſimili affectione alterat, penituſque enecat, 1. de ſemin. cap. 16. Id genere duplex eſt: unum quod omnino corpori contrarium eſt, & nullâ qualitate à corpore alterari poteſt, ejuſmodi eſt papaveris ſuccus, ſiquidem nullâ ſubſtantiæ ſuæ mutatâ parte, ſed tota ſervata integra corpus noſtrum afficit: neque enim in eum quicquam agere, ne unâ quidem qualitate poteſt, multò minùs totâ ſuâ ſubſtantiâ poſſit. Alterum genus eſt eorum quæ ex noſtro calore momentum aliquod mutationis accipiunt, ac deinde in multifarias alterationes vertuntur, quibus naturam noſtram corrumpi accidit. Sunt autem hæc genere duplicia: alia poteſtate calida, ut quæ corporis naturam rodunt, putrefaciunt & liquant: alia verò frigida ſunt, ut cicuta, hyoſcyamus, mandragora. Hæc enim omnia calido corpori applicata & mutationis momentum aliquod hinc adepta partim eorum ad ſummam caliditatem, partim perveniunt ad putredinem, partim in cor

dela-

delata calorem nativum ſuo frigore extinguunt. Tametſi verò etiam alexipharmacum medicamentum ultra modum exhibitum nos interficiat, moderatâque in doſi aſſumptum ſanet, non ob id deleterium cenſendum eſt; propriiſſimè enim deleterium eſt, quod quocumque tempore, loco, & quantitate quantumvis minimâ, ſumptum aptum eſt interficere: com. 6. in 6. de morb. vulg. 5.

Delirium, *deſipientia*, παραφροσύνη, mentis alienatio, duobus modis dicitur, generaliter & ſpeciatim; generaliter, eſt motus errans, & depravatus facultatis imaginatricis, aut ratiocinatricis; plerumque in utrâque facultate conſiſtit delirium, tum parùm probè imaginando, tum parùm aptè ratiocinando; aliquando verò in alterâ tantùm facultate, ut exemplo illuſtrat Galen. libr. de ſympt. diff. cap. 3. Theophilo nempe medico contigiſſe, ut ſola ei imaginatio depravata fuerit, ſimiliter & phrenetico cuidam, qui omnia vaſa diſcernens, & ſuis nominibus appellans perfregit: huic enim ſola vis ratiocinandi depravata fuit, atque tum maximè ſine febre eſt, 1. prorrhet. 1. & 4. Inſanire omnes dicunt eos, qui citra febrem deſipiunt; & ſubdit, omnes, qui mente læſi, continuè febricitant. *Phrenetici* vocantur, ſolâ febre ab iis, qui *deliri* appellantur, diſcrepantes. Speciatim verò ſignificat mentis alienationem cum febre, à phrenitide differens, quòd hæc fiat, Cerebro primario affectu laborante, cum ſymptomatũ magnitudine & vehementiâ: Delirium autem ejuſdem febris ſymptoma eſt, atque ex ſubjectis cerebro partibus affectis, inprimis verò ex inflammato diaphragmate, originem ducit, ſublato in caput acri, & ferventi bilioſi ſanguinis vapore; neque impetus tantos habet, quantos Phrenitis, 5. de loc. aff. 4. Accidit autem potiſſimùm in febrium ardentiſſimarum vigore: quanquam & aliquando in principiis, pro qualitate ſcilicet humoris moti, & cere-

& cerebri robore aut imbecillitate. Eâ autem qui detinentur, nemo φρενιτικοὺς appellaverit, ut ait Galen. libr. 3. de libr. aff. Sed vel παραφρονοῦντας vel παραπαίοντας, vide *Phrenitis*, & *Paraphrosyne*.

Deltoeides, quasi deltæ literæ figuram imitans, musculus est multum carnosus, & in longum exporrectus, qui superiorem humeri partem, quâ brachii caput est, tegit, (unde & ἐπωμὶς dicitur, quasi humero instratus & superpositus) qui etiam totius manus initium est, 3. de anat. adm. cap. 3. Græcè Δελτοειδὴς sic dicitur, quod triangularis videatur, ut ad literæ Δ similitudinem efformatus. Cujus basis intelligi potest à mediâ claviculâ ad extremam usque scapulam secundum humeri longitudinem, à quibus scilicet partibus ducit originem: latera verò hinc quidem internum à claviculâ, inde verò externum ab imâ scapulâ ad medium usque brachium, quo loco hujus musculi veluti vertex est.

Denervationes (ἀπονευρώσεις Græci vocant) sunt nerveæ musculorum tenuitates, in quas musculi desinunt, & *Tendones* dicuntur, 1. de motu musc. cap. 1. & 1. de anat. adm. cap. 3. Nervus quidem non est, sed corpus inter ligamentum atque nervum naturâ medium, latum semper & aliquando tam tenue, ut membrana videri posset, nisi fibris quibusdam intercurrentibus ab eâ distingueretur, vide *Tendones*.

Dentem, sæpè Hipp. secundam colli vertebram vocat; propterea hunc processum à dentis hominis similitudine, odontoeidem, id est, dentiformem appellat, libr. de ossibus, cap. 8. Est autem ea apophysis secundo spondylo propria, perque eam cum primo spondylo, & cum occipitis cavitate inter suas apophyses κορωνοειδεῖς per diarthrosim jungitur, & valido quodam rotundoque ligamento occipiti alligatur, ejque locum cui aptè & tutò affirmetur, & stabiliatur præbet spondylus primus, ipse quoque ligamentum quoddam transf-

transversum producens, quod illi apophysi intus injicitur. Subit enim dens in cavitatem primi spondyli. Ab hâc apophysi totam etiam ipsam secundam vertebram Hippocr. ut Galen. ait, ὀδόντα appellavit. Alii Pyrenoeidem productionem, à nuclei similitudine nominant. Alii à nuce pineâ κωνοειδῆ. Ab eo caput inflecti & extendi, quod ἐπινεύειν καὶ ἀνανεύειν Græci dicunt, Galen. existimavit, 12. de usu part. cap. 7.

Dentes in ossium numero reponuntur, mollium Cerebri nervorum participes, ob idque soli sentiendi vim habent evidentem, libr. de ossib. cap. 5. A reliquis ideo ossibus differunt primum, cum reliqua sensu careant: dentium enim radicibus mollis quidam nervus à tertiâ conjugatione utrâque genâ inseritur. Superiore quidem per foramen ejus quod sub oculo est, inferiore verò ad musculum in ore latentem. Hic autem nervus secum venam ad dentium nutritionem, & arteriam ad caloris nativi custodiam, cum meninge tenui in dentes adducit. Inde fit ut dolor in dentibus pulsatorius per inflammationes sentiatur: verumtamen foris & in superficie integros dentes non sentire verum est, quod in eam dentis partem densissimam nervi fibræ non permeant, eamque ob rem cum eâ parte limantur, secantur, uruntur, punguntur, non dolent. Totâ verò parte interiore quam sint dolori obnoxii dentes, apertè docent qui eos cavos asperiùs tractant, aut frigidi calidive contactu irritant. Deinde verò differunt ab aliis ossibus quod toto vitæ tempore dentes augeantur. Id enim nisi fieret, prorsus deficerent, cibis comminuendis attriti. Differunt & ab aliis ossibus, quod nudi sint, sine membranâ, sine carne, quodque sint reliquis ossibus, ut ait Celsus, duriores, videlicet ne occursu mutuo, mandendo frangendoque attenuarentur magis quam reliqua ossa, propterea quod nec cartilagine, nec adipe, ut reliqui articuli, superlinuntur, quibus atteri verentur. Sunt autem dentes in

in perfectis hominibus utraque gena sedecim. In aliis enim plures sunt vel pauciores, & tam multos fieri potiùs, quam unum expediebat, ne uno aut dolente, aut vi vel vitio pereunte, affectio aliis communis existeret. Quatuor autem incisores unam modo radicem habent. Κυνόδοντες singulares sunt radices sortiti. Hi à basi rotundâ in acutissimum mucronem fastigiati desinunt. Post hos sequuntur γόμφιοι sive μύλαι, hoc est, clavales seu molares, quini ab utroque latere ut plurimùm, aliquando autem pauciores aut plures, omnes asperi inæquales, ampli & lati. Hi pluribus radicibus genis infixi sunt, ternis quidem genæ superiori, binis verò inferiori, nonnullis tamen exceptis qui supra sæpè cum quaternis, infra verò cum ternis radicibus deprehenduntur. Sunt enim dentium genæ inferioris, quam superioris radices & pauciores & minores, quoniam genæ inferioris substantia durior densiorque dentes suâ etiam gravitate incumbentes firmiùs continere potest, quam gena superior rara mollisque pendulos, & velut in casum ob suam gravitatem proclives. Habent autem dentes omnes in pueris epiphysim, quæ ipsis sæpè excidit sponte, sed relicta dentis radice, alia promte in ejus locum succrescit. Omnes præterea dentes infiguntur, ut ait Galen. ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοθρίοις. Sunt autem φάτνια, ossa ipsos continentia: βόθρια verò alveoli & cavitates quas subeunt; priores quaterni, quia secant, *Tomi*, τομεῖς vel τομικοὶ, id est, *Incisorii* ad cultri similitudinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in se habent; hisce utrinque Canini adjacent, quod Canum dentibus sint quàm simillimi, ad dura cibaria non secanda, sed admodùm confringenda. Ultra hos, maxillares, & molares ab utroque latere, quòd iis cibi (veluti molis cereales fruges) tenuantur, & atteruntur, ibidem.

Dentes genuini, qui omnium novissimi nascuntur, Σωφρο-

Σωφρονιςῆρες, ut plurimùm ab anno duodevigesimo, usque ad annum vigesimum sextum; visi aliquando sunt etiam anno octogesimo nasci, aliquando indolenter, sæpè cum magno cruciatu, utrobique singulares, in penitissimâ oris parte oriuntur; ideóque ita nominantur, quod nascantur, cùm homo σωφρονίζειν, id est, sapere incipit; sunt autem è genere dentium molarium.

Dentifricium, medicamentum est, quo utimur ad dentes confricandos, à sordibus abluendos, quin & gingivarum circumsitarum, quando humore fuerint prægnantes, ad depuratione͂, & abstersionem, 5. de loc. aff.

Dentitio, ὀδοντίασις, est dentis jam concreti, extra gingivam eruptio, seu dentium ortus, 8. de placit. cap. 6. Dicitur & ὀδοντοφυΐα. Primum quidem dentes intra suos alveolos concipiuntur & concrescunt, deinde erumpunt, quorum utrumque magno cum dolore fit. Illud ὀδαξισμὸν, hoc ὀδοντίασιν Græci vocant. ὀδοντάγρα instrumentum est Chirurgicum seu Volsella ad evellendos dentes, cujus usum simplicem nulliusque negotii esse, dicit Hippocrates.

Depascens ulcus, idem est ac *Phagedæna*. vide *Herpes*, & *Phagedæna*.

Deperditio, vide *Abortus*.

Deprehensiones, vide *Catalepsis*.

Depressum, & *oblongum ossis caput* voco, ad cervicem utrumque, cui adnascitur, referens, lib. de ossibus in procemio.

Derivationem appellare consuevit Hippocrat. quando succus aliquis evacuatione indigens, neque per convenientem regionem ferri incipiens, artis auxilio vacuatur per loca proxima. E. G. si per lotii vias exire cæperit, vitiatâ vesicâ, aut renibus, tunc per alvum derivare satiùs fuerit; veluti, si per ventrem vitiatis intestinis ferri tentaverit, succum evacuandum ad urinarios meatus dirigemus: In mulieribus verò nonnunquam ad uterum, aut è contrario, interdum uteri

profluvium, ad urinæ vias, ac ventrem derivabimus. At, si in aliquâ id genus evacuatione vomitum concitaverimus, *revulsionem* hanc nominant; ut, si vomitus etiam retraxerimus, ad uterum, aut vesicam, aut sedem, com. 2. in 6. de morb. vulg. 7. *Derivatio*, Græcis παροχέτευσις, ejusdem est generis cum evacuatione, factâ per particulam, quæ fluxionem suscipit; fit autem per aliquam vicinarum partium. *Rivare* igitur est per rivos ducere; *Derivare* autem est, à rivis ad latera divertere. Ex Oribas. lib. de Cucurbitulis, vide *Purgatio*.

Derma, vide *Cutis suprema*.

Desipientia est, cùm ægri nihil rationi consentaneum dicunt, aut agunt, 7. aphor. 14.

Desipientia ferina est, in quâ ægri calcitrant, pedibus feriunt, mordicùs impetunt, & excandescunt, eos, qui ingrediuntur, tanquam hostes suos reputantes, com. 1. in 1. prorrhet. 25.

Desiccatio oculi, est idem ac spasmus oculi, libr. de ocul. cap. 13.

Desperata ulcera sunt, quarum curationem plerique aggressi non absolverunt, sed tamquam ab insanabilibus destitêre, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

Destillatio, id est, fluxio quælibet, quæ per venas à capite ad partes inferiores fertur, 3. aphor. 12.

Desudatio, ab Hippocrate sumitur, vel pro sudore circa Thoracem, & Caput apparente, vel pro eo, qui ex toto manat corpore, ubi tùm paucus, tùm nihil conferens, fuerit, com. 3. in 1. prorrhet. 33. quæ & *Sudamina* dicuntur, vide *Sudamen*.

Detritio, vide *Rhacosis*.

Deurens febris, vide *Continua*, & *Synocha*.

Diabetes, est urinæ profluvium, Hydrops ad matulam, Hydrops matellæ, Dipsacos, Hydrops in vas urinale, Diarrhæa in urinâ, Διαβήτης: ὕδερος εἰς ἀμίδα; εἰς οὖρα διάῤῥοια; διψακός; Synonyma sunt, quæ signi-

ficant,

fieant, cùm continuò & exuberanter per urinam redditur id, quod bibitur, nihil planè immutatum, 6. de loc. aff. cap. 3. de ſympt. diff. cap. 6. Paſſio hæc talis eſt, qualis circa alvum lævitas inteſtinorum, & bulimos, extinctio, ut diceret quiſpiam, utriuſque virtutis, & retentricis, & alteratricis, 1. de criſ. 12. Conſentit quidem quodammodo veſica, & copia urinæ premitur, at nec ipſe morbus nec morbi cauſa eſt in veſicâ, ſed in ſolis renibus. Eſt autem attrahendæ urinæ inexplebilis cupiditas, & ejus retinendæ impotentia. Attractionem tantam excitat vel calida & ſicca renum intemperies, vel humor bilioſus, acris, ſalſus, & renes aſſiduè irritans, inque ipſo renum corpore impactus, vel, ut ait Aretæus, morbus aliquis acutus in renes firmatus, & per criſim malignitatem ſuam in eos deponens, vel venenum aliquod deleterium, ex eorum genere quæ veſicam & renes infeſtant, quale id eſt quod à Dipſade funditur. Hæc enim omnia ſitim ingentem movent, ob quam aſſiduè æger bibit. Potum autem hunc avidè renes attrahunt, antequam etiam in ventriculo concoquatur, ſed eum propter imbecillitatem non retinent, ſed talem effundunt, qualis ſumptus eſt. Quâ in re Diabetes appetentiæ caninæ perſimilis eſt, quam ὄρεξιν κυνώδη vocant. Nec verò id ſolùm quod bibitur, protinùs crudum mingitur, ſed humor etiam copioſus à renibus colliquato corpore trahitur, in eoque Diabetem propriè conſiſtere Aretæus arbitratur, definiens eſſe σαρκῶν καὶ μελέων ἐς οὖρον σύντηξιν, hoc eſt, carnium & membrorum in urinam colliquationem, ob quam & ſumma totius corporis macies eſt, & copioſior multò urina redditur, quàm potus eſt. Quòd ſi vel modico tempore à mejendo abſtinuerint, tument lumbi, teſtes, & ilia. Rarùm id prorſus mali genus, & à Galeno bis tantùm viſum. Eo autem nomine appellatur, quod humor corporis nullo in loco conſiſtat, ſed ſubinde de loco in locum διαβαίνει, hoc

hoc eſt, pertranſit, non aliter quam aqua per ſiphonem, quem διαβήτην vocant Mechanici, ut ſcribit Colum. lib. 3. cap. 10. Latini nullum illi peculiare nomen dederunt.

Diabotanum, Emplaſtrum ex herbis factum, 6. de comp. med. per gen. cap. 2.

Diabroſis, ſive *Anabroſis*, Διάβρωσις, καὶ Ανάβρωσις eroſio, eſt oris alicujus vaſis apertio, 5. de loc. aff. 5. à re acri, & mordaci facta, ſive intrinſecus à vitioſo ſucco, ſive extrinſecus à valentioribus medicamentis, aut igne. Hæc ab effectu διαβρωτικὰ appellantur, media quodammodo inter ἐκφρακτικὰ καὶ καυστικὰ, hoc eſt, extergentia & adurentia. Sunt enim extergentibus valentiora, urentibus autem debiliora, & periculoſa minùs, ut ſcribit Galenus. Hujus generis ſunt Auripigmentum, Sandaracha, Aſiæ petræ flos, & Miſii.

Diachylon, Διαχυλῶν, Emplaſtrum, quod ex ſuccis eſt compoſitum, emolliens, concoquens, 7. de comp. med. per gen. cap. 9.

Diacodion, confectio eſt, ex capitibus papaveris, 7. de comp. med. loc. 2.

Diadoſis, Διάδοσις, digeſtio, ſeu diſtributio alimenti eſt, cùm ſanguis alimentarius ex jecore, per venas majores, in minimas, ipſumque in corporis habitum tranſit, vide *Anadoſis*.

Diæta, victus ratio, eſt certa victus inſtitutio, & norma, non in ſolo cibo, & potione conſiſtens, verùm in omnibus aliis ſex rebus externis non naturalibus, ut otio, exercitatione, Venere, ſomno, vigiliis, repletione, inanitione, animi affectibus. ad Thraſib. cap. 35. In diætâ duo hæc potiſſimum ſunt præcepta, in quibus tota ferè vertitur: integram ſanitatem ſimilibus eſſe conſervandam, inclinatam autem & in vitium propè ruentem, modico contrariorum uſu retinendam eſſe. Inde *diſciplina*, quæ hanc inſtituit, *Diætetica*, διαιτητικὴ dicta, eſt pars artis medicæ curativæ, θεραπευ-

πολιτικῆς, tùm quæ ſanis ad imminentes arcendos morbos, tùm quæ ægris ad præſentes profligandos debetur, 11. meth. c. 15. Præter diætam θεραπευτικὴν, alia eſt ἀναληπτικὴ, quæ convaleſcentibus à morbo convenit, in quibus quia nulla præter naturam cauſa ſupereſt, neque affectio morboſa, ſed infirma tantùm ſanitas, aut parva admodum vitia, quæ per imbecillitatem vitari vix poſſunt, eâ diætâ utendum, quæ robur quod deeſt ſuppleat, quodque vacuatum eſt atque diſſipatum reſarciat, ſimulque concoquat, evacuet, purgetque excrementa, & ab his abſtineat, quæ ſanitatem ſæpè labefactant, cujuſmodi ſunt algor, æſtus, laſſitudo, cruditas, ebrietas, vigiliæ, iracundia, & reliqui animi affectus. Hæc enim omnia τῆς διαίτης nomine comprehenduntur.

Diagnoſtica ſigna ſunt præſentium rerum, cauſarum morbidarum, & morborum declarativa, lib. de opt. ſec. emp. cap. 5. vide *Prognoſtica*.

Dialeimma, eſt illud intervallum, quo febris ad infebricitationem venit, antequàm ſequens annotatio adveniat, libr. de morb. temp. cap. 3. Dicitur quidem in febribus ἀπυρεξία, in aliis verò morbis ut Cephalæâ, Epilepſiâ, Podagrâ, ſimpliciter διάλειμμα ἀπὸ τοῦ διαλείπειν, hoc eſt, ab intermittendo; ſignificat autem apud Hippocratem, εἰλικρινῆ ἄνεσιν, hoc eſt, remiſſionem puram & ſynceram, ut aphoriſ. 43. libr. 4. Febres quæcunque non intermittentes, tertiâ die fortiores fiunt, magis periculoſæ: ſi verò quovis modo intermiſerint, periculum abeſſe ſignificatur. Sic enim in Comment. Galenus explicat. Idem verò ſcribit intermiſſionem bifariam dici, primum quidem de iis febribus, quæ acceſſionem perpetuam non habent. Deinde verò de iis, quarum acceſſio non ſolvitur integrè, etſi inſignes ſubeat mutationes, & poſt principium, augmentum atque vigorem manifeſtam habeat remiſſionem.

Diapedesis, Διαπήδησις, est exiguorum vasorum apertio, vel potiùs eorundem tunicæ extenuatio, adeoque excretio seri sanguinis, 3. de caus. sympt. cap. 2. Fit ergò ex tunicâ rarefactâ, sanguine verò tenuato, & ex gracilium vasorum ore adaperto; unde transcolatur sanguis, & sudoris aut roris more transmittitur, 5. method. cap. 2. Eumque in modum ex jecinoris renumque debilitate meiitur, ac sæpè per alvum dejicitur sanguinolentum serum. Itaque τῆς διαπηδήσεως præcipua causa est sanguis serosus, tenuis & calidus effluens per vasorum tunicas rarefactas. Quod si contigerit aliquando διαπήδησις apertis vasorum osculis, vasa quidem omninò exigua sunt, & ex quibus sanguis impetu, & copiosus emanare non potest. Differt ab *Anastomosi*, in quâ tùm majorum venarum, arteriarumque ora aperiuntur, tùm sanguis impetu, & copiâ erumpit, ex iisdem apertis.

Diaphanes, Græcè, Διαφανὴς λίθος, Latinè dicitur, *Lapis specularis*, ex iis est, quæ leniter, ac sine morsu exiccant, qui ustus ulceribus ægrè cicatricem admittentibus, non item malignis, ac rebellibus, conducit, 4. de comp. medic. per gen. cap. 1. Significat etiam Perspicuum; Item Candens apud Hippocratem, ut interpretatur Galenus, comment. 1. εἰς τὸ περὶ ἄρθρων. Quo loco consulit Hippocr. ferramenta quæ ad alam admoventur, candentia esse oportere.

Diaphoresis, Διαφόρησις, Latinè *Digestionem*, seu *Evaporationem* dixeris, est, quæ humorem, qui in phlegmone obsessâ inflammatâve parte continetur, per meatus insensibiles educit, sub specie halitus, 13. method. cap. 16. & medicamenta quæ id præstant, Διαφορητικὰ, hoc est, *Discussoria*, & *per halitum digerentia*, appellantur. Omnia in universum desiccant, idque duplici ratione, aut *humores ebibentia*, velut & *per cutis meatus exugentia*, cum poris quibusdam insunt, aut *totam alterantia partem*, 5. de simplic. med. fac. cap. 5. Ea proxima sunt

ſunt attrahentibus: ſiquidem vicinæ ſibi virtutes ſunt, eorum quæ in alto latent attractrix, & attractorum digeſtrix. Nam quæ trahunt, etiam nonnihil omnino diſcutiunt, & quæ diſcutiunt, pariter trahunt.

Diaphrattontes membranæ, διαφράττοντες ὑμένες dicuntur membranæ illæ, quæ totum thoracis ſpatium, à jugulo ad ſeptum uſque, in duos ſinus, dextrum, ſiniſtrumque dividunt; vulgò *Mediaſtinum* vocatur; vide *Hypezocotes, Cingentes.*

Diaphragma, ſeptum tranſverſum eſt, quod & *Phrenas*, id eſt, *mentem* appellarunt Antiqui; quia (ut aliqui putant,) eo inflammatione affecto mens lædatur: nam multi quidem, varios ob morbos, delirare ſolent, ſed quæ eo affecto incidunt deliria, non multùm diſtant à Phrenitide; nulla enim pars, Cerebro ſubdita, præter ſeptum tranſverſum, perpetuum delirium excitat; itaque maximus illi videtur eſſe cum mente & hujus ſede (cerebro) conſenſus. A Platone *Diaphragma* vocari cœpit, id eſt, ſeptum tranſverſum: eſt enim muſculus rotundus, obliquus, membranoſus, & carnoſus, medius inter partes nutritioni ſervientes, (quas Peritonæum continet,) & inter ſpiritus organa, (quæ tunicâ ſuccingente concluduntur:) eamque ob rem *Diaphragma* nominatur, quòd eas partes διαφράττῃ, id eſt, dividat, quaſi ſeptum quoddam medium: quâ ratione Ariſtot. illud *Succincturam* appellat, 5. de loc. affect. 4. Majores noſtri *Præcordia* nominarunt, quia cordi prætenduntur, com. 1. in 1. progn. 24. Hic muſculus liberæ reſpirationis inſtrumentum, nec ſitu, nec formâ, ulli alteri muſculo reſpondet: ſiquidem in medio caput principiumve habet, ex quo fibræ, inſtar linearum à centro ad circumferentiam excurrentium, in eas partes proficiſcuntur, in quas ipſe inſeritur. Eſt autem ſuo capite membraneus, indeque paulatim carnoſior efficitur. Totus admodum obliquus eſt, ſi quidem antè pectoris oſſi, juxta mucronatæ cartilaginis radi-

radicem adhærens, per ſpuriarum coſtarum extrema in lumbos duabus aponeuroſibus longiùs protenditur, itaque à prioribus partibus deorſum ad poſteriora vergit. Duabus membranis tegitur, unâ inferiore à peritonæo, alterâ ſuperiore à tunicâ coſtas ſuccingente. Dicitur & in naribus διάφραγμα, quod narium meatus dividit: Κίων & ϛυλὶς à quibuſdam dicitur.

Diaphthora eſt corruptio ciborum in ventriculo, 2. de loc. affect. 1.

Diapyemata, vide *Empyemata*.

Diaria febris, ἐφήμερος πυρετὸς, Ephemera febris eſt, quæ unicâ acceſſione, unoque plurimùm die naturali, à ſolâ ferè naturâ curatur, à causâ manifeſtâ (ut ex irâ, inſolatione, luctu, pugnâ) orta, 9. method. 1. In ſpiritibus accenſam, excitant cauſæ, aliis febribus communes (præter ſpirationem, & putredinem) ira, dolor, vigilia, cura, æſtivus Sol, fatigatio, Bubo, pertinax ſtudium, cruditas.

Diarrhœa, διάῤῥοια, id eſt, *Profluvium*, copioſior eſt alvi fluor, ſine phlegmone, & ulceratione inteſtinorum, libr. finit. Per Diarrhœam, vel pituita, vel bilis altera, ſyncera, aut invicem miſta vacuatur, ab humoris copiâ, vel cruditate, quæ aut in toto corpore, aut in certâ quâdam parte ſedem habet, exorta: Ventriculus enim multitudine gravatus, quam vel ipſe colligit, vel ex aliis ſeſe in eum exonerantibus ſuſcipit, aut pravâ aliquâ qualitate irritatus, quam cruditas (quæ propriè ἀπεψία dicitur,) invexit, τῇ διαῤῥοίᾳ infeſtatur, præſertim ſi ejus orificium, ſupernæque partes valentes ſint, infernæ autem & πυλωρός languidæ: nam ſi contrà acciderit, vomitiones pro diarrhœâ ſuccedent, ut docet Galenus, 3. de natural. facultat. Uti autem ex ventriculo in inteſtinâ materiâ diarrhœæ fluit, ſic etiam per venas meſaraicas in eadem portio ipſius defertur. Cæterum humorum cruditatem cum vitioſi cibi potuſque, aëris intemperies, inſue-

insuetum otium, cutis adstrictio, tum etiam febres longæ aut acutæ moliuntur, quæ & humores & ipsum corporis habitum vitiant, ut inde facilè Diarrhœa excitetur. Verùm sicut ea febribus quandoque succedit, sic illas utique non minimè proritat, ex desurgendi frequentiâ. Quod si etiam rosio aut dolor aut calor immodicus (quæ pro qualitate humoris fluentis sentiuntur) in ventre atque intestinis fit, huic certè vel longè magis affectio febrilis increscit: sed nec solæ febres diarrhœam movent, sed etiam venena sumpta, & purgantia medicamenta, quæ intemperiem in jecinore ventriculo, aut intestinis reliquerint. Quæ quamdiu manebit alvus descendet, perque eam corrupti & putres humores, non unius quidem generis, sed varii pro ciborum differentiis, & ægrotantis in temperaturâ vacuabuntur.

Diarrhœa in urinâ, vide *Diabetes*, & *Canina cupiditas*.

Diarthrosis dicitur aliquando generatim omnis ossium compositio ad motum voluntarium comparata, apud Galenum: sed nonnunquam speciatim sumitur, estque altera τῆς ἄρθρου, id est, articulationis differentia, quam definit Galenus esse σύνθεσιν, sive σύνταξιν, hoc est, commissuram naturalem ossium, inter se motum evidentem habentium. Eam alio nomine Hippocrates προσάρθρωσιν appellat. Est autem ea ossium connexio omnino laxior, sic ut evidens, facilis magnusque motus sit, cujusmodi in cruribus, brachiis, manibus & pedibus habetur. Hujus tres differentias Galenus statuit, ἐνάρθρωσιν, ἀρθρωδίαν, γίγγλυμον.

Diaspermaton medicamentum est, quod ex seminibus constat, 7. de comp. med. per gen. 7.

Diaspoleticum medicamentũ est, cujus compositionem, cuminum, piper, ruta ingrediuntur, 2. de san. tuen. c. 5.

Diastole, est motus dilatationis, & elevationis arteriæ, ad substantiam quandam exteriùs attrahendam, quo nativus totius animalis calor, cum primis aëream,

 per

per immiſſum ſpiritum refrigeretur; quemadmodum *Syſtole* eſt arteriæ ſubmiſſio, & contractio, ut id, quod ex humorum deuſtione in toto animali contractum, veluti fumida ſuperfluitas eſt, expellatur, libr. de uſu pulſuum, cap. 3. Ut eundem uſum præſtet Diaſtole, & Syſtole, totius animalis calori, quem inſpiratio, & exſpiratio, particulatim calori Cordis, ibidem.

Diateſſeron, emplaſtrum, quod ex quatuor rebus conſtat, Chalcitide, Miſy, Diphyrge, Chalcanto; 5. de compoſ. med. per gen. c. 14. διατέσσαρον Græcè. Διατεσσάρων nomen quoque eſt potionis, quam antiqui ad coxendicis dolorem inſtituerunt continuandam toto anno. Sic dicta eſt quod quatuor medicamentorum generibus conſtet, hunc in modum: Chamædryos pondo, gentianæ unciæ novem, ariſtolochiæ rotundæ unciæ novem, rutæ ſeminis ſicci ſextarius. Hæc tuſa dantur quotidiè ad annum jejuno ex duobus aquæ frigidæ cyathis. Autor Paul. lib. 3. cap. 77.

Diatriωn piperεωn, id eſt, medicamentum, triplici piperis genere conſtans, 4. de ſanit. tuen. cap. 5.

Diatritos, id eſt, tridui inedia, ut Diatritarii, qui triduanam inediam præcipiunt, 4. meth. cap. 4. cujus primus autor Theſſalus, Διάτριτος Græcis. Inventum eſt Empiricorum, totum autem erat in victus ratione, quam ita inſtituebant in omnibus ægris, ut primum in quarto die ipſos cibarent, poſt in ſexto, mox in octavo, deinde in decimo. Prima quidem cibatio poſt primam diatriton, reliquæ alternis diebus. Sed nugas eas & deliramenta Galenus multis in locis ridet.

Dichophyia, pilorum defectus eſt, quando bifurcantur, lib. finit.

Dichroma, (δίχρωμον Græcè) emplaſtra ſunt, quæ & *Gilva* dicuntur, coloris ambigui, 2. de compoſ. medic. per gen. cap. 1. Neque enim particularis alicujus medicamenti nomen eſt, ſed multorum quæ duplici

plici colore prædita ſunt. Horum autem colorum rationem Galen. explicat libr. 2. ad Glauconem, de ſitu differens. Ex lithargyro, inquit, & ærugine plurimum decoctis emplaſtra fiunt κιῤῥὰ ἢ φαιὰ, id eſt, fulva dicta; quibus, ubi ſtatim reponuntur, quædam extrinſecùs ſupereminentia fuſca concreſcit, ſub quâ pars medicamenti profundior, pluſquam ab initio fulva videtur, propterea *dichroma* vocant, id eſt, bicolora: quidam verò eadem vocant, *Diproſopa*, διπρόσωπα, id eſt, bifacia, 2. ad Glauc. 8.

Dicrotus pulſus, δίκροτος σφυγμὸς, ſeu bis feriens, eſt cum in diaſtole, quæ fit quaſi receſſio arteriæ non perfecta obitur, ſed cunctatur, idque pro ſubductionis, aut inhibiti ſpiritus quantitate, deinde repetitio perfecta, debitæ fit contractionis, lib. finit. Eſtque unus pulſus, non duo (contra Archigenem) qui ſimulatque omnem diſtentionem effecit, ſe pauliſper ſubducit, ac mox pulſat iterum, ut intermittentium quies media, ictus intercipiat, cujus dicroti contractio, congreſſus, vel reditus dicitur, 1. de differ. pulſ. cap. 17. qui poſt abſolutam diaſtolen, antequam perfectè contrahatur, ſecundò tactum ferit, ut ex malleis incudem percutientibus, & poſteà reſilientibus, apparet. Talis fit nonnunquam propter inæqualem cordis intemperiem, propter quam inter ſe contendunt calidæ partes cum frigidis, ut ſubſiſtere interim neceſſe habeant calidæ retentæ à frigidis, interim celeriùs frigidæ moveri à calidis attractæ. Fit etiam & cum collectus eſt in multis ejus partibus ingens fuliginoſorum excrementorum acervus: ſi namque unà contingat, ut cordis partes quædam ſint præcalidæ, aliæ fumoſâ fuligine præfocentur, ad contrarios proſilient motus, ut alteræ diſtentionem moliantur, alteræ verò ad ſuperfluitatum expulſionem confidant, ex quâ luctâ tres numero pulſus hujus differentiæ exiſtunt, ut docet, Galen. lib. 2. de præſag. ex pulſ.

Didy-

Didymi, *δίδυμοι*, 14. de usu part. cap. 14. dicuntur propriè fratres uno partu editi; dicuntur & testes, honestiore vocabulo, ut ait Galenus; dicuntur & *δίδυμοι* in Cerebro, de quibus vide *Glutia*.

Dies apud Medicos non solùm *lucem*, sed etiam *noctem* complectitur; non id tempus tantùm, quo Sol supra terram fertur, appellantes diem; sed etiam illi tempora noctis adjacentia, 2. de crif. cap. 2.

Difficultas intestinorum, quæ & *Δυσεντερία* dicitur, 2. de facult. nat. capit. 9. propriè ulcus intestinorum est, ex mordaci bile flavâ, atrâ & pituitâ salsâ quam sequitur interaneorum abrasio, cùm quibus paulum cruoris secernitur, immitissimis cum torminibus, 6. de loc. affect. cap. 2. In quibus difficultatibus intestinorum, cum adhuc constituuntur, quædam corpora pinguia excernuntur; post hæc autem nisi finiri anticipaverint, quædam ramenta intestinorum, (ablatâ ipsorum superficie interiore, quæ membranosa existit, & densa, illi, quæ cutem exteriùs contegit, Epidermidi, id est, cuticulæ appellatæ, proportionalis) post hæc autem (dysenteriâ videlicet jam completâ) aliquid ex ipsâ abraditur substantiâ intestinorum: excernuntur enim partes magnæ intestinorum, quas & *carnes*, & *carunculas* vocare possumus, 4. aph. 26. Consistit autem illa interdum in crassis, aliquando in tenuibus intestinis, id quod ex cruore, & ex ipsis ramentis dijudicatur. Nam si & cruor & ramenta ita mista sunt reliquis excrementis, ut universa misceantur universis, in superioribus: si verò supernatant, in inferioribus intestinis ulcus esse ostenditur. Talis quippe propriè dicta *Dysenteria* est, nomen habens à læsâ particulâ, quam solam plerique *Dysenteriam* nominandam censent: etsi Hippocrates atque alii, non ipsam modo intestinorum exulcerationem, verùm omnem cruoris per intestina vacuationem, *Dysenteriam cruentam* nominent; nomen morbi, symptomati tribuen-

buentes, 4. de art. 40. Sunt autem excretionis ſanguinis per inteſtina ſine ulcere tres modi : unus propter boni ſanguinis copiam in toto corpore aucti, qui ex venarum orificiis in inteſtina apertis effunditur, eo tantum differens ab hæmorrhoidum profluvio, quod in hoc venæ ani duntaxat, in illo autem ſecundum totam inteſtinorum longitudinem, perque omnes eorum anfractus, longeque ab ano venæ aperiantur. Talis *δυσεντερία αἱματηρὰ* appellatur, acciditque potiſſimùm iis, quibus aliquod membrum exciſum eſt, aut intermiſſa exercitatio. Secundus eſt, cùm propter jecinoris imbecillitatem aquoſus ſanguis dejicitur; loturæ carnium perſimilis: quod enim imbecilla ſit vis ejus retentrix atque alteratrix, ſanguis ejuſmodi excernitur, vocatur autem ea *δυσεντερία ἡπατηρά*. Tertius, eſt cùm ſanguis, propter bilis flavæ vel atræ permiſtionem acrior, venarum orificia aperit, & per inteſtina fertur. Hæc proprio nomine caret, & à Paulo comprehenditur ſub eâ dyſenteriæ ſpecie, quam *αἱματηρὰν* vocant : diſtinguitur verò à Galeno, libro tertio, de cauſis Symptomatum : illam propter ſanguinis copiam, hanc propter acrimoniam effici aſſerenti. Itaque quatuor ſunt in univerſum dyſenteriæ : una verè & propriè dicta, tres verò impropriè à ſymptomate, quod omnium commune ſymptoma ſit ſanguinis per alvum excretio.

Difficultas urinæ, vide *Iſchuria*.

Difflatio, Perflatus, & *Difflatus*. Quicunque in Hippocr. placitis legitimè verſatus fuerit, is demum didicit difflationem eſſe quam medici omnes uſitato vocabulo, ſenſum latentem tranſpirationem appellant, quâ difflantur corpora vaporoſa, aliam quidem talem eſſe, qualis vapor eſt, aliam autem, qualis aër ſiccus, atque aliam, cùm, quæ videri poſſunt, exeunt humiditates. Adverſus Lycum, cap. 2. quæ Græcis, *λόγῳ θεωρητὴ διαπνοὴ*, & *ἄδηλος αἰσθήσει διαπνοή*, hoc eſt, per-

perſpiratio, & difflatus, qui ratione comprehenditur, & tranſpiratio ſenſu imperceptibilis appellatur. Hæc corporibus omnibus toto vitæ curriculo ineſt, ejuſque autor eſt calor nativus, etiamſi varia ſit pro diſcrimine ætatum, anni temporum, ſtudiorum, & totius, ut breviter dicam, diætæ. In quibus tamen differentiis commune hoc ineſt, quod calidioribus temporibus, regionibus, ætatibus, naturis, diætis non parva ſubſtantiæ noſtræ portio per διαπνοὴν exhalet, ut contrà in frigidioribus pauca propter cutis aſtrictionem. Eſt autem neceſſaria difflatio ad corrigendam qualitatem & intemperiem, quæ retentis fuligionoſis & acribus excrementis neceſſariò excitatur; eoque fit ut quibus ſuppreſſa eſt, eos febres facilè corripiant. vide *Inſpiratio.*

Digiti, Δάκτυλοι, quinque ſunt in omni manu. Primus, *Pollex*, quod oppoſitus cæteris quatuor digitis hiſce æquipolleat; ἀντίχειρα, hoc eſt, Promanum, tanquam pro totâ manu eſſet, vocârunt; Hippocr. μέγαν, hoc eſt, *magnum* nominat, quamvis parvus ſit, quia cæteri ſine eo ferè inutiles ſunt, apud Ariſt. 4. de part. animal. capit. 10. *Magnus* Galeno dicitur, non ſolùm *viribus*, ſed & *magnitudine*; nam principium pollicis, ut ait, propè radium eſt; adeò ut eum ferè attingat. Celſo, & Ariſtoteli, *viribus* tantùm *magnus* dicitur. Secundus, λιχανὸς, *Index*. Tertius, μέσος, *medius*. Quartus παράμεσος, *annularis*. *Medicus* à Medicis appellatur. Quintus, μικρὸς, *minimus*, *auricularis*, omnibus aliis corpore, & viribus inferior; Singuli terna oſſa continent (præter pollicem qui duo) mutuò ſibi colligata, & ordine ſibi ſuccedentia, veluti in acie, unde & φάλαγγες à Græcis appellantur, ab aliis autem Σκυτάλιδες, à turmâ equitum, quam Græci Σκυτάλην, vocant; Latini communi vocabulo, *digitorum internodia* dicere ſolent. Græci verò etiam eorum ſingula ſuis nominibus diſtinxerunt, à quibus

quibus primi articuli metacarpio proximi προκόνδυλοι, medii κόνδυλοι, postremi μετακόνδυλοι appellantur, & ab his unguium principia seu radices ῥαξωνυχία, extremi deinde digitorum fines ῥᾶγες καὶ κορυφαὶ, ut scriptum est à Rufo in partium hominis nomenclaturâ. Porro ima digitorum ossa metacarpio per diarthrosim alligantur, excepto pollice, cujus os infimum non metacarpio, sed carpo per diarthrosim copulatur. Ex quo quidam censent os illud non ad pollicem, sed ad metacarpium pertinere, ipsumque pollicem, uti & eos qui sunt in pedibus, duobus tantum ossibus constare. Δάκτυλος, digitus, minima etiam mensura est earum, quibus rerum intervalla dimetimur. Hæc autem non secundum digiti longitudinem, sed secundum ejus latitudinem sive crassitudinem accipi debet. Δάκτυλοι dicuntur quoque palmæ fructus, quos Græci alio nomine φοινικοβαλάνυς, Latini *Palmulas*, Franci *Dattas* vocant.

Dignotio est præsentis morbi, hujus sedis item & causæ effectricis conjunctæ cognitio, Græcis τεκμαρσις dicta. *Præcognitio* verò est futuri morbi cognitio, 3. de cris. cap. 1. Dignotionem autem proprio nomine denotationem appellamus, 1. progn. 5.

Dimotio, vide *Prolapsiones*.

Dionysisci, sunt osseæ eminentiæ, quæ propè tempora nascuntur; dicuntur autem *Cornua*, Κέρατα, detorto à cornigeris animalibus nomine. Sic dicuntur à Baccho, quem Poëtæ cornutum fingunt.

Diplasiasmus, id est, Duplicatio, quæ est duorum musculorum, qui ab ipsâ scapulâ excipiuntur, ad exteriora, posterioraque membrum circumagunt, quatenus ambo simul agentes, brachii circumductionem efficiunt, lib. de muscul. dissect. cap. 18.

Diploë, secunda lamina Calvariæ, 6. method. 6. & Meditullium vocatur recentioribus. Sic autem vocatur ossis calvariæ duplicata lamina, & interior ejus pars

pars rara & laxa, cavernosa, & mollissima, quâ ossa inter se connectuntur.

Dipsacos, vide *Diabetes.*

Diprosopa, vide *Dichroma.*

Discissiones, magna vulnera solet Hippocrates appellare, quæ lethalia sunt; ut vulnus in cerebro, cum ad aliquem ejus ventriculum pervenerit. 6. aph. 18.

Discretiva, Medicinæ pars est ea, quam *Significativam* recentiores vocant, Græci σημειωτικὴν, 1. de his quæ in medic. fiunt. 1.

Dispersus morbus, vide *Communis.*

Dissimilare membrum, *heterogeneum*, seu *compositum* est, cujus quamcumque partem assumpseris animalis, toti communicans non erit nomine, nec definitione, sicut manus, & facies, libr. anatom. viv. vide *Instrumentale.*

Dissidentias vocat Hippocr. cùm ossa, quæ naturâ cohærent, ac sese mutuò contingunt absque articulo, ob aliquam læsionem dissident à se, ac distant; ut Cubitus, & Radius in brachio ad gibbum, & ad manum; In Crure, Tibia, & Sura, quâ & Genu, & Calci committuntur, com. 3. in medic. 31.

Dissolutiones vocant, animi defectus, Græci λειποθυμίας, & λειποψυχίας vocant, 1. ad Glauc. 14.

Distentio, idem est, ac nervorum convulsio; quæ est triplex; *Opisthotonos*, id est, tensio ad posteriora, *Emprosthotonos*, id est, tensio ad anteriora, & *Tetanos*, id est, æqualis tensio; 4. aph. 57. Qui Tetanus est per universum corpus nervorum convulsio. 3. de loc. assert. 10.

Distorsiones sunt, cùm vel à suâ sede dilabitur aliquid in exteriorem corporis partem, vel introrsum in inanitatem aliquam prolabitur, ut in naribus, si in exteriorem partem, aut os, aut pinnula earum abiit: & contrà memoratæ partes si in foramen descendunt, introrsum distrorsio fit, 2. de iis quæ in medic. 33.

Diure-

Diuretica pharmaca, Διουρητικὰ φάρμακα, medicamenta sunt, quæ ad ciendas urinas accommodantur, quæ & *Vretica* dicuntur, 11. meth. 16. & 5. simpl. 20. Quæ duûm sunt generum; aliqua enim mediocriter id præstant, ut *Eccathartica*, id est, poros expurgantia, quia calida & tenuium partium; alia vehementiùs, ut quæ plurimùm movent urinam, quæ acriora sunt, multoque magis, siccant, & excalefaciunt, prioribus. Cujus generis sunt semen apii, petroselini, fæniculi, dauci, smyrnii & quæcumque lac augent, & menses movent, quod ab his sanguis non modò extenuetur, sed fundatur etiam atque secernatur. Siquidem quò facilè ad se attrahant renes quod in sanguine aqueum, tenue & serosum est, hæc duo moliri oportet; primum totius sanguinis fusionem, deinde segregationem, quorum neutrum absque valido calore fieri potest. Calori autem adjunctam esse oportet siccitatem, quod humiditas acrimoniam retundat in ciendis urinis necessariam.

Diuturnus morbus est, quicunque acutorum ex decidentiâ, terminum prætergreditur, quem nunc quadragesimum, nunc sexagesimum diem Hipp. facit. 2. de dieb. dec. cap. 12.

Dodecadactylon, sive *Duodenum intestinum*, δωδεκαδάκτυλον, primum est intestinorum fundo stomachi alligatum, à longitudine duodecim digitorum sic appellatum, 6. de anat. adm. cap. 9. Quod quidam non dignantur vocare intestinum, priusquam in anfractus, orbesque convolvatur, sed ipsum ἔκφυσιν, id est, productionem simpliciter, vel cum appendice productionem duodecim digitorum, ἔκφυσιν δωδεκαδάκτυλον nominant, primumque intestinum in ordine dicunt esse jejunum, ibidem, cap. 12. Hoc idem Duodenum, vocant *Portinarium*, sive *Ianitorem*, lib. de anat. viv. In id meatus inseritur, à vesicâ bilem continente, per quem ea in ipsum expurgatur.

Dolor, ὀδύνη, triſtis ſenſus eſt, ut voluptas blandus, 2. de loc. aff. 2. Propriè dictus dolor non morbus eſt, ſed ſymptoma. In ſenſu omnis conſiſtit: eſt enim ejus fons & radix ſenſus, neque poteſt contingere niſi in partibus ſentientibus. Contingit autem omnibus ſenſibus. Eſt autem doloris, qui per ſenſus omnes fit cauſa duplex, una communis, altera cujuſque propria. Communis eſt violenta & celeriter facta alteratio & corruptio: quod enim ſenſim & paulatim fit, ſenſum latet. Propria verò in unoquoque ſenſu eſt, in tactu quidem magnæ mutationes à frigidi calidique violento contactu: namque humidum & ſiccum, ſi abſint calefactio & refrigeratio, citra violentiam corpus contingunt: præterea ab iis, quæ quaſſandi, ſecandi, diſtendendi vel exedendi vim habent: hęc enim omnia vel ſubſtantiam divellendo, vel diſrumpendi corporis periculum adferendo, dolorum cauſæ ſunt, qui ſi per inflammationes fiat affectus, atque in corporibus ſenſibilibus, vel per ſe, proprio, & primario affectu, in arteriis, vel reliquis partibus ſenſibilibus omnibus per conſenſum, eò quòd à vicinarum contactu premantur, *Pulſatorius*, ſive *Pulſativus*, σφυγμώδης ἢ σφυγματώδης, dicitur, 2. de loc. aff. 3. Si verò in aliquo viſcerum, circumambiens membrana, per quam nervus diſpergitur, à tumore præter naturam extendatur, ita ut gravitas quædam ſentiatur, dicetur *ſenſus*, ſive *dolor gravis*, βαρύς, aut *gravitatis*, ibid. cap. 4. qualis fit calculo majore in parte renum carnosâ impacto, aut eâ phlegmonem patiente: ſimiliter & jecinoris parte carnosâ inflammatâ. Accidit & capiti, humorumque copiam ſimpliciter ſignificat. Ὀξὺς acutus eſt & pungens, finitimus punctorio, cùm ceu acu aut terebro perforante aut palo impacto, pars divelli videtur, ut craſſum inteſtinum in colico dolore Galeni, à pituitâ vitreâ facto, & in quibuſdam cephalæis, & à calculo præcipuè inæquali, acuto. Si autem partes inflammatæ ſunt,

ſunt, unico doloris modo vexantur, tenſivo, τονώδης, ſive extenſionis. Qui verò in membranis fit ipſius affectus veluti radice, eò loco fixa, ubi membrana pungitur, qualis eſt in morbo laterali, *dolor punctorius* νυγματώδης dicitur, ibid. cap. 5. Si nervis ipſis primò accidat, dicitur *dolor* ναρκώδης, *ſtupidus*, 2. de loc. affect. cap. 2. Quod ſi in lateribus ſpiritus quidam flatuoſus procreatur, qui tùm extenuatus, tùm diſcuſſus dolorem ſedat, deinde rurſus procreatus alter, dolorem augeat, *dolor* ἀραιός, *rarus* dicitur, com. 1. in 1. prorrh. 22. *Dolores* autem *ulceroſos*, tum Medici, tum Gymnaſtæ vocant, eos, per quos, inter movendum, vel tangendum, laſſatas partes, ſenſus veluti ulceratarum partium ἑλκώδης, percipi ſolet, 2. de loc. aff. 7.

Dorſum, quod Græci Νῶτον καὶ Ἀντίστερνον, & Μετάφρενον, appellant, eſt omnium vertebrarum, quos *Spondylos* vocant, compactarum baſis velut & fundamentum. Nonnulli tamen ex recentioribus Medicis, non totam vertebrarum ſtructionem, *ſpinam* appellandam cenſent, ſed circa thoracem tantùm, & lumbos, non circa collum, 3. de art. 1. Ariſtoteles verò, 1. de hiſt. animal. *Dorſum* dicit eſſe totam poſteriorem corporis partem, ab occipite uſque ad extremum Coccygem, triginta quatuor vertebris (ſi modò oſſis ſacri partes, vertebris annumerentur) compactam; quod dorſum conficiunt, collum, thorax, lumbi, os ſacrum, & coccyx, in quo coſtæ, velut in carinâ trabes, connectuntur, totumque corpus ſtabiliunt. Sed aliter Galenus, lib. de oſſib. c. 7. his verbis; Spina eſt tota connexio, viginti & quatuor vertebrarum, à Capite uſque ad Os ſacrum, ita ut ſeptem primæ à Capite vertebræ Collum, ſive Cervicem conſtituant; duodecim quæ ſequuntur, Dorſum, cui à parte anteriori reſpondet pectus, quinque reliqui lumbos, *Os* in quod omnes vertebræ finiuntur, *ſacrum*, vel *latum* dicitur, ſive etiam *Os magnum*, 12. de uſu part. cap. 12. vide *Spina*.

Dothien, Δοθιὴν, id est, *Furunculus*, 2. meth. 2. Id nomen, ait Galenus, nec locum affectum repræsentat, nec causam, quæ ipsum efficit. Significat autem tumorem ἀποστηματώδη, ex crassis humoribus in carnosis plerumque partibus consistentem, mitem quidem cum solam cutem occupat; sed pervicacem ac malignum, ubi subter actis radicibus erumpit. vide *Furunculus*.

Dracunculus, Δρακόντιον, est ulcus partis propinquæ, ipsius nervi dilatationis, sic dictum, quod nervus movendo corpori destinatus in id ulcus recedat, in eoque quasi occultetur, lib. finit. Aëtius ex Leonidâ, Dracunculum lumbrico similem esse dicit, interdum magnum, aliàs parvum reperiri, & frequentiùs quidem in cruribus, aliquando verò & in brachiorum musculis oriri & consistere; nasci autem in Æthiopiâ atque Indiâ, maximè pueris, lumbricis latis non absimilem, moverique sub cute sine molestiâ, sed temporis progressu circa Dracunculi extremitatem suppurationem fieri, cuteque apertâ Dracunculum caput exerere. Quem si quis tentet attrahere, dolorem ingentem moveri, præsertim si eum abrumpi contigerit: quod enim intus relinquitur, acerbissimos dolores excitare: proinde ut ne intrò animal recurrat, valido filo brachium constringi oportere, idque quotidiè agendum esse, ut Dracunculus paulatim progrediens integer excludatur. Verùm Soranus, ut refert ex eo Paulus Ægineta, non existimat animal esse, sed nervosam quandam substantiam, quæ opinionem motus solùm præbeat. Sed quid reverà sit, nemo Medicorum explicare potest, qui Europam incolunt: posse tamen animal esse ratio nobis dictat, cùm non modò in ventriculo atque intestinis creari, verùm etiam ex cute erumpere, tum pediculos, tum majora quandoque animalia, compertissimum habeamus ex historiis.

Drimea medicamenta, id est, Acria, quæ cacoëthiam humo-

humorum extinguunt, libr. de dynam. in procemio. Δριμύ acre, id dicitur quod linguam mordet, & cum multâ caliditate erodit: Sunt enim omnia acria valdè calida & tenuium partium: proinde vehementer calfaciunt, incidunt, digerunt, aperiunt, purgant, irritant, atque ad excretionem impellunt. Δριμύτης, acrimonia, qualitas est gustatilis, iisdem facultatibus prædita.

Dropax, Δρῶπαξ, est medicamenti forma quædam, interdum liquidioris, in modum malagmatis, interdum ficcioris, emplastri modo, prout usus exigit; cujus materia eadem est, quæ Acopis, & Emplastris debetur. Est autem Dropax duplex, simplex alius, qui & πίττωσις, hoc est, *Picatio*, appellatur, solâ pice aridâ, oleo liquatâ constans; quæ dum calet cuti illinitur, & prærasis locis agglutinatur, & antequam omnino refrigescat, avellitur. Deinde rursus ad ignem calfacta reponitur, & similiter priusquam frigescat, avellitur, & tertiò quartòque vel sæpiùs etiam id repetitur. Convenit frequentibus vomitionibus, & cruditatibus, & cæliacis affectionibus, & reliquis partibus alimentum non sentientibus. Maximè verò antè synapismum adhibetur ad corporis præparationem, & post synapismum etiam, ut reliquiæ morbi evellantur. Dropax verò compositus est, cui præterea adjiciuntur alia ad diversos usus, ut ad excitandum calorem, piper, pyrethrum, semen rosmarini, bitumen: ad desiccandum verò, sulphur vivum, sal, cinis sarmentorum: ad lancinandum verò Limnestis, quæ & Adarce vocatur, aut Euphorbium. Hæc enim trita liquefactæ pici inspergantur, aut alia etiam ejusdem facultatis. Si vires ægri imbecillæ sint, liquidior fieri debet in formam malagmatis, & præradi pili in loco cui adhibebitur, & paulatim postea avelli. Sin valentes sint, emplastri, modò præparandus est, & non derasis pilis admovendus, confertimque avellendus, nisi fortè

capiti aut mento, aut pubi applicandus eſſet. Sic enim plus habet efficaciæ, ſpiritumque remiſſum magis firmare poteſt, & ad ſuperficiem magis revocare, humoreſque attrahere ac diſcutere. Sed & medicamenta depilatoria ψίλωθρα propriè dicta, Dropaces appellantur, ut conſtat ex verſibus Martialis, lib. 10.

Lævis Dropace, tu quotidiano,
Hirſutis ego cruribus geniſque.

Fortè quod ſolâ pice conſtarent in oleo liquatâ, ut & Dropaces.

Duodenum, vide *Dodecadactylon.*

Dura mater, vide *Membrana dura.*

Dura ulcera, quæ Græci ὀχθώδη, id eſt, *Verrucoſa ulcera*, vocant, ſunt, quæ callum contraxerunt, & prætumidas ac duras oras habent, 4. de comp. med. per gen. cap. 12.

Durum, σκληρὸν, Medicis eſt, quod repletione largo, & ſuperfluo humore, aut vapore in partem aliquam affluente, tactui renititur, nec cedit ſponte (aliter ac Philoſophis) & propterea quòd ita durum eſt, propriè ἀντίτυπον, hoc eſt, *renitens*, appellatur.

Durus pulſus, vide *Mollis.*

Dyſæſtheſia, id eſt, ſenſus difficultas, eſt vitium actionis ſenſitivæ, diminutæ, lib. de ſymptom. diff. cap. 2. δυσκινησία, ſed δυσκινησία, non modò difficultatem motionis, ſed etiam immobilitatem ſignificat, ibid.

Dyſcraſia, Intemperies, eſt miſtio inæqualis quatuor primarum qualitatum; ubi enim illæ ita coierint, ut earum pares ſint vires & portiones, temperamentum emergit exquiſitiſſimum, quod cæterorum omnium norma eſt; ab eo quodcumque deſciſcit, intemperies dicitur; tunc enim aliqua qualitas exſuperet, neceſſe eſt, vel duæ. Itaque cùm quatuor ſint ex quibus temperamentum illud exquiſitiſſimũ, & ut ita dicam temperatiſſimum abſolvitur, ſingulorum exceſſu ſimplices qua-

quatuor intemperaturæ fiunt, calida, frigida, humida, ſicca: & totidem compoſitæ, calida humida, calida ſicca, frigida humida, frigida ſicca. Nec verò ſingularum modus unus eſt, & una ratio, ſed immenſa omnino latitudo, adeò ut intemperaturarum infinitæ propemodum habeantur differentiæ. Nec tamen omnes ejuſmodi intemperies morboſæ ſunt, ſed plurimæ contra ſalubres, quæ videlicet intra limites ſanitatis conſiſtunt. Quum enim omnis actio à partis temperamento proficiſcatur, & varii prorſus generis actiones eſſe oporteat, multiplices quoque temperaturas eſſe oportuit, quæ non ſimpliciter, ſed ad juſtitiam temperamenta appellantur. Non aliud autem ad juſtitiam ſignificat, quàm prout cuique parti expedit. Itaque in ſingulis partibus primarum qualitatum etiam inæqualis miſtio, quoniam ſecundùm naturam eſt, non dicitur intemperies, etiamſi reverà intemperies ſit, ſed temperamentum, quamdiu ſcilicet naturæ modum non excedit: cùm verò exceſſit planè abſolutèque, intemperies eſt, & jam morbus aut morbi cauſa evadit. Eſt & præter iſtas alia intemperiei differentia, per quam æqualis aut inæqualis dicitur. Æqualis quidem eſt, quæ in omnibus intemperanter affecti corporis partibus æqualiter ſolaque ineſt. Ea enim ita inducitur, & occupat corpus, ut depulsâ naturali temperie ſola in corpore dominetur: neque enim ea in fieri eſt, ut ajunt, ſed in facto eſſe. Itaque in habitum tranſit, & evadit, veluti altera natura acquiſititia, & priori contraria, neque ullo dolore moleſta eſt. Ejuſmodi intemperies in febre hecticâ eſſe perhibetur. Sicut autem in toto corpore, ſic & in unâ certâ parte corporis contrahi poteſt. Intemperies verò inæqualis dicitur, cùm idem corpus ſimul & calidius, & frigidius, aut humidius, ſimulque ſiccius quàm pro naturali habitu redditur. Ea in fieri eſt, eamque ob rem dolore non vacat, & aliàs in toto animalis corpore fit, aliàs in unâ

 quâ-

quâlibet parte, idque vel cum fluxione, vel abſque materiæ affluxu. Galen. Dicitur etiam inæqualis intemperies quando ſingulæ corporis partes non ſunt ſimiliter intemperatæ, ſed varias ſortitæ ſunt intemperaturas. Cumque corpus totum interperatum ſit, non tamen unica intemperies dominatur in toto corpore, ſed plures in ſingulis partibus.

Dyſenteria, vide *Difficultas inteſtinorum.*

Dyſepulota, vide *Cacoëthe.*

Dyſpathia, hoc eſt, ad patiendum difficultas, 1. de uſu par. cap. 15.

Dyſpepſia, eſt depravata alimenti concoctio, ſive alimenti corruptela Symptoma eſt actionis naturalis coctricis depravatæ: quam libuit eo nomine appellare, ſicut debilem βραδυπεψίαν, prorſuſque abolitam ἀπεψίαν; depravatur autem cum alimenta in qualitatem à naturâ alienam alterantur. Ea gemina ſtatuitur, κνισσώδης & ὀξώδης, hoc eſt, nidoroſa & acida: hæc frigidis, illa calidis de cauſis provenit, vide *Concoctio.*

Dyſphonia, id eſt, vocis difficultas, ut *Aphonia*, ejuſdem abolitio, de ſympt. differ. cap, 3.

Dyſpnœa, difficultas ſpirandi, vel inordinata ſpiratio, 2. meth. 2. & 1. de differ. reſpir. cap. 1. Δύσπνοια ſymptoma eſt læſæ reſpirationis, commune orthopnoicis, pleuriticis, peripneumonicis, ſynanchicis, & aliis pleriſque malè affectis, à quo ægri δυσπνοικοὶ appellantur.

Dyſtherapeuta ulcera, id eſt, curatu difficilia, 6. de comp. med. per gen. cap. 1.

Dyſtichia, eſt alterius pilorum ordinis in genæ margine exortus, præter naturam, lib. finit.

Dyſthymia, id eſt, mæſtitia melancholica, ſive animi mæror, 6. de loc. aff. cap. 1.

Dyſuria, δυσουρία, eſt urinæ vel difficilis ſaltem & debilis, vel cum dolore ſolo, ſive doloroſa ſimul & languida excretio, 7. aph. 48. Hujus quæ cum dolore fit cauſas,

ſas, recenſet Galen. inflammationem, abſceſſum, exulcerationem, inæqualem intemperiem, & ſpiritum flatulentum. Illius verò quæ cum difficultate, aut facultatis imbecillitatem, aut tumorem præter naturam. Ab his enim cauſis fit, ut cum mejere æger cupiat, non ſtatim urinæ excretio ſequatur, ſed magno cum conatu atque etiam aliquando dolore. Iis autem duobus exceptis ſymptomatis urina naturalem excretionis modum ſervat, neque intercisè fluens, neque guttatim, neque maturiùs, quam naturæ, conveniat, vide *Iſchuria.*

Dytriachiſis oculi morbus eſt, cùm pilis naturalibus alii ſubnaſcentes, ipſum pungunt, fluoremque concitant, lib. Introd. cap. 15.

E.

ECBOLIA, Ἐκϐολικὰ, pharmaca, id eſt, abortiva medicamenta, quæ abortum faciunt, quæ & φθόρια appellantur; eadem & fœtus demortuos extrahunt, vide *Abortus.*

Eccathartica, quæ & *Ecphractica*, vide *Rhyptica.*

Ecchymoma, Græcè Ἐκχύμωμα ἢ Ἐκχύμωσις, id eſt, ſugillatio, eſt affectio circa cutem, cùm, tenuibus in ipsâ venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, nondum in grumos coactus, ſed poſtquam per Perſultationem, 1. Diapedeſin, effuſio ipſa facto eſt, contingit ſanè aliquando, ubi ita coierit temporis progreſſu eundem liveſcere, & denigrari, parvis nimirum grumulis, ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine, coactis, 2. de comp. med. loc. c. 1. & 4. meth. 1. Eandem vocat *Ecchymoſin*, ſolutionem continuitatis cum contuſione, & ruptione conjunctam. Generatim verò Hip. ſolitus eſt vocare Ecchymoſes, ex vaſculis ſanguinis effuſiones, & inanitiones, & alio nomine γαυσίωσιν, com. 2. in 9. de morb. vulg. 9. Quæ effuſio, in phlegmone quoque fit à causâ internâ, ubi ſanguis è vaſis effunditur,

& tumor excitatur, tactu mollis & cedens; distinguit tamen Galen. 6. aph. 20. *Phlegmonen* ab *Ecchymosi*, quod in phlegmone sanguis per musculorum cavitates, solâ ratione contemplabiles secundùm minimas sui partes effunditur; In *Ecchymosi* verò in spatia effluit, quæ venis adjacent. Species Ecchymomatis sunt, *Hypopion*, & *Hyposphagma*, ὑπώπιον καὶ ὑπόσφαγμα, & sanguinis ad ungues concursus ex plagâ. Atque id quidem propriè significat ἐκχύμωσις, vide *Unionis solutio*.

Eccope, ἐκκοπὴ, Excisio, divisio est Calvariæ, quâ os offensum refractum est, libr. finit. Inde Ἐκκοπρωτικά, medicamenta imbecillia sunt, quæ movendi tantùm stercoris, & ea, quæ in spaciis intestinorum primæque regionis viis continentur, dejiciendi vim habent, non etiam ex alto attrahendi, & humores evacuandi. In eo genere Galenus aloën collocavit. Dicuntur ἀπὸ τῆς κόπρου.

Eclegma (Gæcis ἔκλειγμα, ἢ ἐκλεικτὸν φάρμακον) medicamentum est per sputum evacuans, quæ in faucium partibus, phlegmone obsessis, uti etiam in aliis partibus spiritalibus, continentur, 4. de rat. vict. 20. ori enim inditum, sensim liquescit, & deglutitur, ad pectoris, & pulmonis vitia; quod & alio nomine vocatur *Arteriacum*, ἀρτηριακόν, diciturque ἀπὸ τοῦ λείχειν, id est, à lingendo. Arabes vocant *Looch*, Paulus verò, lib. 4. cap. 57. nomen hoc tribuit medicamentis, quæ devorantur ad lumbricos enecandos, vide *Arteriace*.

Ecphraxis, id est, pororum apertio, & reclusio, 11. meth. cap. 13. Inde ἐκφρακτικὰ medicamenta vocantur, quæcunque obturatione & obstructione ægrotantes liberant; facultate nitrosâ, & amarâ; opposita emplasticis medicamentis, quorum est meatus obducere, & obturare, 4. de comp. medic. loc. cap. 1. quæ dicuntur alio nomine *Eccathartica*, ἐκκαθαρτικά.

Ecphysis, id est, exortus, seu processus alicujus ossis, vel

Eclisis virium. i. Syncope

vel inteſtini, vel viſceris, 2. de anat. adm. cap. 5. ſed ſine adjectione prolatâ. Ecphyſis eſt illud ſpacium, quod eſt medium inter inteſtinum jejunum, & fundum ventriculi, carens circumvolutione, lib. 1. de uſu part. cap. 3. Sunt verò & qui non totum eum proceſſum ἔκφυσιν appellandum cenſent, ſed ipſius tantum orificium, quo dependet à ventriculo. Cæterum ad hoc inteſtinum meatus defertur, qui bilem ipſam ex hepate in ipſum dimittit. In oſſe autem dicitur idem quod ἀπόφυσις. Vide *Dodecadactylon*.

Ecphyſeſis, Efflatio, ſive *Exſufflatio*, eſt expiratio copioſiſſimi aëris confertim facta, 2. de motu muſ. Græcis ἐκφύσησις, ἡ ἀθρόα τοῦ πνεύματος ἔξω φορά; Ejus opifices ſunt muſculi omnes intus inter coſtas ſiti, adjuti etiam iis qui ad thoracem perveniunt ex ſcapulis & dorſo, atque aliis etiam magnis, qui in epigaſtrio habentur: efflationis enim gratiâ eos factos eſſe Galenus docuit, lib. 4. de uſu part. Propria eſt vocis materia, neque vox citra eam fieri poteſt; differt à ſimplici exſpiratione, tùm violentiâ, tum muſculis, à quibus efficitur, 4. de uſu part. nam & paulatim exſpiratio fit à ſolo ſepto tranſverſo, 4. de loc. aff.

Ecplexis, eſt ſubitus & vehemens timor, ἔκπληξις, cujus oppoſitum *Pericharia* dicitur, περιχάρειαν Græci vocant, quaſi *exceſſum gaudii* dixeris; Scimus autem amborum occaſione, plures ſubitò periiſſe, 12. method. cap. 5. Multi ſyderationem & tabem interpretantur, Galen. comm. aph. 14. libr. 7. ἔκπληξιν eſſe ſcripſit, cum quis ex morbo nec loquitur, nec quicquam agit, ſed apertis oculis quietus manet, veluti præ timore attonitus, quo loco obſtupeſcentia ab interprete vertitur.

Ecpieſma, ἐκπίεσμα, calvariæ in multas partes diffractio, ſimul ubi intruſæ oſſis partes in imum decubuerint, ac meningem membranam innixu ſuo premant, lib. finit. Eſt, inquit, affectio, in quam profundiùs

dius fracta officula descendunt, & membranam Cerebri comprimunt. Significat & ἐκπίεσμα apud Medicos rei cujusque retrimentum, quod expresso ab eâ succo superest, nec id tantùm, sed etiam sæpenumerò succum ipsum, ut cùm dicitur μυροβαλάνου ἐκπίεσμα, sive quod idem est, μυροβαλάνου πίεσμα, quod & ἀπόθλιμμα & μάγμα appellatur. Sumitur in eâ significatione apud Diosc. lib. 4. de glande unguentariâ. Unde *Ecpiesmus*, ἐκπιεσμὸς, est totius oculi prolapsus extra suam cavitatem, ut prominens appareat. Differt à *Proptosi*, ἀπὸ τῆς προπτώσεως, hoc est, à procidentiâ, quòd in hâc Uvea tantùm tunica, in illâ totus oculus foràs erumpat, præsertim iis, qui strangulantur, Athleticis, & fœminis, quæ præ dolore partûs vehementiùs distenduntur, aut fluxionibus à capite in oculos tentantur. Avicenna oculi exitum & egressionem vocat. Id malum intellexit Celsus, cum ait, nonnunquam ingentem inflammationem tanto impetu erumpere, ut oculos suâ sede propellat.

Ecpyema, ἐκπύημα, dicitur ab Hippocrate, copiosissimi puris collectio, tumore aliquo, p. n. phlegmonoso, pleuræ cumprimis suppurato, & hinc concocto, ἐκπυΐσκειν, ad suppurationem perducere significat.

Ecrhythmus pulsus est pulsus arrhythmus, qui nullius ætatis, naturæ, temporis, aut reliquorum rhythmum retinet, vel, ut ait Paulus, qui omnem prorsus eurhythmiam evertit. Tertia species est pulsus arrhythmi, 1. de diff. pulſ. cap. 9.

Ecstasim melancholicam mentis motionem, aberrationemque intelligimus vehementum, & ferinam, quæ irrigante Cerebrum assatâ flavâ bile oritur, com. 1. in prorrhet. 14. Vigilias habet conjunctas, atque ideo comati contrariam esse, Galenus scribit. Ea non est, quam plerique interpretantur abstractionem mentis à corpore, ad contemplanda cœlestia, quam alio nomine

mine ἀναγωγὴν appellant. hæc enim morbus non eſt. ἐκϛατικὴ δύναμις dicitur facultas quæ vim habet abalienandi animum, qualis eſt in hyoſcyamo, coryandro viridi, & ephemero.

Ecthlimma, eſt exulceratio, quæ in ſummâ cute ex compreſſione violentâ naſcitur, 2. de fract. Græcè item ἔκθλιμμα dicitur.

Ecthymata, ἐκθύματα, cutis velut effloreſcentiæ, papulæ ſunt per ſummam cutem erumpentes, ab humoribus ſuperfluis, ſalſis, & tenuibus, ideo in cute leviter extuberant, quod tenues humores exulcerationem potiùs, quam tumorem inſignem procreent. Dicuntur & alio nomine Græcè ἐξανθήματα, ejus generis ſunt, tùm quæ per febres ardentes exeunt, tùm Variolæ vulgò dictæ, & Morbilli. Sic autem dicuntur ἀπὸ τοῦ ἐκθύειν, quod ſignificat ἐξορμᾷν, hoc eſt, impetu ferri, & erumpere.

Ecptoſis, ἔκπτωσις, luxatio, hoc eſt, oſſium à propriâ ſede amotio, & divulſio, citra fractionem; nec verò id modò ſignificat, ſed etiam, ἐξάρθρωσιν, ſive ἐξάρθρημα, apud Hipp. ut notat Galen. in initio libri de articulis; cujus luxationis cauſa alia eſt externa, id eſt, vis omnis quæ articulum loco dimovere poteſt; alia interna, eſtque humoris defluxio articulum præ copiâ, vel mollitie loco propellentis. Eſt autem duplex omnis luxationis differentia, una ſurſum, cùm à muſculorum contentione articulus ad ſupernum locum trahitur: altera extrorſum, cùm in partem anteriorem aut poſteriorem, dextram aut ſiniſtram emotus tranſit. Omnis autem ejuſmodi luxatio aut ſimplex eſt aut compoſita. Simplex quidem eſt cum luxationi nihil inſuper acceſſit, non ulcus, non oſſis denudatio aut fractio. Compoſita verò eſt, cum præter luxationem aliquid eorum acceſſit.

Ectropion, eſt ſuppullulatio carnis in genâ, quæ genam ipſam ſuâ gravitate foràs convertit. Cauſa eſt genæ

genæ evertendæ, vel caro adnaſcens, vel reſolutio, vel cum cicatrix inducitur, libr. finit. Sed alibi Ectropion, inquit, eſt, inverſio, palpebrarum vitium, cum exulceratis oculis, plùs extrà feruntur, libr. Introd. cap. 15. Eſt autem affectus ſolius inferioris palpebræ oculum contegentis, ita inverſæ, & retractæ deorſum, ut parum ſurſum attollatur, ſed pendeat, & hiet, neque ex toto oculum integat. Quod vitium, ſi palpebræ ſuperiori acciderit, λαγώφθαλμον dicitur, quod vitium naturaliter contingere poteſt; Ectropion verò non niſi à causâ præter naturam, à cicatrice, carnis excreſcentiâ, relaxatione, medicamento, ſuturâ, vel uſtione inartificiosâ, vel à ſenectute ſummâ dependet.

Ectroſmos, apud Ariſt. 7. de hiſt. animal. ſunt abortus, & imperfectorum fœtuum corruptiones infra diem quadrageſimum factæ; quæ vero intrà ſeptimum diem fiunt, non ἐκτρωσμοὺς, ſeu abortiones, ſed ἐκρύσεις, id eſt, effluxiones vocat idem Philoſophus.

Eczemata, ſunt puſtulæ ardentes, & fervidæ, dolorem cientes, citra ſaniem; ingens enim fervor, omnem materiam abſumit, Græcis ἐκζέματα & ἐκζέσματα, Latinis *Carbones*.

Efflationes, ſunt magnæ, & vehementes ſpiritus expulſiones, quæ per eadem inſtrumenta fiunt, per quæ tuſſis, & tuſſiendo efficiuntur, quæ & *efflatus* dicuntur ab exſpiratione, quæ ſine ſtrepitu fit, copiâ & velocitate motûs differentes, 2. de motu muſc. cap. 8. & 2. de ſympt. cauſ. cap. 4. vide *Ecphyſeſis*.

Efflorationes, ſunt ulcerationes factæ in ſuperficie & corporis ambitu, ſubrubræ, & aſperæ, de medic. fac. part. cap. 5. quas, ſi noctu enaſcantur, *Epinyctidas* vocant, libr. de tumor. cap. 15. & 2. meth. 2. quas Celſus vocat puſtulas peſſimas, colore ſublividas, & ſubnigras, albas, ſuo humori ſimiles, magnitudine fabam non ſuperantes, cum vehementi inflammatione, & dolore, ex quibus adapertis ſanies effluit, & exulceratio

mucoſa

mucosa intùs retenta: Paulus, & Aëtius dicunt esse ulcuscula sponte nascentia, phlyctænis similia, subrubra, ex quibus cruenta sanies effluit; utrumque verum est, & pustulas, & ulcuscula esse.

Effulgescentiæ, quas Græci ἐπιλάμψιας vocant, Hipp. præsertim significant morbum puerorum proprium, aut certè perquam familiarissimum, id est, Epilepsiam, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. Nonnulli hoc nomen interpretantur mutationem temperamenti ad calidius & siccius: hoc enim ætatis progressu velut flamma effulget. Alii verò interpretantur corporum perfectionem, quod juvenes per ætatem evadant carnosiores, magis adulti, colore formâque gratiores, & viribus ingenioque præstantiores, ut quodammodo fulgere videantur. Verum lib. 6. τῶν ἐπιδημ., alii non ἐπιλάμψιες, sed ἐπιλήψιες scribunt, aut ἐπιλάμψιας ἀντὶ τῶν ἐπιλήψιων interpretantur, ut annotat Galen. comm. 1. in eum librum.

Effusio, vide *Contusio*.

Effusa & *Nigrores* fiunt, sanguine à venis effuso sub cutem, nunc per tunicas contusas, nunc verò in finibus reseratas, lib. de tumor. cap. 10.

Elcos, Latinè *Vlcus*, solutio continuitatis est in omnibus corporis partibus, (præterquam in solo osse) ab internâ causâ, humore scilicet vitioso, acri, & erodente, particulæ, cui incumbit, continuitatem (sive ea caro sit, sive cutis, sive cartilago, sive membrana) solvens. Id autem vitii, ubi in os incidit, τερηδὼν, sive Caries appellatur. Aliquando verò Hippocr. ulceris nomen ad omnem morbum dolorificum extendit, continui solutionem eo nomine significans. Neque enim ut arbitror, indita adhuc fuerant nomina θραύματος ῥήγματος, θλάσεως, ῥωγμῆς, ῥήξεως, & reliqua quibus recentiores Medici solutæ continuitatis differentias distinxerunt.

Elementa, στοιχεῖα Græcis, apud Medicos sunt calidum,

dum, frigidum, humidum, ſiccum, ex quibus, homo primis velut, & ſimplicibus, minimiſque ex corporibus eſt conſtitutus, & in quæ ultima apparentia, & ſimpliciſſima, ac minima, reſolutionem capit, libr. finit. Adhuc *elementum* appellatur minima pars ejus rei, cujus eſt elementum; omnium autem corporum, quæ gignuntur, & corrumpuntur, quatuor ſunt elementa, Ignis, Aër, Aqua, Terra; ut minimum intelligatur id, quod minimè diviſionem ſuſcipere poteſt, 8. de placit. cap. 2.

Elephas, (qui & *Elephantiaſis* dicitur) morbus eſt, in quo naturalis faciëi figura mutatur, reſimatur naſus, labra craſſa fiunt, extenuantur aures ad Satyrorum effigiem, libr. de cauſ. morb. cap. 7. ex ſanguine melancholico primam generationem habens, quam affectionem cùm incipit, σατυρίασιν nominant, tum à genarum rubore, & facie Satyris perſimili, tum propter inexplebilem & impudentem coëundi libidinem. Aliqui verò oſſeas eminentias, quæ in temporibus fiunt, ſic vocant. In aliis autem partibus quoque fiunt tales oſſium eminentiæ, quas *exoſtoſes* vocant, libr. de tumor. cap. 14. ἐλέφας καὶ ἐλεφαντίασις, univerſi corporis cancer eſt, qui nullam omnino admittat curationem. Id nominis nactum eſt hoc malum, quòd in eo cutis corio Elephanti perſimilis videatur; nam maculis quibuſdam ad atrum colorem vergentibus inficitur, atque inæqualiter aſpera, craſſa, ac veluti ſquamis fœda, livens, ferinaque redditur; Nec Elephas quidquam (apud aliquos) à leprâ Arabum differt. Vocarunt & veteres morbum hunc ἡράκλειον, hoc eſt, Herculeum, quod nullus eo major ſit & violentior. Nam morbo ingraveſcente, primum quidem ſtupet cutis, deinde ſenſum prorſus amittit, ut ne acu quidem compuncti dolorem ſentiant, aut fervente aquâ affusâ urantur.

Elminthes, ἕλμινθες, *lumbrici*, animalia ſunt in humano

mano corpore genita, cumprimis in inteſtinis, ſive in auribus, ſive in veſicâ, ſive in ventriculo, interdum etiam in ſordidis ulceribus, quos Græci σκώληκες vocant; ſunt autem trium generum; primi generis ſunt *teretes*, ſeu *rotundi*, à figurâ, quæ eſt ſecundum craſſitudinem, longitudine aliquando palmares, ſæpè longiores, quos vocant ἕλμινθας στρογγύλους, in gracilibus plerumque inteſtinis conſiſtunt, & ventriculum ſubeunt, ideoque ſæpè per os ejiciuntur, quibuſdam è naribus redduntur, ut plurimum conſiſtunt cum febriculâ, atque hoc genus pueris infantibus, & puberibus peculiare eſt. Alterius generis ſunt qui *lati* vocantur, ἕλμινθα πλατεῖαν, aliquando κειρίας, hoc eſt, *Inſtitas*, à ſimilitudine, quam cum inſtitis obtinent; inſtar enim harum lati ſunt, & longi, aliquando ταινίας, id eſt, faſcias vocant, quod faſciarum effigiem ſuâ latitudine, & longitudine, referant. Plinius lib. 11. cap. 33. tradit tricenûm pedum tænias ventris aliquando viſas, interdum plurium. Tertii generis lumbrici ſunt, qui *Aſcarides* nuncupantur, breves ac tenues, parvis vermibus ſimiles, qui in extremo inteſtino reperiuntur, & muſculi ſpincteris initio, qui glomeratim in multas phalanges compacti, per ſedem dejiciuntur. Omnes lumbrici in inteſtinis naſcuntur ex craſsâ lentâque pituitâ frequentibus cruditatibus collectâ. Animantur autem à plurimo calore nativo. Itaque pueri quam adulti lumbricis ſunt magis obnoxii.

Elythroeides membrana, quæ & *Erythroeides*, ἐρυθροειδής dicitur, teſtium eſt tunica, & vaſorum ſpermaticorum, ubi extra ventrem proceſſere: quamdiu enim intra ventrem ſunt, eorum tunica, quod illic nihil habeat eximium, nullo proprio donatur nomine: poſteaquam verò extra ventrem proceſſit, quia rubet, ἐρυθροειδής incipit appellari. Rubet autem tum à calore rubro muſculi teſtium gracilis, tum à vaſis multis quibus implexa eſt, Vaginalis etiam dicta, 2. de ſemin. cap. 5.

cap, 5. qua tunicâ, (ut & ſcroto) fœminarum teſtes carent, vel tam exigua eſt & obſcura, ut oculis videri non poſſit, lib. de vulvæ, diſſ. cap. 9.

Embroche, Græcis ἐμβροχὴ ἢ ἔμβρεγμα, medicamenti genus eſt, cum locis affectis, liquore aliquo humectatis, perfuſiſque, lanam deinceps aut linteum, eodem liquore imbutum imponimus, imbecilliùs cataplaſmate. Sed tamen ubi commodè aptari id non poteſt, ut in capite, ibi ἡ ἐμβροχὴ aptè adhibetur, & illis ſimiliter qui propter imbecillitatem ferre non poſſunt cataplaſmatum gravitatem: item præcordiis inflammatis, per initia morborum, quo tempore intempeſtivus eſt cataplaſmatum uſus: præterea fracturis & contuſionibus, cum Emplaſticis uti non licet.

Embryon, eſt animal utero geſtatum, 6. de uſu part. cap. 13. licet non antea Embryon dici debeat, quàm duos menſes in utero abſolverit, vide *Cyema*.

Emmota, ἔμμοτα, medicamenta, id eſt, linamenta ſunt humidæ conſiſtentiæ, ſimilia iis, quæ linamentis, vel linteolis excipiuntur, cerati ſpecie, 13. meth. 5. *Emmotos* verò vocat Hippocrates eos, qui ulcus cavum & exeſum contraxerunt ex ſuppuratione, quod curationem per linamenta deſideraret, 3. art. 55. Sic dicuntur quod ἐν τοῖς μοτοῖς adhibeantur. Ipſa enim linamenta μοτοὶ καὶ μοτὰ appellantur.

Emollientia, vide *Chalaſtica*.

Emphraxis, ἔμφραξις, Obſtructio, eſt meatuum, aut cavitatum naturalium ſtipatio, ex copiâ, vel vitiosâ qualitate (ut lentore, & craſſitie) ſuccorum proveniens, cujus ſpecies Galen. 12. method. ponit στέγνωσιν. & πύκνωσιν. Unde medicamentum quod ſuo lentore obſtruit, ἐμπλαστικὸν: huic contrarium eſt medicamentum ἐκφρακτικὸν, quod obſtructione liberat, 5. ſimpl. 12. Eſt autem obſtructio morbus organicus, pertinetque ad formam organicæ partis corruptam, amiſſis videlicet meatibus aut cavitatibus parti alicui debitis, vel

propter

propter ſuccorum abundantiam, vel propter vitioſam qualitatem, quod ii nimium lenti vel craſſi ſint. Hæ enim duæ eſſe poſſunt obſtructionis cauſæ, quæ morbus eſt inſtrumentalis eorum quæ obſtructa ſunt corporum. Hanc ſymptomata multa conſequuntur, & maximè quidem ipſa tranſpirationis retentio, atque rurſus putredo, aliorum morborum antecedens quædam cauſa. vide *Rhyptica*.

Empirici ſunt, (Græcè ἐμπειρικοὶ) qui à ſolâ experimentorum notitiâ procedunt, nomine ab ἐμπειρία, hoc eſt, experientiâ deducto, lib. de ſect. cap. 1. unde *Empirica medicorum ſecta*, accidentium concurſus, qui ægris accidunt, reſpicit, illorumque curationem ab experientiâ ſolâ deducit, idque nec morbo, nec causâ cognitâ, in Introd. capit. 3. Illius ſectæ primus author Heraclion extitit, qui naturæ cognitionem rationalemque diſciplinam nihil ad medicinam pertinere profeſſus, in uſu & experimentis eam poſuit. Quem Apollodorus & Glaucias, & aliquantò pòſt Heraclides Tarentinus, & aliqui non mediocres viri ſecuti, ex ipsâ profeſſione ſe ἐμπειρικοὺς appellarunt. Erant autem τῆς ἐμπειρικῆς genera tria περιπτωτικὸν, αὐτοσχέδιον, & μιμητικόν. Primum quidem dicebatur cùm aliquid experirentur, in quod fortè fortuna nihil tale cogitantes incidiſſent. Secundum, cùm ad alicujus rei experientiam deditâ operâ venirent, ſive per ſomnia, ſive aliter admoniti. Tertium verò, cùm ea quæ proſunt vel nocent, ſive naturâ, ſive fortunâ, ſive aliquo conſilio, in morbis iiſdem experirentur, alios qui eadem priùs experti eſſent, imitantes. Quicquid autem juvat aut nocet, hoc eſt, cauſarum omne genus, dicebant vel naturale vel fortuitum eſſe, vocantes naturale quod caſu fieret, neque haberet manifeſtam cauſam: fortuitum verò quod ſine electione quidem noſtrâ fieret, ſed evidentem cauſam haberet. Tribus autem his theorematis utebantur, τηρήσει, ἱστορίᾳ, τῇ τοῦ ὁμοίου μεταβάσει.

Appellabant τήρησιν, quicquid aliquando obſervaſſent, quorum cùm magnam habebant copiam, eam omnem ἄθροισμα nuncupabant, atque id rurſus αὐτοψίαν, quæ eſt eorum memoria, quæ frequenter & eodem modo viſa ſunt: quæ cùm didiciſſent, ἱστορίαν appellabant. Quâ in re diligenter conſiderabant quæcunque ſimul acciderent ſymptomata, eorumque omnium obſervationem συνδρομὴν appellabant, hoc eſt, concurſum & congeriem ſymptomatum omnium, quæ in affecto eſſent loco. Quod ſi in morbos nondum viſos inciderent aut eò loci eſſent, ubi inventorum remediorum facultas non ſuppeteret, tranſibant ad conſimile, quod μετάβασιν τ͂ ὁμοίȣ vocabant, eamque triplicē faciebant, de affectu in affectum, de loco ad locum, de remedio ad remedium. Eam autem obſervationem quam per illam τ͂ ὁμοίȣ μετάβασιν habebant, πεῖραν τριβικὴν appellabant.

Emphyſema, inflatio, quæ Græcis ἐμφύσημα, ἐμπνευμάτωσις, καὶ πνευμάτωσις, eſt ſpiritus flatuoſi collectio, in inanibus corporis partibus. Ejus principium, inquit Galenus, malè concoctus cibus eſt, à calore videlicet debili, & à quo flatus excitati, reſolvi nequeunt. vide fusè, infrà *Phyſis*.

Emplaſton, ſive *Emplaſticum*, ἐμπλαστικὸν, pharmacum eſt, quod meatus obducit, ut picatio, quæ imponitur pilis in totum abraſis, 1. de comp. med. loc. c. 1. Atque hoc pharmacorum emplaſticorum genus, ſubſtantiâ terreſtre eſt, citra refrigerationem, aut caliditatem manifeſtam, aut in primo ordine refrigerantium, vel calefacientium, 4. de comp. med. loc. c. 1. ſuntque ſine mordicatione ſiccantia, 5. ſimpl. c.5. & lib.5. cap. 11. Duplex eſt Emplaſticorum natura, altera exquiſitè terrea & ſicca, altera tenax omnino: miſta verò ex aquâ & terrâ, & plerumque etiam aëre, ut oleum dulce ſalis expers. Ovi quoque album ex iiſdem quodammodo miſtum eſt, magis tamen terreum eſt quam oleum. Quin etiam caſeoſa lactis pars emplaſtica eſt,

tener-

tenerque ac recens caſeus, & ſuilla pinguedo,& cæteri quoque adipes,qui nondum acrimoniam contraxerunt, eòque magis quo ſicciores magiſque terrei fuerint. Eadem medicamenta etiam ἐμφρακτικὰ appellantur. His contraria ſunt ἐκκαθαρτικὰ, quæ & ἐκφρακτικὰ vocant.

Emplattomena, medicamenta vocant, quæ exiguis totius corporis meatibus hærentia, prohibent, ne quid per urinas, vel univerſam cutim diffletur, & effluat, 8. method. cap. 2.

Emproſthotonos, vide *Diſtentio*.

Empyemata, quæ & *Diapyemata*, ἐμπυήματα, ſuppurantia omnia ſunt; aliqui, cùm in viſcere phlegmone in pus converſa eſt, πάθημα, id ſolum Empyema nominant, & qui ſic affecti, *Empyos*; alii eos ſolos *Empyos* dicunt, quibus inter Thoracem, & Pulmonem pus aggregatum eſt, libr. de tumor. cap. 3. ἐμπύους ἢ ἐμπυικοὺς Græci vocant, ſuppuratos, & purulentos, qui multum puris in capedine inter Thoracem, & Pulmonem collectum habent, 4. de cauſ. pulſ. capit. 9. Tandem omnes quibus inflammatum viſcus aliquod ſuppuratum eſt, Suppuratos vocant, ubi pus univerſum conſtiterit, concocto tumore quopiam præter naturam, com. 1. in 1. progn. 40. & 2. progn. 59. & 69. Symptoma eſt peripneumoniæ vel pleuritidis, ſi digeri vel per ſputa vacuari non potuit. Succedit etiam interdum anginæ, Hippocr. aphor. 10. libr. 5. Rupto namque infernè abſceſſu, pus in vacuum thoracis locum effunditur, ibique fluctuationis cujuſdam ſenſum movet, cùm æger è latere in latus convertitur, inde verò per occultos meatus in alvum, inteſtina veſicamque ſubit, vel aliquando ad cutem erumpit, ſibique foràs viam uno aut pluribus ulceribus aperit. Cæterum non ſemper inflammationi ſuccedit empyema, ſed quandoque nullâ febre præcedente ſeroſus aut pituitoſus humor ex reliquo corpore eò loci delapſus putreſcit, & Empyema movet, ut Aëtius teſtatur.

Empyreuma, reliquiæ ſunt caloris febrilis poſt ſolutam acceſſionem. Diſpoſitio quædam eſt neutra, mediaque inter febrem, & febris intermiſſionem. Intermittentium & putridarum febrium propria, ut ſolutâ acceſſione ſuperſit nonnihil caloris, vel in ipſis humoribus relicti, vel adhuc ſolidis etiam partibus impreſſi, quem aliqui *febris fomitem* appellant; huic contraria eſt ἀπυρεξία, ſive *infebricitatio*.

Emulgentes venæ & *arteriæ*, quæ ſint, hinc patet; vena cava ubi ex hepate primùm emergit, vicinis partibus prætenues impertit ſurculos: Deinde ramum maximum in utrumque renem ſubjectum mittit. Similiter, alia duo vaſa æquè magna à maximâ arteriâ, quæ ſpinæ incumbit profecta, non aliter quàm venæ in renes inſeruntur, quæ *venæ* & *arteriæ* vulgò *emulgentes* appellantur, per quas renes urinam à ſanguine ſecernunt, & trahunt, ſimul etiam multum bilis, ac propemodum omne id, quod ipſæ continuerint, attrahunt, libr. de venar. diſſ. cap. 5.

Enarthroſis, ſpecies eſt Diarthroſeos, cùm cavum excipientis oſſis altum admodùm eſt, caputque quod in id inſeritur, oblongum, lib. de oſſibus in prooemio. Ejus pauca ſunt exempla, ut cruris cum iſchio, & fortè tali cum oſſe navis ſpeciem referente. vide *Arthrodia*.

Enæmon, ἔναιμον, eſt medicamentum quod glutinat, 6. meth. 2. imponiturque maximè cruentis vulneribus ſiſtendo ſanguini, 1. de comp. med. per gen. c. 14. cùm cruor, qui αἷμα dicitur, ex cute ipsâ vulneratâ, vel etiam ex carne in roris ſpeciem diſtillat; atque ideò, & *ſanguinarium*, & *cruentis opitulans*, & *glutinatorium* dicitur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. His emplaſtris, inquit Celſus, nulla majorem uſum præſtant. Nam reprimunt inflammationem, niſi magna vis eam cogat, atque illius impetum minuunt: tum glutinant ulcera, & cicatricem iiſdem inducunt. Conſtant autem, inquit, ex medicamentis non pinguibus,

ideo-

ideoque ἀλίπαινα nominantur. Quæ enim hujus generis sunt, ſiccare debent, & citra abſterſionem leniter adſtringere. Hæc maximè ex bitumine componuntur, cumque varii ſint generis; duo tamen habentur præſtantiſſima, unum βάρβαρον, alterum κυζικηνὸν appellatum. Hoc tamen paulò plus quam cruenta exſiccat, ideoque niſi diluatur, nocet magis quàm proſit, contrahens membra, atque dolorem inducens. vide *Glutinatorium*, & *Sanguinarium*.

Enæorema, ἐναιώρημα, quod & *Appendiculum* quidam vocant, eſt portio urinæ craſſa, candidaque in ejus medio ſublimis. Partem quidem urinæ eſſe patet, ex eo quod omnes vias emenſa ſit, & mutationes ſortita quas & urina, attracta primum per emulgentes venas à renibus, deinde demiſſa in veſicam, & concoctionem iis in locis ſortita, non aliter quam urina. Sed nulla etiam urina eſt, quæ eam non habeat vel ſecretam, vel in ſe confuſam, ut & Hypoſtaſin. Differt autem ab eâ ſolâ craſſitie & gravitate. Unde fit ut Hypoſtaſis matulæ fundum petat, Enæorema autem in mediâ urinâ pendulum ſit, aut ſi fortè exquiſitè medium non eſt, paulò magis deorſum quàm ſurſum vergat. Eſt enim corpus urinâ paulò craſſius & gravius, multò tamen leviùs quàm Hypoſtaſis. Ac quamquam quod optimum eſt, eo loco ſitum eſſe oporteat, & in imum magis inclinare, (quantò enim magis deorſum ſubſidet, tantò meliùs haberi, Galen. author eſt) ſæpè tamen in adversâ valetudine ſupra medium fertur, atque ipſi etiam urinæ ſupernatat, pendetque in eâ, veluti nubes in aëre, propter flatuum copiam, atque ab eâ ſimilitudine ab Hippoc. etiam νεφέλη nominatur. Sic enim putavit Galen. ἐναιώρημα & νεφέλην apud Hipp. idem ſignificare: quanquam ipſe comm. 2. in progn. dubitare videatur, num Hipp. τὸ ἐναιώρημα genus faciat τῆς νεφέλης καὶ τοῦ γονοειδοῦς ἐναιωρήματος. Ita ut duæ Enæorematis ſpecies ſint, una nubeculæ ſimilis, altera geni-

 turæ.

turæ. Cæterum quod pertinet ad colorem quem candidum eſſe decet, ejus ratio poſita eſt in perfectâ concoctione, uti albus color lactis, ſeminis, atque ipſius etiam ſedimenti. vide *Sublimamentum.*

Encanthis, ἐγκανθὶς, id eſt, Inangularis, immoderatum eſt augmentum angulorum oculi, ut Rhoeas, ῥοιὰς, immoderata diminutio, de differ. morb. c. 9. eſt etiam quidam præter naturam tumor, in magnis Hirquis oculorum, quod tuberculum non eſt omninò præter naturam, lib. de tum. c.17. eſtque ut plurimùm in majori angulo: quam carunculam quidam chirurgici reſcindentes, effluxum excrementis eâ parte aperuerunt, quem affectum *Roeada* quidam appellarunt, 10. de uſu part. cap. 11. Aliàs, *Encanthis* propriè angulum oculi ſignificat; *major* autem *angulus* qui naſo eſt proximus, proprio nomine ῥαντὴρ dicitur; *minor*, qui eſt ad tempora, παρωπίας: Inde verò ejus nomen, morbo inditum eſt. Malum hoc in canibus frequens eſt, & homines minùs corripit, ſed eos magis qui in mari verſantur. Cujus duæ differentiæ obſervantur: ſiquidem aliquando hoc carnis incrementum benignum eſt tenerum, laxum, & ſine dolore, quod medicamentis ſiccis conſumendum eſt: aliquando verò malignum durum, inæquale & cum dolore punctorio, quod manu curare & ſcalpro evellere oportet.

Encathiſma, ἐγκάθισμα, eſt ſeſſio in aquâ medicatâ, ab imis pedibus, vel feminibus, uſque ad umbilicum, ita ut ſupernæ partes non madeſcant, 5. de compoſ. medicam. per gener. cap. 13. Quod quidem auxilii genus cum pleriſque morbis conveniat, iis tamen ſolis adhibetur qui partes intra peritonæum concluſas infeſtant. Itaque inflammatis renibus ſedere convenit in decocto fænigræci, malvæ hortenſis ac ſylveſtris, & ſeminis lini. In calculoſis affectibus convenit ἐγκάθισμα in iiſdem propter inflammationem, & præterea artemiſiæ decocto, & roſmarini, & petroſelini, & ſpicæ-

ſpicænardi, quibus etiam in veſicæ morbo utendum eſt adjectâ rutâ. Ad uterum verò artemiſiæ decocto, ſalviæ, lauri, & ſimilium: Ad ſedem meliloti, papaveris & roſarum. Ad hæmorrhoidas & fluxiones uteri, plantaginis, polygoni, malicorii, roſarum, ruborum, & eorum quæ ſimiles vires habent. Ad vulnera verò, ex quibus nervorum diſtentio timeri poteſt, aqua & oleo. Quod ſi ad alios præterea affectus convenire poteſt, id accidit vel ob balnei penuriam, vel ob imbecillitatem ægroti, qui totius balnei uſum non poſſit admittere, vel ob ſupernæ alicujus partis debilitatem, vel affectionem cui aquæ perfuſio inutilis ſit, aut aliquod aliud impedimentum. Cæterum qui in talibus decoctis ſeſſuri ſunt, omnes ſunt illinendi & immergendi in aquam uſque ad infimum umbilicum. Oportet autem partes quæ non madefient priùs inungere, ſed præſertim caput quod tegi debet ne repleatur. Qui Medicinam nunc faciunt, id genus remedii Semicupium appellant.

Encephalos, ἐγκέφαλος, Cerebrum, vide *Cerebrum.*

Encharaxis, ἐγχάραξις, ſcarificatio, eſt cutis & ſubjectæ ejus carnis, per ſcalpellum ſectio, non punctim, ſed cæſim facta, multis foraminibus differt à Phlebotomiâ, quod hæc uno vulnere venam adaperiat, illa multis ſectionibus cutem, carnemque dividat. Diviſio autem ipſa cum multas habere poſſit differentias, in treis tamen referri poteſt ſecundum Galen. libr. 2. ad Glauc. aut enim tenuis & ſuperficiaria eſt, aut è contrario magna & profundior: aut longitudine & profunditate inter eas media. Quibus omnibus Galenus ſe uſum fuiſſe prodidit in abſceſſuum curatione. Quæ in ſuperficie fiunt, non attrahunt è longinquo, non revellunt, non derivant, ſed in ſummâ modo cute hærentem humorem, quâ ulcuſcula facta ſunt, educunt, nec magnis morbis opitulantur. Quæ longæ ſunt & profundæ plurimum ſanguinis exhauriunt (cujus rei Oribaſius

basius testis locuples est, qui scarificato sibi crure, cum pestilentiâ laboraret, duas fermè sanguinis libras inde detraxit) adeo ut animi deliquium aliquando inducant; & è partibus etiam remotissimis, & à capite in crura, à crure in manum revellant: & quia in carnem altiùs adactæ sunt, propriam curationem in modum vulnerum efflagitant. Quæ ambarum mediæ sunt, earum pariter incommoda declinant; ideoque aliis præferri debent, si quando scarificationis usus inciderit. Ea autem tribus de causis suscipitur, ad revulsionem, ad derivationem, ad vacuationem, humoris tum corpore toto redundantis, tum eâ in parte quæ scarificari debet, impacti. Quæ omnia quamvis per phlebotomiam consequamur, quia tamen (ut ex Apollonio refert Oribasius) multum nocere solet corporibus venæ sectio sæpius repetita, ideo eâ omissâ tutiùs est scarificationes moliri, quod eæ citra validam totius molis corporeæ commotionem, eadem quæ & venæ sectio commoda præstare valeat. Itaque si crura fluxione vexentur, si phlegmone laborent, manus scarificare conveniet, ut è contrario crura, si manus malè affectæ fuerint: similiter si dextrum crus doleat, aut dextra manus sinistrum crus aut sinistram manum scarificare poterimus, quod revulsio non tantum à summo deorsum, aut ab imo sursum, sed etiam à dextris ad sinistra, & contra fieri rectè possit, uti & secundum alias situs differentias.

Encheridæ, grumi sunt ceræmodo facti in emplastris, dum liquida illis infunduntur, 4. de com. med. per gen. cap. 5.

Enchymoma, est sanguinis, & humorum in partem aliquam naturalis effusio, per quam, & partis ejus venulæ replentur sanguine, & color vividus rubens ac naturalis parti inditur, ut in irâ, verecundiâ, gaudio, somno fit, diciturque Græcè ἐγχύμωμα ἢ ἐγχύμωσις; quæ effusio si fiat præter naturam, ut in vulnere contingit,

tingit, abſceſſu, aut phlegmone, dicitur *Ecchymoſis*, vel *Ecchymoma*, vide *Ecchymoma*, 2. de morb. vulg.

Enchyta, medicamenta ſunt, quæ oculis inſtillantur, ut fœnugræci decoctum, candidum & tenue ovi, lac muliebre, & quæ in hunc uſum præparantur collyria, de remed. par. fac. cap. 10.

Encope, ἐγκοπὴ & διακοπὴ, inciſio, dicitur propriè in capitis oſſibus, inquit Galen. ſoluta continuitas ab aliquo acuto occurſante & abſcindente, vide *Hedra*.

Encranion, vide *Cerebellum*, & *Parencephalis*.

Enema, id eſt, infuſum, quod per inferna in alvum infunditur, dicitur quoque ἔγκλυσμα, κλυστὴρ, libr. de ren. aff. cogn. cap. 4. ἀπὸ τοῦ ἐνίημι, quod infundere ſignificat, Enema appellatur.

Endemus, & *Endemius morbus*, ἔνδημος, ἢ ἐνδήμιος, appellatur, quaſi patrium dixeris, & Vernaculum, qui morbus communis eſt multis, eandem regionem incolentibus: ut *Epidemus*, & *Epidemius morbus* eſt, qui cum pernicioſus non ſit, tempore tamen ſtato in regione aliquâ ſævit, & inſoleſcit; ſi enim pernicioſus ſit, *peſtis* dicetur, 1. de vict. rat. 9. Morborum itaque alii *ſporades*, hoc eſt, diſperſi, (Σποράδες, qui ſingulos ſeparatim corripiunt, non ab aëre; ſed potiùs à victûs ratione cuique propriâ exorſi.) Alii *communes* ſunt, quos Grçci κοινοὺς, παγκοίνους, ἢ πανδήμους vocant, qui ſunt certi morbi, & ſingulares, qui alicubi vagantur, & multos æquè ſimul corripiunt, cauſamque habent communem, ut aërem, quem omnes inſpiramus, vel depravatæ aquæ potum, aut gravem, & vitioſum cibum, quem omnes pariter abſorbuerint, vel tetram exhalationem, vel quid ſimile, quod vitari nequeat. Qui morbi communes *Pancœni*, & *Pandemi*; ſi patrii ſunt, *Vernaculi*, & alicujus regionis familiares, *Endemi*, & *Endemii* vocantur, cauſamque communem agnoſcunt, & communem inſultum, de quibus Hippoc. lib. de aquâ, aëre, & locis; ſi verò à communi cauſa nati, com-

communes quidem ſunt, non tamen patrii & familiares, ſed potiùs externi, & adventitii; ſin autem pernicioſi, & contagioſi, *peſtilentes* dicuntur, Græcè *Λοιμώδεις*; ſi verò non peſtilentes, ſed peſtilentibus mitiores ſunt, *μὴ Λοιμώδεις*, carent proprio nomine; quanquam Galenus, quaſi oblitus eorum, quæ in proœmio, libr. 1. epid. ſcripſerat, aſſerat, eos, qui peſtilentes non ſunt, vocari *Epidemios*, mutuato ſcilicet generis nomine.

Endeixes, *ἐνδείξεις*, Indicationes ſunt, id eſt, communitates, ſcopi, & auxiliorum fontes, velut & loci. *ἀντενδείξεις* verò his oppoſita ſunt, 9. meth. c. 7. Indicatio eſt ejus, quod fieri in ſingulis rebus debet, ſignificatione ſumptâ à propriâ cujuſque rei naturâ. Cùm enim in ſingulis rerum generibus quæri poſſit quid ſequendum quidve fugiendum ſit, ejus cognitio ab ipsâ rei, de quâ quæritur, naturâ perveſtiganda eſt, quodque illa faciendum inſinuaverit, id ejus indicatio dicitur. Ut ſi quæratur de ſanitate quid ſentiendum ſit, primum perpendere oportet ſanitatis naturam, quæ quia bona omnibus mortalibus videtur, facit ut judicemus eam à nobis ſervandam eſſe. Quamobrem ſui cuſtodia, ſanitatis indicatio eſt. Idem verò in morbo agendum, qui quoniam totus præter naturam eſt, & toto genere malus, indicat & oſtendit ſe tollendum eſſe. Itaque ut duo ſunt ſumma rerum omnium genera, bonum & malum, ita duæ ſunt primæ & generales indicationes Cuſtodia & Ablatio, illa quidem boni, hæc verò mali. Singula enim de ſe ipſis alterum eorum neceſſariò indicant.

Engiſomata, inſtrumenta ſunt, quibus in calvariæ fracturis utimur; vel ut alii, eſt oſſis pertuſio, cum pars affecta in profundum deſcendit, ac ſuper illæſum os corruit, lib. finit. vide *Camaroſis*.

Engonios, id eſt, anguloſa brachii figura, quæ illi membro naturalis eſt; omnis enim cujuſque partis

figura

figura rectissima, maximè est à dolore aliena, 6. method. 5.

Enrhythmus pulsus, commune quoddam genus est, ad Eurhythmum pulsum, & Arythmum, 1. de differ. pulf. cap. 9. qui enim naturalem, & optimum servat rhythmum, εὔρυθμος dicitur, unusque est & indivisus; qui verò non servat, ἄῤῥυθμος in tres divisus differentias; omnis autem pulsus, qualiscunque ille sit, modò servet Rhythmum, ἔνρυθμος appellatur.

Ensiformis cartilago, vide *Cartilago ensiformis*.

Entera, ἔντερα, intestina; sunt corpora cava, rotunda, membranosa, ab imo ventriculo ad anum protensa, distribuendi ad jecur chyli, & continendi, expellendique stercoris instrumenta, in orbem involuta, fibris circularibus, & transversis contorta, ad chyli, & stercoris expulsionem; Quorum tria superiora tenuia sunt, ἔκφυσις, sive δωδεκαδάκτυλον, νῆστις, εἰλεὸν, ἢ λεπτὸν, hoc est, Ecphysis, jejunum, Ileon, sive tenue; tria inferiora crassa, τυφλὸν, κῶλον, ἀπευθυσμένον, cæcum, colon, & rectum; atque inde patet, etsi unum, & continuum numero sit intestinum, loco tamen, magnitudine, numero orbium, & anfractuum evariare, senariumque resultare numerum. & 5. de usu part. & 6. de anat. adm. Ubi verò ἔντερον, in singulari numero, id est, Intestinum ab Hipp. profertur, docente Galen. com. 4. in 6. de morb. vulg. ipsum significatur Colon, per excellentiam, ratione suæ magnitudinis, quod solum ex intestinis in scrotum descendit, & *Enterocelen* efficit, id est, Herniam intestinalem, apud alios verò *Cæcum*, 4. de usu par. cap. 17.

Enterocele, *Epiplocele*, & *Hydrocele*, sunt species, herniarum, in quibus rumpitur is meatus, qui à Peritonæo ad testiculos pertingit, libr. de caus. morb. c. 10. cùm articuli suis sedibus excidunt, aut loco tantùm moventur, aut cùm omentum, vel intestina, ad inferiores testiculorum tunicas devolvuntur, alterum morbum

bum Græci *Epiplocelen*, alterum *Enterocelen* appellant, de differ. morb. capit. 10. Præter hæc ex ambobus etiam morbis compositum affectum, *Enteroëpiplocelen* juniores medici appellant, libr. de tumor. cap. 15, vide *Cele*.

Enthusiasmus, id est, fanatica perculsio, seu numinis afflatio, est, velut cùm quidam in sacris faciendis, mente capiuntur, si quæ viderint, aut si tympana, vel tibias, vel signa audiverint, lib. finit.

Epacmastica, 9. meth. 4. vide *Continua*.

Epaphæresis, ἐπαφαίρεσις, id est, repetita sanguinis missio, de cur. rat. per sang. cap. 1.

Eparmata, præter naturam tumores secundùm aures, in ægrotantibus exortos, vocat Hippocr. com. 4. in 6. de morb. vulg. 1. Ea etiam οἰδήματα communi significatione appellat. Sed Galen. 3. de comp. med. loc. cap. 2. dicit Eparmata (quæ & *Parotides* sunt,) è genere esse inflammationum, quæ fiunt glandulis, circa aures p. n. affectis; Paulus verò ait: tumor omnis, sive œdematosus, sive scirrhosus etiam citra inflammationem, glandulas sub auribus occupans, παρωτὶς dici potest.

Ephebæon, *pubes*, & *pecten*, *aqualiculus* Latinè, Græcè ἐφήβαιον, ἐπίσειον, ἥβη, id totum est, quod est ab Hypogastrio, seu imo ventre (quem & *sumen* vocant) usque ad pudenda, Introd.

Ephelcis, id est, ramentum, seu cruoris exigua guttula, quæ interdùm tussi in hæmoptoicâ passione, rejicitur, 4. de loc. aff. 5. aliquando generaliùs, ἐφελκὶς, crustula est, quæ ulceri obducitur, diciturque de internis; quandoque enim crustulæ & per tusses è pulmonibus, & per dejectiones ex intestinis, dejiciuntur.

Ephelis, ἐφηλὶς, est aspredo, & nigrities, in facie ex ardore Solis progenita, ἀπὸ τοῦ ἡλίου, id est, Sole, nomen inditum, non quod à Sole tantùm vitia illa in cute contrahantur, sed quod à reliquis inducta causis, similem

milem asperitatem & colorem habeant. Quæcunque enim causa ea excitarit, cutis ceu multo Sole exusta, candorem & lævorem amittit, contrahitque nigritiem & aspredinem. Plinius aliquando discolorem à Sole cutem, aliquando à Sole usta, vel à Sole adusta interpretatur, eoque vitio deformes Solatos appellat. Alii, vitia cutis simpliciter Latinè reddunt.

Ephemera febris est, quæ à causâ procathartica, sive præincipiente fit cum urinæ coctione, primâ die apparente, suavi caliditate, pulsu ad magnitudinem, & celeritatem effatu dignam ascendente, systole pulsus paleritatem effatu dignam ascendente, systole pulsus parùm à naturali tenore mutatâ, æquali atque incompresso ascensu in caliditate, etiam consistente febre, sudore adhæc aut rore, aut omninò cum aliquo optimo vapore integrè judicari solita, 1. de diff. febr. cap. 7. Ephemera febris, ait, in spiritibus citra humorum putredinem accensa est, ibid. cap. 5. vide *Diaria.*

Ephialtes, affectus Græcis dictus, est nocturna corporis oppressio, & quædam quasi suffocatio, cùm quis somni ab initio, supinus jacens, grandi se mole opprimi, atque ab alio invadi imaginatur, cum difficili respiratione, immobilitate, ac voce præpeditâ, propè suffocari, æger videatur; Græcis quoque dicitur ἐπιβολὴ & πνιγαλίων, Latinè verò *Incubus*, vel *Incubonus* dicitur; fortè quia ex veteribus quidam *Dæmonem*, alii *cupidinem*, alii *incubantem vetulam*, aut *externam quandam vim, quæ quiescentes invaderet, & pondere oppressos, gravaret*, esse voluerunt; quamvis tota mali causa, intra corpus esset, in libello de utilitate respirationis, Galeno ascripto. Ea autem causa non est humor, sed crassus & frigidus vapor, ut scripsit Posidonius, ventriculos cerebri implens, & prohibens spiritus animales per nervos ferri. Per somnum tantùm fit, eoque laborantes per ipsam accessionem eadem patiuntur, quæ & apoplexia correpti, sed tamen mitiora. Quia enim vapor in causâ est, non in totum opplentur ventri-

ventriculi cerebri, nec tam difficulter excitantur, qui eo laborant. Manent tamen aliquandiu immobiles: deinde verò multo labore & conatu tenuato & discusso spiritu, & meatibus obstructione solutis, derepentè è somno excitantur. Læditur illis potissimum imaginatio: ex quo verisimile est in priori potissimum ventriculo morbum consistere. Ex his intelligi potest incubi differentia ab Apoplexiâ & Epilepsiâ. Præludium tamen proœmiumque eorum morborum est, atque etiam insaniæ. Diuturnior enim & frequenter repetens, crudo humore in ventriculis cerebri paulatim cumulato, in eos facilè degenerat. Præcedunt incubum suffocatio, vocis amissio, gravitas & immobilitas, & hæc rursus crapulæ & cruditates, ex quibus crassus ille frigidusque vapor suscitatur. Proinde quidam morbum hunc rectè quidem, sed imperfectè definierunt, vaporum in caput discursum ex nimio cibo & cruditate.

Ephidrosis, ἐφίδρωσις, duo significat, vel sudoris circa thoracem, & caput exortum, vel in universo corpore sudoris proventum, tùm paucum, tùm inutilem.

Epialus, vide *Febris Hepiala.*

Epicauma, est velut ex igne facta crustulosa ulceratio, quæ oculi nigro advenit, nec permanet, lib. finit. id morbi ἐπίκαυμα, & ἔγκαυμα vocant Græci, Latini *Vstionem*, sive *Inustionem*. Sed advertendum est duo ulcerum genera hoc uno nomine apud Paulum & Aëtium designari. Scribit enim Paulus ἐπίκαυμα ulcus esse oculi sordidum, impurum, crustosum, quod dum repurgatur, sæpè humores oculi effluunt. Id verò ab Aëtio non ἐπίκαυμα, sed ἔγκαυμα appellatur. Vocat enim ἐπίκαυμα ulcus superficiarium, cùm videlicet nigrum oculi in superficie exasperatum inustum fuerit, & coloris cinerei evaserit, cujus ulceris non meminit Paulus.

Epicerastica, ἐπικεραστικὰ, medicamenta sunt, quæ & tem-

temperata dicuntur, quæ si valentiora evaserint, humoribus mordicantibus morsum eorum retundunt, 2. simpl. 12. veluti uva passa mordentes mediocriter stomachum humores obtundit apud Galenum, lib. 2. de aliment. Idem medicamentorum genus etiam καταπεκεραστικὸν appellatur.

Epicrasis, ἐπίκρασις, est vitiosi succi seu cacochymiæ curatio, cùm indicationes sibi adversantur, in quâ paulatim, quod vitiosum est, vacuatur, & paulatim, quod salubre est, pro eo reponitur, 9. meth. 10. Est enim in universum duplex omnis curationis ratio. Aut enim in totum summovetur vitium, si & vires valent, & humor concoctus se facilè educi patitur: aut si vires imbecillæ sunt, ut confertim factam vacuationem admittere nequeant, vel humor propter cruditatem non sit futurus obediens medicamento, tunc ubi eum attemperaveris, tenuaveris, mitificaveris, paulatim educere oportebit, inque locum ejus benigniores sufficere. Quanquam non sit necesse ἐπίκρασιν vacuatione perfici. Nam quæ etiam in corpore manent, alterari, mitigarique possunt, permissâ soli naturæ vacuatione, quæ eorum partem vel convertat in corporis alimentum, vel per alvum, urinas, sudorem, aut aliter expurget.

Epicrisis, id est, Adjudicatio, ad Thrasyb. cap. 6. Quæ mutuò inter se dependentia colligantur, per appellatam Epicrisim à Græcis, à nostris *Adjudicatio* dici potest, judicanda sunt.

Epicrusis, certa quædam est percussio, quâ mangones puerorum, hoc ipso præsidio succurrunt iis, quibus à natali die, gracilia sunt membra, 14. meth. c. 16.

Epicyema, ἐπικύημα, est secundus fætus, conceptus gravidâ jam existente muliere, id quod fit, ut scripsit Hipp. cùm fætu jam concepto non clauditur exactè uterus; sed semen aliud etiam posteà intro admittit; Arabibus *Superimprægnatio* dicitur, & *Superfætatio*.

Epidemus, vide *Endemus*, & *Communis*.

Epidermis, summa cutis corporis, seu Cuticula; 3. method. 4. solâ sensatione à verâ cute differt; hæc enim à nervorum extremitatibus dilatatis fit: Epidermis verò à cutis excremento vaporoso, ambientis aëris à frigiditate, provenit: itaque vel sensu caret, vel exigui sensus est, proinde citra dolorem facilè à subjectâ cute separatur. Sic dicitur quod suprà cutem nascitur, quodque ejus veluti quædam efflorescentia fit: sicut τὸ ἐπίθυμον τοῦ θύμου, καὶ τὸ ἐπιθυμβρον τῆς θύμβρας.

Epidesmus, sive *Hypodesmidas*, id est, Fascias, Subfasciationes, & Subligamina, sine ullâ distinctione, Veteres vocaverunt; Ac Hippocrates Fascias, quæ ipsi corpori circumdantur, Subligamina, seu Subfasciationes appellat, quæ plagulis extrinsecus superligantur, 3. de his, quæ in medic. 6. vide *Plagulæ*.

Epidesis, genus ligationis est, ad sanguinis profluvium fluentibus vasis injecta; quamquam ipsum vas circulo non complectatur, sicut vinculum; verùm cùm ex parte suo complexu committat quodammodo vulnerati membri labra diffidentia, & quæ superimposita sunt contineat, meritò inter claudentia remedia numeratur, 5. method. 3.

Epididymis, ἐπιδιδυμίς, id est, supergeminalis tunica, & parvus quidam quasi testis, testium involucrum simul est, & appendix; est enim pars quædam animalis gemini, hoc est, testis capiti superimposita; id quod nomen ipsum præ se fert, ex quâ multæ fistulæ, seroso quodam humore plenæ, ad testem permeant, 1. de semin. capit. 15. Est autem propria & intima testium tunica, & illis omni ex parte contigua, dura, crassa, & admodum valida. Huic alia tunica superposita est ἐρυθροειδὴς dicta, non eam modò, verùm totum etiam testem comprehendens. Malè quidam eo nomine testiculi quoddam caput, & veluti efflorescentiam significari putant, nominibus manifesto abutentes, (id enim παραστάτης vocatur) & ob id in errorē lapsi, quod existi-

ment

ment τὴν ἐπιδιδυμίδα eâdem ratione dici, quâ τὸ ἐπίθυμον (flos qui ſuprà thymum) & τὸ ἐπίθυμβρον, id quod ſuprà thymbram ſive ſatureiam provenit.

Epigaſtrion, vide *Abdomen*.

Epigennema, ἐπιγέννημα, quaſi ſuperveniens, vel ſupergenitum, idem eſt ac Symptoma, de ſympt. differ. cap. 1. Quanquam aliqui ita diſtinxerint, ut Symptoma eſſet quicquid præter naturam animali accidit: ἐπιγέννημα verò, quod ſolos morbos neceſſariò ſequitur, ἀπὸ τοῦ ἐπιγίγνεσθαι. vide *Symptoma*.

Epiglottis, ἐπιγλωττὶς, id eſt, Superlingula, eſt membrana cartilaginoſa, rotunditatis oblongæ, in interiori gutturis parte collocata, 1. de loc. aff. 1. quæ à radice linguæ exoritur, lib. de vocal. inſtr. diſſ. cap. 4. quæ & *Glottis* dicitur, 7. de uſu part. cap. 13. Dicitur etiam *Lingula*, *Ligula*, id eſt, Laryngis lingua; eſt enim corpus quoddam ſimile linguæ alicujus fiſtulæ, ubi arteria, & larynx inter ſe connectuntur, 7. de uſu part. cap. 13. velut operculum omni tempore, quo animal reſpirat, apertum ſtans, quo tranſglutit, laryngi accumbens, ibid. cap. 17. Cujus ligulæ niſi tanta eſſet magnitudo, figura, ſubſtantia, & ſitus, quem nunc habet, vomentibus nobis non pauca in aſperam arteriam deferrentur, ad laryngis cavitatem acervata, ibid. Eſtque hæc proprium vocis inſtrumentum, 1. de loc. affect. 6. Vergit autem ad ſtomachum, poſitionemque habet tertiæ cartilagini aritænoëidi contrariam, ut quæ ex adverſo etiam loco exoriatur.

Epigonatis, ἐπιγονατὶς, vel ἐπιγονὶς, eſt os cartilaginoſum, latum, rotundum, intus læve & cavum, toti genu ſuprà poſitum. Duabus conſtat ſubſtantiis; unâ oſſea, interiore, altera cartilaginea, quæ exterior ſuperficiariaque eſt, ſic ut cartilagine quodammodo incruſtatum videatur internâ præſertim parte, quâ articulum reſpicit. Verùm à lateribus aſperum eſt, quo commodiùs ei tendines tibiam extendentes, ipſumque

femori atque tibiæ alligantes aptarentur: propter quos etiam iis locis cartilaginosum videri cum Galeno possit, maximè in juvenum corporibus: at grandioribus, abrasis cultello, aut cocturâ abscedentibus tendinibus, manifesto osseum apparet. Contegit femoris tibiæque articulum, alioqui nimis patentem, prohibetque ne antrorsum laxetur. Formam propè orbicularem habet, fastigio ad tibiam acuto. Umbonem imitatur, medio corpore crassiore, orisque tenuibus. vide *Patella.*

Epilampsies, vide *Effulgescentiæ.*

Epilepsia, (quæ & *Epilepsis* dicitur,) id est, Morbus Comitialis, de diff. morb. cap. 5. estque totius corporis convulsio, non perpetua, cum mentis & sensuum oblæsione. Eam molestæ rei sensus invehit; & cerebro noxiæ, tùm quantitate; tùm qualitate. Quantitas quidem cerebro gravis est, ejusque vim expultricem excitat; consistitque in humore vel pituitoso vel melancholico, sed ferè semper frigido, crasso & viscoso. Quem tamen non adeò multum esse oportet, ut penitus obstruat; vimque ipsius cerebri exuperet, alioqui non Epilepsiam, sed Apoplexiam potiùs pareret, sed quantitate mediocrem, ut ad ejus depulsionem, quam natura totius corporis concussu molitur, cerebro adhuc vires suppeditet. Qualitas verò maligna ac venenata, & virtuti animali infesta est, sive à veneno sumpto, sive ab ulcere cacoëthe cerebri vel subjectarum partium, sive ab aliâ affectione, ut ventriculi cruditate, & largo meri potu proficiscatur. Itaque ubi eorum aliquid in cerebro præter naturam fuerit, ipsum movendi sentiendique principium in sese recurrit & contrahitur, atque ita totius corporis convulsionem inducit, quin etiam eam à se amoliri contendit crebrâ & inæquali cerebri totiusque corporis concussione. Apparent enim manifesto in eo morbo hæc duo symptomata, convulsio concussioque tanta, ut spumam etiam eliciat. Valido in motu humor qui in cerebro conti-

continetùr exagitatus, non aliter quàm ovi candidum, ſpumam creat. Sunt autem (quamvis loci affecti nullum ſignum appareat) cerebri ventriculi, anterior maximè & poſterior, hujus mali ſedes, in quibus ſpiritus gignitur atque continetur, primum animæ inſtrumentum, tùm in ſenſilibus actionibus omnibus, tùm in iis quæ à conſilio & voluntate prodeunt. Spiritus igitur cùm laboret, & veluti attonitus in depellendâ morbi causâ verſetur, alias interim functiones deſerat, neceſſe eſt. Quare non imaginari, non ratiocinari, non meminiſſe poteſt. 2. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Comitialis*.

Epilogiſmus, communis eſt quædam ratio, & omnium aſſenſu comprobata, 1. prorrhet. 6. vel eſt ratio apparens, nec recedens ab his quæ manifeſta ſunt, ſed illa ſemper uſurpans, ut idem Galen. ait, lib. de ſectis. Hujuſmodi rationes multæ habentur apud Hippocratem in progn. ut quæ à facie ægri & ſignis aliis evidentibus ſumuntur.

Epinyctides, vide *Efflorationes*.

Epiparoxineſtai, id eſt, ſuperacui, & ſuperexacerbari dicimus, cùm paroxyſmus plures habet inſultus, ac veluti reduplicationes, ut in ſemitertianâ, quæ tertio die duplicatam habet acceſſionem tertianæ intermittentis, cum quotidianâ continuâ, & ἀναδιπλώσεις quaſdam. Eſt & ἐπιπαροξύνεσθαι irritari, & de abſceſſibus ad aures ſubortis dicitur, in prorrhet. ſicut & pulſuum Thlipſis, id eſt, compreſſio; ſic enim nominant, quando incipiente acceſſione ſatis parvi, atque inæquales pulſus ſunt, 1. de diff. febr. cap. 7.

Epiphora, ἐπιφορὰ, tùm inflammationis magnæ, univerſo illatæ corpori, tùm largorum fluorum, & fluxionum commune nomen eſt; propriè verò, de oculis profertur, ubi cum maximâ inflammatione, etiam humoris copia in illos influxerit, lib. Introd. cap. 15.

Epiphyſis, ἐπίφυσις, eſt oſſium quaſi adnata appendix, lib. de oſſib. in proœmio: differt autem ab *Apophyſi*, ut

ut idem Galenus annotat, quod *Apophysis* sit totius ossis extrema pars, *Epiphysis* verò non est ossis pars, sed aliquid ossi adnatum.

Epiphysis vermiformis, ἐπίφυσις σκωληκοειδὴς, idem est ac Conarium, sive Conoëides corpus, & Turbinatum, vide *Conoëides*.

Epiplasma, idem est ac Cataplasma; ut cùm tritici farina, ex hydrelœo decoquitur, ac vulneribus imponitur, 3. de com. med. per gen. cap. 2.

Epiplocele, vide *Celas*.

Epiploocomistæ, plerique homines pingues & obesi dicuntur, quasi dicas Omenti gestores, dum in magnam molem omentum iisdem excreverit, 6. de anat. adm. cap. 5.

Epiploomphalon, omenti est in umbilicum prolapsus, lib. finit.

Epiploon, sive *Epiplun*, vide *Omentum*.

Episarcidium, vide *Anasarca*.

Episemasia est ipsum principium, sive insultus accessionis febrilis; in quo ægri solent horrere, refrigerari, oscitare, pandiculari, dormitare, aut aliud quid simile pati: dicitur Græcis, ἐπισημασία, Significatio, (aliàs, εἰσβολὴ παροξυσμῦ, id est, Annotatio paroxysmi, tempus indivisibile, exactè jam primum, quo ista ferè quæ retuli, solent oboriri: horum si quod ægri senserint, jam accessionem adesse, quasi eo signo præsentiunt. Ac ejusmodi quidem accessionis significatio, quæ scilicet cum talibus signis invadit simpliciter ἐπισημασία appellatur, estque febrium putridarum propria. Verum habent & suam ἐπισημασίαν hecticæ febres, sed ab illâ differentem: eâ autem est unâ ferè horâ vel duabus post assumptum cibum, quo tempore qui hecticâ febre laborantem tetigerint, quandam febris veluti accessionem deprehendent, calorem & pulsuum magnitudinem atque celeritatem intendi sentientes, nec quicquam tamen eorum observantes accidisse,

disse, quæ solent in putridis febribus evenire, hoc est non horrorem, non extremitatum refrigerationem, non dormitationem, non aliquam pigritiam, aut aliquam omnino inæqualitatem in calore aut pulsu, sed neque parvitatem, neque debilitatem, neque aliud quid simile. Ideò hæc quia ἐπισημασία non est, non absolutè, sed cum addito, ἐπισημασία ἄθλιπτος nominatur, quod careat iis angustiis molestiisque, quibus alii graviter premuntur per initia accessionum. Est autem hæc febrium hecticarum propria. Galen. lib.1. de diff. febr. cap. 9. vide *Annotatio.*

Epision, vide *Aqualicus*, sive *Aqualiculus.*

Epispasticum, ἐπισπαστικὸν φάρμακον, quod & ἑλκτικὸν, & ἐξιπωτικὸν dicitur, vide *Attrahens*, est medicamen aridum inspersile, ad malignorum ulcerum curationem, non inefficax, 4. de comp. med. loc. cap. 5.

Epithemata, ἐπιθέματα, pharmaca sunt, ceratis valentiora, quæ tum ex unguentis, tum ex iis, quæ similem vim obtinent, medicamentis componuntur, 7. meth. 4. *Epithema* quoque Operculum est, 2. de usu part. cap. 9.

Epneumatosis, vide *Physis.*

Epoche, est suspensa sententia, nihilque definiens: ut cùm quamdiu humores sunt in nutu, de nullâ re pronunciamus, nec asseveramus quicquam certò, lib. de optimo docendi gen.

Epomida, id est, superhumeralem, superiorem humeri partem dicunt, 1. de anat. adm. c. 11. vide *Ala.*

Epulis, ἐπουλὶς, est tuberculum, & carnis excrescentia in gingivis proveniens, & ad intimos molares dentes sese extendens, ita ut æger aliquando os aperire nequeat, 5. de compos. med. loc.

Epulotica, ἐπουλωτικὰ φάρμακα, medicamenta sunt, quæ non detrahere, neque liquare carnem, sed indurare, desiccare, & cicatricem inducere apta sunt; ut alumen, galla, omphacium, æs combustum præsertim lotum, 5. simplic. cap. 15.

Equus, (qui Græcè ἵππος dicitur, lib. finit.) oculorum affectus est, insitus quibusdam, quibus oculi nullo tempore manere possunt requieti, sed tremuli subinde nictant, & instabiles, 1. progn. 21. Hanc oculorum affectionem Galenus comparat stridori dentium naturali & congenito, patetque ex eo non esse morbum, præsertim cùm nemo Medicorum ejus meminerit.

Erratica febris, sive *Inordinata*, est, quæ extra horas consuetas, vel tardiùs, vel celeriùs invadit, & inordinatè tùm movetur, tùm consistit, lib. de Typis, c. 4. sunt enim (ait) in erraticis, inordinata principia.

Errhina, medicamenta sunt, quæ naribus, quas Græci *Rhinas* vocant, capitis purgandi gratiâ infunduntur, aut induntur, 5. simpl. cap. 20. Quicquid autem eam habet facultatem, extergens & acre sit oportet: sic enim & commodissimè attrahit, & vim expultricem irritat. Ejusmodi est betæ succus, cuminum, medulla cucumeris sylvestris, staphisagria tum oleo aut unguento, aut lacte, aut alio liquore excepta, & naribus inuncta, tum in pulverem trita tenuissimum & per arundinem insufflata. Quod ubi actum est, æger deorsum pronuere debet, quo videlicet coactus humor distillet.

Erythroëides, est intima testiculorum tunica, de caus. morb. cap. 10. vide *Elythroëides*.

Eruptionum, sive, ut Græci dicunt, *Exanthematum* nomen, quidam in communi usurpant, de affectionibus videlicet ulcerosis, & asperis, in mento, & corporis universi ambitu suâ sponte provenientibus, 5. de compos. medic. loc. cap. 6.

Erysipelas est tumor præter naturam non altè descendens, sed in cute consistens, à bilioso humore obortus, colore pallido, 14. method. 1. Si verò ipsius color non sit omninò pallidus, sed mixtus ex pallido, & rubro, erit etiam mixta affectio, ex phlegmone (in

quâ

quâ ſanguis peccat, coloris rubei) & ex Eryſipelate, utique ab eo, quod in mixturâ ſuperat, nomen ipſi inditur, ac dicitur vel *Phlegmone eryſipelatoſa*, vel *Eryſipelas phlegmonoſum*, 14. meth. 1. & 2. Habet quidem doloris aliquid, ſed longè moderatiùs quam phlegmone, neque ut illa pulſat, premit aut diſtendit. Verùm multò calidior eſt & aſpectu flavior, & ſi tetigeris, ſanguis facilè refluit, rurſuſque affluit valdè tenuis & rubens. Nominant autem Eryſipelas, *Vicinitraham*, vel *Vicinirubiam*, quòd incenſum quidem atque inflammatum eſt ſemper, cum tumore & rubore partium circumpoſitarum, libr. 3. de his quæ in med. 30. & 2. ad Glauc. 1. *Exactum* autem *Eryſipelas* eſt, quod à bilioſâ fluxione ortum ducit, 7. ſimpl.

Eſchara, cruſta eſt, quæ ulceribus veluti ſeptum, vel ſuâ ſponte, vel arte pyroticorum medicaminum uſu adnaſcitur, 5. meth. cap. 3. Craſſa nigraque eſt: quæ autem levior, non ἐσχάρα, ſed ἐφελκὶς dicitur. Propriè verò ἐσχάρα, quæ ab ardenti ferro, aut medicamento cauſtico inducta eſt, appellatur. Ejus generatio, inquit Galenus, ex ſubjectis circumpoſitiſque corporibus, ut ſic dicam, ſemiuſtis, ſic ut cujuſmodi rem in hyemem extinctos hos carbones parant, ejuſmodi ipſæ cruſtæ carnis exuſtæ ſint reliquiæ. Quare quantum particulæ aduſtum ad cruſtam eſt, tantum ipſi de naturali carne deperditur.

Eſcharoticum, medicamentum eſt, quod perinde ut cauſticum, in craſsâ eſſentiâ eſt, & cuicunque inhæſerit parti, ſtipitis ritu infixum eam, comburit & excruciat, 5. ſimpl. 15. Eſt autem duplex τὸ ἐσχαρωτικὸν, ignitum ferramentum, & cruſtificum medicamentum: hoc autem calidum & ſiccum eſt, quarto gradu: id carnes colliquat & adurit, ſicque cruſtam facit. Ejus uſus imprimis neceſſarius eſt, ubi ex eroſione putreſcentis alicujus profluvium ſanguinis excitatur, atque ubi quod computruit ſublatum, eſt ad adurendam

ipsius veluti radicem. Est autem incrustantium medicamentorum materia non utique solus calor, sed cum quo adstringendi facultas sit conjuncta, qualis in chalcitide & misii,& atramento sutorio, sive ustis, sive inustis. Quæ verò ex calce non extinctâ conficiuntur, ea utique valentiora his sunt: cæterum calx adstringendi vim non habet. Excidunt igitur citiùs quæ ab his fiunt crustæ,hærent autem corporibus diutiùs quæ ab astringentibus: quod utique longè est utilius in profluvio sanguinis, quando ita priùs nascitur in imo earum caro, efficiturque profluenti vasi velut operculum quoddam: unde nec nosmet præcipites esse ad crustas, ubi hæmorrhagiæ periculum imminet, detrahendas oportet nisi in illis tantum affectibus, in quibus propter putredinem candens ferrum admovere coacti sumus: tunc enim celerrimè crustam excidere expedit.

Esthiomenos herpes, ἐσθιόμενος ἕρπης, est inflammatio ex syncerâ flavâ bile ad cutem decumbente acriori, & mordaciori quàm ea est, à quâ oritur herpes miliaris; in hoc enim fluor pituitâ mistus videtur, in illo exacta bilis totam exulcerans, & corrodens cutem, libr. de tumor. cap. 9. vide *Herpes, Phagedæna, Nomæ.*

Ethmyodes platysma, id est, latus ille musculus, sive musculosa dilatatio, quæ cuti subnascens, λεπτὸν, id est, buccam, sive maxillam movet, libr. de nerv. diss. cap. 6.

Evacuationem omnem, sive fiat inediâ, sive sanguinis missione, sive purgante medicamento, solitus est vocare Hippocr. vasorum inanitionem; *Evacuatio* autem pressiùs dicta est humorum, qui suâ quantitate molestant, purgatio: ut purgatio est humorum, qui suâ qualitate molestant, evacuatio, 1. aph. 2.

Euchymia, id est, succorum in corpore bonitas, 2. de simpl. 13. unde *Euchymon* nutrimentum est boni succi, 6. de san. tuen. cap. 7. Id autem duplex est, tum quod portio-

portionem quandam boni ſucci continet ad nutriendum habilis, ſed plurimum habet recrementi, tum quod plurimum habet, quod nutrire poteſt, minimum autem quod ſit inutile, Galen. lib. 9. meth. med.

Eucraſia, eſt medium omnium temperamentorum, 1. de ſanit. tuen. cap. 4. ex optimâ, & convenienti cuique naturæ, corporique miſto, mixturâ quatuor primarum qualitatum conſurgens. Unde ejus magna eſt latitudo, quam qui adeptus eſt εὔκρατος, ſive *Eucraton corpus*, id eſt, optimè temperatum corpus nactum eſſe dicetur; ſecus *dyſcraton*, ſive intemperatum, 2. de temper. 1.

Euectica medicinæ pars, quam alii *Gymnaſticam* vocant, eſt, quæ optimum habitum corpori inducere ſtudet, de part. art. med. cap. 5.

Euexia, eſt bona corporis habitudo, 1. de ſanit. tuen. cap. 8. ut huic oppoſita Cachexia, id eſt, pravus corporis habitus, εὐεξία καὶ καχεξία, illam complent bona omnium partium temperies, actionum robur, Euchymia, ſanguinis, carnis, totiuſque corporeæ molis Symmetria. Eſt autem duplex ἡ εὐεξία, una eſt ἡ ἁπλῶς εὐεξία, quæ in optimâ corporis conſtitutione deprehenditur: altera verò μετὰ προσθήκης εὐεξία, quam habent ſingulæ corporum naturæ propriam & in comparatione dictam. Itaque ἡ ἁπλῶς εὐεξία nihil aliud eſt quam τῆς ὑγιεινῆς ἕξεως ἡ τελειότης, hoc eſt, perfectiſſima & abſolutiſſima ſanitas. Et quia ſpecies & ipſa τῆς ἕξεως eſt, non facile à cauſis inſalubribus offenditur, ſed firma conſtanſque in corporibus perſeverat. Quæ autem ab hâc deficit, modò nondum vitioſa ſit, non jam εὐεξία, ſed ab omnibus ὑγίεια, hoc eſt, Sanitas nuncupatur, quæ eadem eſt cum τῇ μετὰ προσθήκης εὐεξίᾳ. Tunc enim non ſimpliciter, ſed hujus vel illius εὐεξία dicetur. Sic ἡ τῶν ἀθλητῶν εὐεξία non ſimpliciter dicitur, quoniam optima non eſt, quam periculo proximam eſſe Hippocrates pronunciavit, & ne-

gavit

gavit naturâ esse comparatam: nam ut reliqua habeat optima, attamen sanguis, & præcipuè carnosum genus in eâ suprà modum excrevit.

Evidentes causæ, vide *Continentes*.

Euochon, ἔνοχον, vinculum vocat Hippoc. quod benè gestat, & sustinet, hoc est, firmiter, & sine ullâ compressione continet. 3. de artic. 22.

Eupathia, id est, patiendi promptitudo, 4. de usu part. 14.

Euphyian, vocat Galenus, bonam habitudinem, 1. de usu part. 9.

Eupnœa, ἔυπνοια, proba spiratio, quæ secundum naturam fit, opposita dyspnœæ quæ est difficilis spiratio, apud Hippocr. ut annotat Galen. in commento prog.

Eurhythmus pulsus est cuique ætati, loco, tempori, temperamento, naturalis & conveniens pulsus; cùm suum rhythmum quoque servat in diastole pariter & systole, 1. de differ. pulſ. cap. 9.

Eusarcon, vide *Quadratum*.

Eusema crisis, quæ cum bonis signis à suâ indicatoriâ die fuit indicata, ut quæ undecimo die coctionem in urinâ, noctem gravem, quæ accessionem præcedit, insultus, cum concussione pulsuum, decretoriam commotionem, & sudores bonos, citra horrenda pericula habuit, 1. dier. decr. cap. 7.

Eustomachus cibus est gratus stomacho, ventremque roborans, 6. de tuen. san. cap. 9.

Euthyporos, id est, in rectum procedens, alterum ex instrumentis, & organis est, quæ fractis, vel luxatis cruribus supponuntur, (σωλῆνας, Græci vocant) quod quidem Euthyporos per unicum axem; qui in fine machinæ ad infimam ejus partem est collocatus, contrarium nixum toti membro, geminâ tensione efficit; quod verò prius sursum, mox deorsum, illud *Metalepticum* dicitur, quasi translativum dixeris, 6. meth. cap. 5.

Eutro-

Eutrophia, id eſt, bona, & uberior nutritio, 3. de ſanit. tuen. cap. 8.

Exanaſtomoſis, vide *Oſculorum apertio.*

Exangues corporis partes ſunt, ut oſſa, & cartilagines, quæ mucoſo quodam humore naturæ ſuæ analogo aluntur, lentore quodam, & albedine prædito, 3. de art. 65.

Exanthematum nomen, quidam in communi uſurpant, de affectionibus videlicet ulceroſis, & aſperis in aliquâ corporis parte provenientibus, quæ & *Puſtulæ*, & *Bothor* dicuntur, 5. de comp. med. loc. cap. 6. Sunt autem ἐξανθήματα, ſive *Papulæ*, quædam leves eruptiones humorum per cutem effloreſcentium; rubræ, pallidæ, flavæ, nonnunquam & nigræ, & lividæ, pro humorum ratione, nunc indolentes, nunc prurientes cum ſcalptu, interdum ſine pruritu, nunc ulceroſæ, nunc ad ulcus non devenientes; harum generum ſunt φλυκταίναι, ψυδράκια, ἐπινυκτίδες, λειχῆνες, Variolæ, Morbilli, quæque in lue Venereâ etiam gignuntur, & quæ in febribus peſtilentibus, vide *Puſtulæ*, *Eruptiones.*

Exarthrema, luxatio eſt, non omnis, ſed ea tantùm, in quâ totus articulus à ſuâ ſede naturali excidit: nam parvam luxationem, non ἐξάρθρημα, ſed παράρθρημα, quidam vocari contendunt, 2. meth. 2. Alii per ἐξάρθρημα intelligunt poſitionem articuli depravatam & præter naturam. Ea fieri poteſt ſurſum, deorſum, intrò, foràs, antè, retro. Sex enim iſtis differentiis in articulo oſſa à ſuâ ſede tranſponi poſſunt. Eſt autem luxatio morbus oſſis, non quâ os pars ſimilaris eſt, ſed quod partis organicæ portio ſit. Sic enim & in multis aliis partium organicarum morbi partibus ſimilaribus per accidens tribuuntur, & contra ſimilarium morbi organicis.

Exarticulatio, eſt alicujus membri luxatio, lib. de morb. differ. cap. 13. *Exarticulationes* interdum vocat

exar-

exarticulata, id eſt, oſſium è propriâ ſede exceſſus, ſine fractione com. 1. in 1. de fract. 1. vide *Luxationes.*

Ex ægritudine ſenectus, ſive *ex morbo ſenium* (quod & *Tabes*, ſeu *Maraſmus*, & *Marcor*, *febriſque* à quâ proficiſcitur, *Tabida*, vel *Maraſmodes* dicitur) eſt extinctio ſummave imminutio nativi caloris, ad quam totum corpus contabeſcit, inſtar arboris cujuſdam ſupra modum arefactæ, aut ob longitudinem temporis, aut flammæ viciniam, aut vehementem, atque immoderatum ſqualorem. Cumque hæc qualitas ſenibus, annorum multitudinis ratione comparetur, tabidis tamen à febrili caliditate, 5. de ſanit. tuen. cap. 9. & 1. de diff. febr. cap. 8. Fitque ex defectu nutrimenti, ubi quis vel ex electione famem tolerat, vel præ ciborum inopiâ, fame conficitur, lib. de marcore, cap. 1. vide *Maraſmus.*

Excavatio, vide *Lordoſis.*

Excidentiæ, apud Hipp. nunc ſine adjectione luxationem oſſium à propriâ ſede ſignificant, 1. de fract. 1. nunc articulorum tantùm luxationes, com. 3. de iis, quæ in med. 31. vide *Luxationes.*

Excrementum, id omne dicitur, quod in alendo corpore, nec confici, nec aſſimilari potuit: Cumque corpori non adnaſcatur, nec adcreſcat, propterea per ipſius laxiora intùs ſpatia ſupervacaneum errat, undè nomen quoque rectè à majoribus ei rei περίττωμα, id eſt, pererrans eſt inditum, 1. de ſanit. tuen. cap. 3. vide *Attractrix*, & *Lotium.*

Excutationes, id eſt, oſſium extra cutem ejectiones, de oſſibus enim extantibus eſt ſermo, 4. de art. 34.

Exelciſmus, eſt oſſis, vel oſſium deductio à ſuperficie in profundum, lib. finit.

Exercitatio acuta, cujus celeres motus ſunt, eſt, quæ corpus extenuat, & conſumit, *contraria* craſſum reddit; *multa* corpus ſiccat, *mediocris* obeſum præſtat, 5. de ſanit. tuen. 3.

Exipo-

Exipotica, digerentia sunt medicamenta, 7. de comp. medic. per gener. 9. ἐξιπωτικὰ φάρμακα eadem sunt quæ & ἐπισπαστικά.

Ex morbo senium, vide *Ex ægritudine senectus*.

Exomphalos dicitur, cui umbilicus foras prominet, quod malum, alii *rupturam* vocant, alii *egressionem umbilici*, quod accidit, vel Peritonæo rupto, aut procidente Omento, aut intestino, vel humore ibidem collecto, vel carne subnatâ, vel sanguine in locâ hæc irrumpente, per Diapedesim, vel Aneurisma, vel solo aliquando spiritu irruente, vide *Bubonocele*. Ipsum autem malum ἐξόμφαλον πάθος appellatur. Si omentum procidit, circa umbilicum tumor concolor, mollis tactu indolens, & inæqualis apparet. Si intestinum, præter hæc tumor magis inæqualis est, digitis cedens & evanescens aliquando cum strepitu, balneisque & distentionibus magis increscit. Humorem denotat mollis tumor qui compressu non cedit, nec decrescit, neque tamen augetur. Si præter superiora signa lividior tumor est & durior, adnatæ illic carnis signum est. Introductorii author tres tantum causas videtur novisse, scribens omnes ἐξομφάλους tribus differentiis comprehendi, alios appellans πνευματομφάλους, alios ἐντερομφάλους, alios ὑδρομφάλους. Non est autem malum hoc peritonæi solius, sed oportet omnino transversorum quoque musculorum epigastrii nerveas appendices affectas esse.

Exostosis, ἐξόστωσις, ossis eminentia & extuberatio, quâcunque corporis parte præter naturam contigerit. Peculiari tamen nomine ossium tubera, quæ in genis contingunt, σκληρασμοὶ appellantur. Non dubium est hujus tumoris, qui præter naturam est materiam crassam esse & melancholicam. Sunt autem hujusmodi tumores Gallico morbo laborantibus frequentes.

Expansa, ἐκπεπταμένα, vide *Abscedentia*.

Experientia, est ejus, quod sæpiùs, & eodem modo visum

visum est, observatio, atque memoria ad Trasibul. cap. 11.

Exspiratio, est motus, quo spiritus per respirationem ad interiora latus, ad exteriora cum fuliginosis excrementis propellitur, 4. aphor. 68. quâ in cordis compressionibus, id, quod fuliginosum est in eo, ac fumidum, per læves arterias, extrà funditur, 7. de usu part. 9. vide *Inspiratio.*

Exspiratus, species quædam est respirationis ex convulsione proveniens, quæ musculorum, qui exspiratum efficiunt, convulsionem sequitur, quam appellat Hipp. *spiritum inter exeundum offendentem*, 2. de sympt. caus. cap. 2. & 4. aph. 68.

Expultrix facultas, vide *Attractrix.*

Exquisita tertiana, vide *Tertiana simpliciter.*

Exsuccatio, id est, sugillatio, 2. de fra. & 24. vide *Contusio.*

Exsudare, est circa frontem, & claviculas parùm sudare, com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

Exsufflatio, est multi spiritus extra animal ex thorace per guttur affatim facta emissio, agentibus ad id intercostalibus musculis, contractoque Thorace, 1. de loc. affect. 6. Quæ duplex est, altera citra sonitum & strepitum, cum ex utrisque thoracis partibus nihil omninò exspirat animal; altera cum unâ tantùm thoracis parte respirat animal, ita ut semispirans, vel semivocale reddatur, diciturque *exsufflatio strepens*, vel *cum sonitu*, 4. de loc. aff. 6. *Illa* hiantibus, *hæc* constrictis fit faucibus.

Extasis, id est, mentis amotio, insania est, quæ brevi finitur, libr. finit. ἔκστασις & ἐκστῆναι dicuntur, apud Hippocr. de vehementi motione & aberratione mentis, eâdem prorsus significatione quâ μανίαν & ἐκμανῆναι usurpat, ut annotat Galen. comm. 3. in libr. 3. Epid. fit à flavâ bile ustâ per cerebrum diffusâ, vide *Ecstasis.*

Exten-

Extensum intestinum, vide *Rectum*.
Extergentia, vide *Rhyptica*.
Externa causa, vide *Procatarctica*.
Extuberatio, est vertebræ alicujus ab interiori, ad exteriorem regionem facta luxatio, 9. de placit, 4.
Exustio, quæ & *Deustio* dicitur, sive ipsa Solis operatio, talem sortiatur appellationem, aut qui ab eâdem fit in corpore affectus, sive ille jam effectus sit, sive adhuc fiat: ubi sæpiùs adest calor quidam præternaturalis, nondum tamen febris, nisi cor quoque simul sit ultrà modum calefactum, 1. de diff. feb. cap. 2. 3.

F.

FACIES, Græcè πρόσωπον, est quidquid à priore capitis parte, sub totâ fronte, auribus, oculis, naso, & ore ad mentum usque, à superciliis incipiens, circumscribitur, lib. Introd. cap. 10. De homine tantùm dicitur πρόσωπον, quod cùm unus animantium erectus sit, solus antrorsum prospectet, vocemque antè versus emittat. In brutis autem προτομὴ appellatur, in avibus ῥάμφος.

Facies Hippocratica, quam mortiferam vocant, est, cujus nasus acutus, cavi oculi, adstricta tempora, aures frigidæ, & contractæ, & fibræ earum versæ, cutis circa frontem dura, intenta, arida, color totius vultus viridis, aut niger est, 1. progn. 7.

Fœtus, (quo tempore in utero semen seminis speciem refert, ut in abortu & dissectione visum est) ab Hippocrate appellatur, ubi semen in uterum injectum, sanguine repletum fuerit, & Cor, Cerebrum, & Jecur, indistinctam quidem, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem præ se tulerint, & carnea fœtus substantia, & non ampliùs seminalis apparet, tunc non *Genitura*, ut priùs, sed *Fœtus* ab Hippocrate appellatur talis forma, 1. de sem. cap. 9.

Fames, vide *Sensus indigentiæ*.

Fatuitas (quæ & μώρωσις, Stultitia, & Stoliditas dicitur) symptoma est citra delirium, ægros naturalibus fatuis similes reddens, quales etiam ex iis, qui consenescunt, nonnullos fieri novimus, cui pathemati simile quidem est, quanquam non idem, quod vocant ἄνοιαν, id est, *ignorantiam*, de quâ Thucydides scripsit, in his, qui ex peste servati sunt, hoc pacto, ignoraverunt, tùm seipsos, tùm familiares, com. 2. in 1. prorrh. 60. Deficiens est seu infirma motio facultatis ratiocinatricis. Ad eam quidem facultatem propriè pertinet fatuitas, non tamē reliquæ principis facultatis actiones integræ sunt, sed pariter imperfectæ: nam & parum aptè imaginantur, nec probè meminisse solent fatui, quippe qui cerebrum non habere vulgò dicantur. Quæ eam inducunt in prorrhet. sect. 2. dicuntur μεμωρωμένα, hoc est, τὴν μώρωσιν ἐμποιοῦντα τῇ διανοίᾳ, sicut Gale. explicat. Ejusmodi sunt vel minus idonea, decensque cerebri conformatio, vel frigida intemperies, aut frigidus aliquis & pituitosus humor in cerebro collectus, vel medicamenta, quæ foris imposita, caput modicè refrigerant. Neque enim μωρώσεως causa tam magna ac vehemens est quàm τῆς ἀνοίας, quæ ejusdem facultatis abolitionem privationemque significat. Eo enim discrimine ἄνοια καὶ μώρωσις distinguuntur. Jam verò differt ἡ ἄνοια ἀπὸ τῆς παραφροσύνης, quod ut scribit Galenus, illa quidem abolitio sit, hæc verò functionis ratiocinatricis, aut imaginatricis etiam depravatio, quodque ut ait Aëtius, stultitia consentanea dicit & facit: delirium autem, quod & λῆρος & παραφροσύνη vocatur, non servatâ rerum consequentiâ, alium alii sermonem implicet, qui nihil ad rem faciat, & delirium quidem ut plurimum senibus, μώρωσις autem & pueris & adolescentibus & reliquis ætatibus à morbo accidat.

Fauces, sunt internus oris locus, ubi simul conveniunt, & gulæ, & gutturis partes extremæ; 4. de loc. aff.

aff. cap. 3. quas Fauces *Pharynga* vocant, id eſt, præjacentem gulæ, & gutturis ſedem, quâ apertâ videmus evidentem amplitudinem, in quâ gemina oſtiola viſuntur, tum gulæ, tum etiam gutturis, 3. progn. 16. vide *Iſthmus* & *Pharynx*.

Favus, qùi & Κηρίον, & μελικηρὶς dicitur, vide *Achares*, & *Cerion*.

Febrire exiſtimamus, non eum modò qui in cute corporis exteriori igneam habet caliditatem, verùm eum cumprimis, qui eam, in corporis imo, & viſceribus continet, com. 1. in 1. prorrhet. 7.

Febris, ſecundùm communem omnium hominum conſenſum, eſt caliditas præter naturam, maximè quidem in totum animal effuſa: ſin minus, at omninò vel in plurimis partibus, vel in nobiliſſimis accenſa, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29. cùm is calor adeò auctus eſt, ut & hominem offendat, & actionem cordis lædat, 8. meth. cap. 1. ſive idem calor ipſum cordis corpus occupaverit, ſive eos, qui in ejus ventriculis continentur humores, 1. de diff. febr. cap. 1. & 3. de cur. per ſang. cap. 5. *Febrem* autem dicit Hippocrates à fervore, & igne dictam; uti nomen πυρετὸς dicitur ἀπὸ τοῦ πυρὸς, id eſt, ab igne; ſiquidem Febris eſſentia calorem igneum habeat, 3. de fract. 8. de cauſ. morb. c. 2. Genere quidem intemperies eſt, habetque ſubſtantiam in calore præter naturam poſitam, non modò intenſione, ſed genere etiam diverſo à calore nativo. Solâ quidem intenſione in hecticis & diariis videtur differre, ſed in putridis toto genere. Hic in corde primùm concipitur, tanquam in primo febrium ſubjecto, indeque per arterias in corpus univerſum facilè ſpargitur. Neque enim cor ſolum febris ſubjectum eſt, ſed reliqui pariter corporis ſpiritus, vel humores, vel ſolidæ partes. Sunt autem febrium multiplices differentiæ, quas omnes Hippocrates, ut ait Galen. breviter complexus eſt, lib. 6. τῶν ἐπιδ. his verbis: *Febrium hæ quidem*

dem manu ſunt mordaces, hæ verò mites: hæ autem non mordaces quidem, ſed poſt inſurgentes: aliæ verò acutæ, ſed quæ manui ſuccumbunt: aliæ ſunt ſtatim exardentes, quædam ſemper puſillæ, ſiccæ, quædam ſalſuginoſæ, quædam flatibus plenæ, aſpectui graves, nonnullæ ad tactum humectæ, nonnullæ vehementer rubidæ, aliquæ vehementer pallidæ, aliæ lividæ, & alia ejuſmodi. His enim verbis præcipuas febrium differentias comprehendit.

Febris ab apoſtemate (quam *febrem phlegmonoden* vocat, 14. meth. cap. 9.) eſt, cùm aliqui, vel ob inflammationem obortam, abſceſſum, dolorem, vel eryſipelas, lateris, pulmonis, vel alterius partis febricitant; licèt Veteres eos non ſimpliciter febricitare, ſed vel pleuriticos, peripneumonicos, lienoſos, ſimpliciter dicerent, 4. aphor. 73. Eadem etiam *febris accidens* dicitur, ſi poſt ſenſibilem alicujus membri advenerit affectum; alioquin ægritudo, & paſſio cenſenda eſt, de diff. morb. cap. 5. & com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris accidens, vide *Febris ab apoſtemate.*

Febris Acmaſtica, Anabatica, Epacmaſtica, *Paracmaſtica, Homotona, Cauſon, ardens, deurens continua*; *ἀκμαστικοὺς καὶ ὁμοτόνους, ἀναβατικοὺς καὶ ἐπακμαστικοὺς, παρακμαστικοὺς, καύσους καὶ συνεχεῖς* Græci vocant, vide *Continua febris.*

Febris Amphimerina, *ἀμφιμέρινος*, vide *Amphimerina febris.*

Febris Cathemerina, vide *Cathemerina febris.*

Febris Colliquativa, *συντηκτικὸς πυρετὸς*, ex genere eſt febrium, quas *Maraſmodes* vocant, hoc ſolo excepto, quod quæ portio carnis in his colliquatur, ea ſemper vaporis vice digeritur, adeòque evaporat; in illis in ventrem defluit; in ardentiſſimis enim febribus, ſi carnes humidæ, ac molles cum adipis copiâ fuerint, eas ſenſu liquari deprehendas, unde poſteà in Maraſmodes febres tranſeunt, in quibus ſicciores carnes redduntur, & corii ritu durantur, nec defluit in ventrem ulla

ulla ex his ſenſibilis liquatio, 10. method. 11. Idque fit, cùm corporis humores tenues fuerint, & febris calor acris; nam evaporantur, qui ita extenuantur, per inſenſibilem evacuationem, 2. de rat. vict. 47. Præcedit ferè ſemper colliquans febris, deinde Maraſmodes, exhauſtis jam prorſus humoribus, conſequitur.

Febrium confuſio, vide *Complexio febrium*, ἐπιπλοκὴ.

Febris Diaria, vide *Diaria febris*.

Febris diurna, & *nocturna*, quam Græci *Cathemerinam*, & *Methemerinam* vocant, eſt Febris quotidiana, quæ nocte, vel die remittit quidem, ſed non intermittit; quæ verò remittit, & ad infebricitationem venit, Amphemerina dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulg. 2. & 9. vide *Amphemerina*.

Febris Ephemera, vide *Ephemera febris*.

Febris facta & fiens, vide *Febris ſchetica*.

Febris focus, eſt ea animalis particula, quæ prima, ſolidâ ſuâ in ſubſtantiâ immodicè fuerit calefacta, quod in Ethicâ febre primùm eſt Cor, tùm Jecur, tùm Venter, tandem quæcunque aliæ in conſenſum Cor abripiunt; lib. de Marcore, cap. 7, *Focus febris* eſt particula, quam vel obſtructio, vel putredo, vel phlegmone obſederit, 11. method. 20,

Febres Hecticas appellant, quæ ſolidas animalis partes occupant; ſic dictæ, vel quoniam firmæ, ac ſolutu difficiles ſunt, (quemadmodum habitus) aut quoniam ipſum corporis habitum, comprehendunt, 1. de diff. febr. cap. 7.

Febris Hectica exquiſitè eſt, quæ nullum particularis acceſſionis, aut principium, aut incrementum, aut vigorem, aut denique remiſſionem habet; à ſolo autem cibo aſſumpto, Hecticæ febres efferveſcunt; quo incremento ablato, aliàs ex toto æquales ſemper perſeverant, lib. de marcor. cap. 8. Ἑκτικὴ, geminam habet ſignificationem. Una quidem dicitur omnis febris ſolutu difficilis, ſive ſit pituitoſa, ſive melancho-

lica. Opposita est τῇ σχετικῇ, hoc est, febri solutu facili. Ut enim σχέσις qualitas est à subjecto facilè mobilis; ἕξις verò ægrè mobilis: sic σχετικὴ & ἑκτικὴ invicem opponuntur, ut scribit Galenus lib. 8. method. med. Alterâ verò significatione speciatim magis dicitur, quæ & putridæ & diariæ opposita sit. Retinet tamen eandem nominis rationem: sicut enim ἕξις ægrè separatur à subjecto, sic Hectica curatu difficillima est; vel ἑκτικὴ dicitur, quod in habitu corporis, ut suprà dictum, quem ἕξιν appellant, tanquam in subjecto consistat.

Febris Helodes, quæ & *Typhodes*, & *humida* dicitur, est, cùm à primâ statim die ægrotantes sudant, sudoreque ipso, aut parùm, aut nihil levantur; E contrà sicca, in quâ sitis urget vehemens, ac scabra visitur lingua, duraque tanquam Corium cutis, plurimusque adest in corpore squalor. adversus Lycum, cap. 2.

Febris Hemitritæus, vide *Febris semitertiana*.

Febris Hepiala, ἠπιαλὸς, ex genere est quotidianæ, quando simul ægri rigent, & æstuant, atque eodem tempore in toto corpore utrumque sentiunt affectum, 2. de differ. febr. cap. 6. quæ & *Epialus* appellatur, lib. de inæqu. intemp. cap. 8. De genere autem quotidianarum esse non potest esse obscurum, quod à pituitâ vitreâ & acidâ oriatur. Nam ubi ea moderatè, aut potiùs dimidio sui putret, febrim excitat Epialam. Febris quidem oritur à portione vitreæ pituitæ incensâ & putrente, frigus verò à reliquâ ejus parte non putrente nec incensâ, sed frigidâ manente. Siquidem non putris pituitæ pars per omnes venas vel universum corpus dispersa, rigorem concitat: quæ verò jam putruit, febrem accendit, non aliter quàm si pituita vitrea & bilis flava simul abundarent, & per partes sentientes moverentur. Frigoris ergo calorisque sensus in Epialâ febre eodem tempore eâdemque parte contingit, eòque à lipyriis & reliquis febribus differt, in quibus

quibus vel interna uruntur, cùm extima frigeant, vel ardor summus in visceribus est, cùm extremæ partes algeant. Nam quod in his majoribus portionibus accidit, hoc in Epialis contingit exiguis portionibus, eóque universum corpus pariter ambo persentiscit. Quidam ajunt sic vocatam hanc febrem ἀπὸ τ ἠπίȣ κ ἁλὸς, quod mare in summâ etiam tranquillitate perpetuò agitetur: vel παρὰ τὸ ἠπίως ἀλεαίνειν, quòd molliter & moderatè incalescat.

Febris homotona, vide *Continua*.

Febris horrida est, in quâ magna accessionis pars horrore consumitur, 2. de diff. febr. cap. 8.

Febris humida, vide *Febris Helodes*.

Febris hyemalis, ea est apud aliquos, quæ hyeme fit; apud alios ea, quæ hyemis tempori est peculiaris, 4. rat. vict. 61.

Febres lividæ, à colore cognomen adeptæ sunt; ægri enim cutis tota livida, & labia, qualia exesis moris esse solent, & oculorum album livescit; quæ sanguineum succum deficere nunciant, & cum ipso itidem ingenitum calidum summè exhaustum, atque idcircò mortiferæ sunt, ex quibus nonnullæ syncopas etiam efficiunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris lipyria, λειπυρία, est, in quâ intus in ipsis visceribus calor sentitur urens, adeò ut neque valdè subtilium vestimentorum, neque linteolorum velamenta, neque aliud quidquam præter nuditatem ferre possint; in externis autem partibus, frigus adest, libr. de inæquali intemp. cap. 8.

Febrem magnam, aut *parvam*, consueverunt Medici appellare, non propriè quidem rei quali, nomen quanti accommodantes; hoc tamen facere assueti, non in febribus tantùm, sed in mille aliis rebus, quæ licet in qualitate subsistant, magnæ tamen, ac parvæ dicuntur, 1. de differ. febr. cap. 1.

Febris marasmodes, sive *Febris marcida*, est, in quâ omnes

omnes corporis partes æqualiter marcescunt; libr. de marcor. cap, 5. vide *Marasmus*.

Febris marcida, apud Philippum idem est, ac *ex morbo senium*, quanquam eam Galenus non vult febrem dici, cùm in eâ frigidius, quàm natura postulat, cor sit factum, ostendunt id, pulsus parvus, & rarus redditus, respiratio parva, tarda; ac per longa intervalla, quæ & ipsa cordis, & partium ad cor pertinentium frigiditatem indicat, lib. de marcore, cap. 5. *Senium* igitur *ex morbo*, quoniam in illo frigiditas siccitati adjuncta est, febris non est; sed is tantùm febris dici potest marcor, qui & torridus dicitur, & marcor syncopticus; his enim ambobus est pulsus frequens, & parvus, ægrique, dum oscitant, spiritum efflant calidum, ut jure ipsum ardori, & æstui assimilare possis, qui marcor torridus, ex caliditate, ardentissimisque febribus, præsertim in sicciori corporis habitu, fit; frigidus autem marcor, senilis, fit ex permutatione febrium, quæ tùm per aquæ frigidæ potionem, tùm per ea auxilia, quæ refrigerandi gratiâ Hypochondriis, ac Thoraci imponi solent, fuerint secùs, ac oportet refrigeratæ. lib. de marcor. cap. 5. vide *Ex ægritudine senectus*.

Febris Methemerina, μεθημερινὸς πυρετὸς, vide *Febris diurna*.

Febris mitis est, quæ Medici manum non mordicat, neque exurit, aut ferit admodum, sed vaporem adeò minimè mordacem exhalat, hujusmodi est Diaria febris; *mitis* autem dicitur non simpliciter quidem, sed per comparationem cum febribus ardentibus; si quidem febrilis omnis calor, sit igneus, acer, & mordax, sed hic magis, ille minùs; vide *Febris simplex*.

Febris modos, nonnunquam *mores* vocant, nonnunquam *differentias*, vel *essentias*; cùm E. G. dicimus, febrim boni vel mali moris, esse benignam, vel malignam, 1. de morb. vulg. 10.

Febris Pemphigodes, πεμφιγώδης est, quæ per caloris inten-

intensionem, pustulas in ore, quæ Græcis φλυκτίδεις dicuntur, generat, lib. finit. Insuper *Pemphigodes febres*, per spirituum effluvium evanescentes interpretantur: sentimus enim plerumque per febricitantium cutes, aërium quendam halitum effluentem. Dicitur quoque *Pemphigodes*, flatulenta febris vel flatuosa; sed hanc plerique vario modo interpretati sunt. Quidam *Diariam febrem* intelligunt, natam ex spiritibus accensis, quæ & πνευματώδης; alii, *febrem madentem*, & *humidam*, ab effluvio quodam vaporoso, per cutem erumpente; alii, *eam febrem* sic vocant, quòd veluti exilientium, & manui occurrentium scintillarum opinionem præbet; vel ita appellatur *pestilens* ἡ μετὰ πεμφίγων, id est, quæ cum pustulis efflorescit. Quanquam possit etiam per *pemphigodem febrim* intelligi *synochus non putris*, quam ob id *inflativam* vulgus medicorum vocat, quòd sanguinis calore febrili ferventis copiâ, venæ omnes plurimùm sint inflatæ, & sanguine flatuoso, & bulliente, plenæ. Verùm Galenus in eam sententiam inclinat, ut *diaria* intelligatur, quæ in spiritibus accensis, & rarenter putrentibus subsistit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris pestilens est, quæ à calidiori ambientis aëris constitutione (qualis maximè circa Canis ortum contingit,) vel à putrescibili vaporatione manifestè cor calefaciente, excitatur. In febribus omnibus simul cor affici, est necessarium, & cùm supra modum incaluerit, ipsum primùm atque potissimùm febrilem calorem suscipere, atque ad universum corpus transmittere, 1. de diff. febr. cap. 4. vide *Endemus*.

Febres putridæ sunt, quæ ex humorum putredine accenduntur, cum rigore, extremorum frigore, vel horrore incipientes, inæqualitatem pulsuum habent & calorem, sive in principio, sive in augmento acrem, & mordacem: Systole est velocior ipsâ diastole, urinæ crudæ, ejusdem febris declinationem integra non sub-

ſubſequitur quies, 1. de diff. febr. cap. 7. Generantur autem à præcedentibus cauſis, non à præincipientibus, quæcunque enim in ipſo animali ſunt, vel diſpoſitiones vel motus præter naturam, *ægritudinum præcedentes cauſas* nominant; quæ verò extrinſecùs adveniunt, & alterant corpus, atque tranſmutant naturam vehementer, *præincipientes* appellant, de cauſ. morb. cap. 2.

Febris putrida intermittens eſt, quæcunque ad ſenſibilem infebricitationem pervenit, ortum habens ab humore putrido, qui per omnes corporis partes expultrice vi defertur, 2. de differ. febr. cap. 1. cujus tres ſunt omnino differentiæ, *quotidiana*, *tertiana*, *quartana*; *quotidiana*, quæ ex pituitâ putredine eſt; ex utriuſque verò bilis, flavæ quidem *tertiana*; nigræ autem *quartana*; 2. de differ. febr. cap. 2.

Febris quartana, vide *Febris putrida.*

Febris quintana, ſextana, ſeptimana, eſt, cùm ægri non prorſus ab affectione morbosâ ſunt liberati, ſed ſemen aliquod retinuerunt; his uſu venit ad victum convenientem negligentioribus, ſæpè ſexto die à principio febricitare, ſæpè ſeptimo, non rarò octavo, vel alio; & cùm febris ſtata periodus ceſſaverit, putantibus, ſe prorſus eſſe liberatos ægris, eodemque omnino victu utentibus, ex ſemine morbi reliquo, totidem diebus affectio febrilis prima redit. Non igitur ex vi morbi hic circuitus datur, ſed ex reſiduo affectionis, & inordinato infirmorum victu, comm. 2. in 1. de morb. vulg. 7. De quintanâ quidem Hippocr. ſcripſit, lib. 1. de morb. vulg. Negat tamen Galenus viſam à ſe, niſi obſcuram valdè & difficilem. Hippocratis verba de eâ habentur: *Quintana peſſima eſt omnium; etenim & ante tabem, & jam tabidis ſuperveniens, perimit.*

Febris quotidiana, vide *Febris putrida intermittens.*

Febris remiſſio, ſive *Infebricitatio*, totum illud tempus eſt, quod acceſſionem ſequitur; quod tempus alii *inter-*

intervallum, alii, *declinationem*, *submissionem*, vel *ablationem* nominant, de morb. temp. cap. 6.

Febris reversiva est, non acuta, sed diuturna, imperfectas habens solutiones, quæ posteà rursum exoriuntur.

Febris sanguinis est Febris simplex, *Synochus non putris* dicta, in quâ sanguis secundùm naturam se habens, accenditur quidem, sed non putrescens generat febrem similem ephemeris, & quæ ex inflammationibus inguinum accidit: nam & inguinis inflammatio, ex bono sanguine, sed accenso, fit, 2. de cris. 12. Putrescit quidem interdum sanguis, sed ex eo simpliciores fiunt febres, quàm ex aliis humoribus; similem verò accessionum proportionem assumunt, qualem tertianæ febres ostendunt. Quod si sanguis supra modum assetur, pars ejus subtilior, ac pinguior, in flavam omnino convertitur bilem, quæ autem crassior, in atram; ut in carbunculis contingit, in quibus sanguine supra modum effervescente, ad melancholicum humorem fit transmutatio, 2. de diff. febr. cap. 9. Præsentem itaque febrem videtur reponere in ordinem febrium Synocharum non putridarum, quo etiam numerat febres diarias, 9. method. 2.

Febris schetica, quæ facilè discutitur, opposita est *Febri hecticæ*, quæ difficulter solvitur; ut enim illa fit, ita hæc facta est, 8. method. 1.

Febris semitertiana, sive *Hemitritæus*, ἡμιτριταῖος, est, quæ ex quotidianâ, continuâ, & tertianâ intermittente, complicatis confunditur, 2. de differ. febr. cap. 7. Fit ex pituitâ, & flavâ bile sibi proportione respondentibus, & æquipotentibus, ibid. cap. 8.

Febris significatio, quæ Græcè ἐπισημασία dicitur, est primus insultus, accessionis tempus indivisibile, exactè jam primùm, lib. de morb. temper. cap. 6. in quo ægri solent horrere, refrigerari, oscitare, pandiculari, dormitare, aut alia quædam his similia pati, quæ

quæ & *Annotatio* dicitur, 2. aphor. 1. vide *Insultus.*

Febris simplex dicitur, quæ à primo statim die, etsi acuta est, non tamen supremè, sed simplicissima, & cum tutissimis signis invadit, quam Hippocrates εὐήθην, id est, *mitem*, nominat, seu *boni moris*, 1. de cris. c. 16.

Febris singultuosa est, in quâ ægri singultiendo, rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo singultu non liberantur, nisi febris in totum soluta sit, vel propè, 4. acut. 69.

Febres spirituosas quidam nominant (quas *Pemphigodes* aliter appellant) ob difficilem anhelitum, in quibus siquidem magnus creberque spiritus redditur, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

Febris syncopalis, συγκοπτικὸς πυρετὸς, est, ubi propter maximam crudorum succorum copiam, unà cum oris ventriculi offensione, præcordia inflantur, totum corpus ampliore mole, quàm pro naturæ modo, cernitur, tùm color ad albidius, vel lividius, vel nigrius, seu plumbei coloris tendit, pulsus minores, obscuri, & inæquales, & syncope etiam solet apprehendere ægros stomachica, 12. meth. 3. Est & aliud syncopalis febris genus, quod non ex crassorum, & crudorum succorum copiâ fit, sed ex tenuibus succis, qui ocyssimè exhalant, in quâ ægri syncope similiter opprimuntur, 12. meth. 6. Priorem vocat Avicenna *syncopalem humorosam*; posteriorem, *syncopalem minutam.*

Febrem Synochon Græci Medici eam appellant, in quâ una similisque ferè accessio ab initio ad finem perpetuò manet: cùm enim accessionis remissio ex ferventium humorum transpiratione contingere soleat; non transpirant autem in vehementi stipatione, qualis est in synocho; necesse est igitur multorum dierum febrilem fieri accessionem, 9. meth. 2. Vel ea est *febris synochus*, quæ omni magnâ mutatione usque ad judicationem caret; hæc Latinis *continens* dici potest. Cæterùm etsi una sit idea hujusmodi febrium, à quâ Synochos

nochos eas nominant: natura tamen earundem minimè ſimplex, unaque eſt; quædam namque earum manifeſtam habent putredinis notam, quædam verò prorſus non habent: quæ ex diariarum febrium genere ſunt, illas vocamus *ſynochos putridas*, has, *ſynochos non putridas*; Barbari hanc vocant *ſynocham*, illam, *ſynochum*. Gal. 9. meth. & 2. de diff. feb. indiſcriminatim, utrâque voce utitur, & *Synochi*, & *Synochæ*, utraſque ſub *Synochi* nomine comprehendens. Atqui *Synochus febris.* & *Synoches*, Græcè σύνοχος, & συνοχὴς, hoc eſt, *Continens*, & *Continua*, differunt, quòd in *Synocho* nulla ſit fervoris remiſſio, in *Synochis* autem ſingulis, acceſſiones in remiſſionem ſenſibilem terminentur; neutra tamen ad infebricitationẽ pervenit, 2. de criſ. 6. vide *Synocha.*

Febris tabida, vide *Maraſmus*.

Febris tertiana exquiſita eſt ea, quæ tertio quoque die acceſſionem faciens, intermittit, cum brevi acceſſionis tempore, cum frigore invadens, ſudore, bilis vomitu, & bilioſis excrementis terminatur in infebricitationem à bile putreſcente fit, cui ſi aliquid horum deficit, non exquiſitè, ſed *ſimpliciter tertiana* dicitur; quòd ſi intermiſſio ſit minor, & acceſſio longior, dicitur *tertiana extenſa*, 2. de diff. feb. 8. & com. 2. in 6. de morb. vulg. 25. vide *Febris putrida intermittens.*

Febres Tritæophyes, τριταιοφυεῖς, hoc eſt, tertianarum naturam referentes ſunt, quæ tertio die invaleſcunt, 2. de diff. febr. cap. 2. vide *Tritæophyes febres.*

Febris Typhodes, τυφώδης, vide *Febris Helodes.*

Fellis folliculus, eſt Veſica fellis, 5. de loc. aff. 7. vide *Cyſtis*, & *Choledocos.*

Femen, vide *Interfemineum*, & *Perinæon.*

Femur, à Ferendo, quod totius corporis reliquum ferat, & ſuſtineat veluti onus, idem ferè quod Crus, os, magnitudine cunctis animantis oſſibus præſtat, ſuprà coxendici, infrà tibiæ oſſi alligatur, cujus cervicis duo ſunt exigui proceſſus, quos *Trochanteres* vocant, quorum

quorum exteriorem, qui longè major eſt, *Gluton*, hoc eſt, *Natem*, appellant, lib. de oſſib. cap. 21.

Fermentatio, vide *Fervor*, & *Zymωſis*.

Ferina deſipientia, vide *Deſipientia ferina*.

Fervor, ſive *Fermentatio*, affectus eſt, ab atrâ bile proveniens, ubi ampliùs incaluerit, aut propter putredinem aut febrem phlegmonodem, quam nullum animal, ne ipſi quidem mures guſtaverint: terra quoque raditur ab eâ, ac partes, quæ ab atrâ bile raduntur, omnes in altum attolluntur, 14. meth. cap. 9.

Fibræ, ſeu *Villi*, ſunt tenues quædam, & ſubtiliores nervorum, & ligamentorum propagines, aponeuroſes, & denervationes, quibus opitulantibus (perindè ut manus digitis) nervi & muſculi actiones ſuas obeunt, 9. de uſu part. 2. & 1. de placit. cap. 10.

Fibula, vide *Cneme*.

Ficatio, vide *Sycoſis*.

Ficatum, id eſt, Jecur, ſic dictum eſt, quòd omnium animalis partium compactiſſimum ad coquendum difficile, tardèque permeet, proptereà mactandi animalis jecur, multarum ficuum ſiccarum eſu præparatur, ut evadat ſeipſo melius; cùm animal ipſum caricas affatim comederit; quâ ſolâ ratione factum eſt, ut hanc appellationem ſortiretur, 3. de alim. fac. cap. 12.

Ficoſus tumor, eſt tumor in mento natus ex craſſiori humore, & ſeroſiori tenuitate, quàm Varus, 5. de compoſ. med. loc. cap. 4.

Ficus in oculo, eſt tuberculum quoddam à craſſiori humore oculi partibus affectis adhæreſcente, com. 3. in 3. de morb. vulg. 48. Græcis, σῦκα καὶ συκώδης; eruptiones ulceroſæ ſunt, rotundæ, ſubduræ, rubicundæ, quas dolor comitatur; fit hoc malum magnâ ex parte in capite, ſed & reliquo etiam in corpore; fit etiam in ano, & *Mariſca* dicitur: in palpebris adhuc fit, & dicitur etiam σύκωσις; quòd ſcilicet ficus granorum referat ſimilitudinē, unde *ficoſam* appellant *palpebram*.

Fiſtula,

Fistula, Σύριγξ, est angustus, & longus sinus, libr. de tumor. cap. 5. per translationem dictus à Musicis instrumentis, quæ oblonga obtinent cava, & *Fistulæ* nominantur, 2. progn. 64. Nascitur ut & sinus ex abscessu. Præcipua ejus substantia callus est, materia autem humor melancholicus, qui discussis & per halitum digestis tenuioribus humoribus remanet. Itaque in genere tumorum præter naturam continetur, quamvis ob manifestam continui solutionem, inter ulcera potiùs quam inter tumores numeretur à præstantissimis etiam Medicis. Duæ ejus produntur differentiæ, cæca, quæ osculum in profundo, sinum ad superficiem habet: occulta, quæ & os & sinum obtinet in profundo.

Fistula Vrinaria, quæ *Vrethra*, οὐρήθρα dicitur Græcè, est meatus urinæ reddendæ accommodatus, qui in pene est, à cervice vesicæ ad extremam usque glandem porrectus. Hic in viris longus, angustus, & S Romanæ literæ modo obliquus est. In mulieribus verò brevis, latus & rectus. Ex nervosâ tunicâ contexitur instar coriaceæ fistulæ, 4. aphoris. 76.

Fistulosus, seu *flatuosus nervus*, vide *Cavernosum*.

Flatuosus morbus, vide *Hypochondriacus*.

Flatuosus spiritus, qui & *Flatus* dicitur, tumorem excitans flatuosum, crassus ac vaporosus est vapor, neutiquam tenuis; ille enim aëri, qui Austrinis constitutionibus fit; hic verò, qui Aquilonaribus regnat, assimilatur: estque hic is, qui in nobis secundùm naturam est, spiritus, & proin conservandus, ille verò ceu crassus, extenuandus, ac corrigendus, 2. ad Glauc. 6.

Flava bilis, vide *Amara*.

Flexus variciformis, est plexus ille venarum, & arteriarum in testibus multipliciter flexarum, in cujus primis flexuum partibus sanguis syncerus continetur, qui certè in ultimis ejusdem flexûs vasis ad ipsos testiculos non ampliùs ruber planè est, sed jam quodammodo albicat succus is, qui in ipsis continetur, exiguum adhuc

adhuc requirens ad perfectam ſubſtantiæ ſeminis generationem, quod ei à teſticulis ipſis accedit, 9. de uſu part. cap. 4. vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Fluctuatio cum ſonitu, Græcè κλύδων, ſymptoma eſt facultatis concoctricis, & retentricis, nec arctè ſatis, nec ſufficienti tempore complectentis, eamque ob rem inſufficienter etiam concoquentis alimentum; unde eò diutiùs in ventre gravitas ex alimento manet, quò tardiùs concoquitur, præſertim cùm nihil in eo continetur, quod verti in flatum poſſit, aut cum ventriculus vehementer fuerit perfrigeratus. Nam ſi quid in eo hæſit quod poſſit in flatum converti, flatus non κλύδωνας excitabit, niſi ſit admodum refrigeratus. In flatulentâ enim materiâ flatus fiunt à debili calore: à nullo autem calore nullus flatus eſt. Itaque rationabiliter ventris imbecilli ſymptoma creditur. Interim enim cùm minimum ciborum aſſumpſimus, non fiunt ejuſmodi fluctuationes, complectente prorſus eos ventre, ac undique conſtringente. Interim plenus cibo venter eſt, ſonitus tamen fluctuantis in eo humoris veluti ex vacuo exaudiuntur. Cùm enim pro ſuâ naturâ ſe habet, ac conſtrictoriâ vi ritè utitur, quamlibet exiguum ſit quod in ſe continet, totum id undique complexus, nullum vacuum relinquit locum. Cùm imbecillus eſt quâcunque parte complecti exactè aſſumpta non valet, ibi laxum quoddam ſpatium efficiens permittit ea quæ in ſe continet humida, pro figurarum varietate ex alio loco in alium tranſire, ac fluctuationum ſonitus edere. Itaque qui hoc ſymptomate laborant, non poſſunt concoquere ſufficienter, & eò diutius in eorum ventre gravitas manet, quo tardiùs concoquunt.

Fluxio, quædam eſt inflammationum cauſa, nempè quæ perindè ut inflammationes, non admodùm occulta, tametſi quandoque nullâ ſenſibili fluxione præcedente, membrum confeſtim patitur inflammationem. Affectio inflammationem, quæ generat, *Rheuma*, id eſt,

eſt, Fluxio vocatur: ipſa verò paſſio, *diſpoſitio Rheumatica*, 2. ad Glaucon. 2. *Fluxio* adhuc ſimpliciter dicitur, pilorum defluvium, quod tabeſcentibus magnâ ex parte, atque ex diuturno morbo convaleſcentibus, evenit, lib. finit.

Fluxiones ventris, vocat Hippocrates, cùm ſemper, & aſſiduè humida dejiciuntur excrementa, ſine teneſmo, & lienteriâ, 1. de morb. vulg. 36.

Fluxus, eſt tenuium humorũ delatio, quam cohibere nequeas, non ex noſtrâ voluntate proveniens, lib. finit.

Fluxus hepaticus eſt, in quo ob imbecillitatem hepatis, ab intemperie frigidâ inductam alvi ſedimenta, aquæ, in quâ nuper mactata caro abluta eſt, redduntur ſimillima, 5. de loc. aff. 7.

Fluxus muliebris eſt ſanguinis albi ſanioſi ex utero profluvium, 9. ſimplic.

Focile majus, & *minus*, vide *Cubitum*.

Focus febris, vide *Febris focus*.

Fœtus, (quo tempore in utero ſemen, ſeminis ſpeciem refert, ut in abortu, & diſſectione viſum eſt) ab Hippocr. vocatur, ubi ſemen in uterum injectum ſanguine repletum fuerit, & Cor, & Cerebrum, & Jecur, indiſtinctam quidem adhuc, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem alicujus momenti præ ſe tulerint, carneaque appareat fœtus ſubſtantia, & non ampliùs ſeminalis; unde neque *genituram* ampliùs talem formam appellat Hippocrates, ſed *fœtum*, 1. de ſem. cap. 9.

Folliculus fellis, vide *Fellis folliculus*.

Fomenta, & *Fotus*, ſunt qui per ſpongias calidâ aquâ decoctionis alicujus ſimplicis imbutas, & expreſſas, alicui corporis parti fiunt, 2. de loc. aff. 1.

Foramen cœcum, id eſt, Auditorius meatus, vide *Auditorius meatus*, & *Cœcum foramen*. *Cœcum* verò dicitur, non quòd reverà cœcum ſit, ſed ob flexuoſam meatus auditorii obliquitatem, quæ cauſa eſt, cur funi-

 culum,

culum, aut ſetam porcinam in hoc ipſum foramen immiſſam, tranſmittere non poſſis, 9. & 11. de uſu part.

Foraminulenta oſſa, vide *Cavernoſa.*

Foratio, eſt idem quod Perforatio, ſive Trepanatio, quâ utimur in fracturis capitis, cùm uſque ad Cerebri membranas, Calvariam dividimus, 6. de comp. med. per gen. cap. 2.

Formatrix virtus, eſt quæ jacto in uterum ſemine, ſive in terram, ſtatis temporibus univerſas & ſingulas conflat partes ejus, quod gignitur; quæ eſt optima, & ſumma ars, quæ omnia alicujus gratiâ molitur, ſic ut nihil otioſum ſit, aut ſupervacaneum, 1. de natur. fac. cap. 6.

Formica, quæ & *Myrmecia*, & *Seſſilis verruca* dicitur, 2. meth. 2. vide *Myrmecia.*

Formicans pulſus, vide *Vermiculans.*

Fornices, ſeu *Teſtudines*, quas Græci *Pſalidas*, ψαλοειδέα vocant, eſt forma, & figura concava, figurarum omnium ad patiendum difficillima, quâ formâ multa ædificia configurantur, ad cujus ſimilitudinem, pars Cerebri intrinſeca quædam efformata, *Fornix* dicitur, 11. de uſu part. cap. 15. vide *Camarion.*

Foveola, eſt cavum ulcus, ſed parvum in nigro oculi, lib. finit.

Fractura, vide *Vnionis ſolutio*, & *Rhegma.*

Fractura caulatim, ſive ad inſtar diſruptorum caulium, & in medio perfracti raphani facta. vide *Abductio.*

Frictio (quæ τρίψις) *ſicca* eſt, cùm corpus univerſum ſolis manibus vel linteolo, nullo admiſto humido aut pingui corpore, fricatur; cui opponitur *Frictio humida*, quæ fit per aquæ, & olei admiſtionem; ubi enim cum oleo aqua confunditur, haud facilè ſolubili miſtione coit, ita ut quibus corporibus ita inungitur oleum, neceſſe ſit, & pluſculùm inhærere aquam: ſola enim aqua, quæ foris circumfunditur, facilè defluit, & quæ in poros ingreſſa corporis, nullam habens anſam, prom-

promptè effluit, niſi oleum admiſceatur, 3. ſimplic. cap. 25. Frictio duobus modis uſurpatur: uno quidem pro omni motu qui extrinſecus tam ſanis quàm ægris adhibetur ad cutem, quovis tempore: altero verò vel pars eſt exercitationis, vel potiùs, ut ait Galenus, exercitationi ſubſervit. Hanc Gymnaſtæ, ut ait Galen. duplicem fecerunt, παρασκευαστικὴν καὶ ἀποθεραπευτικὴν, hoc eſt, præparatoriam & recuratoriam. Tota frictio præparatoria, quæ corpus ad exercitationem præparat, ne quid in ipsâ vel rumpatur, vel obſtruatur, huc ſpectat, ut corpus molliat: quod tamen non omnes præſtant frictiones. Nam cùm ſex omnino ſint frictionum differentiæ, mollis, dura, & inter eas media, multa, pauca, & in eo genere mediocris, dura ligandi, mollis ſolvendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi vim habet, ut ſcripſit Hippocrates. Altera frictionis ſpecies, quæ & ipſa exercitationibus ſubſervit, ἀποθεραπευτικὴ dicitur. Recentiores gymnaſtæ, ut ait Galenus, eam etiam ἀποθεραπείαν vocaverunt, quod totius apotherapiæ præcipua portio ſint frictiones, quæ poſt exercitationem adhibentur. Earum uſus eſt ut quæcunque excrementa per exercitationem calefacta extenuataque in corpore adhuc manent, foras evocentur, ipſæque partes ſolidæ per exercitationem tenſæ & induratæ emolliantur, & laſſitudo præterea tollatur. Id quod fit tum frictionibus cuique corpori convenientibus, unà cum partium ipſarum quæ fricantur tenſione, & ſpiritus cohibitione, tum pluſculo etiam oleo.

Frigus, ψῦχος, non eodem modo in ſanis, & ægris ſumitur: in ægrotantibus enim aliud eſt rigere, aliud horrere, aliud algere; ſæpè enim acceſſionis inſultus cum rigore, alteri cum horrore, alteri cum ſolâ frigiditate ſuboritur. Quod ſi quis cum nullâ concuſſione, & agitatione corporis perfrigeſcit, nec corpus, nec omninò cutis inæqualiter, & præter voluntatem ei-

 dem

dem moveatur, *Perfrictio* dicitur, non hic tamen riget, nisi motum concussionis inæqualem, & cutis, & totius corporis sentiat, isque *Rigor* ῥῖγος, dicitur; si autem cutem quidem perturbet, & per quosdam insultus quatiat, corpus autem totum non commoveat, *Horror*, & *Horripilatio*, Græcè φρίκη nominatur, & proin horror affectus solius cutis talis existit, qualis totius corporis passio existit Rigor, lib. de trem. & palp. c. 6.

Frons, Μέτωπον, est pars faciei supra oculos sita, & ad tempora usque protensa, substantiâ musculosâ, & osse subjecto (quod *Coronale* vocant) constans, superposita superciliis, pilis nuda, inter utramque aurem sita, Introd. cap. 10.

Fugaces fructus, qui & *Horarii*, & *Horæi* dicuntur, sunt, qui nascuntur eo tempore, quod *Horam* vocant; Est autem *Hora* Græcis id anni tempus, in cujus medio Caniculam exoriri contingit; Tempus autem id, est dierum quadraginta, quo tempore *Horarii fructus* constant, nonnulli jam declinantes, alii incipientes, alii in suo vigore, aut ultra vigorem, aut citra consistentes. Vocant autem ipsos *Horarios*, non solùm quod dicto fiant tempore, sed (ut mea fert opinio) ut ita ab his, qui ad reponendum sunt idonei, distinguantur, quando, & triticum, & hordeum, semina cerealia, & omnia æstivam quidem atque anniversariam habent generationem, sed non citò corrumpuntur; uti propriissimè *Horarii* dicti *fructus*, ut Cucurbitæ, Mora, Pepones, Melopepones, Persica, & alia id genus; quæ si quis in hyemem servare volens, exsiccata, reposuerit, eo etiam modo veterem naturam, in contrarium imitabuntur, 2. de aliment. fac. cap. 2.

Fuliginosus vapor est, qui ex deustione assatorum elevatur, lib. de usu pulf. 7.

Fuligo, vide *Fumus*.

Fumus, & *Fuligo*, vapores sunt, qui elevantur, ille quidem ex materiis semiustis, hic verò ex immodicè

assis,

assis, ustisque. Est namque fuligo, vapor terrestris, fumus, mistio quædam ex terrestri, aqueâque substantiâ, 8. meth. 5. utrumque materiæ, ex quâ oritur, adustum excrementum, quod in sublime fertur, significat, non secus ac in febribus fuliginosum excrementum, exspiratione, & contractione arteriarum, natura ex corpore expellit, 3. de præsag. ex puls. cap. 7.

Fulva, vide *Dichroma*.

Funis brachii vena, est pars venæ humeralis, quæ protenditur, secundùm diversas adjutorii, id est, ossis humeri partes, lib. de anatom. viv. & de ratione cur. per sang. cap. 16.

Fungos vocant crassas palpebrarum eminentias, item ex capitis vulneribus quæ nascuntur, πλαςήματα σαρκώδη. Galen. com. 3. in 3. de morb. vulg. 49.

Furcula superior, & *inferior*, vide *Claves*.

Furfuratio, quæ & *furfur*, & πιτύρα, est cùm quibusdam se scalpentibus furfuribus similia, ex capitis cute decidunt, à vitiatis succis nutritiis provenientia, 1. de comp. med. loc. 6. quæ & *Pityriasis* dicitur, & *Porrigo*. Hæ quasi squamulæ interdum madent, multò sæpiùs siccæ sunt: idque evenit modò sine ulcere, modò ex ulcerato loco, huic quoque modò malo odore, modò nullo accedente. Id malum ferè in capillo fit, rariùs in barba, aliquando etiam in supercilio, vel reliquo etiam corpore. Provenit à vitioso corporis humore, salsâve pituitâ, aut bilioso & melancholico sanguine caput subeunte, ut ait Paulus, vel à vitiosis serosis humoribus, ut Galenus & Aëtius scripserunt. Nomen morbo inditum à similitudine,

Cùm caput immensâ pexum porrigine ningit,
Copia farris uti frendentibus edita saxis.

ut Quintus Serenus Poëta cecinit.

Furor, vide *Melancholia*.

Furor ἐρωτικὸς *amatorius*, qui ex amore fit, perinde atque is, qui ex Musis φιλοτεχνικὸς dicitur.

Furunculi, Δοθιῆνες Græcis dicti, tumores ſunt præter naturam, ex genere phlegmonum ex ſimilibus humoribus quibus Vari geniti, per univerſum corpus, duplices ſunt, aliqui, ut ita dixerim, varoſi, duri, & ægrè concoctiles: aliqui inflammatorii, adnexas habent febres, ubi tumor in magnitudinem excreſcit, & in pus tranſmutatur, 5. de comp. medic. loc. cap. 7. Eſtque furunculus *mitis* quidem, cùm in ipsâ ſolâ cute conſtituitur; *malignus* verò, cùm altè exoritur, Phymati, id eſt, Tuberculo ſimilis, à quo ſolâ duritie differt; lib. de tumoribus, cap. 15.

Fuſaneus morbus eſt, qui omni loco, & tempore fit, libr. finit.

G.

GALIANCONES, γαλιάγκωνες dicuntur ab Hippocrate, ut ſcribit Galenus, qui ob humeri caput in alam prolapſum dum adhuc creſcebant, humerum breviorem habent. Hujus autem rei ille duplicem aſſignat cauſam, vel quod dum in utero ſunt, humeri luxentur, vel quod poſt ortum tenerâ adhuc ætate juxta humeri caput in intimis partibus altéque ſuppurationes oriuntur, ſive ſecentur, ſive urantur, ſive per ſe pus aperiatur, ut ab eo ſcriptum. Idem verò ſcribit ſic appellari eos qui parvum & gracile habent brachium, partes autem circa cubitum tumentiores in modum muſtelæ, quam γαλῆν appellant, à quâ deductum hoc nomen eſſe videtur.

Ganglia, γαγγλίον, quæ Avicenna & Paulus vocant *Glandulas*, apoſtemata ſunt glanduloſa, ſicut avellanæ & nux accidunt ſuper manus, talos, & frontem, quæ ſi comprimantur, digitos effugiunt, & mox redeunt, & aliquando multiplicantur, ſæpéque impoſitione, & forti alligatione laminæ plumbeæ curantur, & diſcutiuntur, paſſiones has etiam *Contractiones* vocat Galen. 5. de

5. de comp. med. per gen. cap. 7. Paul. libr. 4. c. 14. Vocantur etiam, & *Gangilia*, quasi concretiones, & contortiones quædam, ex lento & mucoso humore accrescente, & conglomerato, quod proprium nervorum alimentum est, 2. de art. 56. His ferè notis deprehenditur: tumor est parvus, inæqualis, nullo præter naturam colore, dolorisque expers, nisi validè comprimatur. Verùm ne tum quidem vehemens, sed stupidus dolor movetur. Plerumque ex plagâ aut lassitudine, raro sponte provenit, nec in alto, sed sub cute radices agit, neque in orbem vel ad interiora posterioraque transferri potest, sicut Meliceridès & Atheromata, sed si vim facias, ad latera tantum, hoc est, ad dextram vel sinistram pro nervi situ, moveri & flecti potest.

Gangræna, γάγγραινα, est alicujus membri mortificatio, ex magnitudine inflammationis, quæ jam fit, non quæ facta est, 2. ad Glauc. 9. Nam cùm omnino membrum effectum est demortuum, ita ut punctum, vel sectum, vel ustum non sentiat, quæ patitur, statim rescindere oportet, quâ sanam partem vicinam attingit, sed quod ita affectum est, denigratur; quod verò in medio est constitutum, ita ut tendat ad mortificationem, *Gangræna* nominatur, ibidem. vide *Syderatio*. Hippocrat. *Gangrænas* quoque emortuarum venarum torporem nominat, qui ex nimiâ inflammatione consequitur, 2. de fract. 24.

Gargareon, sive *Gurgulio*, *Cion*, *Columna*, *Curgulio*, est ea gutturis pars, quæ Faucibus adjacet, cùm secundùm naturam se habet; cùm autem morbo afficitur, ita ut ejus extremitas phlegmone laborans fit similis Acino uvæ, dicitur *Vva*; quando tota hæc pars afficitur, *Cion*, *Columna*; dicitur & ἰμάς. Γαργαρεὼν, σταφύλη, Κιὼν, & Κιονὶς, 4. de loc. aff. cap. 3. Id ipsum Gargareon quia ad vocis modulationem fit, ideò à quibusdam *Plectrum*, πλῆκτρον, id est, vocis refractorium appella-

pellatur. 7. de usu part. cap. 5. Hanc eandem partem, *Columellam, Staphylen,* & *carnosam particulam summo ore dependentem* vocant, 6. de com. loc. cap. 3. vide *Columella, Pharynx, Staphyle, Epiglottis.*

Gastrocnemion est posterior carnosa tibiæ pars seu tibiæ venter, siquidem extuberat, propter musculorum eam tibiæ sedem occupantium crassitiem, (ut anterior tibiæ pars carnis expers, dicitur *Anticnemion*, ἀντικνήμιον,) Græcè Γαστροκνήμιον, καὶ Γαστροκνημία, *Sura* appellatur, libr. de musc. diss. cap. 32. & 2. de anat. adm. cap. 4. Ea uni homini inesse dicitur, cùm reliqua omnia animalia crura habeant sine Suris. vide *Sura.*

Gastroraphia, id est, abdominis sutura, 5. de anatom. adm. cap. 6. γαστροῤῥαφία, ventris vulnerati connexio.

Gemelli, vide *Nates Cerebri.*

Genæ, faciei pars sunt, quæ inter nasum & aures sitæ sunt, quæ benè coloratis, & ingenuis, pudore suffusis, rubent, quæ & *Malæ* dicuntur, Introd. c. 10. Γένυς significat Maxillam, tam superiorem quam inferiorem: additur autem ad distinctionem ἡ ἄνω, vel ἡ κάτω. Dicitur & alio nomine γνάθος, sed ambiguâ pariter significatione. Vocatur ἡ ἄνω γένυς, hoc est, Gena superior, pars faciei fronti proximè subjecta, auribus utrinque, ab imo autem gingivis terminata. Non unico osse, sed pluribus solidis, duris & levibus constat, ἡ κάτω γένυς dicitur pars faciei infima & mobilis, dentes inferiores continens. Constat osse non simplici, ut plerique putant, sed gemino, sicut Hippoc. & Galeno visum est, quorum distinctio medio in mento est, ubi Sutura apparet, in pueris quidem evidenter, in adultioribus autem paulò obscuriùs, quæ etiam in provectis tamen cocturâ fatiscit. Aliter namque ea duo ossa separari vix possunt, adeò inter se τῇ συμφύσει coaluerunt.

Geneion, lib. de musc. dissec. cap. 2. vide *Mentum.*

Genitalis meatus, quem *varicosum assistentem* vocant, maxima illa via est, quæ genituram à testibus haustam, ad Co-

ad Colis radicem defert, 1. de semin. capit. 15.

Genituram appellat Hippocrates illud, quod in abortu rejectum, vel dissecto utero exiens, seminis speciem repræsentat, non autem animal constitutum: id quod primis duobus mensibus solet accidere, quo tempore neque *Fœtum*, neque *Embryon* vocat, sed *Genituram*, 1. de sem. cap. 9. *Genituram* etiam aliquando appellat, Membra genitalia, in fœminis quidem uterum, in maribus verò seminaria vasa quæ nuncupantur, 3. de art. 41. vide *Cyema*: frequentiùs autem Genitura sumitur pro semine recenter emisso, vel in suis vasis adhuc contento, Græcè γονὴ, Hipp. lib. de naturâ pueri.

Genu, Græcè γόνυ, est femoris & tibiæ dearticulatio, & artificiosissima connexio, in quâ sinus est quidam prominens, alterius caput excipiens, quod anteriori parte, quò firmius fieret, Rotulâ, seu Patellâ munivit, quam μύλην, & ἐπιγονατίδα vocant, quæ prohibet, ne femur curvatis, aut per declivia currentibus loco excidat, & dilabatur, libr. de ossib. cap. 21. & 22. & lib. Introd. cap. 10. Est autem ea dearticulatio omnium expeditissima justissimaque, ut scripsit Hippocr. libr. de fract. præterea firmissima, magnoque naturæ artificio comparata, ut quæ in eâ epiphyses & cavitates ita construxit, & ad amussim fabricata est, ut neque laxior sit epiphyseôn in cavitates ingressus, neque etiam adstrictior. Continentur autem & firmantur extrinsecus superciliis quibusdam ipsorum ossium & ligamentis, aliis quidem in profundo positis, aliis autem in circuitu totam dearticulationem comprehendentibus.

Gerocomica, γηροκομικὴ, est ea medicinæ pars, quæ senes regit, iisdemque convenientem vitæ ac victus rationem præscribit, de part. med. cap. 5. Incertum an ad ὑγιεινὴν, an ad θεραπευτικὴν, pertineat, cùm senum corpus neutrum sit, & senectus non exacta planè sanitas, sed vel morbi & sanitatis affectio quædam media,

vel omnino ejus generis non eſt, quæ firma conſtanſque ſit, quam καθ' ἕξιν appellant, ſed potiùs fallax & incerta, quæ κατὰ χέσιν dicitur. Plures tamen eam ſalubris medicinæ partem eſſe ſtatuunt.

Gibba Hepatis, vide *Sima*.

Gibboroſitas, quæ Græcis Κύφωσις dicitur, eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, 3. de artic. 2. vide *Cyphoſis*, & *Incurvatio*.

Gibbus eſt, ubi inter diſtractas vertebras, vel una, vel plures illæſæ permanſerint; accidere ſolet, ubi unica duntaxat vertebra, aut etiam duæ, aut tres, ſeſe deinceps conſequentes diſtrahuntur, eâ parte quatenus ſpinam cavari contingit, 4. de loc. aff. 5.

Gilva emplaſtra, vide *Dichroma*.

Gingivæ, Οὖλα, carnes ſunt, quæ ſunt circa dentes, 9. de uſu part. cap. 15. ubi primùm è locellis ſuis & alveolis emergunt, 5. de comp. med. loc. cap. 8. quarum connexio χαλινὸς dicitur. In iis nuper natorum dentes latent, & veluti in præſepiolis conditi ſunt, & ut ſiccioribus adſtrictiſque continentur, ita redundante humiditate laxioribus decidunt. Nervos habent à tertio pari, ut & dentes, per quos ſentiunt & dolent, ſæpèque in iis dolor eſt, qui in dente putatur eſſe.

Ginglymos, ſpecies eſt Diarthroſeos, quâ oſſa ſeſe invicem ingredientia, conjunguntur; ut vertebræ inter ſe, ac cubitus, humeruſque colligantur, lib. de oſſib. in procem. ita ut unius caput in alterius cavitatem condatur, & viciſſim hujus caput in illius ſinum excipiatur. Eſt enim hæc διάρθρωσις pleriſque oſtiorum cardinibus ſimilis, in quibus ferramenti utriuſque (quod propriè à Græcis γίγγλυμος appellatur) tum ejus quod parieti infixum eſt, tum alterius, quod oſtio adhæret, pectines mutuò implexu ſeſe ſubeunt. Quæ quidem compoſitionis ratio non videtur, ἀπὸ τῆς ῥαφῆς, id eſt, à ſuturâ valdè differre. In quibus verò oſtiis clavus craſſior parieti affixus oſtii verticillum ſubit,

non γίγγλυμος, sed verius γόμφωσις dicitur.

Glabrities, vide *Madarosis*.

Glacialis humor, vide *Crystallinus*.

Glandium, vide *Thymus*.

Glans, est finis, & extrema totius Colis pars, cujus cutis, quæ eam vestit, *Præputium* dicitur, 5. method. cap. 13. Aristoteles verò 1. de histor. animal. cap. 13. dicit cutem, quæ Glandem integit, carere nomine, & totum quod ex eâ cute, glandeque constat, *Præputium* appellat. Dicitur etiam alio significato glans, *Suppositorium*, quod clysteris loco sedi inditur, 6. de comp. medic. loc. cap. 3.

Glandula, corpus quoddam carniforme est, laxum & fungosum, quod utique velut cunei quidam, vasorum divisionibus incubantes, fulcimentum ipsis suggerunt, ut à nullo violento casu afficiantur, 4. de usu part. cap. 20. *Glandulam* etiam *Suppositorium* vocat, com. 2. in 1. prorrhet. 6. *Glandulam* etiam *Thymum* dicunt, 3. de alim. facult. cap. 6. Sunt autem propriè sic dictæ Glandulæ, (quas etiam *Adenes* vocant) imbecilliores corporis partes, ad quas valentiores corporis partes, supervacuâ sibi tum quantitate, tum qualitate, & præsertim ad eas, quæ rariores naturâ sunt, transmittunt; quippe valentius est arteriarum, venarum, nervorum, musculorum robur; imbecillius autem, aut prorsus nullum corporum, quæ glandularum sunt naturâ, 13. meth. cap. 5.

Glandulæ laryngis sunt corpora laxiora, & fungosiora cæteris Glandulis, laryngi utrinque adjacentes, factæ à naturâ, ut partes omnes, quæ tùm ad laryngem, tùm ad fauces pertinent, humore ad ipsas largiter decumbente perfunderent, 7. de usu part. 17.

Glandulosi assistentes, vel *astites*, vel *parastatæ*, *vasa seminaria*, *vasa spermatica*, *plexus* seu *flexus variciformis*, *plexus capreolaris*, & *hederarius*, 1. de semin. cap. 12. homonyma sunt, significantia duo vasa, venam scilicet, eique

eique cui ſubjacentem arteriam, flexus multos numero æquales, inſtar Capreolorum quorundam, variè complexorum efficientia, quo in implexu ſanguis, & ſpiritus, qui ad teſtes feruntur, diutiſſimè coquuntur, ipſumque ſemen elaboratur, eidem flexus poſtremi in teſtes terminantur, qui teſtes, laxi & cavernoſi, chymum, qui in vaſis incepit concoqui, excipientes, exactius percoquunt, & perfectam ſeminis formam ubi adeptus eſt, id ipſum per aliud vas, quod ad pudendum porrigitur, ſemen ejaculantur, (quod *varicoſum aſſiſtentem* vocant, 1. de ſemin. 15. vulgus *vaſa deferentia*, ut priora, *vaſa præparantia* appellat) quod vas ſpermati cum maribus latum & longum, fæminis anguſtum & breve natura conceſſit, 14. de uſu part. 10. & 11.

Glanduloſa corpora, quæ primus Herophilus, ἀδηνοειδεῖς προστάτας, quaſi glanduloſos præſides, aut proſtates appellavit, utrâque parte colli veſicæ ſunt locata, in quibus humor quidam ſpermati ſimilis, craſſus, viſcoſus, verùm longè tenuior continetur, qui in coitu repente, ac ſimul unà cum ſemine elabitur, reliquo autem tempore omni paulatim congeritur: cujus uſus eſt, ut ad venereum coitum excitet, & in coitu delectet; denique ut ad inſtar olei meatum urinarium humectet, & inungat adverſus urinæ roſionem, & ne exſiccatus conſideat, prohibeatque, quò minùs per ſe lotium, ac ſemen facilè feratur; in maſculis glandes hæ (aliàs *veſiculæ ſeminariæ* dictæ) notabilis magnitudinis ſunt, 14. de uſu part. & 1. de ſemin.

Glaucoſis, γλαύκωσις, *glaucedo*, eſt oculorum affectus, qui ex immodicâ ſiccitate, vel concretione humoris cryſtallini, vel ex largiori ejus evacuatione, (quæ fit in compunctionibus) ſolet progigni, quique cæcitatem præ omnibus maximè, qui oculis accidunt, morbis, inferre ſolet, 10. de uſu part. cap. 6. *Glaucoma* verò (γλαύκωμα) eſt naturalium humorum,

rum, in glaucum colorem mutatio, libr. finit. Diciturque id oculi vitium, quod ortâ priùs suffusione, & humore circa pupillam valde concreto, & resiccato contractum est; unde *Glaucedo* à siccitate est, ut *Glaucoma* ab humiditate; & propterea Gal. 3. aph. 31. dicit Glaucoma speciem esse ὑποχύματος, id est, suffusionis, non tamen docet esse eundem morbum; differt enim suffusio tum à Glaucedine; tum à Glaucomate; est enim *suffusio* extranei humoris, & aliunde influentis concretio; *glaucedo* verò ipsius humoris crystallini, densatio, & resiccatio. Nec omnes suffusiones tantæ sunt, ut toti pupillæ prætendantur, & visum ex toto adimant; Glaucoma verò crystallini universi est, atque siccitas, per ipsum totum ex æquo diffusa, & ex siccitate concretio. Adhæc, pleræque *suffusiones* curationem recipiunt, cùm tamen nullum *Glaucoma* curetur, uti nullus alius morbus ab immodicâ siccitate proveniens, facilè & plenè curatur.

Glaucedo, vide *Glaucosis.*

Glaucoma, vide *Glaucosis.*

Glene est, quod in superficie extremi ossis tùm capitum, tum sinuum situm est, ab ocularis sinus similitudine, sic dicta, libr. de ossibus in procem, γλήνη pupilla oculi. Cavitas ipsa oculi. Ab eâ facta metaphora est ad alias ossium cavitates. Siquidem apud Hippocratem γλήνη significat cavitatem ossis in quam alterum os inseritur, quæ & κοτύλη appellatur. Inter quæ tamen posteriores Medici distinxerunt. Nam authore Galeno libr. de ossibus, ex cavitatibus ossium capita suscipientibus quæ profundior est κοτύλη dicitur: quæ verò superficiaria, ut ambigere possis an cavitas sit nec ne, γλήνη nominatur. Id verò quoniam in latitudine quâdam dicitur, idcirco γληνοειδὴς appellatur sinus qui obscurus est. Nec tamen sinus γληνοειδὴς & γλήνη differunt, sed idem sunt omnino.

Gle-

Glenoeides, ſunt duo ſinus leviter cavi, in inferiore ſummæ vertebræ parte (quos ab ocularis ſinus ſimilitudine ſic appellant) ſimiles ſuperioribus; ſed ſinus ſuperiores, (cùm caput ipſum excipiant) non abs re ſunt majores; infrà verò minores ſunt, qui vertebram ſecundam admittunt, lib. de oſſib. cap. 8.

Gloſſocomion, quod & *Glottocomion* dicitur, machina quædam eſt, in quâ extenduntur, & vinciuntur fracta membra laqueis, ad juſtam eorundem diſtentionem, 7. de uſu part. cap. 14. γλωσσοκόμειον ἢ γλωσσόκομον, nomen eſt Atticum ut ſcribit Galenus, & propriè ſignificat arculam, in quâ homines recondunt res pretioſas, & quam multi iter facientes portant; eſt autem oblonga & anguſta. Ab ejus ſimilitudine Medici Hippocr. poſteriores (nam Hippocratem id genus inſtrumenti non noviſſe Galenus author eſt) machinam quandam chirurgicam, fracto femori vel cruri, ubi callus circumdatur accommodatam γλωσσόκομον nominarunt. Eſt autem machina cava oblonga, & ad femoris proportionem arcta ſupernâ parte trochleas utrinque ſingulas habens ad latera ſitas, & infernâ parte tranſverſum axem, ad quem alligati laquei contrarium nixum toti membro geminâ tenſione efficiunt.

Glutia, Græcè γλετία, id eſt, parvæ nates Cerebri ſunt tenues, ac prælongæ Cerebri eminentiæ, ex utrâque parte illius meatus, qui ſpiritum ex medio Cerebri ventriculo, in Parencephalidis ventriculum tranſmittit, quarum concurſum, hominum conjunctis inter ſe femoribus, ſive natibus, rectiſſimè comparaveris; ſunt autem qui Didymis, hoc eſt, teſticulis, ea aſſimilantes, malunt vocare *Didymia*, ſive *Teſtes*; quæ verò his proxima, *glutia*, 9. de uſu part. cap. 14. Producta ſunt ex Cerebri ſubſtantiâ duriore, ſupraque & ante conarium ſuſtinent, poſterius verò epiphyſim σκωληκοειδῆ inter latus dextrum & ſiniſtrum conſtituunt meatum, qui à medio ventre ad poſtremum fertur. Eorum autem

autem usus est, ne meatus ille à supernis cerebri partibus comprimatur & intercludatur.

Glutinatorium medicamentum, quod & *sanguinarium*, *cruentis opitulans*, & *enæmon* dicitur, est, quod vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2.

Gluton, hoc est, natem appellant, alterum ex duobus processibus cervicis ossis femoris, qui major, & exterior, & gibbus est, lib. de ossib. cap. 21. γλουτὸς autem ea apophysis (quam & τροχαντῆρα μέγαν appellant) dicta est, vel à similitudine quam habet cum natibus, vel quod musculi, quibus nates constant, ei præcipuè inserantur. vide *Femur*.

Glycea medicamenta sunt, quæ aliquando purgant, & interdum acres humores indulcant quasi & alterant, lib. de Dynamid. in procemio.

Gomphos, affectus oculi est, qui Latinè dicitur *Clavus*, cum pupilla egrediens pelliculas Uveæ, superficie tenus operit; unde ejus forma fit quasi Clavus, libr. de ocul. cap. 11. vide *Clavus*. Γόμφιοι, clavales seu molares dentes, sunt dentes asperi, inæquales, ampli, lati, molendis atterendisque cibis comparati, à caninis ad extremam usque mandibulam pluribus radicibus affixi. Dicuntur γόμφιοι, quod clavorum modo genis infigantur, unde & γόμφωσις dentium ferè propria.

Gomphosis, Synarthroseos species est, cùm ad instar clavi os ossi infigitur; vel cum os unum, alteri penitùs est infixum, ita ut ne tantillum quidem (veluti dentes suis alveolis) moveatur, libr. de ossib. in procemio. Per γόμφωσιν quoque juncta quædam ossa dici possunt in carpo, metacarpo, tarso, pedio, & aliis quibusdam partibus, synarthroses enarthrosi, & arthrodiæ similes, solâ motuum magnitudine ab eâ differentes.

Gonorrhœa, est seminis invita, & assidua excretio, cole non extenso. *Gonorrhææ* autem nomen planè compositi-

positum est, ἀπὸ τῦ ῥεῖν, καὶ γόνιμα, quasi seminis genitalis fluor, ob imbecillitatem retentricem continentium ipsum corporum, 6. de loc. aff. 6. Quæ verò intento pudendo fit, propter convulsionem accidit, inque eâ duo morbi conjunguntur.

Gracilis, sive *tenuis pulsus* est, in quo longitudinis dimensio, quodammodò duabus reliquis dimensionibus præstat; in quo autem duæ reliquæ superant longitudinem, *pulsus* hujusmodi *turgidus*, sive *crassus* appellatur, 1. de diff. puls. cap. 5.

Grando, est tumor crassus, in partibus interioribus palpebrarum coagulatus, ut quasi grando videatur, lib. de ocul. cap. 9.

Graphioeides, aut *Belenoeides processus*, id est, *graphio*, seu *stylo*, & *acui similes*, qui & *styloeides* dicuntur, à Columnæ specie, quæ partibus hujusmodi sese offert, *tenues ossium capitis processus*, appellitant, 10. de usu par. cap. 4. Adhuc *graphioeides* & *styloeides* processus, est Cubiti processus, quem è directo parvi digiti porrectum, à graphii, seu styli modo, Græci *dissectores*, sic vocant, 1. de anat. adm. cap. 10.

Gravativus dolor, vide *Dolor tristis*.

Gravedo, sive *Coryza*, est tenuis & incoctus humor, qui per nares secernitur, 2. progn. 49. Quem Galenus docet non esse pituitæ speciem, ut quidam falsò asserunt, sed excrementum, quod à Cerebro destillat, tenue, aut crassum, quod tùm in senibus, tùm iis, qui ratione quâvis sunt perfrigerati, plurimum acervatur, 2. de natural. fac. cap. 9. vide *Coryza*.

Graveolentia, vide *Beneolentia*.

Gravis, seu *gravitivus dolor*, vide *Dolor tristis*.

Gressuram γλιχάδα, vocat Hippoc. totum id, quod inter inguina utriusque cruris est, cujus mediam partem περίνεον, nuncupat, hoc est, *interfemineum*, eò quod duobus feminibus interjaceat. Est intestinum, seu intercapedo, quæ ab exortu pudendi, usque ad anum

anum pertingit, ubi etiam vesicæ collum, collocatum est, 4. de artic. 45.

Grumus, Græcè θρόμβος, est concretus sanguis, lib. de atrâ bile, cap. 2. estque aggregata concretio sensibilis sanguinis, lib. de tumor. cap. 2. Propriè quidem significat continuæ rei fragmentum & frustum. Inde ad lac & sanguinem Medicis translata vox est, qui θρόμβωσιν dixerunt, in lacte quidem quoties à puerperio fœminis lac fluere desinens in mammis densatur, & in exigua frusta concrescit: in sanguine verò, cùm à venis suis effusus, & in vicinâ spatiâ abscedens, sive per diapedesin, sive eroso aut rupto quomodolibet vase similiter coit atque condensatur, non in vesicâ modò, verùm etiam in stomacho, in renibus, in intestinis, in utero, in naso, in omni denique corporis cavitate. In quâ quoniam præter naturam inest, calorem nativum amittit, indeque niger evadit & cogitur, tandemque putrescit, ut & reliqua omnia quæ extra naturalem locum sita sunt.

Guidez venæ, vide *Apoplecticæ.*

Gula, vide *Oesophagus.*

Gurgulio, vide *Staphyle*, & *Gargareon.*

Guttur, vide *Larynx.*

Gutturosos, id est, ἐξεχεβρόγχους, quasi *gutteremilos* vocat Hippocrates eos, qui prominentia in anteriorem partem, guttura habent: guttur enim, (Græcis βρόγχον) vel totam asperam arteriam nominat, vel fauces tantùm, 3. de art. 8.

Gynaiceia, id est, mulierum passiones, lib. de Gynæciis.

Gynæcomaston, muliebris mammæ, & subjectæ additæque mammis pinguedinis, auctio est, præter naturam, libr. finit. γυναικομαστὸν, muliebrium mammarum summum incrementum: τὰ δὲ γυναικεῖα, muliebria sunt, & mulierum menstruæ purgationes.

H.

HABITUS est partium nostri corporis structura, constitutio, & compositio: quâ ratione dicimus; hujus corpus esse habitus solidi, compacti, rari, cujus ratione etiam corpus rarum facilè evaporatur, & syncopen incurrit, habitus verò densiores in morbis cunctanter, diutiúsque laborant, 2. de ratione vict. 47. Prætereà *habitus* nomine de omni re uti solemus, quæ constans est, ægrèque amovetur; unde & sanitatem *bonam habitudinem* dicimus, lib. de bonâ habitudine, & 4. de rat. vict. 25.

Hæmalopa, est oboriens cruenta suffusio ad plagas oculi illatas, 4. de compos. med. loc. cap. 8. & proin sugillatio in oculis, ex plagâ, aut ictu, vel effusio, sub contusum locum, sanguine. Unde Archigenes dicebat *Hæmalopa* idem malum esse cum *Hyposphagmate*, atque etiam in omni aliâ corporis parte posse contingere, præter quàm in oculo. Dicitur autem ἀιμάλωψ, quasi αἷμα ἐν ὠπὶ. Dioscorides verò etiam cruorem per adipem sparsum ἀιμάλωπα nuncupavit, scribens lib. 2. capite de hircino & ovillo sevo: tere paulatim aquam affundens, donec ne ampliùs quidem cruentum virus excernatur. Galenus etiam ἐν ταῖς γλώσσαις annotavit αἱμάλωπας vocari rubentes quosdam in cute circulos, qui alio nomine αἰθόλικες appellantur.

Hæmatosis, id est, *Sanguificatio*, vide *Hepar* & *Sanguificatio*.

Hæmodia, est affectus qui dentes, gingivasque infestare solet, cùm quispiam & austeros, & acidos cibos ingesserit, adeòque dentium quidam quasi stupor, cui portulacam manducatam mederi experientia probat, 2. de loc. aff. 6. Eum affectum oratione quidem explicare impossibile est, sed cùm quis ejusmodi cibos manducavit, ut iis dentes & gingivæ malè afficiantur, affectum hunc in eo & omnibus similem esse credimus,

mus, qualem in nobis ipsis experimur. Sunt autem qui τῆς αἱμωδίας nomine omnem simpliciter dolorem dentium intelligant.

Hæmophobus, id est, sanguinis mittendi timidus, 9. metib. 5. vide *Psychrophobus*.

Hæmoptoicus is est, qui sanguinem sputo ejicit, lib. 7. de comp. med. loc. cap. 4. sive vomendo, sive tussiendo, sive screando, sive simpliciter exspuendo rejiciatur, 4. de loc. aff. 5.

Hæmorrhagia, id est, sanguinis eruptio, & abundans effusio, quæ si per magnum vulnus fiat, per largum obitur fluxum; sin angustum, per jaculationem, ut in venis secandis: differt autem *Hæmorrhagia*, ab *Hæmorrhoide*, quòd illa sit abundans effusio sanguinis ex venis, indifferenter qualibuscunque, hæc verò effusio sanguinis, ex ani, sedisve venis per dissultationem, ac paulatim facta, ut quæ ut plurimùm per vasorum erosionem fiat, lib. de finit. unde *Hœmorrhoïdas*, sanguifluas venas, in ano existentes appellant, 4. de artic. 40. Sanguinis è venâ vel arteriâ vacuatio interdum critica, utplurimum verò symptomatica est, & tribus de causis contingere potest, tunicâ earum divisâ, aut reserato earum ore per ἀναστόμωσιν, aut transcolatus sive transmissus per διαπήδησιν. Dividitur tunica vulnere, contusione, ruptione, erosione. ἀναστόμωσις accidit propter tum vasis imbecillitatem, tum sanguinis, qui ad os ejus impetu ruit copiam, adhæc acrem quampiam, quæ illi extrinsecus incidat qualitatem. διαπήδησις ex tunicâ quidem ipsâ rarefactâ, sanguine verò tenuato oritur: accidere præterea interim potest & ex gracilium vasorum ore adaperto. Cæterum à partibus fermè omnibus profluere sanguis potest, naribus, ore, thorace, pulmone, ventriculo, jecinore, intestinis, & hæmorrhoïdibus: atque earum partium ἡ αἱμοῤῥαγία dicitur, à quibus ille profluit. Verùm apud Hippocratem cùm simpliciter αἱμοῤῥαγία dicitur non addito partis

tis nomine, quæ ſanguinem fundit, id modò ſanguinis profluvium intelligitur, quòd è naribus manat, ut annotavit Galenus 1. Epid. Cùm autem τῆς αἱμοῤῥαγίας nomine omne ſanguinis profluvium intelligi poſſit, eo tamen propriè dicitur quod confertim fit ἀπὸ τοῦ ῥαγῆναι, quod apud Hippocr. ſignificat ἀθρόως ὁρμᾶν, hoc eſt, impetu & confertim prodire, ut Galenus in gloſſ. explicavit.

Hæmorrhoïdes, vide *Hæmorrhagia.*

Halituoſa, ſeu *vaporoſa* ſunt quæcumque per cutem foràs exhalare apta ſunt; *humida*, quæ per veſicam; *ſicca*, quæ per alvum; quippe à vincenti in ſingulis eorum ſubſtantiâ, nomina ipſis imponuntur. Contraria *halituoſis*, & *diureticis* dicuntur *Emplattomena*, quæ exiguis meatibus cutis, & veſicæ inhærentia obſtruunt, & ea detinent, quæ per cutim, & urinas expurgantur: quæ verò opponuntur *ſolutivis*, dicuntur *Stryphna*, quòd valenter adſtringant, 8. meth. 2.

Halituoſus vapor & *ſpiritus*, eſt alicujus corporis partis humiditas, quæ ad ſummum concocta, in tenuem halitum, virtute inſiti & validi caloris ſoluta, inſenſibili tranſpiratione in ambientem effluit; qui halituoſus ſpiritus in animalis corpore ex ſuccis, qui lentè, ſenſimque excalefiunt, naſcitur; ubi verò calor imbecillior eſt, vel naturalis humor, tùm ſemicoctus, tùm craſſus, tùm glutinoſus, atque particula denſior, ibi craſſior excitatur halitus, quàm ut tranſpirare poſſit, 14. meth. cap. 7.

Harmonia in oſſibus, ſpecies συναρθρώσεως eſt, in quâ oſſium ſtructura, per ſimplicem lineam fit, non autem, ut in ſuturâ anfractuoſam. Sunt autem maxillæ ſuperioris, adhæc narium, & quædam etiam capitis oſſa, ad hunc modum inter ſe juncta, lib. de oſſibus, in proœmio. Eo modo & pars occipitis infima, & oſſa naſi, carpi, tarſi ſecum connectuntur. Galenus etiam ad finem comment. 3. εἰς τὸ κατ' ἰητρεῖον ſcribit capitis oſſa,

ossa, ubi se tangunt, propriè dici ἁρμονίας, sed translato vocabulo ῥαφὰς appellari. Calvariæ enim ossa ait, inter se ἥρμοσται, id est, committuntur: atque idcirco ipsorum contactus, καθ' ἁρμονίαν committi meritò dicuntur: verùm à similitudine eorum quæ suuntur, ῥαφαὶ nuncupantur. Α᾿ρμονία etiam medicamenti nomen est in catapotia coacti, & perutilis ad sistendas destillationes. Galen. lib. 7. τῶν κατὰ τόπους. Est etiam medicamentum ἀνώδυνον βηχικὸν, hoc est, ad tussim comparatum doloris expers. Cujus descriptio est apud Aëtium, lib. 8. Est etiam ἁρμονία emplastri nomen, quod describitur ab Aëtio.

Hebetudo visus, quæ & *offuscatio visus* nominatur, est summa offensio visionis, sine causâ manifestâ, lib. Introd. c. 15. Græci vocant ἀμαύρωσιν, Arabes *Guttam serenam*, differtque ab *Amblyopia*, (ἀμβλυωπία) in eo, quod magis in illâ, quàm in hâc læditur visio. Si paulatim ἀμαύρωσις conflata est, causas habet easdem, quas etiam ἡ ἀμβλυωπία: si verò repente unoque impetu incidit, in causâ est nervi visivi obstructio, à crassis & viscosis humoribus subitò illapsis, aut ejusdem nervi resolutio. Habet & plures alias latentes & internas causas, habet etiam externas: ut frequentes cruditates, crapulas, insolationem, capitis inustionem, atque ardorem aut refrigerationem, aut multam lectionem à cibo, aut balnei usum post cibum, vomitiones, & concubitus immoderatos intempestivosque, spiritus violentam cohibitionem, à quibus omnibus caput valdè repletur. Hæc quidem atque his similia, si minora imbecillioraque sint, ἀμβλυωπίαν: si verò & magnitudo, & vehementia ipsis accesserit, ἀμαύρωσιν efficiunt.

Hectica febris, duplicem habet significationem; sic enim dicitur omnis febris solutu difficilis (sive sit pituitosa, sive melancholica, opposita τῇ χεστικῇ, hoc est, febri solutu facili.) Alterâ verò significatione, speciatim magis dicitur *Hectica febris*, quæ & *putridæ*, & *dia-*

& *diariæ* oppoſita ſit, diciturque Hectica, quòd in habitu corporis, ἕξιν appellant, tanquam in ſubjecto conſiſtat; eſt enim hectica febris, calor præter naturam in ſolidis partibus ipſius cordis accenſus. vide *Febris hectica.*

Hecticus pulſus, ita ut Febris hectica vocatur, qui non magnoperè ullo modo variat, cæterùm manet in perpetuum ſibi ſimilis, cohæretque, nec ſolvitur unquam, quòd totus corporis habitus morbum induat, in ejuſcemodi febribus, & pulſibus, libr. de pulſib. ad Tyrones, cap. 8. Ἑκτικὸς σφυγμὸς eſt ſpecies inæqualis pulſus in unâ pulſatione, & diverſis arteriæ partibus, confinis formicanti, qui Græcis μυρμηκίζων dicitur, ſed eo adhuc minor. Pthiſi, empyemati & febri hecticæ proprius eſt, & ſicut hæc, ita nec ipſe magnam mutationem ſuſtinet, ſed perpetuò eſt gracilis parvusque, quia propter ſiccitatem in longum & latum diduci nequit arteria: & debilis ob facultatis vitalis imbecillitatem, & præterea frequens: quia cùm propter auctum calorem pulſus velox eſſe deberet, nec tamen talis eſſe hecticis poſſit propter virium infirmitatem, neceſſe ſit frequentiâ magnitudinem & velocitatem ſuppleri.

Hecticus ſpiritus ſeu *inſitus*, & naturâ partium ſubſtantiæ complantatus, *ſpiritui influenti* opponitur *naturali*, & *animali*, cumprimis ſolidis corporis in partibus continetur, ex quo quippe compoſitæ ſunt, iiſdemque in univerſo corpore, nec diviſis, nec condenſatis, nec è loco ſuo motis conſervatur; reſolvitur autem ſpiritibus influentibus intenſis: ut in phreniticis; vel diſſolutis: ut in lethargicis, vel iis, qui cardiaco affectu laborant, lib. Introd. cap. 13.

Hederarius flexus, vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Hedra, ſedes, anus, podex, dicitur & Græcis alio nomine δακτύλιος, & πρωκτὸς; eſt autem meatus ventris inferior, continendis, tranſmittendiſque excre-

mentis

mentis destinatus. Cùm enim venter totus peritonæo undique conclusus sit, duo tamen in eo sunt meatus, superior quidem ad stomachum, πυλωρὸς dictus: inferior verò hic, de quo sermo est, ad rectum intestinum, cujus oræ ultimæ incumbit. Est autem instrumentum vacuandis excrementis comparatum. Cujus generis instrumenta cùm sint duplicia, aliis excrementorum effluvium intempestivum cohibentibus, aliis verò tempestivum incitantibus, ea quidem ne intempestivè & præproperè labantur, musculi sedem ipsam constituentes non sinunt. Sunt autem duo ad sedem musculi, quorum unus rotundus est, solutus, & sine pari sive opposito musculo, per transversum ipsi circumfusus, adeò ut rectum intestinum exactè & firmiter occludat, & excrementa intus contineat. Alter verò sedis musculus est geminus, vel etiam tergeminus (eum namque in duos vel tres dividere possis) qui obliquè supra rotundum musculum situs sedem sursum retrahit. Quo fit ut si quando resolvatur aut reddatur imbecillior, sedem ipsam prociduam & prolabentem, ut in magnis contentionibus corporis fieri aliquando solet, sursum retrahere & revocare non possit, sed ea omnino eversa maneat, nisi manu reponatur. Adhuc *Hedra* apud Hippocratem, lib. de vulneribus capitis, est ossis fracturæ species talis, ut in eo teli vestigium remaneat, atque appareat, quâ telum insederit. Quem quidem affectum à telo acuto fieri necesse est, autore Galeno.

Hedysma, id est, Unguentum odoratum, 1. de compos. medic. loc. cap. 2. Ἡδύσματα dicuntur unguenta ipsa, quibus ad suavitatem odoris aromata adjuncta sunt. Unguenta autem ea, quæ ἡδύσματα olim vocabantur, succus tantum erant, hoc est, liquida, ut quæ solis ferè constarent oleis, eóque differebant, ἀπὸ τῶν στυμμάτων, ut Plinius scribit, quod hæc corpus haberent, hoc est, solidiora essent: utrisque tamen eadem odoris

odoris gratiâ. Dicuntur ἀπὸ τοῦ ἡδύνειν, quod est suave & odore gratum facere: unde & ἡδύσματα generaliter dici possunt quæcunque rem aliquam jucundiorem gratioremque reddunt. In quâ significatione Galenus lib. 3. de alimentis, pinguedinem & adipem carnium ἡδύσματα esse dixit. Cibis enim suavitatem potiùs conciliant, quàm in alimentum vertuntur.

Hegemonice, ἡγεμονική, id est, principes animæ virtutes, sunt rectrices, & animales, quæ in capite collocantur, videlicet facultas imaginatrix, ratiocinatrix, & recordatrix, lib. de sympt. diff. cap. 3.

Helcydria, id est, pustulæ ulcerosæ in capite genitæ, 1. de comp. med. loc. cap. 9. Ἑλκύδριον dicitur omne ulcus parvum, nec eo nomine certa ulla species ulceris designatur.

Heliosis, Ἡλίωσις, *Insolatio*, est corporis in Sole apricatio. Remedii genus est veteribus Medicis usurpatum variis modis, quo alii ad Solem ejusque radios exponebantur, sive stantes, sive ambulantes, sive jacentes; quo remedio præmissâ per alvum evacuatione juvabantur Hydropici, Ischiadici, Nephritici, Paralytici, Elephantici, Cæliaci, Hystericæ mulieres, & alba uteri fluxione laborantes, & Cephalalgici, ubi ex eo auxilio, corporis perspirationem uberiorem, sudores, alvi adstrictionem, adipis consumptionem, tumorum laxorum, tum maximè hydropicorum detumescentiam, facilem respirationem, omnisque superflui humoris absumptionem fuissent consecuti.

Helos, sive *Clavus*, est callosum tuberculum, album, rotundum, capiti clavorum simile, toto in corpore proveniens; sed pedum plantis, digitisque potissimum, & calcaneis accidit, & oculis, vide *Clavus*.

Helodes febris, vide *Febris Helodes*.

Helosis, est curva ac reflexa palpebræ eversio, utroque oculi musculo convulso, partemque Tarsi sibi continuam, ad se ipsum trahente, quod in magnis morbis

bis magnum malum significat. Hanc ipsam palpebrarum contorsionem Hippocr. vocat *Campylon*, 10. de usu part. cap. 9.

Helminthes, vide *Elminthes*.

Hemitritæos febris, ἡμιτριταῖος πυρετός, *Semitertiana febris*, vide *Febris semitertiana*.

Hemicrania, affectio est dolorosa, circa dimidiam capitis partem, aliquando dexteram, aliquandò sinistram (quæ juxta suturam sagittalem terminatur) ut plurimùm per circuitum exacerbatur, plerisque circa temporum musculos dolentibus, quibusdam in vertice capitis; quidam verò adeò vehementer dolent, ut ne manuum contactum facilè ferant, in quibus pellicula Calvam ambiens, læsa est. dicitur etiam aliquando Heterocrania, Græcè ἡμικρανία, & ἑτεροκρανία, 2. de comp. med. loc. cap. 3. Estque & aliud *Hemicraniæ* genus, quod *Sphacelodes* nominant, estque convulsorius dimidiæ partis capitis dolor, 2. de loc. affect. 7. Causa doloris tanti est vaporum, aut humorum, aut utrorumque vel multorum, vel calidorum, vel frigidorum, vel acrium salsorumque influxus sive per venas, sive per arterias. Affluunt autem hi vel quod à cerebro, ejusque membranis foras pellantur tanquam redundantes aut vitiosi, vel quod à subjectis partibus sursum mittantur. Ac vapores quidem tensivis doloribus afficiunt: biliosa excrementa mordaces inducunt: plenitudo gravitatis sensum adfert: rubor & calor calidos humores significant. Ἡμικρανικὰ φάρμακα dicuntur medicamenta topica, curandis hemicraniis convenientia. Ea non sunt unius generis: alia enim magis, alia minùs calida sunt: omnia tamen calida esse oportet, multùm quidem, ubi non est multus calor, moderatiùs verò si multa caliditas in dolore percipiatur: tunc enim ad reprimendum caloris excessum, calidis pharmacis aliquid refrigerans miscendum. Omnia etiam aliquid habere oportet, quod firmitatem & robur

robur addat, quod aſtringentem ſcilicet habeat facultatem.

Hemiplexia, ἡμιπληξία, Paraplegiam ſignificat, vide *Paraplegia.*

Hepar, quod & *Iecur*, eſt membrum princeps in dextro hypochondrio collocatum, venarum omnium principium, & primum ſanguificationis, (quam hæmatoſin vocant) officina, & inſtrumentum eſt, & nutrientis virtutis fons, 4. de uſu part. cap. 12.

Hepatica vena, vide *Axillaris.*

Hepaticus affectus, (quæ & *hepatitis* nominatur, de ſymptom. diff. 5.) eſt Jecoris imbecillitas citra phlegmonem, cùm nutrimentum per vaſa, quæ in meſenterio ſunt, veluti per ora quædam ſemicoctum attraxit, rurſuſque per eadem ſemicoctum ablegat in inteſtina; unde oritur excretionis ſpecies, maximè ſimilis loturæ carnium cruentarum, ac recenter enectarum, ſive, quod idem eſt, aquoſi ſanguinis. Atque hoc quidem ſymptoma ſemicoctorum ciborum, vomitioni ob p. n. affectum ventriculi quæ excitatur, proportionatum eſt, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. Eos igitur, qui ſic affecti ſunt, & quibus viſceris ipſius vires fuerint imbecillæ, *Hepaticos* vocat, affectumque hunc, *Hepaticum fluxum*, alium à *Dyſenteriâ* facit, 5. de loc. aff. 7. Affectio igitur *Hepatica* appellata, veluti etiam & *Cœliaca*, & *Stomachica*, citra tumores præter naturam, circa ipſas partes contingit; inflammatum enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe Medici dicunt, aut aliud quippiam tale; non tamen *hepaticum* vocant hominem ipſum, cui tale quid accidit, 8. de comp. med. loc. cap. 6.

Hepiala febris, ἠπίαλος πυρετὸς, vide *Febris hepiala.*

Hepſema, id eſt, *Sapa*, vide *Apothermus.*

Herculeus morbus, vide *Comitialis.*

Hermaphroditon, Ἑρμαφρόδιτον, eſt vitioſa membrorum genitalium conformatio, præter legitimum puden-

dendum, alterius etiam sexus pudendo apparente. Hujus vitii quatuor differentias esse, Leonides memoriæ prodidit, tres quidem in viris, unam in mulieribus. In viris quidem aliàs juxta τὸ περίναιον, aliàs in medio scroto pudendum muliebre pilosum apparet, aliàs verò, quæ tertia differentia est, per id ipsum quod in medio scroto pudendi formam habet, urina emittitur: in mulieribus autem supra pudendum juxta pubem virile frequenter genitale reperitur, tribus quibusdam extantibus corporibus, uno tanquam cole, duobus autem veluti testiculis. Sed ferè fit ut è duobus pudendis alterum iners sit & invalidum, nec nisi rarissimè utrumque ad Venerem idoneum habetur. Pluribus verò etiam utrumque imperfectum est, ut nec maris nec fœminæ opus exercere possit. Quod Ausonius hoc Epigrammate indicavit.

Mercurio genitore satus, genitrice Cythere,
Nominis ut misti, sic corporis Hermaphroditus,
Concretus sexu, sed non perfectus utroque,
Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.

Nomen huic malo datum est ab Hermaphrodito, quem Mercurii & Veneris filium fuisse, & ἀνδρόγυνον, hoc est, virum & mulierem perhibent. A quo qui utrumque similiter sexum habent, ἑρμαφρόδιτοι καὶ ἀνδρόγυνοι appellantur.

Hernia, vide *Ramex*, & *Celes*.

Herpes, qui & *Serpigo* nominatur, est repens inflammatio, ex syncerâ flavâ bile, suam servante naturam; quæ ipsa bilis flava si cum sanguine per totum corpus deferatur, morbum facit, qui *Icteros*, id est, Regius appellatur; sola verò quando ab aliis succis secreta est, & in aliquo externo membro consistit, *Herpes* vocatur, quæ si crassa sit, totam exulcerans cutem, usque ad suppositam carnem, *Herpes exedens*, sive *Esthiomenos*, sive *Phagedæna*; si verò tenuior fuerit, id quod in superficie est tantùm veluti deurens, generis sortitur

tur appellationem, ac simpliciter, & sine adjectione *Herpes* vocatur: Altera *Herpetis* species *miliaris*, Græcis *Cenchria* vocatur, quoniam parvæ pustulæ, ac multæ per summam cutem, similes miliis, in eâ excitantur, quæ non protinus ulcus faciunt, quemadmodum alter, sed interposito tempore in ulcus abeunt, 2. de Glauc. 1. & 6. aphoris. 45. Est autem omnis *Herpes* ejusdem generis cum *Erysipelate*, atque hujus quoque magis cum eo, quod exulceratum est: differunt autem humoris tenuitate: est enim admodum tenuis, qui *Herpetem* excitat, adeò ut non solùm interiores partes, quæ utique carnosæ substantiâ sunt, transeat, sed etiam cutem ipsam, ad summam usque cuticulam tùm erodat, tùm exedat, quando si hanc quoque sudoris vice transiret, haudquaquam ulcus excitaret, 14. meth. 17. & 2. meth. 2.

Heterocrania, vide *Hemicrania*.

Heterogeneum, vide *Dissimilare*.

Heterorhythmum pulsum vocamus, qui alterius ætatis habet rhythmum. lib. finit. vide *Pararhythmus*.

Hexis, habitus, varia significat. Primum quidem eo nomine in re omni uti solemus, quæ stabilis est, & ægrè movetur à subjecto. Quomodo & Aristoteles usurpavit in Logicis, distinguens ἀπὸ τῆς διαθέσεως, id est, à dispositione. Hic comparatur à multâ longâque διαθέσει. Proinde secundum eam significationem, id quod est, ἐν δυσλύτῳ διαθέσει, sive sanitas, sive morbus, sive aliud quodlibet, καθ' ἕξιν διακεῖσθαι dicitur, ut scribit Galenus libr. 2. method. med. Huic contrarium est κατὰ σχέσιν, sive ἐν σχέσει, ut idem docet lib. 8. idem significans quod simpliciter ἐν τῇ διαθέσει. Sic autem simpliciter dictus habitus neque bonum neque malum significat: sed eum in hominis valetudine designare volentes, illum εὐεξίαν, hunc καχεξίαν nuncupamus. Sunt enim hæ duæ τῆς ἕξεως differentiæ Medicis supra cæteras usurpatæ. vide *Affectus*, qui & *Schesis*.

Hia-

Hiatuli, qui & *Hyatuli* dicuntur, & συνοδόντες Græcè vocantur, ii sunt, quorum venter inter comedendum in ore invenitur, quod accidit in vehementiore appetentiâ, & fame nimiâ, in quâ venter quibusdam animalibus sursum procurrit, adeò ut nonnulli cùm primùm incipere eum affectum sentiunt, foràs repere sibi ventrem dicant: aliis verò cibos, quos adhuc mandunt, nec dum satis ore confecerunt, famelicus ventriculus eripit planè invitis, 3. de anatom. facult. 8.

Hidroa, ἱδρῶα τὰ, pustulæ quædam genitalium partium sunt, summam cutem occupantes, & exulcerantes, 3. aphor. 21. Oriuntur, ut ipsum nomen ostendit, ab earum partium sudore acri, bilioso, & mordaci, qui perfacilè iis in partibus putrescens, pruriginem movet, cutemque velut ulceribus exasperat. Dicuntur & *Intertrigines*, 6. de simplic. cap. de Balaustio, Græci vocant Ἱδρώα, & παρατρίμματα; Plinius vocat *Attrita*. vide *Sudamina*.

Hidròs, *Sudor*, Ἱδρὼς, est humidum tertiæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ speciem erumpens. Et cùm tenuissimum quidem sit hujusmodi excrementum, facilè sanè ejicitur, partim in speciem halitus ab insito calore solutum, & per transpirationem vacuatum: partim violento motu confertim in aquæ speciem erumpens. Appellant autem Medici quod ita excernitur, sudorem: quod aliter erumpit, non sudor, sed ὕγρανσις, & ὑγρασία, & δίεσις, hoc est, mador, à plerisque appellatur. vide *Sudor*.

Himas, affectus est Gurgulionis, à corrigiarum similitudine sic dictus, cùm longior, gracilior, ficciorque evaserit: (talis enim Loro non ineptè comparari potest, quod Græci ἱμὰς nuncupant) differt à *Cionide*, quòd in hâc Gurgulio non extenuatus est, sed crassitiem ex fluxione solito majorem ut plurimùm adeptus esse

esse videtur. Provenit, inquit Aëtius, cùm ex suffitu nimium ignescit: tunc enim gracilescit, & secundum omnem dimensionem comminuitur.

Hippocratica facies, vide *Facies Hippocratica*.

Hippocraticum scamnum est machina quædam, quam Hippocrates consulit præparandam iis, qui in aliquâ magnâ urbe curaturi sunt, 1. de artic. 4.

Hippos, vide *Equum*.

Hirqui, vide *Anguli*.

Homiomeres, & *Homæomeres*, ὁμογενεῖς *Homogeneæ*, id est, Similares, Elementares, & primæ corporis nostri particulæ, 6. de sanitat. tuend. cap. 2. quas etiam prima corpora vocat, 8. de placit. 8. Sic autem dicuntur partes, quæ in similes dividuntur particulas, id est, omnes earum partes tum sibi mutuò, tum toti similes habentur, quæ & simplices etiam & primæ, & incompositæ nonnunquam appellantur, quod ex illis constitutæ sint particulæ, quæ organicæ, id est, instrumentales, sive officiales vocantur. Sunt autem hæ: os, caro, vena, arteria, nervus, ligamentum, tendo, membrana, adeps, unguis, cutis. His adduntur humores, ut sanguis: & qui in oculo sunt, crystallinus & vitreus humor.

Homonyma duplicia sunt, aliqua quidem nullo pacto inter se communicantia, & convenientia, ut cùm Canem dicimus terrestrem, & marinum, atque hæc *æquivoca* dicimus: alia verò, quæ cum synonymis, id est, *univocis* aliquatenus conveniunt, quatenus ab uno factam appellationem habuerint, lib. 4. de vict. rat. 13.

Homoplatæ, aut *Omoplatæ*, quas opertas scoptulas vocant, partes sunt, quas ii, qui toto thorace respirant, attollunt sensibiliter, & notabiliter, ex difficultate respirationis, præcordia sursum variè & inæqualiter trahentes, 10. meth. cap. 8. vide *Omoplate*.

Homotona, vide *Continua*, & *Epacmastica*.

Horam vocat Galenus, id tempus anni, in cujus medio

dio caniculam exoriri contingit, 2. de aliment. facult. cap. 2. vide *Fugaces*.

Horarii fructus, vide *Fugaces*.

Horectica medicamenta, quæ fastidium cibi auferunt, & appetentiam ejusdem cient. & intendunt. de Dynamid. in procemio.

Hordeolum, est apostema nascens in extremitate palpebrarum, lib. de ocul. cap. 9. appellaturque *Crithe*, *Hordeum*, sive *oculorum tuberculum*, lib. de remed. part. fac. cap. 10. vide *Crithe*.

Horrida febris, φρικώδης πυρετὸς, dicitur apud Hippocratem, 1. de morb. vulg. non simpliciter ea febris, quæ cum horrore invadit (id enim innumerabilibus accidit febribus) sed exquisitus hemitritæus, in quo videlicet magnam accessionis partem horrores sęviunt, eo maximè die in quo tertiana, & quotidiana continua simul concurrunt, 2. de differ. febr. vide *Febris horrida*. Eam biliosus pituitosusque humor ex æquo misti committunt, itaque confusi horrorem movent, non per initia modò accessionis, sed etiam per totam propè accessionem. Tunc autem duobus modis horror iste commovetur, per reduplicationem, & per inæqualem incrementi motum. Hoc brevioribus horroris intervallis, illud longioribus distinguitur. Utrumque autem febri semitertianæ proprium est propter humoris, à quo gignitur, inæqualitatem, ut docet Galenus.

Horror, est inæqualis concussio totius corporis, & punctio quædam quasi, seu ulceratio summæ cutis, & ipsius carnis sensibilis, ab humore tenui, & acri, per illam transeunte, 3. de sanit. tuen. cap. 5. & 10. meth. c. 4. Fit eodem modo, & ab iisdem causis, à quibus rigor. Sed horroris causæ mitiores, pauciores, quiescentes, & minus motæ sunt quam rigoris. Nam excrementum mordax, erodens, nitrosum, salsum, amarum in cute vel subditâ illi carne motum ut intensione qualitatis & motus rigorem vel maximum, vel medium,
vel

vel minimum excitat, prout causæ magis vel minùs erodunt, abundant, moventur, ita paucitate, tenuitate, & motionis impetu inferius, horrorem tantum movet. Ut autem horror minus quiddam est quam rigor, sic majus quiddam est refrigeratione & inæqualitate. Qui enim refrigerationem committit, humor frigidus est, crassus & immotus. Qui verò inæqualitatem, minimum calidus, tenuis, motusque, ut in eâ ferè non motus, sed sensus tantum, qualis in ulcerosâ lassitudine, vel pruritu sentiatur. Qui corpore sunt robusto, & vix patiente, horrore vel rigore minùs tentantur, quam qui sunt corpore imbecillo, & sensu facili præditi. vide *Frigus*.

Humeraria vena est, quæ in superficie brachii exteriori collocata, juxta interiorem superficiem musculi Deltoeidis ad extremum ipsius protenditur, 3. de anatom. adm. cap. 5. Hanc *Omiæam* Græci vocant, 1. de anatom. adm. cap. 11. Dicitur autem *Humeraria*, vel *Humeralis*, quòd obliquior à Claviculâ sensim recedens se porrigat ad humerum, libr. de venar. & arter. dissect. cap. 6. Eadem *Vena capitis*, *Cephalica*, & *Vena cubiti externa* dicitur. vide *Cephalica*.

Humerus, totum illud est, quod apparet in eâ dearticulatione, quâ superior humeri pars, quæ *Epomis*, & *Superhumeralis* dicitur, ad Collum vergit, & à posteriori parte, ossi scapulæ; ab inferiori autem, ei ossi, quod, dum totum brachium attollitur, manifestum fit, & *Ala* nuncupatur, 1. de artic. 4. & 62.

Humilis pulsus, vide *Latus*.

Humor, & *Succus*, non idem est; *Humor* enim est humiditas quædam, quæ in corpore animantis est; *Succus* humiditas est, quæ in fructibus, quibus vescimur, continetur, & ex medicamentis vegetabilibus exprimitur, lib. de humor. comm. 1.

Humor urinæ, est id, quod re ipsâ urina est, sub quo nomine, & substantia & color urinæ continetur; præ-

ter

ter hæc, quod in urinâ reliquum eſt, *inhærens* dicitur, & ejuſdem contentum, lib. de urinâ, cap. 1.

Humorem mucoſum, eum appellare conſuevit Hippocrates, qui lentore quodam & albedine præditus, ad exangues partes, id eſt, oſſa & cartilagines, pro nutrimento cogi conſuevit; cùm imbecilla ita natura eſt eorum, ut benè conficere alimentum in ipſis nequeat, ſed quaſi ſemicoctum relinquat, 3. de artic. 65.

Hyaloeides humor, Ὑαλοειδὲς ὑγρὸν, eſt humor oculi tertius, in poſteriori illius ſede collocatus, qui & *Vitreus* dicitur, & *Hyalinos*; qui quantò craſſior & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate ſecedit atque albedine, 10. de uſu part. cap. 1. Hic non ambit univerſum cryſtallinum, ſed dimidium tantum poſteriore parte, ut qui ejus diametrum non excedat, qui à dextrâ ejus parte in ſiniſtram ducitur. In eum uſum à naturâ comparatus eſt, ut cryſtallino humori alimento eſſet, eamque ob cauſam inter eum & ſanguinem propè medius factus. Vitreus hic humidus eſt inſtar vitri, à quo nomen habet, igne liquefacti, & tam albus, quàm cum minimum nigri multo albo permiſtum eſt. Sed cùm neutri horum humorum vena inſit, per Diadoſim cryſtallinus à vitreo, & vitreus à tunicâ ipſum ambiente, quam ἀμφιβληστροειδῆ vocant, nutritur, quæ non eſt aliud quàm nervi optici ſubſtantia in mucum cerebro ſimilem ſoluta. vide *Cryſtallinus*.

Hyatuli, vide *Hiatuli*.

Hyboma, *Curvamen*, *Gibboſitas*, Ὕβωμα, idem eſt ac Κύρτωμα, vox generalis eſt apud Hippocratem, ſignificans omnem vertebrarum everſionem, & luxationem, præter naturam, 3. de art.

Hydaris, *Aquula*, ſubſtratæ ſuperiori genæ pinguedinis extimâ parte augmentum eſt, quâ fluunt præter naturam oculi, lib. finit. Sunt autem *Hydatidæ*, humiditates illæ, quæ circa unctuoſa, & viſcoſa corpora per medium ſpatium, inter duas portiones tunicæ Pe-

 rioſtii

rioſtii adnaſcuntur, quæ corpora molliendarum ſuâ pinguedine palpebrarum gratiâ, à naturâ fuerunt creata, 10. de uſu part. cap. 7. Pinguis autem ea ſubſtantia palpebræ cuti naturaliter ſubſtrata in aliquibus, & præſertim pueris, ceu natura humidioribus, augeſcens ſupra modum ὑδατίδα parit, quæ oculum pondere ſuo gravans, fluxionem in eo excitat, facitque ut ab oculis humor præter naturam ſtillet. Palpebræ igitur hoc vitio detentis infra ſupercilia aquam intercutem repræſentant, nec ſurſum attolli poſſunt: ſi verò digitis ipſas deprimamus, inde digitos quod medium intercedit inflatur. Horis autem antelucanis potiſſimum defluxione tentantur, neque contra Solis ſplendores cernere ſuſtinent, ſed illacrymant, continuiſque lippitudinibus infeſtantur. Si magna ὑδατὶς eſt, non niſi manu curatur: quæ parva eſt, ſiccantibus remediis juvatur.

Hydatodes vinum, Ὑδατῶδης οἶνος, eſt quod multâ aquâ dilui poteſt, vel jam dilutum eſt, 5. de ſan. tuen. cap. 12. vinum autem *Oenodes* vocant, quod multam ſuſtineat aquæ miſtionem, & imbecilles vires feriat: cui opponitur ὀλιγόφορον, id eſt, *aquoſum vinum*, quod paucam ſuſtineat aquæ miſtionem, 7. meth. 6.

Hydatoeides, ὑδατοειδὴς ἢ ὑδατῶδες ὑγρὸν, aqueus humor, unus ex oculi humoribus, cryſtallinum anteriore parte circumdans, & medium complectens. Hic totum illud ſpatium, quod inter cryſtallinum humorem & pupillam intercedit, replet, ſectâque corneâ tunicâ primus effluit. Cenſetur autem verus humor, ut qui aquæ modo effluat, & pellucidus ſit. Inde ὑδατώδης dictus eſt. Alii verò ipſum ὠοειδὲς, hoc eſt, ovo ſimilem ſive albugineum nuncuparunt, ut Aëtius, l. 7. cap. 1. quod magnam gerat cum ovi humore ſimilitudinem albo ac tenui. Cæterum cùm eo humore permultum etiam ſpiritus ineſt, qui oculi tunicas ita diſtendit, ut nullâ uſquam parte laxæ aut corrugatæ videan-

deantur; magno usui est non modò replens spatium inter corneam & crystallinum medium, sed vetans etiam ne ab externo aëre & ipse crystallinus humor, & uvea tunica exiccentur, simulque colorum discrimina primus excipiens, ne primo statim eorum objectu crystallinus perculsus læderetur.

Hyderici, qui & *Hydropici*, & *Vtricularii* dicuntur, libr. de atrâ bile, cap. 9. Sunt laborantes aquâ inter cutem, 5. de loc. affect, 7.

Hyderos Phlegmatias, vide *Leucophlegmatias*.

Hyderos, est species Hydropis, quæ *Anasarca* dicitur, 3. de sympt. caus. cap. 2.

Hydragoga medicamenta sunt, quæ aquam Utriculariis, Hydropicisque educunt, lib. de atrâ bile, cap. 6. Inde *Hydragogia*, Latinis *Aquæ ductus*, sanguinis lationem per venas (nomine à similitudine fluminis, ad rivos translato) significat; qui fit spiritu, unà cum caliditate per ventrem exeunte, ac deinde secum confractas nutrimenti particulas deferente, Galenus in Timœum Platonis, fol. 578.

Hydrelæum, est compositio ex aquâ & oleo, Ὑδρέλαιον, incerta autem & multiplex misturæ ratio est. Refrigerat, ideoque à Galeno adhibetur ad dolores capitis ex febre, & ciendis vomitionibus convenit, si tepida detur, 2. simpl. 25.

Hydrenterocele, Herniæ species est composita, quando videlicet, unà cum intestino, aquosus humor in Scrotum descenderit, lib. finit.

Hydrocele, vide *Cele*, *Enterocele*, & *Sarcocele*.

Hydrocephalon, est humoris aquosi, vel fæculenti sanguinis collectus tumor, in parte aliquâ corporum eorum, quæ caput concinnant, lib. finit. Est autem is humor piger & deses, tribusque in locis colligitur: aut inter Cutem & Pericranium, aut inter Cranium, & Pericranium, aut inter Cranium, & Cerebri membranas; aliqui addunt ex Aëtio quartum locum, inter

Cerebrum, & ejus membranas, ſed tunc nullam recipit curationem. Puerulis maximè familiaris morbus eſt, & eorum proprius. Multis autem de cauſis aqueus ille humor colligitur, quarum aliæ evidentes, aliæ internæ ſunt. Interna quidem eſt, cùm ſpontè ſuâ vaſa capitis rareſcunt, & aquoſam illam ſubſtantiam, quæ ſanguini miſta eſt, in locum aliquem effundunt, unde totum caput intumeſcat. Externa verò evidenſque cauſa eſt plaga, aut contuſio, non omnis quidem, ſed quæ infantibus præſertim ab obſtetrice infertur in puerperio, rudiùs contracto, appreſſoque eorum capite.

Hydromphalon, coitio & concretio in umbilico eſt lenti humoris, qui ſub tunicâ ibidem congeritur, & continetur, lib. finit. Græcè Ὑδρόμφαλον.

Hydrophobus, id eſt, aquæ timidus, Ὑδρόφοβος is propriè dicitur, qui ex morſu canis rabidi, aquam reformidat, 9. method. 5. inde *Hydrophobia*, id eſt, aquæ timor, ex rabidi animantis mordicatione prognatus. Aliis ſtatim, aliis quadrageſimo die, aliis etiam ſeriùs ſupervenit. Sed nemo eorum qui à rabioſo cane demorſi fuerint, immunis ab eâ affectione eſt, qui neglexerit, aut malè ſubierit curationem, idque maximè ſi corpore fuerit cacochymo & melancholico. In tantum autem aquam (nec eam modò ut fertur, ſed omne etiam liquoris genus) metuunt, ut eâ visâ animo vehementiſſimè perturbentur. Res quidem admiratione digna, cùm ita affecti canibus ferè ſimiles evadant non modò rabie, latratibus & morſibus æquè peſtiferis, quibus obviam factos petunt, ſed calidâ etiam ſiccâque intemperie & ſiti. Hujus cauſas qui inveſtigarunt, exiſtimant eos aquâ tantoperè averſari, quod in eâ tanquam in ſpeculo, intueantur ſe rubenti facie, torvis oculis, & ſupra humanum morem efferatis. Unde non aquam modò, ſed quicquid etiam pellucidum eſt, abhorrent. Alii dicunt fieri in iis hydro-

drophobiam quo canis, à quo demorsi sunt, imaginem in aquâ cernere sibi videantur. Nam ut fertur, cùm Philosophus quidam eo affectu laboraret, & falsò, sicut cæteris, canis species ante oculos obversaretur, & propterea à bibendo deterreretur, animum fortiter recolligens, secumque reputans, quam absurdum sit canem in balneo versari, aquam intrepidè bibisset, sitimque explesset, curationem est consecutus. Alii metum aquæ gigni docent ab immodicâ siccitate, quasi in contrarium habitum mutata penitus humidâ eorum substantiâ. Sunt qui vanam esse hujus rei causæ inquisitionem dicant, ipsamque ὑδροφοβίαν nihil aliud esse, quam insaniæ ex atrâ bile genus. Est enim magna hujus veneni cum eo humore similitudo, notumque est valdè differentes esse melancholiæ differentias, cùmque omnium melancholicorum communis sit metus, alios tamen alia timere.

Hydropici, vide *Hyderici*.

Hydrops, Ὕδρωψ, est aqua inter cutem, in quo per cutem extentam, sive aër & flatus, sive humor aliquis in profundo conclusus, locatur; si igitur in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dictâ, aër recludatur, fit Hydropis species, quæ *sicca* ab Hippocrate vocatur; si verò humor, fit *Ascites*, qui & *Hydrops aquosus* ab eodem dicitur, 4. aphor. 11. Ejus tres sunt species; prima, *Ascites*, ἀσκίτης, quæ fit, cùm inter membranam Peritonæum, & intestina, plurimus aquosus humor coacervatur, qui locus, aquoso humore, utris modo impletus videatur, unde & *utricularem* appellant, Barbari corruptâ voce *Asclitim*. Altera Tympania, Τυμπανίας, καὶ Τυμπανίτης, dicitur, qui fit, ubi flatus, ac spiritus copiosus, in iisdem ventris locis congregatur; Hoc nomine à *Tympano* omnibus notissimo instrumento, appellata est; si enim pulsetur venter inferior, instar *Tympani*

 sonum

ſonum edit. Tertia *Anaſarca*, Ἀνασάρκη, ὑποσάρκη, καὶ λευκοφλεγματίας, dicitur, fitque quoties per totum corpus humor pituitoſus diffunditur, adeò ut inſtar ſpongiarum, aut papyri, univerſa caro permadida appareat, ideoque in eâ totum corpus intumeſcit, ac mortuo ſimile evadit. Sed omnium ferè communia iſta ſunt, quod jecinore vehementer refrigerato oriantur, ſintque depravatæ ſanguificationis ſymptomata, ſive primariò propter phlegmonem, aut ſcirrhum, aut aliud vitium jecur malè affectum ſit, ſive lege conſortii, quod illi cum aliis partibus intercedit, quodque omnis à cachexiâ initium ſumat. Fieri quidem non poteſt ut hydrops ullus citra hepatis refrigerationem gignatur: id quod illi contingit tum per ſe, tum etiam liene aut ventriculo refrigerato. Compatitur præterea alvo & inteſtinis, maximè jejuno, pulmoni, renibus, & ſepto tranſverſo. Sed & immodica per hæmorrhoidas, aut uterum, aut dyſenteriam, ſanguinis evacuatio, hydropem gignit, ſicut & conſuetæ vacuationis ſuppreſſio. His enim de cauſis refrigeratur hepar, poſt verò aliquando & durum fit. Quamvis autem frigida intemperies hydropem pariat, omnes tamen hydropici & febricitant & ſitiunt, quod humor circa viſcera deſes nec perflatus ſalſedinem putredinemque colligat. Sed febris quamvis aſſidua, lenta tamen eſt, cum pulſu parvo. Adhæc omnes ſpirandi difficultatem, tumorem, gravitatem, colorem vitioſum, cibique faſtidium incurrunt.

Hydrops aquoſus, & *ſiccus*. vide *Hydrops*.

Hydrops matellæ, vide *Diabetes*.

Hydrops in vas urinale, vide *Diabetes*.

Hyeloeides, vide *Cryſtallinus*.

Hygieia, id eſt, *Sanitas*, eſt affectio, conſtitutioque partium, cujus ope, functiones ſecundùm naturam edimus, 1. meth. 9. Inde ὑγιεινὴ ſalubris medicinæ pars eſt, quæ ſanitatem tuetur, & imminentes morbos præcavet,

cavet, lib. Introd. cap. 7. ὑγίεια (per syncopen ὑγία) emplastrum etiam cephalicum est: quod & Panaceam, & Trium fratrum vocant: Heras ὑγίειαν facit ad nomas, & omnia ulcera maligna. Valet ad plurima ad quæ commendat ipsum Aëtius, lib. 13. cap. de emplast. cephal. ὑγιεινὴ verò cæteras medicinæ partes dignitate antecellit, duobusque summis continetur præceptis: Optimè valentia corpora similibus esse conservanda: quæ parum ab optimâ constitutione descíscunt, aut quodammodo ad neutrum statum accesciscunt, modico contrariorum usu ad mediocritatem redunt, vocanda esse. Itaque ad eam pertinent aëris, cibi, potus, exercitationum, somni, vigiliarum, excretionum, atque affectuum animi discrimina: de quibus Galenus copiosissimè disseruit. ὑγιεινὸν, salubre tripliciter apud Medicos dicitur: ut corpus, ut causa, ut signum. Salubre autem corpus tripliciter dicitur: aut simpliciter, quod ab ipso naturæ ortu bonam habet temperaturam in simplicibus & primis particulis, atque in his quæ ex ipsis componuntur, est commensuratum, aut, ut nunc, quod in præsenti est sanum. Est verò & hoc ipso tempore quo sanum existit, si non optimam, at sibi propriam habens temperaturam, ut multum autem, quod à constitutione optimâ non admodum deficit, ut explicat Galenus in art. med.

Hygrocyrsocele, id est, aquosus simul, & varicosus ramex, est dilatatio vasorum testem nutrientium, & lenti humoris copiosissimi in Scroti aliquâ parte collectio, lib. finit.

Hymen, *Hymenœon*, vide *Colliculum*.

Hyoeides, sive *Hypsiloeides*, sive *Lambdoeides*, à similitudine, quam cum Υ, & Λ, (quæ inversa non est valdè dissimilis ab υ) Græcis litteris obtinet, dictum est os capiti gutturis incumbens, rectum secundum colli longitudinem, & leniter cavum, pluribus ossiculis contextum, & ad radicem linguæ situm, firmamen-

mentum eſt linguæ & laryngis muſculorum. Os namque ejus maximum, quod totius oſſis velut baſis eſt, anteriore parte ad ſecuritatem gibbum eſt, poſteriore linguam ſpectante cavum, ad continendum. Huic autem alia duo utrinque oſſicula, velut duo cornua uniuntur: unum brevius & inferius, oſſe unico conſtans, in thyreoeidis (eſt autem laryngis cartilago) apophyſim prælongam inſerto: alterum gracilius, longius, rotundius, oſſiculis tribus vel quatuor colligatis invicem, ad ſtyloeidis radicem aſcendentibus conflatum. Quo loco quibuſdam præſertim mulieribus ligamenta ſunt tantùm ſine oſſiculis, ab oſſe hyoeide ad ſtyloeides aſcendentia. Eſt autem os hyoeides quadrupedibus multum diverſum ab humano, libr. de muſcul. diſſect. cap. 13. quod & *Pharyngethron* vocant, lib. de vocal. inſtr. diſſect. cap. 6.

Hypelata, *Catotherica*, ſive *Dejectoria medicamenta* ſunt, quæ renes, veſicam, & gibbam jecinoris partem, cum multo vitioſo ſucco ſunt referta, expurgant, 7. meth. 13.

Hyperbolica figura corporis eſt, quoties quatuor membra, Græcè Κῶλα, id eſt, crura, ac manus, aut ſummè extenduntur, aut immodicè inflectuntur, ipſa item ſpina, cujus partes vertebræ quoque in cervice exiſtunt, cùm plus nimiùm incurvatur, aut extenditur, 1. prognoſt. 13.

Hypercatharſis, Ὑπερκάθαρσις, *Superpurgatio*, immodica eſt ex medicamento violentiori epoto purgatio, in causâ ergò eſt vis nimia medicamenti, quod vaſa ad ventrem attinentia mordens, aperiens, & continenter irritans, atque convellens, corpora tota, eorundemque omnes vires naturales cumprimis enervat ac diſſolvit. Sed cum initio vaſa modicè pateant, nec multùm imbecilla ſint, non niſi quod tenuiſſimum eſt, miniméque naturæ familiare excernitur. Tandem verò vaſis tum multum dehiſcentibus, tum imbecillioribus redditis

ditis succedit eorum vacuatio, quæ sunt naturæ chariſſima. Quamobrem in ὑπερκαθάρσει primùm flava bilis, deinde pituita, demùm atra bilis, poſtremò ſanguis, (quippè quem ſanguinem natura habet familiariſſimum) excernitur, initiò tenuiſſimus, demùm craſſiſſimus. Itaque medicamento dato pituitam ducente, ſi immodica fiat purgatio, primum flava bilis, mox atra, ultimo loco ſanguis excernitur. Si verò quod flavam ducat bilem exhibitum ſit, pituita ſequetur, tertia atra bilis, quartus tandem ſanguis. Quod ſi medicamentum datum ſit atram bilem purgans, eam quidem primùm vacuabit, deinde flavam, poſtea pituitam, poſtremò ſanguinem, tanquam ex inanitis jam vaſculis effluentem. Cùm enim ea non ampliùs in ſe continere alios ſuccos præ imbecillitate poſſint, eorum verò ora aperta fuerint, nec irritare medicamentum deſinat, nec familiarem præterea ſuccum poſſit attrahere, neceſſe eſt reliquos eo ordine, quem diximus, excerni. Si verò humoris vel ſanguinis evacuatio, ſponte fiat, à naturâ, vel ſanguinis, vel humorum multitudine aggravatâ, & ad ipſorum quæ oneroſa ſunt, evacuationem excitatâ, & modum obtinere nequeunt, *Hypercriſis* dicitur, ſeu *ſupervacuatio*, 3. prorrhet. 5.

Hypercriſis, vide *Hypercatharſis*.

Hyperoa, Ὑπερῴα, eſt pars oris ſuperior, modicè concava, foraminulis pertuſa, per quæ à cerebro pituita ad os deſcendit. Extenditur à faucibus ad dentes uſque, & in fornicis aut cameræ modum concava eſt, ſed leniter nec ſupra modum, ut iis accidit qui ſunt acuto capite, ut lib. 6. Epid. Hipp. annotavit. Latinè *Palatum* & *Baſis cerebri*, *oſſe ſphenoeide firmata*; quod propterea Gal. τὸ κατὰ τὴν ὑπερῴαν ὀστοῦν aliquando appellat.

Hyperſarcon ulcus eſt, cui caro ſupercreſcit, veluti *Hyperſarcoſis*, carnis excreſcentia, Ὑπερσάρκωσις Græcè, 2. meth. 2. & 3. meth. 6. Neque in ulceribus ſolùm,

 verùm

verùm etiam in oculis, auribus, gingivis, naſo, teſticulis, & aliis pleriſque partibus caro ſupercreſcit. Eſt igitur morbus in incommoderatione magnitudinis, ſive ex eo genere quod in quantitate, magnitudinéve partium ſpectatur. Itaque vel exſcindi debet, vel medicamentis cathæreticis abſumi. Hujuſmodi incrementi præcipua cauſa eſt boni ſanguinis in carnem uberior affluxus. Quare curatio ejus perficitur iis quæ contrariam ſarcoticis habent facultatem: vocantur autem ea καθαιρετικά.

Hypezocotes membranæ, ſive *Subcingentes* ſunt, quæ telæ araneorum ſimiles, naturâ ſimplices, internam utramque thoracis regionem ſubcingunt; quæ verò rectæ ad jugulum uſque perferuntur, *Diaphrattontes*, id eſt, *Intercipientes*, ſive *Interſepientes*: ubi autem pulmoni cohæreſcunt, hujus *operimentum* dicuntur, 5. de anat. adm. cap. 8. Has ipſas pleuræ tunicas, omnium ſpirationis inſtrumentorum communes eſſe, communemque iis largiri tunicam, ſcribit Galenus, 7. de anatom. adm. cap. 2. vide *Cingentes*.

Hypnoticum medicamentum eſt, quod ſomnum conciliat, Ὑπνωτικόν, ſoporemque & Cataphoram, epotum molitur: refrigerat enim corpus, & ſenſum eò uſque ſtupefacit, ut, ſi paulò liberaliùs ebibatur, mortem quoque afferat, 5. ſimpl. cap. 19. vide *Narcoticum*.

Hypocaumata, id eſt, *caloris noſtri fomites*, alimenta nominant juxta omnium philoſophorum dogma, qui eorum, quæ animalia conſtituunt, elementorum, ignem maximè vitæ eſſe cauſam exiſtimarunt, qui rurſum ſuis pabulis, tanquam alimentis alitur, ut lucernæ flamma, oleo, 1. aph. 14.

Hypocheomenis, id eſt, *Suffuſi*, 6. de ſanitat. tuend. cap. 9.

Hypochondria, id eſt, *Subcartilaginea*, aut quaſi dicas, *ſub cartilaginibus poſita*, ſunt partes illæ, quæ ſub ventriculi ore, ad partem exteriorem apparent, cujuſmodi ſunt

ſunt muſculi, qui expanſi, membranæ prætenui, veluti Araneæ, quam *Peritonæon* vocant, incumbunt, extrinſecus verò cute conteguntur. Æquivoco autem cum his vocabulo, etiam interiora viſcera vocamus *hypochondria*, quoniam & ipſa ſub cartilaginibus notharum coſtarum ab interiori parte exiſtunt, lib. Intr. cap. 10. In priori ſignificato, dictum: *febres ab Hypochondriis moderatæ*, id eſt, omnium febrium acutarum, quæ ab Hypochondriis proficiſcuntur, ſunt mitiſſimæ: in poſteriori ſignificato, quando voce Hypochondriorum complectimur, ventrem, jecur, lienem, & ſeptum tranſverſum, quædam *malignæ*, quædam *mites* ſunt, com. 2. in 3. de morb. vulg. Atque in hoc ſecundo ſignificato, Hypochondrion, Ὑποχόνδριον, ab Epigaſtrio non diſtinguitur. Ubi Hippocrates Hypochondrium ſimpliciter nominat; dextrum interpretatur, propter excellentiam, quæ præſtat alteri.

Hypochondriacus, ſive *flatuoſus affectus*, qui & ſimpliciter *Melancholia* dicitur *Hypochondriaca*, morbus eſt ex tertio melancholiæ genere, à ventriculo & finitimarum partium ex affectu p. n. ortum ducens, pravis ſymptomatibus ſtipatus, imprimis metu, & mæſtitiâ. Idem alvi dejectione, vomitione, probâ concoctione, & ructibus levatur, 3. de loc. aff. cap. 7. Græcè Ὑποχονδριακὴ μελαγχολία dicitur.

Hypochyma, (quæ & *Hypochyſis*,) eſt craſſi humoris coalitio, in corneâ membranâ, vel inter corneam, tunicam, & cryſtallinum humorem, juxta pupillam concretio. Quâ in re, Hypochymatos, & Glaucomatos differentiam recentiores poſuere, dicentes, τὸ ὑπόχυμα, non aliud eſſe, quàm humorem illic concretum; Γλαύκωμα autem alterationem eſſe humoris cryſtallini, in glaucum colorem ab humiditate quâdam intra ipſum congeſtâ, cùm tamen veteribus Medicis, idem eſſet uterque affectus: nec tamen hoc ſolo differunt, ſed etiam, quod omnes ſuffuſione laborantes, lucem

videant

videant multam, aut paucam: qui verò Γλαύκωμα, quique ἀμαυρῶσιν, patiuntur, lucem omninò nullam cernant. Eſt autem *ſuffuſio* duplex, una propriè dicta, quæ eſt oculorum per ſe ſuffuſorum morbus, ab humore craſſo pupillam obſcurante; altera verò impropriè, in quâ oculi non primò, & per ſe patiuntur, ſed viſa quædam viſis propriè ſuffuſorum ſimilia repræſentant, quæ eſt per conſenſum ſuffuſio, (ut illa per eſſentiam) ſive à ventriculo ſurſum ad oculos aſcendendo, ſive à cerebro deorſum, ſive à toto corpore, ut in febribus, criſi inſtante per ſanguinis fluorem è naribus. vide *Glaucoſis*. Alia etiam ſuffuſio recens eſt, & quæ nondum radices egit, alia verò confirmata eſt, & ex toto concrevit: quas quomodo ab invicem diſtinguere oporteat, Paulus libr. 6. hoc modo explicavit: Oculus ſuffuſione tentatus concluditur, & palpebra magno digito ad oculum premitur, eique adducitur, ſimulque hâc illâc exprimitur, deinde oculo aperto perattentè ſuffuſionem contemplamur: in iis enim in quibus humor nondum coaluit, fuſio quædam ex digiti impreſſione oboritur, ac primùm latior apparet, rurſus in ſuam & figuram & magnitudinem recurrit. At in confirmatis ſuffuſionibus nulla immutatio nec latitudinis nec figuræ ex impreſſurâ obvenit. Quoniam verò commune hoc eſt ſignum, & eorum in quibus modicè, & illorum in quibus ſupra modum humor concrevit, colore ipſas diſcernemus. Nam ſi ferri, aut marinæ aquæ, aut plumbi colorem ſuffuſio habeat, moderatè coaluit, & ad eductionem idonea redditur: ſi verò gypſo aut grandini ſimilis color ſuffuſionis eſt, ſupra quã par eſt, concrevit.

Hypogaſtrion, vide *Abdomen*.

Hypogloſſis, medicamentum eſt, leniens, lævigans, & corrigens aſperitates aſperæ arteriæ, quin & omne, quod in viis ſpiritalibus inflammationis reliquum eſt, concoquit, & perſanat; quod medicamentum, quia linguæ

linguæ ſubditur, eòque paulatim liqueſcente, aſperæ arteriæ ſummum madeſcit, & irrigatur, ob id Ὑπογλωσσὶς dicitur, de quibus ſub linguacibus præſidiis Galen. fusè, 7. de compoſ. med. loc. Ejuſmodi pharmaca parantur ex paſſo, gummi, tragacanthâ, glycyrrhizâ, quibus ſi libet addere detergentia, convenient mel deſpumatum, amygdalæ, reſina terebinthina, ficus, uva paſſa, ſemen iridis, & alia hujuſmodi. Oportet autem reniti tuſſi, & ne excitetur cavere. Obluctantes autem ut ne tuſſiant, quod ex pharmaco defluit, in aſperam arteriam excipient. vide *Arteriace*. Hypoglоſſis etiam dicitur inferior linguæ pars, quæ ſubjectam attingit maxillam.

Hypophoræ, ſunt fiſtulæ, & vitia profunda, quæ dehiſcunt, ut ſinus, ulcera, aliaque hujuſmodi omnia, quæ ex defectu repletionẽ deſiderant, atque indicant, l. intr. c. 3.

Hypophyſis, ſeu *Hypochyſis*, id eſt, ſuffuſio, 3. meth. 2.

Hypopyos vocamus, quibus pus in oculis congregatum eſt, quod vacuari ſolet, diviſâ eâ tunicâ, quæ cornu eſt ſimilis, paulò ſupra locum quo committuntur inter ſe tunicæ oculi univerſæ, quem alii *Irim*, alii *Stephanon*, alii *Coronam* vocant, differtque ab *Hypochymate*, in quo non pus, ſed levis quædam nebula, tunicis oculi interponitur, 14. method. cap. 19. Quod autem Hypopyon ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat, idem enim eſt, veluti ſi quis *Hypophthalmiam* dicat, quod ipſum ſub oculis ſonat. Eſt autem ex genere effuſionum, & Ecchymomatum appellatarum; Appellant ita Hippocrates, & alii multi Medici, circa cutem affectionem, cum tenuibus in ipsâ venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, non uno loco acervatim, ac ſtatim ita excretus in grumos coit; ſed poſtquam per Diapedeſim, effuſio iſta eſt facta, tunc enim temporis progreſſu, contingit liveſcere & denigrari oculum, parvis nimirum grumulis, ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coactis, 5. de compoſ. medic. loc.

loc. cap. 1. & libr. de Virtute Centaureæ, cap. 4. Ὑ'πόπυον καὶ Ὑ'πούϛ Græci vocant. Sunt autem τȣ̃ ὑπο-πύȣ ſymptomata dolor pulſatorius vehemens, rubor oculi totius, & temporum dolor.

Hypohthalmia, & *Hypophthalmium*, vide *Hypopyus*.

Hypoſarca, quæ & *Hypoſarcidium*, & *Epiſarcidium* dicitur, ſpecies hydropis eſt, in quâ habitus totius corporis pituitâ plenus redditur, 4. de rat. vict. 11. vide *Anaſarca*.

Hypoſphagmata, plagas oculi illatas, & obortas ex eis cruentas ſuffuſiones, appellant, 4. de comp. med. loc. cap. 8. ſpecies τῆς ἐκχυμώσεως. Fit autem cum ruptis aut contuſis ex plagâ vaſis, quæ in oculorum tunicis habentur; ſed iis maximè quæ ſunt in adnatâ membranâ, ſanguis ſub eam ſubit. Ac primum quidem is rubet, poſtea verò liveſcit. Eorum qui ſic affecti ſunt hoc unum ſymptoma eſſe dicitur, quod quæcunque videant, rubra eſſe putent, ut Gale. lib. de ſympt. cauſ. annotavit, ſed præſertim recente malo: ob id etiam ab Archigene αἱμάλωπα dictum eſſe putant. Sed tamen αἱμάλωψ generaliùs dicitur, quam ὑπόσφαγμα.

Hypoſpadiæi, Ὑ'ποσπαδιαῖοι, ii ſunt, quibus ob vinculum, quod ad finem virgæ habent, meatus ſeminalis eſt contortus, & ob læſa genitalia ſteriles ſunt, non quòd ſemen fæcundum non habeant, ſed quòd in virgæ flexibus hærens ferri prorſus nequeat, rectà in uterum, quam rem curatio ipſa comprobat, vinculo enim abſciſſo, generant, 15. de uſu part. cap. 3. Κύμα ſive κυνοδέσμιον, hoc eſt, canem, vel caninum vinculum vocant id, quo cutis membri genitalis, cum glande colligatur, Vitium id à primâ origine contrahitur. Et quia glans non recta forata eſt, ſed ſub eo vinculo, qui ſic affecti ſunt, urinam quoque anterius facere nequeunt, niſi pudendum ad pubem reflectant. differunt ἀπὸ τῶν ἀτρήτων. Quod ἄτρητοι dicantur tam viri quam mu-

mulieres, quibus anus aut genitalia perforata non sunt, sive id ex naturâ sit, sive ex morbo acciderit, carne vel membranâ supercrescente, & meatum obstruente.

Hypostasis, sive *sedimentum*, est id, quod in urinâ residet, tanquam crassior urinæ portio, & in sanis quidem tertiæ concoctionis excrementorum, in ægris verò morbidi succi pars, ab urinæ liquore secreta, & in fundo subsidens, libr. de urinis, cap. 16. Licèt generaliter quidquid subsidet, atque in imo cujusque liquidioris excrementi subsistit, *hypostasis sit*; quæ crassior urinæ pars, si ad supremam superficiem terminatur, dicitur *Nubecula*, si ad mediam regionem, *Suspensum*, si profundiore parte inferiorem locum occupet, dicitur *Hypostasis*, ibidem, cap. 21. Quæ si divulsa non sit, sed continua, apud Hippoc. dicitur *plana*; quòd si per omne tempus sui similis est, ita ut, si primo die sit cocta, sit etiam postero die, & insuper quæ sedimentum, & humorem urinarium habet non distantem à se, sed totum sibi æqualem, quæque continuò sibi similis perseverat, *æqualis* apud Hippocratem dicitur, ibidem cap. 38. Optima urina vesicæ (cui maximè facultas inest urinam concoquendi, sicut & renibus attrahendi) optimè se habentis indicium primò est, secundò renum, tertiò sanguinis & vasorum quibus ipse continetur, quartò jecinoris, deinde verò ventriculi. Sic enim urinæ concoctio procedit, nec potest subsequens præcedentis vitium omnino corrigere & abolere. Quamobrem si optima est hypostasis è vesicâ prodiens, omnibus iis in partibus optimam factam esse concoctionem testatur, & proinde partium solidarum robur, vimque caloris nativi ostendit, sicut è contrario mala, partium solidarum, & caloris imbecillitatem, à quo certum est omnia naturæ opera perfici; Ad hunc modum in mammis lac, in testibus semen, in abscessibus pus album evadit, ex continuâ vasorum, nervorum, ligamentorum, membranarum, car-

tila-

tilaginum, offium, & reliquarum folidarum partium, quæ funt in fede affectâ, alteratione. Quod ad ejus fubftantiam quoque pertinet hypoftafin & confiftentiâ & copiâ mediocrem effe oportet, præterea, quæ omnium maxima laus eft, albam, lævem & æqualem. Horum enim trium fignorum in hypoftafi tanta vis eft, ut iis tantùm tribus optimam urinam Medici definierint. Si enim hæc adfint, reliquorum nullum omnino defuturum videtur. Sunt namque perfectæ concoctionis indicia, ex quâ reliquæ omnes notæ dependent. Nec tamen ulla hypoftafis perfectè cocta eft, fed cùm fit ex genere excrementorum, aliquid præter naturam in fe contineat, neceffe eft. Quicquid enim alimenti in fanguinem converti non poteft, fubfidet in urinâ. Itaque prout concocta apparet, fanguinem etiam unde manavit, tantum decoctum effe declarat. Craffa enim craffum, fublimis flatulentum, flava biliofum, livida vel nigra melancholicum aut corruptum fignificat. Ex confequenti verò caloris nativi, à quo concoctio perficitur, vim aut imbecillitatem denotat.

Hypfiloeides, vide *Hyoeides os*.

Hypothenar, id eft, *fubvola*, pars ea manus eft, quæ opponitur *volæ manus*, quæ *Thenar* dicitur, libr. Introd. cap. 10.

Hyftera, id eft, uterus, vulva, matrix, fætus geftandi five generationis organum; foris nervofum, intus carnofius, diciturque à Græcis Ὑστέρα, quod poftrema fit partium omnium, lib. finit. Unde *hyfterica mulier*, id eft, ab utero fuffocata, five hunc affectum *uteri fuffocationem*, five *fpirationis ob uterum ablationem* vocites, quo interdum mulieres, fine fenfu immobiles jacent, cum nullo, aut parvo, aut quàm obfcuriffimo pulfu, interdum mitiori exiftente malo fentientes, & moveri potentes, atque integrâ ratione; tamen animi defectione, & difficili fpiratione laborantes, etiam crura, & brachia contrahunt, 5. de loc. aff. 5. *Præfocatas* etiam

utera-

uterarias vocant, id eſt, utero laborantes, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. unde *Hyſteralgia*, uteri dolor: *Hyſtericus typus*, & *morbus*, acceſſionis eſt retardatio, cùm poſterior acceſſio feriùs invaſerit, quàm præcedens.

I.

IANITOR, vide *Pilωros*.

Ianitrix vena, id eſt, *Vena porta*, 6. de placit. cap. 5.

Ichor, eſt tenue excrementum ulceris, ut ſordes craſſum, 3. meth. 3. Vocat etiam *Ichores* Hippocrates tenues, acres, aquoſas, & mordaces ſanguinis humiditates, ſanguinis veluti vehicula, 4. de rat. vict. 2. Appellat adhuc *Ichores* ſuperfluas ſanies, quas corpus acervat, ex quarum vapore, non ſolùm capitis dolores nonnullis oboriuntur, ſed etiam ſuffuſorum, ſymptomata; aliquibus verò & Comitialis convulſio concitatur, 6. de ſanitat. tuend. cap. 9. Dicuntur adhuc *Ichores*, fluentes humiditates ex Coryzâ, & Catarrho, 2. de rat. vict. 44. Græcè Ἰχὼρ dicitur, ex Latinis quidam vertunt, *ſeroſum humorem*, quidam *aquoſum*, quidam *tenuem*, alii verò ſaniem interpretantur. *Ichoroeides* autem *ſanguis* non ſimpliciter tenuis, & aquoſus ab Hippocrate vocatur: ſed qui venenoſâ aliquâ, & malignâ facultate præditus ſit: unde Galenus ex Platone: *Ichor* autem, ſanguinis quidem ſerum, mitis; nigræ verò bilis, acris, & ferus. *Ichoroeides* quoque ſanguis vocatur, in ſeipſo pravam ac tenuem humiditatem continens, mordacem, & erodentem, non aqueam, & morſu carentem, comment. 2. in 6. de morb. vulg. 38. Celſus lib. 5. cap. 26. ἰχῶρα dicit ſaniei ſpeciem eſſe tenuis, ſubalbidæ, & ex malo ulcere exeuntis, maximéque ubi nervo læſo inflammatio ſecuta eſt. Ego verò ſic dijudicandum cenſeo, ut intra corpus quidem ἰχὼρ aquoſa vel ſeroſa humiditas,

S ſive

ſive ſanguinis, ſive alterius humoris Latinè reddi poſſit, extra corpus verò ſaniem verti debere. Sic Plinius inaſſati jecinoris ſaniem appellavit, eum humorem ſignificans qui à jecinore, dum aſſatur, emanat. Itaque apud Galenum tenue in ulceribus excrementum non abſurdè ſanies exponitur. Et in capitis vitiis, quæ ἀχῶρες vocantur, ἰχῶρες ſanies non ineptè verti poſſunt. vide *Sordes*.

Icteros, eſt diſcoloratio ex flavâ bile, ſui ſervante naturam, unà cum ſanguine per totum corpus delata, 2. ad Glauc. 1. Sic dictum hoc malum, vel ab Ave, quæ Græcis Ἴκτερος, Latinis verò *Galbula* dicitur; hæc enim ſi ſpectetur, ſanari malum dicunt, & avem mori; vel ab Ave, quæ *Ictinos*, Ἴκτινος Græcis, *Milvus* Latinis appellatur; oculi ſiquidem, hoc vitio laborantium, milvinis oculis ſimiles, hoc eſt, auricolores videntur; vel à muſtelâ ſylveſtri, quæ auricolores oculos habet, & Græcis Ἴκτις, Latinis *viverra* nominatur. Etiam *Regius morbus* dicitur, quoniam mulſo, (quod genus potionis in Regum delitiis erat) curabatur, rebuſque omnibus hominis mentem exhilarantibus. *Aurigo* quoque nominatur à Celſo, ab auri colore, quem bilis, per univerſum diffuſa corpus, refert. *Arquatus* denique nuncupatur, quòd ejuſdem coloris reſpectu referat cœleſtis arcus ſimilitudinem. Oritur propter cauſarum diverſitatem. Aliquando enim fit ab obſtructione illius veſicæ, quæ bilem excipit. Tunc autem bilis non patentibus illis meatibus, per quos ſecerni & evacuari debet, regurgitat in jecur & venas, & ſanguine permiſtâ effunditur in univerſum habitum. Inde tota cutis flaveſcit aureo colore, ſed inprimis oculi, in quibus vitioſus color propter ingenitum illis candorem magis conſpicuus eſt. Et quia deſtinatis à naturâ locis non poteſt excerni, maximâ ſui parte propellitur à naturâ in renes unà cum urinâ, eamq; colore ſuo inficit, & craſſam impuramque reddit; è contrario

autem

autem inteſtina bile vacua ſunt, & eorum excrementa candida; dejiciendi autem cupiditas nulla vel ſegnis admodum. Alia Icteri ſpecies eſt, quam nulla parit obſtructio, ſed vel calida & ſicca totius corporis, maximéque hepatis intemperies, vel facultatis ſecretricis imbecillitas: illa quidem quod multam bilem gignat toto corpore, hæc verò quod genitam ſecernere à ſanguine non poſſit. Ea hoc uno argumento maximè deprehenditur, quod inteſtina, & quæ in his continentur excrementa multâ bile, perinde atque reliquæ corporis partes, perfuſa ſint. Ad hanc ſpeciem referri poterit is Icterus, qui à venenatorum morſibus aut potu pharmacorum deleteriorum ſolet contingere, quique naſcitur ab omni alio jecinoris vitio quo ſanguis depravatur, & flavus vel porraceus, vel pallidus, vel plumbeus evadit, ſive id inflammatio ſit, ſive durities, ſive compoſitus ex utroque morbus. Tertia autem Icteri ſpecies eſt, qui fit per morborum bilioſorum criſes. Natura enim aliquando bilem quæ morbum fecit ad cutem propellit, unde color bilioſus univerſo corpori inducitur. Cæterum quæ dicta ſunt omnia, communia ſunt tam flavo quàm nigro ictero: niſi quod icterus niger non fit obſtructione illius veſiculæ bilem continentis, ſed lienis, quodque in eo non flava bilis, ſed nigra effuſa ſit in corpus, & proinde color non flavus, ſed niger appareat.

Ictus, eſt arteriæ motus, tactui occurrens, *intervallum* autem, eſt tempus interpoſitum inter duos ictus, quo diſtenditur, contrahiturque arteria, de pulſ. ad Tyrones, cap. 4.

Idea morbi, id eſt, *Morbi eſſentia*, 3. de criſ. 4.

Idiopathia, ἰδιοπάθεια, proprius affectus eſt, qui & πρωτοπάθεια, id eſt, primarius affectus dicitur, ex adverſo diſtinctus ab *affectu per conſenſum*: ſeu per viciniam, & ſecundarium, ſeu poſteriorem; Ei verò, qui per conſenſum infeſtat, qui συμπάθεια, quod δευτεροπάθεια

πάθεια dicitur, proprium opponimus, 1. de loc. aff. 3. *Per consensum* autem *affici* tribus modis membrum aliquod dicitur, vel propter viciniam, vel propter familiaritatem generis, vel operis: *generis*, ubi nervosum nervoso, venosum venoso consentit; *operis*, cùm mammæ, & thorax, partibus genitalibus condolet, com. 3. in 3. de morb. vulg. 4. vide *Sympathia*.

Idiosyncrasia, id est, corporum proprietas, & convenientia, ac cujuslibet peculiaris temperatura, 3. method. 2. & 7.

Iecur, vide *Hepar*.

Iecoraria vena, vide *Cava vena*.

Iecoris vena, vide *Choledocos*.

Iejunum intestinum, secundum est intestinum in ordine, quod à Duodeno intestino (quod vocant) multifariam in orbes convolvitur, vasorum complurium serie contextos: dicitur autem *jejunum*, quod semper cibo vacuum reperiatur, 6. de anat. adm. cap. 9. Quapropter Νῆστις, hoc est, jejunum appellatur, quod semper inane permaneat, nec tantillum quidem in se ipso alimenti contineat, 5. de usu part. cap. 3.

Ignem, suo more Hippocrat. *febrem vehementissimam* appellat, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

Ignis sacer, id est, erysipelas, 8. de plac. 4. & lib. de purg. med. fac. cap. 5. vide *Sacer ignis*.

Ile, aliàs, Κενεὼν, locus appellatur, qui est inter thoracem, & os coxæ, propterea quod Κενεὸν, id est, cavum, & vacuum, depressumque est, 2. de his quæ in medic. 16. Tota ea regio inanis videtur, si tam cum inferis quam superis partibus, utrisque osseis conferatur. Quem locum etiam Græci Λαπάρην appellant, quí inter thoracis & iliorum ossa subsidet, propterea quòd eo loco cingulum circundatur, unde & Λαγόνας ἰξύων etiam nominant, secundo de fract. 70.

Ileon, εἰλεὸν, intestinum est ordine à ventriculo tertium, quod incipit ubi jejunum desinit; eo scilicet loco,

loco, in quo chylus jam crassior effectus incipit consistere: chylus enim admodum liquidus è ventriculo prodiens, facilè per ecphysim & jejunum intestinum effluit: exuctus verò à venis quæ jejunum circumstant, attractaque liquidiore ejus parte, paulò crassior redditur, & in ileo diutius cunctatur, præsertim obtusâ jam bilis acrimoniâ in ecphysim excretæ, ileoque ab eâ minus demorso atque irritato, diciturque εἰλεὸν, à multis anfractibus, & circumvolutionibus; idem verò & λεπτὸν, hoc est, *tenue*, simpliciter dicitur, nomine duobus etiam superioribus communi. A quâ parte affectâ, obstructâ, & inflammatâ, nomen desumpsit is morbus peracutus, qui *Ileos*, Græcè εἰλεὸς appellatur, sed nihil vetat in crassiori intestino colo, eundem affectum progigni, sed mitiorem, & minùs mortiferum, com. 2. in 3. de morb. vulg. Licèt aliqui eundem in pleniore intestino factum vocent εἰλεὸν, in tenuiori εἰλεὸς, (cùm prius χορδαψος diceretur) quòd per eum intestina εἰλεῖσθαι, id est, convolvi videantur; unde quidam Latinè *Volvulum* dixere; *Chordapsum* autem quòd qui manum loco dolenti admoverit ex tensione, τῆς χορδῆς ἅπτεται, hoc est, chordam attingere videatur, 3. aph. 22. & 6. aph. 44. Sunt autem hujus morbi symptomata signaque ventris tormina, stomachus multâ humiditate perfusus, exolutiones animi, ructus inanes, vomitus pituitosi & biliosi, & inde aliquando desipientiæ & convulsiones. Morituris verò sudor frigidus, urinæ difficultas, podex ita astrictus, ut vel specilli extremum nequeat admittere, & vomitio stercoris. Verum hæc omnia non omnibus pariter contingunt: unum tantum est huic morbo proprium inseparabile, quod nihil ad inferiora descendat, nisi forte liquida quædam pauca & serosa. Vomitus non semper adest, sed morbo tantum exitiali. Quod si vehementiùs æger laboret, stercus in os usque ascendit, & singultus oritur. Cum enim intestina, quæ hoc malo tentan-

 tur,

tur, appetant à se expellere quod nocet, quodque jam longo tempore cępit esse molestum, nec se propter obstructionem exonerare possint, concitant violentiùs noxiam materiam, & in partes superiores contra naturam propellunt. Obstructionis autem causæ sunt cruditates, & continua ciborum corruptio, lethalia medicamenta, enterocele, inflammatio, colicus affectus, & aliquando stercoris nimia resiccatio.

Ilingus, ἴλιγγος, est tenebricosa vertigo, quæ fit, cùm humor crudus, cum flatuoso crasso spiritu, in capite movetur, & idcirco præcedit Epilepsiam, & Apoplexiam, 3. aphor. 17.

Illegitimæ costæ, quæ *Nothæ*, *Spuriæ*, & *Mendosæ* dicuntur, 5. de anatom. adm. cap. 1. cartilagineæ admodum existentes, sunt quatuor ultimæ costæ, quæ ad pectoris os non pertingunt, 8. de anat. adm. cap. 1.

Illisio, vide *Collisio*.

Illosis, ab ἴλλος, oculus, & *Strabismus*, seu *Strabilismus*, sunt invitæ, musculorum palpebras moventium, concussiones, 2. de sympt. caus. cap. 1.

Ilium, λαγόνων ὀστοῦν, est apophysis ossis sacri superna, & ampla, continens intus ventris imi partem plurimam, tangensque ilia. Os enim sacrum tres habet apophyses rectas, nec deorsum, nec sursum repentes, *ilium*, *coxæ*, & *pubis os*: tamen *os totum*, sæpè *os ilium* vocamus, quòd id magnitudine, & crassitie præpolleat reliquis.

Imùs, vide *Gargareon*.

Imbecilla corporis pars est, vel quæ à primo ortu suo, & naturâ est intemperatior, vel quæ ex præcedente aliquo morbo intemperiem contraxit, vel quæ ex præsenti affectu intemperata reddita, promptiùs verò in iis partibus imbecillibus supervacaneum, qualecunque id sit, & morbidum congeritur, & suscipitur, quam in membris fortioribus, 11. meth. 20.

Immutatus morbus est, cujus longior est accessio, & minor

minor ſatis remiſſio ; quo genere antiqui *Typum quotidianarum*, & *ſemitertianarum* reponebant, lib. de Typis, cap. 3.

Impetigo, λειχὴν, eſt ſummæ cutis aſperitas cum multâ prurigine, ſquamis, & furfuribus, lib. finit. *Agreſtes* verò *impetigines* nominant, quæ à medicamentis imbecilliter ſiccantibus, nihil juvantur, à validis irritantur, 6. de comp. med. per gen. cap. 2. Ea autem impetigo, quæ cum pruritu fit, etſi non aſpera, ſed lenior, quàm vel Pſora, vel Lepra eſt, adeò ut ſi ſola ſalivâ quotidiè defricetur, ſaneſcat: ſed ubi increverit, extremam cutem in furfures reſolvens, in Pſoram tranſit, atque deinde in Lepram, ubi pro furfuribus, piſcium quaſi ſquamulæ concreſcunt, & per frictionem decedunt, 5. de comp. med. loc. cap. 5. & cap. 7. (nec tamen eſt is morbus, quem *Gallicum*, ſeu *Neapolitanum*, ſeu *Hiſpanam ſcabiem* vocant, ut alibi mihi fortè oſtendendum erit.) Cæterùm λειχῆνος, *Lichenis* nomine, illum etiam *impetiginoſum morbum*, *Mentagram* Romanis appellatum, multò magis ferum, & agreſtem, Plinius comprehendit, non ſquamis, ut Lepra; ſed fœdo cutis furfure, totos primùm vultus, deinde verò, & collum, pectuſque, & manus occupans, oculis tantùm immunibus. Fuit autem, ut idem author eſt, novus morbus, & ante Tiberii principatum penitus incognitus: nec verò in iis tantùm notis feritas ejus erat, ſed quod admodum contagioſus eſſet ſoloque oſculo vel contactu non humilem aut mediam plebem, ſed ſolos proceres invaderet. Celſus *Lichenem*, non *Impetiginem* interpretatur, ſed *Papulam*; cujus duas, quas habet & *Lichen*, differentias ſtatuit, *feram*, & *mitiorem*. Nam quæ ab eo deſcribitur Impetigo, Lepra eſt.

Impetum facientia, vide *Continentia*.

Implicatus affectus eſt, in quo multæ ſunt affectæ partes; nam poteſt idem homo, non ſolùm laborare

ex Thorace, ſed etiam ex pulmone, capite, ventre, jecinore, com. 2. in 3. de morb. vulg.

Imum ventrem vocat Hippocrates regionem ventris imam, quæ umbilicum ac pudenda interjacet, ita ut in hæc tria totum abdomen dividatur; in Hypochondrium, & loca ad umbilicum attinentia, & imum ventrem, 2. aphor. 35. Aut, ſicuti Anatomici faciunt, in Epigaſtrium, Regionem umbilicalem, & Hypogaſtrium.

Inæqualis, & *Inordinatus pulſus* eſt, cujus circuitus nullus prorſus aut ordo ſervatur; Eſt verò *æqualis*, & *ordinatus*, quando pari pulſuum æqualium numero intercurrit pulſus unus impar, qui æqualitatem corrumpit, proportione circuituum obſervatâ, de pulſ. ad Tyron. cap. 6. *Inæqualis* autem *deficiens pulſus* eſt, in quo nulla ſervatur æqualitas, motúque ipſo ſemper deficit, 1. de differ. pulſ. cap. 12.

Inanes illæ corporis partes vocantur, quæcunque inter extremam Thoracis coſtam, & femoris Λαγόνος oſſa habentur; inanis ſiquidem videtur omnis talis ſedes, ſi eam cum ſupernis, inferniſque partibus, utriſque oſſeis conferas, 2. progn. 1.

Incenſiones, Hippocrates vocat, Inflammationes, unde etiam nomen calidis tumoribus impoſitum eſt, 3. de his quæ in medic. 30.

Incidentes dies, vide *Decretorius*.

Inciſio, vide *Vnionis ſolutio*.

Inciſorii dentes, vide *Dentes*, & *Tomi dentes*.

Incoctionem vocat Gal. non coctionis tantùm in ventriculo fruſtrationem, ſed in vaſis quoque, & jecore, & univerſo corporis habitu, lib. de med. art. conſt. c. 15.

Incrementum morbi, vide *Aſcenſus morbi*.

Increſcens, vide *Continua*.

Incubus, vide *Ephialtes*.

Incurvatio, quæ & *Gibberoſitas* dicitur, eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, ex Panis, & Tuberculis im-

immaturis in ſpinâ exortis magnis, & duris, & diuturnis, ut nonnulli arbitrantur, 3. de art. 2.

Index digitus, eſt proximus à Pollice, qui nomen ab uſu ſortitus eſt, lib. Introd. cap. 10. Dicitur, & *Index* dies contemplatorius, qui eam habet naturam, ut qualiſnam dies, cujus eſt index, ſit futurus decretorius, prænunciet velut, & indicet, 1. prorrhet. 1. & 2. aphoriſ. 24.

Indicatio, eſt juvantis comprehenſio, ſimul cum comprehenſione nocentis eveniens, ſine obſervatione, & ratiocinatione; ad Thraſib. cap. 11. Quippè ipſam ſequentis, ſive agendi & ejus, quod fieri debet, *Indicationem* dicimus. Ergò, *ex ipsâ rei naturâ exordiri; atque ita, quod ſequens ſit, citra experientiam invenire, idem eſt, quod indicatione invenire.* Ut ſi quæratur de ſanitate, quid ſentiendum ſit; primùm perpendere oportet ſanitatis naturam, quæ, quia bona omnibus mortalibus videtur, facit, ut judicemus eam à nobis ſervandam eſſe; quamobrem ſui cuſtodia, ſanitatis indicatio eſt. Idem verò & in morbo agendum, qui, quoniam totus præter naturam eſt, & toto genere malus, indicat, & oſtendit, ſe tollendum eſſe.

Indicatoria, vide *Prognoſtica.*

Indices, & *ſpectabiles dies* conſueto more appellat Hippocrates, in quibus ſignum aliquod judicationis apparet, alio quopiam ex diebus decretoriis futuræ, quos ipſe, 3. progn. 4 per quaterniones digeſſit, ſingulis ſeptimanis bipartito ſectis, 2. aphor. 24. qui Græcè ἐπίδηλοι, & θεωρητικοὶ, hoc eſt, *Indices*, & *Contemplabiles* nuncupantur, quòd majorem vim, & poteſtatem habeant, ad præſagiendam, contemplandamque futuram criſim, quàm ad judicandos morbos; licèt in eis, aliquando perfecta criſis poſſit accidere, ut dies quarta, undecima, decimaſeptima. Nulla crudi humoris excretio critica eſt; ut criſim igitur concoctio præcedat omninò neceſſe eſt, quóque perfectior concoctio

coctio fuerit, eò melior futura eſt criſis. Itaque ubi concoctionis ſigna videri incipiunt, ſpes eſt propediem futuram criſim: ut ſi quarto appareant, futuram ſeptimo: ſi undecimo, futuram decimoquarto: ſi decimoſeptimo, futuram vigeſimo: atque ita deinceps aliis ſeptimanis. Hippoc. aphor. 24. lib. 2. Si igitur quarto die cujuſque ſeptimanæ ſigna mortifera appareant, certa pernities ſeptimo exſpectanda: contrà, ſi illo die ſalutifera ſigna ſe prodant, ſalus die ſeptimo promittitur. Quod cùm in omnibus morbis verum ſit, in acutis tamen omnium manifeſtiſſimè deprehenditur, in quibus mutationes majores magiſque ſubitæ contingunt. Adeò verum eſt quod ſcripſit Hippocrates, ſeptenorum ſemper quartum diem eſſe indicem. Quod ſi fuerit aliter aliquando obſervatum, ſciendum id non ex diei ipſius naturâ, ſed aliâ de causâ contigiſſe. Ex ſuâ namque naturâ, hoc eſt, ſi nihil rarum magnumque vel extrinſecus, vel ex ipsâ morbi ſpecie moreque, vel etiam ægrotantis habitu acciderit, quartus omnino ſeptimum, qualis futurus ſit, declarat, ut Galenus lib. 1. cap. 11. de diebus criticis apertiſſimè demonſtravit.

Indicia, & *ſigna certa*, *Prognoſtica*, illa ſola nominantur, ex quibus licet certò colligere aliquid de ſalute, & internecione infirmi, quæ comprehendens uno capite dicet aliquis eſſe ſignificationes virium gubernantium corpus, quo pacto robore valeant, aut deficiant, in quibus ſcilicet cruditatis etiam, aut coctionis ſigna continentur, 3, progn. 39.

Inflammationis nomen propriiſſimè dicitur de tumore partium carnoſarum, conjuncto cum renitentiâ, tenſione, febri, calore, dolore, & rubore, libr. de tumor. capit. 2. Phlegmone fit vel propter concidentiam, vel propter impactionem, obſtructionemque omnium vaſorum, ſive ob circumſtantiam quandam molium, vicinarumque partium moleſtias, quæ meatus occu-

occupant. Tandem etiam ex abundantiâ ſanguinis inflammatio oboritur multoties, libr. de totius morbi temp. capit. 3. Dicitur verò *Inflammatio*, *Phlegmone*, multoties eſſe nihil aliud, quàm *Phlogoſis*, ſive *Inflammen*. Eſt igitur inflammatio omnis, genus ſi ſpectes, immoderata caliditas; in ſpecie autem eſt cùm, ſanguine optimo, ac mediocrem craſſitudinem obtinente, ad particulam aliquam univerſim fluente, atque ob multitudinem edomari nequeunte, vehemens dolor arripit hominem (niſi membrum ſenſum omninò hebetem habuerit) pulſuſque in profundo moleſtus accidit, tendíque omninò, ac contundi membrum apparet, & vehementem calorem perſentit, adeò ut comburi videatur, & refrigerari deſideret; taliſque rubor per ſumma viget, qualis ex balneis accidit, aut ex igne, aut quovis alio modo calefactis. Multæque ſunt hujus ſpecies; nam aut affluente ſanguine, aut flavâ bile altera, ambobuſque ſimul humoribus, alia tertia oritur Phlegmone, 2. ad Glauc. 1.

Inflammata laſſitudo, & *Laſſitudo contuſiva*, *Phlegmonodes*, muſculorum eſt affectio, quæ manibus, cruribus, lumbis, ſpinæ, muſculis. Ac ubi plurimum laborem pertulerint, accidit, iiſque, qui ex vehementi clamore, organa vocis, id eſt, arteriæ aſperæ caput, laryngem, & fauces oblæſas habent, vocemque raucam effecerunt, 7. de comp. med. loc. cap. 1.

Inflammen, vide *Inflammatio*.

Inflatio, vide *Phyſis*, 14. meth. 7.

Infundibulum, vide *Choana*.

Infractiones oculorum, affectus eſt, in quo palpebræ invertuntur, com. 5. in 6. de morb. vulg. 2.

Inion, eſt ea capitis pars, quæ *occiput* dicitur, principium medullæ ſpinalis, ad ſtipitis modum in multos ramos diviſæ, in ſexaginta ferè, juxta numerum nervorum, 2. de compoſ. med. loc. cap. 1. τὸ ἰνίον terminatur ſuturâ Λαμβδοειδεῖ. Quinque videtur lateribus con-

conſtare. Eſt autem valdè inæquale: ſiquidem parte poſticâ admodum craſſum eſt, infernâ quâ muſculos excipit, aut emittit, aſperum, tenue, ſolidum. Duæ illi ſunt acutæ apophyſes, quæ in cavitates duas primæ vertebræ inſeruntur. Intus quidem læve, minimèque aſperum eſt: infernis autem partibus, & ubi non minimam capitis baſis portionem conſtituit, valdè aſperum & inæquale, ut commodiùs inde ligamenta & muſculi naſcerentur, quibus caput collumque vel extenderetur, vel flecteretur. Sic quidem Medici anatomes periti ἰνίον deſcribunt. Sed à quibuſdam Grammaticis definitur tendo cervicis, quo concidente ad inferiora, & contracto ad humeros ἰδνοῦσθαι, hoc eſt, incurvari dicitur, qui id patitur. Pleriſque placet ἰνίον ſic dictum eſſe διὰ τὸ νευρῶδες εἶναι, quia nervoſum ſit: quod Græcis ἶνες nervi dicantur à capite in collum deſcendentes, quos alii τένοντας vocant.

Initiatrix, vide *Antegreſſa*.

Innominatus morbus eſt, qui medio loco, inter Lethargum & Phrenitim collocatur, aliàs dicitur *Coma pervigil*, in quo ægri connivent oculis, ſomnolenti ſtertunt, oculis fixis intuentur, difficiles & tardi ad reſpondendum, ſtultè loquuntur, & temerè nugantur, lib. de Pulſ. ad Tyron. cap. 11. quem affectum, cùm longo tempore perduraverit, *Typhomaniam* vocant, 1. prorrhet. 1.

Innominata cartilago, vide *Cricoeides*.

Innuens, circumnuens pulſus eſt, qui inæqualis eſt in unâ diſtentione. 1. de diff. pulſ. cap. 20. & 4. de cauſ. pulſ. cap. 10.

Inordinata febris eſt, quæ omni periodo, & certo circuitu caret. 5. de placit. cap. 2. Aliàs *Erratica* dicitur, 8. de placit. cap. 6. vide *Erratica*.

Inſanire, eſt deſipere citra febrem.

Inſpiratio, eſt externi aëris intra thoracem facta attractio, 4. de loc. aff. 7. ad nativi caloris conſervationem,

nem, & ſpiritus animalis nutritionem, 7. de uſu part. cap. 9. Duplex eſt, lenis, & coacta. *Lenem*, & *non coactam* appellant, quæ in bene valentibus, nullâque vehementi agitatione motis cernitur, ac ſolo peragitur Diaphragmatis motu. *Coactam* verò, quæ tùm in morbis nonnullis, (imprimis in Apoplexiâ forti) tùm in exercitationibus paulò vehementioribus accidit, in quâ protinus omnes etiam ſcapularum partes ſimul attolli conſpiciuntur, 2. de placit. cap. 4. *Inſpiratio*, & *Exſpiratio*, εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ, oppoſiti motus ſunt; *ille* eſt, quo diſtentus Thorax per aſperam arteriam, neceſſariò in pulmones aërem exteriorem attrahit, tribus de cauſis, ut refrigeret, ut ventilet calorem nativum, & ut ſpiritum animalem gignat; *Hic* eſt, quo thorax contractus eundem aërem exprimit, ut quicquid in ipſo fuliginoſum, fumoſumque ex humoribus creatum fuerit, id exprimendo elidat. Utrique nomen *Reſpiratio*, & *Reſpiratus*, ἀναπνοὴ, 4. de loc. aff, 7. Per *inſpirationem* autem attrahit in ſe homo exteriorem aërem, per os, in pulmonem; per raritatem autem cutis, & carnis, in arterias. Horum motuum uterque tam ille, quo per os, quàm is, quo per cutim fit aëris attractio, uno nomine *inſpiratio* appellatur. Per *exſpirationem* verò, per eoſdem meatus, per quos aërem recipit, eundem remittit; qui cùm per os remittitur, *exſpiratio*, cùm per cutis meatus *tranſpiratio*, *perſpiratio*, *difflatio*, *tranſpiratus*, *perſpiratus*, *difflatus*, διαπνοὴ dicitur, 8. de plac. c.8.

Inſtrumenta prima cenſentur, quæcunque ex ſimilaribus partibus ſimplicis alicujus operationis gratiâ ſunt conſtituta; quæcunque verò rurſus ex his componuntur, etſi uni totius inſtrumenti actui quàm maximè inſerviant, tamen inter ſecunda connumerantur; muſculus enim & vena, & arteria, inter prima inſtrumenta numerantur, digitus verò inter ſecunda, atque hoc magis pes, & pede magis crus, lib. de morbis temp. cap. 4. Unde *inſtrumentales corporis partes* ſunt,

ſunt, Cerebrum, Cor, Pulmo, Hepar, Venter, Splen, Oculi, Renes, ibid. cap. 3. *Inſtrumentales* autem *morbi* fiunt, vel naturali harum partium formatione permutatâ, vel non ſervato numero partium ea componentium opportuno, aut unicuique parti convenienti magnitudine ſublatâ, vel quòd non ut naturalis poſitus expetebat, ipſæ cohæreant, ibid. cap. 6. vide *Similare.*

Inſultus acceſſionis, eſt indiviſibile illud tempus, quo acceſſio primùm invadit, quod alii *febris ſignificationem, annotationem*, & *Epiſemaſiam* vocant, lib. de morb. temp. 6.

Intemperies morboſa, Græcis Νοσώδης δυσκρασία, partium ſimilarium morbus eſt, fitque, ubi qualitates primæ, ſeu elementa ipſa à naturali ſymmetriâ & commoderatione deflectunt. Non autem citra rationem adjectum eſt *Morboſa*; duplex enim exiſtit intemperies, ex Galen. 2. de temperam. Alia enim eſt naturalis, ſeu ſanitatis, & alia morbi (ut nos tetigimus in noſtrâ Synopſi medicinæ, quam anno ſuperiori typis dedimus, tab. 5. *Sanitatis* ſive *naturalis* eſt, quæ à mediâ temperie paululùm abeſt, citra evidentem interim functionis noxam; vel in quâ nulla functio animalis adhuc manifeſtè læditur, licèt imbecillior reddatur; tunc etenim intemperatior ſanè erit, ſed non ægrotabit homo. Quod ſi quis hoc denegaverit, horum alterum fateatur neceſſe eſt, vel omnes homines ægrotare ſemper, vel unam eſſe omnium intemperiem; utrumque verò abſurdum eſt. *Morboſa* verò *intemperies* eſt, cùm animal naturalis temperamenti vitio ægrotat; quæ ſi omnibus corporis partibus æqualiter inſit, ut in Hecticâ febre, æqualis intemperies appellatur, & dolorem non efficit; ſecus verò doloris ſenſum efficit, & inæqualis dicetur, ut docet Galenus de inæquali intemp. 1. de ſanit. tuend. lib. de conſtit. art. & cap. 8. artis parvæ.

Inter-

Interceptiones venarum, ἀπολήψεις τῶν φλεϐῶν, ſunt oppletiones vaſorum à copiâ ſanguinis; venæ enim cùm ſupra modum oppletæ fuerint, premi virtutem, gravarique eſt neceſſe, atque in extinctionis agi periculum nativam caliditatem; quippè quæ ob multitudinem, copiamque, ſuffocationi quippiam ſimile patitur, 4. aph. 23. Ubi verò intercipiuntur, quæ ſunt in animali arteriæ, & ita oppletæ ſanguine fuerint, ut nullus in ipſis vacuus relinquatur locus, in quem dum attolluntur, aërem externum attrahere poſſint, tunc ſtrangulatur, atque extinguitur calor innatus: & qui ita affecti ſunt, ſubitò ſenſum & motum totius corporis amittunt, libr. de cauſ. morb. cap. 3. nequeuntibus ſpiritibus naturales pertranſire meatus, atque ob id ab Hippocrate, *interceptiones ſpirituum* nuncupantur, 4. de rat. vict. 27.

Intercidentes, vide *Decretorius*. *Intercidens* autem *pulſus* eſt, cùm inter duos ictus, qui ordine proprio inferuntur, ictus medius intercurrit, libr. finit.

Intercidentia, vide *Coincidentia*, & *Paremptoſis*.

Intercipientes membranæ, vide *Cingentes*, & *Hypezocotes*.

Intercoſtales muſculi, μεσοπλεύριοι μύες, ſunt muſculi inter medias coſtas ſiti, quorum bini ſunt in ſingulis coſtarum intervallis, alter externam partem ſpectans, alter interiorem; *externi* thoracem dilatant, ad inſpirationem; *interni* contrahunt, ad exſpirationem, 5. de cauſ. reſpir. 8. de anat. adm. & 7. de uſu part. Hi numero ſunt quadraginta quatuor, utrimque videlicet duo & viginti. Horum autem undecim interni, & totidem externi ſunt. Externi quidem ſinguli in ſingulis coſtarum intervallis oriuntur, & fibras habent ex ſuperiore coſtâ in inferiorem obliquè deductas. Interni verò contrario & oriuntur, & procedunt modo, originem quidem ex inferiore coſtâ ducentes, & obliquè ſurſum in ſuperiorem protenſi, & externos ubique in

χ literæ formam interſecantes. Cùm autem ejuſmodi fibras eoque modo protenſas habere hi muſculi dicuntur, intelligendum eſt de ſpuriarum quidem coſtarum intervallis totis: verarum autem coſtarum non totis, ſed ad eam tantum coſtarum ſedem, ubi in cartilaginem degenerant. Siquidem inter verarum coſtarum cartilagines, utrique muſculi intercoſtales villorum ſitum prædicto contrarium ſortiuntur, ut propterea unus idemque muſculus inter verarum coſtarum cartilagines ſitus, non unus ſed geminus pleriſque exiſtimatus fuerit.

Intercurrens pulſus eſt, qui inæqualis eſt, inæqualitate crebritatis, 1. de diff. pulſ. cap. 12.

Interfemineum, quod *Perinæon* Græci vocant, eſt media illa pars corporis, quæ inter totum id, quod inter inguina utriuſque cruris eſt, (quod *Greſſuram* ſolet Hippocrates appellare) interjacet, quod duobus feminibus ſit interpoſitum. Sive eſt intercapedo, quæ ab exortu pudendi uſque ad anum pertinet, ubi etiam veſicæ collum collocatum eſt, 4. de artic. 45. 2. de fract. 43.

Intermiſſionem febris, vocat Galenus, cùm febris in quietem deſierit, 1. de criſ. cap. 3. & ad infebricitationem devenerit, Græcis ἀπυρεξία, 3. de criſ. cap. 4.

Intermittens pulſus eſt, qui inæqualitate conſtat raritatis, & parvitatis, alio atque alio utrobique modo. Habet raritatis inæqualitatem, quòd quies ſit longiſſimè producta; parvitatis autem quòd diſtentio minimùm dilatata, 1. de differ. pulſ. 12.

Internodia, vide *Phalanx*, & *Digiti*.

Interſepientes, vide *Hypezocotes*.

Interſeptum, ea eſt pars narium, quæ alas ſeu pinnulas narium nominatas, internamque illam cavitatem in duas partes diſcriminat, lib. Introd. cap. 10.

Interſtitium eſt duodecim horarum ſpatium, in quo febris terminatur, 2. criſ. 9.

Inter-

Intertrigines, vide *Hidroa.*
Intervallum, vide *Ictus*, *Ablatio.*
Intestinum, vide *Entera.*
Intestinum cæcum τυφλόν, est intestinum à ventriculo, ordine quartum, quod parvus quidam velut venter est, unde figurâ à reliquis differt; nec enim, ut reliqua, oblongum est, sed in modum ventriculi rotundius; ex quâ figurâ efficitur, ut unâ tantùm parte pertusum videatur, & uno foramine tanquam oculo præditum esse; pervium tamen est, quodque ad ipsum ex tenui intestino ileo descendit, facilè in Colon delabitur. Principium est crassi intestini. Ubi enim tenue intestinum definit, illinc ad dextram quidem cæcum, ad sinistram autem colon emergit, dextra priùs ilia prætervectum. Cum avibus ferè omnibus cæcum intestinum duplex sit, homini tamen unicum est. Et gibbosum cùm sit, unum foramen habet à latere, cui junguntur duo foramina duorum proximorum intestinorum, quorum uni infrà, alteri suprà continuum est. Id propter magnitudinem aliquando absolutè ἔντερον appellatur, ut scribit Galenus, comment. 4. in lib. 6. Epid. Quamvis alii eo nomine absolutè posito, τὸ κῶλον intelligi velint. Cùm autem reliqua omnia intestina lactibus alligentur, solùm cæcum omni vinculo solutum est, ideoque descendit in scrotum per Enterocelen.

Intestinorum difficultas, est velox exitus eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, quæ talia dejiciuntur, qualia fuerunt devorata, 4. aph. 12. Propriè *lienteria* dicitur, 6. de loc. aff. 2. quæ duabus potissimùm notis à *Cœliacâ dispositione* discernitur, siquidem lientericis alimenta prorsus cruda, protinus ut sumpta sunt infernè prodeunt, tantâ, tamque manifestâ cruditate, ut alimenti assumpti genus apertè dignoscatur; verùm in Cœliacis jam adepta sunt aliquam coctionem, & diutiùs in ventriculo morantur, neque tam citò per alvum descendunt. Cruda tamen sunt, & aliquando fætida,

non mordacia, ſed quod ſæpiùs excreta, animi deliquium inducant.

Intumeſcentias, quas οἰδήματα Græci vocant, Hippoc. omnes tumores præter naturam vocare conſuevit; cùm cæteri poſteriores, in inflammationes, & duries, & intumeſcentias, eos diſtinguant, 3. de his quæ in medic. 30.

Inviolata membrana, vide *Membrana dura.*

Inviſcatio oculi, eſt quædam viſcoſitas, palpebram cum pupillâ jungens, ſive in ejus albedine, ſive in ejus nigredine; vel utraſque palpebras ſimul jungens, qualis fit propter vulnera in oculis, lib. de ocul. cap. 9.

Involucrum cordis, vide *Membrana pericardios*, lib. de ven. & art. diff. cap. 2.

Involutum inteſtinum, quod & *Ileon*, & *tenue* dicitur, vide *Ileon*, & *tenue.*

Inuſtio in ventre, oritur, propter acrem eorum, quæ ingeſta ſunt, caliditatem, ob quam & febrire contingit: *Colliquatio* verò fit, febrili à caliditate abſumptâ pinguedine, colliquatâque molli carne, 4. acut. 112.

Ἴονθος Græcè, Latinè *Varus*, tumor parvus & durus, in faciei cute ortus, à craſſo videlicet ſucco nullius ſeroſæ tenuitatis participe, 5. de comp. med. loc. cap. 3. Eam ob rem pruriginoſus non eſt, neque ad ſcalpendum invitat. Ex iis quæ ſcribuntur à Paulo, lib. 3. cap. 25. apparet, duplex eſſe Vari genus: unum duriorem & veluti calloſum, alterum verò minùs durum. Aëtius ſcribit ἴονθον, alio nomine ἄκνην vocari.

Iris oculi, quem alii *Stephanon*, alii *Coronam* vocant, eſt medius ille oculi locus, quo committuntur inter ſe tunicæ univerſæ, 14. meth. 19. ſive *Iris* eſt oculi tunica molliſſima, alba, deſinens in circulo, ubi & aliæ omnes ſubjectæ ſunt tunicæ, & album nigro conjungitur, 10. de uſu part. cap. 2. Inditum ei fuit nomen, ab arcus cœleſtis ſimilitudine. Hujus partes quæ pupillæ proximæ ſunt nigræ, πυρσαὶ dicuntur; circulus verò qui

qui candido proximus est, ἅλως. *Iris* herba etiam est, folia ferens gladioli, sed majora, latiora, pinguiora. Flores in summitate cujusque caulis æqualibus inter se spatiis distant, incurvi, varii, siquidem candidi, pallentes, lutei, purpurei aut cærulei conspiciuntur: quâ diversi coloris specie, quædam cœlestis arcus imago in cavo caliculi sinu repræsentatur. Radices subjacent geniculatæ, solidæ, odoratæ: quæ frustratim dissectæ in umbrâ secantur, & trajectæ lino reconduntur. Melior est Illyrica & Macedonica; atque est sativa & sylvestris. Iris nomen quoque est pastilli croco, myrrhâ, & alumine constantis, ut refert Aëtius. Est etiam gemmæ nomen, quæ non est aliud quàm crystallus candida, lympida, sexangula, quæ exposita Solis radiis per rimam aut aliter subeuntibus, angulorum repercussu arcus cœlestis speciem in proximis parietibus imprimit. Sed in ipsâ in se arcus illius imaginem habere videtur in uno aut altero sui angulo, si luci obversa conspiciatur.

Isatodes bilis, vide *Bilis pallida*.

Ischias, & *Ischion*, vide *Coxa*, & *Arthritis*, 2. meth. 2. & 15. de usu part. 8.

Ischiadica vena est, quæ supernè descendens, ad partem cruris intimam tendit, & occultatur, quòusque ad Malleolum veniat exteriorem, libr. de anat. viv. Quæ vena, *externa Malleoli* dicitur, & *Ischiadica*, quòd secta Ischiadicis conferat.

Ischæmon, medicamentum est ad sanguinem fluentem continendum, 5. de compos. med. loc. cap. 14. Græcè ἴσχαιμον, paulò diversum ἀπὸ τοῦ ἐναίμου; hoc enim non sanguinem modò supprimit, sed & inflammationem arcet; illud verò rationem habet tantùm sistendi sanguinem. Hujus cùm aliquot formulæ descriptæ sint apud Galenum, omnes constare reperias urentibus, crustamque inducentibus medicamentis.

Ischuria, ἰσχουρία, est urinæ suppressio, & retentio,

Dysuria, in quâ urina fertur cum difficultate; *Stranguria*, cùm guttatim destillat, quam & *urinæ stillicidium* appellant, de const. artic. 6. & 8. de placit. 6. Fit autem urinæ suppressio, vesicâ, vel excernere non valente, vel ejus collo occluso; vocat autem vulgus Medicorum, non secus Ischuriam, (quanquam Ischuria non sit,) illud quoque symptoma, cùm urina in vesicam omninò non venit, perditâ scilicet renum actione, & permittendi profectò sunt ita nominare, cùm propriam appellationem non habent; Collum siquidem vesicæ clauditur, vel propter obstructionem à sanguine concreto, tùm crasso pure, tum calculo, tùm topho, tùm aliquo germine carneo ibidem enato; vel propter conniventiam, ab aliquo tumore præter naturam, aut cùm immodicè est repleta. 3. de symptom. caus. cap. 2.

Isis emplastrum, est Cephalicum emplastrum, 2. de compos. medic. per gen. cap. 18. Ad cruenta vulnera efficax, præsertim capitis, ad glutinandum, carnem inducendum, purgandum, & reliqua multa, ut habetur apud Aëtium, libr. 15. quo loco descriptionem ejus habet, & dicit à quibusdam referri ad Hermonem Sacerdotem, & appellari Hermonis viride. Habetur & apud Scribonium Largum, cap. 206. (sed Viride Glyconis nominat) diversâ quidem ratione compositum, quam sit ab Aëtio & Paulo, sed magnâ ex parte iisdem medicamentis constans. Est & Isis alterum emplastrum, quod Epigono inscribitur apud Aëtium eodem loco. Est igitur hujus nominis emplastrum triplex; Ἶσις Γλύκωνος, Ἶσις Ἕρμωνος, Ἶσις Ἐπιγόνου.

Isthmus, est regio communis gulæ, & gutturi, in quâ utriusque osculum ascendit, angusta & longa; corpus verò hunc locum ambiens, *Pharynga*, id est, Fauces, vocant, lib. de musc. diss. cap. 15. *Isthmus* ea pars corporis est, quæ os, & gulam interjacet, quæ per metapho-

taphoram quandam ita nominatur ab iis, qui propriè dicuntur *Iſthmi*; ſunt autem anguſti quidam terræ proceſſus, inter duo maria ſiti. Unde *Pariſthmia*, id eſt, *Tonſillæ*, ſunt inflammationes locorum, & partium, ad hunc Iſthmum pertinentium, 2. aphor. 26. quâ ratione ἰσθμὸς καὶ φάρυγξ, idem erunt, hoc eſt, quæ inter ſtomachum, & laryngem, id eſt, guttur, interjacet latitudo & capacitas.

Ithmoeidea oſſa, vide *Cavernoſa*.

Iudicium, ſive *Iudicatio*, vide *Criſis*.

Iudicatoria ſigna, ab Hippocrate vocata ſunt, ſudores, rigores, ſanguinis fluxus, multum alvi profluvium, multus vomitus, dolor capitis repentè invadens, vehemens ſpirandi difficultas præter rationem, cordis morſus, quædam in Hypochondriis citra dolorem tenſio, vigiliæ vehementes, delirium, nox abſque ratione moleſta, acceſſio anticipans, lacrymæ involuntariæ, nihil patientibus oculis, neque ex triſtitiâ provenientes, rubor faciei, labrum inferiùs agitatum, livida, vel obſcura, & tenebroſa quædam ante oculos obverſantia, hallucinationes quædam, genæ vel nares repentè rubeſcentes, parotides, aut denique abſceſſus alicujus in articulum decumbentis generatio, & ſimilia, quæ ſecundum eorum ſubſtantiam Caſus vel Symptomata nominata, quatenus ſubitam mutationem oſtendunt, *Iudicatoria ſigna* appellantur; ita enim morbum judicant, ut cocto morbo futuram ſanitatem; crudo autem, vel perniciem, vel morbi longitudinem decernant, 1. aphoriſ. 12. vide *Decretorius*.

Iugale os, vide *Zygoma*.

Iugulares venæ, Σφαγῖτις φλέψ, ſunt duo rami magni venæ cavæ à gibbis hepatis exortæ, qui poſtquàm ad dextram Cordis aurem ſanguinem tulerint, ab eo, tanquam ab initio progreſſi, ad collum recto tramite feſtinant. In quo fiunt duæ magnæ, & inſignes venæ, quæ ob id *Iugulares* vocantur, 2. acut. 10. & lib.

 de ven.

de ven. & art. diff. cap. 7. Dicuntur etiam *externæ, superficiariæ*, *Apoplecticæ*, *Guidez*, *manifestæ*, à quibus quippè ſuperficiariæ ferè omnes colli, & capitis partes nutriuntur, 2. acut. 10. Interna jugularis gracilior ſecundum latus aſperæ arteriæ aſcendit ad fauces, & inde in cranium, venulis exilibus obiter miſſis in aſperam arteriam, & membranas vicinas, & nervos ſexti quidem paris in collo, ſeptimi verò in faucibus. Ubi autem cranium attigit, bipertita majore ramo per cranii baſim reflexo, ubi ſurculum dedit muſculo colli interni longo, per foramen paris ſexti cum minore carotide arteriâ ſibi conjuge cranium ingreſſa coit in vas commune. Minore autem ramo, ubi ramulum auditus organo dimiſit per foramen tranſverſum ſibi commune, & portioni nervi quintæ conjugationis crotaphiten petenti, cranium intrat per foramen ſæpè geminum, ſed exiguum propè latus externum foraminis tertiæ & quartæ conjugationis, in craſſam meningem ramosè abſumitur. Externa verò jugularis ſæpè ſimplex, interdum etiam diviſa multipliciter, idque nunc initio ſui, nunc in collo medio aſcendit ſub colli latus, ſub cute & muſculo lato, ſurculis obiter in vicinos muſculos, cutim, membranas dimiſſis. Eſt autem notandum externas jugulares nullas habere adjunctas arterias, etiamſi quandoque motu aliquo pulſui cuidam non diſſimili agitari videantur, ut à ſe obſervatum eſſe, Galenus prodidit.

Iugulum, vide *Claves*.

Iuleb, vide *Zulapium*.

Iuxtangina, id eſt, *Cynanche*, 1. aphor. 12.

Ixiæ, *Varices*, ſic dicuntur, ab Ariſtotele, οἱ κιρσοὶ; ſunt tamen qui differre putent, vocantes κιρσοὺς venas omnes dilatatas, in quâcunque corporis parte, ἰξίας verò, eas modò, quæ in cruribus habentur; ſed diſcrimen nullum cenſendum eſt.

LABOR,

L.

LABOR, ab Hippocrate ſæpiùs conſuevit ſumi pro *exercitatione*, interdum pro *dolore*, aut abſolutè pro *quâlibet noxâ*, & *læſione*, com. 5. in 6. de morb. vulg. 10.

Labrum, ſive *Labium*, χεῖλος, eſt oris extremitas muſculoſa, ipſum viciſſim claudens, & aperiens; quod in labiis prominet προχεῖλον dicitur, 11. de uſu part.

Labyrinthus, vide *Cæcum foramen*.

Lactes, apud Hermolaum Barbarum, & Plinium, ſignificant potiſſimum molliora inteſtina, & ſunt in homine, & ove, per quæ cibus & chylus labitur; ſed apud Ariſtotelem, Gazam, Budæum, & Galenum, 5. de loc. aff. cap. 7. Lactes ſunt, & ſignificant omentum reti aucupario ſimile, ſeu pingue illud, quod inteſtina ſuperiora ambit; quod noſtrates in piſcibus *lactantias*, & *lactumas* vocant.

Lacuna, vide *Choana*.

Læves arteriæ, *Arteriæ venoſæ*, & *Venæ arterioſæ*, per pulmonum ſubſtantiam propagatæ, & diſperſæ propagines ſunt, quas omnes natura per anaſtomoſin, ad unum principium applicuit, ſiniſtro cordis ventriculo, in quo ſiquidem nativi caloris eſt principium, ut per eas refrigeratio continua cordi comparetur, 7. de uſu part. cap. 9. vide *Arteria*.

Lævitas inteſtinorum, quæ λειεντερία dicitur, quaſi λειότης τῶν ἐντέρων, eſt velox, & ſine ullâ omninò transmutatione, ciborum dejectio, eveniens, aut propter exulcerationem in ſuperficie ventriculi, & inteſtinorum, aut propter potentiæ retentricis eorundem imbecillitatem; quorum primum ex mordacibus ſubſtantiam tenuem habentibus humoribus fit, quæ in pueris etiam Græco vocabulo Ἄφθαι, id eſt, *oris ulcera* nominantur; alterum verò ex magnâ ventriculi, atque inteſtinorum provenit intemperie, 3. aphor. 22. Ex quâcun-

cunque autem causâ lienteria orta sit, ægri cibum non sentiunt, & in cachexiam incidunt, cruda assiduè excernunt, colore subalbida, inæqualia atque aquosissima, nullo prorsus sanguine aut bile perfusa. Ardor præterea tota præcordia occupat, cibique fastidium consequitur. vide *Intestinorum difficultas.*

Lagochilos, vide *Lagophthalmos.*

Lagonas, vide *Ile.*

Lagophthalmos, id est, *Leporinus oculus*, est, cùm superior gena adeò retrahitur, ut oculum, dum clauditur, totum non contegat, estque affectus in partibus instrumentalibus, non magnitudine, sed defectu, non ut supervacaneum, sed veluti deficiens, cujusmodi mutila, & curta omnia, sicut in labris, sic & in oculis cernitur; sic etiam *Lagochilos* dicitur, qui leporina habet labia, libr. Introd. capit. 3. & libr. finit. Id vitii aliquando naturaliter provenit: aliquando à causâ præter naturam, ut ustione, cicatrice, suturâ latiore, & malefactâ: interdum etiam senectute. Idem si inferiori palpebræ contingat, ἐκτρόπιον appellatur.

Lambdoeides, sutura capitis posterior est, & transversa, quâ occiput incipit, quæ à lambdæ literæ Græcæ similitudine ita nominatur, lib. de ossib. c. 1. Sunt autem hujus suturæ extremæ partes, quæ propter occipitii humiliora non ampliùs exactam suturæ compagem exprimunt, & versus capitis basim protenduntur, sensimque sibi mutuò appropinquant. Cæterum λαμβδοειδῆ suturam Galenus deesse scribit, quibus eminentia occipitis nulla est. Λαμβδοειδὴς etiam appellatur ab Actuario divisio venæ cavæ inferioris, quâ in duo crura abit paulò supra initium ossis sacri non dubium quin à formâ literæ Λ. Eandem divisionem Galen. lib. de anat. venarum elemento ν comparat.

Lambdoeides os, vide *Hyoeides.*

Laminas communi vocabulo Anatomici appellare consueverunt, instrumenta ad secanda corpora accom-

commodata, cujuſmodi etiam ſunt ſcalpella, ſpathomelæ, amphiſmelæ, ſpicilla, oricularia, melotidæ, quæ & ex ligno denſiori, & aliquando ex buxo, confici ſolent, 6. de anatom. adm. capit. 10.

Lana ſuccida, id eſt, non lota, quæ & *œſypus* dicitur, 14. meth. cap. 7. Ὄισυπος, propriè dicuntur ovium ſordes earum lanis adhæreſcentes: deinde verò pro ipsâ etiam lanâ adhuc ſordida & illota dici cæpit. Sordes autem eæ pecudum ex ſudore feminum & alarum colliguntur, adhærentque lanis, quæ quod ὄισυπον habeant, οἰσυπηραὶ, ῥυπαραὶ, & ab Hippocrate πινοεσσαι & πινώδεις appellantur. Eſt enim πῖνος idem quod ῥύπος. Latini Sordidas & Succidas vocant, quod tales ſint, quales ubi primum ſucciſæ detonſæque ſunt. De œſypo ſic ſcripſit Ovidius.

Oeſypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis,
Demptus ab immundæ vellere ſuccus ovis?

Dioſcor. œſypum appellavit ſuccidarum lanarum pinguetudinem, ejuſque extrahendi parandique rationem lib. 2. explicavit. Ex eo conficitur pharmacum à Paulo deſcriptum lib. 7. & ab Aëtio lib. 15. quod Græci aliàs ὄισυπον φάρμακον, aliàs ὄισυπον κηρωτὴν, aliàs ὄισυπον κηρώδοειδῆ, alias, ὄισυπον ὑγρὸν nuncupant, ejuſdem prorſus cum ipſo œſypo facultatis, adeò ut promiſcuus ſit amborum uſus, ut tradidit Galenus, libr. 14. method. med. Habet autem vim non ſimplicem, ſed miſtam ex contrariis qualitatibus ac viribus, adſtringendi ſcilicet, & modicè calfaciendi. Ex quo conſtat vim illi ineſſe leniendi, digerendi, & repellendi. Dicitur non tantùm ὄισυπος gen. maſc. ſed etiam ὄισυπον, & οἰσύπη.

Laparon, Græcis, *molle* & *vacuum*; *Hypolaparon* autem *ſubvacuum* & *ſubmolle* ſignificat, 3. de diffi. reſpir. cap. 12. Sumitur & pro ventris dolore, com. 3. in 6, de morb. 32. vide *Ile*.

Lapideum os, vide *Lithoeides.*

Lapis specularis, vide *Diaphanes.*

Lapis in vesicâ, propria passio est ferè puerorum, qui ob edacitatem non paucos crudos humores coacervant; ex quibus pars crassior, unà cum urinis ad vesicam perveniens, fit lapidum generationis materia; acervatur verò hic crudus humor sæpè ob edacitatem, & ingluviem, ut in pueris, sæpè etiam ob potentiæ concoquentis imbecillitatem, ut in senibus, 3. aph. 26.

Larynx, sive *Guttur*, est superior bronchii terminus, seu bronchii caput, prima asperæ arteriæ pars, primum vocis instrumentum, summo ori continua, lib. de vocal. instrum. diss. cap. 2. ex cartilaginibus, musculis, nervis, & substratâ membranâ constans, cap. 4. quæ larynx in collo extare apparet, tangentibusque dura sentitur, sursumque nobis transglutientibus fertur, 7. de usu part. cap. 5. Λάρυγξ Græcè. Componitur ex tribus cartilaginibus. Una θυρεοειδὴς dicitur, quæ anterior veluti scutum quoddam aliis præposita est; alia ἀρυταινοειδὴς ori vasis olearii adsimilis cartilagines tamen duas sortita: tertia verò innominata, infima os œnophori (quod *Brochum* Galli vocant) referens: harum autem ἀρυταινοειδὴς καὶ θυρεοειδὴς mobiles sunt, sola autem innominata immobilis est. Ob eam causam in eâ firmantur aliarum duarum musculi. Nam cùm duodecim sint musculi laryngis proprii, duo quidem prodeunt à thyreoeide mediâ internâ in anteriorem arytænoeidem quam claudunt; duoque similiter ab arytænoeidis posteriore basi in ejusdem basim anteriorem quam comprimunt: reliqui verò octo omnes ab innominatâ, partim anteriore, partim posteriore parte, partim etiam lateribus. Cæterum horum musculorum beneficio totus larynx præcipuum vocis organum est, quam tamen acutam vel gravem præcipuè facit arytænoeides adjutâ cartilagine epiglottide, arytænoeidem magis minusve claudente, laxatis aut con-

contractis duobus musculis ipsam relevantibus, adjutâ quoque gargareone, vocem ipsam plectri ritu modulante.

Lassitudines, Κόπυς, Græci homines vocant affectus, ex multo, vehementíve motu corporibus vel totis, vel particulis, quæ ampliùs laborârunt, oboriri soliti; unde *Acopa medicamenta*, quæ talem lassitudinem tollunt, appellantur. 7. de comp. med. per gen. cap. 11. Cujus *lassitudinis* species tres sunt; ἑλκώδης, τονώδης, φλεγμονώδης, *ulcerosa, tensiva, inflammatoria*; quæ notis & signis propriis distinguuntur; in ulcerosâ partes lassitudine, ulceris sensus, cùm moventur enim se exhibet; in tensivâ, incendi, tendique sibi videntur, qui laborant; in inflammatoriâ, accensa, inflammata, contusaque apparent membra.

Lateralis morbus, vide *Pleuritis*.

Latum os, vide *Dorsum*.

Latus musculus, sive musculosa natura, vel substantia, μυῶδες πλάτυσμα, apud Galenum, lib. de muscul. diss. cap. 1. est latus ille musculus, qui sub cute in collo habetur. Incipit in priori quidem parte ex labrorum, ac buccarum; in posteriori verò, ex spinæ regionibus toti cuti, quæ circa collum est, in orbem subtensus, & membranosus, ut interdum membrana potiùs, quàm musculus videatur.

Latus pulsus est, qui pulsu naturali, in latitudine major est; *longus*, qui in longitudine; *altus*, qui in profunditate; è contrà, *angustus, brevis, humilis*, de puls. ad Tyron. cap. 2.

Laxius intestinum, id est, Colon, 2. aphor. 40.

Lea, seu *Lenia medicamenta* sunt, quæ partes asperas leniunt. de Dynam. in procemio. Λεῖον læve, id dicitur quod continuum est, nullâque ex parte divulsum, sed sibi undique cohærens æquabili superficie. Contrarium est τῷ τραχεῖ, hoc est, aspero. Λεῖον etiam apud Hippocratem Galenus interpretatur ἄτριχον.

Lem-

Lemmata, ſunt propoſitiones per ſe credibiles, quas vocare conſuevit Ariſtoteles, *dignitates*, vel *proloquia*, vel *poſtulata*, 2. acut. 20.

Leno, ſive *Linon*, Græcè Ληνός, eſt regio in ſummo vertice Cerebri, ubi duæ venæ, invicem congrediuntur, à torcularis ſimilitudine propter tenuem membranam. Eſt & aliter leno, id eſt, exilium in ſuperficie venarum ſibi incumbentium congreſſus, propter craſſam membranam, ſimiliter factus, 9. de anatom. adm. cap. 1. vide *Torcular*.

Leporinus, vide *Lagophthalmos*.

Lepidoeides ſuturæ, Λεπιδοειδεῖς, vel *conglutinationes*, (quas Galenus *ſuturas juxta aures* vocat) ſunt duæ lineæ à mediâ ſagittali quæ rectâ in longitudinem fertur, æquè diſtantes, per capitis longitudinem à poſteriore in priorem partem, ſuper aures feruntur, quæ in oſſibus ad ſquamæ ſimilitudinem ſtructis, habentur, quæ fiunt duobus inter ſe oſſibus cohærentibus, non per ſuturam quidem, ſicuti *Coronalis*, & *Lambdoeides*, ſed paulatim ſyncipitis os, inſtar ſquamæ attenuatum deſcendit, atque in id os, quod infrà ab auribus aſcendit, ſubintrat, lib. de oſſibus, cap. 1. quæ & *ſquamoſæ agglutinationes* nuncupantur, 9. de uſu part. capit. 18. *Mendoſæ* adhuc, & *temporales* dicuntur.

Lepra, Λέπρα, eſt cutis mutatio, in habitum qui præter naturam eſt, cum aſperitate, & pruritibus, & doloribus, nonnunquam & ſquamis decidentibus, interdum ſecùs, pluresque corporis partes depaſcuntur, lib. finit. *Lepra*, & *Pſora*, ſeu *Scabies*, affectus ſunt valdè affines & congeneres, ita ut non aliud Pſora ſit, quàm mitior Lepra: eſt enim Pſora ad Lepram quædam quaſi via, ut Lepra ad Elephantiaſim, ſi magis humor uratur, malignior evadat, & morbus diutiùs protrahatur. Uterque affectus pruritum habet inſeparabilem, ſed in Leprâ tantus eſt, ut æger etiam vehementiſſimè ſcalpendo nullo modo juvetur, ſed omnis potiùs generis

neris ulcera, & phlegmonas accersat, quod cutem exasperet, & subjectam illi carnem, multò quàm in Psorà profundiùs depascatur. Unde & squamulas procreat, quales in Psorâ non generantur, quæ furfuracea tantùm corpora ex se remittit, ut quæ à minori gignatur intemperie, & humore minùs crasso, terrestri assato, & maligno. Dicitur Λέπρα, ab his squamulis, quasi Λεπρά, id est, *squamosa*; Ab Avicennâ dicitur *Albaras nigra*, & *Impetigo excorticativa*, quòd cutis in cortices quasi squamasque resolvatur. *Lepram* hanc Celsus vocat *Impetiginem*, non eam quidem quàm superiùs nos Λειχῆνα appellavimus, sed quam ipse declarat lib.5. quam in quatuor species distinguit, quæ à superiori Impetigine plurimùm distat. Ejus causa melancholicus humor est multus, viscosus, crassus, sed tamen acris & immotus sub cute & subjectâ carne latens, sensumque eum doloris excitans, qui Pruritus dicitur.

Lethargus, Græcè Λήθαργος καὶ ληθαργία, passio est Phrenitidi contraria, si quidem in eâ inexpugnabilis dormiendi necessitas adest, perindè ut perennes vigiliæ phreneticos infestant. Dicta autem *Lethargus*, quòd ea correptis omnium rerum oblivio accidat. *Somnus*, siquidem si in longius producatur, difficilemque habuerit expergefactionem, *Coma* dicetur; si verò solo tempore naturæ modum convenientem excesserit, & non habuerit difficilem expergefactionem, *somnus longus* rectè nominatur, qui fit refrigerata primâ parte sensitivâ, hoc est, Cerebro ipso; quæ refrigeratio cùm fortis fuerit, mista quidem humiditati facit *lethargicas passiones*; cum siccitate verò eas, quæ Græco vocabulo Καταλήψεις, id est, *Deprehensiones*, vocantur, 2. aph. 3. Lethargicorum alii unam continuamque habent lethargi accessionem, alii per circuitus quosdam in somnum ruunt, & rursus revocantur, ut excitati audiant, moxque in somnum relabantur. Sunt autem

tem omnes obliviosi, stupidi, mente capti, crebrò oscitant & hiant, ac sæpè hiante ore persistunt, velut os claudere obliti. Urinam reddunt jumentorum lotio similem, ac sæpè in manus sumptâ matulâ, eam se tenere non meminerunt.

Leuce, Λεύκη, id est, Alba vitiligo, 2. meth. 2. seu corporis, & pilorum in album colorem mutatio præter naturam, libr. finit. & 1. de compos. loc. 1. Neque verò ad solam cutem, sed ad subditam quoque ejus carnem vitium hoc pertinet. Fit porrò cutis, & caro alba, & pituitosa, qualem Polypodes, & locustæ, cæteraque crustacea, exangui, & albâ carne prædita obtinent. Idque malum videtur esse, quod nostrate *Lepram albam*, Avicenna, *Albaram albam* nuncupavit; Differt à *Leprâ*, & *Elephantiasi*, quòd *hæc* sint cum asperitate cutis, rosione, pruritu, & squamulis: *Leuce* verò cutem habeat lenem, sine ullâ aspredine & rosione. Fit errore facultatis nutritoriæ, sanguinem pituitosum, lentum & viscosum gignentis. Nam cum tali sanguine caro diutius alta regenerataque fuerit, facillimè albedo in altâ carne contrahitur, talemque habitum accipit, ut omnia facilè in album convertat, & non jam simpliciter caro, sed alba caro sit. Cùm enim diutius ea affectio perseverârit, caro quidem adhuc manet, mutatur tamen ejus forma, & in alteram speciem vertitur, mediam inter sanguineam carnem &, exanguem, proque naturali habitu cachexia inducitur. Nomen habet λεύκη vel ἀπὸ τῆς λευκότητος, vel à quadam similitudine cum populo arbore, quam itidem λεύκην appellant. Ut enim foliis & cortice candida est, sic & cutis ejus, quem is morbus occupavit.

Leucoma, Λεύκωμα, id est, oculorum albugo, de remed. part. fac. Est cicatrix oculorum altior, magisque profunda; sicuti quæ superficiaria est, νεφέλιον dicitur.

Leu-

Leucophlegmatia, id eſt, alba pituita, quædam aquæ inter cutem, ſpecies eſt; ſic dicta, quòd ſui quidem ratione ſemper ſit alba, ſed propter miſtionem quorundam aliorum humorum, verum mutet colorem, 7. aphor. 29. quam eandem dicit eſſe cum eâ Hydropis ſpecie, quæ *Hypoſarcidium*, ſive *Anaſarca* dicitur, Ὕδερος φλεγματίας, libr. Introd. cap. 13.

Lichen affectio, λειχὴν dicitur etiam callus in equorum genibus & ſupra ungulas in flexu earum partium duratus. fertur comitialibus prodeſſe. Eſt etiam herbæ ſpecies, quam aliqui βρύον appellant: ſaxis enim adhæret ut muſcus. Sunt qui putent eſſe hepaticam in offic. dictam. Exterit, purgat, ſiccat, refrigerat. vide *Impetigo*.

Lien, vide *Splen*.

Lienteria, vide *Inteſtinorum difficultas*.

Ligamentum, quod Græci Σύνδεσμον vocant, eſt corpus nervoſum, ex oſſe quidem omninò ortum habens, inſertum in os, aut in muſculum; cui nomen ab uſu eſt inditum, 1. de motu muſc. cap. 1. quod & *Copula* dicitur, libr. Tigni, cap. 9.

Ligatio, dicitur de obſtrictis articulis, & difficilibus artuum motibus, quos Græci *Ancylas* vocant, 7. de comp. med. per. gen. cap. 6. Eſt & affectus qui interdum naturaliter accidit, membranis linguam continentibus durioribus, & brevioribus ſtatim à primo ortu factis; Interdum ex acquiſititio, ob cicatricem quampiam duriorem, ex ulcere contractam; Quam Græci ἀγκυλόγλωσσον vocant: qui hoc malo laborant, tardè ſermonem explicare incipiunt; Atque ob id, hoc vitii genus, Latinis *ligatio linguæ* dici poteſt.

Lingula, vide *Epiglottis*.

Linon, vide *Leno*, & *Torcular*.

Linoſpermon, id eſt, *ſemen lini*, 1. de alimen. fac. 32.

Lipodermus, defectus eſt pelliculæ tegentis glandem Colis, adeò, ut diſtrahi ampliùs non poſſit, libr. finit.

λειπόδερμοι dicuntur quibus præputium ex morbo vel ſectione deeſt, aut ita contractum eſt, ut glandem ampliùs tegere non poſſit. Romani Apellas & Recutitos vocarunt.

Lipopſychia, id eſt, animi deliquium, idem quod *Lipothymia*, λειποψυχία, καὶ λειποθυμία, ſolo differunt gradu, quod ex ipſo nominis etymo liquet: *Lipothymia*, vitalis facultatis defectum, *Lipopſychia* animalis facultatis exolutionem ſignificat, attamen utriuſque facultatis defectu, omnium virtutum exſolutio contingit, ut ſenſu, motuque deſtituantur ægri, non minùs quam animo, quale advenit iis, qui niſi frequentiùs nutriantur; reſolvuntur; 12. meth. cap. 5.

Lipothymia, vide *Lipopſychia.*

Lippitudo oculi eſt, cùm album rubeſcit, & palpebræ attolluntur, cum dolore connivent, & ægrè manus admotas ferunt, libr. introd. cap. 15. vide *Ophthalmia.*

Lippitudo dura, vide *Sclerophthalmia.*

Lipyria febris, vide *Febris lipyria.*

Liquabilia medicamenta vocantur, tùm quæ ignis contactu colliquantur, tùm quæ ex humidis quibuſdam, velut aquâ, aceto, vino conſtant. Igne liqueſcit propolis, cera, reſina, ladanum, ſevum, galbanum; *Aceto ſolo* liqueſcunt citra ignem, ammoniacum, ſagapenum, opopanacum, 3. de comp. medic. per gen. cap. 5.

Liquida alvus, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2[?] in 2. prorrhet. 3.

Lithiaſis, id eſt, calculi morbus, renibus & veſicæ familiaris, in quibus utplurimum calculi generantur, libr. de renum aff. digno. cap. 2. Dicitur & λιθίασις oculi morbus, in exteriori parte palpebrarum, in quâ alba quædam & craſſa, callis, aut lapillis ſimilia apparent, oculum pungentia.

Lithoeides os, λιθοειδὲς, id eſt, lapideum, petroſum, 9. de

9. de usu part. cap. 10. est; quod utrimque ad aures positum, petræ speciem referens, lambdoeides suturæ finibus terminatur, in quo inest processus columnæ similis, ad acus, stylive similitudinem: unde *Styloeides*, *Belenoeides*, & *Graphioeides*, στυλοειδὴς, βελενοειδὴς, & γραφιοειδὴς appellatur, sub quo auditorius meatus continetur, lib. de ossib. cap. 1.

Lividium, πελιδνὸν dicitur color inter planè nigrum & rubrum, aut aliquem alium ex floridis colorem medius: fit autem vel ex ipsis floridis in nigrum abeuntibus, vel ex nigro in album cedente, ut apparet in suppurationibus, in quibus quod nigrum erat, livescere incipit, & ex livido ad colorem ignis tendere, & paulatim candidius fieri, proximè accedit ad fuscum. Contrahitur in corporibus à sanguinis & caloris nativi defectu: frigus enim lividum & nigrum colorem inducit. Designat & humorem, veluti viridis, pravâ qualitate præditum, uti rubidus sanguinis copiam.

Lobi, id est, Fibræ, quibus tanquam digitis hepar, ventriculum, & pulmo cor ad unguem complectitur, 4. de usu part. c. 8. & lib. 7. c. 10. & 7. de anat. adm. cap. 11. Dicitur & *Lobus*, ima & carnosa aurium pars.

Localia medicamenta, quæ Topica dicuntur, medicamenta sunt, quæ extrinsecùs applicantur corporis particulis, quibus non priùs utendum, quàm totum corpus purgaveris, venamve incideris, si redundantia in toto corpore subest; alioquin, implebis potiùs corpus, quàm vacuabis, 13. meth. 22.

Lochia, λόχια dicuntur omnia, quæ à puerperâ post exclusum fœtum & secundas exeunt, quæ Aristoteles vocat *purgamenta*, sunt autem revera τὰ καθαρμήνια, à quibus etiam solâ ratione differunt, quòd hęc ante partum, illa post partum, sic appellentur, lib. de atrâ bile, c. 8.

Locus, à recentioribus Medicis, corporis particula quælibet p. n. affecta appellatur, 1. de loc. aff. 1.

Longaon, sive *Longanon intestinum*, vide *Rectum*.

Longitudinalis sutura est, quæ à medio posterioris Calvariæ, per capitis longitudinem, ad mediam usque anteriorem, extenditur, unde Græcis ὀβελαία, id est, recta, vulgò *sagittalis*, & *longitudinalis* appellatur, à Lambdoeide ad Coronalem finiens, libr. de ossibus, cap. 1.

Longus pulsus, vide *Latus*.

Lopidoeides suturæ, quæ & *Lepidoeides* dicuntur, vide *Lepidoeides*.

Lordosis, id est, Excavatio facta per vertebrarum luxationem, ad internas corporis partes, 4. de loc. aff. vide *Cyphosis*. Λόρδωσις, vitium spinæ, cùm ejus vertebræ loco suo motæ sunt, & in priorem sive anteriorem partem conversæ. Vel inclinatio seu incurvatio in anteriorâ, cùm homo vitiosâ dorsi spinâ semper capite prono est & cernuo.

Lotium est, cùm renes serosum sanguinis excrementum attraxerint, utilem, qui in eo est, sanguinem retinent, & ex eo nutriuntur; excrementum verò ipsum serosum à facultate segregatrice, ceu inutile expellitur per ureteres in vesicam; sed quamdiù in venis atque arteriis hoc cum sanguine currit, *excrementum serosum*, & *serositas* vocatur: ut cùm segregatum est, *lotium* & *urina* dicitur, lib. de ren. aff. dign. cap. 1.

Luctuosa respiratio est, interrupta inspiratio, & quasi duplicata geminataque aëris revocatio, stante interim thorace, deindè rursus id, quod deest adjiciente, qualis infantibus accidit, quo tempore plorant, veluti superinspirantibus, 6. aphor. 54.

Lumbi, ὀσφύς, propriè pars est totius spinæ infra dorsum, sive thoracem, quinque vertebris omnium crassissimis, maximisque compacta, inter dorsum, & os sacrum mediis. Breviùs alii ajunt, *Lumbi* sunt dorsi ea pars, quâ cingimur. vide *Dorsum*.

Lumbrici, vide *Elminthes*.

Lupus, seu *Strangulator*, Græcè λυκοειδὴς, dicitur affectus

fectus iis eveniens, qui ſperma diu præter naturam retinuerint; quod veneni naturam induens in venis & arteriis, dum nequivit ejici, anginoſam generat paſſionem in faucibus, & quandam quaſi ſuffocatinem, lib. de ſpermat. fol. 36.

Luſcioſus dicitur, qui eo affectu, qui *Nyctalops* dicitur, vexatur, 10. de ſimplic. Μύωψ is dicitur, qui à primo ortu, non niſi oculis propiùs admota videt, eademque propè oculis contingit, & limis ſemicluſiſque oculis aſpicit, etiam ſi parva ſint; remota verò, quamvis magna, videre non poteſt. Vitium oculorum eſt congenitum ab imbecillitate viſivæ virtutis animalis, & ſpiritus viſivi, eamque ob cauſam incurabile; differt à *Nyctalope*, quippe qui non naturâ, ſed ex morbo talis evaſit. Μύωπας Græci vocant, Latini *Luſcioſos*, & *Luſcitioſos*, appellant, ipſa verò affectio μυωπία, & μυωπίασις appellatur.

Lutea bilis, id eſt, Vitellina, 8. de placit. 4. vide *Bilis pallida*.

Luxationes, quas *oſſium ex cavitatibus ſuis excidentias*, *exarticulationes*, & *exarticulata* interdum vocat Hippocrates, ſunt oſſium à propriâ ſede exceſſus, ſine fractione eorundem facti, 1. de fract. 1.

Lycanthropia, Græcè Λυκανθρωπία, Λυκάνθρωπος, Κυνάνθρωπία, Κυνάνθρωπος, Λυκάων: Arabicè *Catrab*, *Cutubut*; Latinè *Lupina*, vel *Canina inſania*, ſpecies eſt melancholiæ, ut teſtantur Aëtius & Paulus, quâ ægri imprimis menſe Februario, quo præſertim humor melancholicus redundat, noctu domo egreſſi, urbem circumeunt, quadrupedum more incedentes, lupos imitantur ululantes, donec dies illuceſcat, defunctorum monumenta quæritant, adaperiunt, cadaverum fruſta arripientes; ſecumque collo geſtantes, fugiuntque die vivos homines, nocte inſequentes mortuos. Sunt autem eorum notæ; facies pallida, oculi ſicci & cavi, viſus hebes, lingua ſicciſſima, ſaliva in ore nulla, ſitis immo-

modica, tibiæ perpetuò exulceratæ propter frequentes casus: atque ut canes mordent, ex quo arbitror morbum ipsum etiam κυνανθρωπίαν vocatū fuisse veteribus.

Lycoeides, vide *Lupus*.

Lytheria, id est, solutoria signa, quæ magni, & vehementis morbi solutionem firmam solent præcedere, 1. de diebus decret. cap. 1.

M.

MADAROSIS, Μαδάρωσις ἢ Μαδαρότης, id est, *Glabrities*, *Calvitium*, capillorum defluvium est, à cacochyniâ, & vitiosis humoribus proveniens, quales affectus sunt *Ophiasis*, & *Alopecia*; quæ omnes passiones sanabiles sunt, vitiosis humoribus, qui ad radices capillorum hærebant, vel resolutis, vel aliò translatis & vacuatis, 6. aph. 34.

Madorem & *Pladorem*, id est, superfluentes humiditates, appellare consuevit Hippocrates, sive tenues, sive crassiores, cujusmodi & pus est. 3. de fract. 19.

Magma, in specie mirobalanorum fæcem vocant, 7. de compos. med. per gen. cap. 7. Aliqui verò omnem unguenti fæcem, quæ expressâ reliquâ liquidiori materiâ utili relinquitur, μάγμα vocant; extenditur quoque nomen hoc ad omne unguentum spissum, pauco liquore subactum.

Magna arteria, vide *Arteria aorta*.

Magna febris, vide *Febris magna*.

Magnus morbus, vide *Affectus gravis*.

Magnus pulsus est, qui naturalem pulsum omnibus tribus dimensionibus superat; qui verò iisdem dimensionibus à naturali superatur, *parvus* dicitur, de pulf. ad Tyron. cap 2.

Malæ, carneæ partes sunt, quæ inter nasum, & aures jacent, quæ priscis *Genæ* dicuntur, libr. Introd. cap. 10. sic dictæ, quod rubentes ad mali similitudinem

nem ſub oculis leniter rotundæ promineant, 1.de art.3.

Malactica medicamenta ſunt, quæ induratorum ſolvunt duritiem; quemadmodum *relaxantia*, quæ tenſioni medentur, nuncupantur, 7. de comp. med. per gen. cap. 9. *Malacticum* autem *emolliens* dicitur eorum corporum, quæ induruêre, ac in quibus contentus eſt humor præter naturam, velut partes ſunt ſcirrhoſæ; quod verò à ſiccitate induratum eſt, humectari poſtulat; quod à congelatione, calefieri, Græcè μαλακτικὰ φάρμακα, 5. ſimpl. 5. Quæ vere emolliunt, calida eſſe oportet, ſecundo aut tertio ordine. Nam quæ minùs calida ſunt, ea potiùs in genere pus moventium habentur: quæ verò ſunt calidiora, potiùs digerendo vacuandoque indurant, quàm emolliunt. Itaque facultas quoque emplaſtica in iis ineſſe debet.

Malagmata, aliàs *Cataplaſmata* vocant omnia pharmaca, quæ forinſecùs imponuntur, ſive adſtringendo condenſent, ſive indurent, ſive emolliant, 8. de compoſ. medic. loc. 5. Propriè autem *Malagmata* vocantur, quæ partes præter naturam induratas emolliunt, moderatè ſunt calida, non tamen exſiccantia, aut humectantia inſigniter. Nam, cùm exactè mollientia, medium quodammodo ordinem inter humectantia, ſiccantiaque ſortiantur, proin moderato ſuo calore indureſcentium ſubſtantiæ, veluti fuſionem quandam moliuntur; ubi verò diutiùs diffuſa fuerint, digerentium medicamentorum loco eſſe poſſunt, 7. de compoſ. medic. loc. cap. 1. Unde quidam nullum diſcrimen conſtituunt inter Μαλάγματα, ἔμπλαστρα, τροχίσκους. Porrò *Malagmata* aut mediis corporis regionibus (quæ propriè ἐπιθέματα, Paulus appellat) ut ventriculo, jecinori, lieni, cordi imponuntur; aut extremis partibus, ut capiti, & articulis admoventur.

Maligna. vide *Cacoëthe*.

Malleoli, ſunt imæ ab utroque latere tibiæ, ſuræ, partes gibbæ, ex parte exteriore, intrinſecùs cavæ, carne caren-

carentes, extra alia prominentes, ſub quibus utrimque talus continetur, lib. de oſſib. cap. 22.

Malleoli vena duplex eſt, altera *interna*, ad interiorem tibiæ partem (*Cream* Latini vocant) procedens, ac inde ad malleolum, ad ipſum tibiæ extremum pervenit, quæ & Saphena corrupto vocabulo, pro Saphea, id eſt, manifeſta, dicitur; altera, *externa*, & *ſuperficiaria*, per exteriorem alterius oſſis tibiæ, quod περόνην vocant Græci, producitur, ad pedis pertingens articulum, unde *externa malleoli*, & *Iſchiadica vena* aliquibus dicitur.

Malthacode emplaſtrum, id eſt, *mollicinum*, quo genere Hippocrates omne medicamen vocat, quod connatam humiditatem habet, qualis in pinguibus eſt ſingulíſque oleoſis medicamentis, & quidem in ipſo oleo, aquâ, reſinâ, & cerâ, 4. de comp. med per gen. cap. 9. Μαλθακώδη φάρμακα. Μάλθη ceram ſignificat, eam præſertim quæ mollis eſt.

Malum granatum, & *Malum punicum*, vide *Cartilago enſiformis*.

Mamma (Μαςὸς καὶ τιτθὸς Græcè) eſt carnoſa in pectore, ad utrumque latus eminentia glanduloſa, ſemicircularis, in cujus medio papilla (Græcè θηλὴ) extuberat, quam ambit circulus quidam ſubniger qui φῶς dicitur, gignendi lactis vim à naturâ habens, 1. de ſan. tu. Verùm glanduloſa illa ſubſtantia admodũ varia eſt. Viris namque (in quibus propriè μαζὸς dicitur, ut μαςὸς, ſive μαςθὸς in mulieribus) calidioribus ſcilicet & ſicciori-bus penè nulla eſt, eademque arida, ut etiam admodum puellis. Juvenculis verò compactior eſt & duriuſcula, vetulis verò flaccida. Eam autem multæ ſed parvæ glandulæ conſtituunt, ſibi mutuò incumbentes, & inter ſe commiſſæ, adipis & fibrarum interventu, quæ ex carneâ membranâ in cutem pertinent. Semicircularis illi eſt forma, non tam quò minùs pateret injuriis, quàm quo plus lactis contineret. Eſt enim rotundum om-

omnium capacissimum. Sic quidem condita mamma aptissimum fit gignendi continendique lactis organum, quod quia è sanguine gignitur, idcirco natura venas magnas & frequentes mammis largita est, aliàs quidem externas à ramo venæ cavæ axillam jam petentis descendentes: aliàs verò internas à venâ cavâ pariter descendentes ex jugulo summoque sterno. Hæ partim absumuntur in mammas & musculos pectoris internos, partim verò ad Xiphoëidem cartilaginem & musculos rectos delapsæ, inque eos & vicinas partes distributæ, paulò supra umbilicum, surculis aliquot suis occurrunt surculis totidem venarum epigastrii: indeque fit consensus ille mammarum cum utero. Habent & hæ venæ arterias aliquot comites, sed perpaucas & graciles.

Mammillaris, Μαςοειδὴς, est apophysis ossis temporalis, papillis mammarum, præsertim vaccinarum, similis; Extuberat, & cavus est, quo aër in amplâ, & anfractuosâ ejus cavitate conclusus, magis resonet auribus. Dicuntur & à quibusdam *uteri córnua*, Κεϱϛῖα dicta, μαςοειδεῖς ἀποφύσεις, propter similitudinem, quam habent cum mammis.

Mancum, & *Mancinitatem*, aliàs *Cyllon*, & *Cyllosin* nonnulli, de omni longorum membrorum distortione intelligendum censent, generaleque ei attribuunt significatum; alii eam tantummodò distortionem significare asserunt, in quâ ad interiorem partem membrum inclinatur, quod cùm accidit, necesse est, ut summum ejus, E. G. pes intrò contortus, quasi mancus & mutilus appareat, 3. de artic. 87. vide *Cyllum*.

Mandibularii, *Manducatorii*, *Mansorii*, *Masseteres musculi*, Grçcè μασσητῆρες μῦες, alii sunt à temporalibus, quos *Crotaphitas* vocant; nam posteriores Anatomici eos *temporales*, seu *temporinos* nominant, qui ex ossibus temporum capitis exoriuntur, quos, cum intenduntur, committere, ac claudere os manifestè conspicimus; alios

alios verò, qui latis inferioris maxillæ partibus superjecti sunt, utrimque alter, propterea quod in manducando, maxillam circumagunt, *Manducatorios* vocant, cùm illi, qui è superiori parte deferuntur, efficere id minimè valeant; attrahunt enim sursum eam tantummodò, non traducere etiam hàc illàc queunt: Unde in committendo quoque ore, ipsorum auxilio indigemus, 2. de artic. 5. à mandendo sic dicti, quos etiam Mandibularios, Mansorios, & Masticatorios vocant, 4. de anat. adm. cap. 2. & cap. 4.

Mania, *Furor*, *Insania*, *Μανία*, species delirii vehementioris, 2, de caus. sympt. ut enim τ̂ παραφροσύνης, seu delirii est citra febrem insanire, & mente alienari, ita si huic insaniæ adjungatur magnitudo, & vehementia symptomatum, (ut, cùm ægri calcitrant, mordicùs impetunt vel ingredientes, vel quoscunque obvios, ferarum more discerpunt) mania dicetur, ex assatâ, vel atrâ, vel flavâ bile procedens, 3. de loc. affect. cap. 7. Quòd si à sanguinis copiâ non putrente originem ducat, erit quidem mania, sed cum risu, hilari vultu, & perpetuo cantu. Aliquando Hippocrates *Maniæ* nomine pro melancholiâ morbo propriè dicto usurpavit, ut testatur Galenus, 6. aphor. 21. Cerebro accidit vel per se, vel per consensum affecto. Nunquam pituitosus humor eam parit, sed eum acrem & mordacem esse oportet. Quod autem delirium parvum miteque est, Hippocrates λῆρον appellare consuevit.

Manifesta vena, ramus est venæ à corde ad furculas ascendentis, quæ per faciem, oculos, caput, & nares dividitur, ut omnia membra nutriat, quæ inde *manifesta* vocatur, lib. de anat. viv.

Maniodes paraphrosynæ, sunt vehementes insaniæ, propter atræ bilis malignitatem, cùm flava bilis Cerebrum apprehenderit, febrisque vehementia assatum hunc succum melancholicum reddiderit, com. 1. in 1. prorrhet. 10.

Manna,

Manna, mel roridum, vel *aërium* dici poteſt; Mellis ſpecies eſt non ignota veteribus, Galeno, Plinio, Dioſcoridi; ſed mellis nomine, & titulo comprehenſa, ne quis eam ab Arabibus primùm cognitam, proditamque putet: ſic enim de eâ ſcriptum reliquit Galenus: *In foliis*, inquit, *ſtirpium adnaſcitur quippiam, quod nec eorum ſuccus, nec fructus, nec pars exiſtimari poſſit, ſed roridum quiddam, nec tamen continenter, neque copioſè prognaſci ſoleat. Nec me præterit, per æſtatem, in arborum, fruticum, herbarumque foliis plurimum fuiſſe inventum, ſic ut à ludentibus ruſticis, Iupiter diceretur melle pluiſſe; præceſſerat tùm nox frigidior, pridiè calida, ſiccáque cœli conſtitutio diluxerat; quapropter inter rerum naturæ peritos conveniebat halitus, quos terra, vel aqua exſpiraſſet extenuatos & excoctos, nocturni frigoris beneficio coaluiſſe. Id in regione noſtrâ rariùs evenit, in Libano monte quotannis, adeò ut extenſis pellibus arbores ſuccutiant, receptoque quod profluit, ollas & fictilia compleant: privatoque nomine vocant* δροσόμελι, id eſt, *roſcidum mel, & etiam* ἀερόμελι, id eſt, *mel aërium*. Hæc Galenus, 3. de alim. fac. cap. 39. de melle. Cuique igitur patere debet, notam Galeno, Mannam, quæ guſtu prorsùs mellea ſentitur. Concreſcit maximè Vergiliarum exortu, vel ſydere Sirio ſplendente. Vim habet modicam ciendi alvum, & flavam bilem pellendi, tutoque pueris, & fœminis uterum geſtantibus exhiberi poteſt. Dicitur item & *Manna thuris* (quæ & *Succuſſio*, & *Pollen* nuncupatur, 2. de art. 44.) id eſt, thuris micæ concuſſu eliſæ, corticis parùm participes, adſtringendi vim totam, & qualitatem poſſidentes, 5. de compoſ. med. per gen. cap. 2. Videturque aliquibus *Mannam thuris* nihil à *thure trito*, ac *lævigato* differre; Mannam enim propriè appellant id, quod excuſſum eſt à thure, circa magna onera confracto; auferuntur enim ab ipſo fragmenta quædam parva corticis thuris, 4. de comp. med. loc. 4. & 13. method. cap. 5.

Manus (quas homo pro corporis nuditate, quod armis nudum sortitus est, armorum loco obtinuit, sunt juxta Aristot. organum ante omnia organa; cùm nullum sint eorum, quæ particularia organa sunt, sed quodlibet eorum possint recipere, 1. de usu part. capit. 4. *Manus* autem nunc *totum* artum superiorem, brachium scilicet, cubitum & manum significat; nunc *extremam manum tantùm*, 2. de usu part. cap. 2.

Manûs dolor, Græcè χειράγρα, arthritidis species est, quæ manuum articulos occupavit, ut *Gonagra*, quæ genu, & *Podagra*, quæ pedes. Nec verò morbus ipse sic appellatur cùm viget & dolorem facit, sed ipsa etiam articulorum contortio, & imbecillitas post morbum relicta. Tophis enim articuli manent intercepti. Id enim significat ἡ ἄγρα τῆς χειρὸς, hoc est, *manus captura*; quamvis alii χειράγραν, quasi χειράλγαν, hoc est, *manus dolorem*, ἀπὸ τοῦ ἀλγήματος derivari malint.

Mansorii musculi, vide *Mandibularii*.

Marasmus, sive *ex morbo senium*, est frigidum, & siccum corporis temperamentum, non naturâ, vel annorum multitudinis ratione comparatum, sed febrili morbo: quod non in animalibus modò, verùm etiam in stirpibus supra modum arefactis visitur, 5. de sanitat. tuend. cap. 9. *Marasmus* itaque idem est quod *Tabes*, quæ non idem est, ac *febris marasmodes*, sive tabida; *Marasmus* enim absque febre in decrepitâ ætate solet accidere, extincto nativo calore, & superveniente morte, quæ sine sensu doloris, ac secundùm naturam ex siccitate contingit; sicuti his, qui præter naturam tabescunt; *altera* advenit *species*, quæ *ex ægritudine senectus* vocatur, in quam non solùm senes, sed etiam pueros vidimus incidisse quamplurimos. *Tabida* verò *febris*, non tantùm sicca, sed calida est, 1. de diff. feb. cap. 8. Facilè hic morbus innotescit, oculorum ingenti cavitate veluti in foveis quibusdam reconditorum, & universi corporis squalore, caloris vitalis

flore

flore destituti, cutis circa frontem siccitate & tensione, palpebris instantibus & tanquam somno gravatis ab impotentiâ quâdam vigilandi: sunt & tempora collapsa atque cava. Breviter totus homo non aliud est quam ossa atque cutis. In ventre nulla intestina, nulla viscera inesse credas: adeò contracta sunt præcordia & consumpti ventris musculi, ut nihil ex iis præter fibras & cutem supersit. Hæc autem symptomata aut adhuc fieri intelliguntur, aut jam planè facta absolutaque esse. Inde duplex marasmi differentia existit, unius quidem nondum perfecti, sed adhuc ad majorem consumptionem tendentis: alterius verò jam planè consummati. Hic prorsus immedicabilis est, illi remedia quædam possunt adhiberi. Verus autem marasmus est, per quem omnes corporis solidæ partes similiter marcescunt, initio ab ipso corde facto: non verus autem, qui in certâ quâdam parte consistit, ut in ventriculo & jecinore, in quibus Galenus magnâ ex parte hecticas marasmodesque febres se contemplatum esse scribit. Superveniunt aliquando & pulmoni, sed rarius, tum propter ejus humiditatem, tum quod spirando refrigeretur. Incidunt & pectori & mesaræo, & jejuno & colo, interim verò & utero & renibus. In septo autem transverso marasmum, se nunquam vidisse Galen. scripto testatus est, sed hecticam sanè febrem vidisse, & hanc semel quidem planè absolutam, sæpè verò citiùs interimentem quam planè esset completa, quod eam & spirandi difficultas & delirium excipiat.

Marcor, Marcor frigidus, torridus, vide *Febris marcida, & ex ægritudine senectus.*

Mariscæ, venulæ sedis sunt, quæ aliquando foris extuberant, ore hiantes, & stato tempore sanguinem melancholicum excernentes, aliàs *hæmorrhoides* dicuntur, quibus plus justo fluentibus, aqua inter cutem subsequitur; interdum superiùs delitescunt, & cæcæ *αἱμοῤῥοΐδες* appellantur. vide *Sycosis.*

Mar-

Marmarygæ, id eſt, oculorum hallucinationes, 3. criſi. 11. & cap. 7. Μαρμαρυγαὶ apud Hippocratem ſplendores crebri, & veluti fulgura frequentia, ſubita & ardentia. Sunt autem nihil aliud quam ſplendores oculis obverſantes.

Maſſeteres, vide *Mandibularii.*

Mater dura, & *pia*, vide *Membrana dura.*

Matrix, Μήτρα, id eſt, Vulva, foris nervoſa, intùs carnoſior, vas fætûs geſtandi, quæ à Græcis Ὑστέρα quoque appellatur, quod omnium partium ſit poſtrema, lib. finit.

Maxillares dentes, vide *Dentes*, *Tomi*, *Inciſorii.*

Maxillæ, ſunt illæ faciei partes, quæ genis ſubjectæ, ad mentum uſque deſcendunt, & hâc in mucronem deſinunt, lib. Introd.

Meatum, ſive *Porum*, ſimpliciter Herophilus appellat, nervum opticum, qui à cerebro ad oculum pertinet, ſenſibilis ſpiritûs via, quòd ejus ſolius foramen clarè cernitur, 1. de ſympt. cauſ. cap. 2.

Meatus auditorius eſt, qui in oſſe lapidoſo eſt, ſatis involutus & anfractuoſus, ne quid eorum, quæ extrinſecùs incidunt, ipſi noceret, ipſaſque aures facilè offenderet, proin in medio ſitus, extrinſecùs quidem convexarum, intrinſecùs autem cavarum, 11. de uſu part. cap. 12. Conſtituitur autem in medio nervi quintæ conjugationis, qui unà cum durâ cerebri membranâ, involucro velut ſuo, in auditûs foramen incidit. Dicitur autem & hic meatus *cæcum foramen*, propterea quòd anfractum illum, per quem nervus foràs poſt aures excidit, haud poſſunt diſſectores perfectè perforare, lib. de nerv. diſſ. cap. 6. vide *Cæcum foramen.*

Meatus genitalis eſt, qui genituram à teſtibus hauſtam, ad Colis radicem defert, qui meatus juxta radicem veſicæ varicoſior conſpicitur; unde ei nomen inditum eſt, *Varicoſus aſſiſtens*, 1. de ſem. cap. 15.

Meatus varicoſus, vide *Meatus genitalis.*

Meco-

Meconium, excrementum eſt, ex toto fætûs nutrimento, in utero, in urinaculo congeri ſolitum, toto uteri geſtationis tempore, lib. quod animal ſit id, c. 5. Eſt quoque Μηκώνιον, papaveris ſuccus concretus, qui & ὄπιον appellatur, 3. ſimpl. 20. Sunt tamen qui ea diſtinguant, Plinium ſecuti, qui lib. 20. cap. 18. ſcriptum reliquit, cùm capita ipſa & folia papaveris decoquuntur, ſuccum meconium vocari, multò opio ignaviorem.

Media, ſeu *Mediana cubiti vena* eſt, quæ communis eſt ei, quæ *humeralis* nominatur, & ei, quæ per axillam fertur, 3. loc. aff. cap. 7. quæ & *purpurea* & *nigra* vocatur, lib. de anat. viv. vide *Communis vena.*

Medianum, ſeu *Mediaſtinum*, ſunt duæ membranæ, utrâque parte ſingulæ totum thoracem διαφράττοντες, id eſt, *Interſepientes*, quæ poſteriore parte ſpinæ, vertebris, anteriore verò, oſſi medio pectoris inſiguntur, ſurſumque ad claves, & deorsùm ad enſiformen cartilaginem porriguntur, in duas partes totum thoracem dividentes; unde vulgò *Mediaſtinum*, ſive *Medianum* vocant; his enim medius thorax dirimitur, 6. de uſu part. & 5. de anatom. adm. quæ membranæ non aliter differunt, niſi quòd in coſtis, ὑπεζωκότες, id eſt, *Succingentes*, appellantur; ubi verò rectæ ad claves feruntur, διαφράττοντες, id eſt, *Interſepientes*, 5. de anat. adm. vide *Diaphrattontes.*

Medicari, generaliter loquendo idem eſt quod *mederi*; propriè eſt idem quod *purgare*: neque de omnis medicamenti exhibitione intelligit Hippocrates, ſed de eorum tantùm, quæ purgant, 2. de fract. 29.

Medicamentum, omne id dicimus, quod noſtram naturam alterare poteſt, 1. ſimpl. cap. 1.

Medulla ſpinalis, (quæ & *Dorſi medulla*, ῥαχίτης μυελὸς, & vulgò *Nucha* nominatur) eſt, quæ omnibus, & ſingulis vertebris ineſt, 8. de uſu part. capit. 4. eſtque Cerebro, velut principio ſuo, continua, ejuſdem

dem cum eo generis & naturæ, nisi quòd ipso multò est durior & compactior, potissimùm in infernis spinæ finibus; eam tamen perperam *medullam* appellarunt; cum medulla ipsa, non modò spinali hâc, verùm etiam Cerebro ipso sit humidior, mollior, & pinguior; quòd verò in spinæ ossibus contineatur, coloremque habeat medullæ assimilem, ob id ipsam *medullam* nominant; quo modo etiam quidam ipsum Cerebrum vocitârunt, 3. de alimen. fac. cap. 10. Communiter eam *spinalem* vocant *medullam*, additâ scilicet medullæ appellatione, interdum verò sine additione simpliciter *spinam* nuncupant, 3. loc. aff. 10. vide *Myelos*. Oritur ex cerebri totius basi, eique corporis substantiâ similis est, & ejusdem cum eo generis, nervosque ut & cerebrum producit, donec velut effæta desinat in finem brevem, acutum simplicem cum coccyce. Nervi autem hi subjectas cerebro partes movent, & sentientes efficiunt. Ut planè constet spinalem medullam partibus capiti subjectis tanquam cerebrum esse, & multa cum cerebro habere communia, substantiæ similitudinem, principium nervorum, sentiendi vim propè parem, & præterea meningas duas, unam tenuem à tenui meninge cerebri ortam, quæ vasa ipsam nutritura colligat, & substantiam ejus admodum mollem, cerebro tamen non pauló duriorem constringit, alteram crassam, à crassâ similiter cerebri meninge prodeuntem, quæ tenuem ambit & munit contra spondylorum duritiem. Nec tamen propterea medullam hanc cum cerebro eandem esse censendum est: habet enim utrumque quædam propria & discrepantia. Nam cum cerebrum pulset atque moveatur, quanquam osse immobili contineatur, medulla tamen non movetur, tametsi à spondylis mobilibus continetur, nullumque habet medium intervallum, ut cerebrum, sed præter meningas duas, tertiam, quâ cerebrum caret, tunicam nervosam, validam, crassam, asperam,

ram, humore circumfusam viscoso. Hæc non modo duas illas meningas, sed etiam spondylos & totam rachitidem vestit, & contra motus violentos & injurias alias omnes, tum internas, tum externas, tutò communit. Nascitur autem ab osse occipitis, quo loco spondylis committitur, & ad imam usque spinam, sicut & ipsæ meninges, excurrit.

Megalosplanchnos vocat Hippoc. non eos duntaxat, quibus magna ex naturâ ipsâ sunt viscera; sed quibus ea, ex affectu aliquo, intumuerunt, sive scirrhum, sive phlegmonem, sive œdema, nacta sint, 3. acut 9. μεγαλόσπλαγχνος dicitur etiam οἶνος, hoc est, vinum apud Hippocrat. quod Galen. interpretatur viscera in molem attollens, seu magna viscera faciens. Id quod ipse inprimis tribuit vino dulci.

Melancholia morbus, est delirii species, ab humore melancholico, (à quo etiam nomen sortitus est) in ipso Cerebri corpore p. n. contento proveniens, qui ipse humor si assetur maniam facit, & furorem. 3. loc. aff. 7.

Melancholia flatuosa sive hypochondriaca affectio, morbus est, ex tertiâ melancholiæ specie, indicante nomine humorem, qui ipsius causa est. Cùm circa ventriculum prima incæperint accidentia, ipsisque auctis melancholica sequetur affectio, deinde alvi dejectione, vomitu, probâ coctione, ructibusque levatur is, qui laborat, Hypochondriacum, flatuosumque morbum ipsum nominabimus, 3. loc. aff. 7. Μελαγχολία est desipientia sine febre, timorem & mæstitiam sine causâ inducens. Species est τῆς παραφροσύνης. Habet enim depravatam facultatis imaginatricis & ratiocinatricis motionem, multa vana animo volvens quæ metuat, magnumque inde mærorem concipiens. Sunt enim timor & mæstitia duo perpetua communiaque omnium, melancholiâ laborantium symptomata, ut ait Hippoc, Aph. 23. libr. 6. Humor autem melancho-

licus

licus gignitur & abundat vel in cerebro solo, vel in solis hypochondriis, sed maximè sinistro, unde humor atque vapor cerebrum petunt, vel in universo corpore. Hypochondriaca autem omnium mitissima esse solet, secundùm eam quæ totius corporis vitio provenit. Pessima verò & ferè incurabilis, quæ ex privato cerebri affectu oritur. Cum verò duæ sint potissimum humoris melancholici differentiæ, unus frigidus & siccus, vinorum fæci respondens, alter calidior, acrior, & ustione redditus ferocior, qui μέλαινα χολὴ propriè appellatur, ille morbum de quo agimus, parit, ideoque febrem non habet: qui verò ab illo fit, non simpliciter μελαγχολία, sed μελαγχολικὴ ἔκστασις, hoc est, σφοδρὰ καὶ θηριώδης nuncupatur, febremque habet adjunctam, tanquam phrenitidis & inflammationis cujusdam particeps.

Melancholicam ecstasim vocat Hippocrat. motionem mentis, aberrationemque vehementem & ferinam, quæ, irrigante Cerebrum assatâ flavâ bile, oritur, quæ in nigram permutari solet, 1. prorrhet. 14.

Melancholicus humor duplex, alter est qui propriè melancholicus succus, sive melancholicus sanguis à Galeno dicitur, estque veluti fæx sanguinis, satis crassus, fæcibus vini non absimilis, qui in terram effusus non inducit fermentationem, nisi fortè in ardenti febre assetur, neque ullius acidæ qualitatis est particeps; qui in meatibus Cerebri contentus, Comitialem morbum, in corpore Cerebri melancholiam morbum generat, vide *Nigra bilis*. Alter est tenuior, gustu acidus, qui terram radit, attollit, fermentat, ampullasque excitat, qui *atra bilis* appellari potest, quâ præassatâ nascuntur ferina deliramenta, modò cum febre, modò sine febre, 3. loc. aff. cap. 7. & 2. de diff. febr. 9.

Melicerìs, Μελικηρὶς, humorem melli similem, membranâ conclusum habens, species est apostematis, ut & ἀθέρωμα, & στέατωμα, quorum hoc ab adipe, illud à pulti-

pulticulâ intra membranam conclusâ, nomen habet. Meliceride diſſectâ, inibi contentus humor non aliter, quam mel è favis diffluit. Sed dicitur eodem etiam nomine aliud ulceris genus, quod propriè κηρίον appellatum eſt, ut teſtatur Aëtius, lib. 6. cap. 68. vide *Atheromata*.

Melicratum, ſive *Aqua mulſa*, aut *Hydromel*, eſt mellis & aquæ compoſitio, vel ex æquâ utriuſque portione (ut viam urinæ paret, & ad diſtributionem agat) vel alterâ alteram ſuperante facta, 3. acut. 13. Licet quidam velint μελίκρατον, ἀπὸ τοῦ ὑδρομέλιτος vetuſtate differre, quòd melicratum ſit aqua mulſa ſubita & recens, hoc eſt, ex tempore comparata; hydromel autem inveterata, & recondita. Quoniam aqua melle miſta non admodum utilis eſt iis, qui amaram bilem coacervant, & facilè in iis vertitur in bilem, niſi prius per inteſtina aut veſicam tranſeat, ejuſmodi naturis dilutior dari debet, ut nec ſitim adferat, nec bilem gignat. Similiter iis, quibus viſcera ſcirrho aut phlegmone, aut œdemate tentantur, aut aliquo morbo acuto laborant. Nam cùm mel in iis, tum propter moram, quam in obſtructis viſceribus trahit, tum propter eorum ardorem protinus in bilem vertatur, eamque ob cauſam noceat, aqua autem tardè penetret, & nimis diu moretur in hypochondriis, ex utriſque miſtum melicratum idoneum redditur ita temperatum melle & aqua, ut & facilè diſtribuatur in corpus, & bilem non gignat nec ſitim. Meracius verò exhibere convenit, ſi alvi dejectionem molimur. Paratur autem utrumque duobus modis: unum crudum eſt, alterum decoquitur. Crudo utimur cùm alvum dejicere, aut vomitionem incitare volumus. Probè autem coctum valentiùs alit. Coquitur autem ad hunc modum: Primum multum aquæ melli indimus (Paulus, libr. 1. in octo partes aquæ, unam mellis miſcet) deinde tantiſper coquimus, quoad ſpumare deſinat.

Spumam autem, cùm primum emergit, tollere ab eo oportet. Convenit microſphyctis, tuſſientibus, peripneumonicis, & iis qui immodico ſudore digeruntur.

Melon, eſt tertius modus egreſſionis uveæ oculi, cùm tantum egreditur, ut palpebræ minùs prævaleant, & pili palpebrarum pungentes, clauſis oculis dolorem inferant, libr. de ocul. part. 4. cap. 11. Sic dicta ea eſt procidentia, quod ita protuberet oculus, ut malum exertum appareat. Μῆλον enim etiam id eſt, quod Galli pomum vocant, cujus flores, folia & germina adſtringunt; dicitur etiam μῆλον mala, gena, pars faciei inter naſum & aurem ſub oculo leviter eminens. Ea pilis nuda eſt, non modò propter os ſubjectum, ſed etiam ad ornatum & decorem vultus, quodque natura voluerit eam eſſe ſedem pudoris, ibique maxime oſtendi ruborem. Sic dicta eſt à mali ſimilitudine, ſive rubeum mali colorem ſpectemus, ſive rotunditatem, quam illi natura donavit, ut ſic oculum ab externis injuriis infra tutaretur. Pollux etiam author eſt μῆλα vocari tonſillas duas penitiores, in intimo ore poſitas ad radicem linguæ.

Membrana, quam Græci nunc ὑμένα, nunc χιτῶνα, nunc μήνιγγα vocant, eſt pars ſimplex, alba, nervoſa, lata, plana, valida, tenuis facileque dilatabilis. Cum partem aliquam veſtit χιτὼν: cum cerebrum foris integit, μῆνιγξ, alias ὑμὴν dicitur, vide *Tunicarum*.

Membrana Adelos, ἄδηλος, quaſi minùs apparens, eſt quarta oculi tunica, à nonnullis invecta, quam Amphibleſtroeides tunica, quaſi in ſummo excipit, membrana minima ſimul, & tenuiſſima, quam Hippoc. non cognovit, libr. Intro. cap. 11.

Membrana dura, inviolata, craſſa, cuticularis (idem enim ſignificant) eſt quæ primùm calvariæ oſſibus exemptis, aut ſaltem apertis, Cerebrum in orbem contegens apparet, (quæ vulgò *dura mater* appellatur.)

tur.) cui altera *tenuis*, *mollisque* subnectitur, quæ *pia mater* nominatur, 9. de anat. adm. cap. 1. Utramque *meningem* vocant, solis Cerebri membranis nuncupatione hac reservatâ; cùm veteres non has solùm membranas, sed omnes etiam, Meningas vocarent. ibid. cap. 2. quas etiam *Vaginas* vocant, 3. de artic. 33.

Membrana Pericardios, quæ & *Tunica*, & *Domicilium*, *Theca* item & *Vagina*, & *securum vallum Cordi circumjectum* dicitur, est membrana, in cujus medio Cor est suspensum, quæ ex capite seu basi ipsius ampla valde exorta, post autem paulatim coarctat sese, eo planè modo, quo Cor ipsum, in quandam Coni acutiem desinit, ossi pectoris annexa, 16. de usu part. cap. 16. quæ *Capsula Cordis*, & *Cordis involucrum* vulgò appellatur.

Membrana Periostios, est involucrum tenue, & fibrosum, velut indumentum ossium, à naturâ condita, libr. finit. per quam ossa sentiunt (si modò quid sentiunt,) generaleque quidem nomen est, habetque pro varietate partium, specialia quædam nomina; in Cranio enim περικράνιος, in costis, ὑπεζωκὼς dicitur. vide *Periostios*.

Membrana pinguis, id est, Mesaræon, & Mesenterium, 19. meth. 8.

Membrana secundi-formis, vide *Choroeides*.

Membranæ Sigmoeides sunt tres illæ membranæ in venâ arteriosâ, à quâ Pulmo alitur, intùs ortæ foràs spectantes, quas à figurâ literæ Sigma, *Sigmoeides* appellârunt, 6. de usu part. cap. 14. Dicitur etiam σιγμοειδὴς ἀπόφυσις processus unus omoplatæ, quod instar antiquæ Græcorum literæ C cavus sit. Idem ἀγκυροειδὴς & κορακοειδὴς appellatur. Dicitur & hoc nomine sinus seu cavitas semicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyses comprehensa, in quam brachii extremum, trochleæ simile inseritur. Refert etiam figuram C, unde σιγμοειδὴς, vel σιγματοειδὴς appellatur. Dicuntur & χόνδροι σιγμοειδεῖς cartilagines quibus aspe-

aspera arteria contexitur, quod semicirculares sint instar C.

Membranæ subcingentes, vide *Hypezocotes, Cingentes, Diaphrattontes*, & *Medianum*.

Membranæ Triglochinæ, sunt membranæ arteriæ venosæ, (quæ in pulmonem distribuitur) foris introꝰ pertinentes, quas *Triglochinas* appellârunt, non à figurâ aliquâ, sed à mutuâ inter se ipsarum compositione, quæ cuspidum telorum eminentiis, atque angulis, quos *glochinas* vocant, penitùs est similis, 6. de usu part. cap. 14.

Membra spiritalia sunt, Pulmo, Cor, Thorax, & duplex arteriarum genus, læve & asperum, 7. de anat. adm. cap. 1.

Membrum simplex est, cujus quamcunque partem sensibilem assumpseris, erit illa toti communicans in nomine, essentiâ & definitione, ut caro, & os, oppositum illi est *membrum compositum*, libr. de anat. viv.

Mendosæ costæ, vide *Illegitimæ*.

Mendosæ suturæ, vide *Lepidoeides*.

Meninx, Græcè μήνιγξ, vide *Membrana dura*.

Meningophylax, id est, membranæ custos: Lamina ænea est, firma, paulùm resima, ab exteriori parte lævis, quâ chirurgi in vulneribus capitis utuntur, quoties excidendum, & attollendum est os, metusque imminet, ne in ipso opere Cerebri membrana, negligentiùs & ultrà quàm res expostulat, premendo, lædatur, & contundatur, ex quo sopores, & graves inflammationes cum mortis periculo oriuntur; propterea quòd membranam à curationis injuriis & graviori oblæsione tueatur, μηνιγγοφύλαξ appellata est, 4. loc. aff. 2. Huic autem simile quoddam ferramentum habent chirurgi nostri, inquit Gorr. quod vectem dicunt, cum eo attollant os, quod ferme totum excisum est & jam labat, non secus quam grandiores lapides vectibus impelluntur, quanquam eodem ferramento cerebri mem-

membranam custodiant. Est enim lamina ferrea angustior ab eâ parte quâ os tangit aspera, ab alterâ lævis, non recta, sed media duobus locis recurvata.

Menses, id est, menstruæ mulierum purgationes, quæ per uterum singulis mensibus fiunt, libr. de atrâ bile, cap. 8. quæ & *muliebris fluxus*, & *uteri Rheuma* appellatur, 3. de caus. symp. cap. 4. Unde menses moventia medicamenta sunt, quæ in pessis, aut fomentis, aut quovis alio modo vulvæ admota, non habent vim familiarium succorum attractricem, sed hoc solo nomine bibuntur, ut sanguinem extenuent, & meatus uteri, obstructione liberent, 5. simpl. 20.

Mentagra, vide *Impetigo*.

Menti eruptiones sunt affectiones ulcerosæ & asperæ, in mento suâ sponte nascentes, quæ & *menti papulæ*, & *mentagræ* appellantur, 5. de com. med. loc. c. 6. & cap. 7.

Mentum, quod Græci γένειον dicunt, id omne est, quod labro inferiori, longâ & orbiculari figurâ subjacet, libr. Introd. cap. 10.

Meri Arabibus, *Gula* Latinis, Græcis propriè οἰσοφάγος dicitur, communiter Στόμαχος, omni enim ventri, collum præpositum, instar Isthmi cujusdam, angustum, nominatur stomachus. *Meri* autem *communis* quædam via est, quæ ab ore cibos & potum fert ad ventriculum, inter hunc, & fauces media, 4. de usu part. & 13. meth. cap. 4.

Mesenterium (quod & *Mesaræon*, dicitur) utroque nomine ab accidentibus ipsi indito; Mesenterio quidem à situ, Mesaræo autem à peculiari substantiâ; nam corpus membranosum medium inter intestina situm est, & omnes venas ex jecore in ipsum descendentes (quæ ob id *Mesaraicæ* dicuntur) unà cum vicinis arteriis & nervis in orbem complectitur, quemadmodum etiam intestina singula, 6. de anat. adm. cap. 6. Est autem illi gemina tunica, quarum utra-

que à peritonæo juxta lumbos exoritur & connafcitur, nifi qua venas & arterias continent, aut qua adeps multus interceffit, aut qua ipfa inteftina conveftiunt. Nam ecphyfis à peritonæo, colon, quâ fundum ventriculi fupervehitur, ab epiploo pofteriore veftitur. Illis autem in partibus intercedentia vafa, adeps & inteftina, tunicas mefaræi connafci prohibent. Cæterum per eas venæ difperfæ funt prope infinitæ, quibus tanquam manibus jecur fuccum ad fe trahit, quem in fanguinem vertat, eafque tunicæ illæ fulciunt, ne dum homo falit aut cadit vehementiùs feritur, contundantur aut difrumpantur. Nec verò mefenterium venas modò continet, fed & arterias à magnæ trunco, quæ fecundùm lumbos fertur: eas enim omnes fimul amplectitur, conveftit & tuetur. Nec tamen eo contenta natura, ad majorem eorum vaforum munitionem adipem multum mefenterio indidit, præterque adipem glandulofum corpus, quod πάγκρεας vocant, machinata eft, eoque medias eorum vaforum sciffuras communivit, ne propter infirmitatem motionibus violentis læderentur.

Mefenterii appendiculum nominant, illud unum principium, in quo mefenterii venæ, ac arteriæ, (quæ veluti radices in arboribus, in concavam anfractuum partem, inferuntur) invicem coëunt, & (in quo totum mefenterium cum inteftinis continetur) ligamentis naturâ præditum, furfum tendens, adjacentes fibi habens venas, ad jecoris portas; arterias autem, ad eam fpinæ partem, quæ in feptum tranfverfum, & renes versùm tendit, 6. de anat. adm. cap. 6.

Mefaraicæ venæ, vide *Mefenterium*.

Mefopleuria, id eft, Intercoftalia loca, libr. de muf. diff. cap. 23. vide *Intercoftales mufculi*.

Metacarpium, vide *Brachiale*.

Metalepticus, id eft, tranfumptivus, vel tranflativus motus, quem natura mufculis quibufdam conciliavit,

7. de uſu part. cap. 14. vide *Tranſumptivus*, & *Euthyporos.*

Metaptoſis, tranſitus eſt, ſive tranſmutatio alicujus morbi, vel febris in aliam ſpeciem, ut ſi ex acuto fiat non acutus, tunc morbus acutus ἐκ τ̃ μεταπτώσεως fieri dicitur.

Metaphrenum, id eſt, Dorſum, media eſt ſcapularum pars, cui ſtomachus intùs ſubjacet. lib. Introd. cap. 10. cui Thorax configitur, tanquam ad carinam navis, libr. tegni, cap. 29. Veriſimile eſt ex ipſo etymo, eam dorſi partem ſignificare, quæ ad ſeptum tranſverſum ſita eſt, quaſi τὸ μετὰ τὰς φρένας. Sic enim Veteres ſeptum tranſverſum appellarunt. Rufus vocat partem inter dorſum & lumbos mediam, quâ renes adjacent. Nec tamen inter partes ſpinæ numeratur, quam Veteres totam diviſerunt in cervicem, dorſum, lumbos, & os ſacrum. vide *Spina*, & *Dorſum*.

Metaporopœeſis, eſt exiguorum meatuum ſtatuſque morbidi mutatio, ad naturalem ſtatum; nomen eſt, idem planè poteſtate ſignificans, quod μετασύγκρισις, à quo μεταποροποίησις, nihil differt, 14. meth. cap. 4. Unde *Metaſyncriticum medicamentum*, quod à dolore tollendo, etiam Anodynon ſæpè nominatur; confirmatorium eſt, & perſanat, lib. de Dynamid. in procœmio, & 7. de comp. med. per gen. c. 11. ex alto quin & humores evocat ac transfert, 1. de comp. loc. cap. 8.

Metaſyncriſis, vide *Metaporopœeſis*.

Metaſtaſis morbi propriè appellatur, cùm ex parte unâ, in alteram, malum (morbus videlicet, cauſaque morbida) migrat: per abuſionem autem *ipſius* etiam *morbi ſolutio*, ita nominatur. 5. aph. 7.

Metopon, μέτωπον, pars faciei ſupra oculos ſita, & ad tempora uſque protenſa, ex ſubſtantiâ muſculosâ, & oſſe ſubjecto conſtans. Aliis, *frons* tantùm dicitur, quantùm inter ſupercilia, & capillos patet, pilis nudum. Alii totum id ſpatium, quod ab oculis, ad coronalem

nalem usque suturam extenditur, *frontem*, & *frontis os* appellant.

Metrenchitæ, i. e. uteri clysteres, instrumenta sunt, per quæ in uterum medicamenta idonea immittimus; perindè ut *Otenchytæ*, id est, auricularii clysteres, per quos in aures, & *Recti Syphones*, (quos *Catheteras* vocant) instrumenta sunt, quibus in vesicā aliquid infunditur, 5. me. 11.

Methodica medicina est, quæ communitatibus, & similium speculationi unicè intenta, omnes particulares affectus, ad generales duos reducit, adstrictum, & fluentem, quos *communitates* vocant, lib. Introd. cap. 3.

Μεθοδικοὶ, Medici methodicæ sectæ addicti, quam illi definiebant esse cognitionem apparentium communitatum ad sanitatis finem spectantium. Statuebant autem ad curationis indicationē nihil conferre cognitionem loci affecti, causæ, ætatis, regionis, anni temporis, considerationem virium ægrotantis, aut naturæ aut habitudinis ipsius, neque consuetudinem, sed à solo morbo, convenientis remedii indicationem sumendam censebant, neque ab eo secundum speciem, sed ab ejus communi & universali notione, quam quidem appellabant κοινότητα, hoc est, Communitatem, ut quæ in singulis particularibus spectaretur. Constituebant autem in universum tres κοινότητας: adstrictam, fluentem, & mixtam ex utrâque. Atque in adstrictâ quidem relaxandi, in fluente verò comprimendi indicationem sumebant, in mixtis verò quod magis urgeret. Præter hæc tria nihil Medico considerandum judicabant, quod ad remedii inventionem pertinere videretur. Ecquid enim, ajunt, juvat, refrigerationes, æstus, ebrietates, cruditates, plenitudines, defectus, lassitudines, otia, ciborum qualitates, consuetudinum mutationes tam anxiè rimari? Eáne, contemptis iis, qui in corpore sunt affectibus, sananda suscipimus, quorum nullum prorsus superest? Nam illa quidem abeunt, quod autem ab illis excitatum est, in corpore manet. Id ipsum curare oportet.

tet. Hoc enim morbus eſt. Conſiderandum eſt igitur qualiſnam ille ſit. Si namque adſtrictus eſt, laxari: ſi fluidus eſt, reprimere oportet quâcunque tandem ex causâ uterque originem duxerit. Quid ergo jam cauſa valet, cùm nec quod fluidum eſt laxari, nec quod adſtrictum eſt adſtringi unquam debeat? Atque ut reliqua ſimiliter expendamus, proponatur phlegmone, in quâ cùm adſtrictionis vitium ſit, non ſi æſtate acciderit, relaxantia remedia poſtulat: hyeme autem alia, ſed utroque anni tempore iiſdem percuratur: nec puerili ætate relaxantibus, ſenili verò reprimentibus: nec in Ægypto quidem laxatoriis, Athenis autem comprimentibus. Similiter ſi phlegmonæ contraria fluida affectio ſtatuatur, ea nunquam relaxantibus, ſed perpetuò adſtrictoriis remediis medicanda eſt, hyeme, vere, æſtate, autumno, pueris, ætate florentibus, ſenibus, ſive Thraciam, ſive Scythiam, ſive Æthiopiam incolant. Itaque ſi nihil horum ad curationẽ conducit, fruſtra in his omnibus ſtudium ponitur. Quid verò corporis partes? nonne & hæ ſupervacaneæ ſunt ad indicationem curationis? vel audeat aliquis dicere phlegmonem in parte quidem nervosâ relaxandã, ſed in arteriosâ, aut venosâ, aut adiposâ, aut carnosâ adſtringendam eſſe? vel ſi aliqua ſit in corporis quâdam parte adſtricta affectio, audeat dicere eam non eſſe comprimendam, vel quod fluidum diſſolutumque eſt, conſtringendum non eſſe; quamobrem ſi partis natura non immutat curationis modum, ſed auxiliorum inventio ex ipſo affectionis genere dependet, in vanum partis ipſius ratio habetur. Ab eâ methodo nimiũ compendiaria μεθοδικοὶ dicti fuêre. Quorum Princeps proditur Themiſon Laodic. Syrus qui ab Aſclep. *Rationali* inſtitutus, ad Methodicæ ſectæ inventionẽ ſe contulit. Hinc eſt, quod illum Gal. multis in locis *communitatum repertorem* nominat. Eam poſtea Theſſalus Trall. abſolvit, contra quem Gal. tam acriter ſæpe debacchatur.

Milphoſis, Μιλφαὶ ἢ μίλφωσις, idem eſt, ac Madaroſis, pilo-

pilorum defluvium est ex palpebris, ab acri fluxione: vide Μαδάρωσις.

Μνᾶ, sive *Mina Attica*, & *Ægyptia*, habet uncias sexdecim, hoc est, drachmas 128, *Romana* uncias viginti, libr. de pond. & mens. cap. 3. Dicitur etiam *Mina*, Cordis capsula, & glandula, libr. de anat. viv. Plinius autem lib. 21. cap. ult. *Mna*, inquit, quam nostri *Minam* vocant, pendet drachmas Atticas centum. Quin etiam Fannius: *Mnam* vocitant, nostrique *Minam* dixêre priores, centum hæ sunt drachmæ.

Mochlia, traductio est ossium ad naturalem locum, ab eo, qui præter naturam, lib. fin.

Modus morbi, vide *Morbi mos*.

Mola, Μύλη, est os latum & rotundum, toti genu suprapositum, ob figuræ similitudinem sic dictum. Siquidem ut mola pistrinensis & rotundum est, & ab anteriore parte lateribusque asperum, à quibusdam *patella, rotula*, & ἐπιγονατὶς dicitur; Est adhæc *Mola*, caro informis, & inutilis, in muliebri utero concepta; quem conceptum inutilem in utero concretum, si subdurus sit, μύλον, sive μύλην Græci appellitant, id est, Scirrhum. Ea interdum rudimentum cujusdam formæ obtinet, sed inchoatum duntaxat. Cute vel membranis obducitur, intus venis abundat compluribus, sine ossibus, sine intestinis, sine visceribus. Fit à semine imperfecto atque infæcundo, ut cui calor desit, quantum adesse expedit ad fætus conformationem, non tamen planè frigido humidoque. Siquidem ex eo nihil omnino effici potest. Quo fit ut mulier sola citra viri congressum Molam non gignat, quoniam ejus semen frigidius atque humidius sit, sed semen viri præterea accedere oportet, naturali tamen frigidius, atque ob id infæcundum, nec eo usque progredi valens, ut hominis formam effigiet: id enim vegeti caloris nativi spiritusque opus est. Sed non sic gallinæ: solæ namque sine coitu ova ὑπηνέμια, id est, subventanea concipiunt,

quæ

planè muliebri molæ respondent. In causâ est siccior volucrum temperatura humoris frigidi redundantiam in semine absumens. Attamen Mola quamvis prorsus inutilis concepti fætus speciem per initia exhibet, menses sistit, nauseas & vomitiones excitat, uterum attollit. Postea verò naturam proritat ad sui excretionem. Id quod sæpè quadragesimo die, interdum autem tertio mense contingit, vel multo etiam serius, adeò ut pleræque novem decemve menses, aliæ toto etiam vitæ spatio eam in utero gestaverint. Alimentum namque per venas uteri non aliter quam fætus attrahit, eoque nutritur & augetur, vitâ perinde atque planta prædita. Ab excretione verò puerperia citantur, quæ λόχια vocant, lac in mammis colligitur, cæteraque contingunt ut in legitimo partu.

Molares dentes, vide *Dentes*, & *Tomi*.

Mollicinum emplastrum, vide *Malthacode*.

Mollis pulsus est, in quo arteria quasi carnosior diutius contrectata apparet: *durus*, ubi siccior, rigidiorque in modum Corii, de puls. ad Tyron. cap. 3. *mollitudo* autem & *durities* sunt tunicæ arteriarum qualitates. ibid.

Mollities oculorum (quæ & *Paralysis oculorum* dicitur) morbus est, cùm illorum voluntarius motus omnino aufertur: quemadmodum cùm minuitur, *tremor*, & *titillatio* dicitur. Cùm verò depravatur, ipsiusque lacerti contorquentur, & non ut decet, moventur, *Spasmus* nuncupatur, lib. de ocul. part. 4. cap. 7. vide *Paralysis*.

Monoculum, vide *Cæcum intestinum*.

Monohemera collyria sunt, quæ, unius diei operâ, lippitudines apta sunt curare, 4. de comp. med. loc. c. 2. Μονοήμερα dicta, quod intra diem unum curationem absolvant, sunt collyria, quæ cum ovi candido, aut muliebri lacte, aliquando verò etiam aquâ simplici illita oculis inflammatione laborantibus eam statim mitigant.

gant. Constant magnâ ex parte iis, quæ mediocriter adstringunt, concoquunt & discutiunt. Cujusmodi sunt acacia (quam quidem quæ habent collyria τρυγώδη, hoc est, fæculenta appellantur) æris squama, æs ustum, crocus, myrrha, lycium Indicum, castorium, thus. Verùm in quibus astringentia prædominantur plurimo ovi candido diluenda sunt, præsertim si quid ex metallicis complectantur. In quibus autem crocus, myrrha, castorium, thus, lycium prævalent, in his parciùs ovi candidum commiscendum. Cæterum vitari oportet usum τῶν μονοημέρων κολλυρίων in plenitudine totius corporis. Nam quia facultate frigida sunt, obstruunt, densantque meatus, ac si copia humoris in oculis fuerit, in causâ sunt plerumque ut tunica κερατοειδὴς rumpatur.

Moram, id est, *Trivon*, sive *attritionem*, Hippocrates appellat, callo obduratam sedem, quæ ex diuturnâ capitis brachii immoratione efficitur, in eâ carnis circumjectæ parte, in quam id primâ prolapsione incubuerat, 1. de artic. 21.

Morbidus rigor, corporis concussio est, sanis eveniens, à nullâ exteriori causâ violentâ, sed ex ipsâ dispositione corporis intrinsecâ; at cùm aquâ frigidâ corpori affusâ rigor excitatur, non est morbidus rigor, uti cùm ex ipsâ corporis dispositione suscitatur, lib. de trem. conv. c. 6.

Morbosum (νοσῶδες) dicitur, ut corpus, ut causa, ut signum; nam *corpora*, quæ morbos continent; *causæ*, quæ hos efficiunt; & *signa*, quæ ipsos indicant, νοσώδη Græcis, nobis *morbosa* dicuntur. Gal. initio artis parvæ.

Morbus, νόσος, est dispositio præter naturam lædens operationes, 2. cris. cap. 2. primò per se & non per accidens, libr. de symp. diff. cap. 1. *Præter naturam*, & *contra naturam*, idem sunt; utrumque enim uno verbo παρὰ φύσιν Græci dicunt; nam & fædus Ictericorum color, & lentigo, & alius quivis etiam levissimus affectus,

fectus, contra naturam est, nec tamen morbus dicitur, si propter sui exiguitatem, & obscuritatem, summam actionem non lædat.

Morbus Herculeus, vide *Comitialis*.

Morbus magnus, vide *Comitialis*.

Morbus puerilis, sive *Comitialis affectus*, à cerebri intemperie provenit iis, quibus humidum naturâ est Cerebrum, teste Hippoc. lib. de aëre, aquâ, & locis, ubi dicit, pueris accidere convulsiones & suspiria, quæ putant puerulum efficere, & sacrum morbum esse: ubi per *puerulum*, intelligit affectum comitialem, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. vide *Comitialis*.

Morbus Regius, qui *Arquatus*, *Aurigo*, & *Icteros* dicitur, est bilis flavæ refusio in cutem, & corporis superficiem, quæ proinde etiam hic tingitur, luteaque fit: albæ quoque ventris dejectiones fiunt eo morbo affectis. lib. finit. vide *Icteros*.

Morbus sacer, vide *Comitialis*.

Moria, & *Morosis*, est imminuta functio ratiocinatricis facultatis, quæ etiam *fatuitas* dicitur, Græcè μωρία, μώρωσις, de sympt. diff. cap. 3. vide *Fatuitas*.

Mortifera facies est, de quâ in Prognostico dixit, Nasus acutus, oculi concavi, collapsa tempora, 3. acut. 54. vide *Facies Hippocratica*.

Morbi mos, quem etiam *modum* vocant, ut si morbus benignus, vel malignus sit, tùm ex propriâ suâ specie, tùm ex supervenientibus ei symptomatibus spectatur, 1. de crif. cap. 3.

Motòs, Μοτὸς, linamentum, seu linteum carptum, quod vulneribus, ulceribus, apertionibus corporis seu siccum, seu medicamentis, (quæ ob id ἔμμοτα vocantur) oblitum, inditur; vel ad sistendum sanguinem, vel ad detergendum, siccandum, exedendum; Præterea Motòs, linamenta vocant, & medicamenta, quibus foris impositis, vel eschara ulceribus inducitur, vel meatus obstruuntur, vel carnosæ partes, quæ

circa

circa ulcus ſunt, exeduntur, & conſumuntur, 5. method. 3. Sunt τῶν μοτῶν quinque differentiæ: tortile, raſile, concerptum, ellychnio pudendoque ſimile. Indita ſunt his differentiis nomina partim à formis ac figuris quibus effinguntur, partim à materiâ ex quâ conſtant. στρεπτὸν, hoc eſt, tortile, à formâ nomen habet: ξυστὸν καὶ τιλτὸν, hoc eſt, raſile, concerptumque, ab ipsâ linteolorum materiâ: hoc quidem concerpta, illud verò deraſa: quare etiam aliquando ſimpliciter ξύσμα ἢ τίλμα ὀθονίων, hoc eſt, raſura aut vulſura linteolorum, appellantur. ἐλλυχνιωτὸν verò dictum eſt, non quod ad lychni ſeu funiculi lucernarum ſimilitudinem contorqueretur, ſed quod ex ellychnio fieret. Id quod ex Galeno apparet lib. 13. meth. ubi ait: extrinſecus autem convenit linamentum vel ſiccum, vel ex vino, præſertim autem quod ex molli ellychnio eſt, cujuſmodi ſunt tarſica. Subdit autem ejuſmodi linamenta etiam vim quandam habere ad ſuperexcreſcentem ulcerum carnem conſumendam. Πελαπισκωτὸν autem vocatum fuit à pudendi humani ſimilitudine. Verùm præter hæc quinque alia etiam apud Veteres leguntur, ut apud Celſum λημνίσκος, quod ille in longitudinem implicitum linamentum interpretatur, & aliquando linamentum involutum & oblongum: & apud Aëtium σφηνίσκος, quod linamentum ſignificat ad cunei parvi ſimilitudinem intortum, vel quod cunei modo ea quæ conjunguntur & adhæreſcunt, ſeparet. vide *Emmota.*

Motus naturalis, vel *ſecundùm naturam*, eſt, qui voluntatis imperium ſequitur, ſicuti qui *involuntariè in corpore fiunt*, præter naturam ſunt. Ad Thraſib. c. 26. Motus enim ſenſibiles, in animantium corporibus, cùm ſana ſunt, duplices genere apparent; alii quidem ex arbitrio ſanè, ac voluntate, & impetu fientes, qui nervorum, muſculorumque miniſterio fiunt; atque has Medici *voluntarias actiones* appellare ſolent; Alii verò motus in animantium corporibus exiſtunt, qui arteriarum, & cor-

& cordis officio obeuntur, quos *vitales* nuncupant. Ac aliud quoddam tertium *motuum* genus in venis habetur, quod & *naturale* dicitur, & sensibus non percipitur. lib. de trem. palp. cap. 2. unde Motus naturalis, & genus & species motûs est.

Mox apparentia symptomata, vide *Assidentia*, vel *Assistentia*.

Mucor, vide *Coxendix*.

Mucosum humorem, eum consuevit appellare Hippocrates, qui lentore quodam, & albedine præditus, ad exangues partes, hoc est, ossa, & cartilagines cogi consuevit, cùm imbecilla ita natura est, ut bene conficere alimentum in ipsis nequeat, sed quasi semicoctum quid relinquat: Non secus atque in oculis membranæ relinquunt, & promunt de sese mucorem quendam, cùm lippitudine laborant. Evadit autem natura imbecillior, aut ex propriâ intemperaturâ, aut ex multitudine humoris, qui ad partes confluxit, ut in præternaturalibus tumoribus, 3. de artic. 65.

Mucro, est inferna cordis pars, quæ tantum protenditur, quantum cordis magnitudo occupat spatii, 2. de placit. 4. vide *Basis Cordis*.

Mucronata cartilago, vide *Cartilago ensiformis*.

Mucus, sive *Mucor*, est excrementum pituitosum, quod à capite distillat, in gravedine, coryzâ, & aliis catarrhis, 2. natur. fac. 9. *Mucus*, sive *Blena*, est crassior pituita, 2. de sem. cap. 6. Erasistr. *mucum* vocat *phlegma frigidum & humidum albi coloris*, 2. de natur. fac. 9. Hippoc. 4. de artic. 42. vide *Coryza*, *Blena*, & *Phlegma*.

Muliebris fluxus est humorum vitiosorum ex toto corpore vacuatio, & delatio per uterum, ad multum tempus perdurans, quam ejus facit excretio, lib. finit. Unde *muliebria* sæpè notant menstruarum purgationum vacuationem, quæ per circuitum repetitur, 3. prorrhet. 50. 5. aph. 28. vide *Menses*.

Mulsa,

Mulſa, vide *Melicratum*.

Multitudinis (quæ & *Plenitudo* dicitur) notæ ſunt, vaſorum diſtentio, gravitas univerſi corporis, pigritia ad motiones, & diſtentiones membrorum, ulceroſa, & laſſitudinaria ſenſio, traducta in otio prior vita, non ſine ciborum, ac potuum largiore ingeſtione, & ſolitarum excretionum ſuppreſſione, lib. de mult. cap. 1. & lib. de cur. rat. per ſan. cap. 4. Eſt autem *multitudo*, omnium humorum æquabilis redundantia, vel ſolius ſanguinis, non qui ſincerus ſit, & aliis humoribus impermixtus, ſed cum iis naturæ modo confuſus; qui cùm in hominum corporibus exuperat, ejus exceſſus πληθώρα vocatur; Ea autem duplex eſt, una πρὸς ἀγγεῖα, vel, ut alii vocant, κατὰ τὸ ἔγχυμα, hoc eſt, *quoad vaſa*, quoniam humoribus per vaſa infuſis, conſiſtit; quæ & *vaſorum plenitudo* dicitur, cùm venæ tunicæ in tumorem impletæ ſupra naturalem cuique modum ſe attollunt, iiſdemque tenſio accidit, de multit. cap. 10. Altera, πρὸς τὴν δύναμιν, id eſt, *quoad vires*, cùm ægri, qui conſueta etiamnum munia obeunt, ſentire ſeſe graves, pigros, ſegnes, atque ægrè mobiles, referunt, lib. de cur. rat. per ſan. cap. 4. *Illa* propriè *Plethora* dicitur, qualis athletarum eſt.

Muſculus lacertus, Μῦς, nervoſum corpus eſt, permiſtâ huic carne, ad partium corporis motum voluntarium procreatus, libr. finit. Eſtque proprium inſtrumentum motûs voluntarii in animalibus, 16. de uſu part. cap. 2. cujus ſubſtantia duobus conſtat, carne, & fibris, poſitû ſimplicibus, & ſecundùm longitudinem ut plurimùm exporrectis. Cujus tres ſunt partes; *caput*, quod & *principium* appellant, in quod nervus, & ligamentum inſeri ſolent; *venter*, carnoſus magis, & muſculum præcipuè circumſcribens; & *finis*, ex quo *Tendo* & *Aponeuroſis* oritur, atque in partes movendas inſeritur, 1. de motu muſc. & 12. de uſu part. Quæ ad muſculos vaſa perveniunt, velut rivi quidam ſunt, qui non

non eorum ſubſtantiam complent, ſed iis alimentum ſubminiſtrant, ut nutriantur & vivant. Muſculo propè omni adverſus alter muſculus, contrariæ actionis author attributus eſt, ut flexori tenſor, adductori abductor, levatori depreſſor, clauſori apertor. Pauci enim omnino ſunt qui antagoniſta careant, ut Sphincteres, & Diaphragma. Nec tamen numero, aut magnitudine, aut robore pares ſemper ſunt Muſculi actionum contrariarum effectores, pro partis movendæ pondere, aut actionis vehementia. Sunt autem Muſculorum differentiæ plures: aliquæ ab ipſorum ſubſtantiâ carnoſa, nervoſa, magis membranoſa: aliæ à magnitudine, magnus, longus, latus: aliæ à numero partium, biceps, triceps, ſive gemelli, & trigemini: aliæ à figurâ, deltoeides, rhomboeides, ſcalenus: aliæ à partibus corporis, crotaphitæ, rhachitæ: aliæ à ſitu, anteriores, poſteriores, interni, externi, recti, tranſverſi, obliqui: aliæ verò ab actione, ut ſphincter & maſſeter. Cæterum dictus eſt Muſculus, vel quod excoriatum murem formâ imitetur, vel quod piſci (quod mihi videtur probabilius) quem Muſculum appellant ſimilis ſit. Dicitur alio nomine Lacertus, à quo lacertoſus muſculoſum ſignificat.

Muſculi carnoſi, ſunt muſculi recti, quibus nulla caro ſubeſt; unde ambientibus muſculis candidiores ſunt, 5. de anat. adm. cap. 7.

Muſculi cremaſteres, id eſt, ſuſpenſores, ſunt duo graciles muſculi, in utrumque teſtem pervenientes, quorum alter à pubis, alter ab ilium oſſe, per membranoſum ligamentum tenue exoritur: atque illinc per meatum, qui ad teſtem devenit, perferuntur, qui teſtem ſurſum attollunt, libr. de muſc. diſſ. cap. 27.

Muſculi maſticatorii, vide *Mandibularii*.

Muſculi rhachytæ, id eſt, *ſpinales*, lib. de muſc. diſſ. cap. 24.

Muſculi temporales, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularii*.

Musculus cuticulosus, vel *carnosa cutis*, quæ extremis cutis ſedis partibus, admiſcetur, lib. de muſc. diff. c. 30.

Musculus latus, Μυῶδες πλάτυσμα, vide *Latus musculus*.

Musculus maximus, qui *Psoa* dicitur, eſt qui ab imis regionibus exortum habens, ad humeri dearticulationem aſcendit, lib. de muſc. diff. cap. 1. vide *Psoa*.

Mydesis, commune nomen eſt partium, quæ ex putrefactione corrumpuntur, ἀπὸ τοῦ μυδᾶν, quod Grammatici & σήπεσθαι, & διϋγραίνεσθαι interpretantur. Adeò ut τῆς μυδήσεως nomen iis competat, quæ putrefacta liqueſcunt, & ſtillant. Ac quanquam omnibus, ſicut ἐν τῇ εἰσαγωγῇ habetur, partibus communis ſit, ἡ μύδησις, in oculis tamen ante omnia uſurpatur, eorumque præſertim palpebris, quæ adipe tumentes humorem aſſiduè remittunt, lib. Introd. cap. 15.

Mydriasis dicitur, cùm pupilla quidem, nihil colore variat; dilatatur autem magis, quàm natura poſcat, ut Iridis circulo fiat proxima, & viſioni noceat; & proindè eſt pupillæ nimia dilatatio, 3. met. 2. & lib. Intr. cap. 15. Eo malo viſus, quandoque in totum adimitur, nonnunquam impeditur, ut omnia minora quam ſint, eſſe videantur, diffuſo ſcilicet eo ſpiritu per quem videtur. Cauſa hujus eſt humorum influxus, ſive paulatim factus, ſive repente coacervatus, à quibus tunica ἡ ῥαγοειδὴς diſtenditur, & pupilla effunditur, atque dilatatur, acieſque ejus hebeſcit. Non multum à pupillæ reſolutione morbus hic diſtat, & non niſi difficillimè eliditur. Cùm enim tunica ἡ ῥαγοειδὴς membranoſa ſit, ubi ſemel diſtenta fuerit, induratur, neque facilè poſtea contrahi poteſt. Accidit præſertim pueris propter tunicarum mollitiem & imbecillitatem. Sed & qui naturâ nigros oculos habent, magnis ſunt pupillis, ideoque in hanc affectionem promptè incidunt. Eadem verò etiam πλατυκορία, hoc eſt, pupillæ dilatatio appellatur. Cæterum μυδρίασις dicta eſt, vel ἀπὸ τοῦ ἀμυδρῶς ὁρᾶν, à viſu obſcuriore, quaſi ἀμυδρίασις: vel

ἀπὸ

ἀπὸ τῶ μυδᾷν, τουτέστιν ὑγραίνεσθαι, quod pupilla ſuperfluo redundet humore.

Myelos, quaſi *Medulla*, μύελος, familiare oſſis nutrimentum eſt, 2. de uſu part. 16. ſubſtantia ſimplex eſt, humida, pinguis, alba, ſensûs expers, in cavis oſſium contenta, exanguis quidem, ſed ex ſanguine in ipſas cavitates per venas illabente ortum habens. Evadit autem candida & veluti ſpermatica, quod ab oſſibus ejuſmodi mutationem accipiat. Sic mammæ lac generant candidum, & adenes humorem dealbant, quem intra ſe continent, teſteſque ſimiliter, quæ ſubſtantia in cerebro conſiſtens dicitur μύελος ἐγκεφαλίτης, id eſt, medulla cerebralis, & ſpinalis, vel νωτιαῖος, vel διαυχένιος, vel ψοίτης, ad alterius differentiam.

Myle, vide *Patella*.

Mylphæ appellantur, defluvia palpebrarũ, 4. de comp. med. loc. 5. Sunt quoque pharmaca arida, quæ ſcabris palpebris conveniunt, & ad palpebrarũ defluvia conducunt, & obtusè cernentibus, ſive per ætatẽ, ſive ob craſſitudinem, aut frigiditatem humorũ in oculis, aut deniq; propter flatus caliginoſi redundantiam id accidat, ibid.

Myocephalon, i. e. muſcæ caput, eſt exigua uveæ tunicæ porrectio, in nigro oculi, muſcæ capitis ſimilis, per ulcerationem facta, lib. finit. ſpecies eſt τῆς προπτώσεως, i.e. procidentiæ oculi. Cùm ulcera quæ eroſâ vel ruptâ corneâ tunicâ accidunt, profunda evaſerint, portio uveæ excidit, quodque prolapſum eſt nigrum aut cæruleum apparet; in circuitu verò circa fundum ejus partis quæ procidit, labra eroſæ ruptęve corneæ candida apparent, eoque magis ſi quod prolapſum eſt, induruerit, & corneæ tunicæ labra callum contraxerint. Cæterum prolabente uveâ, pupilla omnino divellitur, adeò ut vel nullo modo appareat, vel alio prorſus ſitu & figura. Et his quidem notis τὸ μυοκέφαλον ἀπὸ τῆς φλυκταίνης diſtinguitur.

Myodes platyſma, vide *Latus muſculus*.

Myopiasis, est dispositio ab ortu contracta, quâ propinqua & prope oculis admota limis semiclusisq; oculis cernimus, remota vel parùm, vel omnino nihil. l. fin. Μυωπίας, affectio; μύωψ, qui afficitur; differt à *Nyctalope*, qui non naturâ, sed morbo talis evasit; vide *Lusciosus*.

Myracopa medicamenta sunt, quæ lassitudines tollunt, cum quâdam odoris suavitate, 6. de comp. med. per gen. cap. 11. μυρεψικόπα Græcè. Id sicut acopo liquidius, ita unguento crassius est: recipit enim aut ceram aut resinam, aut aliquid ejusmodi, quorum nullum in unguenta admittitur.

Myrmecia, Μυρμηκία καὶ ἀκροχόρδων, utrumque malum, cutis exigua est excrescentia callosa, & magnâ ex parte rotunda. Sed *Myrmecia* latiore basi & sessilis est, ac in scalpendo & attritu mordentis formicæ sensum efficit, ideoque Latinis *Formica* appellatur. *Acrochordon* autem basim angustiorem obtinet, ut chordæ nexu suspensa esse videatur, Latini *Verrucam* vocant simpliciter, aut cum adjectione *Pensilem*, 2. method. 2. quas *Clavos*, *Callos*, & Τύλες vocant, quas aceto acri, macerantes corticem salicis combustum, tollunt, 6. simplic. vide *Formica*.

Mysis, id est, meatuum conniventia, vide *Stegnosis*.

Mystax, Μύσταξ, pars est faciei, quæ supra labra est, & infra nares. Sed & barba ibi exoriens eodem nomine dicitur.

Myurus pulsus, sive *Soricis cauda*, est qui soricis, murisve caudam imitatur, quæ in acutum terminatur, ut, cùm secundus ictus primo est paulò minor, tertius secundo, quartus tertio, 1. de differ. pulf. cap. 11. A figuris, nomen, quæ in acutum terminant, mutuant hoc Medici, ibid. Adhuc *Myuri pulsus* dicuntur, qui ex majori adaucto fiunt minores, ex frequenti rariores, ex celeri tardiores, libr. finit. Μυρίζων σφυγμὸς Græcè. Pulsus Μυέρε, hoc est, decrescentis duplex est differentia. Nam vel non cessat decrescere atque minui, donec

nec omnino aboleatur, & desinat prorsus moveri, qui ἐκλείπων μύουρος appellatur: vel cessat decrescere & minui, qui etiam duas habet differentias: alius enim in quâ desiit parvitate, hanc perpetuò servat, alius verò rursus augescit, quem μύουρον παλινδρομοῦντα vocant, & redit ad aliquam magnitudinem, eamque vel priori parem, vel majorem, vel etiam minorem: ac nonnulli quidem quâ ante proportione sunt imminuti, eâdem rursus augentur, alii verò majoribus vel minoribus accessionibus utuntur. Pulsus omnis μύουρος provenit ab imbecillitate facultatis pulsificæ, quæ tanta est, ut ei oneri sint admoti arteriæ digiti. Verùm ea imbecillitas in eo qui μύουρος ἐκλείπων dicitur, maxima est, neque enim se recipit & recolligit, postea in eo qui in quâ desiit parvitate hanc servat, minor verò ubi magnitudinem recuperat.

Myxa, Græcè Μύξα, est humor pituitosus ex naribus fluens; Latinis *mucus*, & *pituita narium* dicitur. Is humor pituitosus, lentus & albus in partibus exanguibus, ossibus & cartilaginibus colligi consuevit, cùm ad eam imbecillitatem pervenerint, ut alimentum suum nequeant concoquere: sic enim veluti semi-coctum quid relinquitur, non secus atque in oculis membranæ laborantes, sordem eam reponunt, quam λήμην appellant. Nec tamen is humor qui μύξα dicitur, perpetuò contra naturam est. Siquidem in omnibus articulis mucosum quendam humorem videre licet, ut inde & motio promptior, & articulus injuriis minùs esset obnoxius, quod quæ sicca sunt, abrumpi in motionibus facilè soleant. Eamque ob causam vertebrarum vincula, μυξώδη Hipp. l. de artic. appellavit. Sed contra naturam in juncturis plerumque ille succrescit, de quo scriptum est aph. penult. sect. 6. atque etiam in utero, unde abortus sequitur, ut aph. 45. sect. 5. scriptum est. Μυξωτῆρες idem quod μυκτῆρες, à *muco* arbitror, qui per nares exit. Et *nares* Sophocles etiam μύξας appellavit.

N.

NARCOTICA, quæ & *Hypnotica*, *Stupefacientia*, *Somnifera*, Græcè Ναρκωτικὰ φάρμακα (*Colica* etiam, 5. de comp. medic. loc. cap. 9. & lib. 7. cap. 5.) nuncupantur, hoc eſt, ſomnum conciliantia medicamenta, quæ temperiem ſortiuntur, ſummè adverſam iis, quæ revera ſunt *anodyna*; refrigerant ſiquidem omnia corpus, & ſenſum eò uſque obſtupefaciunt, ut, ſi paulò liberaliùs ebibantur, mortem afferant, 5. ſimplic. 19. vide *Anodyna*, *Colica*, *Hypnotica*.

Nares, μυκτῆρες propriè dicuntur, concavæ naſi partes utrinque poſitæ, quæ meatum præbent ſpiritui & odoribus; verumtamen quandoque totum etiam id membrum μυκτὴρ à Medicis appellatur, qui Latinè *Naſus* dicitur, odoratus inſtrumentum; quippe ſi occluſis naribus, ſpiritum ore adducimus, odorem nullum ſentimus; ſin autem ſpiritum apertis naribus attrahimus, odor ſenſum protinus movet; in medio oculorum prominens, libr. de inſtrum. odor. cap. 1. Naſus verò in ſe ſeptum quoddam cartilagineum per media loca diductum habet, duoque foramina ſatis conſpicua; hæc, inquam, quæ cernuntur, & in ſingulis naribus ſingula ſunt, *nares* dicuntur, ibid. cap. 2.

Narium alæ, vide *Alæ narium*.

Naſus, vide *Nares*.

Nates, quas πυγὰς, & γλουτοὺς Græci vocant, ſunt inferiores corporis partes poſticæ, ad animalis ſactæ quietem & ſeſſionem, quamobrem natibus carnoſa corpora ſubſtrata ſunt, quarum gibbæ partes, quòd orbiculares ſint, *ſphæromata*, ceu modo orbium factæ Græcis appellantur, lib. Introd. cap. 10.

Nates cerebri, vide *Glutia*.

Nativus calor, (quem & *calidum innatum* vocant, cujus

jus vi omnia animantia vivunt & vigent) apud Gal. eſt aut anima, aut primum & præcipuum animæ inſtrumentum, quo omnia quæ ſunt ad vitam neceſſaria, adminiſtrantur. Inſiti caloris præſentia, *vita* eſt, ut abſentia, *mors*; inæqualiter in ſingulis corporis partibus diſperſus; In corde flagrantiſſimus, in ventriculo & præcordiis moderatior, in capite, & cerebro adhuc minor, in oſſibus perexiguus; prout natura unicuique particulæ expedire & convenire adjudicavit. Hic *fixus inſituſque* dicitur, hoc eſt, à naturâ, in primâ conformatione ſingulis partibus certâ menſurâ & debitâ proportione inditus; cui *calor fluens*, & *adventitius* opponitur, quem natura in corde tanquam in quodam penu collocavit, undè per arterias cum ſpiritu & ſanguine, ſuis velut vehiculis & pabulis continenter depromitur, ferturque in ſingulas partes, ut earum calorem nativum, fixum, inſitumque foveat, atque inſtauret. Idem ille calor influens, in mœrore, metu, verecundiæ initio, frigore, acceſſionum principiis, & ſomno, intrò cum ſanguine & ſpiritu ad cor recurrit, & ob id per eos affectus, & cutis, & ſubditæ illi partes frigent, & pallent; contrà in gaudio, verecundiâ jam vigente, ſtatu acceſſionum, ac vigiliâ, calor ad cutim copioſior effunditur, cum ſpiritu & ſanguine, & pronus calor, rubor, tumor & nitor hîc partibus inducitur.

Naturæ nomine, temperamentum intellexiſſe Hippocratem, atque id eſſe præcipuum, & maximè proprium *Naturæ* ſignificatum, ab ipsâ naturæ ſubſtantiâ deſumptum, cùm ſæpiſſimè, tùm libro toto de naturâ humanâ, Galenus teſtatur, 3. aphoriſ. 2. ubi naturarum has dicit, æſtate, has hyeme, malè beneve ſe habere.

Naturalis motus, vide *Motus naturalis*.

Naturales facultates, φυσικαὶ δυνάμεις, à Galeno in arte parvâ diſtinguuntur, in primas ſeu principes, & in ſecundarias, ſive miniſtras; *primæ* ſtatuuntur tres, *generatrix*,

trix, *auctrix*, *nutrix*. His omnibus ſingulis, aliæ quatuor inſerviunt, *attractrix*, *retentrix*, *concoctrix*, *expultrix*, quæ non in jecinore modò, ſed in omnibus vel minimis corporis partibus, à primo ſtatim ortu inſunt.

Naviforme os, vide *Scaphoeides*.

Nauſea, vide *Vomitus*.

Nauſeationes in venis, id eſt, ναυσιώδεις appellat Hippocrates, quas priùs vocaverat *exuccationes*, hoc eſt, ſugillationes, cùm venæ (more eorum, qui nauſeam patiuntur, & evomunt,) ſanguinem expuunt ac quaſi evomunt, tùm ex propriâ imbecillitate virtutis retentricis, quam ex inflammatione contraxerunt, tùm ex ipſius ſanguinis copiâ, & pravitate, 2. de fract. 24.

Nebulæ, Græcè νεφέλια, ſunt utriuſque oculi membranæ ex aliquo ulcere tenues, & ſuperficiariæ albedines quaſi & caligines; nam ſi craſſiores ſint, & profundum petant, λευκώματα, & *albugines* dicuntur, lib. de remed. part. fac. cap. 12.

Nephritis dicitur renum affectus, ſive is ſimilaris ſit, ut *intemperies*; ſive inſtrumentalis, ut *calculus*; ſive communis, ut *ulcus inflammatum*; propriè tamen *Lithiaſis*, id eſt, calculi morbus, *Nephritis* appellatur, lib. de ren. affect. dign. cap. 2. Omnes verò homines, qui ſubinde difficulter mejunt, aut etiam ſuppreſſam urinam omninò habent, ubi circa lumbos dolent, ac arenoſa mejunt, *Nephriticos* dicunt, quo calculo emicto, eorum protinùs dolor, & urinæ ſuppreſſio definit, 1. de placit. cap. 13. Unde *nephriticas*, *antidotos*, & *compoſitiones* appellant, quas renibus affectis accommodant, ut ex ipsâ appellatione manifeſtum eſt; nephriticæ enim nihil aliud, quàm renales ſonant, 10. de compoſ. med. loc. cap. 1. Eſt autem duplex earum differentia generaliſſima: quædam enim calculoſos renes juvant; quædam verò inflammatos & ulceratos, quæ etiam ad veſicam ſimiliter affectam conveniunt. Habent autem contrarias inter ſe facultates: quæ enim inflammationibus,

nibus, & ulceribus conveniunt, mitigatiora esse oportet, conjuncta tamen diureticis: quæ verò calculosis medentur, unicam facultatem sortiuntur, quæ secare & extergere potest cum manifestâ caliditate. Sunt autem talia omnia ferè amara.

Nervum quidam appellant, omnia similarium corporum genera, in animalibus, quæ & exsanguia sunt, & sensu carent, ut quæ ex ossibus oborta, ab Hippoc. *copula* & *ligamenta* vocantur. Insuper, quæ ex cerebro & dorsali medulla prodeuntia ab eodem propriè *Nervi* & *Toni*, dicuntur. Denique ex musculis qui proveniunt, *Tendones* quoque sic vocitant. Quidam igitur omnia hæc *nervos* appellantes, primum ipsorum genus *colligatorium* esse ajunt; secundum autem *sensibile*, atque *electorium*; tertium, *aponeurosim*, hoc est, nervorum propaginem, cognominant, com. 1. in 6. de morb. vulgar. νεῦρον autem ἀπὸ τοῦ νεύειν, Græcis dictum est, quod *nutare*, & *flectere* significat, ut docet Galenus initio libri de motu muscul. vide *Tonos*.

Nervum colligantem Medici vocant, νεῦρον συνδετικὸν, quem Hippocrates vocat *ligamentum*, seu συνδεσμὸν, *copulam*; ex ossibus ortum ducit. vide *Nervum*.

Nervi duri, & *molles*, ejusdem quidem substantiæ, at non uniusmodi sunt usus: *molles* enim ad sensum, *duri* ad motum sunt destinati; non quidem quòd duri non sentiant, sed à duris hebetior & obtusior sit sensus, quàm à mollibus: mollium principium est *cerebrum*; durorum *spinalis medulla*; ab hoc principio singuli in suas sedes, à naturâ mittuntur, molles quidem in organa sensuum; duri in musculos; dicuntur autem *molles*, vel *duri*, sibi invicem simul, & ad cerebrum, collati.

Nervi optici, seu *visivi*, vide *Nervos sensificos*.

Nervi recurrentes, Νεῦρα παλινδρομοῦντα, sunt rami duo nervorum sextæ conjugationis à cerebro prodeuntium, quorum dexter circum arteriam, quæ axillam adit; sinister verò circum magnum arteriæ descendentis trun-

cum obvolutus, sursum revertitur, & recurrit quasi in laryngem, ad vocem efformandam; quare Galenus 4. loc. aff. *φωνητικὰς*, maluit appellare, id est, *vocales*; ita enim sunt necessarii ad vocem, ut secti, vel intercepti, vocem prorsus aboleant; refrigerati verò, tantisper vocem impediant, donec calefacti, naturalem temperiem recuperaverint, 1. loc. aff. 6.

Nervi vocales sunt nervi gutturis, qui ad instrumenta vocem concinnantia propriè pertinent, (quos Galenus & invenit, & eo nomine donavit,) quibus vel incisis, vel laqueo interceptis, vox perit; non differunt à nervis apud arterias existentibus, quos *recurrentes* nominant: ipsorum enim essentiæ pars sunt, & utrique vocem efformant, 1. loc. aff. 6.

Nervi voluntarii dicuntur, qui ex cerebro, dorsique medullâ ortum ducunt: sicuti nervi, qui ex musculis *tendones*; & qui ex ossibus proveniunt, *ligamenta* appellantur, lib. de ossib. in proœmio.

Nervorum conjugatio dicitur, quoniam nervus non unus, simplex, aut *ἄζυγὴς*, à suo principio proficiscitur, sed omnes conjugati feruntur, ideoque ab Anatomicis *nervorum paria* appellantur, ac septem quidem paria à cerebro, triginta verò à spinali medullâ proficiscuntur.

Nervos sensificos in genere vocant, qui ad sensuum instrumenta mittuntur, aliis quidem, qui movent membrum, molliores, 7. de plac. 5. Propriè autem *sensificos* vocant *Nervos*, sive *Poros*, nervos à cerebro ad oculos descendentes, qui soli sunt conspicuæ, & sensibiles viæ spiritus, 10. de usu part. 12. & proin eosdem *Opticos* vocant, 16. usu part. cap. 3. atque etiam *Visivos*, ab actione nomen imponentes, lib. de nerv. diss. cap. 2.

Nervosæ discriminationes sunt fines membranarum, quæ orificiis cordis adjacent, 1. de placit. 10.

Nervosum, *νευρῶδες*, corpus est spermaticum, & exangue, ad nervi naturam & similitudinem accedens; licèt

licèt enim Galenus tria nervorum genera dicat initio, lib. 15. de usu part. & com. 1. in 6. τῶν ἐπιδημιῶν; præter illa tamen tria genera, sedes, uterus, vesica & pudendum virile *nervosa* dicuntur, cùm tamen nullo prædictorum generum contineantur, aut componantur; sed quòd nervosorum corporum similitudinem gerant; contrahi enim in angustum, & extendi in latum possunt, quæ corpori carnoso & pingui non conveniunt. Unde quidam Penis colem, *nervum cavernosum* appellant, ab eoque Penem & ipsum, totum *cavernosum* vocant, quòd arrigi, flaccessere, item contrahi, extendique possit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

Nervus cavernosus, vide *Nervosum*.

Nestis, νῆστις, *intestinum*, vide *Entera*, & *Iejunum*.

Neurotonus dicitur is, qui in nervis vel tendonibus, sine discrimine, vulneratus est, 3. de compos. med. per gen. 2.

Neutrum corpus est, vel quod neutrius extremæ dispositionis est particeps, vel quod utriusque, vel quod nunc hujus, nunc illius particeps, salubre nunc, nunc insalubre est, lib. regn. cap. 6.

Nigra bilis, est humor melancholicus, qui dum animal naturaliter se habet, quotidiè gignitur, & proindè omnino alia est ab eâ, quæ ex ustione, ac velut assatione conflatur, 14. meth. cap. 9.

Nigra vena, vide *Communis*, & *Media*.

Nigritia, & *Nigror*, vide *Contusio*, & *Effusa*.

Nodi sunt extrema pars postbrachialis, à quibus digiti incipiunt, quos *Condylos* Græci vocant, libr. Introd. cap. 10.

Nomas appellare Medicis mos est, putrescentia ulcera, ἀπὸ τοῦ νέμεσθαι, id est, à *pascendo*, quod putredo depascatur membra, & ad vicinas partes serpat, adeòque unà cum parte primùm vitiatâ, & ipsas finitimas sedes corrumpat, 9. simplic. Putredinem autem acquirit vel diuturnitate temporis, quo omnia, quanquam initio

initio εὐήθη sint, tandem κακοήθη redduntur, vel statim à principio, ut quod à venenatis animalibus factum est. Progressu quidem temporis, & aphthæ & dysenteriæ in Nomas transeunt, teste Galeno. Sunt autem omnia ejusmodi ulcera ægrè sanabilia, & vehementissimis prorsus medicamentis opus habent, adeo ut citra ustionem sanari non possint. vide *Phagedænas.*

Nothæ costæ, vide *Illegitimæ.*

Nothon, vide *Tergum.*

Notyæos myelos, vide *Myelos.*

Nubis nomen, solent Medici, ab aëre, ad urinas transferre, pro aliquâ eorum, quæ in urinarum superficie pendent specie, vel evaporatione. Ut ergò in aëre interim tempestas fit, ubi nubibus condensatus ater, & nubilosus dicitur, videnturque nubes quædam per eum disjectæ; quo quidem tempore nubium cernimus colorem, non exquisitè atrum, nec lucidum, sed inter hos medium: haud aliter *nubes in urinâ* (quam vocat etiam Hippocrates *nebulosam suspensionem*) alia alba, alia nigra, alia media oritur ex evaporationibus, ad urinæ summam partem delatis, com. 1. in 3. de morb. vulgar. 4. quæ etiam dicitur *Nebula*, *Nubecula*, *Sublimamentum*, ἐναιώρημα ἐπιρρυνέφελον. Cæterùm id omne crudum esse, & à flatuoso spiritu, in altum efferri Galenus docuit; quod verò perfectè concoctum, secretum, æquale, similareque est, id certè quoniam nihil flatûs habet, in fundum vasis urinarii descendit, ac vocatur *Hypostasis.*

Nucha, vulgò appellatur spinalis medullæ initium, Græcè νωτιαῖον μυελόν, vide *Medulla spinalis.*

Nutrimentum est, quicquid substantiam nostri corporis conservare, & augere, & in eandem converti aptum est, 1. simpl. cap. 1.

Nutritio est continuò effluentis substantiæ redintegratio; unumquodque verò, eâ ipsâ substantiâ, quâ primùm

primùm genitum eſt, ali etiam perpetuò conſuevit, 1. de ſemin. cap. 16. vide *Proſtheſis.* Vocatur autem omnis illa alteratio, quæ alimenti in ſubſtantiam partis, quæ nutritur, tranſmutationem præcedit, *concoctio*; ubi verò jam parti apponitur, *nutritio*, 8. de compoſ. med. loc. cap. 6.

Nyctalops, νυκτάλωψ, *Luſcioſus*, is eſt, qui die videt obtuſiùs, Sole occiduo acriùs, nocte magis adhùc; vel contrà, die parùm, veſperi aut nocte prorſus nihil, unde *nocturna oculorum cæcitas* appellatur, 2. method. 2. 4. de compoſ. medic. loc. 8. & libr. Introd. Accidit propter capitis imbecillitatem, & maximè ſpiritus viſivi craſſitudinem, itemque reliquorum oculi humorum ac tunicarum. Cæterum νυκτάλωψ dicitur non ille modò qui ita laborat, ſed ipſius etiam affectionis nomen eſt. Sic autem dicitur quaſi ὁ τῆς νυκτὸς ἀλαὸς, hoc eſt, *noctu cæcus*: λάειν enim *videre* ſignificat. vide *Luſcioſus.*

Nympha, vide *Colliculum.*

O.

OBAUDITUS, ſive *Obauditio*, eſt vitiata actio auditricis facultatis, proportione reſpondens vitioſo viſui, veluti cùm oculis, colore, figurâ, magnitudine, vel ſitu mutata videntur; differens à *Barycoïa*, quæ eſt audiendi difficultas, gravis auditus, ſeu diminuta audiendi actio; ut ſurditas, eſt ablata audiendi actio. Aufertur autem, minuitur, vel depravatur auditus, aut læsâ aliquâ aurium particulâ, aut nervo, qui in has à cerebro pertingit, aut cerebri eâ parte, quâ is nervus exoritur, 1. de ſymptom. cauſ. cap. 3. 4. 5. vide *Barycoïa.*

Obliquatus pulſus eſt, qui oritur non conſtitutâ in rectum arteriâ: ſeu, qui editur, cùm arteriæ ſitus obliquus eſt, lib. finit. med.

Oblon-

Oblongum & *depressum* dicunt ossis caput, ad cervicem & sinum, cui inseritur, id ipsum referentes, lib. de ossibus in proœmio.

Obelæa sutura, est cranii commissura recta, quæ à mediâ syncipitis suturâ ad mediam suturam occipitis secundum longitudinem extenditur, Græcè dicitur, ὀβελαία, καὶ ῥαβδοειδὴς ῥαφή. Utrumque nomen inditum est, quòd veru aut sagittæ aut virgæ instar rectà incedit, Latini proindè *rectam*, & *sagittalem* vocant, 9. de usu part. cap. 17. & lib. de ossibus in proœmio.

Observatio, Τήρησις, Empiricorum vox est, qui quicquid observâssent fieri in morbis, τήρησιν vocabant: quorum cùm magnam haberent copiam, eam omnem ἄθροισμα nuncupabant: & ab observatione quidem memoriam, à memoriâ verò experientiam manare dicebant, & ab eâ proximè artem constitui, dum meminimus quid cum quo, quid ante quod, quid post quod observavimus, atque id quidem vel semper, vel plerumque, vel utrovis modo: semper, ut vulnerato corde mortem sequi: plerumque, ut scammoniâ ventrem purgari: utrovis modo, ut percussâ superiori membranâ cerebri mortem sequi: rarò, ut vulneratâ cerebri substantiâ salutem contingere.

Obstipitas est distortio spinæ, ad lateralē corporis partem, 3.art.2.quam *Scoliosin* Greci vocant, vide *Cyphosis*.

Obstructio, vide *Compressio*.

Obstruentia corpora (quæ Græcè *Stegnotica*, quæque generaliori nomine *contrahentia*, *occludentia*, & *constringentia* dicuntur) sunt, quæ ora vasorum occludunt, & sensibiles excretiones cohibent. *Corpus* enim *stegnoticum*, quod claudit, & continet in se, nec quicquam quod sensu queat percipi, ex sese emittit, Græcè στεγνὸν nuncupatur. Differunt à *condensantibus*, quòd hæc poros & meatus corporis contrahant; *obstruentia* autem & *oppilantia*, vasorum corpora claudant, 5. simpl. 14. illa στεγνωτικὰ, hæc πυκνωτικὰ Græci vocant.

Obstu-

Obstupescentia est, cùm æger jacens, neque aliquid dicit, neque agit, sed apertis oculis quietus manet, similis iis, qui ex timore sunt attoniti, 7. aph. 14.

Occiput, ἰνίον, ea est capitis pars, quæ à vertice tanquam à centro circuli, unde capillorum proventus incipit, ad posteriorem capitis partem, usque ad Tendones & Nucham descendit, lib. Introd. cap. 10.

Ochema, τροφῆς, id est, *vehiculum nutrimenti*, simul cum appellatione, usum ostendens, quod Hippoc. vocat *serosum recrementum*, est aquosa & tenuis sanguinis humiditas, ad crassam substantiam Chymi, per arctas venas, in totum corpus ferendam, à naturâ comparata, 4. de usu part. cap. 5.

Ochthode, ὀχθώδη *ulcera*, id est, verrucosa, quæ non maligna, & contumacia sunt, sed solùm labra callosa, & dura habent, 4. de comp. med. per gen. cap. 5 vide *Dura ulcera*. ὄχθοι tumores verrucosi tuberosique, quales in Elephanticis apparent.

Ocrea, vide *Tibia*.

Odaxismus, ὀδαξισμὸς, est pruritus is, qui conceptis jam intra gingivas dentibus, & erumpere festinantibus, sentitur; quo solent infantes relatis ad os digitis, identidem eos mordere, & ipsi gingivas suas confricare. Aliud autem est ὀδαξισμὸς, quàm ὀδοντίασις: hæc enim est dentis jam concreti eruptio extra gingivam, (alio nomine ὀδοντοφυΐα) ille verò dentis ipsius concretio & conformatio intra gingivam, sive dolor ex ejusmodi concretione exoriens. Hermolaus Barb. apud Dioscoridem gingivarum commersionem vertit. Reperitur & ὀδαξησμὸς, ab ὀδαξέω.

Odontalgia, id est, *dentium dolor*, 2. meth. 2.

Odontoeides, vide *Dentem*.

Odontophyia, puerorum est dentitio, ubi scilicet è gingivis prorumpunt dentes.

Odoratum nominant, non solùm odoris sensum, sed etiam vim ipsam, cujus odorandi officium est, libr. de In-

Instrum. odor. cap. 1. ὄσφρησις Græcè. Sic & γεῦσις non modò saporis sensum, sed ipsam etiam facultatem significat per quam gustamus. Hujus autem tum sensus, tum facultatis instrumentum intra calvariam conditum est, sive id sint ventriculi cerebri anteriores, seu potiùs continuæ cum iis propagines, similiter cavæ, prope ossium ethmoideῶn initium desinentes. De eo namque dubitare Galenus videtur, modò hoc, modò illud asserens.

Oedema, οἴδημα, videtur Hippocrat. omnes præter naturam tumores, nominare, sive dolore careant, durique sint, quos *scirrhos* Græci appellant; sive dolorem inferant, quos *phlegmonas*, id est, inflammationes propriè vocant; sive absque dolore laxi, atque molles sint; quos solos in specie οἰδήματα, Græci nominant, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. Et proin Oedema est tumor præter naturam, qui dolore caret, & digitis cedit: aliquando tamen apud Hippocrat. significat durum, & dolentem tumorem, 1. progn. 29.

Oenodes vinum, id est, vinum vinosum, quod multam sustinet aquæ mistionem, & imbecilles vires ferit; quod & *Polyphorum*, & *Multiferum* appellatur, quod ut benè temperetur, multam exigit aquam; Contrario autem modo, *Oligophoron*, sive *Pauciferum*, quod ut bibatur minimâ eget aquæ mistione, 3. acut. 20. & 7. method. 6. vide *Hydatodes*.

Oesophagum Veteres nominabant, eam partem, quæ inter fauces, & os ventriculi superius, inter media est; Aristoteles, & qui post ejus seculum scripserunt, *stomachum*, nos *gulam* appellamus: via est eorum, quæ tùm devorantur, tùm vomitione dejiciuntur, 5. loc. aff. 5. *Gula*, Arabibus *Meri* dicitur. Οἰσοφάγος dictus est quod ea ferat quæ eduntur: est enim via cibi. Habet duas proprias tunicas, quarum interna oris tunicæ continua est, & ibi crassior atque durior, ubique autem nervosa; externa verò carnosa. Utraque fibris con-

contexta eſt: interna rectis, externa tranſverſis, ſed utriſque quidem deglutitionem accelerantibus, & vomitum, dum illi trahunt, hi expellunt. Incumbit ſeptem ſpondylis colli, & quatuor metaphreni, nonnihil in dextrum latus, à quorum interim ſpondylorum ligamentis ortam habet tertiam tunicam, quâ ille obligatus fertur in ventriculum nonnihil in dextrum latus abſcedens, ut cedat aortæ deſcendenti. Ad nonum denique ſpondylum ligamentis valentibus ab eo natis in altum levatus arteriamque prætervectus, jam ſiniſter, pertuſo diaphragmate cum duobus nervis inſignibus à ſexto pari demiſſis ventriculo unitur. Ὀισοφάγον etiam ab Hippocrate dici os ventriculi Galenus in linguarum interpretatione explicavit.

Oeſypus, id eſt, Lana ſuccida, ſive non lota, 14. method. 7. vide *Lana ſuccida*.

Olecranos, quartus eſt muſculus, qui per profunda adit cubitum, in medio gibberi interioris, inferioriſque brachii, 3. de anat. adm. cap. 4. à quo, & *Cubitus*, & *Cubiti os*, *Olecranos* appellantur, vide *Ancon*.

Oligophoron, vide *Oenodes*.

Oligotrophia, id eſt, parcior nutritio, 3. ſanit. tuend. cap. 8.

Omentum, ἐπίπλοον, ἢ ἐπίπλουν, eſt corpus membranoſum ex duplici peritonæo, ceu plexû & adiposâ ſubſtantiâ compoſitum, medium inter vaſa, quæ in ipſo continentur, quibuſdam aut multò infrà quàm umbilicus conſiſtens, quibuſdam ad pubis oſſa deſcendens, cùm in pronum, ceu ad umbilicum, parvæ magnorum vaſorum ſoboles, ex alto deferuntur, 6. de anat. adm. 5. ex duabus tunicis denſis, & ſubtilibus ſibi incumbentibus, quàm plurimis arteriis, & venis, & pinguedine non paucâ conflatum, gratiâ calefaciendi, & ventriculum roborandi factum, 4. de uſu part. 9. quod *Epiploon*, ſive *Epiplun*, Arabibus *Zirbus*, Antiquis *Rete*, quòd ita adipe inſtructum Omentum, reti non ſit abſi-

 mile,

mile, indeque γαγγαμὼν, & σαγήνη à plerisque dictum fuit, libr. de nerv. & art. diss. cap. 1. Id secto peritonæo primùm in conspectum venit. Dorso ad undecimam thoracis vertebram, & jocinoris cavo, & ventriculi fundo, & duodeno intestino, & lieni & colo ligamentis adhæret, reliquis autem intestinis prætenditur, & quodammodo ἐπιπλέει, hoc est, *innatat*: unde & nomen habet. Usus ejus maximus est, ut ventriculum, cujus fundo incumbit, foveat, innatumque calorem etiam per inediam tueatur, deinde verò ut venæ portæ ramos quoquo versus protensos sibique implexos fulciat, & arterias pariter nervosque proximis ipsi partibus inserendos tutò deducat.

Omiæa vena, ὠμιαία, id est, humeralis, ramus est venæ cavæ claviculas supergressæ, per omoplatam in brachium descendens; quam Galenus interdum *externam* vocat, ad differentiam axillaris, quam *internam* nominat. Vulgus nunc Cephalicam appellat, quod ad capitis morbos magnâ utilitate soleat secari. vide *Humeraria.*

Omotribes, sive *Omphacinum oleum*, id est, crudum oleum, ex olivis immaturis expressum, 8. method. 3. ὠμοτριβὲς ἔλαιον etiam ὀμφάκινον vocatur, hoc est, acerbum. Refrigerat & astringit.

Omoplatæ (quæ & *Homoplatæ* dicuntur, & *Scoptulæ*, 8. method. 8.) id est, scapulæ, quæ humeri articulum constituunt; est enim in extremo scapularum insculpta capacitas, tantâ magnitudine, quanta capiti ipsius brachii dearticulando, cui inseritur, esset aptissima, 13. de usu part. cap. 10. Sunt ossa duo (utrimque videlicet singula) post thoracem in dorso sita, clavibus & brachio inarticulata. Sunt autem hæc ossa, ut scribit Galenus, admodum inæqualia, & omnibus suis partibus dissimilia. Foris enim gibba, intus sima existunt: item ima basi tenuia ac longa, superno fine crassa & parva. Utraque autem Homoplata duobus ossibus inarticulatur, sum-

ſummâ quidem ſuâ ſpinâ ſeu acromio clavi per Synarthroſim, cavitate autem ſuæ cervicis ipſi brachio per Diarthroſim.

Omos, humerus, propriè dicitur id totum, quod in articulatione brachii, cum Omoplatâ apparet, adeoque revera ipſe articulus brachii, cum Omoplatâ ſic vocitatur. Rufus: κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, hoc eſt, caput brachii appellavit. Apud Ariſtotelem ferè pro humeri articulo accipitur, quem Celſus Scapulam vocat.

Oncos, apud Hippocratem idem eſt ac tumor, ſignificatque omne id, quod eſt ſupra naturalem conſtitutionem, incrementum, libr. de tumoribus cap. 1. *Oncos* verò & *Poros* quidam *noſtri corporis meatus* vocant, 1. ſimplic. cap. 1.

Onyx, idem quod πύωσις, libr. finit. eſt puris collectio in nigro oculi, cum phlegmone, juxta Iridem ungui ſimilis, Græcè ὄνυξ, *unguis*; qui propriè dicitur pars digitorum extima, lata duraque quâ ipſi firmantur. Sunt autem qui ungues partis nomine non dignentur, ut nec pilos, quod nulla ſit eorum propria actio, ut qui facultate omni carere dicantur, à quâ omnis actio primario proficiſcitur. Nullam enim, inquit Galenus, gubernationem habent, ſed ortum tantummodo. Uſum tamen aliquem atque utilitatem afferunt, quod iis extremi digiti firmiores ſint, & meliùs apprehendant. Ex recrementis autem orti ſunt ungues ad eundem modum quo & pili increſcunt, alio atque alio ſubinde excremento ad unguium radices expulſo, & imæ eorum parti adhærente, eamque ut clavus clavum trudit, pellente. Sunt autem duri quod ex ſolidis corporibus ſolida quoque duraque excrementa prodeant. Eſt etiam ὄνυξ lapis, qui & ὀνυχίτης dicitur, quod illi candor ſit unguis humani.

Ophiaſis, eſt affectus capitis, quo capilli primùm extenuantur; deinde decidunt, in certis ſpatiis & capitis ſedibus, in Serpentis ſimilitudinem; Idem revera cum

Alopeciâ malum eſt, ſolâque figurâ ab eo differt. vide *Calvities*, & *Madaroſis*.

Ophthalmia, hoc eſt, *Lippitudo*, frequentiſſima oculorum affectio, eſt inflammatio tunicæ, ſeu pelliculæ, os capitis, & Calvariam ambientis, quàm & *membranam agnatam, adnatam, conjunctivam* vocant, propterea quòd aliis, quæ oculum ipſum conſtituunt, tunicis, forinſecùs adnata ſit; ligamentum inſuper totius oculi ad circumſita oſſa, & ob id omnia, quæ circum-circa oculos ſita ſunt, uſque ad malas, quandoque in vehementi lippitudine attollens & colligans, 4. de comp. medic, loc. cap. 2.

Opium, eſt papaveris lacryma & ſuccus, 2. de antid. 7. Ejus parandi rationem hanc Dioſcorides prodidit. Cùm ros in papavere exaruerit, cultro decuſſatum in ſtellas, ne penitus adigatur, ex obliquo in rectum ſummam cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem digito in concham abſtergere, nec multò poſt redire, ut concreta inveniatur. Etenim quæ tum aut poſtero die etiam offenditur, in veteri pilâ teri debet, & in paſtillos cogi. Id Opium dici teſtatur Scribonius Largus in deſcriptione Collyrii, quod Diaglaucion vocat, *Opium*, inquit, *quod ex lacte ipſo ſylvatici papaveris capitum fit, non ex ſucco foliorum ejus, ut pigmentarii inſtitores ejus rei compendii causâ faciunt. Illud enim cum magno labore exiguum conficitur, hoc ſine moleſtiâ & abundanter teritur.* Dioſcorides ab aliquibus capita ipſa & folia tundi & prælo exprimi, terique in mortario, & digeri in paſtillos ſcribit: vocari autem μηκώνιον, multum Opio ignavius. Galen. Opium interdum Hiſpanicum, interdum Libycum & album commendat. Aëtius aliquando Aſianum, aliquoties Achaicum. Officinæ noſtræ uno ore Thebaicum prædicant, emuntque à mercatoribus alicunde comparatum; ſed ubi & quomodo paratum ſit, prorſus ignorant. Optimum habetur, inquit Dioſcorides, grave & denſum, guſtu amarum,

rum, odoratu soporiferum, quod facilè aquâ diluitur, læve, candidum, neque asperum, neque grumosum, quod inter colandum non ut cera coëat, & in Sole diffundatur, dein admotum lucernis non atra luceat flamma, exstinctum denique odoris vim conservet. Adulteratur autem multis modis, ut glaucio gummi aut sylvestris lactucæ succo. Unde *opiata* medicamenta somnifera sunt, quibus Opium admiscetur, quæ Arabes vocant *Alsabiar*.

Opisthotonos, vide *Distentio*.

Opopanacem vocant Panacis guttam, & liquorem, 3. de comp. med. per gen. cap. 5. Excipitur lachryma caule vel radice incisâ, cùm recens eruperit caulis. Ea redditur candida ubi adaruerit. Croci exteriùs præfert colorem. Probatur amarissimus, internè candidus & subrufus, extra lenis, pinguis, friabilis, tener, facilè tabescens, odore gravi. Damnatur niger ac mollis. Excalfacit ordine tertio, tenuat, emollit: siccat secundo.

Oppilatio, vide *Compressio*, & *Obstruentia*.

Optici nervi, sunt primum nervorum par, quod cum utroque Cerebri panniculo, ad oculos descendit, secum visibilem spiritum ducens, libr. de ocul. part. 2. cap. 3. vide *Nervos sensificos*.

Ordinans pulsus est, quando ictus pari semper numero, paribus partibus, & statis procedunt circuitibus, de pulს. ad Tyron. cap. 6.

Orexis, ὄρεξις, *appetitus*, sive *appetentia*, est concupiscentia cibi & potus, quam Hippocrates λιμὸν, hoc est, *famem*, appellavit, eo aphorismo, quo scripsit, *famem meri potione solvi*, ut in Commento Galenus annotavit. Ea autem à jecinore principium habet. Est enim totum hoc opus naturalis facultatis, quam non φυσικὴν modò, sed & ἐπιθυμητικὴν & ὀρεκτικὴν Veteres appellarunt. Sed advertendum est appetentiæ nomen ambiguum esse. Unâ enim significatione dicitur naturalis quæ-

quædam inclinatio, quâ singulæ corporis partes alimentum desiderant, quod in vacuatæ substantiæ locum succedat: & hæc quidem naturalis appetentia est. Alterâ verò significatione appetentia dicitur desiderium cibi & potus, quo ventriculus exugi se sentiens tenetur. Et hæc quidem animalis appetentia est: siquidem natura animalibus non item stirpibus vacuationis & penuriæ sensum dedit, quo scilicet ad cibum potionemque proritata sese impleri appetant. Fit autem is penuriæ sensus, cùm venæ ex ipso ventriculo veluti emulgentes, sugentesque aliud trahunt: non ferens enim eum suctum ventriculus, sed veluti divulsus, offensæ ejus medelam cibum desiderat.

Oricularia, vide *Laminas*.

Oroboeides urina, quæ habet hypostasin similem orobis, eaque fit à colliquatione, & dissolutione carnis, lib. de Urinis, cap. 26.

Oros dicitur à quibusdam τὸ πέδιον, hoc est, pars tota pedis superior, quam alii πολυόστεον appellant, id est, multorum ossium. *Orros* verò tum *serum lactis* significat, tum *Perinœeon*, tum etiam *sacri ossis extremum, ad caudam usque protensum*.

Orthocolon, ὀρθόκωλον, quasi *rectus articulus*, est articuli vitium, quando ob durum aliquem tumorem, musculi partem aliquam inflectentes, non sequuntur, sed perpetuò articulus tenditur, nec inflecti potest, 3. de artic.

Orthopnœa, ὀρθόπνοια, quasi rectam spirationem dixeris, est magna spirandi difficultas, ut non aliter ea fieri possit, quàm rectâ cervice, & thorace elato; quod etiam iis accidit, qui velociter cucurrerunt: qui sic affecti, dicuntur ὀρθοπνοϊκοί. Cùm aspera arteria, ut scribit Galenus, principium à gutture habens, in pulmonem dividatur, quoties quidem thoracem cum collo rectè extendimus, arteriam ipsam dilatari contingit, atque etiam quæ ex eâ in pulmones distribuuntur propagi-

pagines omnes, atque interim regionem augeri eis internam: hæc quidem causa est, cur recti spirare affectent. Idem malum ab alio symptomate, *Asthma* nuncupatur; à viscosis, & crassis humoribus, circa asperas in pulmone arterias, sine febre congregatis, de difficul. respir. cap. 11. & com. 4. in 6. de morb. vulg. 4. vide *Anhelosi*.

Os, Στόμα, duobus modis dicitur; primùm, quantum diducta labra patent; secundò & propriè totum id spacium, quod dictis labris, ad imas usque fauces interjacet, in quo dentes, palatum, lingua, gurgulio, & tonsillæ duæ continentur, quarum omnium partium una tunica est, etiam naribus communis, à peritonæo prognata, 3. de usu part. cap. 3.

Os Ballistæ, vide *Astragalus*.

Os cartilagineum, est, quod ad caput cordis invenitur, ad quod omnium ipsius ligamentorum principia adaptantur, quod alii cartilaginem osseam nominant, 7. de anat. adm.

Os cubiforme, vide *Os cyboeides*.

Os cyboeides, id est, *cubiforme*, est, quod ab externis Tarsi partibus est locatum; firmumque in terrâ constituitur, 3. de usu part. cap. 7. & dearticulatur cavitati calcanei, ad finem adjacenti, ibid. cap. 8. *Os cubicum* est unum ex quatuor tarsi ossibus, solum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus. Id calci articulatur, ipsamque excipit, cùm reliqua tria tarsi ossa scaphoeidi conjuncta sint. Sic dictum est quod cubo simile sit. Verùm lateribus omnibus est admodum inæqualibus & ferè asperis, ut vix quicquam aliud quod latera sex habeat cum Cubo communia. Sed & internum ejus latus geminum apparet.

Os frontis, quod vulgus *Coronale* vocat, vide *Coronale os*.

Os humeri, quod Arabes *Os adjutorii* vocant, vide *Adjutorii os*.

Os jugale, vide *Zygoma.*

Os latum, vide *Spina.*

Os magnum, vide *Spina.*

Os naviforme, vide *Os ſcaphoeides.*

Os palati, vide *Sphenoïs os.*

Os petroſum, Λιθοειδὲς ὀστοῦν, oſſis nomen, ſic dicitur pars oſſis temporalis, protenſis ſuturæ lambdoeideæ finibus terminata; ſic dicta, quòd petræ, vel rupi videatur ſimilis, duritie & ſoliditate. In eo oſſe apophyſis eſt στυλοειδὴς, quam Galenus βελονοειδῆ, & γραφιοειδῆ appellat; & alia præterea quæ meatum auditorium concernunt.

Os ſacrum, ὀστοῦν ἱερὸν, duobus modis à Galeno ſumitur; primùm, latiùs, ut Coccygem etiam comprehendat; ut, 12. de uſu part. ſcribit, Os ſacrum conſtare oſſibus quatuor, tribus ſcilicet propriis, & Coccyge; hæc enim oſſa ſibi unita per ſymphyſim, efficiunt unum os, quod parte ſupernâ vocatur ſacrum, infernâ Coccyx. Sicut ipſe humerus quâ parte à nobis ſpectatur ἐπωμὶς, parte ſpinæ ſuæ ſumma ἀκρώμιον, parte latâ ὠμοπλάτη vocatur, atque ſimiliter os ſacri ipſius oſſis lateribus annexum, os ilium, ad cotylen iſchion, anticâ verò parte os pubis. Deindè, ſumitur pro eâ tantùm parte, quæ re verâ ſacra eſt, id eſt, magna, & lata, quâ parte hoc os, cum oſſe ilio per ſynarthroſin jungitur. Hâc enim ſolâ parte revera ἱερὸν eſt, id eſt, magnum & latum, tuncque ejus reliquum gracileſcens ſemper ac tenuatum, in tres cartilagines acutiſſimas deſinit, quas Coccygem vocant, lib. de oſſib. cap. 12. & 3. de artic. 104.

Os ſcaphoeides, vide *Scaphoeides os.*

Oſſa, ὀστᾶ, partes humani corporis duriſſimæ, ſicciſſimæ, maximéque terreſtres & frigidæ ſunt, quæ ſe mutuò, & alias partes omnes, tanquam fundamenta ſuſtinent, & firmant, atque ad univerſam corporis ſubſtantiam ſuſtentandam & geſtandam factæ, quibus pro-

in om-

in omnia adnaſcuntur, & ſtabiliuntur, lib. de oſſib. in procœmio. Eorum differentiæ ſunt permultæ ab apophyſibus, epiphyſibus, cartilaginibus, cervicibus, capitibus, ſoliditate, cavitatibus, harum quorundam ſuperciliis, medullâ, & aliis quibuſdam ipſorum particulis, & à conſiſtentiâ, magnitudine, numero, figurâ, ſitu, & aliis, ſubſtantiam neceſſariò conſequentibus, in ſceletis viſu tactuque obſervandæ. Ὀστάγρα, inſtrumentum chirurgicum, quo oſſa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco moventur.

Oſſa alata, vide *Pterigoeidea*.

Oſſa cavernoſa, vide *Oſſa Ithmoeidea*.

Oſſa colatoria, ſive *Colo ſimilia*, vide *Oſſa Ithmoeidea*.

Oſſa foraminulenta, vide *Oſſa Ithmoeidea*.

Oſſa Ithmoeidea, ſunt oſſa quædam foraminulenta, & cavernoſa, ad radicem & principium narium in meatu olfactorio poſita, quæ natura variè pertuſa velut ſpongiam & cribrum formavit, ne aliud corpus durum extrinſecùs inſuper incidat; in illâ ne viribus integris aër frigidus inſpirantibus nobis, rectà in cerebri ventriculos ſeſe inſinuet; quin &, ut vapor odorem ſecum ferens, per ea foramina à cerebro recipiatur; ſimul, ut cerebrum vacuaret repentè, ſi quando uſus inciderit, excrementorum copiam; quæ quoniam ad cribri & ſpongiæ ſimilitudinem perforata ſunt, Ithmoeidea, & Spongoeidea dicuntur, 8. de uſu part. cap. 6. & 7. quæ oſſa Galenus, 3. loc. aff. 10. *Colatoria*, vel *Colo ſimilia* vocat, quòd per illa craſſum cerebri excrementum purgetur & percoletur; quod Ariſtoteles vocat *Perittoma*; tenuiora autem excrementa, & quæ vapori ſimilia ſunt, in ſublime lata per calvariæ ſuturas excernuntur; craſſiora autem prona feruntur, quorum altera pars in eas vias, quæ ad os pertinent, influit, & per ſcreatum ejicitur; altera, quæ *mucus* dicitur, in nares, & per efflatum vehementem, excernitur, libr. de inſt. odor. cap. 2.

Offa ſpongoeidea, vide *Offa Iſthmoeidea*.

Oſcitatio, & *Pandiculatio*, ſunt mediocres motus virtutis expultricis cerebri, 2. de ſympt. cauſ. cap. 6. per quæ contenta in muſculis (per quos quoque voluntarii fiunt motus) humida, flatulenta, vel ſpiritus flatuoſi expurgantur, 7. aph. 56. Per *oſcitationem* tale quid ſolis maxillæ inferioris muſculis accidit, quale in *pandiculatione* in omnibus muſculis ſymptoma eſt; utraque enim evacuandorum in muſculis halituoſorum excrementorum causâ fit, com. 1. in 6. de morbis vulgar. 4. & 7. aphor. 56. χάσμη illa; hæc σκορδίνημα, vel σκορδινισμὸς Græcè.

Oſculorum apertio, quæ tùm in arteriis, & venis fit per reſudantiam, & dicitur *Anaſtomoſis*, ſive *Exanaſtomoſis*, tùm in ulceribus & vulneribus, quæ ſinuoſa ſunt, fiſtuloſa, & anguſti orificii, cùm ſcilicet hæc dehiſcunt, 6. de comp. med. loc. cap. 2.

Oſtocopi, id eſt, *oſſium dolores*, nominantur, cùm membranarum, quæ oſſibus adjacent, dolores, & profundi ſunt (id eſt, in intimo corpore ſenſum excitantes,) & oſſium ipſorum veluti dolentium inducunt imaginem, qui magnâ ex parte ab exercitationibus evenire ſolent, interdum etiam à frigore, & plenitudine, quin & ab humorum cacoëthiâ in lue venereâ, 2. loc. aff. 8. Qui ſic laborant, ne minimum quidem motum ſuſtinent, ſed omnem formidant. Sentiunt autem manifeſtum calorem unà cum demorſu & tenſione, vitioſo humore in totam corporis molem largè effuſo.

Oſtracoderma, animal omne eſt, cui pro cute teſta eſt, lib. 1. de aliment. fac. 1.

Otalgia, ὠταλγία, aurium dolor eſt, is cumprimis, qui ad profundum auditorii meatum pertinet, 2. meth. 2.

Otenchytæ, inſtrumenta ſunt chirurgica, quibus aliquid in aures infunditur. *Auri-fuſoria ſpecilla* ab aliquibus, à Celſo *Strigiles*, aliter *Auriculares clyſteres* appellantur.

Oxe-

Oxelæum, ὀξέλαιον, id eſt, compoſitio ex aceto, & oleo, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 7.

Oxycratum, id eſt, compoſitio ex aquâ, & aceto, 1. ſimpl. 29. Ὀξύκρατον, *Poſca*, vel *Puſca* dicitur. Miſcendi autem ratio nunquam certa fuit. Variè namque temperari poteſt. Sed, ut author eſt Aëtius, ſi ſimplici ratione conſtruatur, refrigerat & humectat: ſin condiatur, & calorem & ſiccitatem adſciſcit. Inter Veteres, ut idem inquit, omnes ferè convenit, noxium parere ſuccum, nervis officere, flatuoſos ſpiritus creare, capitis dolores concitare, contra ſacrum morbum prodeſſe, vini crapulam mitigare, ſanguinis acrimoniam lenire. Conſuluntque eâ potione abſtinendum, quod facilè putrilaginem concipiat, qui ex eo contrahitur humor, item propter noxam, quam nervis infert. Græcorum juniores imitatione Latinorum etiam φοῦσκαν id genus potionis appellarunt.

Oxydercica facultas eſt, quæ oculos, (ubi nullum inſit illis ſenſibile pathema) malè tamen munere ſuo fungentes, corrigit, & in integrum reſtituit, ac nimirum & in auribus & naribus, aliiſque ſenſoriis cunctis id ipſum præſtat, & proin in auribus, E. gr. *Oxycoos* dicitur, 5. ſimpl. 23.

Oxygala, id eſt, *acidum lac*, 3. aliment. 16. Lac quod acuit ſeu coacuit. Fit certâ quâdam lactis præparatione, per quam ſola caſeoſa ſubſtantia relinquitur, eaque ipſa non ejuſdem omnino naturæ cujus ab initio fuit, verùm multo frigidior, ut ægerrimè, nec niſi à ventriculo valdè calido concoquatur. Neque enim calidam & acrem ſeri qualitatem retinet, neque pinguem & calidam, butyri, ſed ſolâ craſſiore ſubſtantiâ conſtat, quæ in caſeum abit, ὀξυγαλάκτινον appellatum. Id genus hodiè Galli videntur Junceam appellare. Eſt autem vehementer frigidum, craſſum, & concoctu difficilè.

Oxymel, non ex aceti, melliſque miſtione tantùm compoſitio eſt, verùm ex mulsâ paulùm aceti accipiente,

piente, 3. acut. 24. & 4. ſanit. tuend. cap. 6. Acetum mulſum, vel Mulſum acetoſum, ὀξύμελι, potio vetuſtiſſima certa, ut quæ etiam ante Hippocratis ſeculum in ſanitatis uſum venerit. Hujus duæ ſunt ſummæ differentiæ: alia ſimplex eſt, alia compoſita. Nec verò etiam ſimplicis ratio una eſt: quidam enim ita præparant; Melli optimo ſuper carbones deſpumato additur aceti tantum unde guſtanti nec acidum nimis, nec dulce videatur: ac denuo ſuper prunas coquitur, donec planè unitæ amborum qualitates ſint, nec appareat guſtanti acetum adhuc crudum: hinc ab igni deponitur; cùmque eo utendum eſt, aqua miſta ita temperatur ut vinum, nimirum ex ſumentis guſtu. Id enim ut jucundiſſimum eſt, ita etiam utile: & contrà ut injucundum, ita adverſiſſimum. Alii verò tum mellis tum aceti modum definiunt, vini aceti parti mellis, à quo detracta ſpuma ſit, duplum miſcentes, deinde ambo leni igni coquentes, donec eorum qualitates in unum coierint. Alii autem cum aquâ ſtatim ipſum faciunt, melli quadruplum optimæ aquæ miſcentes, deinde coquentes modico igni, quoad ſpumare deſinat: pòſt verò dimidio aceti adjecto, rurſus coquentes, donec qualitatum omnino ſit unitas, nec acetum crudum etiam appareat. Oxymeli omne exterget viſcoſos humores, & craſſos attenuat, quapropter viſcerum omnium obſtructiones diſſolvit, ſive in febribus, ſive citra febrem detur. Verùm aquæ multæ miſtione vires ejus exſolvuntur. Tuſſim autem movere, quæ non eſt, & inteſtina radere oxymeli, Hipp. & Gal. ſcripſere, non in corporibus quidem craſſis & glutinoſo humore redundantibus, ſed puris ab excrementis, aut iis quæ tenui & acri fluxione vexantur, quæque nervoſas partes valde ſenſu exquiſitiſſimo præditas habent. Oxymeli compoſitum eſt σκιλλιτικόν & ἐπιληπτικόν, item καθαρτικόν, &c.

Oxyregmia, id eſt, acidus ructus, qui ſine aliquâ pituitâ, quandoque in ventriculo frigidiore, & in quibuſdam lævi-

lævitatibus inteſtinorum, quæ ex frigiditate ortum habent, fiunt, 6. aphor. 1. Non ubi nulla prorſus facta eſt ciborum alteratio, acidi ructus excitantur, uti nec ubi optimè concocti fuerint, ſed tantùm ubi modicam à ventriculi calore alterationem perpeſſi fuerint, nec perfectam adipiſci potuerint. Fiunt etiam propter frigidam pituitam in ventriculo acervatam, & frigidam fluxionem in ipſum decumbentem, adhæc ciborum tum frigiditatem, tum copiam: his enim omnibus cauſis commune eſt, calorem ventriculi ingenitum vinci à cibis, non eos vincere.

Oxyrrhodinum, quod & *Rhodinum* dicunt, eſt frontis linimentum, ex aceto, oleo, & roſaceâ placentâ capiti phreniticorum, aut quâcunque intemperie calidâ laborantium permixtum, 13. meth. 21. Sed cùm varius poſſit eſſe utriuſque modus, qui temperatiſſimus, recipit olei roſacei partes quatuor, aceti unam, ut ait Gale. ſic enim mediocriter refrigerat. Quòd verò plus aceti habet, vehementiùs refrigerat, ut contrà minùs, quòd minùs habet aceti. Habet etiam vim repellendi. Itaque in morborum principiis magnâ utilitate illinitur, præſertim ſi calidus morbus eſt. Sed & in œdematis atque ipſis etiam lethargicis, Galenus in lib. meth. med. admovet, quo humor quiſquis fuerit is, à parte affectâ repellatur. Tanta adeò vis eſt Oxyrrhodini, in frigidis etiam morbis, ſive per ſe, ſive cum ſale, aut thymo, aut alio exhibiti, ne frigiditate nocere poſſit.

Oxys, id eſt, *acutus*, à quo ὀξεῖς πυρετὺς, *acutas febres*, ὀξεῖαν νόσον, & ὀξὺ νόσημα dicunt. Conſiſtit autem acuti morbi eſſentia, non in celeri tantùm motu, ſed cumprimis in magnitudine, & periculo, 2. aphor. 23.

Ozæna, eſt ulceratio in naribus profunda, tetri odoris halitus emittens, lib. finit. & 3. de comp. med. loc. cap. 3. Unde ex ulcerum genere eſt, eoque à polypo differt, quippe qui in tumorum tantùm genere eſt, non ulcerum; naſcitur ex influxu humorum acrium, & pu-

& putreſcibilium, à cerebro in nares facto, unde, vel earum earum alæ, vel interſtitium, vel aliæ ipſarum partes exulcerantur. Et humoris quidem acrimonia difficilem admodum ejus curationem reddit, putrilago verò graveolentiam & fætorem inducit; unde morbo nomen Veteres indidere. Quando, inquit Celſus, ulcera circa nares ſunt, plureſque cruſtas & odorem fædum habent, id genus Græci ὄζαιναν appellant. Id mali genus nobis multò frequentiùs eſt, quam antiquis fuerit, ut quod luem veneream ſæpiſſimè conſequatur.

P.

PÆDOTROPICA, eſt medicinæ pars, de puerorum ſanitate, & regimine, libr. de part. art. med. cap. 5.

Palatum, partem illam in ore altioris ſedis cavam vocant, quæ ſuper foramina è naribus in ipſum pertinentia, ſublimis eſt, com. 1. in 6. de morb. vulgar. 3.

Palimbolus, παλίμβολος, homo doloſus eſt, qui aliud loquitur, aliud ſentit, & qui facilè ſententiam mutat; ejuſmodi quoque morbus appellatur, qui ſpeciem quidem & ſpem facit levationis, ſed tamen intùs malignus eſt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 6.

Pallida bilis, vide *Bilis pallida, & amara.*

Palma, eſt ea pars manûs, quæ *Metacarpium*, & *Poſtbrachiale* dicitur, 1. de muſc. cap. 21.

Palmos, vide *Palpitatio.*

Palpitatio, quæ & *Subſultio*, & Παλμὸς Græcè dicitur, ſimiliter atque *tremor*, motus eſt, quo partes palpitantes, citra voluntatem noſtram, nobiſque invitis attolluntur, & deorſum aguntur, à craſſo & vaporoſo ſpiritu, quærente exitum; differunt verò *palpitatio* à *tremore*, quòd nemo, qui artus movere non inſtituerit, tremat;

mat; palpitantes autem particulæ, etiamsi in quiete fuerint, nullusque illis motus sit indultus, palpitent; Etenim supercilium, palpebræ, & oculus subindè citra omnem voluntatem attolluntur; tremor autem totius & integri membri motus est, ut totius manûs, brachii, capitis; palpitat verò pars membri, ut vel sola cutis, vel sola arteria, ut censebat Praxagoras, vel solus musculus, ut Herophilus. Adhæc quæ tremunt, totum mutant locum; quæ autem palpitant partes, eundem obtinent, sed modò ampliorem, modò minorem; in seipsas enim concidunt partes palpitantes, dùm contrahuntur; aliò autem moventur, quæ tremunt, libr. de trem. palp. cap. 4. & 5. Adhæc, *Palpitatio* est contractio quædam præter naturam, in illis corporis partibus, in quibus ob substantiæ earum mollitiem, distentio, dilatatio, & contractio accidere potest, 2. de sympt. caus. cap. 2. non enim os, vel cartilago palpitant, quòd dilatari non possint. Denique *palpitatio* motus est toto genere præter naturam; *tremor* autem, mistus, ex motu secundùm naturam, membrum movente, & motu præter naturam, virtutem ad violenter movendum proritante & cogente, 2. de sympt. caus. cap. 2.

Palpebræ, sunt externæ oculi partes, superciliis subjacentes, supernè, infernéque interiores oculi tunicas contegentes, *hæc* inferior, *illa* superior dicitur, lib. Introd. cap. 10.

Pancœnus, vide *Endemus*.

Pancratium, vide *Pancreas*.

Pancreas, & *Pancreon*, *Calicreas*, & *Calicreon*, corpus glandulosum, vel caro glandulosa est in medio mesenterio sita, quam natura quatuor vasis, venæ, arteriæ, nervo, & vesicæ bilis, in orbem substravit; divisionesque inter se mutuas replevit, ne ullum ipsorum facilè scindatur, propter vehementem motum, sed molli cedente corpore, conquiescat, 5. de usu part. cap. 2. quod corpus, vocatur etiam *Pancratium*. 1. de motu musc. 6.

Cùm

Cùm infiniti propè rami venæ portæ per mesenterium dispersi sint, chylum ab intestinis præsertim tenuibus exugentes, & in jecur deferentes, sciens natura eos propter exiguitatem infirmos esse, & injuriis obnoxios, ventre præsertim sæpè laborante saltu, ictu, compressu, vociferatione, spiritus contentione, & rerum gravium impulsu, glandibus singulas vasorum scissuras munivit, securasque reddidit. Qui usus est non hujus modo glandulosi corporis, sed aliarum quoque glandularum, ἀδένας vocant, quæ pluribus aliis corporis partibus inditæ sunt à naturâ.

Pandemus, vide *Endemus*.

Pandiculatio, vide *Oscitatio*.

Panus, id est, tuberculum immaturum, quod aliquando & magnum, & durum, & diuturnum exoritur, 3. de art. 2. est tumor, non altus, sed latus, in quo quoddam pustulæ simile est, panis similitudinem habens: hinc Latini *Panum* etiam appellant. vide *Phygethlon*.

Papilla mammæ, id est, extremum mammæ mulieris, quod ori infantis inditur, 15. de usu part. cap. 7.

Papula, nomen est iis, quæ spontè extuberant in cute, ex anthematibus conveniens, quæ superfluis constant humoribus, atque qualitatem illorum etiam non injuriâ subsequuntur; cùm tenues humores sunt, exulcerationem potiùs, quàm tumores creant; at crassi, in tumorem cutim attollunt, com. 3. in 3. de morb. vulgar. 51.

Paracentesis, id est punctio, quæ Hydropicis, & Herniosis adhibetur, ad aquam evocandam, 14. method. 13. & 6. aphor. 27. Paulus non omnibus aquæ intercutis generibus, sed asciti tantum convenire scripsit: ejusque tres in universum differentias statuit; unam sectione factâ directè sub umbilico, tribus digitis interpositis, si sitis ab intestinis orta fuerit: aliam eâdem factâ à sinisteriore umbilici parte, si primario jecoris affectui malum feratur acceptum; tertiam autem à dextrâ ejusdem

dem parte, si à liene vitium traxerit originem. Scalpello ejusmodi sectio fieri debet, aut aculeo intra peritonæum adacto, deinde in foramen immissâ æneâ fistulâ, per eam humor sensim effundendus pro cujusque virium ratione, cavendo ubique subitam cumulatamque vacuationem.

Paracmastica, vide *Continua*. Παρακμαστικὴ ἡλικία, ætas jam vergens & inclinata. Ætas declinans, media est inter juventutem & senectutem. Incipit secundum Galenum, à tricesimo quinto anno, duratque ad annum quadragesimum nonum, quo scilicet senectus incipit.

Paracynanche, vide *Cynanche*.

Paralysis (quæ & *Paresis* à Medicis recentioribus dicitur) est nervorum resolutio, cùm nervi & corporis partes, omninò sensûs, & motûs expertes sunt, 1. de sympt. caus. cap. 5. fit, cùm humorum multitudo indissolubiliter in aliquâ corporis parte, non principe, impacta fuerit, ut & *Epilepsia*, & *Apoplexia* partis dici possit, 4. acut. 27. *Exquisita* autem *paralysis* est, in quâ nervi & membra sentientia omninò sensum & motum perdiderunt; *imperfecta*, in quâ, motus quidem perit, servato sensu; *imperfectior*, in quâ incolumi motu, sensus aboletur; est enim *paralysis* motûs potiùs, quàm sensûs affectio; quæ si fiat in universo corpore *apoplexia* potiùs dicenda est, quam *vera paralysis*. Accidit insuper *paralysis* oculis; ubi & *mollities* dicitur, cùm oculus, vel motu, vel visu, vel utroque privatur, læso vel cerebro, vel nervo concavo, vel spiritu visibili, libr. de ocul. part. 4. cap. 13. Est *Paralysis* etiam imaginatricis facultatis affectio, qualis & *Caros*, & *Catalepsis* nominatur, de sympt. differ. cap. 3. vide *Resolutio*.

Paramesus digitus, id est, *Digitus annularis*, lib. de muscul. diss. cap. 22. Παράμεσος δάκτυλος, digitus minimo proximus, Medicus à Latinis dictus, quod Medicinæ dicatus tradatur.

Paraphrosyne, pravus erranſque motus virtutis imaginatricis cerebri eſt, qui & *delirium* dicitur, de ſympt. differ. cap. 3. Differt verò ab *Anœâ*, & *amentiâ*, quòd *illa* ſit imaginatricis, aut ratiocinatricis depravatus, vel diminutus motus; *hæc* verò earundem facultatum paralyſis exiſtat, & reſolutio.

Paraphimoſis, vitium eſt *Phimoſi* contrarium, cùm videlicet ea, quæ naturales meatus concludunt, opercula & tegumenta ita diducta ſunt, ut reduci nequeant; propriè tamen dicitur de præputio retrorſum adducto, ut glandem tegere nequeat; quod malum ex nervi contractione maximè contingit; fit & ex immodicâ præputii ſiccitate; ei contrarium vitium *Phimoſis* appellatur, lib. finit.

Paraplegia, παραπληγία, ſive ἡμιπληγία, eſt plerarumque alterutro in latere corporis partium immobilitas ſenſuſque privatio, quam etiam *Apoplexiam* vocat Hippocrates, com. 2. in 1. prorrhet. 50. quòd utraque à frigidis, & pituitoſis fiat humoribus. *Paraplegia*, affectio unius partis corporis talis eſt, qualis *Paraplexia* totius, com. 3. in 1. prorrhet. 26. Interdum facta abſque convulſione *Apoplexia*, in partis alicujus reſolutionem finiens. *Paraplexia* appellatur, 4. acut. 27. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 59. *Apoplexia*, à *Paraplexiâ*, ut à toto, pars, differt; Apoplectici namque prorſus & Paraplectici ſunt; Paraplectici verò, non omnino & Apoplectici. Adde, ſanos mente, Paraplecticos, reſolutos parte unâ corporis, dextrâ, vel ſiniſtrâ, Apoplecticos & mente, & toto corpore reſolutos eſſe conſtat, lib. finit.

Pararhytmus pulſus eſt, παράῤῥυθμος σφυγμὸς, qui cùm quæque ætas proprium pulſum agnoſcat) non convenit illi ætati, in quo eſt ille pulſus, ſed alterius proximioris; quemadmodum *Heterorhythmum pulſum* vocamus, qui alterius ætatis habet rhythmum, lib. fin.

Pararoſis, eſt depravata viſûs actio, cùm oculis colore,

lore, figurâ, magnitudine, vel ſitu, mutata videntur, veluti *Amblyopia* eſt diminuta actio visûs, & cæcitas, viſioque ablata, 1. de ſympt. cauſ. cap. 5.

Paraſtatæ, qui & *ſeminarii meatus* dicuntur, & Latinè *aſtites* nominantur, ſunt, qui ex venâ & arteriâ conſtant, in unam naturam conſertis, ſemen confoventes, & perficientes, lib. finit. Ἀπὸ τοῦ παρίστασθαι adſtare. Id enim quadrat utrique corpori, quod Veteres παραστάτην appellarunt. Duo enim eodem nomine appellantur; unum, παραστάτης κιρσοειδής; alterum, παραστάτης ἀδενοειδής. Dicitur autem παραστάτης κιρσοειδὴς, hoc eſt, Varicoſus, corpus id quod utrique teſti anteſtat in modum pyramidis efformatum, incipiens paulò ſuprà teſtem, quâ venæ & arteriæ ſpermaticæ coëunt & commiſcentur, deinde poſt multos gyros & circumvolutiones varicum in modum parùm lateſcens, & in ſuperiorem teſtis partem inſertum. Itaque vaſis ſpermaticis coaleſcentibus gignitur, primùmque ſeminis materiam, ſeu ſemen rude & imperfectum excipit, quod poſtea teſticulus abſolvit. Ergo ut facultate cum teſticulo conſpirat, ſic quadamtenus etiam figurâ convenit: habet enim parvi cujuſdam teſtis effigiem. Verum παραστάτης ἀδενοειδὴς, id eſt, *glanduloſus*, dicitur corpus ſeu glandula meatui urinario ſupraposita, vaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens. In eam enim deferentia ſemen vaſa poſtquam coiere, inſeruntur ad ſecuritatem. Eſt autem ad humillimam veſicæ partem ſita, media quodammodo inter veſicæ corpus, & ejus cervicem. Verùm hanc aliqui non παραστάτην, ſed προστάτην appellant, quo vitent ambiguitatem. Sunt etiam qui παραστάτην vocant os ὑοειδὲς, quod ſitum eſt ad radicem linguæ. vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Paraſynanche, vide *Cynanche.*

Paregorica, id eſt, mitigatoria medicamenta, quæ non ſanant, ſed mitigant, ne malum creſcat, libr. de

Dynamid. in procem. παρηγορικὸν idem prorsus, quod τὸ ἀνώδυνον, hoc est, dolorem sedans. Dicitur & πραϋντικὸν, hoc est, mitigatorium.

Paremptosis, (quam & *Periptosim*, hoc est, incidentiam & casum vocat, lib. 3. κτ̃ γένη) est intercidentia, sive coincidentia; cùm E. G. ea plenitudo, quæ ex ingestione eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, in venis gignitur, à venis in arterias delabitur, lib. de caus. procatarct. cap. 3. Atque universim *paremptosis* est, quando aliundè in aliud vas humor fluit, 7. de anat. admin. cap. 16. speciatim, transumptio spirituum, ex arteriis, in venas, *paremptosis* dicitur, lib. de venæ sect. contra Erasistratum, cap. 2. vide *Coincidentia*.

Parencephalis, quod & *Cerebellum*, & *Encranion* dicitur, est posterius cerebrum, quod à priori (anterius enim propter sui magnitudinem, nomen totius sibi vendicaverat,) crassæ meningis duplicatione est diremptum, 8. de usu part. cap. 1. vide *Cerebrum*.

Parenchymata Græci vocant carneam illam substantiam, quæ inter vasorum intercapedines recipitur, 7. de anat. adm. cap. 5. ut quæ in visceribus, in jecinore, renibus, liene, & pulmone visitur: quam substantiam Gale. non vult vocari carnem; ea enim solùm caro dicitur, quæ in musculo est; reliquarum nullam homines carnem vocant, præterquam admodùm pauci; sed quæ in visceribus, ceu jecinore, renibus, liene, & pulmone visuntur, eas *Parenchymata*, (quasi affusiones dixeris) Græci vocant; quæ verò in intestinis ventriculo, stomacho, & utero sunt, sine nomine relinquunt, 10. meth. 11. παρέγχυμα ergo dictum est ab Erasistrato, quod existimaret viscerum eorum molem ex sanguine è venis effuso concrescere, ut scribit Galenus libr. 2. simpl. medic. Qui tamen neglectâ Erasistrati opinione, eorum viscerum propriam substantiam non παρέγχυμα, sed carnem sæpè appellat.

Paresis idem quasi *Paralysis*, id est, resolutio, vide

Paralyfis. Propriè contractio artuum, in quam paffio colica terminatur.

Parietalia, vide *Bregma*.

Pariſthmia, quæ & *Tonfillas*, & *Amygdalas* vocant, funt locorum ad Ifthmum (i.e. eam oris regionem, quæ os & gulam interjacet) attinentium inflammationes, 3. aph. 26. *Pariſthmia*, *Tonfillæ*, & *Vvæ*, nihil aliud funt, quàm inflammationes; *Vvæ* quidē Gargareonis; *Tonfillæ* verò adenum, qui in principio faucium inter fe oppofiti funt; *Pariſthmia*, corporum eorum, quæ in faucibus continentur, lib. de tumo. c. 17. Quo nomine non folùm inflammationē, fed etiam faucium partem illam nominant. Sic autem eam appellaverunt Græci, quòd locus ille, cui adjacent, veluti Ifthmus quifpiam anguftus eft, quum inflammatione tumet, & multò quàm anteà anguftior fiat. Latini *Tonfillas* diminutivâ voce à *tolles*, hoc eft, tumore faucium, appellant. Alio nomine etiam ἀντιάδας vocant. vide *Iſthmus*.

Parocheteufis, id eft, *derivatio*, eft, cùm fanguis avertitur, atque ad alia membra proximiora converfus derivatur; fi verò fanguis ad contraria revellitur, *Antiſpafin* Græci vocant, Latini *revulfionem*, 5. method. cap. 2. Eft autem παροχέτευσις curationis genus ad humores pertinens, ut fcribit Galenus, cùm id quod per palatum vacuatur, per nares trahitur, nobis irritantibus, aut per acria medicamenta provocantibus: cùm quòd fluit ad oculos, aut aures, tum in nares, tum in os trahitur, collutionibus & gargarifmatis acribus atque aliis ejufdem generis remediis: cùm quòd defluit per afperam arteriam, in pulmonem ad ftomachum convertimus; id enim potiùs optandum: cùm fanguinem per fedem profluentem in muliere, per vulvam derivamus: fimiliter cùm mulieri fanguinem vomenti ex Hippocratis confilio, menfes ducimus. Sed hoc exemplum revulfionis potiùs fuerit, quàm derivationis. Revulfio enim fit per loca plurimùm diftantia, eoque folo à de-

à derivatione differt. Fit derivatio à dextris ad sinistra, ab anterioribus ad posteriora, & contrà, sed brevissimâ viâ. Alioqui ad revulsionis naturam magis accedit. Estque humoris tum fluentis, tum jam impacti, & in ægrâ parte consistentis. In quo etiam videtur à revulsione differre, quæ fluenti tantũ humori adhibetur.

Parωnychia, abscessus est, qui ad latera unguium enascitur, 8. de comp. med. loc. cap. 2. Alii malunt inflammationem vocare. Non leve prorsus malum est, ut quod dolores & febres aliquando moveat. Et tamen Latini reduviam curare, pro occupari in re minimâ, proverbii loco, usurpant. Ex quo arbitror reduviæ nomine non tantum παρωνυχίαν designari, sed eum etiam affectum, in quo ad unguium latera caruncula, aut cutis portio resolvitur nullo fermè dolore. Inde Latini *reduviam* vel *rediviam* malum hoc nuncuparunt: *redivire* enim *resolvere* est, ut scribit Festus: quanquam Hermol. Barbarus *reluvium* etiam vocet à reluendo, hoc est, resolvendo: Arabes *Panaritium* vocant.

Parωtides, vide *Eparmata*.

Paroxysmus, vide *Accessio*.

Partes inanes corporis sunt quæcunque inter extremam thoracis costam, & femoris ossa continentur, 2. prognost. 1.

Partus, τόκος, actio est partim uteri ipsius, adaucti fœtûs gravitate, & excrementorum redundantiâ onerati & distenti, vi propriâ expultrice, fœtum ejicientis; partim ejusdem fœtûs grandiores effecti, & majori alimento, quàm quòd in utero recipere possit, indigentis, atque ex uteri angustiâ, adaucto nativo calore ad suffocationis imminentis periculum aversandum festinantis, & (quum non sufficiat illi ampliùs spiritus maternus, quem illa per arterias subministrat) ad exitum repentè concitati.

Parulides, παρουλὶς, est inflammatio partis alicujus gingivarum. Ea autem omnium inflammationum modo,

do, nisi discussa fuerit, suppuratur & vertitur in abscessum: proindéque Paulus lib. 6. παρουλίδα abscessum esse dixit. Ex eâ plerumque gingivæ putrescunt & decidunt, gigniturque ἐπουλὶς, hoc est, carnis excrescentia, maximè ad intimos molares dentes. Vidi autem parulidem ab imperito Chirurgo malè curatam, in quâ caro non mòdò supercrevit, sed cum adverso eorum buccarum musculo prorsus coaluit.

Parygron, id est, humidum, seu liquidum medicamentum, quod medetur particulæ, parvâ adhuc phlegmone, conflictanti, huic protinùs impositum; ubi duritiem à dolore alienam pars affecta acquisierit; quemadmodum etiam, si phlegmonoso affectu, omninò sit libera, 7. de comp. med. per gen. cap. 2. Πάρυγρον emplastrum est ab Hera primum descriptum hunc in modum, sicut Galenus prodidit; ℞, Adipis suilli recentis & liquati uncias 44, ceræ uncias 24, cerussæ uncias 6, argenti spumæ uncias 6; liquida cum aridis permiscentur, ac manebit aliquamdiu liquidius, postea verò consistet per se, & compagem acquiret. Alii verò postea aliter pro suo quisque arbitrio composuêre. Emollit primo ordine, præsertim recens: inveteratum enim magis digerit. Inflammationem quidem coërcet & lenit, sed ulcera sordida reddit. Vide apud Paulum & Aëtium.

Passio, πάθος, πάθημα, *generaliter* quidem dicitur, omnis motus, qui ab altero in alterum fit, sive secundum naturam fiat, sive præter naturam, quâ parte ab altero recipitur; hinc visio, auditio, calefactio, frigefactio, humectatio, delectari, dolere, gaudere, tristari, *passiones* dicuntur, quorum essentia in fieri est, cùm motus sint, cujus nullæ sunt partes permanentes, sed dum fiunt solùm sunt, solùmque in fieri & mutari essentiam suam habent: Cùm autem motus desiit, non *affectio*, aut *passio*, sed *affectum esse* & *passum* dicitur, Græcè διάθεσις, *speciatim* verò non solùm, dum fit altera-

teratio, *passio* dicitur, sed dum facta est; & quæ motu absoluto superstes est, quam etiam πάθος appellant; ut ex contusione nigror; ex febre tabes; ex continuis vigiliis insipientia. Tertiò adhuc specialiùs, non modò passio, quæ fit, nec quæ facta est, sed quæ est præter naturam tantùm facta affectio, *Passio* vocitatur, ut ex vulnere cæcitas: quâ significatione *morbi*, & *symptomata*, à Medicis *passiones* dicuntur; vide *Affectus*, & *Symptoma*.

Pastilli, Græcis τροχίσκοι, seu *rotulæ* & *orbiculi*, ab efformationis figurâ, sic dicuntur medicamenta plana, in rotæ, aut circuli formam coacta, 5. de medic. per gen. 11. & 1. de antid. cap. 9.

Pastio, id est, ulcus depascens, 5. med. per gen. c. 3.

Patella, est os cartilaginosum, rotundum, & gibbum, quâ femur tibiæ connectitur; aliterque *Mola* dicitur, lib. de ossib. 23. quin & *Rotula*, *Myle*, *Epigonatis*, & *Epigonis*, id est, *Supergenualis* appellatur, 3. de usu part. cap. 15.

Pathema, id est, *Passio*, vide *Affectus*, *Passio*, & *Symptoma*.

Pathognomonica syndrome, id est, concursus, symptomatum, affectuum p. n. index, 1. loc. aff. 1. *Pathognomonica* autem *signa* sunt, quæ & *homoeidea*, & *homogenea* dicuntur, id est, ejusdem speciei, vel generis, quæ in unâ aliquâ fiunt affectione, quæ perpetuò & soli illi insunt, tanquam soli propria, & inseparabilia existentia, veluti quæ per sputa excernuntur, affectionis tùm pulmonum, tùm thoracis, tùm asperæ arteriæ, tùm gutturis, & tandem respirationi subservientium instrumentorum, signa sunt, quæ & in respiratione, vitium per se & primùm contraxerunt, non per consensum; atque hæc signa sunt certissima, non autem ea, quæ perpetuò, sed non soli insunt, vel soli, sed non perpetuò, com. 1. in 1. prorrhet. 2. vide *Assidentia*.

Pathologica, sive *Ætiologica* medicinæ pars est, quæ causas

causas & symptomata, & morbos inquirit, vide *Ætiologica.* Eam in totum neglexerunt olim Methodici, sed maximi olim fecere dogmatici Hippocratis vestigiis insistentes.

Pauciferum vinum, vide *Oenodes.*

Pechys, vide *Cubitus.*

Pecsis, id est, *Congelatio*, πῆξις Græcè, idem quod ἑδρίωσις, hoc est, firmitas, stabilitas, fixio; quum verò illa, quæ frigore concrescunt & congelant, firma quoque fiant ac stabilia; ob id malum hoc, (ubi corporis partes præ frigore rigent, adeòque stabiles sunt) πῆξις, id est, *Congelatio*, dicitur. Fit exiccatione, quod proprium sit sicci terminari atque definiri. Inducitur autem siccitas vel sicco corpore superinducto, vel summotâ, quæ inerat humiditatis redundantiâ. Cujus summovendæ ratio etiam duplex est, scilicet per compressionem humiditatis à terrestribus partibus siccioribus factam, sed adhuc tamen in corpore latentis & contentæ, vel per resolutionem. Causæ verò coagulationis seu concretionis sunt tum calidum, tum frigidum. Calidum quidem tam per se quàm per accidens, frigidum verò nonnisi per accidens, ut Aristoteles lib. 4. meth. demonstravit.

Pecten, est sinus ipse, quo muliebre pudendum clauditur, lib. Introd. cap. 10. Est adhuc *pecten* ea plantæ pedis, quâ terram contingimus, pars, & quæ post concavum ad digitos assurgit: dicitur & *Pecten*, ea pars manus, unde digiti procedunt, ibidem. *Pectorale os*, medio pectore situm, costis utrinque alligatum est; constat autem septem parvis ossibus, per synarthrosim colligatis, quibus singulis, singulæ costæ connectuntur; quæ tota pectoralis ossis figura à nonnullis, quia gladii similitudinem repræsentat, *Xiphoeides*, id est, ensiformis, lib. de ossib. cap. 13. imò & *Sternon* appellatur, 7. de anat. adm. cap. 2. vide *Sternon.*

Pectus, ea est corporis pars, quæ inter medias costas, & utrun-

& utrunque latus jacet, libr. Introd. capit. 10.

Pedem summum, partem eam pedis vocat Hippocrates, quæ à plantâ & solo, usque ad digitos, & ungues porrigitur, 3. de artic. 106.

Pedicularis morbus, vide *Phtiriasis.*

Pedion, id est, *Planum*, *Planities*, seu *Planta*, est pars pedis, quæ est ante digitos; quæ verò pars ante hanc sita est, *Tarsus* dicitur, 3. de usu part. 5. Arabicè *achmas*. *Illud* metacarpio manûs, *hoc* Carpo proportione respondet, cap. 6. Atqui & interiorem summæ manûs regionem, & quantum infra pedem est, πέλμα Græcè, *Plantam* Latinè dicunt, 3. de anatom. adm. cap. 1.

Pelignus, est color lividus, 14. meth. 9.

Pelma, vide *Pedion.*

Peltalis cartilago, vide *Cricoeides cartilago.*

Pelvis, vide *Infundibulum*, & *Choana.*

Pemphygodes febris, vide *Febris pemphygodes.*

Penis, στῆμα, virile membrum, quod & αἰδοῖον, & καυλός dicitur, 2. de sympt. caus. cap. 2. Rufus definit στῆμα dici τὸ ἐκκρεμὲς τῦ αἰδοίυ, hoc est, partem pudendi pendulam & prominentem: eique subjectam, quæ non propendet, ὑπόστημα, & περίναιον appellari.

Pensilis verruca, (vide *Acrochordon*) dicitur, quòd in imo usque adeò sit angusta, ut pendêre videatur; tota enim foràs prominet, adeò ut excisa nullam radiculam relinquat, angustiore basi prædita, & summæ chordæ similis; à *Myrmeciâ* differt, quæ basim habet latiorem, & nigro colore præditam, atque ubi à Chyrurgo tollitur, sanguinem fundit copiosiorem, unde & *Sessilis verruca* appellatur, vide *Myrmeciæ.*

Pepasmus, πεπασμὸς, morbi est, & eorum, quæ præter naturam sunt, veluti coctio quædam & maturatio, & ad excretionem præparatio, in quâ quod assimilatur, paucum est; quod autem semicoctum, & superfluum, multum; quamquam alibi πεπασμῦ significatum latiùs

exten-

extendit Galenus, dum omnem deductionem in mediocrem temperiem πεπασμὸν appellat; & alibi omnem morborum πέψιν, id est, coctionem, in succorum alteratione consistere scribit.

Pepsis, vide *Pepasmus*.

Peracutus morbus, vide *Acutus simpliciter*.

Per consensum morbus, vide *Idiopathia*.

Perditio, vide *Abortus*.

Perfrictio, est nativi caloris frigiditas sine sensu doloris, longiori temporis spatio, & paulatim facta, lib. de tremor. convul. cap. 6. quæ nativam caliditatem, ab humorum multitudine gravari ostendit, 4. acut. 26. vide *Frigus*.

Perforatio, est sectio, quæ in spatiosam pulmonis sedis capacitatem, ipsumque usque in pulmonis cavum penetrat; reliqua verò omnis divisio ipsius, *vulneratio* quidem dicitur, *perforatio* non item, 7. de anat. adm. cap. 14. Nominatur quoque perforatio, insignis quidam ventriculus, & meatus, qui ab anterioribus duobus Cerebri ventriculis in ipsum Cerebellum prorumpit, per quem parencephalis Cerebro est communis & connexa. Cùm enim Cerebrum sit à parencephalide, crassæ meningis duplicatione diremptum, ipsumque oporteret aliquâ parte illi conjungi, quò prædictum meatum produceret, in unum prius locum utrosque ventriculos terminavit, quem sanè *quartum* totius Cerebri *ventriculum* nonnulli nuncupant; alii rectiùs non *ventriculum*, sed *perforationem* nominant, ex quâ cavitate animalis spiritus parencephalidi transmittitur, 8. de usu part. cap. 11.

Periapta medicamenta, sunt capitis dolori conferentia, quæ Latinis *Amuleta* appellantur, quod de collo suspendantur, aut alicui corporis parti alligentur, libr. de remed. part. fac. cap. 1. Dicuntur & περιάμματα, cujus generis Galenus plurima recenset, quæ capiti coronæ modo imposita, dolorem ejus levent. Permulta

etiam

etiam quotidie experimur, quæ brachiali admota febres reprimunt. vide *Amuleta.*

Pericardium, quod & *membrana*, & *tunica* dicitur: *membrana* à ſubſtantiâ; *tunica*, ab uſu, 7. de anat. adm. cap. 2. vide *Membrana pericardios.* Eam verò & altera tunica involvit, prodiens à membranâ coſtas ſuccingente, quâ thoracem dividit. Quibus thorax brevior eſt, attingit ſeptum tranſverſum: non attingit verò quibus ſeptem oſſa ſortitum eſt. In eo ſeroſus humor continetur, parcior quidem quibus cor eſt calidius, copioſior quibus frigidius, vaporibus multis in aquam reſolutis. Nervos habet à ſextâ cerebri conjugatione, ſeu à recurrente ſiniſtro, venas & arterias à ſepto transverſo, & membranis medium thoracem dividentibus.

Pericranios membrana, tunica eſt cranio ſuperimpoſita, quæ ex duplicatione duræ meningis connatæ undique, & adhæreſcentis intrinſecùs cranio, per ſuturas extra cranium egreſſæ, ut cranium duræ meningi, & cerebro arctiùs vinciret, oborta, ipſi cranio extrinſecùs in orbem circumfunditur, 8. de uſu part. cap. 9.

Pericharia, περιχάρεια, hoc eſt, ſubitum, & vehemens gaudium; contrarium *Ecplexiæ*, quæ eſt ſubitus timor. Ex amborum occaſione ſcimus multos interiiſſe, 12. meth. cap. 5. vide *Ecplecſis.*

Pericholus, id eſt, bilioſus, ſive is homo ſit, ſive dejectio, ſive urina, ſive morbus, com. 2. in 1. prorrh. 18. Conſueverunt autem excrementa, bilem ſubſtantiâ tenuem circiter habentia, atque ea circumvoluta, vocare *Perichra*, id eſt, circiter colorata, ibid.

Perinæon, περίναιον, & περίνεον, *femen*, & *interfemineum* dicitur, vide *Interfemineum.*

Periodus, vide *Circuitus.*

Perioſtios membrana, tunica eſt ea, quæ ſingulis oſſibus proximè adjacet; aggeneravit enim natura, ac circumjecit omnibus oſſibus carnes, ſimulque ipſa pinguiſ-

guissimâ quoque parte extractâ, terrestria atque arida, nec non pinguedine omni prorsus carentia reddidit; atque ex eo, quod extraxit, lentum ac tenax singulis, & in capitibus colligamina, quibus inter se connectuntur, & in longitudine circum undique tenues membranas produxit; quæ circum ossa, hoc est, ossium involucra, & periostia nuncupantur, quibus carnes aggeneravit, 1. de semin. cap. 10. Est insuper *periostios* membrana, succingentem & costas circumdans, quæ costis intùs tenditur, ita ut inter costas & succingentem, media collocetur, 8. de anat. adm. cap. 10. Est quoque *periostios* oculi tunica, septima in ordine, quæ totum oculum cum ossibus colligat, & simul quoque moventes ipsum musculos operit, 10. de usu part. cap. 2.

Peripneumonia, seu *Pulmonia*, pulmonis inflammatio est, quam semper continua & acuta febris comitatur; Pulmo autem cùm viscus sit laxum & molle, fistulisque inanibus undique infinitis cavum, cordi vicinum, à pituitosiore proin atque crassiore sanguine inflammatur, cùm subtilis, biliosusque fluat ferè, nec cum viscere ullâ ratione cohærescere possit, 4. de caus. puls. cap. 12. & 2. prog. 64. Quam sequitur spirandi difficultas, tantaque angustia, ut suffocari laborantes videantur, ac recti sedere cogantur, calidam sentiunt expirationem, multumque aërem frigidum attrahere concupiscunt; atque inter tussiendum sputum varium colore ejiciunt; insuper gravitatis cujusdam, thoraci incumbentis sensum sæpe percipiunt, ac dolorem, ex imò ad ipsum pervenire, & ad os pectorale, & ad spinam usque extendi conqueruntur, 2. loc. aff. cap. 9.

Periptosis, vide *Paremtosis*.

Peritonæum, membrana est, à Græci vocabuli etymologiâ sic dicta, quòd alimenti vasis περιτέταται, hoc est, prætendatur; quæ & *Peritonæos membrana*, *peritonæos tunica*, & *tegumentum* appellatur; tenuis substantiæ est,

ex

ex ſimplicium & primorum corporum numero, prætenditurque tùm viſceribus, tùm inteſtinis, tùm vaſis, quæ inter ſeptum tranſverſum & crura habentur; tùm etiam iis, quæ interjacent, quale eſt vulva, & veſica, tenue admodùm corpus, latis araneorum telis ſimillimum, 6. de anat. adm. cap. 4. abdomini ſuperſtratum, 4. meth. 6. Abrabibus *Siphac* dicitur.

Peritonæi vertex, membrana eſt, telis araneorum ſimilis, inferioribus ſepti partibus circumjecta, continua, totam inferiorem ſepti tranſverſi regionem ſubveſtiens, eidemque circumhærens, 6. de anat. adm. cap. 8.

Perittoma, eſt id, quod poſt completam coctionem, nec confectum, nec aſſimilatum relinquitur, adeóque corpori nec adnaſcitur, nec accreſcit, ſed per ipſius laxiora ſpatia, tanquam ſupervacaneum errat: Unde nomen quoque rectè à majoribus ei *Perittoma* eſt inditum, 1. de ſanit. tuen. cap. 3. quod eſt idem ac *excrementum*, ſive id ſpiritus, ſive corpus aliud ſolidum ſit, περίττωμα Græcè. Solida quædam corpora inter excrementa reputantur, ut calculi arenulæ, lumbrici, & ſi quæ præterea ejus generis in corpore continentur.

Perniones, quæ & *Chimethla* dicuntur, ſunt intertrimenta, & ſciſſuræ manuum, & pedum, hyberno tempore à ſummis algoribus factæ, libr. de med. fac. part. cap. 203. Oritur verò χίμεθλον in talo frequentiſſimè. Sic dicitur, ἀπὸ τοῦ χειμῶνος, quod hyeme maximè proveniat: unde & χειμεθλον quidam ſcribunt.

Perona, Sura, Fibula, quibuſdam eſt alterum os tibiæ exterius & tenuius; alterum enim quod craſſiſſimum eſt, & interiori in parte ſitum, κνήμη Græcis, & eodem cum totâ parte, nomine, Latinis *Tibia* appellatur. Galenus autem ex Hippocrate in ταῖς γλώσσαις dicit, *Peronam* diverſa ſignificare, aliquando quidem os totum membri, aliquando ipſius oſſis epiphyſin, interdum

terdum ejus protuberantiam, sive malleolum. Est autem ἡ περόνη suprà brevior paulò, ut quæ genu ipsum non contingat, infrà verò longior multò quam tibia: habet autem & suprà & infrà epiphysim, quarum superiore jungitur cum osse tibiæ membranoso ligamento, inferiore verò prominente & gibbâ malleolum externum constituit, sicut tibia epiphysi simili internum.

Perosis, hoc est, oblæsio, est privatio & impedimentum naturalis functionis, aut alicujus particulæ mutilatio, libr. finit.

Persistentes morbi sunt, qui eisdem horis accedunt ac remittunt, libr. de Typis, cap. 3.

Perspiratio, & *Perspiratus* vide *Inspiratio*.

Per viciniam affici, vide *Idiopathia*.

Pes, πῦς, pars infima cruris est, quæ multiplici osse constat, malleolis, talo, & digitis. Pes etiam mensura est, quâ rerum intervalla dimetimur. Constat unciis duodecim, sive sedecim digitis, sive palmis quatuor.]

Pessarium, *Pessus*, πεσσός, est lana concerpta, aut pannus, aut bombax, aut linamentum, ad digiti figuram, rotundum factum, quod immersum in medicamentum aliquod, involutum serico, filoque appensum, in uterum inditur. Fiunt etiam ex gummi, & resinis, & cerâ, aliisque liquoribus ad talem formam redactis. Ut autem ex Antyllo refert Oribasius, tres sunt pessorum differentiæ: alii namque molliunt, alii adstringunt, alii aperiunt. Mollientibus ad uteri inflammationes, exulcerationes, perfrictiones, strangulatus, aversiones, & inflationes utimur. Fiunt autem ex cerâ tyrrhenicâ, cyprimo, susino, pinguedine anseris, & gallinæ, butyro insulso, resinâ deustâ, medullâ cervinâ, fænogræco & similibus. Aperientes utiles sunt, cùm purgationem suppressam provocare volumus, aut conniventem compressamque vulvam emendare: hique ex melle, artemisiâ, dictamno, brassicâ, dulcis radicis

dicis ſucco, rutâ, & ſcammoneâ. Adſtringentium uſus contrarius eſt aperientibus. Nam fluorum muliebrem cohibent, & uterum ſuſpenſum contrahunt; & prolapſum reprimunt.

Peſtilentia, *febris peſtilens*, *morbus peſtilens*, Λοιμὸς; idem ſignificant, eſtque morbus non quidem patrius, ſed Epidemius, contagioſus, perniciosiſſimus, communis, è communi cauſâ natus, adventitius, præſentiſſimi periculi, ut qui malignâ & venenatâ putredine, humores, vitales ſpiritus, & ſubſtantiam Cordis labefactet. Peſtem itaque excitat aër totâ ſuâ ſubſtantiâ putris & corruptus, ſive quòd is incluſus non difflетur, ſive à non humatis cadaveribus, & qui exhalant vaporibus, & halitibus putridis non diſcuſſis. An verò corporum cæleſtium aſpectus infauſti, & influxus peſtilentem reddant aërem, dubitare malim, quàm credere; præſertim cùm medico ſenſus magis ſequenti, aëris mutationes pro omni ſint Aſtrologiâ, ut ex Hippocrate conjicere licet, 3. aphor. & initio progn. & libr. de aquâ, aëre & locis.

Petaloeides urina eſt, quæ habet hypoſtaſim ſimilem ſquamis piſcium, libr. de Urinis, cap. 27. Πεταλῶδες οὖρον, folioſa urina, dicitur ea, in quâ foliis ſimilia, ſive ſquamis aut laminis ſubſident: dicuntur autem πέταλα, inquit Actuarius, quæ & longitudinem & latitudinem habent, non etiam evidentem profunditatem. Eodem etiam, ait ille, donata ſunt nomine inſtrumenta quædam ad oculos comparata. Quin etiam lapis quidam πεταλίτης dicitur, quaſi εἰς πέταλα, hoc eſt, in laminas ſolutus. Ex quibus omnibus τὴν πεταλώδη ὑπόστασιν, ſive quæ ſubſident in urinis foliis ſimilia conſiderare oportet. Fit autem ejuſmodi, veſica reſoluta & eroſa, ut teſtatur Galen. com. Aphor. 76. libr. 4.

Petia oculi, eſt ſanguis fluens de aliquâ arteriâ, vel venâ oblæsâ & ſauciatâ, libr. de ocul. part. 4. cap. 7.

Phacos, faciei macula eſt nigra, lentis ſimilitudi-

nem

nem obtinens. Latini *lentiginem* & *lenticulam* vocant. φακὸς, lens cruda. Proverbialiter φακὸν κόπτειν dicitur qui operam ludit; φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων, lens paluſtris apud Dioſc. Eſt etiam vas lenticularis formæ, dictum lenticula. Dicitur & de vaſe in quo mortuorum cineres conduntur. Item nigra quædam oculi macula Heſych.

Phagedænas antiqui nominant ulcera maligna, quæ ſemper majora, & deteriora fiunt, vel cicatrice nullo modo adveniente, vel ſi facta ſit, reſolutâ; vel propter influxum vitioſorum humorum, vel propter diſpoſitionem partis latentem longo tempore contractam, ex influentibus humoribus, vel ob aliquam diſpoſitionem oſſis eo loco corrupti: ſed nobis ſufficiat, ex iis ulceribus pravis, alia nominare *Herpetes*, quæ ſummam cutem tantùm infeſtant; alia *Phagedænas*, id eſt, exedentes, quæ carnem ſubjectam corrumpunt; nam quod *putridum*, atque *depaſcens* à nonnullis *ulcus* vocatur, non eſt *propria ulceris differentia*, ſed *paſſio implicita, ex ulcere atque putredine*, 6. aph. 45. & libr. de aquâ, aëre, & loc. cap. 2. Aliis *phagedænæ* ſunt illa ulcera, quæ partes vicinas continuò depaſcunt, non tamen eas putrefaciunt, febreſque inferunt; quòd ſi depaſtionem cum putrilagine ſuſtinent partes, aliis *Nomæ* dicuntur, id eſt, depaſtiones, 6. de comp. med. per gen. cap. 1. φαγέδαιναι Græcè.

Phalacroſis, φαλάκρωσις, *calvitium*, ſeu *calvities*, pilorum capitis defluvium eſt, propter humoris alimentarii penuriam, non autem humorum vitio; nam tunc diceretur *Alopecia*, *Area*, vel *Ophiaſis*, vide *Madaroſis*. Deficit autem pilis alimentum propter ſiccitatem cerebri, quæ vel à ſenio eſt, vel maturiùs etiam accidit propter calidum & ſiccum hominis temperamentum. Fiunt autem calvi homines à ſincipite magis, cùm ſeneſcunt; quoniam illud omnium capitis partium eſt ſicciſſimum; hæret enim cutis illic oſſi nudo. Cæterum

rum quamvis propriè φαλάκρωσις de capite intelligatur, ſunt tamen, qui ad mentum etiam pertinere dicant. At ſi rem diligentiùs conſideremus, de mento impropriè φαλάκρωσις dici videbitur, ex quo nonniſi vitio humoris defluere pili ſolent, cùm illa propter ſolam, ut Galenus ait, alimenti penuriam eveniat.

Phalanx, articulus eſt, is maximè, quo magnus digitus, oſſi Carpi propinquo, dearticulatur, 2. de uſu part. cap. 9. Græcè σκυτάλιδες, φάλαγγες, vide *Digiti*. Sunt etiam qui Phalangis nomine metacarpii oſſa comprehendant, ordine etiam eodem velut in acie conſtituta, quo oſſa digitorum. φάλαγξ autem *agmen militum* ſignificat.

Phalangoſis, affectus eſt, quo pilorum ſubnaſcentium, duplex, triplexve acies, in ſuperiore, vel in inferiore palpebrâ, provenit: libr. Introd. cap. 15. Ex quo videtur author Introductorii *phalangoſin* confundere cum *diſtichiaſi*, quod falſum videtur, quoniam in hâc novi pili, & non naturales ſuccreſcunt; in illâ verò ſoli naturales pili ſunt, qui inverſi negocium oculo faceſſunt; in quâ cilium intrò ſpectat, pilorum acie ſimul cum eo inversâ, ſic enim oculum compungunt; quibus duobus affectibus, commune genus eſt *Trichiaſis*, id eſt, noxa oculis, inverſis à pilis, proveniens; qui pili ſi recenter exoriuntur, *diſtichiaſim* efficiunt; ſi nativi, & naturales, *Phalangoſim*. Paulus.

Pharmaceutica medicinæ pars eſt, quæ medicamentis per os aſſumptis, affectibus p. n. medetur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. altera therapeuticæ medicinæ pars eſt.

Pharmacia, purgatio, κάθαρσις, ἀνακάθαρσις, duplicem habet apud Hippocratem & Medicos ſignificationem: primò enim ſignificat, humorum, qui ſuâ qualitate moleſtant, evacuationem, ſive naturâ, ſive arte factam, per quamcunque regionem, E. gr. vomitum, ſudorem, urinam, nares, tuſſim, alvum, uterum; ſecundò, ſolam

ſolam vitioſi humoris evacuationem per alvum tantùm, ope medicamenti factam notat: *prior ſignificatio* habetur, com. 4. in 6. de morb. vulg. *poſterior*, in eo aphoriſmo, *qui bene corpore habent, difficulter ferunt purgationes*; & *corpora ſana cùm purgantur, exolvuntur.* Φαρμακεύειν uſurpatur ſæpe ab Hippocrat. ἀντὶ τοῦ καθαίρειν, quod eſt medicamento purgare.

Pharyngethron, apud Galenum, nunc pro *Pharynge* ſumitur; nunc pro *oſſe hyoeide*, ceu portione maximâ Pharyngis. vide *Hyoeides.*

Pharynx, duo ſignificat, nimirum primùm fauces (id eſt, regionem intra os, ubi tùm gulæ, tùm aſperæ arteriæ extrema concurrunt, ſive medium illud ſpatium inter laryngem & gulam, & ipſam aſperam arteriam, cujus ſummum *laryngem* vocant,) veruntamen loci vicinia effecit, ut pharyngis nomine, nunc pro medio inter laryngem & gulam ſpatio, nunc pro aſperâ arteriâ, nunc pro ipſius aſperæ arteriæ ſummo capite, id eſt, larynge, indifferenter ſumatur; ut ex pluribus Galeni, & Hippocratis locis elicere eſt.

Phatnia, ſunt oſſa, dentes continentia, libr. de oſſibus; vel, ut alii, ſunt alveoli, præſepiola, & cavitates, quibus per γόμφωσιν dentes inſeruntur, quas Græci βόθρια vocant; unde videntur hæ duæ voces φάτνια & βόθρια idem ſignificare. Apud Rufum etiam φατνίας legimus: Apud Poll. & φατνίας & φάτνας.

Phaulon, ſimplicem & vulgarem victus rationem vocat Hippocrates, eam verò, quæ huic contraria eſt, *exquiſitam*: inter utramque autem mediam, *hypophaulon*, id eſt, *ſubvulgarem*, nuncupavit, 1. de fract. 45.

Phimos, & *Phimoſis*, vitium quoddam in maſculis eſt, ut docet Celſus lib. 7. cap. 25. in quo Colis glans, ita præputio contecta eſt, ut nudari non poſſit; huic contrarium malum, in quo propter cutem decurtatam, aut retrò abactam, glans tegi non poteſt, *Periphimoſis*, vel *Paraphimoſis* appellatur.

Phimosis est, cùm cutis palpebrarum extrinsecùs inflammatur eò usque, ut vicinæ regionis partes quoque occupentur,& palpebræ invertantur; cùm verò modica quidem in cute inflammatio est, at membrana, quæ intùs ad Irim usque extenditur, valdè abbreviata, tunc fit, ut intrò palpebra convertatur: quod vitium, cùm utrisque palpebris accidit, *Phimosis*, hoc est, *Capistratio* nuncupatur, cùm diducere eas æger, atque aperire oculum nequit. Idem morbus interdum in labiis oritur, & præputio, & ano, cujus causa ubique eadem est, 3. de iis, quæ in med. 32. Fit etiam cicatrice, quæ in meatibus concreverit φίμωσις, aut carnis incremento, quæ unâ in parte redundans, cum opposita coaluerit. Nascitur in omnibus meatibus & locis quæ naturâ diduci possunt. vide *Paraphimosis*.

Phleborrhagia, φλεβοῤῥαγία, ἡ ῥῆξις τῶν φλεβῶν, id est, venarum ruptio, 4. acut. 86.

Phlebotomia, id est, venæ sectio, aut sanguinis per venæ sectionem, emissio, 11. meth. 1. Remedium est in medicinâ, si quod aliud, nobile, valens non tantùm ad demendam plenitudinem, nimiamque sanguinis etiam optimi copiam, sed etiam ad vitia ejus tollenda. Nihil enim æquè plenitudinem demit, sive ea simpliciter, & ad vasa dicatur, sive ad vires tantùm; nihilque perinde vitia sanguinis emendat, ac venæ sectio. De vitiosâ autem sanguinis dispositione aliquis fortè instare possit eam non necessariam videri. Attamen Galenus secutus authoritatem veterum Medicorum, eam adhibet, cùm & pituita, & flava bilis, atque etiam atra in sanguine exuperant, si modò ætas & vires cum magnitudine morbi consentiant. His ad hunc modum habentibus, non dubitabis incipiente anasarcâ, sive leucophlegmatiâ sanguinem detrahere, neque ubi sanguis fervidior est, & febrem committit, vel tertianam, vel continuam, neque in elephante, febre quartanâ, & in omnibus lienosis affectibus. Similiter in phlegmone, œde-

œdemate, eryſipelate, & ſcirrho, vel ſimplicibus, vel complicatis atque inter ſe conjunctis. Quod tamen ita accipi debet, non ut intelligamus humorem, qui manabit incisâ venâ, eſſe vel omnino album, vel valdè flavum, vel exquiſitè nigrum. Neque enim is ſanguis eſſe poteſt, cùm phlebotomiam ſanguinis detractionem eſſe dixerimus: hoc eſt, ejus humoris, qui modicè calidus ſit atque rubicundus. Quare cùm præcipuæ mittendi ſanguinis indicationes ſint virium robur & magnitudo morbi (etenim ſub virium robore ætas comprehenditur) quantò hæ majores valentioreſque fuerint, tantò majorem vacuationem faciendam eſſe indicant: ſicut è contrario evacuationis quantitatem minuere oportet, in quantum hæ fuerint minores. Secari autem vena debet, eaque varia, ſive vacuare, ſive revellere, ſive derivare volumus. Hiſce enim tribus de cauſis omnis vena ſecanda ſuſcipitur, quorum conſilia habentur varia pro diverſitate locorum, à quibus ſanguis fluxurus eſt.

Phlegma, Latinis *Pituita*, humor eſt frigidus & humidus, albi coloris, inſipidus, qui tùm in ſenibus, tùm iis, qui ratione quâvis ſunt perfrigerati, plurimus acervatur, autumno abundans; quem Prodicus *Blenam*, & *Mucum* vocàt, 2. de natur. fac. cap. 9. vide *Pituita*, *Gravedo*, & *Coryza*.

Phlegmaſiæ, φλεγμασίαι ſignificant, ſive illas, quæ propriè phlegmonæ, id eſt, inflammationes, nominantur; ſive etiam libeat febres unà complecti, ſecundum antiquam vocabuli acceptionem, 1. aphor. 7.

Phlegmone, eſt tumor p. n. in quo ſanguis calidus copioſior in aliquam animalis partem procumbens, majora ejus vaſa diſtendit, ab his ad minora procedit, à quibus exudat foràs, in ea ampla ſpatia, quæ inter vaſa ſunt, ut etiam omnia, quæ in carne habentur, loca inania occupet, 10. meth. 6. Solet Hippocrates *Phlegmonas* appellare omnes inflammationes, etſi tumore præ-

ter naturam careant; sed ipso posteriores, nomen phlegmones tumoribus præter naturam attribuunt, quà cum inflammatione, & resistentiâ, & pulsatorio dolore consistunt, com. 4. in 6. de morb. vulgar. 1. Consueverunt antiqui in omni caliditate, nomine phlogosis, id est, inflamminis, & Phlegmones, hoc est, Inflammationis uti, 2. Glauc. 1. & 4. acut. 21. & 13. method. cap. 1. φλεγμονὴ, καὶ φλόγωσις Græcè. Non omnes phlegmonæ pares existunt. Earum enim aliæ non modò majores minoresve sunt, sed aliquæ magis minusve exquisitæ. Sed exquisita quidem synceraque est, quæ fit ex optimo sanguine & mediocris consistentiæ: non exquisita verò quæ fit à sanguine, cui aliquis alius humor admistus sit. Illa φλεγμονὴ simpliciter dicitur, hæc non absolutè, sed vel φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης, vel οἰδηματώδης, vel σκιῤῥώδης. Cæterùm omnis phlegmone contrahitur à fluxione, quam vel manifesta causa, vel occulta etiam excitarit. Manifesta quidem, ut cum offenso pede glandulæ inflammantur: occulta verò quando aliquâ parte delegante, aut toto corpore transmittente, & affectâ parte ob debilitatem recipiente, aut propter dolorem vel calorem attrahente, sanguinis copia affluxerit. Verùm omnis phlegmone quæ sanescit, aut digeritur, aut concoquitur: si digeritur, ex toto curatur: si verò concoquitur, in abscessum transit, qui ἀπόστημα dicitur.

Phlegmone erysipelatosa, est tumor præter naturam, à sanguine & bilioso humore subortus, sed sanguine in prædominio peccante, bile in subdominio: è contrà *Erysipelas phlegmonosum*, in quo prædominatur bilis, sanguine in subdominio peccante, ita ut ab eo, quod in misturâ exuperat, nomen ipsi tumori indatur, ac *phlegmone erysipelatosa*, vel *erysipelas phlegmonosum* vocetur: Ubi autem neutrum vincit, ibi vitium phlegmones, erysipelatosque medium nominetur, 14. meth. cap. 2. vide *Inflammatio*.

Phleg-

Phlegmone oculi, tumor eſt circa oculos, qui cum rubore & caliditate multâ, & motu difficili, & punctionibus gignitur, libr. finit. vide *Inflammatio*.

Phlogoſis, id eſt, inflamminis nomen, ſæpe Hipp. affert pro phlegmones, hoc eſt, inflammationis vocabulo ſingulari, 3. prognoſt. 71. vide *Inflammatio* & *Phlegmone*.

Phlyctænam vocant propriiſſimè, ubi per exulcerationem, vel etiam ſinè hâc, exterior Ceratoeidis tunicæ membrana tenuiſſima, & ſublimis elata, intra ſe humorem collegerit, aut ſub tunicæ ſpatio, craſſior humor currens intumeſcentiam parit. Introd. cap. 16. Inde ad puſtulas per corpus erumpentes, ob ſeroſos humores ad cutem tranſlatos, nomen transfertur, 2. progn. 70.

Phlyctides, φλυκτίδες, ſunt puſtulæ, quæ in ardentiſſimâ febre in vigore & ſtatu per caloris intenſionem, in ore generantur, libr. finit. vide *Febris pemphigodes*.

Phocatos, inſtrumenti genus eſt, quo in fracturis calvariæ utimur, à lenticulæ ſpecie ita dictum, 6. meth. 6.

Phœnigmus, φοινιγμὸς *rubrificatio*, eſt ruboris per medicamenta, in aliquâ corporis parte, excitatio; quædam enim medicamenta, eam vim habent, ut cuti admota, ruborem concitent, caloremque accendant, atque etiam ſi diutius immorentur, veſiculas excitent, tandemque exulcerent, ab Arabibus proinde *Veſicantia*, & *Veſicatoria* appellantur. Ex quo patet ea vehementer calida, ſicca & acria eſſe oportere. Ejuſmodi ſunt ſinapi, thapſia, fimus caprarum, naſturtii ſemen, helenii radix, ſcilla, fimus columbinus, ſtaphis agria, cantharides, & reliqua id genus. Eſt autem præſidii genus à veteribus uſurpatum maximè ad eas partium imbecillitates, quę vel ex frigore, vel plurimo humore citra manifeſtum calorem accidunt. Quippe ejuſmodi medicamenta omnia calefaciunt, deſiccant, & cucurbitulæ ritu humorem altiùs inſidentem attrahunt.

Phoxòs, eſt depravata capitis figura, cùm caput acuminato eſt vertice, & non ad oblongæ ſphæræ ſimilitudinem, qualem ſecundum naturam humanum caput habet, formatum eſt, libr. de oſſib. cap. 1. φοξοὶ propriè dicuntur, quibus capitis acumen admodum eſt faſtigiatum, & vehementer turbinatum, atque adeò indecorum, qualem fuiſſe Therſitem ſcribit Homerus. φοξὸς autem quaſi φλοξὸς dici videtur ex flammæ ſimilitudine, quæ in pyramidem faſtigiatur.

Phrenitim, eam affectionem appellitant, in quâ Phrenas, id eſt, mentem læſam eſſe vident, 1. prorrh. 1. Eſt verò *phrenitis* mentis alienatio cum febre acutâ, quando cerebrum propriâ, primariâque affectione laborat: ſi verò cerebrum per conſenſum afficiatur, dicitur *Delirium* & *Paraphrenitis*, 5. loc. aff. 4. Eſt autem affectio hæc, inflammatio in meningibus; & in ipſum etiam cerebrum aliquando pervadens, adeoque perpetuum cum acutâ febre delirium efficiens, 1. prorrh. 1. Quòd ſi febrem adjunctam non habeat, tunc non *phrenitis*, ſed vel *delirium*, vel *mania*, appellatur; ſi verò perpetuum non ſit delirium, tunc haudquaquam *phrenitis* dici debet, ſed vel *paraphroſyne*, vel *paraphrenitis*, ut quæ tùm à ventriculo, tùm à diaphragmate, tùm in ſummo febris vigore, excitatur; ac declinante paroxyſmo, ſpontè ceſſat mentis alienatio, com. 3. in 3. de morb. vulg. 45. unde omnia ſigna, quæ eam, vel efficiunt, vel ſignificant, dicuntur *phrenitica*, com. 1. in 1. prorrhet. 4.

Phrenas, vide *Diaphragma*.

Phrenicæ venæ, ſunt duæ propagines venarum, è trunco venæ cavæ ſuperioris orientes, inſertæ in diaphragma, ipſumque totum nutrientes.

Phtharticum, vide *Deleterium*.

Phtiriaſis, eſt ſcabies, circa palpebrarum radices, quæ ſquamas furfuri ſimiles dimittit, lib. finit. Vocaturque *morbus pedicularis*, cujus generatio quibuſdam con-

contingit in capite acervatim, ex multis videlicet humoribus viſcidis, & calidis quidem, ſed non ad talem tantamque caliditatem progreſſis, ad quantam perveniunt acres Ichores, id eſt, ſanies, 1. loc. aff. 7. φθειρίασις & toti corpori, & ſingulis partibus accidere poteſt. Gignuntur verò pediculi non in ſuperficie cutis, ut furfures, ſed in ejus profundo, ideoque medicamentis indigent valdè exſiccantibus, & quæ ex alto trahere poſſunt.

Phthiſicus, Græcè φθινώδης, is dicitur, vel qui phthiſi correptus eſt, & contabuit; vel qui quâvis ex causâ macilentus evaſerit; vel qui ad phthiſim naturâ proclivis eſt, anguſto ſcilicet adſtrictoque exiſtens thorace, collo oblongo, cui inſuper à tergo, operta ſcoptula inſtar alarum prominent (unde πτερυγώδης, hoc eſt, *alatus*, nominatur) tandem cui caput imbecillum eſt, organaque reſpiratoria facilè omnem ejus fluxionem recipiunt, com. 2. in 1. de morb. vulg. 13. Nam ſi hæc duo ſimul coëant, thoracis figura & capitis imbecillitas, ejuſmodi natura tabi valde obnoxia eſt.

Phthiſis, quæ *Tabes* Latinis dicitur, ſi communiter ſumatur, eſt diminutio, & colliquatio corporis: *Tabes* verò propriè eſt à pulmonis ulceratione, thoracis item fauciumque oblæſione, quam proin tuſſicula & lentæ comitantur febres, & corporis conſumptio. *Phthoë* proprio vocabulo dicta, eſt conſumptio ex ulcere, lib. finit. φθίσις Græcè, & φθόη. Φθόην Athenienſes nominant, ob pulmonis ulcera inſanabilia, totius corporis cum parvâ febre factam extenuationem, eandemque Hippocrates vocavit *Phthiſim*, 7. aphor. 16. atque ideo aliquando Galenus ſanguinis ſputum, vocat *Phthoën*, 5. meth. 15. eandem vocat *Tabem*, 1. aphor. 12.

Phthiſis oculi, vide *Tabes oculi*.

Phthoë, vide *Phthiſis*.

Phthoria, φθόρια, id eſt, medicamenta, quæ valent ad ejiciendos fœtus, vivos vel mortuos; alio nomine

Ecbolia appellantur, ἀπὸ τοῦ ἐκβάλλειν, hoc eſt, ab ejiciendo.

Phthoropœum, φθοροποιόν, vide *Deleterium*.

Phygethlon, inflammatio eſt adenum, quæ in inguinibus & alis ſunt, calore ſcilicet & celeritate generationis, ab aliis tuberculis diſtincta, libr. de tumoribus, cap. 15. *Phygethlon*, eſt eryſipelas inflammationis particeps, 2. Glauc. 1. figurâ ſuâ illi pano ſimilis, quo textores utuntur; atque ideo *panus* & *panis* dicitur. Dolor diſtentioque vehemens eſt, & major quam pro magnitudine tumoris; interdum etiam febricula: idque tardè matureſcit, neque magnoperè in pus convertitur. Ex Celſi verbis, lib. 5. cap. 25. apparet, φύγεθλον eſſe phlegmonem eryſipelatodem, vel eryſipelas phlegmonodes. Quod enim hic tumor multæ bilis ſit particeps, ideo non altè aſſurgit, neque in profundum valdè ſubit, ſed eryſipelatis modo latior eſt. Occupat tamen & ſubjectæ carnis aliquid, quod aliquâ ex parte phlegmone ſit. Φῦμα autem verior phlegmone eſt, magiſque exquiſita, proindeque faciliùs in pus convertitur, præterea tantò minus doloris adfert, minuſque calidum (niſi dum ſuppurat) ſentitur, quantò bilis flava ſanguiſve bilioſus ſyncero ſanguine plus doloris movet, calidiorque eſt. Differt autem φύγεθλον à Bubone, authore Galeno, quod Bubo phlegmone ſit: φύγεθλον verò, ut dictum eſt, ſit φλεγμονῶδες ἐρυσίπελας, ἢ ἐρυσιπελατώδης φλεγμονὴ τῶν ἀδένων.

Phyma, eſt phlegmone glandulis (ſicubi fluxio in eas procubuit) citra ulceris occaſionem accidens, 13. method. cap. 5. quæ ſtatim augetur, atque ad ſuppurationem venit, 2. ad Glauc. 1. vide *Tuberculum*, & *Furunculus*.

Phyſema, φύσημα, eſt reſinæ ſpecies, quam & *pityinam*, & *piceam* nominant, expers pinguitudinis, admodum exſiccans, 7. de comp. med. loc. cap. 3.

Phyſiognomonica ſigna ſunt, quæ hominum vultui & faciei

faciei impreſſa, rei naturam indicant, lib. quod animi morb. cap. 6.

Phyſiologia, ſive naturalis ſcientia, 1. de elem. medicinæ pars prima eſt, quæ & *Phyſiologica* appellatur, nomine ſumpto à materiâ, quæ cognitioni Medicorum ſubjecta eſt, ipſiſſimaque eſt corporis humani natura, libr. de part. art. med. cap. 6. φυσιολογικὴ quippe naturam hominis univerſam à conceptu ad extremum uſque ſenium diſquirit. Ad eam pertinet omnis de ſemine, deque menſtruo ſanguine, de partium conformatione, & principatu, de fætus perfectione, ſimilitudine cum parentibus, de anatomiâ ſingularum partium, earumque differentiis, & temperamentis, de ætatibus, de calore nativo & ſpiritibus, de tribus facultatibus noſtrum corpus diſpenſantibus, de humoribus, aquis, aëre, locis, conſuetudine, & cæteris id genus diſputatio. In quâ communibus quidem naturalis ſcientiæ principiis atque theorematis utitur, ſed quatenus hominis cognitioni inſervire, atque accommodari poſſunt. Eam quidem Medicinæ partem Empirici atque Methodici aſpernati ſunt, ſed Dogmatici, quorum Princeps fuit Hippocrates, plurimi fecere.

Phyſis, apud Hippocratem nunc *naturam*, nunc *temperamentum* ſignificat, 2. acut. 31. Vocatur adhuc *Phyſis* flatus, aut flatuoſus, ſive halituoſus ſpiritus, ſuccis quibuſdam pituitoſis, in ventre, à deficiente calore in halitum ſolutis; qui cùm per os excernitur, ructum creat; cùm per ſedem, ſonorum ſilentémve flatum; cùm verò neutrâ parte emittitur, ſymptoma creat, quod *Empneumatoſis*, hoc eſt, inflatio, vocatur, ventre ſcilicet impotente ad excrementoſum, nebuloſumque excernendum ſpiritum; qui retentus propter magnam ſpiritus vim, & inteſtinorum latitudinem, graviter ſonat, & murmur, quod Græci *Borborygmon* vocant, cauſatur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Clydones*.

Pia & dura mater, vide *Membrana dura*.

Pica,

Pica, vide *Picatio*, & *Cittoſa*.

Picatio, auxilium medicum eſt, quo partium corporis pilos exſcindimus, tùm maximè, cùm quidam novaculæ præſidium formident, præſertim in gutture, iiſque abraſis pharmacum aliquod applicamus, 1. de comp. med. loc. cap. 5. Aliqui verò *picationem*, & *picam* ſignificare inquiunt, ſymptoma depravatæ, vitioſæque appetentiæ, cùm ſtomachus vitioſos, & à naturâ alienos cibos concupiſcit præter morem: quo malo mulieres gravidæ infeſtantur, ad ſecundum, vel tertium uſque menſem, quarto namque ferè eo liberantur: quod malum & *Citta*, & *Cittoſa paſſio*, ab ave, quæ *Pica* dicitur, denominatur. vide *Cittoſa*.

Picea, vide *Phyſema*.

Picra ſimpliciter, ſive *Hiera picra*, eſt idem ac medicamentum ex aloë, 4. loc. aff. 2. quod ſui amaritudine morbos, & humores expellit, de Dynam. iu prooemio. Eadem & *Amara* ſimpliciter appellatur, de cur. rat. per ſanguin. cap. 18. Sunt multæ τῶν ἱερῶν differentiæ: quæ tamen ad duas omnes referuntur, videlicet εἰς τὴν διʼ ἀλόης, vel εἰς τὴν διὰ κολοκυνθίδος. Sunt autem ambarum effectus varii: illa maximè ventriculo, hæc capiti, & etiam univerſo corpori purgando convenit. Quanquam & ſingulæ aliis etiam uſibus privatim inſerviant.

Picrocholus homo, id eſt, amarâ bile abundans, 2. ac. 29. Πικρόχολοι dicuntur ab Hippocrate, qui amaro humore, qualis eſt flava bilis, abundant, quaſi amaræ bilis homines. Colligitur autem humor ille aliquando toto corpore, aliquando ſuperiore corporis parte, ut Paulo Rhetori, ut Galenus narrat: quandoque verò inferiore, ut Eudemo Philoſopho. Itaque pro locorum, in quibus ille regurgitat varietate, πικρόχολοι τὴν ὅλην ἕξιν, ἢ τὰ κάτω, hoc eſt, picrocholi toto habitu, aut ſupernis partibus aut inferioribus ab Hippocrate appellantur.

Pin-

Pinguedo est effusi alimenti, circa membranas maximè facta concretio, sensu carens, libr. finit. vide *Adeps*.

Pinnæ, seu *Pinnulæ*, sunt alæ narium. libr. finit. vide *Alæ narium*.

Pituita, est omnis frigidus & humidus naturâ humor, qui & *phlegma* dicitur, 8. de placit. cap. 6. quatuorque principum humorum unus est, omnis qualitatis & saporis expers, nonnunquam verò & dulcis particeps fit qualitatis, libr. de atrâ bile, cap. 2. *Scindapson* Galenus jocandi gratiâ, nunc *pituitam*, 8. de placit. cap. 6. nunc *Cerebrum* nominat, 8. de placit. cap. 4.

Pityina, vide *Physema*.

Pityriasis, & *Pityra*, vide *Furfuratio*.

Pityroeides urina, quæ habet hypostasim similem furfuri, id est, furfuraceam hypostasim, libr. de urinis, cap. 28. Πιτυρώδης ὑπόστασις fit à vehementi calore febrili, supra modum colliquante, urente & resiccante solidas partes.

Pladarotes, πλαδαρότης, sunt mollia veluti corpora vetusta, & maximè decolora, palpebrarum parte internâ, nondum aspredinem habentia, libr. Introd cap. 15.

Plados omnis humiditas redundans, & excrementitia dicitur: sive tenuis ea sit, sive in modum puris crassa, 3. de fract. Nam & πλαδαρὰ ἕλκη eâ ratione ab Hippocr. dicuntur, & πλαδῶντα simpliciter, quæ humida sunt. Quoniam verò quæcunque superfluo humore madent, infirma ut plurimum sunt, & laxa, factum est ut πλάδος etiam τὴν ἀτονίαν significet, ut notat Galenus.

Plagulæ, quæ & *splenia* dicuntur, à splenis formâ, firmamenta sunt quæ stabiliunt deligationem; luxato enim, fracto, vel comminuto ossi fasciæ imponuntur, quæ confirmatum ac repositum os continent, prohibentque ab affectâ parte inflammationem, præ-

sentem

ſentem humorem repellendo, & advenienti obſiſtendo, quæ *faſciæ*, & *ſubfaſciationes* & *ſubligamina* appellantur; ſupra has ne dimoveantur, ac divertant, plagulæ imponuntur, cerato aliquo imbutæ, quarum duplex eſt uſus; unus, ut ſubligamina contineant; alter, ut ea membra circùm expleant, quæ in acutum deſinunt; Plagulis tertiò aliæ faſciæ, quas *ſuperligamina* nominant, induntur, quibus ferulæ ſuperponuntur, quæ totam deligationem firment, ac ſtabiliant, 3. de iis quæ in medic. 11.

Planities, vide *Pedion*.

Planta, vide *Pedion*.

Planum, vide *Pedion*.

Platyſma, hoc eſt, latius linteum, quod ulceribus extrinſecùs ſuperadditur, 4. de comp. med. per gen. 14. *Platyſma* autem *myodes*, eſt, dilatatio muſculoſa, ſive latus ille muſculus, qui cuti ſubnaſcens, buccam, ſine maxillâ, movet, libr. de nervor. diff. cap. 6. vide *Latus muſculus*.

Plectrum, vide *Pharynx*, & *Iſthmus*.

Plenitudo, vide *Multitudo*,

Plenus pulſus, qui arteriam pleniorem tactui exhibet, & humidam, 1. de diff. pulſ. cap. 6.

Plethora eſt, ubi æqualiter inter ſe omnes ſucci ſunt adaucti; πληθώραν Græci vocant, nos plenitudinem, & ſuccorum redundantiam dixerimus; ubi verò vel flavâ bile, vel nigrâ, vel pituitâ, vel ſeroſis humoribus refertum jam corpus fuerit, eum habitum *Cacochymiam*, quaſi ſuccorum vitium dicas, non autem plethoram vocant, 3. meth. cap. 6. & 13. meth. cap. 4. vide *Multitudo*.

Pleuritis, quæ & *Pleureſis* dicitur, & *morbus lateralis*, eſt inflammatio illius membranæ quæ coſtas intus ſubcingit, 6. aph. 33. Quæ membrana (mutuato à coſtis nomine, quæ *Pleuræ* dicuntur) etiam *pleura* vulgò dicitur. *Exquiſita* verò *Pleuritis* fit, ubi ſubcingens membrana

brana coſtas, primario affectu laborat; & dolor, vel ad jugulum, vel ad præcordia pervenit; ad jugulum quidem, ſuperioribus ejus partibus affectis; ad præcordia verò, ubi inferiores afficiuntur: vehemens quoque febris hanc inflammationem perpetuò ſequitur, quia ſedes affecta, & parùm diſtat à corde, & cum ipſius involucro, ac ſepto tranſverſo cognationē habet, 5. de loc. aff. 3. libr. de conſtit. art. cap. 15. Arabibus *Soſati*, *Birſen*, & *Pleureſis*, Græcis πλευρῖτις appellatur. *Non exquiſita* verò *pleuritis* eſt, in quâ dolor externus eſt, qui contactu loco movetur, & exacerbatur, vel quòd ſinè febre, vel ſinè ſputo, vel ſinè tuſſi, vel ſinè ſpirandi difficultate ſit; vel quòd neque tenſionem, neque duritiem ullam pulſus habet, quæ tamen ſingula exquiſitam efficiunt pleuritidem. *Pleuritidem* verò *incoctam* appellant, quæ vel celeriter hominem jugulat, vel non niſi longo tempore finitur, 5. loc. affect. cap. 2. Omnis in genere inflammationum eſt, totque propterea recipit differentias, quot habet ipſa phlegmone, ſumptas à materiæ, unde gignitur, varietate. Alia enim verè ſimpliciterque phlegmone eſt, quæ ſcilicet naſcitur ex fluctione ſanguinis calidi & copioſi: alia verò non ſimpliciter, ſed vel œdematodes, vel eryſipelatodes, vel ſcirrhodes, prout ſanguini pituita aut bilis flava aut atra miſta fuerit. Non tamen ut phlegmone, ſic etiam pleuritis ab humoris ſpecie, vera aut non vera dicitur, ſed quod ipſum præ ſe fert nomen, ab ipsâ parte affectâ.

Plexus choroeides, vide *Choroeides plexus*.

Plexus retiformis, ſeu *reticularis*, eſt involucrum ex multis arteriis complicatis, ſub durâ meninge collocatum, ad retardandum ſpiritum animalem, ne ſtatim effluat; ubi enim natura voluit diutius morari, materias, ibi tranſitum ipſis difficilem molita eſt; quemadmodum in ventriculo quidem Pylorus, in inteſtinis involucra, anfractus & gyri, & ante teſticulos arteriæ

teriæ & venæ multipliciter involvuntur; non ſecus in capite ſub durâ meninge plexus arteriarum *retiformis* & *reticularis*, & *Choroeides* dictus, 4. de uſu part. cap. 13. & 9. de uſu part. cap. 7. quem vulgò *rete mirabile* appellant, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Plexus variciformis, vide *Flexus variciformis*.

Plichada, id eſt, greſſuram, totum id, quod inter inguina utriuſque cruris eſt, ſolet Hippocrat. appellare, 4. de artic. 45. Πληχάς, Galenus etiam inquit, apud Hippocratem dicitur, quod inter utrumque crus ſpatium eſt. Nam & ἐκπεπλῆσθαι, & διαπεπλῆσθαι divaricari ſignificat, dicunturque ea verba de cruribus greſſum facientibus, atque inter ſe diſtantibus: ipſaque crurum diductio digreſſioque πληκτά, ſicut & ipſe greſſus πληχὰς à Græcis nuncupatur. Sunt autem ut ſcribit Galen. qui πληγάδα per γ ſcribant; quidam etiam πλιχάδα.

Pneumatias, & *Pneumatodes*, vocat Hippoc. anheloſos, qui denſum ſpiritum ſive crebram & denſam reſpirationem habent, 3. de diffic. reſpir. capit. 12. *Pleumatodes* vocat inſuper Hippocrates eos, qui ventrem inflatum habent. ibid. Vocantur Græce πνευματίαι, πνευματούμενοι, πνευματώδεες, & πνευματωθέντες, tum anheloſi, tum inflati. Utrumque enim licet, inquit Galen. libr. 3. de dyſp. tum ipſum difficultate ſpirandi laborare, ob hypochondriorum affectus, tum ei etiam ventrem flatibus diſtendi.

Pneumaticus, id eſt, ſpiritalis, qui omnia ſpiritibus attribuit, libr. Introd. cap. 9. vel, qui de ſpiritibus agit, 3. de differ. pulſ. cap. 6. Πνευματικοὶ dicti ſunt Medici quidam, qui à flatu ſeu ſpiritu in corpora ſubeunte, omnia vel ſecundum naturam ſe habere, vel in morbos incidere cenſebant. Forte Hippocr. aut quiſquis author fuit de flatibus libelli, huic ſectæ occaſionem præbuit, cui ſe inter Medicos Athenæus & Archigenes in primis addixerunt.

Πνευ-

Πνευματοκήλη, ramex ventosus. Is genere, ut Paulus ait, ἀνεύρυσμα est, ut qui dilatatione fiat à flatulento spiritu. Verùm duobus modis accidit, vel ex quatuor vasis testiculum alentibus, qui durior est, nec compassu digitorum evanescit, sed recipere curationem potest: vel ab arteriis darton membranam intercurrentibus, qui appresso digito intrò recurrit & evanescit: curationem verò non recipit, propter periculum, quod ab incessabili sanguinis profluvio impendet.

Pneumonphalon, Umbilici est dilatatio, à flatuoso spiritu, libr. finit. Πνευματόμφαλος, cui umbilicus à flatu protuberat: species est τῶν ἐξομφάλων.

Pnigalion, morbus, Incubus Latinis dictus, alio nomine *Ephialtes*, vide *Ephialtes*. Πνιγαλίων dicitur ἀπὸ τοῦ πνίγεσθαι, quod eo laborantes prope suffocari videantur. Reperitur & πνιγάμων pro eodem.

Podagra est Arthritis pedum; ut enim Arthritis, universi corporis & articulorum omnium, morbus est, ita si solùm pedum sit passio, ab affectâ parte, *podagra*; si manuum; *chiragra* nuncupatur, vide *Arthritis*.

Pollex, est brevior & major digitus manûs, quem *Anticheira* & *promanum* vocant, libr. de ossib. cap. 22. vide *Digiti*.

Polychresta medicamenta sunt, quæ multis affectibus conveniunt, quæ contrariis medicamentis constant, etiam juxta secundas qualitates ac vires, non tantùm primas, 5. de comp. med. per gen. cap. 1. Aliter enim uni tantùm simplicique affectioni, non etiam multis, atque inter se etiam sæpe contrariis prodessent. Coëgit autem Medicos necessitas contraria aliquando medicamenta miscere, non modò ut unum alterius vires frangeret, atque minueret, sed quod conducibilius esse judicarent, habere unum aliquod medicamentum permultis affectionibus conveniens, quam tam multa singulis affectibus destinata, etiamsi ea πολυχρήστοις in medicinâ longe præstent. Sic enim uno eodemque medica-

dicamento repelluntur & digeruntur, detergentur & lævigantur, incrassantur & attenuantur humores, quod diversas in se facultates contineat. Ejus generis est Panacea, Isis, Icesium, aliaque plurima emplastra, de quibus agit Galenus. Et si in simplicibus quidem medicamentis, ut aloë, rheo barbarico, mastiche, & aliis sexcentis ea vis inesse cernitur, ut contrarios simul effectus in hominum corporibus producant, nemo mirari debet in compositis contrariorum pariter inesse facultatem.

Polychronius morbus, qui longo tempore durat, & etiam *Chronius* dicitur, cui opponitur *Brachichronius*, qui brevi tempore finitur, 3. dier. decr. cap. 13.

Polymorphum, vide *Sphenoïd os.*

Polypus, πολύπους tumor est præter naturam, in naribus genitus, polypodis carni assimilis, juxta substantiæ proprietatem, 3. de comp. med. loc. cap. 3. Proprietatem substantiæ intelligo non colorem modo & consistentiam, sed reliqua etiam quæ sunt polypis propria, quibus tumorem hunc similem esse veteres prodiderunt, nempe quod multas radices, ut & ille pedes habeat, quodque ut ille venantes ulciscitur, acetabulis suis manus eorum apprehendens, ita & vitium hoc laborantium nares obstruat, ut & difficulter spirent, & ægrè loqui possint. Hæc enim substantiæ polypi proprietatem consequuntur, non minus quam color atque consistentia. Ac color quidem varius est, aliis albidus, aliis subflavus, aliis subruber. Substantia pariter aliis mollis, & quodammodo fluida, aliis durior magisque contracta. Celsus libr. 6. cap. 8. graphicè polypum depinxit his verbis: Polypus in naribus est caruncula modo alba, modo subrubra, quæ narium ossi inhæret, & modò ad labra pendens narem implet, modò retro per id foramen, quo spiritus à naribus ad fauces descendit, adeò increscit, ut post uvam conspici possit, strangulatque hominem, maximè austro vel

euro

euro flante, feréque mollis eſt, raró dura, eaque magis ſpiritum impedit, & nares dilatat, quæ ferè σαρκινώδης eſt; itaque attingi non debet. His quidem verbis Celſus omnes polyporum differentias complexus eſt. Quarum quinque affert ſpecies Hipp. lib. περὶ παθῶν.

Pompholyx, *bulla*, eſt elevatio in humore facta à flatuoſo ſpiritu, quo intra humorem concluſo bulla excitari ſolet, præſertim ſi humor tenax, viſcoſuſque eſt, & calor in illum agat debilis; tunc enim bulla permanet, nec facilè ſolvitur; quales ſæpè in urinis viſuntur, renalem & longum morbum ſignificantes. Eſt & *Pompholyx* metallicum medicamentum, quod in cocturâ æris ſurſum fertur, & in cameris parietibuſque fornacum bullarum modo tumens colligitur. Nihil enim aliud eſt quàm æris favilla. Effertur autem vel ex ære ſolo, vel ex cadmiâ ſolâ, vel ex ære & cadmiâ, quod eam aliquando friatam metallici inſpergant æri. Primùm autem in bullas, ut aqua, tumet, atque ex eo nomen accepit: mox majore accedente incremento, lanarum aſſimilatur peniculis. Atque ita quidem ſuâ ſponte gignitur in fornacibus. Rara nunc eſt *Pompholyx*, & pene ignota, ut & pleraque alia recrementa metallorum. Sunt tamen qui in Officinis eam *Nil album* appellent, ut & Spodium (ſic dictum à cineris ſimilitudine, quod deorſum fertur) *Nil nigrum* aut *Gryſeum*. Inter ἄδηκτα φάρμακα numeratur πομφόλυξ: adſtringit & ſiccat leniſſimè, præſertim lota, habetque tenuitatem partium citra calorem.

Ponos, nunc laborem propriè dictum, nunc dolorem, ſeu malam affectionem, quâ in acutis morbis, ægri malè tractantur, ſignificat, 2. acut. 47. Πόνος eſt motus omnis vehementior; idem omnino cum exercitatione generaliter dicta. Quoniam autem ex immodico labore plerumque laſſitudo dolorque oritur, factum eſt ut πόνος non modò vehementem motum, ſed dolorem etiam ſignificet, & quicquid hominem offen-

Cc 2 dit.

dit. Sed cùm in omni dolore duo esse oporteat, affectum à naturali constitutione alienum, & ejus affectionis sensum, Hippocrates utrumque πόνον appellavit. Nam cùm scribit dolorem fieri propter calidum, frigidum, plus vel minus, ipsum alterationis sensum sine dubio intelligit. Ut autem ὁ πόνος apud Græcos, sic apud Latinos labor accipitur, ut ex Cicerone videre licet, qui laborem definivit esse functionem quandam vel animi, vel corporis gravioris operis & muneris: & ex Virgil. qui pariendi dolorem Lucinæ labores appellat.

Poples, sive *Ancyle*, est articulus ille, quo os magnum femoris articulatur ossi tibiæ; in quo pars exterior *genu* dicitur; interna verò, quâ crus flectitur, dicitur *Poples*, vel *Ancyle*, lib. Introd. cap. 10.

Porocele, est ramex callosus, sive tophus in testiculo, aut in membranâ *Erythroeide* concrescens, insignis, renitens, durus, & inæqualis. His notis ab *Hydrocele*, & *Sarocele*, distinguitur, lib. finit.

Poromphalon, est concretio Tophi in Umbilico, lib. finit.

Poropœia, est exiguorum meatuum apertio, 4. method. 4.

Porracea bilis, vide *Bilis pallida*.

Porrigo, id est, Furfuratio, vide *Furfuratio*.

Porta vena, vide *Cava vena*.

Portæ hepatis, πύλαι ἥπατος, sunt pars sima hepatis, in quâ radicata est ea vena magna, quam vocant venam portam, vel venam portæ, quâ est ingressus chyli in jecur; sicut ex gibbâ sanguinis est egressus.

Porta ventriculi, est inferius ventriculi orificium, quod πυλωρὸς Græcis, Latinis *Ianitor* dicitur, 3. loc. aff. 7. vide *Pyloros*.

Portonarium, est primum intestinorum, quod *Duodenum* appellatur, libr. de anat. viv. vide *Dodecadactylon*.

Porus, est in specie opticus nervus mollis, ex primâ conjugatione nervorum, à cerebro ad oculos pertinens, quippè qui solus manifestum habet foramen, unde & *visificus* & *meatus* absolutè dicitur, 4. loc. aff. 2. *Porus* deindè dicitur exiguus omnis corporeæ molis meatus, 1. sanit. tuend. cap. 12. per quem aliquid influit vel effluit, sive id spiritus sit, sive aër, sive humor, sive excrementum. Ad hæc *meatus*, tùm per quos cibus vel in ventriculum subit, vel ab eo exit, tùm quibus chylus in jecur effunditur, aut bilis in suam vesiculam ingreditur, vel ex eâ effunditur, πόροι appellantur: præterea & exigua illa foramina per totam dispersa cutim, quæ corporis universi perspirationem moliuntur. Sunt autem in universum duo pororum genera: alii sensibiles, alii insensibiles habentur. Illi magni & patentes sunt, quales in ventre, jecinore, liene, intestinis, venis, arteriis, & reliquis ejusmodi instrumentis visuntur: hi verò parvi & visum fugientes non solam quidem partium superficiem occupantes, sed per totam etiam carnis ossium, cartilaginum, nervorum, ligamentorum, membranarum, & cutis substantiam disseminati. Neque enim externi modo sunt, & superficiales, sed etiam intimi. Siquidem iis plenum est totum corpus, & tota cutis; aliter putredo vitari nullo modo posset. Iis enim foraminibus totius corporis perspiratio fit, quæ constat & frigidi aëris intromissione, & fuliginosorum, quæ in singulis partibus colliguntur, excrementorum vacuatione. Ex quibus perspicuum est, meatus omnes in optimâ corporis constitutione patentes esse semper oportere. Quod ut plurimùm valet ad tuendam sanitatem, sic eorum obstructio maximorum morborum occasionem præbet. Atqui & *Porus* tophum significat, tùm qui in arthriticis, tùm qui in calculosis generatur; cùm enim humor crudus lentorem assumpsit, & transitus per renes in quibusdam naturis sunt angusti, id, quod crassissimum est, & maximè len-

 tum,

tum, diutiùs moratur, & tophum gignit, 1. de alim. fac. cap. 5. *Porus* denique & *Callum* significat, ad quem gignendum cogi, concrescereque aliquid proprii ossium alimenti oportet; id quod in fracturis ossium cumprimis accidit, 6. meth. cap. 5. vide *Meatus*, & *Oncos*.

Post-apparentia, vide *Assidentia*.

Post-brachiale, vide *Brachiale*.

Posterius cerebrum, vide *Cerebellum*.

Posthia, sive *Crithe* dicitur, cùm parte internâ etiam juxta coronam palpebrarum, suppuratum tuberculum oblongum, figurâ hordeo simile fit, unde appellatum est. Fiunt & alia quoque majora in mediis palpebris eodem dicta nomine, lib. Introd. cap. 15. vide *Crithe*.

Præcedentes causæ, vide *Antegressa*, & *Febres putridæ*.

Præcognitio, πρόγνωσις, prænotio est futuri decursûs & eventûs morbi, uti etiam futuri symptomatis ejus, quod necessariam habet generationem; non autem omnium, quæ circa ægrotos eveniunt, accidentium; modò nihil aut ab ægro, aut ab assidentibus fuerit commissum, quod morbi naturam dissolvat, & cogat naturam in aliud tempus differre morbi solutionem. Verbi gratiâ, prædicit Medicus septimo die, si omnia ut oportet agantur, solutum iri morbum. Ubi verò quicquam admissum est, si parvus quidem error hic sit, relabi solutionem ex septimo in nonum posse: si major, in undecimum: si multò major, in quartumdecimum: si perquam magnus, periculum pro certâ salute secuturum. Hæc quidem ad morbum attinent. Nec verò de symptomatibus aliter sentiendum est, sed necessariis & magnâ ex parte morbum comitantibus. Tumultus enim ex vicinis per noctem & canes latrantes, & injucundi quidam nuncii insomnes ægrotos reddunt. Quorum nullum neque generationem habet necessariam, neque firmam divinationem. Quare eorum tantùm, uti dictum, est πρόγνωσις, quæ generationem habent necessa-

cessariam, ut tussis & doloris lateris in pleuritide, capitis doloris in febre, tumoris & ruboris in phlegmone.

Præcordia, aliàs *Phrenas*, Veteres *Diaphragma*, & *transversum septum* appellarunt; infra verò hæc præcordia, tùm venter, & intestina, tùm jecur ipsum sita sunt, 8. de placit. cap. 9.

Pregmatis ossa duo sunt, capiti desuper incumbentia, parte posteriori os occipitis, anteriori verò os frontis, utrimque ab ossibus temporum, lineis fuerunt distincta, quæ & *Bregmatis ossa* appellantur, 12. de usu part. cap. 10. vide *Bregma*.

Præincipientes causæ, vide *Antegressa*.

Præputium, cutis est, quæ glandem pudendi vestit, 5. meth. 15. vide *Glans*.

Præsepiola, vide *Phatnia*.

Præter naturam, vide *Secundum naturam*.

Prætextus, manifestissimas causas, & verissimas vocavit Hippocrates, cùm tamen in usu sit, ut falsæ causæ *prætextus* appellentur, 2. de fract. 62. Quin & *prætextus* aliquando non falsas causas, sed veras dicit, 3. de fract. 46.

Priapismus (qui & *Tentigo*) est auctio pudendi stabilis in longitudinem, ac orbem tumefacti, citra rei venereæ appetentiam, 9. de comp. med. loc. cap. 9. à flatuoso spiritu, 14. meth. 7. nullo præsente stimulo ad libidinem, aut desiderio coitûs; ut quibusdam accidere consuevit, qui supini decumbunt; ductâ denominatione à Priapo; nam hunc, ut cui suâpte naturâ hujusmodi Coles esset, ita finxerunt, atque picturâ descripserunt homines, 6. loc. aff. 6. Addit Aëtius dolores inde moveri, quales esse in tetano solent, quod inflatum distentumque pudendum convulsionis modo afficiatur. Scribit etiam eos qui sic laborant, cito perire ventre inflatos, & frigidum sudantes, nisi ilico auxilium eis adferatur. Accedit etiam iis quandoque in-

inflammatio. Fit hic morbus à flatu vaporoso, ab humoribus viscosis crassisque sublato, & cavernosum penis nervum distendente. Aliquando verò ipsis etiam arteriis eo flatu repletis oritur, nullo præcipuo proprioque affectu colem infestante: quem affectum etiam *satyriasim*, & *satyriasmum* Græci vocant, quòd Satyri arrigere semper crediti sint, de tumor. cap. 14.

Prima corpora, vide *Homiomeres*.

Prima particula, vide *Similare*.

Primæ venæ, (quæ & *magna vasa* appellantur, & *vasorum radices*, 5. meth. 3.) sunt, quæ circa jecur, & mesenterium & cor visenda sese præbent, 12. meth. cap. 3. vide *Radicem vasis*.

Primarius affectus, vide *Idiopathia*.

Primitiva causa, vide *Antegressa*.

Princeps intestinum, vide *Rectum*.

Principium morbi triplex dicitur; primùm quidem de primo insultu, qui simplex est, & latitudine caret; secundò de eo, quod ad tertium extenditur diem; & præter hæc etiam id, quod tanquam pars accipitur totius morbi, in quod manifestæ coctionis signa desiderantur, 1. de cris. cap. 8. & 19.

Proboscis, sive *pronomæa*, est pars quædam pendens angusta, & longa in Elephante animali (quo loco aliis est nasus) adeò ut ad terram pertingat, 16. usu part. 14.

Procatarctica causa, vide *Antegressa*.

Processus anchoralis, vide *Ancyroeides*.

Processus cornicularis, vide *Ancyroeides*.

Procidentia oculi, est, cùm ab ictu aliquo violento, aut strangulatione, cum febre continuâ, vel capitis dolore, prolapsus oculus fuerit, libr. finit.

Procondyli dicuntur, primi digitorum articuli, metacarpio proximi, perindè ut medii digitorum articuli, *condyli*, extremi verò, *metacondyli*, nuncupantur.

Productio, vide *Dodecadactylon*.

Pro-

Proëgumena, cauſa interna eſt, quam *antecedentem* ſolent nominare: Celſus vocat *abditam, in occulto poſitam, & morbi continentem cauſam:* quanquam talis in ſpecie dicitur *cauſa morbi conjuncta*, quâ poſitâ, ponitur; ſublatâ tollitur morbus.

Prognoſtica ſigna nuncupantur, quæ futura prænunciant; *Diagnoſtica*, quæ præſentia declarant; *Indicatoria*, quæ inſtantem criſin, & curationem indicant, lib. de Optim. ſec. emp. cap. 6.

Prolapſiones, id eſt, oſſium abſolutas & integras alternationes, ſive dearticulationes. *Dimotiones non integras* appellat Hippoc. 3. de fract. 51. & 2. de fract. 36.

Prolepticus morbus, vide *Anticipans*, & *Cinumenus*.

Promanus, vide *Digiti*, & *Pollex*.

Pronervationes, vide *Tendones*, & *Aponeuroſis*.

Pronomæa, vide *Proboſcis*.

Prophaſis, vide *Antegreſſa*.

Prophylace, ea eſt artis medicæ pars, quæ morbi cauſam adimit; *Prophylacticè* verò, quæ à morbo præſervat, 11. meth. cap. 2. Προφυλακτικὴ pars eſt τῆς ὑγιεινῆς; tuetur enim ſanitatem. Tota conſiſtit in cauſarum, quæ morbum alioqui facturæ erant, ablatione, hoc eſt, tota circa humores præcipuè negotiatur. Siquidem maximæ præcipuæque impendentis morbi cauſæ humores ſunt lenti, craſſi, multi, valdè calidi, frigidi, mordaces, putres, peſtilentes, aut aliâ quadam vitiosâ qualitate præditi. Quæ ergò iis adhibetur proviſio, lentos incidendo, craſſos attenuando, multos vacuando, calidos refrigerando, frigidos calfaciendo, mordaces contemperando, putres & peſtilentes immutando, ne morbum gignant, προφυλακτικὴ appellatur.

Proprius affectus, vide *Idiopathia*.

Proptoſis, procidentia oculi appellatur, ubi cum inflammatione illi ex ſede ſuâ procidunt, libr. Introd. cap. 15.

Proſarteſis, προσάρτησις, hoc eſt, Appenſio, longiorum

giorum est membranarum ad vicina loca applicatio, lib. finit.

Prospheromena, id est, assumenda vocantur, quæ intra corpus sumuntur, ut quæ eduntur, bibuntur, & ipse inspiratus aër, 10. meth. 7. Προσφέρειν propriè de ciborum oblatione dicitur, & iis quæ in alimentum cedunt, ut & τὰ προσφερόμενα: sæpè tamen eâ dictione externa præsidia & auxilia, quæque circa ægrum parantur & admoventur, intelliguntur, ut ea quæ circa partem affectam diutius adhærescere oportet, cujusmodi sunt deligaturæ, medicamenta, circumposita ulceri lintea, & cataplasmata.

Prosphysis, vide *Prosthesis*.

Prosthesis, est adjectio eorum, quæ corpori ad sanitatem desunt, pars scilicet medicinæ altera, quam nonnulli celebres quidem Medici definiverunt esse πρόσθεσιν καὶ ἀφαίρεσιν, id est, adjectionem & detractionem. Etiam prior est virtutis nutritivæ facultas, quæ nutrimentum membro, quod nutriri debet, apponit, unde *appositio* dicitur, quam subsequitur *Prosphysis*, id est, *agglutinatio*, sive *unio*, quæ nutrimentum appositum agglutinat, & unit membro. Tertia est ὁμοίωσις, quæ unitum nutrimentum eidem assimilat, diciturque in specie Nutritio, 3. de natur. facult. cap. 1. & 13. Postquam succus is, qui omnem animalis particulam nutriturus est, è vasis excidit, in totam eam primùm dispergitur, mox adjungitur, deinde agglutinatur, demum assimilatur. Differre autem inter se ἐξομοίωσιν καὶ πρόσφυσιν, id est, assimilationem atque agglutinationem, docet vitiligo illa quæ λεύκη dicitur, in quâ adhærentia quidem nutrimenti facta cernitur, non tamen assimilatio; sicuti etiam adjunctionis atque agglutinationis differentiam prodit genus illud hydropis, quod ἀνασάρκα vocant. Siquidem in eo apertissimè affluentis nutrimenti appositio quædam fit, quod tamen propterea quod aquosius adhuc est, nec ad succum suf-

ficien-

ficienter redactum, sed lentitiam glutinisque consistentiam, quæ naturalis ope caloris provenit, adeptum adhærentiam consequi non valet. Etenim ut agglutinatio fiat, oportet ea quæ agglutinari debent, nec plus æquo dura esse, nec nimis humida & fluentia, sed mediocriter lenta & tenacia, & in eo loco consistere, ubi assimilanda sunt.

Prosthethis, προσθηθὶς, est pars carnosa, quæ in manuum, & pedum cavâ parte & inter digitos nascitur. In manu, στῆθος χειρὸς, in pede, στῆθος ποδὸς vocatur.

Protopathia, vide *Idiopathia*.

Prurigo, *pruritus*, sensus pruriginosus est, cum exiguâ quâdam molestiâ, qualis puerorum, qui jam dentire incipiunt, gingivis accidit, 3. aphor. 35.

Psalidæ, vide *Fornices*.

Psalidoëides, sive *Psaloëides*, vide *Camarion*.

Psammismus, curationis genus est, quo Hydropici arenâ calidâ, exerto tantum & tecto capite, ad aquam ab universo corpore ciendam, & ejiciendam, sepeliebantur, & soli ardenti exponebantur.

Psilothra medicamenta sunt, quæ pilos & capillos aut ex toto auferunt, vel duros, magnos, multos, crassos, & veluti suillos pilos attenuant, & minores reddunt, vel ipsos penitùs extirpant, & partes corporis depiles reddunt, 1. de compos. medic. loc. cap. 4. Differunt à *Dropace*, quod sint viribus Dropace valentiora. vide *Dropax*.

Psoa, quasi pulpam, id est, lumborum carnem dixeris, est magnus musculus, ab undecimâ thoracis costâ incipiens, & per universa ilia, ipsamque pubem progrediens, libr. de muscul. diss. cap. 31. Ψόαι dicuntur duo maximi musculi in internâ lumborum regione siti, Hippocr. eamque partem spinæ, quæ secundum ipsos est, inflectunt. Iidem verò & νευρομῆτραι, & ἀλώπεκες à quibusdam vocantur. Sunt verò & qui externos spinæ musculos ψόας vocent. Marcellus ψόας lumbos propriè

priè dici contendit, quod nomen à libidine meritò deduci volunt. Nam illic libidinis pruritus excitatur maximè, quod iis renes ſubjacent.

Pſora, ſcabies eſt, cum aſperitate ſummæ cutis cum pruritu, furfuribus, & corporis inſigni abſumptione, lib. Introd. cap. 13. quæ omnia etſi illi cum leprâ communia ſint, differunt tamen, quòd in *pſorâ* ſumma cutis occupatur, in *leprâ* malum altiùs deſcendit, ſubjectaſque ſævit in partes. Inſuper, in *pſorâ*, furfuracea fit cutis, in *leprâ* ſquamoſa: adhæc *pſora* variè figurata eſt, *lepra* verò circularibus magis eroſionibus cutem depaſcitur. *Pſoram* Avicenna diſtinxit in excorticatam, & non excorticatam, fœdam, & non fœdam, humidam, & ſiccam; quòd fortè aliud ſit Græcis *Pſora*, ac Arabibus. Ex melancholico humore naſcitur malum, atque inter melancholicos affectus numeratur.

Pſoriaſis, ψωρίασις, eſt ſcabies, & duritia ſcroti, cum intensâ prurigine; quandoque verò & ulceratione, lib. finit.

Pſorica medicamenta ſunt, quæ ſcabras in palpebris affectiones ſanant, 2. de compoſ. medic. loc. cap. 3. Ψωρικὰ vocantur etiam, quæ contra ψώρας proſunt, & cutis aſperitates emendant, qualia medicamenta attrahunt, deſiccant, partiumque tenuitatem habent. Ψωρικοῦ medicamenti compoſiti ex duabus chalcitidis partibus, una cadmiæ, ex aceto tritis, in fictili repoſitis, & fimo diebus quadraginta ſub caniculæ ardoribus obrutis, meminit Dioſcor. & Celſus lib. 6. cap. 6. Sunt & Heraclidæ pſorica ad circumroſos oculorum canthos.

Pſorophthalmia, id eſt, pruriginoſa ſcabies, à Sole, & pulvere orta, libr. de remed. par. fac. cap. 10. Lippitudo ſcabra, nihil aliud eſt quam oculi pſoriaſis. Cauſa ejus eſt ſalſus quidam & nitroſus humor. Inde ſuccedunt angulorum exulcerationes, rubores, pruritus. Rubent etiam palpebræ, & lacrymæ ſalſæ nitroſæque

ex

ex oculis stillant. Differt ἀπὸ τῆς ξηροφθαλμίας asperitate, & reliquorum ferè symptomatum magnitudine.

Psychrophobus, est qui frigidæ aquæ exhibendæ est timidus; sicut & *hæmophobus*, est sanguinis mittendi timidus; & *hydrophobus*, qui à rabido cane morsus, aquam reformidat, 9. meth. 5.

Psyctica medicamenta sunt, refrigeratoria, quæ omnem calorem, & lassitudinem mitigant, libr. de Dynam. in procem. Ψύξις, frigus, refrigeratio, ut aph. 1. & 26. libr. 7. Ψύξις ἀκρωτηρίων, extremarum partium refrigeratio damnatur, & in Philini uxore, lib. 1. Ep. ἄκρεα ψυχρά, extremæ partes frigidæ ascribuntur. Ubi scribit Galen. Istud quidem inter summè perniciosa reponitur, si morbi initio cum vehementissimâ febre contingat. Ψύξις ποδῶν, pedum refrigeratio pro magno invasuræ accessionis febrilis indicio ponitur apud Hip.

Psydracia, ψυδράκια, sunt parvæ efflorationes, factæ in capite similes vesicis eminentibus in superficie, lib. de med. fac. part. cap. 5. Differunt à *Phlyctænis*, quæ in toto corpore, non tantùm capite, ut *Psydracia*, oriuntur. Item, quòd Phlyctænæ à calidiori, acriorique, hæc à minùs calido humore, minúsque acri gignantur.

Pterna, calx, os pedis omnium maximum est, parte, quâ ingredimur, leniter rotundum, & latiusculum, posteriore, tibiæ rectitudinem longè excedens, inferiore astragalo, anteriore osse scaphoeidi inarticulatum. Ex partibus ejus anterioribus, quæ quidem è regione magni digiti sita est, astragali capiti subjacet, neque cum altero osse copulatur.

Pterygoeidea, quæ & *alaria ossa* dicuntur, vide *Sphenoïs os*.

Pterygium dicitur, nervosa superinnatæ oculi membranæ eminentia, incipiens ab angulis, & procedens usque ad corneam; quando verò insuper augetur, cooperit & pupillam, lib. de med. fac. par. cap. 12. *Pterygia*

rygia etiam vocant *alas narium*, id eſt, fines ejus infernos, qui moventur, 11. de uſu part. cap. 1. Inſuper *Pterygium* etiam *Vngula* appellatur & *Vnguis*, differens ab *Encanthide*, quæ eſt carnis in majore angulo excreſcentia; *Pterygium* verò, nervoſa caruncula eſt, 10. de uſu part. cap. 10. Sunt autem πτερύγια propriè volucrium alæ, duræ quidem & fibroſæ, ſed pauci excrementi & ſalubres. Inde ducta vox ad alia eſt. In mulieribus πτερύγια appellari eminentias illas duas uteri ſinum ambientes, ſcriptum reliquit, quiſquis ille eſt Introductionis ſeu Medici author. Πτερυγώδης alatus, is dicitur, cui ſcapulæ ſine carne nudæque ſunt, & alarum inſtar prominent, retrorſumque producuntur.

Ptilos, *glabras*, ſimulque naſcentes alias *palpebras*, quique pilos non habent, Græci vocant, 4. de comp. med. loc. cap. 8. Πτίλοι, inquit Gal. lib. 14. meth. med. quibus periere ex ciliis pili. Alii verò non omnes ſimpliciter, quibus ii pili deciderunt, πτίλους vocandos cenſent, ſed quibus præterea adjuncta eſt craſſities, calloſitas ac rubedo palpebrarum, quod aliter inter eos, qui τῇ πτιλώσει, & eos qui μιλφώσει laborant, non liceat diſtinguere. Eſt enim utriſque commune pilorum defluvium.

Ptiloſis eſt caſus pilorum palpebræ, libr. de med. fac. part. cap. 12.

Ptiſana, nunc pro *ſucco hordei percolato*, nunc pro *juſculo ex hordeo parato* ſumitur, 9. de plac. cap. 6. Πτισάνη, propria eſt hordei decorticati appellatio, ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, quod pinſere & decorticare ſignificat, quoniam hordeum tundendo degluberetur, ac ſuo cortice caſtratum ita conderetur. Mundatum hordeum officinæ vocant. Tunditur enim hoc, non molitur. Ptiſanæ laudes Hippocrat. uno volumine proſecutus eſt, eam omnibus ſorbitionibus præferens, quoniam lenis & lubrica ex facili hauriretur, quoniam ſitim arceret,

quo-

quoniam in alvo non intumesceret, quoniam facilè redderetur, & assuetis is solus cibus in febribus bis die dari possit, multùm remotus ab iis tum qui medicinam fame exercent, tum qui ægros ciborum copiâ obruunt. Est enim ptisanæ succus seu cremor, alimentum medii generis, tenue à Galeno dictum, quod vires nec onerat ut plenus victus, nec ut tenuissimus dissolvit.

Ptosis, oculi vitium est, quod alio nomine φαλάγγωσις appellatur, vide *Phalangosis*.

Pubes, pubertas, tempus est ætatis primæ, quo lanugo circa mentum & pudenda oriri incipit: quod initio anni decimi quarti incipit, ad vigesimum quintum terminatur, 5. aph. 7. Est & *Pubes*, idem quod *pecten*, postrema pars hypogastrii, sive aqualiculi, cui pili innascuntur. vide *Aqualiculus*. Cujus pubis, seu pectinis ossa, apophyses sunt ossis sacri tenues perforatæ, & in anteriora protensæ.

Publicè grassantes, vide *Communis*, & *Endemus*.

Puerilis morbus, vide *Comitialis*.

Pulmo, ex genere est parenchymatum, caro rara, tenera, & spongiosa est, in cujus cavis & fistulis cartilagineis, aër attractus, modicè retinetur, & rectificatur à suis pravis qualitatibus, indéque in cordis transmittitur ventriculum sinistrum, pro spirituum vitalium generatione, libr. de anat. viv. Unde respirationis & vocis instrumentum est, 7. de usu part. 1. Est itaque *Pulmo* viscus quemadmodum hepar; vasis quàm plurimis contextum, quorum intervalla carne molli, instar stoëbes cujusdam, opplentur, quo omne id, quod inter vasa est inane, repleret, essetque firmamentum ac propugnaculum imbecillitatis ipsorum, ibid. cap. 2. & 8. πνεύμων Græcè dicitur, spongiosus est, quò follis instar, aëre impleri distendique citra noxam possit & contrahi, substantiâ spumam sanguinis referens. Intra thoracem situs est pulmo, ipsumque totum replet

&c oc.

& occupat, & ejus motum ſequitur. Cùm enim per ſe immobilis ſit, ab alio moveri debet. Itaque diſtentus thorax, pulmonem unà diſtendit: ſubſidens autem atque contractus, ipſum quoque ſubſidere facit, & aërem, quem dilatatus attraxerat exufflare, atque ita aëris inſpirationem expirationemque perficit. Ut autem thorax ipſe in duo diviſus eſt, & media membrana (mediaſtinum vocant) diſtinguitur, ita pulmo in duas partes diviſus eſt, dextram & ſiniſtram. Rurſum verò pars ejus utraque duobus lobis conſtat, uno ſuperiore, altero inferiore, ſæpe palam diſcretis, interdum obſcurè. Præter hos nonnunquam tertius eſt dexter lobus exiguus, vaſis perpaucis textus, mediâ cavitate venam cavam in cor ſubeuntem ceu pulvino molli excipiens ac firmans, in hominibus ſternon oſſibus ſeptem compoſitum ſortitis. Nam quibus cum ſterno thorax anticus eſt brevior, iis pericardios tunica in phrenas magnâ ſuæ cavitatis parte incidit, & in hanc cavitatem vena cava, lobo hoc quinto propter viæ brevitatem non indigens. Tria autem vaſa per ejus ſubſtantiam diſperſa ſunt, ante quidem arteria venoſa, poſt verò vena arterioſa, & media harum aſpera arteria: & hæc quidem jam inde à quarto thoracis ſpondylo, vena à dextro cordis ventriculo, arteria à ſiniſtro proficiſcitur. Diſtribuuntur autem ſingula in totos pulmones numeroſâ ramorum ſerie. Cæterùm pulmonem ipſum unà cum ſuis vaſis tunica obducit, orta ab eâ quæ coſtas ſuccingit, & nervulos à ſextâ cerebri conjugatione ſortita, quorum beneficio tunica quidem ipſa mediocrem ſenſum poſſidet, cùm tamen pulmo ipſe nullam vim ſentiendi ſortitus ſit.

Pulmonia, vide *peripneumonia*.

Pulſativus dolor, vide *Dolor pulſativus*.

Pulſus eſt ſenſibilis Cordis, & arteriarum motus, dilatione, & contractione factus, 1. de differ. pulſ. cap. 2. & 4. de differ. pulſ. cap. 3. Hoc nomen *pulſûs* vete-

veteres primùm adhibuerunt designandis motibus dolorificis pulsantibus, ex inflammatione concitatis, vehementique motu arteriarum. Deinde, Medici eâ voce significànt motum secundùm naturam in corde & arteriis factum per systolen & diastolen, cujus naturam Hippocrates vel non callebat, vel ut fallacem neglexit; in quo si Medici tactus ipsâ in diastole evertitur, aut violenter impellitur, & cum renixu quodam ipsa arteria pulsat, *vehemens pulsus*, σφοδρὸς σφυγμὸς dicitur: cui oppositus, ἀμυδρὸς, *languidus* dicitur. Motus ille vitam moderatur, ut qui vel non aliud sit quàm vita, aut causæ certè rationem obtineat, per quam vita est, aut sine quâ esse non potest. Neque enim aliud vita videtur esse quàm, actio quædam, sive motus activus. Cùm autem motus plures sunt in omnibus vitâ præditis, is meritò præstantissimus est, & in eo maximè vitam positam esse censendum, qui perpetuus sit, & à quo cæteri omnes dependent. Ejusmodi cordis motus est, cùm reliquæ partes interdum ferientur, eo perseverante, nec unquam, stante quidem vitâ, muneris sui vocationem habente. Nec verò cor sibi tantùm motum illum ciet, sed corpori etiam universo, quod ita singulis partibus, quantum quæque meretur, calorem nativum, cujus opifex est, impertiat. Constat autem motus is duobus motibus inter se contrariis, quorum unus cor & ejus arteriam à medio quoquoversum distendit, & loco movet, alter distentum rursus contrahit, & in locum priorem reducit. Illum διαστολὴν, hunc συστολὴν Græci veteres dixerunt. Hi quia contrarii sunt, necesse est inter eos media quies intercedat, eaque gemina, una quæ diastolen, altera quæ systolen excipiat. Ab his differentiæ plurimæ pulsuum oriuntur. Cùm enim certis quibusdam numeris ea in edendo pulsu sibi invicem succedere oporteat, si in aliquo peccetur, pulsum protinus varium fieri necesse est. Numeros appello non rhythmum modò, sed etiam velocitatem, magni-

magnitudinem, frequentiam, vehementiam, aliaque ejusmodi, ex quibus pulsuum differentiæ sumuntur, quarum aliæ ab ipsâ diastole, aliæ verò à systole, nonnullæ à mediâ quiete, quæ ab ipsâ arteriâ, plurimæ ab ipsâ facultate aut usu sumuntur.

Pulvis pinguis est, in quo nec asperum quippiam, nec acre subest, 5. sanit. tuend. cap. 3.

Punctio, solutio continuitatis in carne est, ab aliquo acuto incidente, & tenui facta; Græcè νύξις, & νύγμος dicitur. Est adhuc *punctio*, quæ & *compunctio* appellatur, incisionis ratio, quæ hydropicis ad ciendam aquam debetur, παρακέντησις Græcè dicta, Arabibus *punctura*.

Punctorius dolor, vide *Dolor tristis*.

Pupilla, Græcè Κόρη, foramen medium uveæ tunicæ oculi est, in quo fit visio, lib. de anat. viv. estque media totius Iridis pars, lib. Introd. cap. 10. Per pupillam quidem cernimus, non quod ea sit præcipuum videndi instrumentum, sed quod spiritui visorio per eam via pateat, nec possit aliter visio fieri. Argumento sunt hypochymata. Est autem locus ille, qui ad pupillam est, totus spiritu plenus, & præterea cœruleo viridique colore, aut aliis etiam præditus, quibus & ipsa uvea, cujus ille pars quodammodo dici potest.

Purgatio, evacuatio est vitiosorum, & qualitatibus suis peccantium humorum per propria loca; *Derivatio* per propinquiora; *Revulsio* per contraria, 4. meth. 6. & 5. meth. 3. *Vacuationem* appello propriè materiæ, ubi quantitate exuperat; *Purgationem* verò materiæ, qualitatibus suis infensæ, 2. prognost. 14. 1. aphor. 2. vide *Evacuatio*, *Pharmacia*.

Purgamenta, Λόχια Græcè dicuntur ea omnia, quæ à puerperâ, post fœtum & secundas exeunt per uterum, quæ & *Catamenia* appellantur; soloque hoc differunt, quòd *hæc* ante partum sint, *illa* post partum.

Purgatoriam facultatem non omnes intelligunt; duo enim significat; alterum commune omnium, quæ quovis

vis modò animalis excrementa expurgant; alterum verò per excellentiam de iis tantùm dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris dejectionem ſubſtantiæ ſuæ familiaris expurgant, 5. de ſimp. med. c. 20. vide *Cathartica.*

Purpurea vena, vide *Communis*, & *Media.*

Purulentiam, *Suppurationem*que appellat Hippocrat. ubi pus univerſum conſtiterit, concocto tumore quopiam præter naturam, 1. progn. 40.

Purulentus, & *Suppuratus*, vide *Empyus*, & *Empyius.*

Pus, πύον, eſt humor putris, ſive ſuppuratus, partium ſparmaticarum ſubſtantiæ magnâ ex parte aſſimilis. Dicitur humor, quod in humoris modum fluat, atque ex humore habet originem, qui in partem inflammatione laborantem decumbens, & per inania ejus ſpatia diffuſus, occluſis undique meatibus, perſpiratione interceptâ computreſcit; perinde atque alia omnia, quæ perſpiratu carentia, alieno in loco vehementiùs incaleſcunt.

Puſtulæ, Græcis *Hydatides*, & *Exanthemata* dicuntur, 4. ſanit. tuen. cap. 4. ſunt & *puſtulæ* abſceſſus in nigro oculi, cum phlegmone & humorum affluxu, lib. finit. vide *Exanthemata.*

Puſtulæ latæ, ſive *tubercula omnia*, duplicem habent differentiam, quoniam quædam tendunt in acumen, & altum petunt; quædam ad majorem & ampliorem extenduntur locum, non tamen in altum attolluntur; undè *puſtulæ* nonnullæ *ſublimes*, nonnullæ *latæ* fiunt, 6. aphor. 9. *Latæ* quidem, tùm ob humoris frigiditatem, lentorem, & craſſitudinem; tùm propter continentis membranæ denſitatem; ſublimes verò tùm propter humoris caliditatem, & tunicæ raritatem, tùm propter virtutis robur, foràs expellentis pus: unde Coni ſimilitudinem referunt, & in mucronem faſtigiantur, 1. progn. 40.

Putredo, eſt mutatio totius putreſcentis corporis

ſubſtantiæ ad corruptelam, à calido externo, 11. met. 8. Secundum Philoſoph. libr. de gener. & corrupt. eſt corruptio caloris in unoquoque calido & humido, ab extraneâ caliditate. Cæterùm non quicquid corrumpitur, σήπεται, hoc eſt, putreſcere dicimus, ſed quibus id cum fœtore accidit, 5. ſimpl. 15. dicitur autem putredo, ſive putrefactio, Græcè σῆψις, quam duplicem Galenus facit, 1. de diff. febr. *unam*, quæ fit ſuperante naturâ; *alteram*, quæ fit ſuperatâ. Galenum eo loco conſule. Et ſuperante quidem, ſicut in inflammationibus, & ſimilibus tumoribus omnibus pus, in humoribus autem qui in venis atque arteriis continentur, quiddam quòd puri proportione reſpondet, ſubſidens in urinis. At talis quidem putredo non ſimpliciter putredo exiſtit, ſed aliquid in ſe continet coctionis. Nam adhuc vi coquendi vaſorum remanente, qui interim putrefit humor ad talem pervenit alterationem. Sed & alterum eſt putredinis genus, cùm ea vis, cui demandatum eſt concoquendi officium, adeò imbecillis facta eſt, ut nullam ampliùs facere poſſit in putreſcente ſuperfluitate ad optimum tranſmutationem. Quod quidem uſu contingit nonnunquam cum eadem vis ad ultimum imbecillitatis pervenerit, etiamſi id quod putreſcit, mediocriter ſit vitiatum. Interdum uno fieri poteſt, ut vis quidem ipſa non omnino ſit imbecillis, humor verò putreſcens maximè ſit vitiatus. Hujus autem ſuperfluitatis putredo, neque conſiſtentiam, neque aut colorem aut odorem habet unum, ſed ſemper permutatur, ac multis modis illud evariat quod putreſcit. Altera verò putrefactio, quam & coctionem eſſe diximus, ſemper ad unam puris ſpeciem terminatur, coloremque ac conſiſtentiam ſuſcipit atque odorem.

Pycnotica, & *Pycnoſis*, vide *Condenſantia*, & *Obſtruentia*.

Pyelos, vide *Choana*.

Pyelus,

Pyelus, Græci vocant parvos alveos, in quibus natationes instituuntur, 7. meth. 6.

Πύλωρος, posterior est, & inferior ventriculi terminus, sic dictus, quoniam portæ modo, ne nutrimentum ex eo confestim dilabatur, prohibet, lib. Introd. c. 11. qui & *Pyloron* dicitur, ad dextram propè jecur situm habens, lib. de ven. & art. dissect. cap. 1. Latinis *Ianitor.* vide *Porta ventriculi.*

Pyosis, vide *Onyx.*

Pyrenoeides, πυρηνοειδὴς ἀπόφυσις, vide *Dentem.*

Pyriama, *fotus*, fomentum est, non uno modo corpori admotum, sed vel per suffitum, vel calidam spongiam humido aliquo decocto imbutam, vel vaporem per arundinem, vel cucurbitulas. Πυρίαμα in genere id dicitur, quod corpori admotum, ipsum quovis modo excalfacit. Dicitur enim & πυρία ἀπὸ τοῦ πυρὸς. Sunt autem & fomentorum multiplices differentiæ: alia humida, alia sicca sunt, vel ex utrisque mista. Humida, vel actu vel potestate dicuntur: conveniunt phlegmonis, quæ à biliosiore succo factæ sunt. Sicca similiter vel actu ejusmodi sunt, vel facultate; phlegmonis opitulantur, quas tenuis & aquosus sanguis excitavit. Omnia calida sunt, nulla frigida. Proinde fomentum omne cutem rarefacit, & facilè transpirabilem reddit, sanguinemque in inflammationibus attenuat atque discutit. Alia præterea mordentia sunt, alia morsu carentia, vel ex iis mista. Illa extenuant, prosuntque crassis & viscosis humoribus, hæc verò acribus & mordacibus. Quoniam verò fomenta calore suo foras humores attrahunt, idcirco non ante totius corporis vacuationem illis utendum est. Nam quæ redundant in corpore superflua, eorum usu trahentur potiùs in partem affectam, quàm discutiantur. Cæterùm fomentorum materia varia est, & modis variis adhiberi potest, per spongiam, per linteum, per pannos, per utrem, per vesicam, per vas æneum, vel testa-

ceum, per cucurbitam, per ollam, per arundinem: quorum exempla paſſim apud Galenum occurrunt.

Pyricauſton, id eſt, ambuſtum igne: ſimul & is affectus eodem nomine appellatur, quo quis in aquâ ferventi uſtus fuerit, 1. de comp. med. per gen. cap. 4. Πυρίκαυστος, *ambuſtus* dicitur. Prodeunt primùm bullæ, deinde phlegmone & ulcus, niſi lenibus emplaſtris, & ſine morſu exſiccantibus, nec calidis, nec frigidis, ſed temperatis protinus ſuccurratur.

Pyulcon, πυουλκόν, Organum, ſive Inſtrumentum eſt, quo mulsâ per ulcus infusâ, jubemus ut ægri, inclinati in laborantem partem, tuſſiant; aliquandò etiam molliter thoracem concutiendo, pus univerſum, ſaniemque ulceris extrahimus, 5. meth. cap. 8. Fortè idem fuit cum Chirurgorum organo, quod nunc *Syringam* vocant, per quam ut aliquid infunditur, ita facilè attrahitur: à quo & *Pyulca*, id eſt, puris attractiva medicamenta denominantur, 2. ad Glauc. 8.

Q.

QUADRATUM *corpus* (quod & *Euſarcon* vocant) eſt, quod nec gracile, nec craſſum, nec calidum, aut frigidum, aut alio quovis modo intemperatum; 1. de temp. cap. 9. ſed inter hæc omnia extrema, medium conſtituitur, 3. de cauſ. pulſ. cap. 11.

Quartana febris, τεταρταῖος πυρετὸς, eſt, cujus circuitus eſt quarto quoque die, quo unam acceſſionem facit, ac unam remiſſionem, libr. de Typis, cap. 4.

Quaſſatio, eſt quartus luxationis vertebrarum modus; tria enim vitia ex vertebrarum luxatione contingunt; cùm retrò abeunt, *gibberoſitas*; cùm intrò, *repanditas*; cùm in latus torquentur, *obſtipitas*; præter hæc, quartum vertebrarum vitium accedit, cùm dimotæ quidem juncturæ ac compages ſunt, ſed vertebræ

bræ tamen in ſuâ ſede permanent, *quaſſationem* hanc appellant, 3. de artic. 2.

Quotidiana febris, vide *Cathemerina*.

Quotidianarum febrium typus eſt, qui quotidiè unam, & eandem acceſſionem, & eam quidem longitudine commenſuratam, & unam eandemque remiſſionem habet; ut Tertianus circuitus eſt, qui tertio quoque die, unam & eandem acceſſionem longitudine commenſuratam, & unam & eandem remiſſionem facit, libr. de Typis, cap. 4.

R.

RADENS *bilis*, vide *Ater ſuccus*, & *Acida bilis*.

Radius, vide *Cubitus*.

Radicem vaſis, ſeu *venæ*, vocant priorem ejus partem, quæ vel jocinori propior eſt, vel etiam cordi: hæc in collo ab inferiore eſt parte, in brachiis & cruribus à ſuperiore, 5. meth. cap. 3.

Ramenta, ſunt membranarum in inteſtinis raſuræ, aliquando etiam cruentoſæ, 1. loc. aff. 4. vide *Strigmenta*.

Ramex, *Hernia*, Græcè *Cele*, eſt omnis in *Scroto* tumor, ſive ex delapſu inteſtini, ſive Omenti, ſive Vaſorum ſpermaticorum, varicis, tophi, ſive lenti humoris, ſive aquoſæ ſubſtantiæ, libr. finit. Fit autem & aliquando *Ramex* in inguine, quoties validus ille Tendo (qui & membraneus dicitur, & ante inguina ortum habet, ac pubis oſſi inſeritur) laxeſcit, ejuſque robur infirmius fit, & cum eo totus inguinum locus, laxior redditus, partes quaſdam corporis ſubjacentium in ſe recipit, velut inteſtinorum, vel omenti, 4. de anatom. adm. cap. 6. vide *Celes*.

Ranula, tumor eſt phlegmonodes, ſub linguâ conſiſtens, potiſſimùm in pueris, quem Græci βάτραχον vocant. Dicuntur quoque *Ranæ*, ſublinguares venæ, ſanguine copioſiore diſtentæ.

Rarefacientia medicamenta, quæ *Aræotica* Græci vocant, sunt, quæ cutis meatus reserant, 5. simplic. 14. vide *Anastomotica*. Ἀραιωτικὰ φάρμακα calida sint oportet, & tenuium partium, miniméque desiccantia, quod aliter substantiam nec diffundere, nec laxare possint. Ad hoc autem consequitur, ut & pori dilatentur. Id quod præstare nequeunt, tum valdè calida, tum multùm exiccantia: illa quidem, quod acria sint atque horrores moveant, hæc autem quia sensilia corpora colliquant, quorum neutrum sine dolore fieri potest. At quæ citra molestiam excalfaciunt, ea sola omnium sunt rarefacientia. Siquidem rarefactio dilatatioque voluptatis, non etiam doloris opus est. Ut enim dolor comprimit, ita voluptas expandit. Contraria iis sunt τὰ πυκνωτικά, hoc est, condensantia.

Rarum corpus est, cujus partes multis spatiis inanibus interceptæ sunt, aëre plenæ: è contrà, *corpus densum*, seu *spissum*, quod ejusmodi porositatibus carens, compactum est, 1. simplic. 13. Sive, *rarum corpus* est, quod meatus, & poros magnos habet, 2. de sanitat. tuend. cap. 5.

Rarus pulsus, vide *Creber pulsus*.

Rascetta, vide *Brachiale*.

Rationalis medicorum secta est, quæ naturæ rationem & ductum secuta, morborum causas inquirit, & signis ad illarum inventionem utitur, curationem capiens à contrario, prout causæ exigunt, in Introd. cap. 3.

Raucedines, vide *Bronchos*.

Recidiva febris est, quam pravorum humorum reliquiæ putrescentes, de novo accendunt; cùm omnis humor alienus à naturâ corporis, in quo continetur, aptus non sit ad ejus nutritionem, & proin necessariò ad putredinem convertatur, 2. aphor. 12.

Reciprocus decurtatus, vide *Deficiens decurtatus*.

Reciprocus pulsus, vide *Deficiens*, & *Recurrens*.

Recrementum, vide *Callosum corpus*.

Recru-

Recrudescentia, ulcera maligna vocat; & *recrudescere*, quasi rursus crudum fieri, atque in pristinam malignitatem quippiam redire statuunt Medici, 2. de fract. 28.

Recta sutura Calvariæ, vide *Obelæa*.

Rectum intestinum, est ultimum intestinorum omnium, quod ad sedem usque porrectum est, 6. de anat. adm. cap. 9. quod & *princeps intestinum* vocatur; ad cujus finem est *sphincter*, id est, constrictorius musculus, ad cujus distinctionem reliquam recti intestini infimam partem, quâ maximè dilatatur & laxatur, *laxam* appellamus, lib. de vulv. diff. cap. 1. Idem etiam *extensum*, & *longum* dicitur, lib. de anat. viv.

Recurrens pulsus est, qui ad quantum excurrit magnitudinis aut vehementiæ, in aliis rursus ad tantundem recurrit, lib. finit.

Recurrentes nervi, vide *Nervi recurrentes*.

Reduvia, vide *Paronychia*.

Refrictio, vide *Anatripsis*.

Regius morbus est, qui amaram bilem in toto corpore redundantem comitatur; Fiunt perindè ut *erisypelata* & *ulcera serpentia*, cùm eadem amara bilis unam quampiam particulam obsidet; nigram verò bilem in toto quidem corpore, *elephantiasis*; in unâ quapiam particulâ, *Cancer* subsequitur. Pituitoso excremento in toto quidem corpore luxurianti succedit *hydrops leucophlegmatias* dictus; cùm in unâ insedit particulâ, *tumor œdematosus* oritur, 3. de sympt. caus. cap. 2. vide *Arquatus*, & *Icteros*.

Relaxantia medicamenta vocantur, Græcè *Chalastica*, familiari omnibus propè recentioribus Medicis vocabulo, inde nimirum, sicut & nomen ipsum indicat, quòd tensas laxent particulas; quippe *relaxari* ac *intendi*, contraria inter se dicunt, 7. de compos. med. per gen. cap. 9. vide *Chalastica*.

Remissio febris, secunda totius circuitus paroxysmi pars mitior est ad infebricitationem properans; in duo

ſiquidem periodus univerſa diviſa eſt, in acceſſionem & remiſſionẽ, lib. de totius morbi temp. c.8.vide *Ablatio.*

Remiſſus pulſus, vide *Vehemens.*

Renes, νεφροί, peculiare quoddam corpus ſunt, denſum, ex carne & fibris conſtitutum, adeóque carneâ ſubſtantia, non paucas habens involutiones, figurâ Græcæ literæ C, aut phaſeolis ſimiles, habentes in medio cavitatem quandam, quâ ex venis & arteriis ſeroſum excrementum excipiunt: ad Renes enim non majores ſolùm venæ (quarum aliæ in cavitatem hanc inſeruntur, aliæ in membranam, quæ eos tegit) ſed meatus etiam capillorum modo exiles deferuntur. Renes ſiti, paulò altiùs, quàm ilia, à quibus duo urinarii meatus emergunt, per quos ad veſicam urina deducitur. Renum operatio eſt, ſecernere, & percolare ſeroſum excrementum, à ſanguine, lib. de ren. aff. dign. cap. 1. In omnibus propè Ren dexter ſiniſtro ſublimior eſt. Uterque membranâ à peritonæo naſcente involvitur, nervulumque gracilem recipit à ramis ſextæ conjugationis, qui coſtarum radicibus exporriguntur. Sunt autem Renes pravi ſucci, & concoctu difficiles: & reſipiunt neſcio quid urinæ, ut teſtatur Galenus, lib. 3. de alim.

Repanditas, vide *Obſtipitas, Quaſſatio, Cyphoſis.*

Repercutientia, vide *Attrahens.*

Reſpiratio, & *Reſpiratus*, vide *Inſpiratio*, & *Tranſpiratio.*

Reſolutio nervorum, eſt deperditio motûs, cumprimis in aliquâ corporis parte, non autem ſemper ſenſûs; ſi enim deperditur ſenſus, dicitur ſensûs reſolutio, 3. loc. affect. 10. licèt ejuſdem capitis initio dicat: ubi omnes pariter nervi tùm ſenſum, tùm motum amiſerint, *Apoplexia* hæc affectio appellatur; ubi verò alteri laterum ſoli, aut dextro, aut ſiniſtro id accidat, *reſolutio*, ejus ſcilicet partis, in quâ conſiſtit affectio, interdum dextræ, interdum ſiniſtræ; quòd ſi in ali-

aliquo membrorum idem evenerit, ejuſdem membri reſolutio, Græcè *paralyſis* eſſe dicetur, 3. loc. aff. 10.

Reſolutus oculus dicitur, ubi naturali motu deſtitutus, neque ſurſum, neque deorſum moveri poteſt, verùm ſensûs expers fit; frequenter id mali, partibus etiam oculi accidit, lib. Introd. cap. 15.

Reſtitutio, eſt oſſis, vel membri in propriam ſedem collocatio, reductio, & repoſitio, 3. de fract. 38.

Rete, vide *Omentum.*

Retentrix facultas, vide *Attractrix.*

Retiforme corpus, eſt tunica, aut tunicæ quid ſimile humorem vitreum oculi ambiens, quod ex Cerebri portione, aut veriùs ex nervo optico ſupernè deſcendente, atque amplificato conflatum eſt, reti ſimile, quod à Choroeide, id eſt, tenui Cerebri tunicâ, quæ illi ſupernè dimittitur, continetur; unde tunica oculi *Choroeides*, id eſt, *ſecundina*, nominatur, 10. de uſu part. cap. 2. vide *Choroeides.*

Retiformis plexus, vide *Flexus variciformis*, & *Amphibleſtroeides.*

Retina, eſt panniculus vitreum humorem oculi circumdans quaſi rete; cui annectitur alius, qui dicitur *ſecundina*, quòd ſecundinæ ſit ſimilis, juxtà quem tertius eſt, qui oſſa contingit, durus & ſolidus, undè σκληρὸς dicitur, lib. de ocul. cap. 2.

Reverſiva febris nominatur, quæ non eſt acuta, ſed diuturna, & imperfectas habet ſolutiones, erroneaſque acceſſiones, com. 2. in 6. de morb. vulg. 21.

Revulſio, eſt evacuatio alienæ materiæ per loca oppoſita. vide *Purgatio*, & *Derivatio.* Eſt autem Revulſio facienda deorſum quidem, ubi ſucci ad ſuperiora feruntur; ſurſum, ubi ad inferiora vergunt; & ubi introrſum, ad exteriora; ubi extrorſum ad interiora; ubi dextrorſum inclinant, in ſiniſtrum; ſi ſiniſtrorſum, ad dextram revulſio facienda: ſic ſanè fluxiones, quæ retrò inclinant, in priora revellendæ; quæ in prio-

Priora, in posteriorem regionem abducendæ sunt, lib. de hyrudin. cap. 2. lib. de Derivat. cap. 19. Motum hunc Græci *Antispasin* vocant. vide *Antispasis*, *Derivatio*, *Purgatio*.

Rhabdoeides sutura, eadem est ac recta capitis sutura, vide *Obelæa*.

Rachitæ, qui & *Rhachiœi*, sunt *dorsales musculi*, 4. de anat. adm. cap. 6. 7. aphor. 36. Illi enim, ut annotat Galenus, universis costarum commissuris in toto thorace superinjecti sunt à posteriore parte, nihil relinquentes quod non contegant, sed omnes costarum radices, & vertebrarum processus, qui à lateribus sunt, adhæc quod inter ipsas radices est, complectuntur. Unde *Rhachitis medulla*, id est, spinalis medulla, quæ & *Rhachis spina* dicitur, vide *Dorsum*, & *Medulla*.

Rhacodes, ῥακώδης, id est, lacerosa, universa dicitur cutis, erosa instar laceræ vestis, à pure circa abscessum aggregato, sufficienter extenuato: idque accidit, ubi qui ad abscessum perveniunt tumores, tardè secti fuerint, aut ob medicantium imperitiam, aut eorum, quibus medela adhibetur, timiditatem, qui secari non patiuntur, sed expectant, ut longiori tempore cutis à pure rodatur, 2. Glauc. 8.

Rhacosis, ῥάκωσις ὀσχέυ, id est, *detritio*, laxata scroti cutis, seu multa scroti extensio est, lib. finit.

Rhagades, sunt rugæ ani intumescentes, rimæque, ac fissuræ sedis, 1. de comp. med. loc. cap. 8. quæ & *rimæ sedis* dicuntur, non aliter quàm labra, quandoque & manus, ex vehementi frigore; Plinius *fissas* appellat. Fiunt plerumque ab acris humoris affluxu, interdum autem propter condylomatum inflammationem & distensionem rumpitur cutis, rimæque ejusmodi emergunt. Dicuntur & à Veteribus quibusdam ῥήξεις.

Rhagas, ῥαγὰς, id est, *scissura*, *fissurave*, divisio est labia obtinens callo obdurata, dura, libr. finit.

Rhages

Rhages dicuntur extremi digitorum fines, qui Græcis κορυφαὶ vocantur.

Rhagoeides tunica, quæ *cærulea, uvea, & uviformis* dicitur, eſt oculi panniculus, albugineum humorem tangens, & circumdans, nigri coloris; unde *uvea tunica* ab uvarum colore dicitur, pòſt quem eſt alius panniculus cornu ſimilis; unde *Ceratoeides*, id eſt, *Corneus*, appellatur; juxta quem eſt tertius non circumdans alios, ſed eos inter ſe jungens, quem *Conjunctivam* vocant, & *Adnatam*, ſive *Agnatam*: Inter cryſtallinum autem & albugineum eſt tela aranea, lib. de ocul. c. 2. & Introd. cap. 11. & 10. uſu part. cap. 4. Ῥαγοειδὴς χιτὼν, eſt oculi tunica corneæ ſubjecta, & anteriore quidem oculi parte humorem ὑδατοειδῆ, poſteriore verò tunicam ἀμφιβληστροειδῆ proximè comprehendens. Ducit originem ex tenui cerebri meninge, quæ unà cum nervo optico ad oculi conſtructionem concurrit: ex quo quidam etiam χοροειδῆ illam appellarunt. Dilatata enim & ſoluta tenuis illa meninx circulo oculum ambit, totaque ſphærica eſt, niſi ubi ad pupillæ locum accedit. Eo enim loco leniter comprimitur, atque mediâ eâ parte quâ comprimitur, foramine rotundo pervia eſt, quod pupilla appellatur. Dicta eſt ῥαγοειδὴς, quod uvæ folliculo, à quo pedunculus avulſus eſt, quam ſimillima ſit: ut enim ille, ita hæc tunica parte ſui anteriore leviter compreſſa eſt, & in medio ad pupillam perforata. Habet verò & coloris cum uvâ ſimilitudinem variis interſtincta coloribus cæruleo & viridi, quibus ſe defatigatus oculus recrearet. Præterea verò acini uvæ lævitatem externam, & aſperitatem internam æmulatur, ut eam Medici rectè illi comparaſſe videantur.

Raphe, id eſt, Sutura, Commiſſura, Syntaxis ſerrata. vide *Commiſſura*.

Rhegma, id eſt, ruptum, eſt ſolutio continuitatis in vaſe; ut Fractura in oſſe: Convulſio, ſeu Spaſmus in nervo;

nervo: Apospasma in ligamentis; Thlasma in musculis; ita Rhegma in vasis, ex violento ictu, vel gravi casu, vel alio quopiam valente motu excitata, est unionis solutio, 4. method. cap. 1. Aliis est carnosæ partis solutio citra vulnerationem: cum ecchymosi quidem omnino, aliquando verò & cum contusione circum ipsam præruptam carnem consistit.

Rhetidosis, id est, oculi tabes, & corrugatio, 3. method. 2. vide *Tabes oculi*.

Rheuma, id est, fluxio, & humorum decubitus, 1. de comp. med. per gen. vide *Fluxio*.

Rheumaticus vocatus *affectus* provenit, quando toto videlicet corpore infirmo, & cachectico, principibusque partibus (paulùm licèt ipsis insit sanguinis) gravari solitis, noxios humores, illæ, ad carnosas cutis partes protrudunt, potissimumque ad adenas, excipiendis recrementis idoneos, tùm ob substantiæ laxitatem, tùm quia omnium partium minimè robustas habent naturales virtutes, sicut & pinguedo; partes enim infirmiores omnium primæ, excrementitiis morbis corripiuntur, libr. de cur. rat. per sang. cap. 8. Fluentibus verò humoribus, *Rheuma*, seu *fluxio* dicitur; cùm verò in aliquâ parte eidem illi constiterint, is affectus, qui inde generatur, *Rheumaticus* appellatur, 2. Glauc. cap. 2.

Rhexis, id est, ruptio, ab ictu, vel aliâ quâpiam causâ violentâ, in alto, totas subinde membranas dividens, & persæpè humores, quibus videndi facultas administratur, effundens, lib. Introd. cap. 15.

Rhodinum, vide *Oxyrhodinum*.

Rhodomeli, id est, mel rosaceum, quod aliquando simplex, interdum purgatorium paratur.

Rhœas, sive *Rhyas*, ῥοιὰς, seu ῥυὰς, vide *Encanthis*.

Rhogme, est ossis ruptio, sive interruptio, per superficiem recta, vel angusta, vel lata, lib. finit. ῥωγμὴ est divisio calvariæ superficiaria, vel profunda quidem, sed eatenus ut fractum os loco non moveatur; differentia

est

eſt fracturæ capitis, ut eſt apud Paulum, lib. 6. cap. 90.

Rhopalosis, ῥοπάλωσις, concretio eſt ſummorum pilorum indiviſibilis, veluti in baculos, qui etiam ampliùs non creſcunt, lib. finit.

Rhus, profluvium fæminarum propriè apud Medicos ſignificat, fluente ſanguine aſſiduè penè & inordinatè per uterum; longèque diverſa fluxio eſt ab eâ, quâ fluit ſanguis per uterum menſtruis periodis; cùm *illa* præter naturam ſit, *hæc* verò ſecundum naturam; Morbi nomen eſt ῥοῦς γυναικεῖος fluxus muliebris. Additur autem nomini coloris diverſitas, ut intelligatur quis humor fluat, dicendo ῥοῦν λευκὸν, vel ῥοῦν ἐρυθρόν.

Rhyas, eſt oculorum vitium, quando meatus, qui ab oculis in palatum deſinit, vel obſtructus, vel connivens, excrementa, non ad loca conſueta tranſmittit, ſed in oculos regurgitare permittit, com. 2. in 6. de morb. vulg. 32. vide *Rhœas*, & *Encanthis*.

Rhypodea medicamenta ſunt, quæ à ſordium ſimilitudine, quaſi ſtrigmentoſa nominantur, 2. de comp. medic. per gen. cap. 1.

Rhyptica, ῥυπτικὰ, ſive *extergentia medicamenta* nominantur, quæ in ſuperficie, ſive in cute, ſive in ulceribus ῥύπον, id eſt, ſordem auferunt; quæ verò altiùs Poros ab excrementis expurgant, ea *Ecphractica*, & *Eccathartica* (quaſi expurgantia, & ab infarctu liberantia dicas) appellantur, 5. ſimplic. 12. Quæ tergent, alia imbecilliùs, alia vehementiùs id agunt. Modicè detergent farina fabarum, hordei, ciceris, ſemen lini torrefactum, ſaccharum, oxymeli: magis terebyntina, thus, mel deſpumatum, amygdalæ amaræ: valentiùs ervi farina, ſemen hormini, radix ireos & panacis, nitrum uſtum, nitri ſpuma, fictiles teſtæ, pumex, buccinorum & purpurarum, & cæterorum oſtreorum teſtæ uſtæ, tritæ, tenui cribro cretæ, quorum quidem aliqua tam valenter tergent, ut etiam pilos tenuent: ſed hæc impropriè ῥυπτικὰ appellantur. Quæ verò propriè & ſpeciatim

ciatim dicta ſunt, tergunt tantùm, non etiam obſtructa liberant, quia ſunt amaris imbecilliora, ſalſa ſcilicet & dulcia: quæ autem valenter detergent, omnino etiam digerunt, & ob id valdè ſiccant.

Rhytmus in pulſu eſt proportio temporis ictus, ad tempus quietis, 1. de differ. pulſ. cap. 7. Cùm pulſus conſtet quatuor partibus, duobus ſcilicet motibus & geminâ quiete, ſibi invicem perpetuâ quâdam ſerie ſuccedentibus, eorum inter ſe proportio comparatioque Rhytmus eſt. Eum omnis pulſus habet, ſed varium. Suus enim eſt cuique naturæ, ætati, anni tempori, ſexui, & reliquis: quem quidem qui ſervat, is ἔνρυθμος dicitur, qui non ſervat, ἄῤῥυθμος.

Rigor, ῥῖγος, eſt inſiti caloris exagitatio, cum ſenſu doloris ſubita & univerſim facta, libr. de tremor. convul. cap. 6. Nominaturque etiam *Rigor*, nervorum convulſio, & Tetanos, 3. loc. aff. 10. Eſt autem propriè ſic dictus, concuſſio, & commotio inæqualis totius corporis à tenui & magis acri, copioſorique humore, quàm qui in horrore peccet, 3. ſanit. tuend. 5. & 1. de ſympt. cauſ. cap. 8. vide *Frigus* & *Horror*.

Rigor ſine febre nonnullis quidem accidit ſemel, nonnullis autem per vices interpolatas multorum ſpacio dierum interjecto, vel à principio uſque ad finem continuatur; aut eſt ita omninò exiguus, ut neque adeſſe videatur, cùm ſe quieti tradiderint, ſed cùm moveri cœperint, tunc demùm eum ſentiunt; aut etiam ſinè motu moleſtus accidit, pituitâ humore redundante, ſed non putreſcente; quando autem hic humor etiam putruerit, non modò rigent, ſed etiam febricitant ægri, 2 de differ. febr. cap. 5.

Rob, vide *Succum medicatum*.

Ros, tertia eſt humiditatis ſpecies, unde partes noſtri corporis nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu Ros quidam, per earum ſubſtantiam ſparſus, 7. meth. 6.

Rotula, vide *Patella*.

Rubra bilis, vide *Bilis pallida*.

Ructus, est flatûs excretio per gulam; cùm & alius sit, qui per intestinum rectum secernitur, comm. 5. in 6. de morb. vulg. 4.

Ruptura, vide *Unionis solutio*.

S.

SAccus, vide *Cœcum intestinum*.

Sacer morbus (ἱερὰ νόσος, id est, Epilepsia) dicitur, quò ejus magnitudo designetur; *Sacrum* enim apud antiquos, significat *magnitudinem*; alii verò *sacrum* dici putant, quòd divinus esset, & à diis in peccatorum vindictam mitteretur; quos Galenus reprehendit, lib. 2. de caus. sympt. cap. 3.

Sacer ignis, id est, *Erysipelas*, libr. de purg. med. facult. licèt Celsus, *ignem sacrum* pravum ulcus existimet dici.

Sacrum os, vide *Dorsum*.

Sagittalis sutura, vide *Obelæa*.

Salsa pituita est, quæ ab alieno calore computruit, 2. de natur. fac. cap. 9. & salsa redditur, aut propter putredinem, aut propter salsæ serosæ humiditatis admistionem, 2. de differ. febr. cap. 6.

Saltus, qui & *Palpitatio*, & *Palmos* dicitur, secundo meth. 2. vide *Palpitatio*.

Salvatella vena, est ramus venæ axillaris, media percurrens inter medium digitum manûs, & auricularem, 3. de anat. adm. cap. 5. & lib. de anat. viv.

Salubre corpus, simpliciter est, quod ab ipso naturæ ortu, bonam habet temperaturam, in simplicibus & primis particulis, atque in iis, quæ ex illis componuntur, instrumentis est probè conformatum & commensuratum, lib. art. med. cap. 4.

Sanguificatio, quæ & *Hæmatosis* nominatur, est mu-

tatio alimenti, in ſanguinem, libr. finit. vide *Attra-ctrix*, & *Hepar*.

Sanguifluas venas eas appellat Hippocr. quæ magnæ ſunt, quibus ruptis, inſignes ſanguinis eruptiones contingunt: id quod ex parvis evenire non conſuevit; nam & paucus ex hujuſmodi ſanguis effunditur, & citò ad oras ipſas diviſas coaleſcit, nocumentumque non affert, 2. de fract. 24.

Sanguinarium medicamentum (quod & *glutinatorium*, *cruentis opitulans*; Græcè autem *Enæmon* dicitur) eſt, quod vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. vide *Glutinatorium*.

Sanguineus cordis ventriculus, dexter ipſius eſt thalamus, per cujus orificium unum ſanguis in cor intromittitur, per alterum autem ex ipſo in pulmonem deducitur: alius cordis ventriculus ſiniſter *ſpirituoſus* nominatur; per cujus prius quidem orificium cor iis, quæ in pulmone ſunt, arteriis; per poſterius autem, omnibus, quæ per totum animal ſunt diffuſæ, arteriis cor eſt continuum, 6. de uſu part. 7.

Sanguis, nunc ſumitur pro omni in venis concluſo ſucco (in quo pituita ſcilicet, utraque bilis, & tenues ſeroſique liquores continentur) nunc pro quartâ ſubſtantiâ, è directo reliquis humoribus oppoſitâ, quæ propriè *ſanguis* dicitur, & è cujus exuberantiâ tota maſſa nominatur, commen. 4. in 6. de morb. vulg. 29. & commen. 2. in 6. de morb. vulg. 38. & lib. de multit. cap. 10.

Sanies, vide *Sordes*.

Sanitas partium ſimilarium, eſt calidi, frigidi, humidi, & ſicci ſymmetria; *diſſimilarium* verò, compoſitio, numerus, magnitudo, figura conveniens, 1. de ſanitat. tuend. cap. 1. & 4. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 3.

Sapa, quam alii *Siræon* vocant, eſt muſtum plurimùm coctum; ſunt qui & ficuum ſiccarum decoctum ita

ita nominant, lib. de attenuante diæta, cap. 12. vide *Apothermus.*

Sahafatum apud Avicennam, & Plinium *manantia capitis ulcera* nominantur, quæ Græci ἀχῶρας & κηρία, Aliabbas *tineam*, sub quo & *ficus*, & ψυδράκια, & ἐξανθήματα collocavit, nominant.

Saphæna vena est, quæ desuper ad partem cruris intimam descendit, quæ descendendo occultatur, donec partem super malleolum interiorem attingere incipiat, lib. de anat. viv. vide *Malleoli vena.*

Sapor, vide *Chymus.*

Sarcocele, σαρκοκήλη, est morbus testiculis induratis conveniens; quòd si aquosus humor in tunicis, quæ circa testiculos sunt, aggregetur, *Hydrocele*; omentum autem & intestina quòd si eadem in loca illabantur, *Epiplocele*, & *Enterocele* dicitur, libr. de tumor. cap. 15. *Sarcocele* verò simpliciter *Ramex* dicitur, 14. method. cap. 17.

Sarcoma est carnis in naribus aut aliis partibus præter naturam auctio, differens à *Polypo* magnitudine, opificio, & formâ, libr. finit. Est autem *Polypus* quidem Sarcoma, non contrà. Polypus enim similitudinem piscis Polypi gerat oportet, cùm σάρκωμα informe sit potiùs carnis incrementum.

Sarcomphalon, incrementum carnis est, præter naturam in umbilico, vel mitis, vel malignæ, lib. finit.

Sarcosis in utero est carnis ibidem prognatæ & collectæ expullulatio, quam, si magna sit, recidere convenit vellicatam scalpris, quò celeriùs emoriatur, sin parva, protinùs tollere, lib. finit. Videtur proinde nihil aliud esse quàm mola.

Sarcoticum medicamentum est, quod carne ulcus implet, 3. meth. 2. Nam quamvis carnis generatio naturæ opus esse videatur, juvatur tamen illa quidem plurimùm in replendo ulcere medicamentis, quæ modicè calefaciunt, moderatè detergent & purgant, atque mi-

nimùm ſiccant, nulloque modo adſtringunt. Talem namque σαρκωτικῶν facultatem eſſe oportet. Carnis enim generatio fit, cùm & membra ipſa quibus adnaſci vel circumnaſci caro debet in calore & frigore temperata fuerint, & ſanguis qui illuc affluit, tum qualitate ſalubris, tum quantitate moderatus. Verùm calidiora paulò ipsâ carne eſſe oportet ſarcotica, quo ſanguinem attrahant; neque ullo modo adſtringere oportet, ne quod influit repellant, ſordemque ulceribus arctiùs affingant; minimùmque ſiccare, ne abſumant, ſed modicè prorſus ſiccare quo in carnem denſetur. Detergendi autem purgandique vi prædita eſſe decet, ne mala caro & vitioſa gignatur, ſi quid ſordis & vitii in ſanguine relictum ſit, ſed citra omnem morſum & acrimoniam.

Satyriaſis, & *Satyriaſmus*, vide *Priapiſmus*, & *Elephas*.

Scabies, vide *Pſora*.

Scabies oculi eſt ſummarum genarum, angulorumque oculi eroſio, cum pruritu, quam acerrima fluxio progignit, lib. finit.

Scalpella, vide *Laminas*.

Scalptum vocant frictionem, motumque per ungues effectum, quod in prurientibus particulis animalia naturaliter faciunt, idque in ipſis omnibus reperitur, com. 5. in 6. de morb. vulg. 4.

Scamnum Hippocraticum, vide *Hippocraticum ſcamnum*.

Scaphoeides, id eſt, *os naviculare*, ſive *naviforme*, eſt os profundo ſinu excavatum, Tali caput anterius & oblongum excipiens; ſic dictum à Scaphæ ſimilitudine; cavitatem enim habet oblongam, Scaphæ ſimilem, in quam ſimile caput Aſtragali, ſeu Tali, intra ſe admittit. vide *Cubiforme*.

Scapulæ, ſunt oſſa in dorſo poſt thoracem ſita, cum oſſe occipitis, ſpinâque thoracis, coſtis, & oſſe, quod gutturi præjacet, muſculorum operâ copulata, lib. de

oſſib.

ossib. cap. 14. quæ & *Omoplatæ* dicuntur, lib. Introd. cap. 10. vide *Omoplatæ*.

Scarificatio est cutis incisio, lib. de cucurbit. cap. 4. vide *Encharaxis*.

Sceletos, σκελετὸς, quasi cadaver afficcatum & aridum, est ossium humani corporis invicem cohærentium universorum universa compactio, libr. de ossib. in procemio; & 1. de anat. adm. cap. 2.

Scelos, crus, pars est corporis organica, à coxendice ad imum pedem protensa, præcipuum ambulationis instrumentum, cui innitimur; in femur, tibiam, & pedem parvum dividitur. Quod enim in manu cubitus, id in crure tibia, & quale in manu brachium, tale in crure femur est, quodque in manu manus extrema, id in crure pes est.

Scelotyrbe, quasi cruris turbam, vel perturbationem dicas, species est resolutionis, quâ erectus ambulare homo nequiens, latus quandoque sinistrum in dextrum, nonnunquam dextrum in sinistrum circumfert; interdum quoque pedem non attollit, sed attrahit, velut ii, qui magnos clivos ascendunt, lib. finit. Nomen hoc, ut & morbus ipse, cæpit primùm Germanici tempore, cùm trans Rhenum exercitum duxisset. Vitio enim aquæ milites, ut ait Plinius, duobus malis tentari cæperunt, quæ Stomacacem & Scelotyrben vocarunt. Ante hæc tempora nomen hoc à Græcis usurpatum non reperies.

Sceptica, est illorum Medicorum schola, qui nihil sciri posse dicebant, libr. an sanguis in art. nat. cont. cap. 5. atque in singulis rebus hærent, atque hæsitant, libel. de subfig. emp. cap. 1.

Schesis, id est, dispositio, est quæ facilè discutitur, ut calefactum in Sole lignum; ex adverso ei affectioni, quæ ægrè solvitur; lignum E. gr. quod igni eatenus excalefactum est, ut jam accendatur, & fumum edat, 8. method. cap. 1. *Schesis* quoque adventitius corporis

 habi-

habitus dicitur, 3. de caus. puls. cap. 10. vide *Affectus*.

Schetica febris est, quæ facilè discutitur; è contrà *Hectica*, quæ difficulter solvitur, 8. meth. 1.

Schetron, exquisitum victum vocat Hippocr. *Phaulon* autem, victum simplicem ac vulgarem; Medium autem *Hypophaulon*, id est, Subvulgarem, nuncupavit, 1. fract. 45. Galenus σκεθρὸν Ionibus dici vult τὸ ἀκριβὲς exquisitum & accuratum, & σκεθρὰν δίαιταν Hippocrati ἀκριβῆ, exactam victus rationem, eique oppositam τὴν φαύλην, καὶ ἁπλῆν.

Schidacedon est divisio per longitudinem facta, conveniens fractis ossibus, quæ non omnino separantur à se invicem, sed veluti per rectitudinem finduntur: veluti *Cauledon*, divisio est per transversum facta, 6. meth. cap. 5.

Scindapsos, vide *Pituita*.

Scirrhosis est livescens & crescens caro, ex vehementiâ diuturnæ inflammationis orta, libr. Introd. cap. 5.

Scirrhum tumor est durus, qui sinè dolore est, non tamen omni sinè sensu; talis enim sanabilis non est. Sunt, qui eos duntaxat tumores præter naturam, qui omninò insensibiles sunt, *Scirrhos* appellandos censeant; reliquos non *scirrhos*, sed *scirrhosos tumores*, 14. meth. c. 6. *Exquisitus* verò *Scirrhus* nominatur, qui omninò durus, sensuque privatus est; qui verò non omninò insensibilis est, & difficulter sentit, ex humore lento, & crasso, qui partibus, quæ indurantur, tenaciter infigitur, *non-exquisitus*, 2. ad Glauc. 4. Durities propter humoris siccitatem crassitiemque accedit. Doloris autem sensus abest propter crassitiem & lentorem. Ubi enim crassus & lentus humor inania partis alicujus spacia subierit, & nervos nervosaque alia corpora repleverit, facilè viam intercludit spiritui animali, à quo vis omnis sentiendi proficiscitur, gummi instar omnia

omnia quibus inciderit ſpiracula oblinens atque obturans. Si humori melancholico flavæ bilis portio aliqua remiſta eſt, aut ſanguinis, aut pituitæ, jam non abſolutè ſcirrhus, ſed eryſipelatodes, aut phlegmonodes, aut œdematodes dicetur. Quo factum eſt, ut priori definitioni à veteribus traditæ, Medici recentiores humoris ſpeciem addiderint, definientes ſcirrhum tumorem eſſe præter naturam ab humore melancholico durum ſine ullo doloris ſenſu. Cùm enim quatuor genera ſint tumorum ſimplicium, à totidem humoribus pariter ſimplicibus prodeuntia, ut ſanguis phlegmonem, pituita œdema, flava bilis eryſipelas parit: ita ſcirrhus ab humore melancholico originem ducere, dicendus eſt, neque humoris ſpecies in ejus definitione omittenda eſt, quod non minima pars ſit ejus ſubſtantiæ.

Scleriaſis, id eſt, durities, eſt tumor palpebræ cum rubore, & dolore; difficilè tollitur, & durat magis, quàm inflammatio, lib. Introd. cap. 15.

Scleroma, durities, tumor eſt duriuſculus, qui in parte vulvæ aliquâ naſcitur, fitque plerumque ex phlegmones, quæ diù permanſit, induratione, lib. finit.

Sclerophthalmia, id eſt, dura lippitudo, in quâ oculus durior, ad motum pigrior, dolens, rubicundus redditur, palpebræque ſimiliter duriores, ſiccioreſque redditæ, poſt ſomnum aperiri facilè non poſſunt, vel inverti, propter duritiem: differt à *Xerophthalmia*, ſolâ magnitudine doloris, duritiei, & ſiccitatis, quòd *hæc* ſit *illâ* ſatis imbecillior.

Scleros tunica, vide *Retina*.

Scleruntica pharmaca, id eſt, indurantia medicamenta, quæ duritiem corpori inducunt; quod tribus auxiliis præſtatur, congelatione, ſiccitate, & repletione, ac tenſione.

Scolioſis, vide *Obſtipitas, Cyphoſis*.

Scoptulæ, vide *Omoplatæ*.

Scotodinos, hoc eſt, tenebricoſa vertigo; cùm enim

 caput

caput circumagi videtur, *Dinos*, ſive *Vertigo* nuncupatur; cùm inſuper & tenebricoſa fuerit viſio, *Scotodinos*, hoc eſt, *tenebricoſa vertigo* affectio appelatur; fit autem ob inordinatam ſpiritûs flatuoſi motionem; qui vel in capite primam ſuam habet generationem, vel ſurſum ex infernis fertur partibus, 4. acut. 42. Eſt ergo *Scotodinos*, ſeu *tenebricoſa vertigo*, quando ſimul res conſpectæ videntur circumvolvi, & ſenſus visûs repentè obſcuratur, & ægrotus ſibi tenebras circumfundi opinatur, 4. aphor. 17. Idem affectus, & *Scotomia*, & *Scotoma*, & *affectus ſcotomaticus* appellatur; ex ipsâ appellatione qualis ſit apparens, quippè à parvâ occaſione hebetantur ii, qui ſic laborant, adeò, ut interdum cadant, maximè ſi aliquando in gyrum rotentur; ſeu alium quempiam rotari viderint; ſive rotam, aut id genus aliud quippiam, aut ipſos quoque, quos vocant in aquis vortices, circumagi viderint, 3. loc. affect. 8.

Scotomia, *Scotoma*, *Scotomaticus affectus*, vide *Scotodinos*.

Scrofulæ, quæ & *Strumæ*, *Chœrades*, & *Parotides*, & *Eparmata* dicuntur, ſunt apoſtemata ſecus aures, libr. de med. facul. par. cap. 11.

Scrotum, eſt tunica craſſiſſima extrinſecùs teſticulos ambiens, libr. Introd. cap. 10. quod & *Scortum*, & vulgò *Burſa teſtium* dicitur; multis rugis & mediâ ſuturâ diſtincta, Græcè ὄσχεον, vel ὄσχεος.

Scutiformis cartilago, vide *Cricoeides*.

Scybala excrementa, ſicciora, & quaſi in nucleum formata, combuſta ſcilicet à viſceris phlegmone ſunt περιττώματα, 4. acut.

Scypho, vide *Choana*.

Scyros, id eſt, *Callus* & *Porus*.

Scytalides, vide *Digiti*.

Sebum, ſive *Sevum*, eſt oleoſa, & pinguis ſubſtantia adipe ſiccior, & magis concreta compactaque, ejuſdemque interim cum adipe generis, (utrumque enim ſanguis

ſanguis eſt concoctus, ex nutrimenti bonitate) niſi quod *Sevum* fragile uſquequaque ſit, nec ad ignem admotum tàm facilè liqueſcat, & cùm refrixit denuò concreſcat, ut ovis & capræ; *pinguedo* autem liquidior ſit, minimèque apta durari, oleo longâ vetuſtate incraſſato ſimilis, ut equi, & ſuis.

Secundiformis tunica, Græcè *Choroeides*, vide *Choroeides*.

Secunda, ſive *Secundina*, vide *Chorion*, *Retina*, *Retiforme*.

Secundum naturam fieri, cùm multis modis dicatur, in eum tamen ſenſum frequentiùs accipiendum eſt, ut ſignificetur, quod primâ ratione à naturâ fit, & quaſi finis ab eâ intenditur, non quod ex conſecutione quâdam aliis ſuccedere conſuevit; talis motus ſecundùm naturam eſt, cùm ex ſe aliquid, inſitâque naturâ ſuâ movetur: ut, motus cordis, qui in pulſibus fit, eſt operatio, & ea quidem ſecundum naturam; qui verò in palpitationibus fit, is & à corde fit, ſed p. n. à cauſis morbidis exagitato; unde etiam *palpitatio* affectio eſt, & ea quidem præter naturam, 6. de placit. cap. 1. *Præter naturam* autem quicquid eſt, aut affectus ſunt, à quibus functio læditur, aut cauſæ horum, aut ſymptomata, 3. de præſag. ex pulſ. capit. 1. differtque ab eo, quod eſt *non naturaliter ſe habere*, 8. method. cap. 9.

Sedes, vide *Vnionis ſolutio*.

Sedimentum eſt id, quod in urinæ parte infimâ ſubſidet, libr. de urinis, cap. 16. Quod ſi ad ſupremam ſuperficiem terminatur, dicitur *Nubecula*; ſi ad mediam regionem, *Suſpenſum*; ſi profundiori parte, inferioremque occupat locum, *Hypoſtaſis*, ibidem cap. 21.

Semeioſis, vide *Annotatio*.

Semeiotica, hoc eſt adnotatrix, medicinæ pars eſt, quæ de ſignis ſalubribus, inſalubribus, & neutris agit, curationi morborum per victum, ſummè neceſſaria,

præterita, præſentiaque ſymptomata ad morbi cauſam inveniendam, & ad præſagiendum, diligenter inſpiciens, lib. Introd. cap. 8. Σημειωτικὴ, pars eſt medicinæ ſignorum omnium differentias & vires expendens. Cùm autem ſigna multipliciter dicantur, ut Galenus in arte parvâ ſcripſit, certum eſt ad iſtam partem omnium contemplationem pertinere, ſed eorum maximè, quibus per morbos & præterita inveſtigamus, & præſentia cognoſcimus, atque futura prævidemus, uti ab Hippocrate proditum initio lib. prognoſt.

Semen, ex Ariſtotele, eſt quædam pars utilis excrementi, à quo, & ex quo ſingula fœtûs membra efformantur, 1. de ſemin. cap. 14. Alii *ſemen* nihil aliud eſſe dicunt, quàm ſanguinem à venis, quæ ipſum continent, exquiſitè confectum, 2. de ſem. cap. 2. quod & *genitales vires* vocat, 1. progn. 42.

Semicoctos humores appello, qui à ventriculi calore alterationem perpeſſi, nec tamen perfectè ab eo ſuperati fuerunt, 4. ſimpl. cap. 15.

Seminarii meatus, vide *Paraſtatæ*, & *Glanduloſi aſſiſtentes.*

Semiſyderatus homo, vide *Syderatio.*

Semitertiana, quæ *hemitritæus* dicitur, eſt febris quæ ex quotidianâ continuâ, & tertianâ intermittente fit, 2. de differ. febr. cap. 7. ubi ſequentem in modum de hâc febri loquitur: frequenter febris ſecundùm ſuam ipſius naturam, ex intermittentium genere eſt, ut tertiana; complexus autem quotidianæ febris, nullum integritatis tempus, priori circuitui relinquit, dum ſecunda acceſſio, antequam prior abſolvatur, invadere anticipet; hanc ego febrem compendioſæ, claræque doctrinæ gratiâ, uno volens appellare vocabulo, impoſui ei nomen *Semitertianæ*, lib. de morb. temp. cap. 8. Sanè nonnulli ajunt, *Semitertianam* ita nominatam fuiſſe, veluti ſemicirculum, ipſam tertiani circuitûs dimidio minorem eſſe aſſerentes. Alii dicunt, *Semitertianam* appel-

appellatam fuisse ideò, quòd dimidio tempore tertianam superet: ut si tertiana accessio ex duodecim horis componatur, semitertiana duodecim ipsas horas tertianæ in sese comprehendat, eisque dimidium duodecim horarum addat, universæque simul evadant duodeviginti, libr. de Typis, 4.

Senecta serpentum est, crassissimus quidam lentor, & velut membrana, ex diuturnâ latitandi morâ, hyemis tempore, sub cavernis terræ contracta, temporis longitudine potiùs, quàm senescentis ætatis vitio facta, de Theriac. ad Pison. cap. 13.

Senes, à Decrepitis nonnulli Hippocratis sectatores distinguunt, nomen *seniorum* ultimæ ætati tribuentes, *senes* autem in priori ætate statuentes, quæ media est inter juvenes & seniores. Aliquando *senes* vocat eos Hippocrates, qui extremam agunt ætatem, 2. aph. 31. Estque id, quod propriè omnes homines *senectutem* appellant, non aliud, quàm siccum, & frigidum corporis temperamentum, annorum multitudinis ratione comparatum, 5. de tuend. sanit. cap. 9.

Sensifici nervi, vide *Nervi sensifici*.

Sensus indigentiæ, est sensus tactûs exquisitissimus, soli ventriculo, & maximè ori ejus superno, per conjugationis sextæ nervos molles, concessus, ad cibum sumendum animal ipsum excitans, & stimulans, 4. de usu part. cap. 7. qui *fames* nuncupatur, lib. 5. cap. 8.

Sensus vitiosus est omnis, qui perperam obitur, & oblæsus est, quando scilicet proprium sensibile non aut omninò sentitur, vel cum vitio sentitur, vel diminutè, vel depravatè, & sub specie peregrinâ percipitur, ut, in auditu surditas, auditûs gravitas, obauditio: in visu cæcitas, visûs obscuritas, & depravationes quædam, lib. de symp. diff. cap. 3.

Sepedonodes, id est, *putredinosos*, Græci vocant eos, qui ad putredinem sunt proni, & dispositi, 8. method. capit. 7. Σηπεδονώδης, putredine vitiatus. Σηπεδὼν putredo

tredo eſt, & σηπεδόνες humorum collectiones & putrilagines quâcunque in parte corporis redundent. Sive enim ad inteſtina deſcendant, & illic putreſcant aut corrumpantur, putrida inteſtinorum ulcera gignunt, vel dyſenterias; quales σηπεδόνας exponit Philotheus. Celſus cap. 1. libr. 2. cancros vertit. Galenus humorum in venis putredines intelligit, unde oriuntur febres putridæ. Quod ſi fuliginoſa & ſeroſa excrementa putreſcant in habitu corporis, cutis affectiones putres ſuboriuntur, ut Alopecia, Ophiaſis phthiriaſis, furfures, cutis putrilaginoſa, & maligna ulcera, & carnium corruptiones.

Septa, quæ & *Septica medicamenta* dicuntur, ſunt omnia, quæ tùm eliquare, tùm colliquare, ac potiſſimùm carnem tenellam conſumere ferè abſque dolore poſſunt, hujuſmodi ſunt Arſenicum, Auripigmentum, Sandaraca, Chryſocolla, Aconitum; Vocantur autem *Septica*, ſeu *putrefacientia cum putredine*; ſymptomatis autem ſimilitudo, ut ſic appellemus, efficit; inter hæc autem numerantur & *Cathæretica*, hoc eſt, Detractoria; quæ extimam modò ſuperficiem, quam tetigerint, detrahunt, & conficiunt, non tamen in altum ſubire corporis & ſævire valent: ut, Alumen, Galla, Omphacium, æs combuſtum lotum, 5. ſimpl. 15.

Septum tranſverſum, vide *Diaphragma*.

Serapium, vocat Actuarius potionem eam, quam hodie ſyrupum voce magis barbarâ nominant; ſic verò vocant, quando medicamentoſi ſucci & liquores cum melle, vel ſaccharo, donec concreverint, coquuntur. Dividunt ſeplaſiarii *ſyrupum* in brevem & longum; *brevem*, quod parùm aquei humoris in ſe habet, appellant, alioque nomine *communem* vocant; *longum*, quòd humoris aquei multum obtineat, nominantq; aliâ voce *decoctum*; quin & divividunt in *communes* & *magiſtrales*.

Seroſum recrementum, vide *Ochema* τροφῆς.

Serpigo, vide *Herpes*.

Seſa-

Sesamoeidea ossa à sesami leguminis minuti specie sic dicta, quæ multis manuum, & pedum articulis, natura ex abundanti, velut auctarium circumponit, securitatis gratiâ, 2. de usu part. cap. 12.

Sessilis verruca, vide *Formica*, & *Myrmeciæ*.

Sextans, pendet uncias duas, 4. de comp. med. per gen. 14. Sextarius pendet heminas duas, quartarios quatuor, acetabula octo.

Sicca & valida frictio est, quæ corpori foris adhibetur, ad curandam quodammodò lassitudinem nullo humido, aquâ videlicet, vel oleo, foris corpori circumfuso, 2. simpl. cap. 25.

Siccus hydrops, vide *Hydrops*.

Sief, vide *Collyria*.

Sielismus, *Σιελισμὸς*, est salivæ copiosissimæ in os affluxus, sive ab humidiori capite in glandulas, ad radicem linguæ sitas; sive à Ventriculo, multâ pituitâ redundante, quæ ex eo secundùm gulam in os prorepit, & refluit multoties, etiam absque vomitu, 8. de comp. med. loc. cap. 4.

Sigmoeides apophysis dicitur processus unus Omoplatæ, quòd instar antiquæ Græcorum literæ C cavus sit, qui & *Ancyroeides*, & *Coracoeides* appellatur. Dicitur & hoc nomine sinus seu cavitas semicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyses comprehensa, in quam brachii extremum, trocheæ simile, inseritur. Refert quoque figuram G, unde *σιγμοειδὴς*, vel *σιγμαϑοειδὴς* appellatur.

Sigmoeides membranæ, seu *cartilagines*, sunt tres tunicæ, quæ in venæ Cordis arteriosæ orificio visuntur, quæ pulmonem alit, intus foràs spectantes, quas à figurâ Græcæ literæ Σ, (qui accuratiùs tractarunt anatomas) *Sigmoeides* appellarunt, 6. de usu part. 14. *Sigmoeides* quoque dicuntur, cartilaginum asperæ arteriæ extremæ partes, quæ sigma literæ figuram referunt, 4. loc. aff. 6. vide *Cricoeides*.

Signa

Signa judicatoria, vide *Decretorius dies.*

Significatio febris, vide *Insultus accessionis.*

Signa aliqua *mala* sunt, tùm ut signa, tùm ut causæ: ut signa quidem, quoties ex difficilioribus fiunt affectionibus; ut causæ verò, quoties ipsa rursus alias committunt & concitant pravas affectiones, pessimaque inducunt symptomata, progn. 49.

Sima Hepatis pars, est concava ipsius pars, quâ ex parte prodit vena porta; Unde per Mesaræi venas alimentum à ventriculo, primisque intestinis jecur attrahit; cujus opposita pars, *convexa* & *gibba* nuncupatur, 4. de usu part. cap. 13.

Similare membrum (quod & simplex, homogeneum, & prima corporis particula, quæ ex primis constat elementis, & ex quâ partes organicæ conflatæ sunt) est, cujus quamcumque partem sensibilem sumpseris, erit illa toti similis in nomine, & definitione, sicut os & caro, de anat. viv. cujusmodi sunt arteriæ, venæ, nervi, ossa, cartilago, ligamentum, membrana, caro, libr. de morb. differ. capite tertio. vide *Instrumenta.*

Simplex morbus, vel *Compositus.*

Simplicem febrem vocat Hippocrat. quæ mitis est, & cum signis tutis cumprimis: sic dicitur *febris ephemera*, 1. cris. 16.

Sinapismus, est medicamentum vehementer calidum, ex sinapi compositum, capiti conveniens, 3. loc. aff. 4. Simplicissimus quidem ille est, qui solo sinapi constat trito & apposito. Quo tamen non contenti veteres sinapismum ita præpararunt: fici pingues tepidâ aquâ pridie macerabantur, postridie manibus diligenter expressæ contundebantur. Deinde sinapim quam acerrimam, qualis est Syriaca vel Ægyptia, privatim terebant, adjecto interim ficuum cremore, quo faciliùs teri posset, nec tamen aquosum evaderet, postremò in offas simul hæc cogebant. Si sinapismum vehementiorem facere fuisset in animo, binas sinapis portiones

ad

ad unam ficuum addebant: ſin invalidiorem, contrà, ſi moderatum, æquas utriuſque partes commiſcebant. In mollioribus autem corporibus ſenſuque præditis exquiſito, & in quibus circa ſuperficiem affectio eſt, panem pro caricis miſcebant, aut ipſum ſinapi aceto macerabant, antequam detereretur, quò magis domaretur ejus acrimonia, quod aceto vis ſinapis frangatur. Ita paratus ſinapiſmus vel illinebatur, vel linteo exceptus admovebatur, & quantum opus eſt ſinebatur. Temporis autem ſpatium certo definire non licebat. Quare frequenter levandum erat cataplaſma, & conſiderandum an ſubjecta pars ruborem contraxiſſet, præſertim ſi ſenſu hebetiore prædita eſſet. Quod ut celeriùs fieret, partem ipſam ſpongiis aquâ calente madentibus fovebant, incumbente adhuc cataplaſmate, nec ſoluto: deinde ubi ſatis calere, rubere, & tumere videbatur, ſinapiſmum eximebant, poſt in balneum ducebant, deinde roſaceo partem illinebant, aut hapſo lanæ roſaceo & aquâ imbuto, vel malvâ coctâ tritâque cum pane integebant, donec nihil ex ſinapiſmo mali ſupereſſet. Efficaciſſimum eſt remedium longis & deploratis fere valetudinibus, cum jam inveterati morbi cæteris præſidiis non ceſſerunt. Pollet enim plurimùm adverſus vetuſtos capitis dolores, hemicranios, lethargicos, comitiales, inſaniam, vertigines, ſive capiti ſive cruribus admoveatur. Valet & ad orthopnœas, aſthmata, longas tuſſes thoraci impoſitus. Diuturnis ſtomachi & inteſtinorum affectionibus, inappetentiæ, iſchiadi, arthritidi, paralyſi, perfrictionibus, quæ calori non cedunt, medetur. Sed modum adhibere oportet, deſiſtendumque à medicamento cùm locus jam multùm intumuit, & inflammatione cingitur, caro turgens ſuccreſcit & cicatricoſa livet, & poſt balneum puſtulis leniter exaſperatur: neque eſt committendum, ut partem ſenſus deficiat ardore nimio victam & velut obſtupentem. Non eſt autem id remedii

dii

dii genus adhibendum acutis morbis, in exulceratione pulmonis aut alterius internæ partis vel externæ, quod ulcera ſinapis acrimoniâ irritentur, ut nec particulis cartilaginoſis & carne viduis, quoniam ſinapiſmo facilè urantur & nigreſcant.

Sinciput eſt anterior capitis pars, ſupra frontem ſita, capillis inte&ta, libr. Introd. cap. 10. vide *Bregma.*

Singultus, λύγξ, eſt veluti convulſiva quædam oris ventriculi affectio, quoties illud ex humorum copiâ gravatur, vel mordetur, vel propter frigiditatem contriſtatur, com. 1. in 1. prorrhet. 23. Accedit etiam ex immoderatâ inanitione, 4. acut. 69. Non autem *Singultus* eſt vera convulſio, utpotè quæ in ſolis muſculis accidit; ventriculus autem nec muſculus eſt, nec ejus os, 3. de cauſ. ſymp. cap. 2.

Singultuoſa febris eſt, in quâ ægri ſingultiendo rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo tamen ſymptomate febrientes ſunt liberati; verùm febris hujuſmodi, nequaquam *ſingultuoſa* dici debet, niſi ſingultus per totum morbum, ſimul cum febre, ægrum excruciaverit, 4. acut. 69.

Sinus, qui & *Vomica*, eſt ſolutio continuitatis in carnosâ parte: fit cum ſanguinis quâdam in mediam regionem, partium inanem & poroſam affluxione; id quod abſceſſui, & ſinui commune eſt; pars affecta, in exteriore ſummitate occluſa, os nullum habet, & abſceſſiſſe ipſa dicitur à ſubjectis partibus, cum ejuſmodi in ipſam quædam fit fluxio: affectio verò *abſceſſus* propriè, ſive *apoſtema* vocatur; at ubi aliquâ ex parte aperta eſt, ut, qui continetur, humor indè excernatur, non ampliùs *abſceſſus*, ſed *ſinus* jam appellatur, 2. de his quæ in medic. 27.

Sinus rectus appellatur, cujus os in inferiore parte, fundum in ſuperiore eſt; *obliquus*, cùm in latus declinat. Fiunt contrario etiam modo *ſinus*, quibus deorſum fundum, ſurſum verò os vergat; quibus neutiquam

quam fundum, quò facilior saniei exitus pateat, aperimus, 2. de his quæ in medic. 28.

Sinus vulvæ, vide *Cornua*.

Siræon, vide *Apothermus*.

Siriasis, est inflammatio Cerebri, & membranarum ejus, quam consequuntur syncipitis, & oculorum cavitas, febris ardens, pallor, totius corporis siccitas, & inappetentia. Morbus hic infantium proprius esse dicitur, cui nomen inditum est à syncipitis cavitate: σιρὸν enim Græci appellant foveam in quâ semina recondunt & asservant. Scribitur & σειρίασις.

Sitis, Græce δίψας, potionis desiderium est, id est, appetitus frigidi, & humidi.

Solidas corporis partes, vocant Medici ossa, nervos, cartilagines, ligamenta, tunicas, musculos, membranas, arterias, lib. Denotatio dogmatum Hippoc. quas etiam particulas, *Elementares*, *Similares*, & *Simplices* appellant, 1. de natur. fac. cap. 7.

Solutio morbi, simpliciter est illa, in quâ vel virtute, vel morbo sensim emoriente & devicto, vel morbus, vel finitur, 3. cris. 1.

Solutus est, & dicitur *Paralyticus*, qui laxatos habet articulos, 5. de compos. med. per gen. cap. 2.

Sopientia, vide *Anodyna*.

Sopor, aliàs *Coma*, propensio, delatióve in somnum est, cùm vigilare ægri nequeunt, non habentes apertos oculos, sed conniventes, alto somno, vel tenui, quin & vigiliis detinentur; idque accidit, vel humectatâ plus nimis eâ parte cerebri, quæ sensûs fons est, ut in ebriis, vel ejusdem intensissimum ob solum frigus; aliquando ob utrumque, quin & propter virium imbecillitatem adeò jam emorientium, ut apertas palpebras moribundi servare nequeant, com. 1. in 3. de morb. vulg. 7. vide *Caros*, & *Coma*.

Soporariæ arteriæ, vulgò *Carotides* dicuntur, sunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ sursum ascendente, post-

quàm ex Thorace exiens, ac claviculas transgressa, in medium jugulum pervenit, generantur, 1. de placit. cap. 7. vide *Carotides*.

Sordes, crassius nutritionis excrementum est; in ipsâ enim primæ carnis generatione duplex excrementum provenit, quod omnem qualitatis alimenti mutationem superat; alterum *crassius*, alterum *tenuius*: quod tenuius est, ipsa est *insensilis perspiratio*; quæ etiam subindè fit visibilis, quoties vel naturalis calor languet, vel nutrimento utitur, quàm justum sit, ampliore, vel motus quispiam vehementior animali contingit; alterum crassius, sunt ipsæ *sordes*, quæ in summo corpore nostro colliguntur: quin etiam in ulceribus, tenue excrementum, *Sanies*, Græcè *Ichor* appellatur; quod crassum est, *sordes*; ex priori excremento, ulcus humidum redditur; ex crasso, sordidum, 3. meth. c. 3. vide *Ichor*.

Sorici cauda, sive *Soricinus*, vide *Myurus*.

Sparganosis est, dum ob lactis redundantiam, mamillæ tumefactæ sic distenduntur, ut copiam hanc vix ferre queant, lib. 2. ad Glauc. cap. 2.

Spasma, vide *Rhegma*.

Spasmus, id est, *Convulsio*, musculi est ad suum principium contractio; vide *Convulsio*. Inde *Spasmosus affectus*, id est, *Convulsivus*, qui in suo principio, aut non multò pòst, quàm fieri cœperit, convulsionem accersit, com. 3. in 1. prorrhet. Sic *convulsivum affectum* appellant, qui ante mortem necessariò convulsionis aliquod periculum inducit, 1. de præsag. ex puls. *Spasmosus* autem *pulsus* sive *convulsivus*, est pulsus inæqualis in unâ pulsatione, & diversis arteriæ partibus, & ejusmodi quidem, in quo utrinque ab extremis retrahi, tendi, convellique arteria videtur, in modum chordæ tensæ.

Spasmus oculi, vide *Mollities*.

Spata, vulgò *Spatula*, instrumentum est, quo Pharmacopolæ confecturas in cacabo, seu mortario movent,

vent, 1. de compos. medic. per gen. capite quarto.

Spathomila, vide *Laminas*.

Sperma, *Spermaticæ arteriæ*, *Spermaticæ venæ*, *Spermatici pori*, vide *Semen*, *Glandulosi assistentes*, & *Parastatæ*.

Sphacelare, Hippocrat. in lib. de fract. & artic. pro *corrumpere* usus est; *Sphacelus* autem est corruptio substantiæ uniuscujusque partis, quæ *sphacelari* dicitur: partis carnosæ autem interitum, ex magnitudine inflammationis, propriè Medici *Gangrænam* nominant, 7. aph. 50. *Sphacelon*, in specie etiam vocant *ossis cariem*, 14. meth. 17. *Sphacelos* vocem, sunt qui dicunt, *vehementem dolorem* declarare; alii tantùm inflammationis excessum, qui partem ad corruptionis periculum deducat, 2. loc. aff. 7.

Sphacelodes hemicrania, id est, alterius capitis partis convulsorius dolor, 2. loc. aff. cap. 7.

Sphacelos, vide *Sphacelare*, & *Syderatio*.

Sphæromata, vide *Nates*.

Spage, vide *Anticardion*.

Sphagitides, id est, *Venæ jugulares*, 5. meth. cap. 4.

Sphenon os, (quod & *Polymorphum* appellatur, libr. Introd. cap. 12.) est, quod ad cunei similitudinem, ex utroque latere Calvariæ ad palatum tendit, superiorem maxillam constituens, cujus ossis apophyses utrimque concavæ, ab alarum similitudine *Pterygodes* nuncupantur, lib. de ossib. cap. 1.

Sphincter, quasi constrictor, seu constrictorius, est musculus constringens orificium recti intestini, & vesicæ urinariæ, 6. de anat. adm. 4. vide *Rectum intestinum*.

Spicilla, vide *Laminas*.

Spina, est omnium vertebrarum, quas *spondylos* vocant, basis, compages, & structura: sumitur & *spina* aliquando pro *medullâ spinali*, 3. loc. aff. 10. vide *Dorsum*, *Myelos*, & *Medulla spinalis*.

Spirationem naturalem appellat Hippocr. spirationis

facilitatem, quæ neque thoracem, neque cor, aut pulmonem, neque præcordia p. n. affecta, aut dolore aliquo infestata, quin etiam neque partes quasdam iis adjunctas, ventriculum, lienem, jecur, ægrotare significat, 1. progn. 25.

Spirituosos appellat Hippoc. eos duntaxat, qui copiosum aërem inspirant, & aëre multo indigent, 4. acut. 115.

Spirituosus, vide *Sanguineus*.

Spiritus, *πνεῦμα*, præcipuum est naturæ simul & animæ instrumentum, quo omnes functiones muniaque exequitur substantia aërea, calida, levissima, tenuissima, omnes in corpore motus naturales ciens; est enim tertia substantia corporis nostri constitutiva, contra distincta aliis duabus solidis, & humoribus, ejusdem planè cum calore nativo originis, & temperiei, cujus caloris est perpetuus comes; nam cùm ad vitæ munia oporteret calidum innatum per omnia diffundi, is verò singulis solidis partibus, insitus & fixus, & immobilis sit; ei natura spiritum socium ascivit, qui ipsum, suo celeri motu, quò necesse erat, deduceret. Estque tanta *spiritui* cum calore nativo substantiæ communio, & operis societas, ut par sit ejusdem essentia, natura, & proprietas; ut non immeritò Hippocrates *spiritus* vocârit, impetum facientia, à sui motûs celeritate. Aliquando Hippocr. absolutè ipsam respirationem, vocat *spiritum*, com. 4. in 6. de morb vulg. 4. unde & *densum*, & *rarum spiritum*, id est, *respirationem tardam*, & *raram* vocitabat, 1. de difficult. resp. cap. 2. Interdum, ab eodem, aër inspiratu attractus, qui respirationis, vocisque materia est, *spiritus* appellatur, 1. acut. & in progn. Aliquando *flatus ipse*, quo nervosa & musculosa corpora distenduntur, *spiritus* appellatur.

Spiritus animalis, est primum animæ instrumentum, in cerebri ventriculis contentus, ad sensificam & motricem vim in universas corporis partes transmittendam,

dam, procreatus, 4. loc. aff. 2. *Spiritus* equidem, qui in arteriis continetur, *vitalis* & eſt, & dicitur; qui in cerebro, *animalis*, non quòd de ſubſtantiâ animæ ſit, ſed quòd primum ejus illic habitantis ſit inſtrumentum, qualiſcunque ſubſtantia ejuſdem fuerit, qui ex vitali perfectiùs concocto, & in cerebri anfractibus elaborato, conficitur; qui animalis ſpiritus, nequaquam animæ domicilium, ſed primum tantùm ejus inſtrumentum eſt, eò quòd, cùm ex vulneratione fuerit evacuatus, illicò animal quaſi mortuum collabitur; cùm iterum colligitur, reviviſcit, 7. de plac. cap. 3. *Spiritus animalis*, exhalatio quædam eſt ſanguinis benigni, 6. de uſu part. 17.

Spiritus aſper, à quibuſdam appellatur is ſpiritus, qui cum ſono & ſtertore ducitur, ſive ob anguſtiam loci, quo ille redditur, ſive ab humoris copiâ, 3. de artic.

Spiritus denſus, eſt brevis ſpiratio, ſive motus reſpiratoriorum organorum, per breve tempus, factus, 3. de diff. reſpir. cap. 10. vide *Inſpiratio denſa*.

Spiritus detentio, eſt reſpirationis ad plurimum tempus voluntaria cohibitio, per quam & ſingultus, & oſcitationes ſanantur, 3. de diff. reſpir. cap. 10.

Spiritus flatuoſus, qui & *Flatus* appellatur, craſſus, ac vaporoſus flatus eſt, ſecundùm ſubſtantiam aërius, atque tenuis; Cogita verò ejus naturam ex circumſtante nos aëre, in memoriam revocans, qualis in Auſtrinis conſtitutionibus, & qualis in Aquilonaribus fiat; ei enim, qui in Auſtralibus, aſſimilatur flatuoſus; alteri verò, qui in Aquilonaribus, is, qui in nobis ſecundùm naturam eſt, ſpiritus comparatur, 2. Glauc. 6. vide *Flatus*.

Spiritus inter exeundum offendens, vide *Exſpiratus*.

Spiritus naturalis, vide *Spiritus vitalis*.

Spiritus ſublimis eſt, qui ſublimioribus thoracis partibus inſpiratur, 4. loc. aff. 7.

Spiritus vitalis, à Cordis facultate naturali genitus, in arte-

in arteriis continetur, nutriturque reſpiratione, attracto aëre & ſanguine; quòd ſi naturalis quoque ſpiritus eſt, utique is quoque in jecinore, & venis continebitur, 12. meth. 5.

Spirituum interceptio, vide *Interceptiones ſpirituum*.

Spiſſum corpus, vide *Rarum*.

Splen, ſive *Lien*, corpus eſt rarum admodùm, ac laxum inſtar ſpongiæ cujuſdam, ut ſuccos craſſos, & melancholicos facilè attrahat, & excipiat, hepar ab illis expurget, eoſdemque conficiat. Unde ipſum *Parenchyma*, id eſt, *affuſionem*, nominant, 4. de uſu part, cap. 15. cujus *ſimæ partes*, ſeu *concavæ* jecur, & ventriculum ſpectant; *gibbæ* his opponuntur, capit. 16. Ejuſdem lienis corpus tantò eſt rarius hepate, quantò eſt craſſius pulmone, cap. 15. Quia autem nigro ſanguine compoſitus eſt, idcirco non modò nigricat, & prominentibus quibuſdam tuberibus inæqualis eſt, ſed etiam familiaritate ſuæ ſubſtantiæ, quicquid atri humoris ac fæcis eſt in ſanguine, ad ſe attrahit. Hoc enim illi à naturâ propriè tributum eſt. Trahit autem per eum venæ portæ ramum, qui ſuperior & minor eſt. Ac ejus quidem fæcis parte ſibi cognatâ magis & familiari, per arteriarum præcipuè calorem & motum elaborata nutritur: reliquum autem excernit nunc in portam & inteſtina per eundem portæ ramum, nunc in ventriculi latus ſiniſtrum, per inſignem venam ex ſummo aut propinquo in lienis ſimâ ramo prodeuntem: nunc in ſedem per hæmorrhoidas, nunc in renes per arterias ab aortâ ſupra renes natas. Id quoniam debuit eſſe fæculenti ſanguinis receptaculum, prævidens natura ne facilè obſtrueretur, duo præſertim illi remedia comparavit, ſubſtantiæ raritatem, & arteriarum copiam. Eſt enim valdè laxus & ſpongioſus, habetque tum plures, tum grandiores arterias, quàm magnitudini ſuæ conveniat, ab aortâ quâ per lumbos fertur, prodeuntes. Situs eſt in hypochondrio ſiniſtro, quâ ventriculo

triculo incumbit cavus, quâ verò ſeptum contingit, leviter gibbus. Tunicam habet à peritonæo, nervulum autem à ramo ſextæ conjugationis, qui ſiniſtrarum coſtarum radicibus inſeritur. Neque enim expediebat majores eum nervos habere.

Splendentem urinam vocavit Galenus quæ & flava eſt, & peculiari, ac propriâ miſtione conſtat, ita ut gemini coloris eſſe videatur, & rufi, & rubei; ſplendorem enim à rufo, nitorem autem à rubeo accipit, lib. de urin. cap. 4.

Splenia, vide *Plagulæ*.

Splenica vena, eſt ramus ſiniſter ſuperior & minor venæ portæ, qui totus per lienem ſpargitur; nam cùm vena porta in duos præcipuos ramos meſentericum videlicet & ſplenicum diſtincta ſit, *hic* in lienem abit, *ille* in meſenterium diffunditur.

Splenici, dicuntur ii propriè, qui induratam ſplenis ſchirroſamque ſubſtantiam habent: non quibus inflammatum viſcus eſt, 9. de compoſ med. loc. cap. 2. quamvis ita dici poſſint omnes qui ex liene laborant. Evadunt autem lienoſi, à copiâ melancholici humoris lieni infarcti, quam defluxiones, & fœdus corporis color ſubſequitur. Unde fit, ut humore melancholico ſub morbi finem criſimque per alvum erumpente, dyſenteria promptè excitetur: quæ ſi diutius perſeveret, omnino lethalis eſt: ſin brevi finiatur, magnâ ex parte ſalutaris eſt, ut eſt apud Hipp. aph. 43. & 48. lib. 6.

Spondylus, *Sphondylus*, *Spondylon*, & *Vertebra*, idem ſignificant; ſunt autem viginti quatuor oſſa, quibus Rhachis, id eſt, Spina, conſtituitur; tot enim ſunt in homine ſecundùm naturam ſe habente: aliquando verò plura, aliquando pauciora viſa ſunt, omnia cava & forata, ſpinam habent, & apophyſes obliquas, & tranſverſas deſcendentes, & aſcendentes. vide *Dorſum*.

Spongoeidea oſſa, vide *Oſſa Ithmoeidea*, & *Cavernoſa oſſa*.

Spontanea vocantur *ulcera*, quæ ex mordente humore oriuntur, qui ſiſtitur in exitu, ac tardat; extremamque cuticulam ſolam, propterea quod ab eâ remoratur, tùm erodit, tùm exedit; quam nec ipſam, ſi eandem quoque ſudoris vice tranſiret, ulceraret, 14. meth. cap. 17.

Spontaneum, apud Medicos dicitur, non quod ſine causâ fit, ſed quod noſtrâ causâ non fit: item quod fit abſque opera Medici, ſolius naturæ vi, 6. aphor. 14.

Sponte evacuari ex corpore dicimus, quæcunque ſine aliquâ Medici operâ excernuntur; ea ſcilicet, quæ noſtrum regit corpus, potentiâ ipſum expurgante, aut quæ ex irritamento aliquo, aut quia à vaſis non continentur, rejiciuntur, 4. aph. 2.

Sporades morbi, ſive *Sporadici* ſunt, qui ſparſim privatimque prehendunt; ægros diſcrepanter fatigantes, neque ſecundùm communem modum conſtantes, 1. acut. 9. vide *Endemus*, *Communis*.

Sporades venæ, ſunt propagines quædam venæ maximæ cavæ, trunci, in totum crus ab interiore ipſius parte per inguina procurrentis, inordinatæ, ad cutem permeantes, modicis intervallis diſperſæ, 3. de anat. adm. cap. 12.

Spuriæ coſtæ, vide *Illegitimæ*.

Sputamen eſt Sputum, cui aliquid alieni humoris eſt admiſtum: ut bilis, ſanguinis, ſaniei, 1. de criſ. 5. Sputum autem quod ſecundùm naturam ſe habet, eſt, cui flavum aliquid admiſtum eſt, ibidem.

Sputum appellatur, non quod ſanguineum, bilioſum, atque ſpumoſum eſt: tale enim propriè *ſputamen* nominamus; ſed quod neque ſanguini, neque bili pallidæ, vel nigræ commiſtum ſpuendo rejectum fuerit, 1. de criſ. 5.

Spyratus vocant Caprarum dejectiones; ſunt autem hæ ſiccæ, atque id quod excernitur propriâ circumſcriptione rotundum, circumductumque exiſtit. Cùm

igitur

igitur quis hoc pacto, ſicca, & circumducta dejecerit excrementa, *Spyratode*, id eſt, in ſpyras voluta appellantur, fiuntque talia, & quod pluſculo tempore retinentur, & propter copiam igneæ caliditatis; com. 1. in 1. prorrhet. 6. quæ & *Scybala excrementa* vocantur. vide *Scybala excrementa.* Σπύραθοι dicuntur Galen. caprarum ſtercora & pilulæ ſtercoris caprini, quas ad muliebres morbos, & uteri ſuffitum uſurpat Hippocrates. σπυραθώδεες κοιλίαι ſunt apud Hippocratem alvi ſiccæ & duræ, & quæ caprinis ſtercoribus ſimilia reddunt.

Squamoſæ agglutinationes, quæ & *Mendoſæ commiſſuræ*, & *temporales* dicuntur. vide *Lepidoeides.*

Staltica medicamenta, quæ carnes vulneribus æquant, lib. de Dynam. in procemio.

Staphyle, eſt carnoſa quædam particula, quæ in ſummo ore apparet pendula, ſi quis, aperto plurimùm ore toto, linguam deprimat; hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur, à veteribus Græcis, *Gargareon*, & *Cion*, hoc eſt, *Gurgulio*, & *Columna*; Cæterùm poſteriores Medici ferè omnes non ita, ſed *Cionidem*, id eſt, *Columellam*, vocant: nam qui *Staphylen*, id eſt, *Vvam*, & *Acinum*, ipſam appellant, eorum non meminiſſe præſtat. Propriè enim non particulam illam, ſed unam aliquam ejus affectionem, *Staphylen* ſive *Vvam* nominamus; raro autem hæc affectio circa columellam contingit, tametſi ſæpè inflammetur graviſſimè, 6. de comp. med. loc. cap. 3. & lib. de anat. viv. Eſt igitur *Staphyle*, non illius partis inflammatio, ut quidam putant, ſed quædam illius paſſio, in quâ tota Columella laxata, extremâ ſui parte major eſt, & livida; ſuperna verò tenuis, ut ſimilitudinem fructus uvæ, unde nomen accepit, præ ſe ferat. Latini *Vvam* & *Vvulam* nominant. Galenus ibidem.

Staphyloma, eſt oculi morbus, cùm in ſummâ tunicâ, quiddam acino ſimile evenit. 2. meth. cap. 2. Σταφύλωμα differentia una eſt τῆς προπτώσεως, cùm ſcilicet

erosâ ruptâve tuniculâ corneâ, altera ei subdita, quæ ῥαγοειδὴς dicitur, excidit ad eum modum, ut acinum uvæ repræsentet. Cùm enim infra istum modum excidit, μυοκέφαλον: cùm modum hunc superat, μῆλον vocatur, ut docet Paulus lib. 3. cap. 22. Interdum verò aliter fit σταφύλωμα, sine ruptione aut erosione corneæ, quando ipsa cornea intumescit certâ quâdam parte, atque attollitur, & prominet in modum acini uvæ. Id quod plerumque contingit ex defluxione, humoribus intra corneam coacervatis, quos ea propter imbecillitatem sustinere non valens, laxatur, & quasi incurvatur, apparetque veluti acinus uvæ exertus, qui Staphyloma appellatur. Differunt inter se hæ duæ species staphylomatis, quod una integrâ fiat corneâ tunicâ, tumorque ipse candidior appareat; altera verò fiat eadem ruptâ aut erosâ, in quâ quod prolabitur, cæruleum aut nigrum cernitur. His addit & tertiam speciem Aëtius, libr. 7. cap. 34. scribens aliquando fieri ex pustulâ quâdam inter strias corneæ tunicæ satis profundè excitata, quæ tunicam attollat, non tamen rumpat. Causæ hujus staphylomatis variæ esse possunt, sed quæcunque ea fuerit, certum est visum omni staphylomate aboleri.

Statum ab Hippocrate solere non temperamentum tantùm aëris præter naturam, sed etiam omnem cujusque rei formam appellari, recordemur, com. 3. in 3. de morb. vulg. in proœmio.

Status morbi est vehementissima totius morbi pars, 1. de cris. 8. vel *status morbi* aliud non est, quàm morbi, quantùm ad casus, & symptomata attinet, maximum, 1. aph. 7. vide *Consistentia.*

Steatocele, affectio est scroti, succrescente in eo quopiam sevo simili corpore, lib. Introd.

Steatoma, vide *Atheromata.*

Stegnosis, *stipatio*, cutis vitium, quo per occultos meatus prohibetur transmitti, quod superfluum est, excrementum fuliginosum, obstructis, sive densatis meati-

meatibus, quam densitatem μῦσιν, id est, conniventiam, vocant, 3. de sanitat. tuend. capite decimo.

Stegnotica medicamenta, hoc est, obstruentia, quæ sensibiles excretiones cohibent; corpus enim quod claudit, & continet in se, nec quicquam quod sensu queat percipi, ex sese emittit, Græcè στέγνον, sive *Stegnoticum* nuncupatur, 5. simpl. 14. vide *Obstruentia*.

Stelechiæa, vena est superficiaria, & Caudicis more sita, unde omnes aliæ venæ, sanguineis ac pedestribus animalibus procedunt, 6. de anat. adm. cap. 8. Estque vena magna, ad portas jecoris sita, aliarum omnium caudex, ibid. cap. 10.

Stephaniæa sive *Coronaria* vena, sutura, & os, vide *Coronale os*.

Stephanos, *Corona*, & *Iris*, sunt locus ille communis, in quo universæ oculi tunicæ simul committuntur. 14. meth. cap. 19.

Sternon, est anterius Thoracis os, sive os pectoris, 7. de anat. adm. cap. 2. Sedes enim omnibus costis duplex est; prior Sternon, id est, pectoris os; posterior Vertebræ, quæ totidem numero omninò sunt, quot & costæ habentur, duodecim inquam; enimverò pectoris os, unum quidem os apparet, membranis autem detractis, quòd & plura ossa sint, & numero totidem, quot cum eo costæ dearticulantur, palàm innotescit, 8. de anat. adm. cap. 1. Tenerum admodum est recens natis, ut ossium pars plurima & epiphyses omnes, nil aliud quam cartilago. Deinde verò in medio inter costarum articulationes paulatim siccescit: utique tamen unumquodque ejus os rotundissimum est. Quod reliquum est omne singula hæc ossicula ambiens, cartilago adhuc est, costarum cartilagini tam simile, ut idem videri possit. Cæterùm parte sterni imâ cartilago triangula adnascitur, quam ξιφοειδῆ appellant. *Sternon* manubrio, cartilago gladio similis videtur.

Sternutatio, maximum remedium capitis halitibus repleti

repleti eſt, quâ uno impulſu tùm à pulmone, tùm à capite ſpiritus emittitur copioſiſſimus, ad expurganda ea, quæ in anterioribus cerebri ventriculis, & in naribus offendunt, 2. de cauſ. ſympt. cap. 4. *Sternutatoria* verò *medicamenta* ſunt, quæ naribus admota, vapore ad cerebrum ſublato, craſſitudinem humoris attenuant, & per nares ſeu palatum cerebrum expurgant, 13. method. 21.

Stigmata, inter cutis vitia numerantur, & dicuntur non puncta, ſed maculæ punctorum magnitudine ſuâ & formâ hominis cutem & ſuperficiem deformantes, ac variantes; *Vermicatam* vulgò nominant.

Stomachi paralyſis, ſymptoma eſt virtutis attractricis ſtomachi, cùm alimentum aut omninò trahere non poteſt, aut quàm trahit debiliſſimè, 3. de ſympt. cauſ. c. 2.

Stomachicos eos appellant, qui appetentiam perdiderunt, & quibus poſt acceptum cibum, ventris os gravatur, atque opprimitur, ægros intolerabilis anxietas habet. Appellant *ſtomachicos* etiam illos, quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum impellantur, & iiſdem ſimul cibi corrumpantur, quandoque acidi, quandoque nidoroſi facti, quandoque aliam vitiatam qualitatem adepti. Inſuper eos *ſtomachicos* appellant, quibus ructus hujuſmodi cum moleſtiâ quâdam, anxietate, & ſubverſione contingunt, ſæpè cùm nondum cibum acceperunt: quin etiam, quibus per plurimum tempus cibi in ore ventris morantur, gravantes, & vix deſcendentes, tales etiam *ſtomachicos* appellant. Alios item appetitum caninum habentes, ut & plurima edant, & maximè gravati paulò pòſt revomant, vocant *ſtomachicos*. Alios rurſus, qui fortiter exſolvuntur, ubi diutiùs inediam pertulerint, & ſi non citiùs cibum accipiant, in ore ventris morſus percipiunt, quorum aliqui etiam nauſeoſi fiunt, niſi citiùs potum ac cibum acceptent, *ſtomachicos* etiam vocant, 8. de comp. med. loc. cap. 2.

Sto-

Stomachum, os ventris appellant Medici superius sive sinistrum, qui etiam *stomachica animi deliquia* appellant, & quosdam *stomachicos* esse dicunt: sic in eo loco oborto ab affectu p. n. appellantes, velut *Hepaticos* ab Hepate, *Colicos* à Colo, *Nephriticos* à Renibus, *Splenicos* à Splene affecto, 2. de comp. med. loc. cap. 1. & 4. de caus. puls. 23. licèt *Stomachi* nomine collum, omni ventri præpositum, instar isthmi cujusdam angustum, intelligatur, 4. de usu part. cap. 1. quin & Oesophagus, *Stomachus* dicitur. vide *Oesophagus*. Est igitur *Stomachus*, os ventriculi, id est, meatus superior ventriculi, per quem cibi in ipsum ventriculum intromittuntur: aliud habet & ventriculus os infernum, quod Græci πύλωρον, per quod chylus descendit, vocitant; duobus enim nominibus, Veteres *os ventriculi* nominabant, *Stomachum*, & *Cardiam*, id est, *Cor*, propter consensum, quem habet cum corde maximum, 8. de comp. med. loc. Est autem στόμαχος maximo sensu præditus, & longè acutiore quam reliquæ ullæ partes, propter duorum nervorum magnitudinem, qui à sextâ cerebri conjugatione in ipsum inseruntur: per eos & alimenti penuriam & rosionem sentit, ventriculique affectus cerebro, & contrà ventriculo cerebri communicantur. Ad ipsum propriè pertinet appetentia, quam ut bene habens secundum naturam excitat, sic malè affectus inappetentiam, & vitiosum appetitum inducit. Situs est sub cartilagine ξιφοειδεῖ, quam ob id natura videtur comparasse, ut ipsius esset propugnaculum.

Stomatica medicamenta sunt, quæ modicè siccant; sic vocata, quòd in assiduo sint usu; cujusmodi sunt, quod ex Moris conficitur, & quod ex Rubi fructu, & quod ex succo corticis juglandium viridis, atque etiam his magis, quod ex musto, & cupressi sphærulis componitur, 5. meth 10. Στοματικὰ φάρμακα dicuntur propriè medicamenta quæ ad uvas, tonsillas, & omnes quæ in ore fiunt derepente inflammationes conveniunt Gal.

Gene-

Generaliter verò dici possunt quæcunque gargarizata, illita, aut alio quovis modo admota medentur oris affectibus. Nam & citra inflammationem ulcera admodum humida stomaticis medicamentis curantur.

Strabilismus, qui & *Strabismus* dicitur, est musculorum oculi, non omnium, sed aliquorum resolutio, ob quam causam, vel sursum, vel deorsum, vel in latera nuunt oculi, lib. finit. vide *Illosis*.

Strangulatio, est internecio, ob respirationis defectum facta; vel propter angustiam, & coarctationem alicujus spiritalium, id est, respirationi servientium organorum; vel propter virtutis thoracem moventis imbecillitatem; vel propter vitalis principii vehementem refrigerationem; Angustia autem fit, vel repletâ eâ regione, quæ inter thoracem & pulmonem media est, vel pulmonis cavernis & fistulis obstructis, vel inflammatione quâdam totum viscus habente, vel asperâ arteriâ, vel ejus arteriæ capite, quod Græci *Laryngem* & *Bronchon* nominant, Latini *Guttur*; vel illâ gutturi præjacente capacitate, quam Græci *Pharynga*, Latini *Fauces* nominant, affectum quempiam perpetiente, 4. aphor. 34.

Strangulatio uteri, & *apnœæ*, id est, spiritûs interceptiones, quæ mulieribus quidem assiduè, & præsertim viduis accidunt, fiunt innatâ caliditate, à multitudine materiæ frigidæ gravatâ, ad similitudinem flammæ, quæ præ multis humidis lignis suffocatur, 3. de diffic. respir. cap. 10. & 6. loc. aff. 5. Qui affectus à Græcis ὑστέρα, καὶ ὑστερικὴ πνίξ, à quibusdam ἄπνοια ὑστερικὴ, dicitur: Latini autem, *uteri strangulatum*, *uterinam suffocationem*, vel *spirationis ob uterum privationem*, tùm à parte affectâ, tùm à superveniente symptomate appellant.

Strangulator, vide *Lycoeides*, & *Lupus*.

Stranguria, est vesicæ affectus, quo urina non retinetur, sed guttatim destillat, libr. finit. undè & *urinæ stil-*

næ stillicidium appellatur, 8. de placit. 6. Fit autem vel imbecillitate vesicæ, vel urinæ acrimoniâ, 3. de caus. sympt. cap. 2. Cûm neque inflammatio, neque calculus, nec aliud quicquam infestat, si urina acris est, totus habitus, aut reliqua signa bilem ostendunt, ex hâc vel δυσουρία vel στραγγουρία contrahitur. vide *Ischuria*, & *Cœliaca*.

Strictor, vide *Anulus*, *Rectum*, *Sphincter*.

Strigmenta, sunt particulæ quædam intestinorum, quæ in excretionibus biliosis simul dejiciuntur, summâ intestinorum tunicâ humoris acrimoniâ derasâ, 4. de art. 31. vide *Rhypodea*.

Struma, vide *Chœras*, *Parotides*, *Scrofulæ*.

Stryphna, vide *Halituosa*.

Stultitia, est rationis deperditio, cum læsione memoriæ, & phantasiæ, 3. loc. aff. 5.

Stupefacientia, vide *Anodyna*.

Stupor, insignis est refrigeratio, idcirco corporibus ita dispositis, & sensûs & motûs difficultatem inducit; quemadmodum completa refrigeratio & sensum & motum omninò tollit, & paralysin inducit. Equidem novi quosdam adeò refrigeratis pedibus, ut primis quidem diebus sensus periret, sequentibus deindè diebus emortui pedes putrescerent, 2. loc. aff. 2. Est insuper *Stupor* symptoma, quale dentibus evenit post esum malorum immaturorum, & aliorum acerborum, & acidorum, proprio nomine appellatur αἱμωδία, 3. de aliment. facult. cap. 16. Est denique *stupor*, cùm nervus aliquo obstruente, vel adstringente cogitur, adeò, ut spiritus animalis ad membrum transmitti nequeat, hinc membra sensu & motu privantur, lib. de ren. aff. dign. cap. 3.

Styloeides, vide *Graphoeides*, & *Lithoeides*.

Stymmata, spissamenta sunt, quæ oleis adduntur, aut odoris gratiâ, aut ut confecta diutiùs ab injuriis immunia permaneant, 2. de comp. med. per gen. 2. Στύμματα

μάτα dicebantur Veteribus unguenta ſolidiora & corpus habentia. Ea autem odorata erant; cujuſmodi ſunt Coſtus, Nardus, Amaracus, Amomum, Mentha. Differebant ἀπὸ τ͂ ἡδυσμάτων, quod liquida eſſent, nec ut σύμμαθα ſolida.

Styptica medicamenta ſunt, quæ ſtringunt partes relaxatas, lib. de Dynam. in procemio. Στυπτικὸν vel στῦφον adſtringens; id dicitur quod terreum eſt, & compagis quidem ſuæ mole craſſarum partium, frigidum autem qualitate. Eſt autem adſtringens duplex, ſicut & calfaciens. Ut enim hoc partim ſimplex & ſummum eſt, velut ignis, partim per exſuperantiam caloris, ut vinum, crocus, piper: ita illud vel ſummum eſt, ut exempli causâ, Alumen, Melanteria, Galla, & Rhus: vel modicæ cujuſdam aſtrictionis particeps, velut Pyrum, Malum, Roſa. Eſt autem adſtringens genus commune auſteri & acerbi. Utrumque enim eorum adſtringit, hoc magis, illud minùs. Omnia autem adſtringentia contrahunt ac denſant meatus, ſiccant, reprimunt: adhæc vinciunt & continent partium ſibi invicem cohærentium ſubſtantiam, & vehementer refrigerant. Id quod de puris adſtringentibus intelligi debet, quoniam plæraque ex diſſimilibus particulis compoſita non adſtringunt modò, ſed & acria ſunt aut pinguia, aut dulcia, aut amara, aut ſalſa, aut acida. Στύψις adſtrictio, per accidens calorem excitat & auget, conducitque ad concoctionem.

Subalaris vena, vide *Axillaris*.

Subcartilaginea, vide *Hypochondria*.

Subcinctura, vide *Diaphragma*.

Subcingentes membranæ, vide *Hypezocotes*.

Subclavium, vide *Cataclida*.

Subductiones ſolitus eſt Hippocrates appellare per alvum exeuntia, 7. aphor. 64. Dicitur autem Subductio, de eâ tantùm excretione, quæ per alvum fit, non de eâ, quæ fit per univerſum corpus, 2. aphor. 18.

Sub-

Subfasciationes, & *Subligamina*, vide *Epidesmus*, & *Plagulæ*.

Sublimamentum, *Enæorema*, & *Nubecula*, apud Hippocratem sunt id, quod in urinâ, neque in summitate, neque in fundo vasis, sed in mediâ sede sublimè & exquisitè medium existit; licèt apud Galenum *Nubecula* sit id, quod supernatat in urinâ desuper, 1. progn. 26.

Sublimis spiritus, est externus aër, qui ob suffocationis periculum, toto thorace, in suspiriosis cynanchicis, suppuratis, peripneumonicis magnâ vi attrahitur; nam nobis inculpatè degentibus, solis inferioribus thoracis, quæ ad septum transversum sunt, partibus inspiramus; sin ampliorem spirationem requirimus, etiam partes infernis vicinas unà movemus. Ubi plurimâ indigemus respiratione, tùm partes etiam ad operta scoptula agitamus, totius thoracis validâ operâ utentes, comm. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

Submissio, vide *Ablatio*.

Substitutas medicinas appello, quæ in alterius locum subrogari queunt, lib. de substit. med.

Subsultio, vide *Palpitatio*.

Subversio stomachi, aliquando appetitûs deperditionem, aliquando nauseosas affectiones ab accepto cibo factas, significat, 8. de comp. med. loc. 3.

Subversio volvulosa stomachi, appellatur fortis & contentiosus vomitus; nam quemadmodum in Volvulis subversiones fiunt, cum magnâ contentione & violentiâ, adeò ut stercus etiam evomant; sic etiam alios vomitus violentiores concitatos quis appellare *Volvulos* posset, 8. de comp. med. loc. cap. 3.

Subvola, manûs pars est exterior, ut enim supina pars manûs, juxta pollicem assurgens *Thenar*, & *Vola* dicitur; ita huic opposita, *Hypothenar*, id est, *Subvola* nominatur, lib. Introd. cap. 10.

Succum medicatum vocamus eum, qui primùm defæcatur, exinde verò Solis aut ignis calore sic densa-

tur, ut longiore tempore citra corruptionem aſſervari queat: Arabes *Rob* vocant. Ex hoc genere eſt, quod ab iiſdem *Miva* dicitur; ſic enim appellant ſuccum fructuum, eò uſque defæcatum & decoctum, ut ſapæ aut mellis conſiſtentiam acquirat.

Succus, vide *Humor*.

Sudamina, (Græcè ἱδρῶα) è genere ſunt puſtularum in ſummâ hærentium corporis parte, quæ inſtar ulcerum cutem exaſperant; proveniunt autem, veluti & ipſum oſtendit nomen, propter multos ſudores, qui vel bilioſiores, vel omninò mordaciores exiſtunt; mordent enim hi cutem, & pruriginoſam efficiunt, & per modum ulcerum exaſperant, 3. aphor. 21.

Sudor, Græcè ἱδρώς, eſt humidum tertiæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ ſpeciem erumpens, cujus materia eſt humor tenuis, & ſeroſus, alimento permiſtus, quò id faciliùs exiguas, & capillorum modo tenues venas ſubeat, atque ab his in partes, quæ eo ali debent, ſeſe inſinuet; eſt quin imò ejuſdem cum *urinâ* generis, in eo tantùm ab illâ differens, quod *hæc* ad veſicam, *ille* longiùs in corporis habitum deferatur: magiſque propterea concocta ſit, quod ad cutem uſque pervenerit, permeatis omnibus quæ interſunt partibus magno calore præditis. Quo fit plerumque, ut ſi copioſior urina ſit, exigua aut penè nulla ſit ſudoris materia: aut contrà, ſi ea nequeat aut inſenſili perſpiratu vacuari, aut per poros confertim erumpere, referatur in venas, per quas in habitum corporis delata fuerat, & urinæ vim atque copiam majorem efficiat. Ergo non procedit à viſceribus materia ſudoris, niſi fortè id communi eâ ratione fieri intelligatur, quâ jecur omnium humorum, qui per corpus feruntur, officina eſſe proditur. Cæterùm cauſa ſudoris efficiens calor eſt, non ille quidem acris, qui ſiccandi vim habeat, ſed humidus, qui per habitum corporis diffuſus, ſudorum materiam calefaciat, fundat, attenuet, cutemque ſimul

ſimul emolliat & relaxet. Proinde pueris & adoleſcentibus, & aliis in quibus multum eſt hujuſmodi caloris, ſudores perfacilè moventur: ſiccioribus autem ſive per ætatem, ſive per morbum, ut hecticis, & quibus jecur vel lien inaruit, nulli omnino fiunt, ut nec iis quibus habitus corporis refrigeratus eſt, veluti hydropicis. Hi namque propter hujus caloris imbecillitatem maximam ſudare nullo modo poſſunt, etiamſi univerſo corpori humor abundè ſuppetat. Duabus iis ſudorum cauſis etiam cutis raritas accedat oportet, ut cauſa ſine quâ ſudores erumpere non poſſunt: qui enim cute ſunt densâ ac durâ, inepti ſunt ad ſudandum. Qui ſecundum naturam ſe habet ſudor, particeps eſt ſalſuginis & amaritudinis, atque ut urina, modicè pallet. Cui hæc infra modum contigerint, vel materiæ frigiditas, vel caloris nativi imbecillitas deſignatur. Cui verò ſupra modum, contraria. Is calidus ſit oportet, quod frigidus vel humoris frigiditatem, vel caloris nativi extinctionem ſignificet: cujus humoris excretio ſecundùm naturam eſt, non minùs, quàm urinæ, & aliorũ excrementorum.

Sudor bonus eſt, in febribus, qui evenit die judicatorio, ex toto promanat corpore, calidus, inſuper integrè febrem finit, vel morbum tolerabiliorem efficit, idque in acutis morbis, 1. progn. 26.

Suffocatio, vide *Strangulatio.*

Suffumigium, vide *Thymiama.*

Suffuſio, vide *Hypochyma.*

Sugillatio, vide *Contuſio*, *Hypoſphagma*, *Hæmalopa*, *Exuccatio.*

Sumen, vide *Ephebæon.*

Summum humerum, vide *Acromion.*

Supercilia, ſunt ea pars faciei, ubi frons à ſuperioribus deſcendens definit, ceu termini ejus eminentes, & pilis conſiti, lib. Introd. cap. 10.

Superexcretionem, aut *Superpurgationem*, recentiores Medici vocant, eas eruptiones, in quibus natura, ad

judicatorium auxilium concitata, modum excessit; 3. de comp. med. loc. cap. 3.

Supergeminalis, vide *Epididymis*.

Supergenualis, vide *Patella*.

Superhumeralis, quæ & *Epomis* dicitur, vide *Humerus*.

Superimprægnatio, vide *Epicyema*.

Superligamina, vide *Epidesmus*, & *Plagulæ*.

Superligula, vide *Epiglottis*.

Superpurgatio, & *Supervacuatio*, vide *Hypercatharsis*.

Supinitas, stomachi affectio est, quâ quidam accepto cibo, si paulò fortiori motu moveantur, statim vomunt; vulgò *supinitas stomachi* appellatur; contingit juxta intemperiem quamcunque, citra vitiatos humores. Aliquando sequitur ad solam oris ventriculi debilitatem, quòd cibos amplecti, eisque obvolvi non potest, veluti tota ventris amplitudo solet. Fit etiam propter humiditatem multam quidem, non tamen malignæ qualitatis. Irriguus enim stomachus per largam humectationem, similiter ut ligamenta nervorum, laxatur; quandoque verò cum vitiatæ alicujus, modicæ tamen humiditatis complexu; etenim sicuti multa, ita & valdè vitiata perittomata, citra cibum, nauseam efficiunt, 8. de compos. med. loc. cap. 3.

Suppuratio, vide *Purulentia*.

Suppuratus est, qui multum puris in capedine inter thoracem & pulmonem collectum habet; communiter verò omnes, quibus inflammatum viscus aliquod suppuratum est, *Suppuratos*, *Empyos*, & *Empyicos* vocant, 4. de caus. cap. 6. Suppurari autem aliquando idem est quod corrumpi: sic enim sanguis, cùm è suo loco exciderit, & per minimas partes ad eas, quæ in musculis sunt, cavitates, aut per inania spatia, quæ vasis circumjacent, fuerit effusus, suppuratur, aliquando nigrescit, aliquando in grumos vertitur, præsertim quando in magnam cavitatem præter naturam exciderit, 6. aphor. 20. vide *Empyemata*, & *Purulentus*.

Sura,

Sura, eſt tibiæ venter, quem Græci *Gaſtrocnemion* vocant, 3. de uſu part. cap. 10. Eſt poſterior tibiæ pars carnoſa, 16. de uſu part. 8. veluti anteriorem carnis expertem, *Anticnemion*, & *Ocream* nominant, 2. de anat. adm. cap. 4. vide *Tibia*.

Surditas, Κώφωσις, eſt actio auditûs abolita, à causâ aliquâ præter naturam, videlicet à læsâ audiendi facultate, ejúſve primario inſtrumento, (quod eſt animalis ſpiritus in aurem affluens) p. n. affecto, aut læſis reliquis organis, quæ natura ad audiendum comparavit. vide *Cophoſis*.

Suſpendiculum appellatur, quod fœminis intra abdominis membranam ſitum, à muſculo dependens, atque ad vulvam ex utrâque parte dexterâ & ſiniſtrâ tranſmittitur, utrimque ab Ilium muſculis per membranæ abdominis foramina, 2. de ſem. cap. 5.

Suſpenſum, vide *Sedimentum*, & *Hypoſtaſis*.

Suſpirioſus, id eſt, *Aſthmaticus*, lib. de remed. part. facult.

Sutura, vide *Commiſſura*, & *Compages*. *Sutura* adhæc dicitur inferior pars penis in longitudinem vergens.

Sycoſis, *Mariſca*, *Ficus*, *Ficatio*, eſt tumor à fici ſimilitudine ſic dictus, ulceroſus, rotundus, ſubdurus, rubicundus, dolorificus, ex quo aliquando exiguum, & glutinoſum quid inæquale & graveolens, egreditur, in barbâ maximè exoriens; aliquando, & præcipuè in capillo proveniens, quod ſemper fici ſimilitudinem fert, & carnis excreſcentiam. Interdum in mento fit, ab humore non ſolùm craſſo, ſed etiam participe ſeroſæ & tenuis humiditatis, quâ exulceratur, eoque differt ac *Iontho*. Naſcitur & in ano ſolâ magnitudine à *Thymo* differens. Latini *Mariſcam* appellant, quam aliqui dicunt eſſe *Ficum præ pinguedine hiantem*, 2. meth. 2. & 10. ſimpl. Appellatur etiam *Sycoſis*, interioris palpebræ dura, & aſperior ſciſſura, com. 2. in 6. de morb. vulg. 4. & lib. de ocul. cap. 9.

Sycota, id eſt, Ficata, ex caricarum eſu appellantur, tùm maxima, tùm ſuaviſſima jecinore ipſo, ut liquet, ex dulcium eſu alimentum uberius accipiente, 3. acut. 11. Συκωτὸν ἧπαρ. Ficatum jecur, ſic dicitur ficuum eſſe præparatum. Sic fit omnium præſtantiſſimum, non modò ad voluptatem, ſed etiam ad alia omnia, ſi mactandi animalis jecur multarum ſiccarum ficuum eſu præparetur. Quam rem in ſuibus maximè faciunt, quod ſuilla viſcera ſint aliorum viſceribus multo ſuaviora.

Syderatio, ſeu *Sideratio*, eſt corruptio ſolidorum corporum omnium, ut ipſis quoque oſſibus inſit, ne dum carnibus, aut vaſis ſolis, quo differt à *Gangrænâ*, quæ eſt mortificatio ſolidorum corporum, non oſſium, lib. de tumor. cap. 11. quam ſiderationem *Sphacelon* Græci vocant, 7. de anat. adm. cap. 13. Totam ſubſtantiæ uniuſcujuſque partis corruptionem, *Syderationem*, (id eſt, *Sphacelon*) Veteres appellant, ſed in partibus carnoſis, aliis quoque nominibus eandem vocant; quin ipſe Hipp. *putridam carnem*, *marcidam*, & *vitiatam* dicit, aliiſque hujuſmodi eandem nuncupare conſuevit; de oſſe verò, quod in totâ ſubſtantiâ vitiatur, ſyderationis ſeu ſpaceli nomine uti conſuevit. Tale autem vitium oſſibus contingit, quando adjacens caro pravas ſanies producit, quibus ipſa madefaciendo corrumpit, 2. de fract. 20. unde *ſphacelare*, id eſt, *corrumpere*, & *ſphacelos*, id eſt, *Caries*, 5. loc. aff. 3. *Semiſyderatus* autem homo dicitur, qui alterâ tantùm parte, dextrâ aut ſyniſtrâ computruit, libr. de aquâ, aëre, & loc. cap. 6. & 4. de artic. 17.

Symbebecos, Συμβεβηκὸς, idem eſt ac accidens; apud Philſophos id eſt, quod ſubſtantiæ opponitur; ſed à Medicis, tùm maximè Galen. 1. meth. contrà diſtinguitur ſymptomaticus; quæ enim, inquit, conſtitutionem partium, unde actio naſcitur, neceſſariò ſequuntur, ſanis quidem nobis *Symbebecota*, id eſt, Accidentia, ægrotantibus *ſymptomata* nuncupantur. *Accidentium*

tium autem differentias, 2. method. tres constituit; sunt enim vel ut affectus, vel ut *actiones*, vel ut *passiones*: quorum etiam hæc exempla ponit, *inambulare, uri, cædi, album* aut *nigrum esse*; præterea, id ex accidenti dicitur fieri, quod nec primum, nec per se fit: quod exemplo calculorum motorum declarat Galen. lib. de differ. sympt.

Symmetria, est temperies, & contemperatura, temperata sive debita convenientia, & proportio inter se tùm similarium partium, in calido, frigido, humido, & sicco; tùm instrumentalium in compositione, numero, magnitudine, figurâ, 1. de sanit. tuend. cap. 1.

Symmetrum absolutè est, quod nulli collatum, medium est, & mediocre, adeòque omnis temperiei tùm activarum, tùm passivarum qualitatum, norma constituitur: tale & *Eusarcon*, & *Quadratum* est; *non absolutè* verò *Symmetrum*, quod in aliquâ specie, vel genere tale est, ut ad ipsius comparationem aliquid temperatum, vel intemperatum dicatur, 1. de temp. capit. 6. *Symmetrum* verò *medicamentum* est, quod & similis temperamenti est cum eo, cui admovetur, & medii temperamenti est omnium primarum qualitatum, 5. simpl. 25.

Sympaschein, est per consensum, seu per viciniam affici, quoties pars aliqua, non proprio affectu, sed alieno afficitur, primo loc. aff. 6. Συμπάσχειν coaffici, compati, non de simplici aut quovis affectu dicitur, sed de vehementi affectione, cùm partes quædam vehementi passione laborantes, reliquas in consensionem secum trahunt. Hâc igitur ratione, jecore affecto, singultus quidam succedit, compatiente stomacho: tussis autem & spirandi difficultas, respirationi destinatis instrumentis per consensum affectis. Sic igitur instrumentis respirationi dicatis graviter affectis hepar compatitur.

Sympathia, est affectio compatientium alteri cuidam primò patienti partium, idque vel propter vicinitatem, vel propter societatem, quæ in eâ sunt, com. 1.

 in 1.

in 1. prorr.20. Sic à Medicis ferè usurpatur. Est autem συμπάθεια quoque duorum naturalis quædã conjunctio & concordia. Eam similitudo vel generis, vel naturæ, vel temperamenti, vel morum, vel rerum aliarum conciliat. In plurimis verò causa ignoratur, eamq; Philosophi & Medici etiam sapientissimi, ad substantiæ totius familiaritatē, atque occultam quandam vim & proprietatem retulerunt, quam si quis sit, qui se nosse profiteatur, non caret arrogantiæ impudentiæque notâ. Hujusmodi *sympathiæ* exempla permulta à Philosop. referuntur, ut magnetis cum ferro, purgantium medicamentorũ cum humoribus, elephanti cũ homine, hominis cum plerisq; animalibus, herbis & fructibus, quibus salubriter vescitur. Huic *sympathiæ* contraria est *antipathia*, quæ non est aliud, quàm cœca rerũ inter se discordia. vi. *Idiopathia.*

Sympepsis, (Græcis πεπασμὸς) est concoctio, quâ natura crassis & crudis humoribus, & concoctu difficilioribus, per abscessum providet, veluti calidioribus & tenuioribus per excretionem, 3. progn. 23.

Symphysis, est naturalis ossium unio, quando duo ossa sibi invicem aut immediatè coalescunt, (veluti quæ fungosiora, mollioraque sunt,) vel quando aliorum interventu connascuntur, (ut sunt ficciora, & densiora) nempe mediâ cartilagine, & dicitur *Synchondrosis*; vel mediis nervis, & dicitur *synneurosis*; vel mediâ carne, & dicitur *syssarcosis*, li. de ossib. in proœ. Ossa autē omnia inter se conjunguntur vel καθ' ἄρθρον, vel κατὰ σύμφυσιν. Est autem σύμφυσις apud Hipp. idem quod συνάρθρωσις.

Symptoma (quod & *passio*, & *pathos*, & *Pathema*, & *Epigennema*, quasi *supergenuium*, vel *supergenitum* dixeris, appellant) generatim nominatur quicquid animali præter naturã accidit, ut sunt tùm morbi ipsi, tùm morborum causæ, quæ intra corpus subsistunt. Alterâ verò significatione, ac magis propriâ, (exceptis tùm morbis, tùm eorum causis) reliqua omnia, quæ præter naturam sunt, *Symptomata* nominantur, lib. de symp. diff. c. 1. & c. 2.

Sic

Sic ſumptũ, *ſymptoma* non aliud eſt quàm affectus præter naturam qui morbũ ſequitur, velut umbra corpus. Hujus tres à Medicis differentiæ aſſignantur. Aut enim conſiſtit in actionum offensâ, aut in corporum ipſorum affectu, aut in retentis vacuatiſve immodicè. Quorum *ſymptomatum* ſingula varias etiam habent differentias. Siquidem animalium actionum noxæ triplices ſunt. Primæ quidem ſenſilium, ut viſionis, auditionis, guſtus, odoratus, tactuſque aboliti, debilis aut depravati: vel ſunt motricum actionum, vel principũ, ut imaginationis, ratiocinationis, & memoriæ ſimiliter abolitæ, vel debilis, vel depravatæ. Secundæ verò ſunt naturalium; ut attractionis, retentionis, alterationis, & expulſionis. Tertiæ verò vitalium, ut pulſationis abolitæ, debilis aut depravatæ. Eorum autem *Symptamatum*, quæ conſiſtunt in corporum affectionibus, quinque ſunt differentiæ, pro ſenſuum numero. Aut enim conſiſtunt in viſu, cujuſmodi ſunt colores præter naturam in toto corpore, aut certis quibuſdam partibus: aut in auditu, cujuſmodi ſunt voces clanguloſæ, tremulæ, raucæ, & ſoni, ſtrepitus, atque murmura in quâvis parte excitata: aut in olfactu, quæ non ſunt aliud quàm graveolentia reſpirando aut tranſpiratu totius corporis percepta, vel prodiens ab auribus, naribus, axillis, aut ventriculo per ructus acidos, nidoroſos & viroſos: aut in guſtu, quæ non aliud ſunt quàm ſapor varius excrementorum è ſingulis partibus prodeuntium: aut in tactu, cujuſmodi ſunt calor, frigus, humiditas ſiccitaſque, & ex iis inducta mollities, durities, aut alia quædam qualitas in quâvis parte. Tertiæ verò ſunt eorum quæ præter naturam vel excernuntur, vel retinentur in corpore: quorum triplex differentia eſt. Aut enim totâ ſubſtantiâ præter naturam ſunt, ut ſanguinis profluvium, ex morbo, aut aliquo Symptomate (morbos enim Symptomata conſequuntur non modo primo, ſed plerumque alterius Symptomatis interventu) ex-

citatum: aut qualitate, aut quantitate, quorum exempla notiſſima ſunt.

Symptoſis affectus eſt, quo meatus, qui oculo videndi facultatem tribuit, ex atrophiâ, vel reſolutione fit arctior, conciditque, libr. Introd. cap. 15. Σύμπτωσις, eſt vaſorum ſubſidentia & contractio.

Synætia, vide *Continentes cauſæ.*

Synanche, vide *Cynanche.*

Synarthroſis, vide *Articulus.*

Synceras dejectiones, vocat Hippocrátes impermiſtas aquoſæ humiditati, quibus ſolus humor aliquis evacuatus dejicitur, ſive ſit bilioſus, ſive melancholicus, ſive porri colorem præ ſe ferens, ſive bilis, quæ *æruginoſa* nominatur; cujuſmodi omnes dejectiones, exuſtam eſſe omnem nativam humiditatem à calore febrili demonſtrant, 7. aphor. 6.

Synchiſis, eſt oculi vitium, confuſis ſecum ejus humoribus; id quod accidit ut plurimùm ex vehementi plagâ, interdum verò & ex uveæ tunicæ inflammatione, ruptis ejus vaſis, effuſoque eorundem humore. Inde pupilla diſcolor & turbida evadit, & principio quidem major cernitur, tandem verò contabeſcit, minorque ſe ipſa apparet.

Synchondroſis, vide *Symphyſis.*

Syncomiſtus panis, Συγκομιστὸς ἄρτος, vide *Autopyrus.*

Syncope, eſt præceps virium lapſus, 12. method. 5. quem virium lapſum duo præcipua ſymptomata conſequuntur, exſoluto quidem nativo calore, frigiditas totius corporis; colliquatâ verò ſolidorum corporum ſubſtantiâ, ſudor quem Medici *ſyncopticon*, & *diaphoreticum* appellant; ex quibus pulsûs defectio, & ſensûs motûſque privatio conſequuntur. Differt à *lipopſychiâ*, & *lipothymiâ*, quòd, licèt utraque affectio hæc affatim & confertim fiat, in ſyncope tamen plurimus ſubſecutus ſudor diaphoreticus, languidiores vires reddit; ſudor

dor autem aut nullus, aut modicus eſt in exolutione, lipopſychiâ, & lipothymiâ, minoremqne noxam viribus infert.

Syncrimata vocant corporum ſimplicium & elementorum compoſitiones, ſeu concretiones, de diff. morb. capit. 5. Methodici *συγκρίματα* animantium corpora appellabant; quaſi ex individuorum corpuſculorum miſturâ conſtarent, & meatuum miſcellaneâ, cui medicandæ, ſi quando confuſa eſſet, *μετασυγκριτικὰ φάρμακα* ab iis dicta adhibebant, quæ & *μεταποροποιητικὰ* vocabant.

Syncriſis, id eſt, Concretio, & Contemperatio, libr. de marc. cap. 4. *Συγκρίνεσθαι* enim *coagmentari*, *concreſcere*, aut *compingi* ſignificat.

Syncritica, hoc eſt, relaxantia medicamenta, à coagmento ſic dicta, 2. de anat. adm. cap. 1. *Συγκριτικὸς* coagmentandi vim habens.

Syndeſmi, ſunt ligamenta, ſensûs expertia, ex oſſe ortum ducentia, (non ex cerebro, aut ſpinali medullâ) rotunda, alba, & exanguia, cavitate carentiâ, in fibras diviſa, 6. meth. 4. vide *Ligamentum*. Syndeſmorum tres ſunt uſus præcipui; nimirum ligandi, muniendi ac veſtiendi.

Syndrome, concurſus eſt, & congreſſus ſymptomatum, aliquid faciendum præſcribens, libr. finit. *Plethorica* autem *ſyndrome*, eſt omnium humorum concurſus; *Syndrome* autem *pathognomonica*, eſt concurſus ſymptomatum, morbum hujus ſcilicet ſpeciem, ſedem & cauſam conjunctam indicantium, libr. de cur. rat. per ſangu. cap. 9. Is ſignorum cumulus proprius eſt Empiricorum. Qui enim experientiâ ſolâ rem inveſtigat, tales concurſus reſpicit, & quæ accidiſſe viderit, in unum colligit. Cùmque ſæpè eadem viderit uno in morbo, omnia memoriæ commendat, atque ubi ex hâc obſervatione multos concurſus fuerit expertus, tunc quæ in multis concurſibus, quæ item in uno tantùm

tùm eveniſſe comperit, diligenter obſervat, atque ita demum in communium & propriorum cognitionem venit: quam conſequitur ſignorum in vi & efficaciâ diverſitatis animadverſio. Quod enim in multis concurſibus fuit obſervatum, quam quod in paucis, quod in paucis, quàm quod in duobus, quod in duobus, quàm quod in uno tantùm, majorem vim habet. Exempli causâ; Empiricus ex nonnullis quæ liquidò apparent notis circa ægrum, dicet ſibi compertum eſſe ſanguinem ægro mitti debere. Si quæras quænam eæ ſint, reſpondebit diſtentionem vaſorum, & ruborem & gravitatem corporis univerſi, & pigritiam ad motiones & tenſiones membrorum, adhæc ulceroſæ laſſitudinis ſenſum, & traductam in otio priorem vitam, ciborum & potus copiam, & ſolitarum excretionum ſuppreſſionem, atque ex hâc Syndrome ſive concurſu venæ ſecandæ utilitatem à ſe obſervatam eſſe. Talis quidem eſt Empiricorum συνδρομὴ πληθωρικὴ, ad cujus ſimilitudinem alios in aliis morbis concurſus æſtimare potes, ut περιπνευμονικὴν, συναγχικὴν, ἐπιληπτικὴν, & reliquas. Verùm tales συνδρομὰς Galen. ridet, quod tum rariſſimæ, tum longiſſimæ ſint, quodque non protinus appareant, ut interea dum concurſus omnium ſymptomatum expectatur, mora adhibendi remedii periculum adferat. Faciliùs multò & citiùs qui ratione ſignorum uniuſcujuſque morbi inventionem indagat, & communia, & propria cognoſcit. Ubi enim brachium ex propriâ ſede excidiſſe, & in alam prolapſum eſſe animadverterit, reliqua omnia etiam ſimul intelliget, ut tumorem illic præter naturam eſſe appariturum, deinde ſinuatum in ſuperhumerali locum futurum, capite brachii, quod in alam receſſit, privatum tum dolore vehementi infeſtandos muſculos, & eventurum ut brachium doleat, ſi admovere id ad coſtas velit. Itaque non expectato eorum omnium concurſu, ſtatim judicabit brachium è propriâ ſede excidiſſe, & ſuperyenien-

venientibus Symptomatis remedia comparabit; ut non immeritò talem Empiricorum συνδρομὴν Galenus reprehendisse videatur.

Synneurosis, vide *Symphysis*.

Synocha, hoc est, continens febris est, cujus universum tempus una accessio est, & quæ vel semper in eodem vigore consistit, vel minuitur, vel augetur, donec judicetur; quæcunque enim, per circuitus certos ægritudinis accessiones fiunt, ex membrorum dispositionibus ortum habent, quæ scilicet membra vel mittunt, vel suscipiunt, vel generant, vel attrahunt superfluitates; sed quæ circuitum non habent, in his nulla est corporis pars, quæ præcipuè sit læsa; sed qui in venis & arteriis omnibus continentur humores, atque ii præsertim, qui in maximis, atque plurimo calore abundantibus vasis sunt, aut ob aliam quamvis causam, ut in Ephemeris, aut ob putrefactionem ferventes, febrem accendunt, *Synocham* appellatam, quæ à principio, usque ad finem nullam habet intermissionem, ac tam diu perseverat, hominemque deurit, donec qui ei causam afferunt humores, aut ex toto absumantur, aut coquantur, aut utrumque patiantur. 2. de differ. febr. is hæc & *Synochus putrida, deurens, ardens, Causon*, & *succensa* appellatur, 2. de cris. cap. 6. vide *Continua*, & *Febrem Synochon*.

Synochus, id est, *Continens febris*, quartum febrium genus numeratur, quod quia ex sui naturâ ultra tertium diem extenditur, nec humorem putrescentem habeat, nec febrilem calorem, ut habitum possideat, propterea nec *diaria*, nec *putrida*, nec *hectica* dici potest; sed vel *diaria plurium dierum*, vel *synochus non putrida*. vel *synochus conclusa*, meritò appellari potest; quam febrem vel conniventia meatuum, vel recens corporum densatio & stipatio excitat, 9. meth. 1.

Synodontes, vide *Hiatuli*.

Synonyma, id est, *Univoca*, quæ inter se communican-

nicantia, & in aliquo tertio convenientia, ab uno factam denominationem habent, 4. acut. 23.

Synopsis, id est, *Compendium*, lib. de nerv. diss. c. 17.

Syntasis, distentio, opposita est laxitati, utraque & in cute & in articulis contingens, aut resiccatis, aut perfrigeratis, aut inflammatis, aut induratis; in cute verò non his tantùm modis, sed etiam ubi musculi inter ipsam, quovis modo augescunt, tum maximè ex carnis copiâ & abundantiâ, ut & in utre pleno aquâ, & Tympaniâ, quod Galenus in pluribus libris Methodi testatur.

Syntaxis, id est, mutua compositio, & connexio, 1. de usu part. 14.

Syntexis, *Colliquatio*, vide *Febris colliquativa*.

Synthesis, est ossium inter se compositio qualiscunque ea sit: est enim universi generis nomen, quam aliis quoque nominibus vocari tradit Galenus, *Syntaxin*, scilicet, & *Homiliam*, lib. de ossib. ubi & σύνζυξις dividitur in duas species, ἄρθρον καὶ σύμφυσιν. Præterea C. Plin. Secundus lib. 1. de Medicinâ scribit, σύνθεσιν morbum esse, nec periculo, nec facie phthisi dissimilem: inter tam multos authores solus qui id scripserit.

Synulotica medicamina sunt, quæ ulceribus cicatricem inducunt, 13. meth. cap. 5. Συνουλωτικὸν φάρμακον idem, quod ἐπουλωτικόν.

Syphon, vide *Metrenchytæ*.

Syræon, vide *Sapa*.

Syringotomata, instrumenta sunt, quæ ad fistulas incidendas sunt comparata, 6. meth. 4.

Syrinx, id est, Fistula, tubulus est callosus, angustus, oblongus, interdum etiam obliquus, os habens cui cicatrix obduci nequit, per quod humor statis temporibus ichorosus, acris excernitur. Porrò fistularum aliæ *cœcæ* nominantur, quæ osculum in profundo, sinum ad superficiem habent; aliæ *occultæ*, quæ & os, & sinum obtinent in profundo, lib. finit. vide *Fistula*.

Syssar-

Syssarcosis, vide *Symphysis*.

Systematica inæqualitas, est congregatio multarum inæqualitatum, & pulsus ex congerie multarum pulsationum inæqualium consurgens, 4. loc. aff. 8. Σύστημα enim acervum significat & cumulum. Hujus tres habentur differentiæ, διαλείπων, παρεμπίπτων, μύουρος, sive μυουρίζων. Est autem inæqualitas illa συστηματικὴ cognitu omnium facillima. Dicitur etiam alio nomine σύστημα.

Systole, est submissio pulsûs, 1. de differ. febr. cap. 7. (dicitur etiam *Systole*, & *Diastole*, id est, constrictio, & dilatatio, de motibus thoracis & pulmonis, lib. de vocal. inst. diff. cap. 2.) quo motu facultas fuliginosa excrementa expellit, & repurgat, atque ita refrigerium calori nativo molitur.

Systrophe, *Phyma*, & *Scleria*, hoc est, *tuberculum durum*, ut exponit Gal. in suo Lexico Hipp. sed 4. acut. scribit eam esse, quæ à partibus excitatur intumescentibus.

T.

TABES, quæ *Phthisis* Græcè communiter appellatur, est ulceratio pulmonis, vel thoracis, vel faucium, ut & tussicula, & debiles comitentur febres, & corpus universum consumatur, libr. finit. Nominatur etiam *Tabes*, alicujus corporis particulæ præter naturam diminutio, sive ea in primâ formatione hujusmodi appareat, sive post; eandemque ejusdem *particulæ atrophiam* vocant, de diff. morb. cap. 9. vide *Ex ægritudine senectus*, & *Phthisis*.

Tabes oculi, quæ & *Rhetidosis* dicitur, est solius imminutæ pupillæ corrugatio, incidentibus aliis super alias rugis, quod spiritus parcior à Cerebro, quàm pro naturâ deberet, affluat. Differt à *Tabe oculi senum*, quæ est corrugatio corneæ tunicæ, & pupillæ angustia, ab imbecillitate senectæ, tùm ex defectu humoris tenuis,

quo

quo repletur; tùm ex ſpiritûs ſupernè affluentis inopiâ, 10. de uſu part. 5. 3. aph. 16.

Tabida febris, vide *Ex ægritudine ſenectus*, & *Maraſmus*.

Tabidos appellant veteres Medici, qui morbo tabifico, quem *Phthoën* vocant, ſunt obnoxii. Tales propriiſſimè ſunt, qui adeò ſunt anguſto thorace, & reſtricto, ut à tergo in morem alarum promineant operta ſcoptula; undè hos etiam *Pterygodes*, id eſt, *alatos*, vocant; Præntereà, quibus caput facilè impletur, & ſpiritus organis multas deſtillationes dimittit, hi facilè tabeſcunt, com. 1. in 1. de morb. vulg. 18.

Talpa, & *Teſtudo*, ſunt affectus, cutis capitis proprii; quæ nomina recentiores addiderunt, cùm apud antiquos hi affectus, neque nomen, neque tractationem invenerint. *Teſtudo* autem Guidoni, abſceſſus eſt magnus, mollis, humoralis, latiore formâ in modum teſtudinis, undè nomen accepit; quæ ſi in capite naſcatur, *Talparia*, vel *Talpa* dicitur; in collo, *bocium*; in teſticulis, *hernia*; interdum autem cum pure, ſquamis, vel fiſtulis reperitur, reponitur ſub abſceſſuum genere, & ſub meliceride potiùs, quàm atheromate. *Talpa* verò, cùm albam materiam contineat, ad atheromata potiùs, quàm meliceridem refertur. *Bocium* verò vulgus vocat, mollem & laxum tumorem in exteriore gutturis parte, quàm Græci *Bronchocelen*, noſtri *herniam gutturis*, & eo affectos *gutturoſos* vocant. Eſt autem colli tumor grandis, & rotundus inter cutem, & aſperam arteriam, in quo, modò caro hebes, modò humor aliquis, melli, adipi, pulti, aquæve ſimilis includitur. Huic ſimilis affectus eſt, quem Guido vocat *Natam*, ſeu *Naptam*, quæ eſt excreſcentia magna, carnoſa, veluti caro natium, vel ancharum, diverſarum quidem formarum, & magnitudinum, cujuſmodi ſunt *Melopepon*, & *Cucurbita*.

Talus, non idem eſt ac Malleolus, ſed dicitur os ſub mal-

malleolis contentum, undequaque contectum, quòd ne tangere quidem possis, lib. de ossib. cap. 22.

Taraxis, seu *Conturbatio*, est cùm oculus leviter, ac mediocriter commotus, rubicundior evadit, ac obscurè videt, lib. Introd. cap. 15. Paulus definit, esse humiditatem & caliditatem oculi, cum rubore præter naturam, à causâ externâ inductam; ut Sole, fumo, pulvere, oleo: differt ergo ab *ophthalmiâ*, quæ causam tantùm internam agnoscit. Paul. libr. 3. cap, 22. Ταράττειν, turbare, vehementiùs commovere significat. Neque enim eo verbo aliquid moderatè, sed supra modum fieri intelligitur, ut Galenus comment. 3. explicavit.

Tardus pulsus, est cùm longo tempore, arteria distenditur, 1. de diff. pulf. cap. 7.

Tarsus oculi, est substantia quædam membranea durior, ac tensa, quâ parte Periostis, sive conjunctiva oculi tunica remeare ad corneam incipit, tenuibus pertusa foraminibus, ex quibus palpebrarum pili emicant propter suam duritiem, extendens in rectitudinem palpebras, 10. de usu part. Rufus autem non cartilaginem illam in ambitu palpebrarum sitam, sed pilos ex eâ nascentes ταρσὺς καὶ βλεφαρίδας scribit nuncupari. vide *Cilia*. Ταρσὸς est pars pedis quatuor ossium serie constans. Ex his tria carent nomine, quartum κυβοειδὲς dicitur. Illa cum osse scaphoeide conjunguntur, hoc cum calce articulatur. Differunt inter se figurâ, magnitudine, & situ. Verùm omnia intus cava ad ambulationis & apprehensionis firmitatem, foris gibba ad dyspathiam. Videtur in pede ταρσὸς esse, quod est καρπὸς in manu, nisi quod τοῦ καρποῦ ossa sint octo, τοῦ ταρσοῦ verò quatuor: ex minoribus namque particulis apprehensionis organum constare debuit, ex grandioribus verò id quod ad ambulandum comparatum est. Ταρσὸς etiam dicitur omne quod dilatatum est: ex quo vocabulum hoc manavit apud Hippocratem πεταρσωνται,

quod significat dilatata fuerunt, ut scribit Galenus in interpret. lingu.

Taurus dicitur quoque inter cætera inferior Colis pars, vel sutura in longitudinem ejus vergens, usque ad sedem porrecta, lib. Introd. cap. 10.

Tela aranea, vide *Rhagoeides.*

Telephia & *Chironia*, ulcera dicuntur inveterata, & quæ vix curam recipiunt, cicatricemque difficillimè contrahunt: sic dicta, quòd Chirone medicinæ peritissimo, ad sanationem indigeant. vide *Chironia.*

Telma, est solidum, & tensum, durum, ac pilis etiam nudum, pedis vestigium, libr. de musc. diss. cap. 33. Τέλμα dicitur pars ea pedis, quâ terram contingimus, & calcamus.

Temperies, (Græcis κρᾶσις) miscibilium est concentus & harmonia s. vel c. s. h. s. elementi mixtio, ad mixti actiones obeundas necessaria, lib. 1. de temper. c. 2. 3.

Tempora, Κρόταφοι, appellantur partes, ab utroque syncipitis latere supra aures sitæ, lib. Introd. cap. 10.

Tempora morborum tale quid sunt in morbis, quale quid in animalibus sunt differentiæ secundùm ætates; neque enim *tempus* simpliciter hoc vocabulo significatur: neque conveniens illud tempus, in quo præsidia etiam usurpari debent, sed tantùm morborum ætas, quæ temporum vicissitudine immutatur; ut animal ætatibus, lib. de morb. temp. cap. 1.

Temporales musculi, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularii.*

Temporales suturæ, vide *Lepidoeides.*

Tendones, fines sunt musculorum, quos *Pronervationes*, seu *Aponeurosen* vocant Anatomici, qui quidem mediis partibus sunt nervosiores, inter se tamen in eo differunt, quòd aliquando minùs vel carnosæ, vel nervosæ substantiæ in se habeant; quando carnis substantia inest amplior, *carnosam pronervationem*; quando parcior, *nervosam* appellant, 2. de art. 5. Dicitur *Tendo*, τένων

τόνων ἀπὸ τοῦ τείνειν, id eſt, à *tendendo*, quod ejus actio præcipuâ intenſione ſeu contractione eſt: horum enim unuſquiſque fibris ſuis verſus muſculi caput retractis, partem, cui inſeritur, eodem contrahit atque evellit.

Teneſmus, eſt continua & implacabilis deſidendi cupiditas, quâ tamen nihil, præter cruenta pauca, & mucoſa, egeritur; quæ affectio etiam *tentio*, & *tenſio* appellatur, quoniam in eâ fit in recto inteſtino tentio, cùm dejicere vehementer homines expetentes, continuò exſurgunt, 7. aphor. 27. *Tentio* item aliquando tractum corporis ſignificat, lib. finit.

Tenor, apud Hippocratem eſt idem, quod *nervus intentus*, 1. de placit. 9. & 1. de artic. 47.

Tenſio, vide *Teneſmus*.

Tenſivus dolor, eſt, qui tenſionis ſenſum inducit ægris particulis, 3. loc. aff. 9. unde tenſiva laſſitudo, quæ & phlegmonoſa eſt, 7. de comp. med. loc. cap. 1. vide *Dolor triſtis*.

Tentigo, vide *Priapiſmus*.

Tenue inteſtinum, eſt tertium in ordine, jejuno inteſtino ſubſtantiâ ſimile: differt autem, quòd neque vacuum reperiatur, neque tot vaſis, & involucris ſcateat, 6. de anat. adm. cap. 9. Idem & *Ileon*, & *Involucrum* appellatur, lib. de anat. viv.

Tenuia appellantur *medicamenta*, quæ facilè in tenues comminui partes poſſunt; *Leptomeri* Græcè; *Craſſa*, quæ contrà, *Parimeri* appellata, 1. ſimpl. 3.

Tenuis pulſus, vide *Gracilis*.

Terebella, vide *Abaptiſta*.

Teredo, ſive *Teredon*, eſt caries in oſſe. 3. method. 1. Τερηδὼν eſt ſolutio continuitatis in oſſe ab eroſione facta. Cauſa eſt humor acutus & acris in oſſe putreſcens, ipſumque exulcerans. Sed initio quidem hoc malum reducitur ad aliud ægritudinis genus, & oſſis aſperitas potiùs, quàm caries nominatur. Majori autem facto foramine, & quodam veluti ſinu uno vel vario appa-

rente, τερηδὼν dicitur. Dicitur enim quaſi τερηδὼν, ἀπὸ τ͂ τρήματος, inquit Galenus; quod in eo affectu os pertuſum ſit: niſi fortè denominetur à τερηδὼν, quod vermen ſignificat, qui ligna erodit: namque & os quaſi à vermibus corroſum videtur. Sunt autem in oſſe τερηδὼν & σφάκελος idem: quorum utrumque eodem nomine *Cariem* Latinè dicere poſſumus.

Teretes lumbrici ſunt, palmi longitudine, vel etiam majore, ad ſtomachum uſque proſerpentes vermes, lib. Introd. cap. 13.

Tergum, Νῶτον Græcè, ſunt poſteriores corporis partes, quæ collo ſubjacent, E. G. *Scapulæ*, *Dorſum*, *Spina*, & *Lumbi*, libr. Introd. cap. 10.

Terminthi, vide *Therminthi*.

Terra Argyrite, vide *Argyrite*.

Terra medicaminoſa, quòd aquâ irrigata, facilè in lutum ſolvitur, appellatur; quia verò eâ utimur, velut aliis medicamentis, idcircò non injuriâ *Pharmacitis*, Latinè *medicaminoſa* vocatur, nempè, quia ſola eſt ejuſmodi, ut evidentiorem vim medicaminoſam poſſideat, 9. ſimplic.

Terræ inteſtina, γῆς ἔντερα Græcè, Lumbrici terreſtres ſunt, 11. ſimplic.

Tertiana ſimpliciter, eſt tertiana intermittens; contingit enim, hanc ipſam, ſinè aliquâ adjectione tertianam ſimpliciter nominari; quemadmodum, & quotidiana intermittens, quotidiana ſimpliciter appellatur, 2. de diff. febr. cap. 7. Earum febrium intermittentium, quæ tertiâ quoque die acceſſionem faciunt, quæ quidem breve habent acceſſionis tempus (quod duodecim horarum æquinoctialium ſpatio ad ſummum finitur, 2. de differ. febr. cap. 3.) ac cum rigore invadunt, & per ſudores, & bilis vomitum, & bilioſa excrementa finiuntur; his tertianæ exquiſitæ nomen impoſitum eſt; quibus verò aliquid horum deficit, hæ non *exquiſitæ*, ſed ſimpliciter *tertianæ* appellantur; quod

quod si intermissionem minorem habuerint, accessione videlicet in longius tempus protractâ, hæ *tertianæ extensæ* vocantur, 2. de diff. febr. cap. 8. *Exquisita* verò *tertiana* est, quæ sui ipsius naturam puram, synceramque servat, id est, flavam bilem redundantem, & motam, tempus æstivum, locum calidum & siccum, hominis ætatem, & temperiem similem, 4. aph. 59.

Tertianus circuitus, vide *Quotidianus*.

Testes, testiculi, ὄρχεις, sunt corpora duo glandulosa, alba, mollia, rara, laxa, cavernosa, rotunda, seminis, & generationis principium, quæ quod duo sint, δίδυμοι appellantur, quos ipsos Galen. 3. de aliment. fac. glandibus annumeravit. Est autem naturale & proprium eorum munus seminis generatio. Itaque ejus materiam per vasa spermatica attractam, & per Epididymidem propriam ipsorum tunicam, atque inde per parastatam testi impositum corpus testis alterius quâdam effigie permeantem propriâ facultate alterant, dealbant, concoquunt, verumque semen efficiunt, uti mammæ, lac, & ossa medullam ex sanguine generant. Pluribus tunicis seu involucris teguntur, & primum quidem suâ propriâ, ac intimâ, & ubique contiguâ, quæ ἐπιδιδυμὶς dicitur: deinde alia quam ἐρυθροειδῆ vocant, propterea quod à suis vasis, & à musculo testium gracili rubescat, testem ipsum testisque epididymidem totam involvente: præterea verò duabus aliis communibus, quarum una ὄσχεος seu *scrotum* dicitur; altera verò δαρτὸς illi subjecta. Cæterum testes in maribus extra membranam abdominis sunt, & propendent musculis, quos κρεμαστῆρας vocant; mulieribus intùs latent à lateribus uteri, frigidiores, minores, & imperfectiores longè quàm marium, 14. de usu, cap. 10. Sic quidem conditi testes in principum partium numero habentur, non quod ad præsentem vitam necessarii sint, sed quod ad vitam natorum serie propagandam, & ad speciem quandam immortalitatis eorum actio sit necessaria.

ſaria. Sunt enim generationis principium, quod à nullâ aliâ parte, ſed à ſe ipſis habent. Nec tamen eſt in præſenti vitâ vis eorum tam exigua & nullius momenti: imo verò corpus univerſum valdè afficiunt & immutant. Ab his enim in totum corpus vis quædam per venas effertur, quæ quidem in maribus robuſti & maſculi habitus, in fœminis verò fœmineæ ipſius naturæ cauſa eſt. Ea autem vis eſt σπερματοποιητικὴ, hoc eſt, ſeminis generatrix, quâ partes ſolidæ præditæ ſemen generant, quo optimè aluntur, & robuſtiſſimæ evadunt. Ex eo namque fit, ut quibus teſtes frigidiores ſunt & humidiores, iis corpus univerſum frigidum, humidum, infirmumque ſit, & morbis obnoxium. Nam cùm aquoſam & tenuem habeant genituram, malè ſolidæ eorum partes aluntur: quare robuſtæ eſſe non poſſunt, quoniam baſis hæ ſunt totius corporis & fundamentum, quo infirmo neceſſe eſt reliquas corporis partes infirmas eſſe.

Teſtudo, vide *Camarion*, *Fornices*, *Talpa*.

Tetanos, *Rigor*, *Diſtentio nervorum*, eſt convulſio perpetua totius corporis rigidi, & in neutram partem ſe inclinare queuntis, contractis ad ſuum principium nervis, & muſculis, quibus caput annuit, renuit, circumagitur, æqualiter videlicet iis antè & retrò tenſis, Gal. lib. de muſc. diſſ. vide *Diſtentio*.

Tetrapharmacum medicamentum eſt, quod ex cerâ, adipe, reſinâ, pice, æquâ omnium portione conſtat. Adverſus Lycum. cap. 7. Τετραφάρμακον emplaſtri nomen eſt, quod & Βασιλικὸν appellatur. Conſtat ex quatuor ſimplicibus medicamentis, unde & nomen habet. Puri movendo non eſt aliud melius vel expeditius. Eſt & τετραφάρμακον antidoti nomen, quam alio nomine μυστήριον vocarunt. Conſtat quatuor medicamentis, Gentiana, Ariſtolochia, Baccis lauri, & Myrrha, æquali pondere commiſtis. Valet ad podagræ præcautionem.

Thele,

Thele, *papilla*, mammæ capitulum eſt, unde infans lac ſugit, medium in mammâ protuberans, quam ambit circulus quidam ſubniger, qui φῶς appellatur. Θήλη ſubſtantiâ conſtat ad penem proximè accedente. Eſt enim nervea illi quodammodo cutis, ſpongioſam intus ſubſtantiam continens, quæ erigi ac viciſſim laxari non minùs quam penis poteſt. Habet autem tenues & conſpicuos meatus, fibræ prorſus ac nervi modo albicantes, qui venarum ſurculi ſunt, multiplici ſerie per glanduloſam mammarum ſubſtantiam excurrentium, ex quibus lac effunditur.

Thenara, θέναρ, propriè vocant prominentes volæ manûs partes, à verbo θείνειν, quod eſt *verberare*, ut nonnulli volunt, qui Etymologiis gaudent; quippè cum his prominentibus partibus percutere ſoleamus ea, quæ percutimus; alii, non omnes partes prominentes palmæ ita appellari ajunt, ſed ſolas eas, quæ ſub pollicibus extant, 1. de fract. 20.

Therapeutice, id eſt, medendi methodus, 7. de compoſit. med. per gen. cap. 1. quæ & *Curatoria* dicitur.

Theriacam appellarunt Crito, & eum ſecuti, quod viperæ carnes acciperet; Andromachus verò, qui primus illam compoſuit, Neronis ferè tempore, Γαλήνην, hoc eſt, *tranquillam*, atque etiam ἱλαρὰν & εὔδιον, lib. de uſu Theriac. ad Pamph. prope finem.

Theriωma, teterrimum ulcus eſt, tùm ex ſe naſcens, tùm alteri ſuperveniens, ut refert Celſus, colore lividum, nigrum, odore fœdum, multo mucoſo humore repletum, quod inflammatio, febris, prurigo, & dolor comitantur, à quo ſanguis interdum fluit, ſerpit, & exedit illud partes finitimas, atque ob id aliqui *herpetem exedentem* vocant. Aliqui dicunt idem eſſe cum *Carcinomate*, quod Galenus comm. 2. in 6. Epid. dicit in ſolo pulmone generari; alii in quâcunque corporis parte carnosâ provenire idipſum ſtatuunt.

Thermantica, calefactoria medicamenta ſunt, quæ,

ſuo calore omnem partem calefaciunt. lib. de Dynam. in procœmio.

Therminthi nomen, nigras quaſdam puſtulas in cruribus maximè orientes ſignificat; à figurâ, coloris, magnitudiniſque ſimilitudine, quam cum Terminthorum, id eſt, cicerum fructu habent, derivatum, com. 3. in 6. de morb. vulg. 37. Τέρμινθος, ſpecies eſt phymatis, inquit Oribaſius, ſupra quod puſtula nigra eminet, quâ rupta infernè ſimilis deſquamato apparet, eo autem diſſecto pus invenitur. Eſt & τέρμινθος, terebinthus arboris nomen, cujus folia & ſemen & cortex adſtringunt, & ad eadem, ad quæ lentiſcus, conveniunt. Excalfacit ordine ſecundo, & adſtrictorium quiddam habet; ſiccat etiam ordine ſecundo.

Thlaſma, quæ & *Thlaſis* dicitur, vide *Rhegma*, & *Vnionis ſolutio.*

Thlipſis, vide *Epiparoxineſtai.*

Thoracem conſueverunt Medici appellare, totum illud corporis ſpatium, quod duodecim coſtis, utrinque circumſcribitur; pertinet anteriore quidem parte ad pectorale os, ac ſeptum tranſverſum; declinat verò poſteriore ad ſpinam duodecim vertebris circumſcriptum, lib. de oſſib. cap. 13. & 6. de uſu part. cap. 2.

Thorexin nominare conſuevit Hippocrates vini potionem, 2. aphor. 21. Θώρηξις, οἰνοποσία καὶ ἀκρατοποσία, vini meracioris potio eſt. Phavorinus inquit θωρήσσειν inebriari dicitur, quod excalfaciat pectus, aut thoracem repleat, aut quod pugnaces ſint ebrii. Inde ἀκροθώραξ dictus, qui vel leviter, ut interpretatur Erotianus, vel ut quidam exponunt, ſummè ebrius eſt.

Thrombos, ſanguinis grumus eſt, ſeu ſanguis concretus, 5. meth. 8. vide *Grumus.*

Thrombωſis, eſt affectus, in quo lac grumeſcit in mammis, & in caſei formam tranſit; *grumeſcentiam lactis* Interpretes nonnulli vocant.

Thymiama, Latinis *Suffumigium*, quod ex moderatè adſtrin-

adſtringentibus, reſiccantibus, ac diſcutientibus vitioſos & ſeroſos humores, & corrigentibus humorum malitiam, & contrariam vim habentibus adverſus putrefactiones, quorum plurima ex aromatum ſylvâ habentur, conſtat, 8. de compoſ. med. loc. cap. 7. Θυμίαμα dictum volunt, quaſi θυμȣ̃ ἴαμα, quoniam langueſcens animus ſuffitu ejuſmodi recreetur. Sed non deſunt, qui à Thyo odoriferâ herbâ deductum velint; ut neque qui ἀπὸ τȣ̃ θύειν; hoc eſt, à *ſacrificando*, quoniam odores diis ſuffiebantur. De eo aphoriſmus celebris habetur apud Hippocratem, ſuffitus aromatum muliebria ducere, & ad pleraque alia utiles eſſe, niſi gravitatem capitis inducerent.

Thymus, aſperæ carnis extuberatio eſt, circa genitalia, ac ſedem oriri ſolita, lib. finit. & 14. method. 13. Eſt & tumor præter naturam, vide *Epulis*. Eſt & *Thymus* idem quod *Glandium*, ſeu *Aden*, ſeu *Glandula*. vide *Aden*, *Glandula*. Vel, ut alii, *Thymos* carnoſa eſt excreſcentia, nunc in Glande, nunc in Præputio, nunc in ipsâ ſede conſiſtens; ſic dictus, quod Corymbis Thymi ſit ſimilis. *Thymorum* autem alii *mites*, alii *maligni*. *Mites* ſunt exigui, ſcabri, candidi, dolore carentes; *feri* autem, ampliores, ſcabriores, lividi, dolorifici.

Thyroeides cartilago, vide *Scutiformis*, & *Cricoeides*.

Thyroeides, eſt oſſis pubis foramen ab oſtii ſimilitudine, ſic appellatum, 3. de anat. adm. cap. 13.

Tibia, eſt tota cruris pars, inter talum genuque, in interiori parte, ſita; cujus tibiæ pars anterior, tenuis, & carnis expers, *Ocrea* appellatur, libr. de oſſib. c. 22. eademque infra genu *Anticnemion*, 2. de anatom. adm. cap. 4. poſterior carnoſa pars, *Sura*, & *Gaſtrocnemion* dicitur, 16. de uſu part. cap. 8.

Tilmata, ſunt diviſiones factæ in fibris muſculorum, dum ſcilicet illæ nimis diſtentæ, interdum rumpuntur, 4. de iis, quæ in medic.

Titillatio oculorum, vide *Mollities*.

Toma, pro *Phlebotomia* usurpatum legimus, 2. de natur. hum. 9.

Tomi dentes, τομεῖς, sive τομικοὶ, aliàs *Incisorii* dicuntur quatuor primi anteriores, ad cultri similitudinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in se habent; sicuti ad dura confringenda, alii utrinque proximi constituuntur; cæteri ferè omnes dentes, *molares*, sive *maxillares* appellantur, lib. de ossib. cap. 4. quos etiam *Mylas*, id est, *Molas*, vocant, 11. de usu part. cap. 8.

Tonica, sive *Tonotica medicamenta*, sunt quæ extrinsecùs illiniuntur partibus nervosis, ad robur hisce conciliandum, 13. meth. cap. 22.

Tonicus motus, est qui exercetur imprimis à corpore laborante Tetano, duabus contrariis virtutibus oppositorum musculorum, inter se quasi pugnantibus, 1. de motu musc. cap. 8.

Tonos, nervus, nuncupatur ab ipsis operationibus: uti enim nervus ἀπὸ τοῦ νεύειν, id est, à *flectendo*; ita *Tonos*, ἀπὸ τοῦ τείνεσθαι, id est, à *tendendo*, deductum est, 1. de motu musc. cap. 1. vide *Nervus*. Usurpatur etiam τόνος pro vehementi desiderio magnoque conatu, qualis esse solet per dyspnœas, & tenesmos; ut docuit Galenus, comm. 1. in prorrhet.

Tonsillæ, vide *Isthmus*, *Vvæ*, *Paristhmia*.

Tophus, vide *Callus*.

Topica remedia, id est, localia, 13. meth. cap. 22. quæ loco affecto non priùs applicari debent, quàm totum priùs corpus purgatum sit, ne his irritato affectu, plus etiam affluat ad membrum læsum, vitiosi succi, libr. de remed. part. fac. cap. 6.

Torcular, sive *Lenos*, est locus quidam vacuus, quasi cisterna in vertice capitis, in quem meningis duplicationes sanguinem redundantem deducunt, unde rursum velut ab arce quâdam, omnibus subjectis partibus, sanguinis rivi mittuntur, 9. de usu part. cap. 6. & 9.

& 9. de anat. adm. cap. 1. *Ληνὸς* nomen eſt profectum primum ab Herophilo, deinde ab Anatomicis uſurpatum.

Tormina, Dyſenteria, propriè non pro *ulceratione inteſtinorum*, ut plerique Medici ſolent, ſed pro *cruentâ ex inteſtinis proluvie* ſumit Hippoc. ut etiam, quando ex jecoris imbecillitate, cruenta dejiciuntur, affectio talis quoque *torminum* nomine appellatur: id quod & fieri, & dici à Medicis quoque videtur, 4. de art. 4. Fiunt autem *tormina*, & propter morſum vehementem, & propter ſpiritum flatuoſum, qui non habet exitum, ſed in inteſtinorum involucris eſt interceptus, & præter naturam detentus, 4. aph. 11. vide *Dyſenteria*.

Torpor, eſt motûs & ſensûs difficultas diminutióve in toto corpore, & maximè in artubus à frigore, & compreſſione nervoſorum corporum, concitata, 1. de cauſ. ſympt. cap. 5. Aliquando *torpor* ſignificat, ventriculi in concoquendis cibis imbecillitatem, com. 3. in 6. de morb. vulg. 1.

Tortio eſt, cùm articulus quidem eſt illæſus, ſed nervoſæ circa ipſum partes tortæ & p. n. contractæ ſunt; id quod maximè in iis contingit, quorum in vacuum greſſus dilabitur, 3. de iis quæ in med. 31.

Toxica, hoc eſt, venena, quæ mortem inferunt, libr. de Dynam. *Τοξικὸν* apud antiquos certa quædam ſpecies veneni fuit teterrimi, nec tamen quid eſſet conſtare adhuc arbitror. Videatur Plin. lib. 16. cap. 10.

Trachea, ſunt aſpera medicamenta, quæ ſuffocata loca ulcerant, & exaſperant, libr. de Dynamid. in procœmio. *Τραχύτης, aſperitas*, eſt vitioſa conformatio parti cui accidit, inæqualitatem abſumpto humore inducens. Huic contraria affectio *λειότης*, id eſt, *lævitas* dicitur, ſuntque primi generis morbi, qui in formatione conſiſtunt, & à cauſis contrariis proficiſcuntur. Exaſperantur enim quæ priùs erant lævia, & lævigantur quæ prius erant aſpera; illa quidem ab humorum acrimoniâ,

moniâ, aut medicamentis adſtringentibus reſiccata, (ſunt enim & acria & adſtringentia poteſtate ſicca) hæc verò à pingui & lento humore madentia. Præcipuè verò in oſſibus hoc malum apparet, cùm non rectè à Medicis curantur.

Trachea arteria, vide *Aſpera arteria.*

Trachoma, altera eſt ſpecies ſcabiei internæ palpebrarum, aſpera, dolorem, & gravitatem faciens in oculis, humiditatemque nimiam ingenerans, lib. de ocul. part. 4. cap. 9. Provenit ſæpè ex malâ curatione, affuſis nimiùm diu collyriis. Nam ſicut in vulneribus aliarum partium illita pinguia carnis excreſcentiam inducunt, ſic etiam in palpebrâ. Poteſt etiam ob diuturnam defluxionem excitari, ſed non mordacem: humor enim mordax non palpebram, ſed oculum potiùs ipſum infeſtat. Hoc vitium ſunt qui δάσυμμα, ſive δασύτητα appellent. Attamen ea diſtinguit Aëtius, ſcribens δασύτητα eſſe inæqualitatem quandam palpebræ interioris ſuperficiariam, & cum rubore: τραχύτητα verò, ſive τράχωμα, eſſe palpebræ internæ inæqualitatem & aſperitatem multò majorem, adeò ut intra eam emineant veluti milii grana, aut ervi ſemina cum dolore & gravitate. Malum autem utrumque oculos habet humidiores. Idem verò ſi intendatur magiſque promineat, σύκωσις appellatur: tandem ubi ad extremum pervenit, τύλωσις. Τραχωματικὸν κολλύριον eſt collyriorum certa ſpecies, tollendis oculorum aſperitatibus efficax. Τραχωματικὸν autem pharmacum dicitur quod deterget ea quæ adhuc mollia ſunt, nec adhuc chirurgiam videntur poſtulare.

Traductio, eſt diducti oſſis in naturalem ſtatum reductio, lib. finit.

Tragemata, ſunt ea, quæ poſt cœnam, voluptatis inter bibendum excitandæ gratiâ, aſſumuntur, 1. de ali. fac. 34

Tranſlativus motus, vide *Metalepticus.*

Tranſpiratio, ſeu *Perſpiratio*, eſt inſenſibilis per po-

ros

ros difflatus excrementorum fuliginoſorum flatus, 1. de ſanit. tuend, cap. 12. vide *Inſpiratio.*

Tranſumptivus motus, quem *Metalepticum* vocant, eſt, quo per machinas utuntur plurimi, tùm architecti, qui mechanici dicuntur, tùm Medici, qui organici nuncupantur, qualem motum natura muſculis conciliavit, quoniam nervorum principio exiſtens, Cerebrum & ratio, ibidem radicata, per nervos, tanquam habenas, muſculos laryngis E. G. intendit; ſic etiam nervus, qui à cerebro proficiſcitur, à ſuperiori loco per totum collum fertur deorſum, ad multam uſque thoracis partem, indéque rurſus redit uſque ad laryngem, ubi nervis in laryngis muſculos inſertis, quaſi à manibus quibuſdam, ſinguli muſculi deorſum trahuntur, 7. de uſu part. 14.

Traulotes, Latinis *Blæſitas* nominatur, qui hâc paſſione correpti ſunt, τραυλοὶ Græcis, *Blæſi* verò Latinis dicuntur, & ſunt, qui certas literas alphabeti exprimere non valent. Affectio autem varia eſſe poteſt. Primum quidem brevitas linguæ, quæ tamen rariſſima eſt: Deinde ejus intemperies humida & mollities. Hæ namque ſunt naturalis balbutiei cauſæ, à quibus fit, ut lingua prioribus dentibus malè innitatur, brevior quidem propter brevitatem, humidior verò propter imbecillitatem. Humidiores enim linguæ muſculi non poſſunt firmiter ſtabiliri, quod eſt tamen neceſſarium ad literarum *t* & *r* pronuntiationem. Itaque eas tanquam *t* & *l* pronuntiant, pro τραυλὸς dicentes τλαυλός. Plurimi quoque balbutiunt ab externâ causâ, ut qui plurimum dicendo, aut tibiâ canendo, & ex febre vehementem linguæ ſiccitatem contraxerunt. Lingua enim his evadit imbecilla, nec propter ſiccitatem dilatari poteſt. Balbutiunt etiam aliquando ebrii, lingua & cerebro humore nimio perfuſis & prægravatis. Itaque patet præcipuam ferè balbutiei cauſam ſitam eſſe in ſuperfluâ humiditate:

pro-

propterea ſcripſit Hippocrates balbos alvi profluvio maximè corripi.

Tremor, vide *Palpitatio.*

Tremor oculorum, vide *Mollities.*

Trichiaſis, id eſt, Pilare malum, morbus eſt, in quo cum craſsâ urinâ, veluti capilli unà exeunt, 4. aph. 76. Siquidem talia quædam corpora in renibus poſſunt concreſcere, ab humore craſſo & viſcoſo, uſto à calore, ut docet Galenus. Adhæc *Trichiaſis* eſt affectio, in quâ pili inutiles, & pungentes palpebris innaſcuntur, 4. de compoſ. med. loc. cap. 8. vide *Phalangoſis.* Provenit malum hoc ex ſuperfluâ humiditate, ex quâ pili, tanquam herbæ in humidâ terrâ luxuriant, vel palpebræ ipſæ reſolvuntur, nimio humore redundantes. Τριχίασις etiam vocatur mammarum dolor, quem pilus aliquando movet in poculo fortè hauſtus. Is autem non ſedatur, donec pilus vel preſſus ſponte exeat, vel cum lacte exugatur. Id mali genus etiam τριχίαν vocant.

Triens, hoc eſt, unciæ quatuor, 4. de comp. med. per loc. cap. 84.

Triglochina, ſive *Triſulca figura* eſt, qualis E. G. ineſt quinque membranis cordis, tribus in dexterâ parte, duabus in ſiniſtrâ conſiſtentibus, ſimilis figuræ triangulari, & telorum cuſpidibus, 7. de anat. adm. cap. 9.

Trigona medicamenta ſunt, ex ſeminibus compoſita, quæ ſicut ad torporem inducendum mitiora, ita in futurum ſunt minùs tuta: quibus omnibus utiliùs anodyna ſumuntur, 12. meth. cap. 1. Τρίγωνος, Paſtillus, in medicinâ olim celebris ad ſiſtendos dolores: eſt enim ſtupefactorius. Sic dictus fuit à figurâ, quâ fingebatur, non à numero medicamentorum. Conſtat enim quatuor medicamentis; ſemine apii, ſemine hyoſcyami, aniſo, & opio, ſed quorum pondera non ſunt eadem Galeno, Paulo & Aëtio.

Tripſis, vide *Anatripſis.*

Triſmos,

Trismos, sive *Trysmos*, Latinis *Stridor*, est convulsio musculorum mandibularum, ex quâ fit dentium invita concussio, 2. de caus. sympt. cap. 2. Τρισμὸς, sive τρυσμὸς, sonitum edit, sed tenuem ex instrumentorum angustiâ. Ex flatuoso autem spiritu cum exiguo humore efficitur.

Trisulca, vide *Triglochina*.

Tritæophyes (quæ & *Tritæus*) *febris*, est tertianæ naturam sapiens, quæ tertio die exasperatur, & fermè in integritatem remittitur; sed siqua febris, tertio quoque die exacerbatur, neque per minimum intervallum ita mitescat, ut in eo febricitans propè sinceram infebricitatem assequi videatur; hanc si quis *triæophyes* nominare velit, forsan & ipse non sine ratione in hanc sententiam descendere videbitur, comm. 2. in 6. de morb. vulg. 23.

Tritæus, vide *Tritæophyes*.

Trivus, Græcè Τρίβος, apud Hippocratem significat eam corporis partem, cui sive stantes, sive ambulantes, sive sedentes, sive jacentes, innitimur; ut stantibus nobis, atque ambulantibus plantæ pedum; nates sedentibus; spina tota supinis; cubito innitentibus cubitus, 2. de his quæ in medic. Sic etiam ut author est Galenus apud Hippocratem, locus tritus dicitur & callosus.

Trochantera, Latinis *Tuberculum*, magni ossis femoris processum in specie sic vocant, 2. de anatom. adm. cap. 6. & lib. de ossib. cap. 21. vide *Femur*.

Trochlea brachii, vide *Bathmides*.

Trochiscus, vide *Pastilli*.

Tromata, Latinis *ictus*, nominat Hippocrates magnas noxas, ab aliquo extrinsecus, etiam sinè vulnere illatas, com. 5. in 6. de morb. vulg. 12. Unde Hippocrates τετρωμένον vocat eum, qui quovis modo offensus sit.

Tromos, id est, *tremor*, 2. meth. 2.

Trysmos,

Tryſmos, vide *Triſmos.*

Tubercula, ſunt quædam ſpontè naſcentes, & celerrimè factæ inflammationes, quæ celerrimè in altum attolluntur acumen, & celerrimè ſuppurantur, & plurima horum in inguinibus, & alis eſt generatio, quoniam in his partibus multi ſunt adenes, qui apti naturâ ſunt ad has ſuperfluitates promptè excipiendas, 3. aphor. 26. *Tuberculum* inſuper *Phyma* nominat Hippocrates, quod alibi ipſe ſolitus eſt vocare *Suppurationem*, Græcè *Empyema*, 7. aph. 8. de tumor. cap. 15.

Tumor, vide *Oncos.*

Tunicarum nomine, quidam ſola compoſita operimenta deſignant; alii autem craſſa; alii niſi compoſita ſimul & craſſa extiterint, eis appellationem hanc non tribuunt. Ad eundem autem modum, & de *membranis* litigant; quibuſdam enim ſimplicitas ſufficit; aliis autem tenuitas; alii ambobus opus eſſe arbitrantur, ut ita nominentur; & niſi tenue fuerit ſimul, & ſimplex operimentum, id nolunt vocare membranam. At antiqui certè, *tunicas, membranas, meningas*, præter hæc omnia alia operimenta ſic vocant; quos nos quoque ſequentes, à vanâ quidem in nominibus garrulitate diſcedemus, 4. de uſu part. cap. 9.

Tunicæ cordis, ſunt corpora tegentia extrinſecùs utrumque ventriculum cordis, 6. de uſu part. cap. 8.

Turgere, verbum eſt tranſlatum ab animalibus concubitum appetentibus, ad humores; nam ſicuti illa ſtare loco non poſſunt, quâdam titillatione impulſa, eoque affectu concitata, motu feruntur turbulento; ſic & humores plerumque in motu vehementiore, atque transfluxu à partibus ad partes, in morbi principio, moventes, titillantes, & quieſcere non permittentes, cùm & ipſi pariter moveantur, & transfluant, & perenni hâc ſuâ latione ægrum moleſtent, turgere dicuntur. Tales ergò dicuntur *humores turgentes*, qui ſunt in motu, latione, & fluxu, 1. aphor. 22.

Tur-

Turgidus dolor eſt, qui à parte primariò affectâ, veluti è radice incipiens, celeriter in partes adjacentes transfertur, 2. loc. aff. 7.

Turgidus pulſus, vide *Gracilis.*

Tuſſis, eſt vehementiſſima quædam efflatio, quâ plurimus ſimul, celerriméque forâs actus ſpiritus attrahit, propellitque unà ſecum ſuo impetu, quæ vias ſuas obſtruunt, 2. de ſympt. cauſ. 4. Cùm enim externus aër in aſperas arterias trahatur, quæ cartilagineæ duræque ſunt, nec contrahi circa id, quod continent, poſſunt, incitatum hunc excogitavit ſpiritus exitum, quem vocant *tuſſim*, quo ſpiritus ſibi ipſi violenter, & cum impetu delatus, vias expurgat, non aliter quàm tubos, & fiſtulas expurgant harum opifices, 4. de cauſ. ſympt. 3.

Tuſſis ſicca, in quâ nihil expuitur, 4. aphor. 54.

Tyloſis, id eſt, *callus*; ſic autem nuncupatur, cùm in palpebris aſperitates ex ſenectute craſſiores, albidiores, & parùm ſenſiles extiterint, eóque minùs deleri poſſunt, lib. Introd. cap. 15.

Tympanias, qui & *Tympanites*, Hydropis eſt ſpecies, in quo ſpiritus flatúſve craſſi, frigidi totam thoracis ſuperiorem, & inferiorem regionem, tumentes facit, 4. acut. 111. vide *Aſcites.*

Tyneſmus, qui & *Tineſmus*, & *Teneſmus* appellatur, eſt recti inteſtini vehemens tenſio, & aſſidua dejiciendi cupiditas, paucis admodùm ſequentibus excrementis, quæ quidem ab initio pituitoſa & pinguia, progreſſu verò temporis, etiam abraſionis ſpecie dejiciuntur, & iis, quæ à ſupernis deſcendunt, haudquaquam miſceri videntur, 6. loc. aff. 2. *Tineſmus* (alibi dicit Galenus) ulcus eſt in recto inteſtino factum, quod quidem infert ſymptomata Dyſenteriæ ſimilia, nixus tamen multò vehementiores, quam ſunt dyſentericorum, 3. de ſymp. cauſ. cap. 2.

Typhodes febres, id eſt, Succendentes, ut *Cauſodes* Incendentes ſunt, quarum media eſt *ſemitertiana*, 1. aphoriſ.

riſ. 12. Τυφώδης πυρετὸς, nomen eſt febris continuæ & ardentis, non per ſe quidem natæ & eſſentialis, ut vocant, ſed ſymptomaticæ,& à jecinoris eryſipelate excitatæ. Ubi enim viſcus id eryſipelate afficitur, febrem inde ortam τυφώδη Veteres appellarunt, ſicut à ventriculi eryſipelate λειπυρίαν, & ab eo qui pulmonem infeſtat, κρυμώδη. Galen. comment. in aphor. 42. lib. 7. vide *Febris Typhodes*.

Typhomania (quæ & *Typhonia*) eſt delirus Lethargus, vel lethargicum delirium, libr. finit. *Typhomia* appellatur, commiſtus affectus ex lethargo, & phrenitide, lib. de Comat. cap. 2. Ego verò, quoties ad finem uſque tùm deſipientia, tùm Coma perſiſtunt, affectionem hanc ex phrenitide, & lethargo *miſtam* appello; quidam *Typhomaniam* vocaverunt, 1. prorrhet. 1.

Typus, eſt ordo intentionum, & remiſſionum; *Periodus*, ſive *circuitus* eſt tempus intentionum, ac remiſſionum in morbis factum, lib. de Typis, cap. 2. ſive, eſt formula quædam acceſſionis, cùm vel ſubſequitur, vel anticipat. Definitur quoque, quod ſit reditus ab eodem, ad idem. 1. criſ. 3.

Tyria, apud Arabes, & barbaram ſectantes medicinam, idem eſt, ac *Ophiaſis*; *Tyri* enim voce, *omnes ſerpentes*, & potiſſimùm *Viperas* intelligunt.

V.

VACUATIO, Græcè Κένωσις, vide *Purgatio*.

Vacuus pulſus eſt, qui arteriæ elevationem facit bulloſam, ut digitorum impreſſioni egreſſus, per vacua occurrat, 1. de diff. pulſ. cap. 6.

Vaginæ, vide *Membrana dura*.

Vaginalis tunica, vide *Elytroeides*.

Valga, appellantur crura, in exteriorem partem vergentia; quæ verò in interiorem, *vara*, & *manca*, 3. de his, quæ in med. 31.

Vapor,

Vapor, humor eſt extenuatus, qui pluribus eſt in ſpiramentorum raritate, corporis mollitie, ſubſtantiæ fuſione, 1. ſimpl. 8.

Varices, ſive *Cirſos*, venas omnes dilatatas antiqui appellabant, lib. de tumor. 16. *Varices*, ſunt venæ latiores in coxis, teſticulis, & cruribus, quæ ex craſſo & melancholico ſanguine turgent, adeò ut pellente naturâ, ad partes ignobiliores, humores craſſos, & melancholicos, dictarum paſſionum generatio ſequatur, 6. aphor. 21.

Variciformis flexus, vide *Flexus variciformis*.

Varicoſus aſſiſtens, vide *Genitalis*, *Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Meatus genitalis*.

Varicoſus meatus, vide *Genitalis*.

Varus, exiguus duruſque tumor eſt, in faciei cute obortus, Græcè *Ionthos*, qui differt à ficoſis tumoribus in mento provenientibus, non ſolùm quòd ex craſſo humore conſiſtat, verùm etiam quòd participet tenui quâdam ſanie, ratione cujus facilè ulceratur, non rectè, atque ex arte curatus, lib. de remed. part. fac. cap. 11. vide *Ionthos*, & *Ficoſus tumor*.

Vaſa deferentia, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Vaſa ſpermatica, *Seminaria*, quæ vulgò *Præparantia* appellantur, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

Vehemens pulſus (ſive *Validus*, & *Fortis*) eſt, qui violenter tactum impellit, & quaſi ferit: *remiſſus*, ſive *languidus*, qui debiliter, de pulſ. ad Tyron. cap. 3. & lib. 3. de differ. pulſ. cap. 5.

Vehementia morbi, eſt ea, quam *magnitudinem* vocant; & *mos morbi*, quem *modum* ſive *naturam morbi* appellant, 1. criſ. 3.

Vellicationes, ſeu *diſcerptiones*, junioribus Medicis appellantur *convulſiones*, *quæ in fibris muſculorum contingunt*, dum nimis intentæ, interdum rumpuntur, 3. de his, quæ in med. 30.

Vena, φλέψ, eſt vas ſpermaticum, unâ conſtans tu-

nicâ, fibris triplicibus contextum, ſanguini deferendo deſtinatum: *venæ* etiam nomine, *arterias* comprehenderunt Veteres: quo ſenſu Plato in Timæo, venas à corde oriri aſſerit, ut teſtatur Galen. 6. de Placit. vide *Arteria*. Prodit autem vena omnis ab hepate, quæ modò verè & ſimpliciter Vena dicitur. Nam ſiquis contendat Venam arterioſam à dextro cordis ventre naſci, ut certum id eſt, ſic ea non ſimpliciter vena dicitur. In univerſum autem duæ ab hepate oriuntur, una à ſimâ ejus parte, altera à gibbâ. Quæ ex ſimâ oritur, variis nominibus appellatur, μεγάλη, ἡ ἐπὶ τὰς πύλας, μεγάλη ἐπὶ πύλας, & στελεχιαία, quod ſit aliarum velut quidam truncus. Vulgò Vena porta dicitur. Hæc in ſimâ parte hepatis quinque interdum pluribus paucioribuſve radicibus actis, & poſtea in unum truncum coaleſcentibus, jecinoris portis una amplaque egreditur: paulòque poſtea in duos majores ramos dividitur, quorum unus lienem petit, alter fertur in meſenterium, uterque in quamplurimos ramos diviſus. Quæ autem à gibbâ parte jecinoris proficiſcitur, pluribus ſimiliter nominibus vocata eſt ab ipſo Galeno, μεγίστη, κοίλη, ἡπατίτης. Ea venarium omnium capaciſſima eſt, ſparſiſque aliquot radicibus intra jecoris partem gibbam ſimiles Venæ portæ radices ſpectantibus, & propemodum tangentibus, mox ſeu truncus unus emergit, nec multò pòſt in ramos duos ſcinditur, quorum unus in ſuperiores, alter in inferiores partes fertur.

Vena arterioſa, vide *Arteria venoſa*.

Vena axillaris, vide *Axillaris vena*.

Vena azygos Græcè, *Conjugio carens* Latinè, vulgò *Vena ſine pari*, ea eſt, quæ in quibuſdam animantibus juxta cor adnaſcitur; in quibuſdam verò ut in hominibus, ex eâ emergit parte, quâ cordis aurem dextram Vena cava tangit; Hinc ſi quidem emergens, humiliùs depreſſiùſque per cor defertur, atque in ſpinam contorquetur, 2. acut. 10.

Vena

Vena Basilica, vide *Axillaris.*

Vena capillaris, vide *Apanthismos.*

Vena capitis, vide *Humeraria.*

Vena cava, vide *Cava vena.*

Vena Cephalica, vide *Cephalica vena.*

Vena communis, vide *Communis vena*, & *Media vena.*

Vena conjugio carens, vide *Vena azygos.*

Vena coronalis, sive *Stephaniæa*, vide *Vena Peristephaniæa.*

Vena crassa, vide *Crassa vena.*

Vena cubiti externa, vide *Humeraria.*

Vena cubiti interna, vide *Axillaris.*

Venæ emulgentes, vide *Emulgentes venæ.*

Venæ & Arteriæ umbilicales sunt, quæ uteri acetabulis adhærescunt, quibus fœtus in utero alligatur, & per quas alimentum trahit, 1. de semin.

Venæ guidez, vide *Apoplecticæ.*

Venæ hæmorrhoidales, vide *Hæmorrhagia.*

Venæ jugulares, vide *Apoplecticæ.*

Venæ mesaraicæ, vide *Mesenterium.*

Vena funis brachii, vide *Funis brachii.*

Vena hepatica, vide *Axillaris.*

Vena humeralis, vide *Humeraria.*

Vena jecoraria, vide *Cava vena.*

Vena Ischiadica, vide *Ischiadica vena.*

Vena lata, & *magna*, dicitur Vena humeralis, 1. de artic. 53. licèt communiter Medici, & Anatomici *magnam* vocant Venam Portæ, sicut Cavam, *maximam* appellant.

Vena manifesta, vide *Manifesta vena.*

Vena media, vide *Communis.*

Vena nigra, vide *Media cubiti vena.*

Vena Peristephaniæa (Latinis *Coronaria*) est, quæ Cor ipsum coronat, principiumque sui ortûs extra membranas habet, 6. de usu part. cap. 14.

Vena Poplitis, est ramus medius Venæ Cavæ, qui deor-

deorſum ad Poplitem fertur, ubi vulgò *Vena Poplitis* dicitur, & per profundum Suræ procedens, non modicam in muſculos ejus ramorum ſobolem ſpargit, atque ob id hæc vena *communis*, ſeu *media* dicitur, quemadmodum etiam in manu, lib. de diff. ven.

Vena porta, vide *Cava vena.*

Vena purpurea, vide *Communis vena*, & *Media vena.*

Vena ſalvatella, vide *Salvatella vena.*

Vena ſaphena, vide *Saphena vena.*

Vena ſine pari, vide *Vena azygos.*

Vena ſplenica, vide *Splenica vena.*

Veneticos oculos appellant eos, qui ſuffuſione affecti ſunt; fiunt autem *Venetici oculi* duobus modis, vel propter aquam, ſi nimiùm fuerit coagulata; vel propter ſiccitatem, quam patitur Cryſtallinus humor, lib. de ocul. part. 4. cap. 12.

Ventralis diſpoſitio, vide *Cœliaca.*

Ventrem ſuperiorem Veteres appellant Thoracem; alimenti autem receptaculum, ſive abdomen, omneque id, quod à ſepto tranſverſo eſt, *ventrem inferiorem.* Interdum autem ventrem ſuperiorem nominabant, in quem cibi aſſumuntur, quæ ab eo ſunt omnia, ventrem inferiorem; Interdum quoque ſola ſic nominant craſſiora inteſtina. Denique ſunt, qui Colon duntaxat, *ventrem inferiorem* vocant, 4. acut. 112. 7. aphoriſ. 38.

Ventriculus eſt, in quem primò animalia cibum pertrahunt, 6. de anat. adm. cap. 2. Aliquando *ventriculi os ſuperius* per abuſionem, pro *ſtomacho* ſumitur, lib. de cur. rat. per ſang. cap. 1.

Vermiculans pulſus eſt, cùm ſpecies nobis tangentibus exhibetur quaſi perreptantis arteriam vermis, undarum in modum inſurgentis; idem ille parvus eſt languidus, & creber. Sin autem non parvitati, ſed magnitudini ſit adjunctus, dicitur *Vndoſus*; ſi ad extremam deveniat remiſſionem, crebritatem, & parvi-

tatem,

tatem, *formicans* dicitur, de Pulſ. ad Tyronem, cap. 8. & 1. de differ. pulſ. 26. & 27.

Vermiformis excreſcentia, ſive *Epiphyſis*, vide *Vermis Cerebri*.

Vermis cerebri, eſt obſtaculum quoddam, quod habet pars ea, quâ à medio Cerebri ventriculo, ad poſteriorem itur, cujus forma eſt ſicut pinea, libr. de ocul. part. 2. cap. 2. Quin particula quædam Cerebri incumbit meatui, qui eſt à Cerebro ad Cerebellum, quæ circumſcriptionem obtinet figurâ vermi ſimilem, in lignis enaſcenti: Hinc etiam Anatomici *excreſcentiam* & *proceſſum vermiformem*, corpus hoc, quod totum meatum contegit, vocant, 9. de anat. adm. 5. dicitur & *vermiformis epiphycautes*, 9. de anat. adm. 5. ac *vermiformis epiphyſis*, 8. de uſu part. cap. 14.

Vernaculus morbus, vide *Endemus*, *Epidemius*, & *Communis*.

Verricularis, vide *Amphibleſtroeides*.

Verrucoſa, vide *Dura ulcera*.

Vertebra, vide *Dorſum*.

Vertex, *apex*, aut *Mucro cordis*, eſt inferior viſceris terminus, figurâ turbinatus, qui infernæ pectoris oſſis regioni cohæreſcit, ubi etiam mucronata cartilago conſtituitur, 7. de anat. adm. cap. 3.

Vertex capitis, (Græcè Κορυφὴ) in mediâ capitis regione, ſyncipút ſuperante, eſt collocatus: unde velut à centro circulus, capillorum proventus, incipere videtur, libr. Introd. capite decimo. Sunt qui eo nomine intelligant capitis partem inter ſyncipút & occiput mediam & ſummam: Ea στεφάνη propriè dicitur. Sunt verò qui partem eam capitis interpretentur, in quâ capilli alii ad dextram, alii ad ſiniſtram invertuntur, ut non ſit aliud κορυφὴ quam linea illa, quæ capillos in duas partes diſtinguit. Unde & δικόρυφοι, id eſt, *Bivertices*, dicuntur, non ii quidem, quibus os ſummum capitis geminum ſit, ſed illa potiùs

 linea,

linea, diſcrimenque capillorum. Rufus κορυφὴν definit id quod in medio eſt, per quod maximè volvuntur capilli. Id quod etiam ſecuti Latini, *verticem* dixerunt à *vertendo*, nimirum propter flexum capillorum, quod illic velut in gyrum ii vertantur. Quam etiam ob cauſam quidam ex Græcis ἑλιγμὸν, & πόλον ἀπὸ τοῦ πολεῖν, hoc eſt, à *vertendo* eandem partem appellarunt.

Vertigo, eſt affectio, quâ caput abſque externis cauſis in gyrum circumagi videtur, 4. acut. 42. vide *Scotodinos*.

Veſica fellis, vide *Cyſtis Choledochos*.

Veſtigium, vocatur inferior pars pedis, 2. de fract. cap. 10.

Veternus, eſt gravis ſopor, de cauſ. morb. cap. 3. ſive ignavia & ſtoliditas cum ſomnolentiâ, 1. prorrhet. 31. & 2. aphor. 3. Dicitur autem *Veternus*, quaſi *veteranus morbus*, qui *Lethargus* vocatur, in quo ægri veteranorum, id eſt, ſenum more, inexpergiſcibili ſomno detinentur. Terentius in Eunucho.

Vibratio, ſive *Agitatio*, eſt violentus totius corporis hujuſque partium motus, ut conquieſcere non liceat, etiamſi ſtrenuè admodùm renitaris: differens à *Tremore*, qui, niſi partem movere velis, non accidet, libr. de trem. palp. cap. 6.

Vibratus pulſus, (Græcè Κλωνώδης,) vide *Convulſivus*. Hic pulſus perpetuò durus eſt, & propter duritiem vehemens. Fit autem cùm valida eſt facultas, inſtrumentum durum, & urgens uſus, quorum unum ſi abſit, *vibratus* fieri non poteſt. Galen.

Victum appello, non hunc tantùm, qui cibo, & potione conſtat, verùm etiam, qui omnibus aliis, ut ocio, exercitatione, balneo, venere, ſomno, vigiliis, & omnibus, quæ quovis modo fiunt in humanis corporibus, ipſamque adeò vivendi rationem, comm. 3. in 3. de morb. vulg. 9.

Villi, vide *Fibræ*.

Vina-

Vinaciæ, ſunt ſolidæ uvarum reliquiæ, cùm in torculari ſuccus ipſarum omnis expreſſus fuerit, 2. de alim. facult. 9.

Vinum aparachyton, id eſt, originale, cui marina aqua non eſt addita, 4. de compoſ medic. loc. cap. 7. cui proindè opponitur *vinum tethalaſſomenon*, 4. acut. 2. Ἀπαράχυτος οἶνος, dictum vinum eſt ad ejus laudem à mercatoribus, quaſi purum & ſyncerum, nec adulteratum aquæ marinæ miſturâ, tanquam per ſe ſatis firmum & generoſum. Neque enim nobilibus vinis miſceri ſolet aqua marina, ſed imbecillioribus, quæ θαλάσσια & τεθαλασσώμενα ob id dicebantur, ut eo quaſi fuco adulterata, calidiora & acriora viderentur, tum ut faciliùs à mercatoribus conveherentur, & longæ viæ incommoda perferrent, atque etiam diutiùs ſervari poſſent. Sed temperandi ratio varia fuit, ut docet Dioſco. Alii, inquit, ſtatim cùm decerptæ ſunt uvæ, aquam maris admiſcent. Alii in areâ uvas Sole ſiccant, quibus calcatis marinam adjiciunt. Alii paſſas priùs uvas in doliis marinâ aquâ macerant, mox calcatas exprimunt: quod tamen magis paſſi generibus adſcribitur. Omnia ejuſmodi vina ſiccant, ſitimque inducunt, pro modo aquæ marinæ admiſtæ ſtomacho adverſantur, nervos infeſtant, alvo tamen apta eſſe, Dioſcorides prodidit. Fuerunt hujus generis, ut idem ait, vina Coa & Claromenia, quæ propter plurimæ aquæ marinæ miſtionem facilè corrumpuntur, flatus movent, alvum turbant, & nervis officiunt. Splenicis quidam Veteres exhibuerunt. Dioſcorides libr. 5. meminit etiam vinorum ἀπαραχύτων, quæ admiſtam ſapam recipiant: quæ quidem revera ἀπαράχυτα ſunt, id eſt, aquæ marinæ expertia, ſed tamen alio liquore adulterata, ſapâ ſcilicet immiſtâ.

Vinum vinoſum, vide *Hydatodes*, & *Oenodes*.

Virtus naturalis, vide *Virtutes*.

Virtus ratiocinatrix, vide *Virtutes*.

Virtus vitalis, vide *Virtutes*.

Virtutes, (quas *facultates* Medici vocant, Plato *animas*) sunt tres illæ, quæ toti corpori, ex principiis, suo veluti fonte distributæ, animal gubernant. Prima, *naturalis*, *altrix*, *appetitrix*, *alterans*, & *concoquens* appellatur, 2. progn. 26. ad nutriendum animal necessaria, stirpibus communis, quæ Jecur veluti pro fonte habet; canales verò, ab hoc in totum corpus sparsos, obtinet ipsas venas. Altera, *facultas*, seu *anima vitalis*, & *animosa* appellatur *virtus*, quæ non modò ut stirpibus, aut vitâ præditis, sed etiam ut animalibus, anima est insita, sedem habens in corde, cujus canales arteriæ sunt. Posterior, *Ratiocinatrix*, in Cerebro domicilium habens, voluntariis actionibus, unà cum sensibus præsidens, cujus canales sunt nervi, sensum motumque in totum animal deferentes, 9. meth. 10.

Vitalis motus, vide *Motuum species*.

Vitellina bilis, quæ & *Lutea* dicitur, vide *Bilis pallida*.

Vitiliginum, quas *Alphos* vocant, *generatio* similis est generis, cum eo affectu, quem *Leuce*, sive *albam vitiliginem*, Arabes *Albaras* appellant, non tamen sub iis tota caro vitiatur, ut in Leuce, sed in summo corpore, veluti squamæ quæpiam, Vitiligines insiguntur; albæ quidem, ex pituitoso; nigræ, ex melancholico succo exortæ, 3. de sympt. caus. cap. 2. In Vitiligine autem alba, fit nutrimenti appositio, non assimilatio, 1. de natur. fac. cap. 11. Α'λφὸς est vitiosa macula & fœda in corporis cute apparens, & ex malo corporis habitu excitata, sed sine manifestâ cutis asperitate, sine squamis, sine exulceratione. His enim notis à psorâ, lichene, & leprâ, cæterisque hujus notæ tumoribus distinguitur. Dicitur ex eo quod colorem cutis immutet. Immutare enim apud Veteres ἀλφαίνειν dicebatur. Est autem ἀλφὸς non totius quidem carnis affectio, sicut Cancer & Elephas, sed summæ modo carnis cutisque ab im-

ab improbo ſanguine, aliàs pituitoſo, aliàs autem melancholico proveniens, qui cùm probè adhæreat affectæ parti, non tamen aſſimilari poteſt. Ejus tres ſpecies ſunt, ἀλφὸς, μέλας, λεύκη. Utrum autem aliquod horum ſanabile ſit, an non ſit, experimento facili colligitur. Incidi enim cutis debet, aut acu pungi. Si ſanguis exit, quod ferè fit in duobus prioribus, remedio locus eſt: ſi humor albidus, ſanari non poteſt.

Vitreus humor, à Praxagorâ appellatur *vitrea pituita*, pituitæ ſpecies eſt frigidiſſima; quippe vitro fuſo tùm colore tùm ſubſtantiâ haud abſimilis, 2. loc. aff. 5.

Vitreus oculi humor, vide *Hyeloeides*, & *Cryſtallinus*.

Ulcera dura, vide *Ochthode*, & *Dura ulcera*.

Ulceratio oculi, eſt ruptio circa corneam tunicam, quæ vel ex ictu, vel ex phlegmone oritur, lib. finit.

Ulcus, quod Græci *Elcos*, vide *Unionis ſolutio*.

Ulcus depaſcens, vide *Phagedænas*.

Ulna, vide *Cubitus*.

Ulomelia, id eſt, *ſolimembria*, eſt totius corporis, ex membris compago, 1. de uſu part. 8.

Umbilicus, nihil aliud eſt, quàm multitudo magnorum vaſorum, quæ ex multis parvis venis, & arteriis, & propaginibus earundem per totum Chorion diſperſis, conflata eo loco unitur, per quæ ipſiſſima vaſa, & ſanguis, & ſpiritus ad fœtum derivatur, in medio urinaculum habentium, lib. de diſſect. vulv. cap. 10.

Uncia, habet drachmas octo, quæ drachmæ etiam *Holce* dicuntur; *drachma* habet ſiliquas duodeviginti, alii dicunt ſcrupulos tres: ſcrupulus, ſive ſcruptulus, habet obolos duos, (hodiè gr. xx.) obolus ſiliquas tres, lib. de pond. & menſ. cap. 3.

Undoſus pulſus, vide *Vermiculans*.

Unguis, ſive *Ungula*, vide *Pterygium*.

Unio, vide *Proſthesis*.

Unionis ſolutio, ſive *Continuitatis ſolutio*, eſt morbus, in quo partes, quæ ſecundum naturam unionem acceperunt,

perunt, inter se solvuntur, lib. de const. artic. cap. 6; quæ quidem unionis solutio, si in osse fiat, dicitur *Fractura*, seu *Catagma*; in nervosis musculorum partibus ex distentione, *ruptura*; in fibris *Convulsio*, seu *Spasma*; in carne ex vulnere, *incisio*; ex aliquo acuto, *punctura* seu *punctio*; ex aliquo gravi, *contusio*; ex erosione in osse, *Teredon*; in carnosis partibus, *Vlcus*; in instrumentalibus & ligamentis, *avulsio*, sive *apospasma*, ibidem; in vasis musculisque, ex violento ictu, vel gravi casu, vel alio quopiam valente motu excitata, *Rhegma*, & *Thlasma*; cum contusione & ruptione, *Ecchymosis*, 4. meth. 1. ab aliquo acuto occursante, atque abscindente, *Incisio*, *Dissectio*, & *Sedes*, lib. de caus. morb. c. 11.

Vniversalis morbus, vide *Communis*.

Vnivoca, vide *Æquivoca*.

Vocis organa voco, per quæ spiritus redditus vocem efficit; hæc sunt aspera arteria, guttur, fauces, veluti spiritûs plectrum, per ipsas transeuntis; nam hæ vocis instrumentum sunt, ut locutionis, lingua.

Vola manûs, nominatur supina pars manûs, juxta pollicem assurgens, Græcè *θέναρ*; cui pars opposita, *Hypothenar*, & *Subvola* vocatur, 1. de usu part. cap. 17.

Voluntarius motus, vide *Motuum species*.

Volvulosa, *Stomachi subversio*, vide *Subversio*.

Volvulus, vide *Ileos*, & *Chordapsus*.

Vomica, vide *Sinus*, *Fistula*.

Vomitus, & *Nausea*, expultricis facultatis ventriculi depravati motus sunt, ad ea, quæ hujus in cavitate continentur, noxia quàm citissimè per stomachum vacuanda; Nec idem est vomentibus & singultientibus motus, quippe in vomitionibus ea, quæ in capacitate sunt ventris, rejiciuntur; in singultu, quæ in ipsâ ventriculi sunt substantiâ, & fibrosis nexibus simili scilicet tùm affectu, tùm motu, qualis est iis, qui ex intemperie tussiunt, omnibus nimirùm ventriculi partibus, quod sibi molestum est, expellentibus, 3. de sympt. caus. cap. 2.

Vra-

Vrachòs, appellatur meatus & ligamentum, quod infantis umbilico inseritur, ex quo etiam ille enascitur, & suspensus est, qui ipse meatus mutuo congressu quinque vasorum umbilicalium absolvitur; nam à venis, quæ secundas implent, binæ prodeunt venæ, ab arteriis ibidem sitis, itidem binæ arteriæ, & à nervis unus nervus, qui complicati mutuò, Umbilicum absolvunt, libr. Introd. cap. 11. vide *Vmbilicus*, & *Vrinaculum*. Οὐραχὸς sive ὀυραχὸς, allantoeidis tunicæ est initium, perforaturque satis lento & evidenti meatu ad fundum vesicæ ipsius fœtus, sic ut allantoeides cum vesicâ τῷ ὀυραχῷ, qui medius inter utrasque est, conjungatur. Per eum urina fœtus defertur in allantoeidis cavitatem longam, angustam, rotundam, quæ in ipsius fines magis effunditur, ne amnion, chorion, uterum, ipsumque fœtum premat. Neque enim urinam retineri intra vesicam expediebat, neque per vesicæ cervicem reddi, ne fœtui circumfusa ejus cutem exulceraret.

Vraniscus, id est, *parvum cœlum*, quod Latinè *palatum* dicitur, pars est oris superior, à cœli similitudine nomen accipiens, lib. finit. quod in cœli modum cameratum sit. Dicitur etiam ὀυρανός.

Urentia, vide *Caustica*.

Ureteres, sunt meatus quidam oblongi, & fortes, Pori urinarii dicti, qui renes vesicæ committunt, ducentes per colatoria, urinas à sanguine segregatas, ad vesicam, 5. usu part. 5. Qui Urinarii meatus, nec *arteriæ* sunt, cùm nec pulsent, nec duplici constent tunicâ; neque *venæ*, quia sanguinem in se nullum continent, nec similem omninò venæ habent tunicam; à nervis autem plùs distant, quàm à jam dictis, 1. nat. facul. c. 6. Οὐρητῆρες & ὀυρητικοὶ πόροι dicuntur Græcè. Habetur autem utrinq; unus, qui constans tunicâ tenui, sed densâ, & fibris tantùm obliquis textâ, à renis sinu per ejus simam partem super lumbos fertur, ubi alteram à peritonæo tunicam venulis & arteriis intertextam

mutua-

mutuatur: tandem verò inter veſicæ tunicas ſpatio brevi interlapſus, paulò ſupra veſicæ os in ipſius capacitatem erumpit. Ad ipſum autem foramen membranulæ geminæ ex veſicæ corpore propendent, veluti proceſſus quidam, quæ urina in veſicam ab uretere delabente cedunt & aperiuntur, eædemque, ubi veſica plena eſt, urinam in uretera regeri & remeare prohibent.

Urethra, ſive *Urithra* eſt meatus penis, urinæ reddendæ accommodatus, quem & *fiſtulam urinariam* appellant, 4. aphor. 82. Oritur à cervice veſicæ, 1. loc. aff. 1. vide *Fiſtula urinaria.*

Uretica, vide *Diuretica.*

Urina, quam Græci οὖρον vocant, eſt excrementum tenue & aquoſum ſanguinis, 5. uſu part. 5. vide *Lotium.*

Urina optima, cujus ſedimen tum album, & læve, & æquale extiterit omni tempore, uſque dum judicatus fuerit morbus, lib. de atrâ bile, cap. 8.

Urinaculum, quod Græci οὐραχὸν vocant, eſt & dicitur illud, quod ex venis duabus totidemque arteriis, & uno nervo ſimul in χορίῳ, ſive muliebribus locis, quandam quaſi caudam conficit: hoc meatu, qui à ſupremâ fœtus veſicæ fundi regione, per umbilicum in cavitatem pertinet, quæ inter ſecundum & tertium conſiſtit involucrum, lotium in alantoeideâ tunicam derivatur. Hunc ſolers natura excogitavit atque fabrefecit, ut fœtus urinam, longiùs à corpore ſummoveret ipſius, & ne per veſicæ cervicem urina reddita, admotaque teneræ cuti, ipſam ſuâ exulceraret acrimoniâ. Apud Hippocratem lib. περὶ καρδίας, ita legitur: Οὐδὲ τῆς καρδίης νέμεται τὴν ἐσχατιὴν, ἀλλ' ἐγκαθαπολείπει τὸν οὐραχὸν καὶ στερεόν ἐστιν; ubi pro *mucrone cordis* ſumitur. Vel breviùs: *Vrinaculum* eſt meatus, qui ex fundo veſicæ exortus, lotium in tunicam allantoeidem prægnantis mulieris derivat; quæ ita à ſimilitudine figu-

ræ, quam habet cum inteſtinis, appellatur, 15. de uſu part. cap. 15. vide *Vrachos*, & *Vmbilicus*.

Vrinarii, vide *Vreteres*.

Vrinarius meatus, Græcè οὐραχὸς, οὐρήθρα, vide *Vreteres*.

Vrinæ difficultas, & *ſuppreſſio*, vide *Iſchuria*.

Vrinæ profluvium, vide *Diabetes*.

Vrinæ ſtillicidium, vide *Iſchuria*. 3. aphor. 16.

Vrinæ ſubſtantia, vide *Conſiſtentia*.

Vron, vide *Vrina*.

Vteraria, vide *Hyſterica*.

Vteri ſuffocatio, eſt reſpirationis ob uterum p. n. affectum ablatio: quæ & *Apnœa* vocatur; eandemque *Vterinam ſuffocationem*, & *ſtrangulationem* appellant, 5. aph. 35. denique & *Hyſtericum morbum*, 4. de cauſ. pulſ. 22.

Vteri Rheuma, vide *Menſes*.

Vterus, Μήτρα, *Vulva*, & *Matrix* appellatur, eſt ea corporis pars, quæ mulieribus ad concipiendum & pariendum, à naturâ eſt conceſſa, 6. loc. aff. 5. Magnitudo mediocris uteri longa ut plurimum eſt undecim digitos, à fundo ad pudendum. Ad ilia autem præcipuè cornibus extenditur. Diſtinguitur autem uterus ſinu duplici, quem κόλπον appellant, dextro & ſiniſtro, per illam tunicæ propriæ in medio glutinationem ſuturâ quâdam, qualis ſcroto ineſt, obſcuriore tamen foris deſignatam. Vteri os in virginibus & utero gerentibus, & ſterilibus, & parere ceſſantibus eſt glandi virili perſimile: parturientibus verò & recens enixis adeò extenditur & patet, ut nihil ejus ſuperſit, ſed cavitas una propè æqualis à fundo uteri ad pudendum appareat. Id os à conceptu multum contrahitur, teſte Hippocrate, mediocriter autem aperitur, dum ſemen recipit, aut ipſum excernit, vel menſes: idem os epiploon inter veſicam & uterum illapſum in valde obeſis comprimit, & conceptum impedit, ut ſcribit Hippocra-

pocrates. Vteri collum eſt corpus muſculoſum carne durâ & cartilaginosâ conſtans, in annos ſemper magis durum & cartilaginoſum evadens, ita ut vetulis jam ſit ſimile ſummitati aſperæ arteriæ, ut rectè comparavit Herophilus. Colli autē uteri os *Cunnus* Latinè dicitur.

Vtricularii, vide *Hyderici*, & *Aſcites*.

Vva, vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

Vvæ, *Pariſthmia*, & *Tonſillæ*, nihil aliud ſunt quam inflammationes: *Vvæ* quidem Gargareonis, *Tonſillæ* verò adenum eorum, qui in principio faucium inter ſe oppoſiti ſunt, quemadmodum *Pariſthmia*, corporum eorum, quæ in faucibus ſunt. Videtur autem Hippocrates non omnem Gargareonis inflammationem *uvam* nominare, ſed unam ſolam ſpeciem, quâ Gargareonis terminus ſimilis acino Uvæ eſt, lib. de tumor. cap. 17. vide *Staphyle*, & *Gargareon*.

Vvæ vinoſæ, quæ nullam vehementem qualitatem habent, 2. de aliment. fac. cap. 9.

Vvea oculi tunica, vide *Rhagoeides* & *Cœrulea*.

Vviformis, vide *Rhagoeides* & *Cœrulea*.

Vulgaris morbus, vide *Communis morbus*.

Vulſio (aut potiùs *Divulſio*) eſt, cùm fibræ muſculorum nimis diſtentæ rumpuntur; aliàs *diſcerptio* appellatur, 3. de iis, quæ in med. 30.

Vulva, vide *Hyſtera* & *Vterus*.

Vvula, vide *Staphyle*.

X.

XEROPHTHALMIA, ξηροφθαλμία, id eſt, *arida lippitudo*, dicitur, cùm anguli oculi ulcera, & aſpritudinem, pruritumque contraxerunt, palpebræ inſuper rubent, & lacryma ſalſa, & nitroſa ab oculis profluit, libr. Introd. cap. 15. vide *Sclerophthalmia*.

Xerotes, ξηρότης, ſiccitas una eſt ex quatuor primis qualitatibus. Eam autem quadruplicem in nobis accidere,

dere, Galenus annotavit lib. 7. meth. quarum prima est, quæ in exilibus venis & arteriis cujusque particulæ propriis consistit, quæ provenit ex sanguinis penuriâ. Secunda est, cùm propria humiditas, unde partes nutriuntur, omnino est assumpta. Continetur ea in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per eas sparsus. Est præterea siccitas utique quum ea quorum substantia ex humore concreto constat, sicut caro & adeps, sunt liquata. Quarta est prorsus insanabilis, si consummata fuerit; est autem prorsus consummata, ubi solida similarium partium substantia reddita est siccior. Quippe quod senium est in morbis, id sicca intemperies est in ægris. Porrò ejusmodi siccitates proveniunt ex diuturnis evacuationibus, quæ vel ex ventris profluvio, vel intestinorum lævitate, vel dysenteriâ, aut diuturnis vomitibus, aut vigiliis, aut tali aliâ de causâ proveniunt, aut longi temporis fame, & febribus ardentibus longis, atque ut in universum dicatur; quæcunque ipsas animalis solidas partes vehementer exsiccant, sicuti & hecticæ febres.

Xerotribia, id est, *sicca frictio*, 8. method. 2.

Xiphoeides, vide *Pectorale os*, & *Cartilago ensiformis*.

Xyster, vide *Aures*.

Z.

ZOOGONIA, Ζωογονία, id est, animalium perfectorum generatio univoca, libr. de constit. art. cap. 13.

Zulapium, Actuarius, & alii recentiores Græci, barbarâ voce appellant id, quod hodiè *Iuleb* & *Iulepum* itidem barbaro vocabulo nuncupamus: fit è stillatitio liquore, aut etiam è succis, & saccharo tantùm decoctis, ad justam consistentiam, ut ex Mesue satis constat; licèt Seplasiarii ab eâ formâ compositionis, nescio quo jure, nonnihil discesserint.

Zygoma, os jugale eſt, quod temporis muſculo præpoſitum, tranſverſam in medio ſuturam habet, cujus poſterior pars cum capitis oſſe, quod juxta aures eſt, anterior cum parte ſupercilii extremâ, ad parvum oculi angulum, continuatur, lib. de oſſib. cap. 2. quod duplex eſt, ad utramque aurem, ſuper foramina, per quæ facultas audiendi eſt, emergit, libr. Introd. cap. 11. vulgò *os paris* vocant, alii *jugamentum*, Græcè autem ζύγωμα, ſive συζυγῶδες, quaſi *conjugale*, & *ex duobus conjugatum*, vocatur. Eſt autem ſolidum & durum in lapidis modum, medullæ expers, & foris quidem gibbum: intus verò cavum, quod muſculum temporalem, quem ſubjectum habet, & cui velut propugnaculum objectum eſt, contineret, & ab externis injuriis vindicaret. Siquidem ſub hoc oſſe muſculus ille magnâ ex parte deliteſcit.

Zymoma, Ζύμωμα, ſeu ζύμη, *fermentum*, eſt farina ſubacta, quæ acorem contraxit. Subigitur aquâ, priuſquam addatur ſal, & quia non perfectè coquitur, putreſcit, caloremque & acrimoniam à putredine concipit, ut & alia quæ putreſcunt omnia. Simul autem & tenuitatem partium & aciditatem acquirit, veluti acetum, quod putreſcente vino tale evadit. Ergo quantò vetuſtius fermentum fuerit, tantò eſt præſtantius. Sic enim calidius, acrius, & tenuius eſt, magiſque ea quæ in alto fixa ſunt attrahit & diſcutit. Miſcetur ob id panificiis, lezvioremque panem, & concoctu digeſtuque faciliorem exhibet. Miſcetur & medicamentis extrahentibus & digerentibus, atque etiam ſuppurantibus.

Zymoſis, Ζύμωσις, *fermentatio*, ut Plato definivit, eſt terrenæ ſubſtantiæ motus ſimul, & in aërem reſolutio. Eſt enim motus, fermenti vi factus in terreno craſſoque corpore, quo in tumorem levem attollitur, conceptoque aëre diſtenditur, inflatur, & quodammodo ebullit. Id quod fermentum farinæ triticeæ ſubactæ inditum evidenter præſtat, & in multis rebus tum ſimplici-

plicibus, tum compositis, quæ per se eam vim fermenti acquirunt, manifestò cernitur. Ipse enim vini fervor in dolio, & solidiorum medicamentorum, ut Mithridatii, Theriaces, & conservarum, ut appellant pharmacopolæ, ebullitio (neque enim Plato inter ζέσιν & ζύμωσιν distinguit, utrumque eâdem definitione comprehendens) quædam fermentatio est, etiamsi inde acida non fiant, ut nec ipse panis fermentatus. Idem effectus & in atrâ bile apparet, quæ incendio bilis flavæ genita, terram in quam effusa fuerit, abradit, & partes quæ raduntur omnes in altum attollit. Est enim is humor aceto simillimus, ex quo in terram effuso idem omnino fieri apparet, eumque propterea veteres humorem acidum nominaverunt, æquè ut pallidæ bilis, amarum. Ab eâdem causâ etiam οὖρα ἐζυμωμένα, hoc est, urinæ fermentatæ dicuntur ab Hippocrate, ut annotat Galenus. Sicut enim in terram acetum acre effusum protinus intumescens quasdam terræ partes sursum simul attollit, fitque compositum quoddam ex terrestri substantiâ aceti, humiditate, & vaporoso spiritu, aut veluti effusâ in terram atrâ bile, aut in fervente musto, motio quædam spirituosa manifesto assurgit, aut sicut in panibus quotidiè, misto farinæ subactæ fermento & mediocriter macerato, fermentatio fieri cernitur, fusâ simul & intumescente, quæ fermentatur, substantiâ: sic & in urinis aliquando crassis multum spissisque levis quidam fervor per agitationem excitatur, motisque & rarefactis spiritibus in eâ conclusis, in majorem, quam cùm primùm excretæ fuerant, tumorem attolluntur.

Ζύμωσις ἥπατος, jecinoris tumor œdematosus dicitur apud Hippocratem, ut annotavit Erotianus.

Zone, dicitur pars ea corporis quâ cingimur apud Hippocratem; quanquam sint qui τὴν ὀσφὺν interpretentur, ut annotavit Erotianus. Est & ζώνη ignis sacer, sive herpetis species, sic dicti, quod medium quo-

dammodo cingat, & complectatur hominem, ut author est Scribonius Largus, cap. 62. scribens, medicamentum Andronis facere ad carbunculos & ignem sacrum, & ad Zonam, quam Græci ἕρπητα dicunt: sed magis usitato nomine ζωστὴρ appellatur. C. Plinius Secundus lib. 3. quem scripsit de medicinâ, ait τὴν ζώνην à quibusdam *circinum* appellari, fierique hunc in modum: vesicæ tanquam combustæ exeunt & crepant, primum paucæ, deinde citò multiplicantur; quæ si hominem cinxerint, occidunt.

Zotica dynamis, Ζωτικὴ δύναμις est facultas vitæ conservatrix. Nam cùm vita nil aliud sit quam copula animæ & corporis, eaque uno calore nativo contineatur, meritò ea facultas vitæ conservatrix haberi debet, cui à naturâ caloris hujus gignendi, continendi, partibusque omnibus impertiendi cura commissa fuit. Eam facultatem Medici vitalem appellarunt multò præstantiore nomine, quam reliquas facultates, quæ quamvis tam sint ad vitam necessariæ, ut sine ipsis ea nullo modo constare possit, prærogativam tamen eam habet vitalis, ut per eam vita consistat. Siquidem calorem nativum, quo uno vivimus sola moderatur. Cujus rei caussa in corde residet, viscere nobilissimo: quod propterea omnium in corpore primum vita fruitur, & postremum vivere desinit, situmque est medio in corpore, ut quoquoversum calorē suum in omne corpus effundat. Neque enim satis naturæ visum est nativū calorem singulis partibus in ipsâ primâ conformatione indidisse, qui fixus à medicis dicitur: sed quoniam multis de caussis alterari, imminui, digeri, extinguiq; potest, eum perpetuâ alterius caloris ὁμογενοῦς accessione refici, atque instaurari oportuit. Quod quidem munus facultatis vitalis proprium est. Eo autem ut defungeretur natura, cor condidit hujus caloris sedem, in cujus ventriculo maximè sinistro tanquā in fornace coqueretur. Materia ejus pabulumque sanguis est, atque sanguinis vapor, quem

dexter

dexter cordis ſinus ſuppeditat,qui poſtea perenni cordis motu elaborat, & calidior tenuiorque effectus vitalis ſpiritus nomen accipit, non tam jam pabulum caloris illius nativi quam vehiculum. Calor namque nativus duobus iis comitibus in ſingulas corporis partes per arterias decurrit, earumque perpetuâ pulſatione calorem ipſis à naturâ inſitum temperat atque refocillat. Idem enim præſtat univerſo corpori arteriarum motus, quod cordi reſpiratio, quæ aëris inſpiratu non modò calorem in corde alioqui exardeſcentem leniter ventilat, ſed etiam adauget, expiratione verò fuliginoſis excrementis liberat. Itaque cùm facultatis vitalis munus proprium præcipuumque ſit vitæ conſervatio, caloris nativi beneficio: vel ſi mavis caloris nativi, quo uno vita continetur, generatio & cuſtodia: præſtari autem id non poſſit abſque cordis & arteriarum pulſu, ut qui in eo in opere habeat rationem cauſæ per quam vita calorque nativus conſervetur: conſentaneum eſt vim quoque pulſificam facultatis vitalis functionem eſſe: neque enim pulſus aliud eſt, quam caloris nativi motus. Sed nec minus inter ejuſdem facultatis actiones annumeranda ſunt animi pathemata, quæ & ipſa motus ſunt nativi caloris,ſed diverſi à pulſu generis. In pulſu namque, tum in ipſo corde motus fit, tum per arterias: per animi verò pathemata non in corde modò cientur caloris motus, ſed per univerſum etiam corporis habitum ſentiuntur. Si quidem in mœrore & metu, adhæc iræ & verecundiæ initio, calor nativus intro cum ſpiritu & ſanguine recurrit: contrà in gaudio, irâ, & verecundiâ jam vigente, ad cutem cum ſpiritu & ſanguine plurimus erumpit. Quorum quidem motuum concitandorum facultas θυμοειδὴς à Philoſophis appellata fuit. Ex quo patet facultatis vitalis geminam eſſe differentiam σφυγμικτώδη & θυμοειδῆ.

FINIS.

PRÆCIPUARUM ARABICARUM

vocum, ad artem medicam facientium, ordine Alphabetico series; in quâ videre est, quæ Arabica vox, cui Græcæ & Latinæ reddatur, & significato respondeat.

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Abgas,	*Chorion,*	*Amnium tunica.*
Abortus,	*Amblosis,*	*Abortus, Deperditio.*
Abrahomia,	*Cacoëthe,*	*Maligna ulcera.*
Accidens,	*Symptoma,*	*Passio, Coincidens.*
Achael,	*Psellotes,*	*Traulus, Balbus.*
Achilus, Albaras,	*Ægilops,*	*Anchilops..*
Achmas,	*Pedion,*	*Planta pedis.*
Achimon,	*Argemon,*	*Iridis oculi ulcus.*
Acrai, Arsarum,	*Priapismus,*	*Tentigo.*
Acthalegi,	*Palmòs,*	*Palpitatio.*
Acualis dolor,	*Nitticòs,*	*Perforativus.*
Adereb fluxus,	*Hepaticus affectus,*	*Iecoris imbecillitas.*
Adorem,	*Raphè,*	*Sutura. (tiones.*
Adorem corticales,	*Lepidoeides,*	*Squamosæ conglutina-*
Adorem laudæ,	*Lambdoeides,*	*Sutura occipitis.*
Adorem mendosæ,	*Lepidoeides,*	*Suturæ juxta aures.*
Adustiva, (me,	*Causon,*	*Adurens febris.*
Adustivum, Ausu-	*Epicauma,*	*Sordidum ulcus oculi.*
Aflicem,	*Ophthalmia,*	*Lippitudo.*
Alabene,	*Supinitas,*	*Succubus.*
Alacaran,	*Ancyroeides,*	*Anchoralis processus.*
Alachahab,	*Pterna,*	*Calcaneus, Calx.*
Alachun,	*Larynx,*	*Asperæ arteriæ caput.*
Alagiagi,	*Ostoùn hieròn,*	*Os sacrum.*
Alaiuanie,	*Zoticè dynamis,*	*Vitalis virtus.*
Alandagi,	*Anadosis, diapho-*	*Digestio, Concoctio.*
Alarbian,	*Sarcomata, (resis,*	*Polypus narium.*

Alasch idem ac *Ilischi*, vide infrà.

Ala-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Alaſcilez,	Splenica,	Salvatella vena.
Alaſtardad,	Apotherapia,	Recreatoria.
Alatabal,	Coryza,	Gravedo.
Alatzar,	Ectropion,	Palpebræ inverſio.
Albaras alba,	Leuce, Alphos,	Morphea alba.
Albaras nigra,	Lepra,	Morphea nigra.
Albarnaber,	Carcinoma,	Cancer narium.
Albatagin,	Carpus,	Brachiale.
Albere.	Meſogaſtrium,	Ventris medium.
Albhear,	Dyſpnœa,	Difficultas ſpirandi.
Alborati,	Omphalus,	Vmbilicus,
Albothin, (bedo,	Terminthi,	Exituræ nigræ.
Albugo, Panus, Al-	Leucoma,	Cicatrix oculi.
Aleaſa,	Inion,	Occiput.
Alcahab,	Aſtragalus,	Talus.
Alcangiari,	Sternon,	Os pectoris.
Alcarba,	Phalacroſis,	Calvitium.
Alcuſi,	Achlys,	Caligo oculi.
Alchab,	Aſtragalus,	Clavicula, Talus.
Alchada,	Omoplata,	Humerus. (guâ.
Alchael,	Aphonia,	Vocis carentia ex lin-
Alchael,	Diaphragma,	Præcordia.
Alchalcun,	Larynx,	Guttur.
Alchama,	Choana, Pyelos,	Infundibulum, Lacuna.
Alchamar,	Amblyopia,	Cœcitas ſolis intuitu.
Alchambar,	Anœa,	Amentia.
Alchangeri,	Sternon,	Enſiformis cartilago.
Alchatim,	Pſoæ, Iſchis,	Lumbi.
Alchef pectinis,	Metacarpium,	Poſt-brachiale.
Alcheffir,	Porus,	Meatus.
Alchei,	Oſtoùn hieròn,	Os ſacrum.
Achelos,	Taraxis,	Oculi perturbatio.
Alchirunie,	Chironia,	Vlcera rebellia.
Alchool,	Xerocollurion,	Collyrium aridum.
Alchola,	Aphthæ,	Oris ulcera.
Alchola maligna,	Nomæ, Phagedænæ,	Vlcera depaſcentia.

Arabicæ,	Græcæ,	Latinæ.
Alcosbot,	*Apostasis, apostema,*	*Abscessus.* (*nus,*
Alcude,	*Cephalæa,*	*Dolor capitis diutur-*
Alcuraii,	*Dysenteria,*	*Tormina.*
Alcuzez,	*Tetanus,*	*Spasmus, Convulsio.*
Aldaragi,	*Raphe,*	*Sutura.*
Aldebha,	*Cynanche,*	*Angina.*
Aldebul,	*Marasmus,*	*Marcor.* (*do motus.*
Aldees,	*Narce,*	*Ignavia, torpor, hebetu-*
Aldhen,	*Dianœa,*	*Mens.*
Aldemamid,	*Dothien,*	*Furunculus.*
Aldememul, idem	ac *Aldemamil*, &	*Aldemamir.*
Alderab,	*Diarrhœa,*	*Alvi profluvium.*
Alderabe,	*Vla,*	*Gingiva.*
Alderez,	*Gaster encephalos,*	*Ventriculus cerebri.*
Alduar,	*Scotoma, scotodinos,*	*Tenebricosa vertigo.*
Aldubellet, idem	ac *Dubellet*, &	*Dubellati,* vide infra.
Alenada,	*Anadosis,*	*Digestio.*
Alfasch,	*Hypochelon elcos,*	*Sinuosum ulcus.*
Alfasd,	*Phlebotomia,*	*Venæ sectio.*
Alfase,	*Hæmalops,*	*Sugillatio oculi.*
Alficume,	*Epicauma,*	*Nubes uveæ.*
Algaras,	*Ægilops,*	*Fistula lacrimalis.*
Algasamach,	*Epiglottis,*	*Superlingula.*
Algeromati,	*Esthiomenos,*	*Herpes excedens.*
Algessa,	*Emphysema,*	*Pneumatosis, Inflatio.*
Algiebar,	*Mydesis,*	*Lusciosus affectus.*
Alguama,	*Cittosa, Picatio,*	*Appetitus depravatus.*
Alguardenigi,	*Ophthalmia vera,*	*Lippitudo vera.*
Alguasa,	*Melancholia,*	*Melancholia.*
Alguali,	*Sperma,*	*Semen.*
Alhac,	*Tenō, Aponeurosis,*	*Tendo, Enervatio.*
Alhacel,	*Paraphrosyne,*	*Delirium,* (*ta aures.*
Alhadani,	*Parotis, Chœras,*	*Struma, Abscessus jux-*
Alhadiuth,	*Gonorrhœa,*	*Spermatica egestio.*
Alhael,	*Adenes,*	*Emunctoria, glandulæ.*
Alhagiagi,	*Ostoùn hyeròn,*	*Os sacrum.*

Alha-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Alhagran,	*Perinæon, Femen.*	*Interfemineum.*
Alhaliben,	*Adenes,*	*Inguina, emunctoria.*
Alhamear,	*Paraphrosyne,*	*Insania, Fatuitas.*
Alhasad,	*Ancon,*	*Cubitus.*
Alhasos,	*Coccyx,*	*Cauda.* (gnum
Alhauis,	*Ostoùn hieròn,*	*Os sacrũ, latum, ma-*
Alhauti,	*Eusarcon,*	*Quadratum corpus.*
Alheame,	*Phlebs metópu,*	*Vena frontis.*
Alheasme,	*Ecpiesma,*	*Fractura cranei.*
Alhumor,	*Bothria,*	*Alveoli dentium.*
Alices,	*Scordinema,*	*Pandiculatio.*
Alicod,	*Proptosis,*	*Oculi procidentia.*
Aliebati venæ,	*Carotides,*	*Soporariæ, apoplecticę.*
Alintisar,	*Mydriasis,*	*Vveæ dilatatio.*
Alisema,	*Coryphe,*	*Vertex capitis.*
Allebe,	*Sphage,*	*Iugulum.*
Allui,	*Cynicus spasmus,*	*Canina convulsio.*
Almabad,	*Phlebs ancyles,*	*Vena Poplitis.*
Almachade,	*Hedra, Archus,*	*Anus, Sedes.*
Almachein,	*Renteres,*	*Anguli majores oculi.*
Almadiam, idẽ ac	*Almabad,* &	*Almadab.*
Almadid,	*Phlebs,*	*Vena.*
Almagabin,	*Adenes,*	*Emunctoria.*
Almagiat,	*Proptosis,*	*Procidentia.*
Almaxaben,	*Maschalis,*	*Axilla.*
Almecheni,	*Canthus,*	*Angulus oculi.*
Almellietu,	*Episemasia,*	*Annotatio febris.* (tia.
Almeneumat,	*Narcotica,*	*Somnifera, Stupefacien-*
Almenthenein,	*Psoa,* (ptosis,	*Lumborum caro.*
Almersegi,	*Rhagoeidis pro-*	*Vveæ procidentia.*
Almes,	*Catochus, catalepsis,*	*Deprehensio, Alienatio.*
Almesemar,	*Porus, Helos,*	*Callus, Clavus.*
Almesfat,	*Phoxòs,*	*Acuminatum caput.*
Almessere,	*Erysipelas,*	*Vicinirubiam.*
Almetacargie,	*Myxa,*	*Mucór.*
Almirach,	*Mys,*	*Musculus.*

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Almiſmar,	*Helos,*	*Clavus.*
Almochati,	*Pericranion,*	*Pericranium.*
Alneſseme,	*Pſychicè dynamis,*	*Animalis virtus.*
Alniſuchat,	*Errhyna,*	*Caput-purgia.*
Aloſos,	*Lordoſis,*	*Luxatio.*
Aloſos,	*Coccyx,*	*Cauda.*
Alrabin,	*Aſthma,*	*Anhelatio.*
Alrad,	*Sarcotrauma,*	*Carnis vulnus.*
Alrahaune,	*Paraphroſyne,*	*Delirium.*
Alraſaſe,	*Epigonatis,*	*Patella.*
Alraute,	*Pterygia,*	*Alæ,Pinnulę nariũ.*
Alrosbot,	*Porus ſarcoticus,*	*Porus carneus.*
Alruic,	*Paracme,*	*Declinatio.*
Alſabiar,	*Comatoſa,*	*Somnifera opiata.*
Alſaguaid,	*Embryon,*	*Fœtus.*
Alſahad,	*Pechys,*	*Vlna, Cubitus.*
Alſahafati, idem ac *Sahafati*, vide infra.		
Alſaim,	*Neſtis enteron,*	*Iejunum inteſtinum.*
Alſamach,	*Typhlon trema,*	*Cœcum foramen.*
Alſamach,	*Otys,*	*Auris.*
Alſaria,	*Epilepſia,*	*Morbus comitialis.*
Alſarnach,	*Hydatis,*	*Aquula.*
Alſaterel,	*Ancyloblepharon,*	*Palpebrarũ cohærentia.*
Alſeda,	*Thlaſma,*	*Contuſio.*
Alſedar,	*Scotomia,*	*Tenebroſitas.*
Alſedeid,	*Brachion,*	*Brachium.*
Alſeedic,	*Meliceris,*	*Melleus abſceſſus.*
Alſelac,	*Scleriaſis,*	*Palpebrarũ durities.*
Alſeriaran,	*Catharticum,*	*Purgans.*
Alshara,	*Epilepſia,*	*Comitialis morbus.*
Alshautat,	*Errhyna,*	*Caput-purgia.*
Alshela,	*Ganglia,*	*Contractiones.*
Alſiafie,	*Hegemonica*	*Rectrix virtus animæ*
Aſtrengi,	*Cerion,*	*Favus.*
Alſurbed,	*Phlebs hypoglottis,*	*Vena ſub linguâ.*
Altarfar,	*Hypoſphagma,*	*Cruenta ſuffuſio.*

Alte-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Altenefes,	*Diaphnoë,*	*Transpiratio.*
Alterbet,	*Cachexia,*	*Pravus habitus.*
Altharas,	*Barycoïa,*	*Obauditus.*
Althaun,	*Phygethlon,*	*Apostema pestilens.*
Altheca,	*Traulus,*	*Balbus.*
Althoin,	*Bubo,*	*Abscessus pestilens.*
Althumar, idem ac	*Alchamar,*	
Althute,	*Hæmorroïs,*	*Sanguiflua vena.*
Altualil,	*Acrochordon,*	*Verruca.*
Aluardengi,	*Chymosis,*	*Palpebræ distorsio.*
Aludi,	*Gonorrhœa,*	*Seminis fluxus.*
Aluebe,	*Palmòs,*	*Palpitatio.*
Alunum,	*Bothrion,*	*Vlcus cavum oculi.*
Alureschin,	*Exanthemata,*	*Pustulæ.*
Alusuas,	*Paranœa,*	*Dementia.* (lities.
Alzamant,	*Paralysis,*	*Resolutio nervorū, mol-*
Ancha,	*Meros,*	*Femur, Crus.*
Anulus,	*Larynx,*	*Asperæ arteriæ caput.*
Anulus,	*Bothrion,*	*Fossula.*
Aqua Cranii,	*Hydrocephalon,*	*Aqua capitis.*
Aqua descendens,	*Hypochyma,*	*Suffusio.*
Arcuatio,	*Scoliosis,*	*Luxatio postica verte-*
Areffatu,	*Epigonatis,*	*Patella, Genu.* (brarū.
Arsatum.	*Priapysmus,*	*Tentigo, Penis rigidus.*
Arteria Orithi,	*Aorta,*	*Magna, Crassa.*
Arteria Arulidi,	*Leiai,*	*Arteriæ læves.*
Arteriæ subnecti,	*Carotides,*	*Soporariæ.*
Artetica,	*Arthritis,*	*Articularis morbus.*
Aschachilos,	*Sphacelus,*	*Membrū demortuum.*
Ascham,	*Pathos, Pathema,*	*Passio.*
Asef,	*Hydróôn,*	*Sudamen.*
Aseid,	*Pechys,*	*Cubitus, Vlna.*
Aselha,	*Oedema,*	*Tumor laxus.*
Asellata vena,	*Maschaliaia,*	*Axillaris vena.*
Asestra,	*Ectropion,*	*Palpebræ inversio.*
Atanatum,	*Bubon, Lœmos,*	*Abscessus pestilens.*

Atasim,

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Atasus,	*Pneumatosis,*	*Inflatio.*
Athaoarugi,	*Myxa,*	*Mucor.*
Atherael,	*Apostema,*	*Abscessus.*
Aures muris,	*Myos otis,*	*Muris auricula.*
Balchee,	*Telephion elcos,*	*Vlcus Telephium.*
Balchie,	*Psydracia,*	*Pustulæ capitis.*
Banchara,	*Pancreas, callicreas,*	*Caro glandulosa.*
Barachien,	*Bubon, Lœmos,*	*Apostema pestilens.*
Baras,	*Psoronychia,*	*Scabrities unguium.*
Barbati,	*Oscheon,*	*Scrotũ, bursa testiũ.*
Basilare os,	*Sphenois, Polimorphũ,)*	*Os palati.*
Bathara,	*Anthrax pestilens,*	*Carbo, ulcus escharo-*
Baurach,	*Aphronitrum,*	*Salnitrũ, (ticum.*
Bear,	*Dyspnœa,*	*Difficultas spirandi.*
Beditus,	*Strumæ, Chœrades,*	*Scrofulæ.*
Benat noctis,	*Epinyctis,*	*Nocturna efflorátio.*
Beriteron,	*Peritonæon,*	*Peritonæus tunica.*
Besbeia,	*Polypus, Sarcoma,*	*Caro multipes na-*
Betaram,	*Encope,*	*Incisio, (riũ.*
Bezahartica,	*Alexipharmaca,*	*Ad venena pharmaca*
Bezel,	*Paracentesis,*	*Punctio, Perforatio.*
Biles,	*Allantoeides,*	*Intestinalis tunica.*
Birsen,	*Pleuritis,*	*Lateralis dolor.*
Bolismos,	*Bulimos,*	*Ingens esuritio.*
Bothor,	*Bothor,*	*Pustulæ.*
Bothor,	*Synchyses,*	*Exituræ oculi.*
Brachium,	*Brachion,*	*Brachium.*
Buri,	*Sarcocele,*	*Carnosa hernia.*
Cadar,	*Hemiplexia,*	*Dimidii corporis re-*
Casacan,	*Cardia,*	*Cor. (solutio.*
Calcataron,	*Pterygium,*	*Vngula oculi.*
Callus,	*Helos,*	*Clavus.*
Calvitium,	*Phalacrosis,*	*Capillorum casus.*
Camaduci,	*Inion,*	*Occiput, occipitium.*
Cambium,	*Chymus,*	*Sanguis, seu humor.*
Camisia fœtus.	*Allantoeides,*	*Intestinalis tunica.*

Cana-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Canalis,	*Porus,*	*(sis, Meatus.*
Cancrena,	*Gangræna, Necro-*	*Gangræna.*
Canna pulmonis,	*Trachea arteria,*	*Aspera arteria.*
Cannæ tibiæ,	*Ocrea, Sura,*	*Ossa duo tibiæ.*
Capsula cordis,	*Pericardium,*	*Cordis involucrum.*
Carabitus,	*Phrenitis,*	*Delirium febriens.*
Caras,	*Aphonia, Traulus,*	*Vox deperdita, depravata.*
Caratin,	*Gesenteron,*	*Lumbrici terrestres.*
Carenum,	*Sapa, Siræon,*	*Mustum coctum.*
Carmata,	*Bubon,*	*Glandularũ abscessus.*
Caro addita,	*Hypersarcosis,*	*Thymus.*
Cassum,	*Thorax,*	*Pectus.*
Cataracta,	*Hypochyma,*	*Suffusio.*
Catalan,	*Encope,*	*Incisio.*
Chadessan,	*Derein,*	*Excoriare.*
Chahab,	*Astragalus,*	*Talus.*
Chalahan,	*Exarthrema,*	*Luxatio.*
Chasem,	*Ozænæ,*	*Narium ulcera.*
Chatrab,	*Lycanthropia,*	*Lupina insania.*
Chede,	*Anorexia,*	*Inappetentia.*
Chesaram,	*Catagma,*	*Ossium fractura.*
Chila,	*Cirsos,*	*Hernia.*
Chis, Saccus,	*Cystis,*	*Vesica.*
Chis hordei,	*Ptisana,*	*Cremor hordei.*
Cholera,	*Chole,*	*Bilis.*
Cholera citrina,	*Picrocholos chymos,*	*Bilis pallida.*
Cholera famosa,	*Chole nota,*	*Bilis spuria.*
Cholera min. famæ,	*Chole melæna,*	*Bilis adusta.*
Cholera nigra,	*Chole melæna,*	*Bilis atra.*
Cholera rubea,	*Picrocholos chymos,*	*Bilis amara.*
Cholera vitellina,	*Chole lecithodes,*	*Bilis vitellina.*
Cholirica passio,	*Cholera,*	*Bilaris.*
Chranites,	*Phrenitis,*	*Phrenitis.*
Chuba,	*Leichen, Lepra,*	*Impetigo.*
Chuzez,	*Tetanus,*	*Tensio.*
Clypealis cartilago,	*Chõdros, thyreoeides,*	*Scutiformis cartila-(go.*

Cym-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Cymbalarū,	*Cricoeides,*	*Coôpertoria cartilago.*
Cobol,	*Collyrion,*	*Collyrium fusum.*
Colcotar,	*Chalcitis,*	*Vitrioli species.*
Complexio,	*Crasis, Symmetria,*	*Temperies.*
Conach,	*Hystericè pnix,*	*Vteri præfocatio.*
Congelatio,	*Catalepsis,*	*Deprehensio.*
Congelatio dentium,	*Hœmodia,*	*Stupor dentium.*
Consimilia,	*Homogenea,*	*Similares partes.*
Contorsio,	*Scoliosis,*	*Obstipitas.*
Conturbatio,	*Taraxis,*	*Vellicatio oculi.*
Convulsio canina,	*Spasmus Cynicus,*	*Distorsio faciei.*
Coronale,	*Argemō, Leucoma,*	*Albugo oculi.*
Corruptio ossis,	*Teredon,*	*Ossis caries.*
Cortex intestini,	*Ephelcis, Ramentū,*	*Intestini tunica.*
Coxa,	*Meros,*	*Femur, Crus.*
Cus,	*Cneme,*	*Tibia.*
Cutubuth,	*Lycanthropia,*	*Lupina insania.*
Darb, Darab,	*Diarrhœa,*	*Alvi profluvium,*
Debus,	*Marasmus,*	*Tabes.*
Demonium,	*Mania,*	*Furor.*
Dentes Atham,	*Gomphii,*	*Molares, Sapientiæ.*
Derezi,	*Raphè,*	*Commissura, Sutura.*
Diacuminum,	*Diaspoleticum,*	*Ex cumino Pharmacū.*
Dipsacos,	*Diabetes,*	*Vrinæ profluvium.*
Dislocatio,	*Lordosis, Luxatio,*	*Exarticulatio.*
Disnia,	*Dypsnœa,*	*Difficultas respira-*
Domestica vena,	*Maschaliæa,*	*Interna. (tionis.*
Dubellati,	*Phlegmone,*	*Abscessus calidus.*
Dura mater,	*Meninx crassa,*	*Cuticularis tunica.*
Durities,	*Scirrhus,*	*Abscessus durus.*
Embroce,	*Balaneion,*	*Balneum.*
Empialos,	*Hepiala,*	*Febris Hepiala.*
Emulgentes,	*Emulgentes,*	*Percolantes venæ.*
Emunctoria,	*Adenes,*	*Glandulæ.*
Encaras,	*Phlebs Mesaræi,*	*Vena mesaraica.*
Endros,	*Epididymis,*	*(Supergeminalis tunica.*

Encr-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Enervatio,	*Paralysis,*	*Resolutio.*
Epittima,	*Epithemata,*	*Linimenta. (tio.*
Essere,	*Epinyctis,*	*(sis, Effulgentia, Efflora-*
Essere cholericum,	*Phlegmone, Phlogo-*	*Inflammatio.*
Efticos febris,	*Hectica,*	*Habitualis facta.*
Exitura,	*Apostema,*	*Abscessus purulentus.*
Expressio oculi,	*Proptosis,*	*Vveæ prolapsus.*
Fagdan,	*Lordosis,*	*Spinæ luxatio.*
Fames vacciva,	*Bulimos,*	*Vehemens esuritio.*
Faricon,	*Causon,*	*Febris ardens.*
Faselan,	*Apocope,*	*Abscissio.*
Febris triangulata,	*Tetartæos,*	*Quartana.*
Fedehan.	*Hernia, Ramex,*	*Ruptura.*
Ferismus,	*Priapismus,*	*Tentigo.*
Feterat,	*Paracme,*	*Remissio morbi.*
Fincter musculus,	*Sphincter,*	*Constrictor.*
Filachaliasuch,	*Stephaniæa,*	*Sutura Coronalis.*
Fechan,	*Diastremma,*	*Luxatio.*
Fissura,	*Rhegme,*	*Rima.*
Focilia duo,	*Cercis, Pechys,*	*Radius, Cubitus.*
Fœdion,	*Epilepsia,*	*Puerilis morbus.*
Formica,	*Myrmecia,*	*Sessilis Verruca.*
Formica,	*Herpes miliaris,*	*Serpigo.*
Formicalis,	*Myocephalon,*	*Muscæ caput.*
Fossula,	*Botrion,*	*Vlcus cavũ corneæ.*
Franites,	*Phrenitis,*	*Cum febre delirium.*
Fricatio,	*Anatripsis,*	*Frictio.*
Furcula,	*Cleis,*	*Clavis, Iugulum.*
Furfures,	*Pityriasis,*	*Porrigo.*
Fugule, Fulille,	*Parotis,*	*Ad aures morbus.*
Fursus,	*Nympha,*	*Colliculum. (lens.*
Gadu,	*Scirrhus,*	*Tumor durus indo-*
Galea, Ovum,	*Cephalæa,*	*(Diuturnus capitis dolor.*
Garab, Algaras,	*Ægilops,*	*Vlcus anguli oculi.*
Gafi,	*Syncope,*	*Præceps viriũ lapsus.*
Gaunoÿ,	*Paristhmia,*	*Tonsillæ, Amygdalæ.*

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Gedaul,	Mesaæon,	Mesenterium, lactes.
Geleniabin,	Diarrhodomel,	Ex rosâ & melle cõpos.
Genu,	Gony,	Os tibiæ, Genu.
Gessa palpebræ,	Selerophthalmia,	Scabrities palpebrarum.
Gibbositas,	Cyllosis,	Distortio.
Gienun,	Mania,	Furor,
Gingia mater,	Pericranium,	Pericranium.
Glandulæ,	Ganglia,	Contractiones.
Grando oculi,	Chalazion, Posthia,	Hordeolum.
Guesques,	Melancholia,	Fatuitas.
Guidez vena,	Sphagitides,	Apoplecticę, Iugulares.
Gutta serena,	Amaurosis,	Visus obscuritas.
Haben,	Hydrops,	Aqua inter cutem.
Hacar,	Apostema,	Vlcus, sive abscessus,
Hacuna,	Satyriasis,	Tentigo, Penis tensio.
Halmes,	Paraphrosyne,	Delirium.
Hamcha,	Anœa,	Dementia.
Hamicha,	Lata exanthemata,	Variolæ.
Hasef,	Hidroa,	Sudamina.
Hazam,	Encope,	Incisio.
Hedian,	Moria, Morosis,	Desipientia.
Henadam,	Pepsis,	Concoctio.
Hesme,	Aposphagma,	Avulsio.
Hirqui oculorum,	Canthus,	Anguli oculi.
Humor,	Chymus,	Humor.
Iafuc,	Bregma,	Sinciput.
Iectigatio,	Palmos,	Palpitatio, Saltus.
Iezemet,	Catalepsis, Caros,	Deprehensio.
Ibet, Subeth,	Coma,	Sopor.
Ignis Persicus,	Anthrax,	Carbo, carbunculus.
Ilischi,	Eroticos,	Effrænis amore.
Impetigo,	Leichen, Lepra,	Salsa cutis asperitas.
Impetigo aspera,	Leichenes,	Tensa prurigo.
Incubus,	Ephialtes,	Nocturna suffocatio.
Inversa palpebra,	Lagophthalmos,	Leporinus oculus.
Inviscatio palpebrę,	Ancyleblepharon,	Palpebrarũ cohærẽtia.

Invo-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Involutus,	*Allantoeides, chorion,*	*Vrinaculū, Secūda.*
Istimbre,	*Crasis,*	*Temperies, Assimilatio.*
Iuleb,	*Hydrorosaton,*	*Ex rosaceâ & sac-*
Iuncus,	*Jonthos,*	*Varus. (charo.*
Kef,	*Cheir,*	*Manus.*
Kers,	*Stomachus,*	*Ventriculus.*
Kili Vena,	*Hepatitis,*	*Cava vena.*
Lacertus,	*Mys,*	*Musculus.*
Lachat,	*Encope,*	*Incisio.*
Lapidositas oculi,	*Tylosis,*	*Callus palpebrarum.*
Latica febris,	*Cathemerina,*	*Quotidiana cōtinua.*
Lauda,	*Os hyoeides,*	*Os gutturis.*
Laxatie,	*Paralysis,*	*Resolutio.*
Lactea vena,	*Galaxias.*	*Lactes.*
Lentigo,	*Exsuccatio,*	*Sugillatio.*
Lepores nasi,	*Mycteres, Pterygia,*	*Alæ, Pinulæ nariū.*
Leucam,	*Lepra,*	*Lepra. (cessus.*
Lilimie,	*Coiloma,*	*Profundus oculi abs-*
Leipyria febris,	*Leipyria,*	*Leipyria. (ctivū.*
Loch,	*Apophlegmatismus,*	*Pituitæ per os edu-*
Longaon,	*Apeuthysmenon,*	*Rectum intestinum.*
Lulma,	*Coilomata,*	*Vlcera cava uveæ.*
Leithargyrium,	*Molybdæna, Plnmbago,*	*Limatura plūbi.*
Macula oculi,	*Hypophthalmia, Hyposphagma,)*	*Sugillatio.*
Malum granatum,	*Xiphoeides,*	*Os pectoris.*
Manuale opus,	*Cheirurgicon,*	*Manuum opera.*
Maram,	*Aleimma,*	*Vnguentum.*
Masera,	*Phlegmone mitis,*	*Leve inflammen.*
Masticatorium,	*Apophlegmatismus,*	*Pituitę eductivū per os.*
Mater puerorum,	*Epilepsia,*	*Comitialis morbus.*
Mater sanguinis,	*Aneurisma,*	*Arterialis sanguinis*
Maudana,	*Catapotia,*	*Pilulæ. (fluor.*
Melon,	*Pepon,*	*Anguria. (da.*
Melon Indus,	*Melopepones,*	*Aguria viridis rotun-*
Men,	*Drosomeli,*	*Manna. (pulsus.*
Men Giezer,	*Systole, Diastole,*	*Contractio, dilatatio,*

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Menstruum sanguis,	Catamenion,	Menses,
Meri,	Oesophagus,	Gula.
Metalachlach,	Tholera,	Turbidæ urinæ.
Metenen,	Psoa,	Caro lumborum.
Mirach,	Epigastrium,	Abdomen.
Mirachia,	Hypochondriacus,	Flatuosus morbus.
Mollificatio,	Paralysis,	Resolutio.
Monoculum,	Typhlòn,	Cœcum intestinum.
Morbilli,	(Exanthemata sublimia,	Pustulæ elatæ.
Morphea,	Alphos, Leuce,	Vitiligo.
Morum,	Condylomata,	Extuberatio ani.
Mucla,	Derma,	Cutis. (psus.
Munsis,	Ecpiesmos,	Totius oculi prola-
Muzum,	Struphnos,	Austerus sapor, vel
Nascentia,	Apostema,	Exituræ. (acerbus.
Naviculare os,	Scaphoeides,	Naviforme os.
Nebith,	Oinos,	Vinum.
Nerdi os,	Astragalus,	Talus, Os ballistæ.
Nervalis, Sutura,	Obeliœa,	Sagittalis, Recta.
Nocra,	Phlebs,	Vena.
Nodus,	Athera,	Atheroma.
Nubes,	Hypochyma,	Suffusio, Cataracta.
Nucha,	Notyæos myelos,	Spinalis medulla.
Nyctalopa,	Nyctalops,	Nocturna cæcitas.
Oculi egressio,	Ecpiesmos,	Totius oculi prolapsus.
Oculi profunditas,	Atrophia,	Nutritionis defectus.
Oculi ulcus serpens,	Anthracosis,	Carbunculus.
Oculus Poplitis,	Epigonatis, Myle,	Patella, Rotula, Genu.
Officialia membra,	Organica,	Instrumentalia.
Onum,	Cephalæa,	Dolor capitis diuturnus.
Opium,	Meconium,	Succus papaveris.
Oregmon,	Catharrus,	Destillatio.
Os Cunei,	Sphenois,	Genu.
Os Cruris,	Gony,	Basilare, Palati.
Os lande,	Pharyngethron,	Os gutturis.
Os latum, Alchatim,	Coxa,	Femur.

Os

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Os Nerdi,	Cyboeides,	Cubiforme. (rum.
Os Paris,	Zygoma,	Os jugale, Os tempo-
Os Perdis,	Pedion,	Planta pedis, Pecten.
Ossa Shemie,	Lithoeidea,	Lapidosa, Petrosa.
Ossei mollificatio,	Rhacosis,	Detritio, Scroti extensio.
Osseum,	Scrotum,	Testium involucrũ.
Panaritium,	Paronychia,	Reduvia.
Panus,	Phugethlon,	Panis.
Pars domestica,	Oiceion meros,	Interior.
Pars sylvestris,	Exothen meros,	Exterior.
Patia,	Tonos,	Nervus.
Pecten alchef,	Metacarpium,	Postbrachiale.
Peliomata,	Exsuccatio,	Livor.
Peltalis cartilago,	Thyroeides,	Scutiformis.
Periodica febris,	Typica,	Intermittens.
Phitanos febris,	Palimbole,	Reversiva, Erratica.
Phlebotomia,	Phlebotomia,	Venæ sectio.
Pia mater,	Choroeides,	Meninx tenuis.
Pixis,	Ischias,	Coxa.
Plaga,	Trauma,	Vulnus. (nes.
Plancta noctis,	Epinyctides,	Nocturnæ efflloratio-
Porrina,	Prasodes,	Porracea bilis.
Portinarium,	Pyloros,	Ianitor. (respõdens.
Proportionalis,	Symbolicus morbus,	Naturæ, loco, tempori
Pruna,	Anthrax,	Carbo.
Pupillæ constrictio,	Pthisis oculi,	Tabes oculi. (res.
Quimdegæ venæ,	Sphagitides,	Apoplecticę, jugula-
Radani,	Thlasma,	Contusio, Attritio.
Radicalia membra,	Spermatica,	Seminalia.
Ragamia,	Rhogme,	Fissura. (rium.
Rahaf,	Hæmorrhois nariũ,	Fluxus sanguinis na-
Ranula,	Sardoa,	Ranunculus.
Ras,	Cephale,	Supernus venter.
Rascetta,	Carpon,	Brachiale.
Rasga,	Epigonatis,	Patella.
Ravedseni,	Rhabarbarum,	Rhabarbarum.

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Renalis dolor,	*Nephriticus,*	*Renum dolor.*
Resudatio,	*Hidroa,*	*Sudamina.*
Rete mirabile,	*Plegma dictyoeides,*	*Plexus retiformis.*
Rhæune,	*Anœa,*	*Amentia, dementia.*
Rhia alsabiam,	*Hydrocephalon,*	*Aqua capitis.*
Rigil,	*Meròs,*	*Femur, Crus.*
Rina alsabiam,	*Epilepsia,*	*Comitialis morbus.*
Rob,	*Opos,*	*Succus seipso concrescens.*
Rostrum Corvi,	*Coracoeides,*	*Corvicularis processus.*
Rotula,	*Epigonatis,*	*Patella, Genu.*
Ruptura,	*Cele,*	*Ramex, Hernia.*
Ruptura carneæ,	*Proptosis,*	*Oculi prolapsus.*
Sacculos,	*Cephalalgia,*	*Capitis dolor.*
Saccus,	*Catalepsis,*	*Deprehensio.*
Sache,	*Tmesis,*	*Scissura.*
Sadacham,	*Thlasma,*	*Contusio.*
Sagittalis,	*Obelæa,*	*Recta sutura.*
Sahafati,	*Achores,*	*Vlcus capitis manans.*
Sahara,	*Pannychismos,*	*Pervigilium nocturnū.*
Saltus,	*Palmòs.*	*Palpitatio.*
Sanguis mortuus,	*Exsuccatio,*	*Sugillatio.*
Sanies in siphac,	*Hypopyon,*	*Pus corneæ.*
Sanies ungularis,	*Onyx,*	*Vnguis oculi.*
Saphiros,	*Carcinos,*	*Cancri species.*
Savich,	*Ptisana,*	*Cremor hordei.*
Sauthat,	*Cephalartica,*	*Caputpurgia.*
Scabies oculi,	*Trachoma,*	*Pruritus oculi.*
Scarificatio,	*Encharaxis,*	*Cutis incisio.*
Scelen vena,	*Splenica,*	*Salvatella.*
Sciatica,	*Coxendix, Ischias,*	*Coxendicū morbus.*
Sclirosis,	*Scleriasis,*	*Tumor durus palpebræ.*
Scotomia,	*Scotodinos,*	*Tenebricosa vertigo.*
Scrofulæ,	*Chœrades,*	*Strumæ.*
Sebel,	*Encanthis, Rhœas,*	*Inangularis,*
Secaniabin,	*Oxysacchara,*	*Syrupus acetosus.*
Secundina,	*Chorion,*	*Secunda.*

Secun-

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Secundina tunica,	*Choroeides,*	*Meninx tenuis.*
Sedar,	*Cataphora,*	*Somnolentia,*
Sedere,	*Scotoma,*	*Vertigo.*
Sehagian,	*Trauma,*	*Vulnus.*
Sesafeve,	*Acantha,*	*Spinæ apex.*
Serach,	*Emphraxis pylori,*	*Obstructio pylori.*
Serasif,	*Hypochondria,*	*Præcordia.*
Sibare,	*Mania,*	*Furor.*
Sief,	*Hygrocollyria,*	*Humida collyria.*
Silac,	*Tylosis,*	*Depilatio palpebræ.*
Siphac,	*Peritonæon,*	*Peritonæos tunica.*
Siracost,	*Manna,*	*Manna.*
Sisamina ossa,	*Sesamoeidea,*	*Sesamoëidea.*
Sirsen calidum,	*Phrenitis,*	*Phrenitis.*
Sirsen frigidum,	*Lethargus,*	*Lethargus.*
Sochos,	*Catalepsis Catoche,*	*Deprehensio.*
Soda,	*Cephalæa,*	*Dolor capitis.*
Soram,	*Catalepsis,*	*Deprehensio.*
Sosati,	*Pleuritis,*	*Lateralis dolor.*
Spasmus humidus,	*Notiodes,*	*Ex repletione.*
Spasmus siccus,	*Xeròs,*	*Ex inanitione.*
Spatula,	*Homoplatæ,*	*Scapulæ.*
Spatularis,	*Omiæa vena,*	*Humeralis vena.*
Spina,	*Phlegmone cutis,*	*Inflammen cutis.*
Spondylus,	*Spondylos,*	*Vertebra.*
Stoliditas,	*Paraphrosyne,*	*Delirium.*
Strabrositas,	*Illosis, Strabismus,*	*Palpebræ contorsio.*
Subet, Subetia,	*Caros, Coma,*	*Sopor altus. (sopor.*
Subet Alsari,	*Coma aypnon,*	*Coma vigil, Vigilans*
Subeticæ venæ,	*Carotides,*	*Soporariæ, Arteria-*
Suffuf,	*Conis,*	*Pulvis. (les.*
Suffumigia,	*Thymiamata,*	*Suffitus, odoramẽta.*
Sura,	*Omphalos,*	*Vmbilicus.*
Sycodei, (sa,	*Cyclos prosopon,*	*Extuberatio faciei.*
Syncopalis humero-	*Chymosa,*	*(Ex crudo humore febris.*
Syncopalis minuta,	*Leptòs pyretòs,*	*(Ex tenui humore febris.*

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Tabulos,	*Lipyria febris,*	*Febris inæqualis.*
Tarax,	*Cophosis,*	*Surditas, Obauditus.*
Taraxis,	*Ophthalmia notha,*	*Conturbatio oculi.*
Tarsati,	*Hyposphagma,*	*Cruenta suffusio.*
Tarsus,	*Cophosis,*	*Surditas.*
Tebegi,	*Emphysema,*	*Palpebræ inflatio.*
Tebiegi,	*Cachexia,*	*Pravus corporis habitus.*
Telha,	*Sapa, Siræon,*	*Mustum coctum.*
Temor,	*Hypogastara,*	*Ventris concavitas.*
Tenur corporis,	*Hypogastrion,*	*Abdomen.*
Tereniabin,	*Manna,*	*Mannæ species.*
Tharcamatica,	*Trachomatica,*	*Detergentia,*
Tharica,	*Trochanter,*	*Tuberculũ femoris.*
Thau,	*Ganglia,*	*Glandulosi affectus.*
Theca,	*Cranion,*	*Calvaria.*
Thoeban,	*Paracentesis,*	*Perforatio.*
Tinea,	*Achores,*	*Manãtia ulcera ca- (pitis.*
Tinnitus aurium,	*Echos, Syrismos,*	*Sibilus aurium.*
Traulus,	*Psellotes,*	*Balbuties.*
Trebel,	*Oedema,*	*Tumor laxus.*
Triangula,	*Tetartæos,*	*Quartana febris.*
Tyria,	*Alopecia, Ophiasis,*	*Defluviũ capillorũ,*
Vachzi,	*Nygma,*	*Punctura nervi.*
Vacillatio,	*Taraxis,*	*Spuria lippitudo.*
Variolæ,	*Exanthemata lata,*	*Efflorationes.*
Varix,	*Cirsos,*	*Dilatata vena.*
Vena algebein,	*Metopou,*	*Frontis vena.*
Vena alhaleb,	*Porus Vreter,*	*Meatus urinarius.*
Vena almabat,	*Ignytis,*	*Poplitis vena.*
Vena curvaturæ,	*Ancyle,*	*Poplitis vena.*
Vena funis brachilii,	*Basilica,*	*Iecorariæ ramus.*
Vena Medeni,	*Dracontion,*	*Dracunculus.*
Venæ emulgentes,	*Emulgentes,*	*Colatoriæ.*
Venæ subeticæ,	*Carotides,*	*Soporariæ.*
Venter,	*Sicya,*	*Cucurbitula.*
Verruca,	*Achrochordon,*	*Verruca.*

Vesicæ,

Arabicæ.	Græcæ.	Latinæ.
Vesicæ,	*Phlyctænæ,*	*Pustulæ.*
Vgane,	*Gnathus,*	*Gena.*
Virga,	*Ædoion, Caulos,*	*Coles, Penis.*
Viriditas oculi,	*Glaucoma,*	*Glaucedo oculi.*
Vndimia,	*Oedema,*	*Tumor laxus.*
Vngula oculi,	*Pterygion,*	*Ala oculi, Vnguis oculi.*
Vsago,	*Leichen,*	*Impetigo.*
Vvatio,	*Staphyloma,*	*Vveæ oculi egressus.*
Zaara,	*Agrypnia,*	*Morbosa vigilia.*
Zachema,	*Catharrus,*	*Destillatio.*
Zemane,	*Paralysis,*	*Resolutio.*
Zinaria,	*Iödes Cholē,*	*Æruginosa bilis.*
Zirbus,	*Epiploon, Epiploun,*	*Omentum.*
Zuccarum tabarzet,	*Hals Indicòs,*	*Saccharum album.*

FINIS.

